



Saturis

II *Nelegislatīvi akti*

LĒMUMI

2014/273/ES:

- ★ Komisijas Lēmums (2012. gada 19. septembris) par *Elan d.o.o.* atbalsta pasākumiem SA.26379 (C 13/10) (ex NN 17/10), ko īstenojusi Slovēnija (izziņots ar dokumenta numuru C(2012) 6345)⁽¹⁾ 1

2014/274/ES:

- ★ Komisijas Lēmums (2013. gada 20. marts) par valsts atbalstu Nr. SA.23420 (11/C, ex NN40/10), ko Beļģija sniegusi SA *Ducroire* (izziņots ar dokumenta numuru C(2013) 1497)⁽¹⁾ 29

III *Citi tiesību akti*

EIROPAS EKONOMIKAS ZONA

- ★ Atklātībai pieejamā versija EBTA Uzraudzības iestādes Lēmums Nr. 244/12/COL (2012. gada 27. jūnijs) par pārstrukturēšanas atbalstu *Íslandsbanki* (Islande) 70
- ★ Atklātībai pieejamā versija EBTA Uzraudzības iestādes Lēmums Nr. 290/12/COL (2012. gada 11. jūlijs) par pārstrukturēšanas atbalstu *Landsbankinn* (Islande) 121
- ★ Atklātībai pieejamā versija EBTA Uzraudzības iestādes Lēmums Nr. 291/12/COL (2012. gada 11. jūlijs) par pārstrukturēšanas atbalstu *Arion Bank* (Islande) 169

⁽¹⁾ Dokuments attiecas uz EEZ.

II

(Nelegislatīvi akti)

LĒMUMI

KOMISIJAS LĒMUMS

(2012. gada 19. septembris)

par *Elan d.o.o.* atbalsta pasākumiem SA.26379 (C 13/10) (ex NN 17/10), ko īstenojusi Slovēnija

(izziņots ar dokumenta numuru C(2012) 6345)

(Autentisks ir tikai teksts slovēņu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2014/273/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu,

pēc tam, kad tā aicinājusi ieinteresētās personas iesniegt piezīmes saskaņā ar minēto noteikumu ⁽¹⁾,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

- (1) Slēpju ražotājs no Vācijas *Marker Völkl International GmbH* (turpmāk "sūdzības iesniedzējs") 2008. gada 10. jūlijā iesniedza sūdzību, kurā apgalvo, ka Slovēnija piešķirusi valsts atbalstu uzņēmumam *Elan d.o.o.* (turpmāk "Elan"; sūdzības iesniegšanas brīdī tas bija pazīstams kā *Skimar d.o.o.*). Komisija nosūtīja Slovēnijai vairākus informācijas pieprasījumus, un Slovēnija atbildēja 2008. gada 14. oktobra, 2010. gada 30. janvāra un 2010. gada 22. februāra vēstulēs. Komisija 2009. gada novembrī nosūtīja informācijas pieprasījumu arī sūdzības iesniedzējam, un tas atbildēja 2010. gada 5. martā.
- (2) Komisija 2010. gada 12. maija vēstulē informēja Slovēniju, ka attiecībā uz atbalstu ir nolēmusi sākt Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru.
- (3) Komisijas lēmums par procedūras sākšanu tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽²⁾. Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt piezīmes par pasākumiem. Komisija nesaņēma ieinteresēto trešo personu piezīmes.
- (4) Pēc tam, kad Komisija pieņēma lēmumu par procedūras sākšanu, Slovēnija 2010. gada 9., 10. un 16. jūnija vēstulēs (pēdējai vēstulei bija pievienoti 2010. gada 26., 28. un 31. maija, kā arī 2. un 14. jūnija pielikumi) iesniedza papildu informāciju. Komisija 2011. gada 16. augustā nosūtīja informācijas pieprasījumu Slovēnijas

⁽¹⁾ OV C 223, 18.8.2010., 8. lpp.

⁽²⁾ Skatīt 1. zemspītras piezīmi.

iestādēm, un tās atbildēja 2011. gada 10. oktobra vēstulē. Iestādes 2011. gada 11. oktobrī iesniedza vairākus vēstules pielikumus. Pēc Komisijas dienestu un uzņēmuma pārstāvju sanāksmes Slovēnija 2012. gada 6. un 30. marta, 13., 16. un 23. aprīļa, kā arī 10., 15. un 30. maija vēstulēs iesniedza papildu informāciju.

2. ATBALSTA APRAKSTS

2.1. ATBALSTA SAŅĒMĒJS

- (5) *Elan* ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas ražo slēpošanas aprīkojumu un jūras kuģošanas līdzekļus, piemēram, jahtas. Uzņēmums atrodas Slovēnijas reģionā *Begunje na Gorenjskem*. Visam šim reģionam ir tiesības saņemt reģionālo atbalstu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktu ⁽³⁾. Patlaban *Elan* strādā aptuveni 460 darbinieku, un uzņēmumam ir divas galvenās struktūrvienības: ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienība un jūras kuģošanas līdzekļu struktūrvienība. Uzņēmumam Slovēnijā ir tikai viens meitasuzņēmums – *Elan Inventa d.o.o.* (sporta aprīkojuma ražošana), bet tam pieder arī vairāki tirdzniecības uzņēmumi citās valstīs.
- (6) Līdz 2010. gada jūnijam un novērtējamo pasākumu īstenošanas laikā *Elan* struktūra bija citādāka nekā patlaban – to veidoja mātesuzņēmums *Elan*, kam piederēja akcijas četros meitasuzņēmumos:
- *Elan d.o.o.* (turpmāk “*Elan Winter sport*”), kas īstenoja ar ziemas sporta aprīkojumu saistītās *Elan* darbības. *Elan Winter sport* arī piederēja vairāku tirdzniecības uzņēmumu akcijas,
 - *Elan Marine d.o.o.* (turpmāk “*Elan Marine*”), kas īstenoja ar jūras kuģošanas līdzekļiem saistītās *Elan* darbības. *Elan Marine* piederēja vairāku meitasuzņēmumu akcijas, piemēram, 100 % *Elan PBO* akciju, 100 % *Elan Marine Charter* akciju un 100 % *Elan Yachting d.o.o.* akciju,
 - *Elan Inventa d.o.o.* (sporta aprīkojuma struktūrvienība),
 - *Marine Nova d.o.o.* (netirdzniecības uzņēmums).
- (7) *Elan* pieder valstij. Patlaban 66,4 % tā akciju pieder *Posebna družba za podjetniško svetovanje, d.d.* (turpmāk “*PDP*”) – finanšu pārvaldītājuuzņēmumam, kura īpašnieki ir trīs valsts fondi. Vēl viens *Elan* īpašnieks, kam pieder 25 % akciju, ir *Triglav Naložbe, finančna družba, d.d.* (turpmāk “*Triglav Naložbe*”). Tas ir finanšu uzņēmums, kas pieder apdrošināšanas uzņēmumam, kura galvenā īpašniece ir valsts. Pārējie 8,6 % akciju pieder *Prvi pokojninski sklad*, kas ir valsts pensiju fonds (sīku *Elan* akcionāru aprakstu skatīt 2.2. punktā). Arī izmeklējamo pasākumu īstenošanas laikā *Elan* galvenokārt piederēja valstij. Taču tā akcionāru struktūra bija nedaudz citādāka (arī skatīt 2.2. punktu).
- (8) Par *Elan* finanšu stāvokli jānorāda, ka pēc sarežģījumiem 2004. gadā uzņēmums 2005. un 2006. gadā guva peļņu un tā apgrozījums pastāvīgi palielinājās. Uzņēmuma stāvoklis sāka pasliktināties 2007. gadā, izraisot apgrozījuma kritumu un tīros zaudējumus 2007.–2008. gadā. Sīkāks *Elan* finanšu stāvokļa novērtējums ir sniegts (68)–(74) apsvērumā.
- (9) Pašlaik notiek *Elan* privatizācijas process. Galvenais akcionārs *PDP* grasās pārdot savu uzņēmuma daļu un patlaban veic pārrunas ar iespējamajiem pretendentiem.

2.2. ATBALSTA SAŅĒMĒJA PAŠREIZĒJIE AKCIONĀRI UN AKCIONĀRI PASĀKUMU ĪSTENOŠANAS LAIKĀ

- (10) Tā kā *Elan* īpašnieku struktūra un to identitāte, kā arī uzņēmuma pārvaldības veids ietekmē to, vai *Elan* labā īsteno tie pasākumi ir piedēvējami valstij un īstenoti, izmantojot valsts līdzekļus, turpmāk ir īsi aprakstīts katrs īpašnieks un pēc tam sniegts pārskats par *Elan* akcijām, kas katram īpašniekam piederējušas. Jānorāda, ka laikposmā no pirmā kapitāla ieguldījuma 2007. gadā (1. pasākums) līdz otrajam kapitāla ieguldījumam 2008. gadā (2. pasākums) *Elan* īpašnieki mainījās un ka kopš tā laika ir notikušas papildu pārmaiņas. Sīkāka informācija ir sniegta turpmāk (skatīt (19)–(22) apsvērumu).

⁽³⁾ Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādnes 2007.–2013. gadam (OV C 54, 4.3.2006., 13. lpp.).

2.2.1. Elan akcionāru apraksts

KAD

- (11) *Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d.* (turpmāk "KAD") ir akciju sabiedrība, kuras vienīgā akcionāre ir Slovēnijas valsts. KAD Slovēnijas vārdā pārvalda valsts pensiju fondus un līdzekļus. Tā atbild arī par valsts aktīvu privatizāciju. Uz KAD attiecas Slovēnijas Likums par uzņēmumiem (*ZGD-1, Zakon o gospodarskih družbah*). Tāpēc KAD ir tādas struktūrvienības kā pilnsapulce, uzraudzības padome un valde. Slovēnijas valdība ieceļ visus 15 pilnsapulces dalībniekus (pieci no tiem pārstāv pensionārus un darbiniekus ar īpašām vajadzībām, pieci pārstāv darba devējus un apdrošinātās personas, un pieci – Slovēnijas valdību) un visus deviņus uzraudzības padomes locekļus. Valdības pārstāvji tiek acināti apmeklēt pilnsapulces sanāksmes.

KAD-PPS

- (12) *Prvi pokojninski sklad* ir pirmais Slovēnijas Republikas Pensiju fonds, tātad tas pilnībā pieder valstij. KAD pārvalda šo pensiju fondu, kā arī kontrolē to *Elan* daļu, kas pieder PPS (turpmāk "KAD-PPS").

DSU

- (13) *Družba za svetovanje in upravljanje, d.o.o.* (turpmāk "DSU") ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas sniedz vadības un konsultāciju pakalpojumus un pilnībā pieder valstij. Tā *inter alia* atbild arī par valsts aktīvu privatizāciju. DSU struktūrā ietilpst uzraudzības padome, kurā darbojas trīs locekļi. Divus locekļus ieceļ Slovēnijas valdība un vienu – uzņēmuma darbinieki. Kamēr nav iecelts darbinieku pārstāvis, Slovēnija ieceļ arī trešo locekli. Uzraudzības padome ieceļ uzņēmuma direktoru, kas pārvalda DSU darījumus.

Zavarovalnica Triglav

- (14) *Zavarovalnica Triglav, d.d.* (turpmāk "Zavarovalnica Triglav") ir uzņēmums, kas piedāvā visu veidu dzīvības un nedzīvības, veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšanu. 67,7 % tā akciju pieder uzņēmumiem, kuru tiešā vai netiešā vairākuma īpašniece ir valsts. Laikā, kad piešķīra atbalstu, *Zavarovalnica Triglav* galvenie akcionāri bija: *Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje* (turpmāk "ZIPZ", Pensiju un invaliditātes apdrošināšanas aģentūra), kas pilnībā pieder valstij un kam piederēja 34,5 % *Zavarovalnica Triglav* akciju; *Slovenska odškodninska družba, d.d.* (turpmāk "SOD", Slovēnijas kompensācijas apvienība), kas pilnībā pieder valstij un kam piederēja 28,1 % *Zavarovalnica Triglav* akciju; *NLB, d.d.*, kas 50 % apmērā pieder valstij un kam piederēja 3,1 % *Zavarovalnica Triglav* akciju, kā arī *HIT d.d.*, kas pilnībā pieder valstij un kam piederēja 1,1 % *Zavarovalnica Triglav* akciju. Pārējo *Zavarovalnica Triglav* akcionāru daļas uzņēmumā nepārsniedza 1,8 %.

- (15) *Zavarovalnica Triglav* struktūrā ietilpst uzraudzības padome, kurā darbojas astoņi locekļi, un valde. Pieci uzraudzības padomes locekļi pārstāv akcionāru intereses, un tos ievēl *Zavarovalnica Triglav* akcionāru pilnsapulce. Pārējie trīs locekļi pārstāv darbinieku intereses.

Triglav Naložbe

- (16) *Triglav Naložbe* ir finanšu uzņēmums. Laikā, kad veica otro kapitāla ieguldījumu, 80 % *Triglav Naložbe* akciju piederēja *Zavarovalnica Triglav*, kura vairākums pieder valstij (skatīt (14) apsvērumu). Pārējais *Triglav Naložbe* kapitāls ir ļoti izkliedēts starp dažādiem ieguldītājiem, kuru daļas uzņēmumā nepārsniedz 0,67 %. *Triglav Naložbe* struktūrā ietilpst uzraudzības padome un valde. Uzraudzības padomē darbojas trīs locekļi, un to ieceļ *Triglav Naložbe* kopsapulce.

PDP

- (17) PDP ir finanšu pārvaldītāju uzņēmums, kas izveidots 2009. gada jūnijā. Tas pieder trim valsts fondiem, t. i., KAD, DSU un SOD, un Slovēnijas valsts vārdā darbojas kā pārstrukturēšanas uzņēmums. PDP saskaņā ar attiecīgu līgumu var pārņemt grūtībās nonākušu valsts uzņēmumu vadību, izmantot visas balsstiesības, izveidot uzraudzības padomi un valdi, kā arī valsts vārdā veikt atjaunošanas pasākumus ⁽⁴⁾. PDP pieder akcijas vairākos tādos Slovēnijas uzņēmumos, kas agrāk piederēja daļējiem valsts fondiem ⁽⁵⁾, un dažiem no šiem uzņēmumiem PDP meklē stratēģiskos ieguldītājus.

KD Kapital

- (18) KD Kapital, finančna družba, d.o.o. (turpmāk "KD Kapital") ir uzņēmums, kas darbojas kapitālieguldījumu nozarē. KD Kapital pieder uzņēmumu grupai Skupina KD ⁽⁶⁾, un tam ir privāts īpašnieks.

2.2.2. Elan akciju īpašnieki dažādos laikposmos

- (19) Kad tika īstenots pirmais pasākums, t. i., 2007. gadā, Elan akcijas piederēja šādiem uzņēmumiem: KAD (30,48 %), KAD-PPS (10,3 %), DSU (17,34 %), Triglav Naložbe (13,16 %), Zavarovalnica Triglav (11,89 %) un KD Kapital (16,83 %).
- (20) KD Kapital 2008. gada aprīlī pārdeva savas akcijas KAD. Pēc šā darījuma un laikā, kad tika veikts otrais kapitāla ieguldījums, Elan akcijas piederēja šādiem uzņēmumiem: KAD (47,31 %), KAD-PPS (10,3 %), DSU (17,34 %), Triglav Naložbe (13,16 %) un Zavarovalnica Triglav (11,89 %).
- (21) KAD un DSU 2010. gadā likumīgi nodeva savas Elan akcijas finanšu pārvaldītāju uzņēmumam PDP. Patlaban PDP pieder 66,4 % Elan akciju. KAD-PPS pieder 8,6 %, bet Triglav Naložbe – 25 % akciju.
- (22) Lēmuma 1. tabulā ir sniegts pārskats par akcijām, kas katram attiecīgajam akcionāram piederēja 1. un 2. pasākuma īstenošanas laikā un 2012. gada maijā.

1. tabula

Uzņēmums	1. pasākums (2007. gada janvāris)	2. pasākums (2008. gada augusts)	2012. gada maijs
PDP (pieder KAD, DSU un SOD, kuru īpašniece ir valsts)	0	0	66,4
KAD (pieder tikai valstij)	30,48	47,31	0
KAD-PPS (pieder tikai valstij)	10,30	10,30	8,6
DSU (pieder tikai valstij)	17,34	17,34	0
Triglav Naložbe (80 % pieder Zavarovalnica Triglav)	13,16	13,16	25
Zavarovalnica Triglav (pieder ZIPZ un SOD, kuru īpašniece ir valsts)	11,89	11,89	0
KD Kapital (privāts uzņēmums)	16,83	0	0
Valsts akcijas kopā	83,17	100	100

⁽⁴⁾ "Strukturālas korekcijas 2010. un 2011. gadā", Slovēnijas Republikas valdība, 2009. gada oktobris, 12. lpp., vietnē: http://www.svez.gov.si/fileadmin/svez.gov.si/pageuploads/docs/strukturne_prilagoditve/Structural_adjustments_SLO_EN.pdf.

⁽⁵⁾ PDP 2009. gada decembrī piederēja akcijas 10 tādos Slovēnijas uzņēmumos, kuri agrāk piederēja KAD, SOD un DSU; skatīt *Who we are* (Kas mēs esam) – Slovēnijas iestāžu iesniegto PDP prezentāciju PowerPoint formātā.

⁽⁶⁾ <http://www.kd-group.com/en/index.php>.

2.3. PASĀKUMU APRAKSTS

2.3.1. 2007. gadā veiktais kapitāla ieguldījums ("1. pasākums")

- (23) Pamatojoties uz stratēģiskās attīstības plānu 2006.–2010. gadam (ko 2005. gada decembrī izstrādāja *Elan* uzraudzības padome), *Elan* 2006. gadā paredzēja vērīgu uzņēmumu grupas ieguldījumu programmu ieguldījumiem ēkās, aprīkojumā un zīmola mārketingā. Bija plānots, ka 2006.–2007. gadā uzņēmumā tiks ieguldīti 20,2 miljoni euro. Lai finansētu šos ieguldījumus, *Elan* aicināja akcionārus palielināt tā kapitālu par 20,2 miljoniem euro. Papildus tam *Elan* 2006. gadā arī sāka stratēģiskās attīstības plānā paredzēto jauna ražošanas aprīkojuma iegādi.
- (24) *Elan* un tā akcionāri 2007. gada 29. janvārī parakstīja nodomu protokolu, kurā vienojās, ka akcionāri ieguldīs uzņēmumā 10,225 miljonus euro (aptuveni pusi no stratēģiskās attīstības plānā 2006.–2010. gadam paredzētajiem 20,2 miljoniem euro). Katrs akcionārs piekrita palielināt uzņēmuma kapitālu proporcionāli savam *Elan* akciju daudzumam. Lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz neatkarīga konsultāciju uzņēmuma [...] (*) sagatavotu uzņēmuma novērtējumu un vairākiem citiem dokumentiem, ko bija izstrādājis *Elan* un tā vairākuma akcionārs *KAD*. [...] aprēķināja uzņēmuma patieso vērtību, pamatojoties uz vidējo aprēķināto (katras struktūrvienības) i) nesenko darījumu vidējo svērtu salīdzinošo cenas/ieņēmuma koeficientu, ii) attiecīgo uzņēmumu 2005. gada tirgus cenas/peļņas koeficientiem un iii) septiņkārtīgu *EBITDA* vērtību, ieskaitot 25 % no prognozētajām ietaupītajām izmaksām. No iegūtās vidējās vērtības atņēma īstermiņa procentus nesošos parādus un pusi no noteiktajiem ieguldījumiem, ko nevarēja finansēt ar uzņēmuma prognozēto naudas plūsmu. *KAD* izstrādāja sākotnējo *Elan* vērtības aplēsi atbilstīgi diskontētās naudas plūsmas metodei, izmantojot uzņēmējdarbības prognozes, ko *Elan* iesniedza savai uzraudzības padomei.
- (25) Pirms tam, t. i., 2006. gada maijā, *Elan* informēja savus akcionārus, ka, kaut gan tas stratēģiskās attīstības plānā 2006.–2010. gadam paredzētajiem ieguldījumiem bija izmantojis visus brīvos naudas līdzekļus, lai varētu veikt vajadzīgos ieguldījumus, būs nepieciešams papildu kapitāls (?). Vēlāk, 2006. gada novembrī, *Elan* sagatavoja sīkāku analīzi par kapitāla palielināšanas radīto ietekmi (?). Saskaņā ar analīzi ieguldījumi ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienībai 2006.–2010. gadā nodrošinātu 15,4 miljonus euro lielu kumulatīvo tīro peļņu, savukārt, ja kapitālu nepalielinātu, struktūrvienība ciestu kumulatīvos tīros zaudējumus 4,8 miljonu euro apmērā. Ja palielinātu kapitālu, pieaugtu arī jūras kuģošanas līdzekļu struktūrvienības 2006.–2010. gada kumulatīvā tīrā peļņa (14,9 miljoni euro salīdzinājumā ar 8 miljoniem euro). Taču saskaņā ar *Elan* vairākuma akcionāra *KAD* sagatavotajām aplēsēm uzņēmumu grupas vērtība bija 22,8 miljoni euro. Akcionāru *KAD*, *DSU*, *Zavarovalnica Triglav* un *Triglav Naložbe* uzraudzības padomes apstiprināja kapitāla ieguldījumu jau attiecīgi 2006. gada decembrī un 2007. gada janvārī.
- (26) Akcionāru pilnsapulce oficiāli apstiprināja kapitāla palielināšanu 2007. gada 25. oktobrī. Akcionāri veica maksājumus 2007. gada 15. novembrī, un to apmērs proporcionāli atbilda katra akcionāra īpašumtiesību daļai. *Elan* kapitāls tika palielināts par 10,225 miljoniem euro, un tas piešķīra akcionāra aizdevumu *Elan Winter sport* (5,8 miljonus euro) un *Elan Marine* (4,425 miljonus euro). Šos akcionāra aizdevumus vēlāk pārvērtā *Elan Winter sport* un *Elan Marine* pašu kapitālā. Kā aprakstīts iepriekš, 2010. gada jūnijā *Elan Winter sport* un *Elan Marine* apvienoja ar mātesuzņēmumu *Elan* (skatīt (6) apsvērumu).
- (27) Viens no iemesliem, kāpēc no nodomu protokola parakstīšanas līdz akcionāru oficiāla apstiprinājuma saņemšanai pagāja tik ilgs laiks, bija tas, ka *KD Kapital* – tolaik vienīgais *Elan* privātais akcionārs –, kam bija bloķējoša mazākuma tiesības, bloķēja oficiāla lēmuma pieņemšanu par kapitāla palielināšanu. *KD Kapital* rīcības iemesls bija *KAD* un *KD Kapital* domstarpības par *Elan* uzraudzības padomes sastāva izmaiņām. Slovēnija paskaidroja, ka *KD Kapital* piederēja arī 50 % akciju vienā no *Elan* konkurentiem, t. i., *Seaway Group d.o.o.*, un tas grasījās iecelt *KD Kapital* pārstāvi *Elan* uzraudzības padomē. Taču *KAD* uzskatīja, ka, ņemot vērā *KD Kapital* akcijas uzņēmumā *Seaway*, tas nav pieņemami. Lai šo problēmu atrisinātu, 2007. gada oktobra sākumā *KAD* piedāvāja *KD Kapital* pārdošanas iespēju ar nosacījumu, ka *KD Kapital* balsojumā atbalstīs *KAD* priekšlikumu saistībā ar domstarpībām par uzraudzības padomes locekļiem.

(*) Konfidenciāla informācija.

(?) *Elan* valdes sagatavots dokuments par *Elan* uzņēmumu kapitāla palielināšanu, 2006. gada 30. maijs.(8) *Elan* valdes vēstule *KAD*, 2006. gada 30. novembris.

- (28) *KD Kapital* pieņēma piedāvājumu un visbeidzot atbalstīja kapitāla palielināšanu, un, kā aprakstīts iepriekš, akcionāri 2007. gada oktobrī pieņēma oficiālu lēmumu.

2.3.2. 2008. gadā veiktais kapitāla ieguldījums ("2. pasākums")

- (29) Lai gan 2007. gada novembrī tika palielināts uzņēmuma kapitāls, neveiksmīgās 2007./2008. gada ziemas sezonas (ko ietekmēja 2006./2007. gada siltā ziema) dēļ uzņēmumu grupai radās jauni sarežģījumi. *Elan* 2008. gada sākumā draudēja maksātnespēja.
- (30) Kad *SKB banka d.d.* 2008. gada sākumā atteicās turpināt *Elan* finansēšanu, *KD Kapital* 2008. gada martā izmantoja savu pārdošanas iespēju, kas stājās spēkā no 2008. gada aprīļa. *KAD* iegādājās *KD Kapital* akcijas un tādējādi palielināja savu *Elan* daļu. No tā brīža *Elan* pilnīgi pieder valstij (skatīt (20) apsvērumu).
- (31) Lai atrisinātu sarežģīto finansiālo situāciju, *Elan* akcionāri 2008. gada aprīlī iecēla jaunu valdi. Uzņēmuma vadība sāka sarunas ar bankām, lai vienotos par bankas prasījumu pret *Elan* atlikšanu un tādējādi novērstu uzņēmuma bankrotu. Bankas piekrita tikai ar nosacījumu, ka *Elan* akcionāri nodrošinās uzņēmumam papildu kapitālu.
- (32) Tāpēc *Elan* 2008. gada martā vēlreiz lūdza akcionāriem jaunu kapitālu. Pamatojoties uz *Elan* ilgtermiņa darbības plānu 2008.–2012. gadam, ko *Elan* sagatavoja 2008. gada jūnijā (turpmāk "Ilgtermiņa plāns 2008.–2012. gadam"), *Elan* lūdza akcionāriem 2008. gada jūnijā/jūlijā piešķirt konkrētu summu, t. i., 25 miljonus euro. *Elan* akcionāri uzskatīja, ka ilgtermiņa plāns 2008.–2012. gadam nav pietiekams pamatojums 25 miljonus euro lielam ieguldījumam. Būtībā akcionāri bija ar mieru ieguldīt tikai 10 miljonus euro, turklāt ar nosacījumu, ka palielinās kapitālu tikai tad, ja *Elan* pirms tam vienosies ar bankām par tā parādu restrukturizāciju. Akcionāri arī pieprasīja papildinātu *Elan* ilgtermiņa darbības plānu⁽⁹⁾. Izpildot šo prasību, *Elan* sagatavoja 2008. gada 8. augusta papildu atjaunošanas plānu (turpmāk "Atjaunošanas plāns"). Taču *Elan* neizdevās ar bankām vienoties par parādu restrukturizāciju. Gluži pretēji, viens no *Elan* kreditoriem, t. i., *SKB banka d.d.*, lai piedzītu parādus, sāka tiesvedību, un 2008. gada augustā Ļubļanas tiesa pieņēma rīkojumu par to, ka *Elan* jānomaksā nenokārtotie parādi. Izpildot šo rīkojumu, uzņēmumam nāktos bankrotēt.
- (33) Tāpēc *Elan* sasauca akcionāru ārkārtas sanāksmi, kas notika 2008. gada 28. augustā. Sanāksmē, uzklusot *KAD* priekšlikumu, *Elan* akcionāri nolēma ieguldīt *Elan* 10 miljonus euro, lai gan *Elan* nebija izpildījis nosacījumu par vienošanos ar bankām attiecībā uz aizdevumu restrukturizāciju.
- (34) *KAD* uzraudzības padome apstiprināja kapitāla ieguldījumu jau pirms akcionāru 2008. gada augusta sanāksmes; pārējo akcionāru uzraudzības padome apstiprināja lēmumu par 10 miljonu euro ieguldīšanu *Elan* ne vēlāk kā 2008. gada septembra sākumā.
- (35) Akcionāri veica maksājumus 2008. gada 8. septembrī, un to apmērs proporcionāli atbilda katra akcionāra īpašumtiesību daļai. Kā aprakstīts (6) apsvērumā, atbalsta piešķiršanas laikā ar ziemas sporta aprīkojumu un jūras kuģošanas līdzekļiem saistītās *Elan* darbības veica divi meitasuzņēmumi, t. i., attiecīgi *Elan Winter sport* un *Elan Marine*. Akcionāri ieguldīja *Elan* 10 miljonus euro, un uzņēmums pēc tam piešķīra 5,924 miljonus euro *Elan Winter sport* un 4,076 miljonus euro *Elan Marine*.

Ilgtermiņa plāns 2008.–2012. gadam

- (36) Ilgtermiņa plānā 2008.–2012. gadam, ko *Elan* izstrādāja 2008. gada jūnijā, vispirms bija aprakstīts *Elan* uzņēmumu grupas ekonomiskais un finanšu stāvoklis. Tajā ierosināti vairāki pārstrukturēšanas pasākumi *Elan Winter sport* līmenī (filiālēs veikto ieguldījumu korekcijas, krājumu korekcijas un darba attiecību izbeigšanas pabalsti) un *Elan Marine* līmenī (krājumu korekcijas, darba attiecību izbeigšanas pabalsti, kuģošanas līdzekļu šablonu norakstīšana). Papildus minētajiem pārstrukturēšanas pasākumiem attiecībā uz *Elan Winter sport* bija paredzētas šādas darbības:

— palielināt darbinieku darba ražīgumu; samazināt darbinieku skaitu no 340 līdz 230,

— samazināt preču zīmju skaitu,

⁽⁹⁾ Skatīt *KAD* uzraudzības padomes 134. sanāksmes protokolu, 2008. gada 4. jūlijs, darba kārtības 2. punkts, 2. sadaļa.

- uzlabot produktu klāstu,
 - reorganizēt administrāciju.
- (37) Attiecībā uz *Elan Marine* ilgtermiņa plānā 2008.–2012. gadam bija paredzētas šādas darbības:
- ieguldīt jaunā kopuzņēmumā *Elan Yachts*, kam būtu jānodarbojas ar buru laivu pārdošanu un izstrādi,
 - *Elan Marine* parādu samazināšanas nolūkā par [9,5–11,2] miljoniem euro pārdot struktūras *Power* un *Yachting* (*Elan PBO*).
- (38) Tālāk ilgtermiņa plānā 2008.–2012. gadam ir sniegtas prognozes par uzņēmumu grupas un tās meitasuzņēmumu darbību, pieņemot, ka iepriekš aprakstītie pārstrukturēšanas pasākumi un darbības ir īstenotas. Saskaņā ar šīm prognozēm *Elan Winter sport* gūtu peļņu no 2010. gada un turpmāk, savukārt *Elan Marine* – no 2011. gada un turpmāk. Plānā secināts, ka *Elan* ir nepieciešams papildu kapitāls [23–26] miljonu euro apmērā likviditātes vajadzībām. *Elan* spētu nodrošināt akcionāriem pienācīgu peļņu tikai tad, ja saņemtu vajadzīgo kapitālu.

Atjaunošanas plāns

- (39) Atjaunošanas plānā, ko *Elan* sagatavoja 2008. gada augustā, vispirms ir izklāstīta *Elan* uzņēmumu grupas struktūra, kā arī *Elan Winter sport* un *Elan Marine* finanšu un ekonomiskais stāvoklis, tostarp sīki analizētas ne tikai saistības un izmaksas, bet arī ieņēmumi. Tālāk tajā analizēta *Elan Winter sport* un *Elan Marine* darbība laikposmā no 2008. gada janvāra līdz jūnijam, un, visbeidzot, plānā iekļauta nodaļa par uzņēmuma atjaunošanu. Saskaņā ar plānu šajā nodaļā ierosinātās darbības varētu īstenot tikai tad, ja *Elan* saņemtu jaunu kapitālu un vienotos ar bankām par aizdevumu restrukturizāciju. Taču Atjaunošanas plānā nebija norādīts vajadzīgo līdzekļu apmērs.
- (40) Attiecībā uz *Elan Winter sport* Atjaunošanas plānā ir paredzēti šādi pasākumi:
- [...].
- (41) Attiecībā uz *Elan Marine* tajā paredzēti šādi pasākumi:
- [...].
- (42) Tālāk Atjaunošanas plānā ir sniegtas uzņēmējdarbības prognozes par 2008.–2012. gadu, un saskaņā ar šīm prognozēm *Elan Winter sport* gūtu peļņu no 2010. gada, savukārt *Elan Marine* – no 2011. gada un turpmāk.

3. PROCEDŪRAS SĀKŠANAS PAMATOJUMS

- (43) Kā aprakstīts (2) un (3) apsvērumā, Komisija 2010. gada 12. maijā nolēma sākt oficiālu izmeklēšanas procedūru ("lēmums par procedūras sākšanu"). Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija sākotnēji uzskatīja, ka abi kapitāla ieguldījumi ietvēra valsts atbalstu *Elan Ski* un *Elan Marine*. Komisija šaubījās, vai šāds valsts atbalsts būtu uzskatāms par saderīgu ar iekšējo tirgu. Vispirms Komisija pārbaudīja, vai atbalsta saņēmēji bija grūtībās nonākuši uzņēmumi.

3.1. GRŪTĪBĀS NONĀCIS UZŅĒMUMS

- (44) Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 10. punktā ir noteikti konkrēti apstākļi, ko var uzskatīt par pazīmi tam, ka uzņēmums nonācis grūtībās, piemēram, ievērojams kapitāla apjoma sarukums. Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija pauda uzskatu, ka *Elan Ski* un *Elan Marine* neatbilst Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 10. punktam. Taču saskaņā ar pamatnostādņu 11. punktu uzņēmumu tomēr var uzskatīt par grūtībās esošu uzņēmumu, ja novērojamas parastās grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes. Ņemot vērā *Elan* uzņēmumu grupas zaudējumu pieaugumu, apgrozījuma kritumu un sarežģīto finanšu stāvokli, Komisija uzskatīja, ka *Elan Ski* un *Elan Marine* var atzīt par grūtībās nonākušiem uzņēmumiem vismaz 2007. un 2008. gadā.

3.2. VALSTS ATBALSTA ESAMĪBA

- (45) Pirmkārt, Komisija novērtēja, vai attiecīgie pasākumi īstenoti par valsts līdzekļiem un vai tie ir piedāvājami valstij. Tā kā KAD pilnībā pieder Slovēnijai, tā kā Slovēnija ieceļ visus pilnsapulces un uzraudzības padomes locekļus un tā kā Slovēnijas valdības pārstāvji piedalās visās pilnsapulces un uzraudzības padomes sanāksmēs, Komisija sākotnēji secināja, ka KAD īstenoja pasākumus par valsts līdzekļiem un ka tie ir piedāvājami valstij. Par pārējo *Elan*

īpašnieku, t. i., *KAD-PPS, DSU, Triglav Naložbe* un *Triglav Insurance*, īstenotajiem pasākumiem Komisija secināja, ka tas, vai arī šie pasākumi ir īstenoti par valsts līdzekļiem un piedēvējami valstij, jāpārbauda oficiālā izmeklēšanas procedūrā.

- (46) Otrkārt, Komisija pārbaudīja, vai attiecīgie pasākumi radīja atbalsta saņēmējiem priekšrocību. Komisija apšaubīja pasākumu atbilstību tirgus ekonomikas principu vadīta ieguldītāja kritērijam. Vienīgais *Elan* privātais akcionārs, t. i., *KD Kapital*, nevēlējās piedalīties pirmajā pasākumā. Šķita, ka pasākuma pamatā nebija uzņēmējdarbības plāna vai citas informācijas par gaidāmo ieguldījuma turpmāko ienesīgumu. Izskatās, ka laikā, kad tika veikts kapitāla ieguldījums, atbalsta saņēmējiem bija finanšu grūtības. Otrajā pasākumā nepiedalījās neviens privātais uzņēmums. Lai gan, pirms akcionāri pieņēma lēmumu par kapitāla ieguldījumu, tika izveidots ilgtermiņa plāns un Atjaunošanas plāns, atsevišķas pazīmes liecināja par to, ka *Elan* akcionāri šos plānus uzskatīja par nepietiekamiem. Kad tika īstenots otrais pasākums, *Elan Ski* un *Elan Marine* joprojām bija finanšu grūtības.
- (47) Treškārt, Komisija uzskatīja, ka Slovēnijas īstenotie pasākumi, iespējams, izkropļoja konkurenci un ietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm, jo starp dalībvalstīm pastāv tirdzniecība slēpošanas aprīkojuma un jūras kuģošanas līdzekļu segmentā.

3.3. ATBALSTA SADERĪBA

- (48) Komisija provizoriski novērtēja, vai attiecīgie pasākumi atbilst Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņem. Ņemot vērā *Elan Ski* un *Elan Marine* grūtības un to, ka uzņēmumu grupā nebija citu spēcīgu uzņēmumu, abiem uzņēmumiem principā ir tiesības uz glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu. Tā kā īstenotie pasākumi bija kapitāla palielināšana, tos nevar uzskatīt par glābšanas atbalstu. Attiecībā uz to atbilstību pārstrukturēšanas atbalstam nebija skaidrs, vai ir izpildīti visi attiecīgie nosacījumi. Konkrētāk, nebija skaidrs, vai tika piešķirts tikai minimālais vajadzīgais atbalsts, un nekas neliecināja par pašu ieguldījumu un kompensācijas pasākumiem.
- (49) Komisija sākotnēji pārbaudīja arī to, vai pasākumi varētu būt saderīgs reģionālais atbalsts. Lai gan abi atbalsta saņēmēji atrodas reģionā, kam ir tiesības saņemt atbalstu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktu, nebija skaidrs, vai tie varēja saņemt šādu atbalstu, jo atbalsta piešķiršanas laikā abi uzņēmumi bija nonākuši grūtībās.

4. SLOVĒNIJAS PIEZĪMES

- (50) Slovēnija iesniedza piezīmes 2010. gada 9., 10. un 16. jūnija vēstulēs. Tā nosūtīja papildu informāciju 2011. gada 10. oktobrī un 2012. gada 6. un 30. marta, 13., 16. un 23. aprīļa, 10., 15. un 30. maija vēstulēs (skatīt (4) apsvērumu).
- (51) Īsumā var teikt, ka Slovēnija uzskata, ka pasākumi neietver valsts atbalstu, jo tie nav īstenoti par valsts līdzekļiem un nav piedēvējami valstij. Arī tad, ja pasākumi atbilstu šīm prasībām, tie neradītu priekšrocību atbalsta saņēmējam, jo Slovēnija rīkojās atbilstīgi tirgus ekonomikas principu vadīta ieguldītāja kritērijam. Slovēnija arī apgalvo, ka pasākumi neietekmēja tirdzniecību un neizkropļoja konkurenci, jo saskaņā ar Slovēnijas sniegto informāciju ziemas sporta ilglietojamo preču tirgus ir ļoti blīvs un tajā vērojama turpmākas konsolidēšanās tendence, bet *Elan* bija tikai vājš konkurents daudz spēcīgākiem tirgus dalībniekiem.
- (52) Slovēnija neizvirza argumentus par 1. pasākuma iespējamu saderību ar iekšējo tirgu gadījumā, ja tas ietvertu valsts atbalstu. Slovēnija uzskata, ka 2. pasākumu varētu uzskatīt par saderīgu saskaņā ar Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņem.

4.1. VALSTS ATBALSTA ESAMĪBA

4.1.1. Valsts līdzekļi un piedēvējamība

- (53) Slovēnija apgalvo, ka tā neietekmēja *Elan* akciju kapitāla palielināšanu.

- (54) Slovēnija atgādina, ka, lai pasākumi būtu uzskatāmi par valsts atbalstu, tie tieši vai netieši jāīsteno par valsts līdzekļiem un tiem jābūt piedēvējamiem valstij. Tā piekrīt, ka, ja dalībvalstij ir dominējoša ietekme uzņēmumā, ir izpildīts nosacījums par "valsts līdzekļiem". Taču nevar automātiski pieņemt, ka, ja dalībvalstij var būt dominējoša ietekme uzņēmumā, tā konkrētā gadījumā šo ietekmi ir īstenojusi. Saistībā ar to Slovēnija atsaucas uz spriedumu lietā *Stardust Marine* ⁽¹⁰⁾, kurā uzskaitītas vairākas norādes, pēc kurām noteikt, vai valsts tiešām konkrētā gadījumā šo ietekmi ir īstenojusi. Šīs norādes *inter alia* ir integrācija valsts pārvaldes struktūrās, uzņēmuma darbības veids un tas, vai darbība tiek īstenota tirgū parastos konkurences apstākļos ar privātiem tirgus dalībniekiem, uzņēmuma juridiskais statuss un valsts iestāžu īstenotās pārraudzības pakāpe uzņēmuma pārvaldībā. Slovēnija norāda, ka būtu pienācīgi jāņem vērā tas, vai uzņēmums dibināts atbilstīgi privāttiesībām.
- (55) Saistībā ar to Slovēnija par katru kapitāla ieguldījumos iesaistīto struktūru izvirza šādus argumentus.
- (56) KAD ir privāttiesību struktūra, kas darbojas tirgū konkurences apstākļos. Lai gan KAD kontrolē valsts, tāpēc vien nevar secināt, ka novērtējamie rekapitalizācijas pasākumi ir piedēvējami valstij. Par to, ka valsts nepiedalījās rekapitalizācijā, liecina šādi fakti: uz KAD darbībām attiecas Slovēnijas Likums par uzņēmumiem (ZGD-1, *Zakon o gospodarskih družbah*); tiesību aktos netiek ierobežota tā aktīvu izmantošana; KAD darbību finansē tikai ar dividendēm, procentu maksājumiem un citiem ieņēmumiem no ieguldījumiem un uzņēmējdarbības; turklāt par *Elan* rekapitalizāciju lēma uzraudzības padome, kas lēmumus pieņem neatkarīgi. Lai gan valsts ir uzticējusi KAD pārvaldīt pensiju fondus un pabeigt uzņēmumu privatizāciju, ar šiem uzdevumiem saistītās valsts intereses nevar ietekmēt KAD īstenotos pasākumus tā, lai tie būtu uzskatāmi par piedēvējamiem valstij.
- (57) DSU tiešā īpašniece ir valsts, taču valsts nefinansē tā darbību, un uzņēmuma mērķis ir panākt ieguldījumu maksimālu vērtību. Lai gan valsts ir uzticējusi DSU pārvaldīt pensiju fondus un pabeigt uzņēmumu privatizāciju, ar šiem uzdevumiem saistītās valsts intereses nevar ietekmēt DSU īstenotos pasākumus tā, lai tie būtu uzskatāmi par piedēvējamiem valstij.
- (58) *Zavarovalnica Triglav* valstij pieder tikai netieši, un tā darbību pamatā ir vienīgi tirgus nosacījumi. Valsts nevar tieši ietekmēt tā darbības. *Zavarovalnica Triglav* uzraudzības padomes locekļus tiešām ievēl tā akcionāri, taču tos ievēl kā privātpersonas, un neviens uzraudzības padomes loceklis nestrādāja Slovēnijas valdībā vai pārvaldē.
- (59) *Triglav Naložbe* ar *Zavarovalnica Triglav* starpniecību netieši pieder valstij. Tā mērķis ir gūt peļņu. Valsts nevar tieši ietekmēt *Triglav Naložbe* darbību, un tā uzraudzības padomē darbojas neatkarīgas privātpersonas. Turklāt *Triglav Naložbe* finansēja rekapitalizāciju, piešķirot komercaizdevumu.

4.1.2. Priekšrocības esamība

1. pasākums

- (60) Slovēnija apgalvo, ka 1. pasākums neradīja *Elan* priekšrocību šādu iemeslu dēļ. *Elan* 2005. gada decembrī pieņēma Stratēģiskās attīstības plānu 2006.–2010. gadam, tostarp sīki izstrādātus *Elan* tābrīža meitasuzņēmumu attīstības plānus. Attīstības plānā 2006.–2010. gadam bija paredzēti ieguldījumi gan ziemas sporta aprīkojuma, gan jūras kuģošanas līdzekļu struktūrvienībā. Lai varētu veikt šos ieguldījumus, *Elan* 2006. gada maijā saviem akcionāriem ierosināja 2006.–2009. gada laikā palielināt *Elan* kapitālu par 20,2 miljoniem euro. Akcionāri rūpīgi izvērtēja šo priekšlikumu, un *Elan* iesniedza tiem dokumentus, kas skaidri liecināja par kapitāla palielināšanas izdevīgumu akcionāriem. *Elan* vairākuma akcionārs KAD 2006. gada novembrī individuāli novērtēja priekšlikumu par kapitāla

⁽¹⁰⁾ Spriedums lietā C-482/99 Francijas Republika/Komisija (*Stardust Marine*) (*Recueil* 2002, I-4397. lpp.).

palielināšanu un secināja, ka kapitāla palielināšana būtu drošs ieguldījums. Arī *Triglav Naložbe* pārskatīja *Elan* sagatavotās prognozes un, ņemot tās vērā, piekrita ieguldīt kapitālu. *Elan* akcionāri arī pieprasīja uzņēmumu grupas neatkarīgu novērtējumu, un šo uzdevumu uzticēja [...] (skatīt (24) apsvērumu). Novērtējumā tika secināts, ka ieguldījumi ir vajadzīgi un ka vajadzības gadījumā tos varētu atgūt, pārdodot akcijas stratēģiskam partnerim par tirgus cenu.

- (61) Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, *Elan* un tā akcionāri 2007. gada janvārī parakstīja nodomu protokolu, vienojoties, ka akcionāri ieguldīs uzņēmumā 10,225 miljonus euro. Nodomu protokolu bez nosacījumiem parakstīja arī *Elan* vienīgais privātais akcionārs *KD Kapital*. Slovēnija uzskata, ka, pieņemot šo lēmumu, akcionāru mērķis bija gūt pieņemamu peļņu no ieguldītā kapitāla, un tāpēc tie rīkojās atbilstīgi tirgus ekonomikas principu vadīta ieguldītāja kritērijiem.
- (62) Komentējot to, ka akcionāru pilnsapulce oficiāli piekrita ieguldīt kapitālu tikai 2007. gada oktobrī, Slovēnija paskaidro, ka kavēšanās iemesls bija *Elan* privātā mazākuma akcionāra *KD Kapital* un *Elan* vairākuma akcionāra *KAD* domstarpības. *KD Kapital* piederēja 50 % akciju *Elan* konkurentu uzņēmumā *Seaway group d.o.o.*, un *KD Kapital* grasījās iecelt savu interešu pārstāvi *Elan* uzraudzības padomē, savukārt, tā kā *KD Kapital* bija konkurenta akcionārs, pārējie akcionāri to negribēja pieļaut. Domstarpības tika atrisinātas, kad *KAD* piedāvāja *KD Kapital* pārdošanas iespēju. Kad risinājums bija panākts, visi *Elan* akcionāri, tostarp *KD Kapital*, oficiāli piekrita ieguldīt *Elan* 10,225 miljonus euro.

2. pasākums

- (63) Slovēnija apgalvo, ka 2008. gada sākumā *Elan* bija tuvu maksātnespējai. Uzraudzības padome un akcionāri neka vējoties reaģēja, iecelot jaunus *Elan* valdes locekļus, kuri sāka sarunas ar *Elan* bankām par parādu restrukturizāciju. Taču bankas pieprasīja, lai akcionāri iegulda papildu kapitālu. Tāpēc *Elan* ar ārēja konsultanta palīdzību 2008. gada maijā sagatavoja starpposma stratēģiju; 2008. gada jūnijā *Elan* izveidoja ilgtermiņa plānu 2008.–2012. gadam, bet 2008. gada augustā *Elan* valde pieņēma Atjaunošanas plānu. Akcionāri 2008. gada 11. jūlijā piekrita palielināt kapitālu ar nosacījumu, ka bankas, ņemot vērā šos dokumentus, vispirms piekritīs restrukturizēt parādus. Turklāt saskaņā ar Slovēnijas sniegto informāciju akcionāri ņēma vērā uzņēmuma vērtību, kas bija noteikta neatkarīga revīzijas uzņēmuma sagatavotajā *Elan* pašu kapitāla novērtējumā⁽¹⁾. Saskaņā ar šo novērtējumu *Elan* tirgus vērtība 2007. gada 31. decembrī bija EUR 38 059 000. Akcionāri ņēma vērā arī sākotnējo *Elan* vērtības aplēsi, kas sagatavota 2008. gada 1. jūlijā. Visbeidzot, 2008. gada 28. augustā akcionāri nolēma ieguldīt kapitālu, lai gan ar bankām nebija panākta iepriekšēja vienošanās par parādu restrukturizāciju. Slovēnija apgalvo, ka pretējā gadījumā akcionāri varēja zaudēt visus uzņēmumā *Elan* ieguldītos līdzekļus. ņemot vērā iepriekš minēto, Slovēnija uzskata, ka *Elan* akcionāri rīkojās atbilstīgi tirgus ekonomikas principu vadīta ieguldītāja kritērijiem.

4.1.3. Konkurences izkropļojumi un ietekme uz tirdzniecību

- (64) Slovēnija apgalvo, ka pasākumi nevarēja izkropļot konkurenci un neietekmēja tirdzniecību. Pirmkārt, laikā, kad tika piešķirti kapitāla ieguldījumi, *Elan* bija vājš konkurents daudz lielākiem slēpošanas aprīkojuma tirgus dalībniekiem. Otrkārt, arī *Elan* konkurentu privātajiem akcionāriem nācās veikt pasākumus, lai atgūtos no 2007.–2008. gadā ciestajiem zaudējumiem.

4.2. SADERĪBA

- (65) Slovēnija izvirza argumentus tikai par 2. pasākuma saderību. Tā apgalvo, ka šis pasākums atbilst Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņem, jo *Elan* sagatavoja realizējamu pārstrukturēšanas plānu, kurā paredzēti galvenokārt ar iekšējiem pasākumiem īstenojami uzņēmumu grupas uzlabojumi.

⁽¹⁾ [...].

- (66) Slovēnija apgalvo, ka pēc 2008. gadā veiktās kapitāla palielināšanas *Elan* pienācīgi īstenoja savus plānus un tam izdevās panākt īstermiņa aizdevumu restrukturizāciju. *Elan* 2009. gada janvārī pieņēma darbinieku atļaušanas plānus un 2009. gada oktobrī pārdeva meitasuzņēmumus *Elan Yachting d.o.o.* un *Elan Marine Charter d.o.o.*, savukārt 2010. gada aprīlī tika pārdots *Elan Brod d.o.o.*, kas atradās Horvātijas pilsētā Obrovacā (*Obrovac*). Kopējie ieņēmumi no šiem nodalīšanas pasākumiem bija [3,1–3,6] miljoni euro. *Elan* 2010. gada maijā, noslēdzot ilgtermiņa aizdevuma līgumu ar bankām, izdevās iegūt jaunu finansējumu [21,5–25,5] miljonu euro apmērā. Tas izmantoja jauno aizdevumu iepriekšējo aizdevumu atmaksai. Visbeidzot, 2010. gada 1. jūnijā *Elan Winter sport* un *Elan Marine* apvienoja ar mātesuzņēmumu *Elan*. Slovēnija arī apgalvoja, ka *Elan*, likvidējot ar *Dal Bello Sports* izveidoto Ziemeļamerikas slēpju izplatīšanas kopuzņēmumu, radīja kompensējošu ietekmi. [...] puses 2009. gada 14. decembrī piekrita lauzt to kopuzņēmuma līgumu. No 2010. gada 1. janvāra tika lauzts līgums par izplatīšanu Kanādā, bet no 2011. gada 1. janvāra – līgums par izplatīšanu ASV.

5. NOVĒRTĒJUMS

- (67) Komisija pārbauda, vai atbalsta saņēmējs saņēma valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē (skatīt 5.2. punktu), un, ja tā, vai šāds atbalsts varētu būt saderīgs ar iekšējo tirgu (skatīt 5.3. punktu). Lai to izdarītu, jānosaka, kopš kura brīža iespējama atbalsta saņēmējs ir uzskatāms par grūtībās nonākušo uzņēmumu (skatīt 5.1. punktu).

5.1. GRŪTĪBĀS NONĀCIS UZŅĒMUMS

- (68) Saskaņā ar Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 10. punktu uzņēmums ir nonācis grūtībās, ja vairāk nekā puse tā kapitāla ir zaudēta iepriekšējos 12 mēnešos vai tas atbilst kritērijiem saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, lai tam piemērotu kolektīvās maksātnespējas procedūras. Kā secināts arī lēmumā par procedūras sākšanu, nedz meitasuzņēmumi, nedz arī uzņēmumu grupa kopumā 2007. gadā neatbilda pamatnostādņu 10. punktam.
- (69) Saskaņā ar Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 11. punktu uzņēmumu tomēr var uzskatīt par grūtībās esošu uzņēmumu, jo īpaši, ja novērojamas parastās grūtībās nonākušā uzņēmuma pazīmes, tādas kā zaudējumu pieaugums, apgrozījuma samazināšanās, gatavās produkcijas krājumu pieaugšana, jaudas pārpalikums, naudas plūsmas samazināšanās, parāda pieaugums, procentu likmju celšanās un krītoša vai nulles neto aktīvu vērtība.
- (70) Saistībā ar to jānorāda, ka 2003.–2006. gadā uzņēmumu grupas apgrozījums no 109,2 miljoniem euro pieauga līdz 122,4 miljoniem euro. Turklāt *Elan* uzņēmumu grupa šajā periodā, izņemot 2004. gadu, reģistrēja tīro peļņu. *Elan* finanšu stāvoklis sāka pasliktināties 2007. gadā. Uzņēmumu grupas apgrozījums 2007. gadā kritās par 5 miljoniem euro, un bija 117,5 miljoni euro, bet 2008. gadā tas saruka līdz 100 miljoniem euro. Papildus tam 2007. gadā *Elan* grupai bija negatīvs darbības rezultāts – no 0,6 miljoniem euro 2006. gadā tas samazinājās līdz – 8,4 miljoniem euro 2007. gadā un līdz – 12,7 miljoniem euro 2008. gadā.

2. tabula

Elan uzņēmumu grupas galvenie finanšu rādītāji

Rādītāji tūkstošos EUR	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tīrie pārdošanas ieņēmumi	109,165	103,262	109,216	122,404	117,455	99,995
Darbības izmaksas	114,280	108,310	113,244	127,689	132,919	117,197
Tīrā peļņa/zaudējumi	3,480	– 9,430	3,996	596	– 8,432	– 12,695

- (71) Daļēji tas izskaidrojams ar silto 2006.–2007. gada ziemas sezonu ("zaļo" ziemu), kas nelabvēlīgi ietekmēja ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienības pārdošanas ieņēmumus. Faktiski *Elan Ski* pārdošanas ieņēmumi no 48,1 miljona euro 2006. gadā saruka līdz 40,8 miljoniem euro 2007. gadā, bet 2008. gadā samazinājās līdz 37,7 miljoniem euro. Pasliktinājās arī *Elan Ski* rezultāti – ieņēmumi no – 0,5 miljoniem euro 2006. gadā kritās līdz – 6,7 miljoniem euro 2007. gadā un – 13,0 miljoniem euro 2008. gadā.

3. tabula

Elan Ski

Rādītāji tūkstošos EUR	2006	2007	2008
Tīrie pārdošanas ieņēmumi	48 113	40 852	37 662
Tīrā peļņa/zaudējumi	- 472	- 6 674	- 12 971

- (72) *Elan* jūras kuģošanas līdzekļu struktūrvienība 2007. gadā panāca ievērojamu pārdošanas ieņēmumu pieaugumu – no 31,8 miljoniem euro līdz 38,6 miljoniem euro, taču tā reģistrēja arī nelielus zaudējumus 0,3 miljonu euro apmērā. Tomēr stāvoklis pasliktinājās 2008. gadā, kad pārdošanas ieņēmumi kritās par vienu trešdaļu – no 38,6 miljoniem euro līdz 25,9 miljoniem euro un *Elan Marine* cieta tiros zaudējumus 10,2 miljonu euro apmērā.

4. tabula

Elan Marine

Rādītāji tūkstošos EUR	2006	2007	2008
Tīrie pārdošanas ieņēmumi	31 836	38 627	25 876
Tīrā peļņa/zaudējumi	1 176	- 305	- 10 214

- (73) Ņemot vērā 2.–4. tabulā redzamos finanšu rādītājus, ir skaidrs, ka 2007. gada sākumā, kad tika īstenots 1. pasākums, *Elan* nebija grūtībās nonācis uzņēmums (skatīt (78)–(85) apsvērumu).
- (74) Tomēr, kā liecina iepriekš sniegtā finanšu informācija, 2007. gada laikā *Elan* finanšu stāvoklis sāka pasliktināties un 2008. gadā jau bija ļoti nopietns. Samazinājās uzņēmuma apgrozījums un pieauga tā zaudējumi, un 2008. gada sākumā tam draudēja maksātnespēja (skatīt (29)–(34) un (63) apsvērumu). Var secināt, ka 2. pasākuma īstenošanas laikā *Elan* ir uzskatāms par grūtībās nonākušu uzņēmumu saskaņā ar Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņiem. Būtībā *Elan* akcionāri piekrita veikt kapitāla ieguldījumu tāpēc, ka pretējā gadījumā *Elan* nāktos bankrotēt (skatīt (31)–(33) apsvērumu).

5.2. VALSTS ATBALSTA ESAMĪBA

- (75) Saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, un iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- (76) LESD 107. panta 1. punkta nosacījumi ir kumulatīvi, tāpēc, lai pasākumu atzītu par valsts atbalstu, tam jāatbilst visiem nosacījumiem.

5.2.1. 2007. gadā veiktais kapitāla ieguldījums (1. pasākums)

- (77) Slovēnija galvenokārt apgalvo, ka 1. pasākums tika īstenots atbilstīgi tirgus ekonomikas principu vadīta ieguldītāja kritērijam un tāpēc atbalsta saņēmējam nav radīta priekšrocība. Tā arī norāda, ka kapitāla ieguldījums jebkurā gadījumā nebija piedēvējams valstij (skatīt (53)–(63) apsvērumu).

Piešķiršanas datums

- (78) Vispirms jānosaka, kad tieši tika īstenots 1. pasākums *Elan* labā. Būtībā valsts atbalstu jebkurā gadījumā uzskata par piešķirtu tad, kad dalībvalsts apņemas to īstenot, t. i., kad dalībvalstij ir juridiskas saistības pasākumu

nodrošināt. Kā aprakstīts iepriekš (skatīt (24) apsvērumu), *Elan* akcionāri un *Elan* parakstīja nodomu protokolu 2007. gada 29. janvārī, taču *Elan* akcionāru pilnsapulce oficiāli apstiprināja kapitāla palielināšanu tikai 2007. gada oktobrī. Tāpēc jānosaka, vai nodomu protokolu var atzīt par akcionāriem pietiekami saistošu, lai secinātu, ka 1. pasākums ir uzskatāms par īstenotu nodomu protokola parakstīšanas datumā.

- (79) Saistībā ar to Komisija norāda, ka saskaņā ar Slovēnijas iesniegto juridisko slēdzienu ⁽¹²⁾ Slovēnijas tiesību aktos nav konkrēti reglamentēta nodomu protokola būtība. Nodomu protokols varētu būt gan tikai notiekošu sarunu protokols, kas nerada saistības, gan arī pirmslīguma vienošanās vai vienošanās. Nodomu protokola juridiskā būtība jānosaka katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā nodomu protokola saturu, tā parakstīšanas apstākļus, kā arī vispārīgos interpretācijas noteikumus saskaņā ar Slovēnijas tiesību aktiem.
- (80) Saskaņā ar Slovēnijas Civilkodexa 15. pantu ⁽¹³⁾ līgums ir saistošs tad, kad puses ir vienojušās par tā galvenajiem elementiem. Konkrētāk, jābūt norādītām līgumslēdzējām pusēm un katram līgumam ir vajadzīgs iemesls (*causa*).
- (81) Saistībā ar to Komisija norāda, ka saskaņā ar nodomu protokola saturu tā puses ir skaidri norādītas; nodomu protokolā jau bija norādīta kapitāla palielināšanas kopējā summa (10,225 miljoni euro); bija noteikta jaunā piešķirtā kapitāla maksimālā nominālsumma un minimālā cena par jaunā kapitāla akciju; katrs parakstītājs akcionārs piekrita piedalīties pasākumā proporcionāli tā toreizējam akciju apmēram; bija norādīts kapitāla ieguldījuma mērķis (galvenokārt ieguldījumi uzņēmumos *Elan Winter sport* un *Elan Marine*), kā arī noteikts kontroles mehānisms kapitāla izmantošanas uzraudzībai. Turklāt ir jāņem vērā, ka nodomu protokolu parakstīja nevis tikai *Elan* akcionāri, bet gan akcionāri un *Elan*. Akcionāriem būtu jāiegulda kapitāls *Elan*, savukārt uzņēmumam būtu jāreģistrē jaunas akcijas un jāizmanto kapitāla ieguldījums nodomu protokolā norādītajā veidā. Ņemot to vērā, Komisija uzskata, ka puses bija vienojušās par visiem galvenajiem elementiem, kas vajadzīgi, lai noslēgtu saistošu vienošanos.
- (82) Par to, ka puses noslēdza saistošu vienošanos, liecina arī nodomu protokola formulējums – akcionāri un *Elan* “apstiprināja nodomu palielināt kapitālu”; akcionāri “atbalstīs kapitāla ieguldījumu”; jaunās akcijas “tiks apmaksātas skaidrā naudā”.
- (83) Turklāt uzreiz pēc nodomu protokola parakstīšanas *Elan* noslēdza līgumu par jaunas ražošanas līnijas piegādi – arī to var uzskatīt par pazīmi tam, ka *Elan* gaidīja akcionāru kapitāla ieguldījumu uzņēmumā.
- (84) Visbeidzot, Slovēnijas iesniegtajā juridiskajā slēdzienā secināts, ka nodomu protokols bija saistošs no tā parakstīšanas brīža, t. i., ka akcionāriem bija pienākums pieņemt lēmumu par kapitāla ieguldīšanu un izmaksāt šo kapitālu pēc attiecīgā lēmuma pieņemšanas. Saskaņā ar slēdzienu Slovēnijas tiesas vēl nav nolēmušas, vai pienākums balsot par kapitāla palielināšanu ir piemērojams, taču persona, kas šādu vienošanos pārkāpusi, parasti būtu atbildīga par radīto kaitējumu.
- (85) Ņemot vērā iepriekš izklāstītos argumentus, Komisija secina, ka nodomu protokola parakstīšanas datumu, t. i., 2007. gada 29. janvāri, var uzskatīt par 1. pasākuma īstenošanas datumu.

Selektīva priekšrocība atbalsta saņēmējam

- (86) Lai pasākumu uzskatītu par valsts atbalstu, tam jābūt specifiskam vai selektīvam, atbalstot tikai konkrētus uzņēmumus vai konkrētu preču ražošanu.

⁽¹²⁾ Sagatavojis juristu birojs *Jadek & Pensa*, www.jadek-pensa.si/en, 2012. gada 16. aprīlis.

⁽¹³⁾ *Obligacijski zakonik*, Slovēnijas Oficiālais Vēstnesis Nr. 83/2001, grozītā versija.

A t b a l s t a s a ņ ģ ģ ģ s

- (87) LESD 107. panta 1. punktā, nosakot atbalsta saņēmēju, ir minēts jēdziens “uzņēmums”. Kā apstiprinājušas Eiropas Savienības tiesas, šajā noteikumā uzņēmumam nav jābūt individuālai juridiskai personai, tas var ietvert uzņēmumu grupu ⁽¹⁴⁾. Svarīgākais kritērijs, nosakot, vai ir iesaistīts uzņēmums šā noteikuma nozīmē, ir tas, vai ir iesaistīta “saimnieciska struktūra”. Saimniecisku struktūru var veidot vairākas juridiskas personas. Šajā gadījumā *Elan* bija juridiska persona, kurā ieguldīja kapitālu. Kad tika piešķirts atbalsts, *Elan* bija četri meitasuzņēmumi, t. i., *Elan Winter sport*, *Elan Marine*, *Elan Inventa d.o.o.* un *Marine Nova d.o.o.* (skatīt (6) apsvērumu). Pēc kapitāla ieguldījuma saņemšanas *Elan* piešķīra akcionāra aizdevumus *Elan Winter sport* un *Elan Marine*. Šos akcionāra aizdevumus vēlāk pārvērtā meitasuzņēmumu pašu kapitālā. Tāpēc ir jānoskaidro, vai kapitāla ieguldījumu saņēma visa uzņēmumu grupa vai arī tikai attiecīgi *Elan Winter sport* un *Elan Marine*.
- (88) Pirmkārt, par īpašumtiesībām jānorāda, ka *Elan* piederēja 100 % abu uzņēmumu, t. i., *Elan Winter sport* un *Elan Marine*, akciju. Tāpēc *Elan* kontrolē visas to darījumu darbības.
- (89) Otrkārt, *Elan Winter sport* un *Elan Marine* veica *Elan* pamatdarbības atbalsta piešķiršanas laikā, t. i., slēpju un sniegādēju, kā arī jahtu ražošanu. Pārējie meitasuzņēmumi vai nu nedarbojās tirgū (*Marine Nova d.o.o.*), vai arī darbojās, lai atbalstītu *Elan* pamatdarbības (*Elan Inventa d.o.o.*). Turklāt, veicot *Elan* pārstrukturēšanu, *Elan Winter sport* un *Elan Marine* apvienoja ar mātesuzņēmumu *Elan* – tā ir vēl viena pazīme, kas liecina, ka par atbalsta saņēmēju var uzskatīt uzņēmumu grupu.
- (90) Ņemot vērā iepriekš izklāstītos argumentus, tiek secināts, ka par kapitāla palielinājuma saņēmēju jāuzskata visa *Elan* uzņēmumu grupa. Tālāk jānovērtē, vai pasākums radīja saņēmējam priekšrocību.

P r i e k š r o c ī b a

- (91) Ja pasākums atbilst tirgus ekonomikas principu vadīta privātā ieguldītāja kritērija prasībām, priekšrocības iespējamību var izslēgt. Saskaņā ar judikatūru tirgus ekonomikas principu vadīts ieguldītājs no saviem aktīviem censtos gūt maksimālu peļņu atkarībā no pastāvošajiem apstākļiem un ievērojot savas intereses, pat ja ieguldītu uzņēmumā, kurā viņš jau ir kapitāldaļu turētājs ⁽¹⁵⁾. Šajā gadījumā jānovērtē, vai atbalsta saņēmēja akcionāri rīkojās atbilstīgi šim principam un lēmumu par ieguldījumu *ex ante* pieņēma, pamatojoties uz informāciju, kas liecināja par darījuma ekonomisko pamatotību.
- (92) Saistībā ar to Komisija ņem vērā apstākļus, kuru dēļ bija vajadzīgs kapitāla ieguldījums, un informāciju, kas bija akcionāru pieņemtā lēmuma pamatā. Kā aprakstīts iepriekš, piešķiršanas laikā *Elan* nebija grūtībās nonācis uzņēmums Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu nozīmē (skatīt (68)–(73) apsvērumu). Lēmumu par jauna kapitāla ieguldīšanu *Elan* pieņēma, pamatojoties uz neatkarīga konsultāciju uzņēmuma [...] sagatavotu uzņēmuma novērtējumu un vairākiem citiem dokumentiem, ko bija izstrādājis *Elan*, kā arī tā vairākuma akcionārs KAD. *Elan* sīki izstrādātā analīze par kapitāla palielināšanas ietekmi liecināja, ka ieguldījumi ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienībai 2006.–2010. gadā nodrošinātu 15,4 miljonus euro lielu kumulatīvo tīro peļņu, savukārt, ja kapitālu nepalielinātu, struktūrvienība ciestu kumulatīvos tīros zaudējumus 4,8 miljonu euro apmērā. Ja palielinātu kapitālu, pieaugtu arī jūras kuģošanas līdzekļu struktūrvienības 2006.–2010. gada kumulatīvā tīrā peļņa (skatīt (23)–(24) apsvērumu).
- (93) Ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatāms, ka *Elan* akcionāri, ieguldot līdzekļus uzņēmumā, rīkojās atbilstīgi tirgus ekonomikas principu vadīta ieguldītāja kritērijam un tādējādi 1. pasākums neradīja priekšrocību saņēmējam. Tā kā, pamatojoties tikai uz šo secinājumu, var izslēgt valsts atbalsta iespējamību, tas, vai 1. pasākums ir piedāvājams valstij, netiek izvērtēts. Komisija secina, ka 1. pasākums neietver valsts atbalstu.

⁽¹⁴⁾ Skatīt 11. punktu *et seq.* Tiesas spriedumā lietā C-323/82 *Intermills*/Komisija (*Recueil* 1984, 3809. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Spriedums lietā T-228/99 *WestLB*/Komisija (*Recueil* 2003, II-435. lpp.).

5.2.2. 2008. gadā veiktais kapitāla ieguldījums (2. pasākums)

- (94) Tāpat kā attiecībā uz 1. pasākumu Slovēnija galvenokārt apgalvo, ka 2. pasākums tika īstenots atbilstīgi tirgus ekonomikas principu vadīta ieguldītāja kritērijam un tāpēc atbalsta saņēmējam netika radīta priekšrocība. Tā arī norāda, ka kapitāla ieguldījums jebkurā gadījumā nebija piedāvājams valstij (skatīt (53)–(63) apsvērumu). Visbeidzot, tā uzskata, ka pasākums nekādā veidā neietekmēja tirdzniecību un ka netika radīti konkurences izkropļojumi (skatīt (64) apsvērumu).

Valsts līdzekļi un piedāvājuma

- (95) Lai pasākumu uzskatītu par atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, tas jāpiešķir tieši vai netieši no valsts līdzekļiem un tam jābūt piedāvājamam valstij.
- (96) Saskaņā ar judikatūru uzņēmuma līdzekļi ir uzskatāmi par valsts līdzekļiem, ja valsts, izmantojot dominējošo ietekmi šādos uzņēmumos, var virzīt to līdzekļu izlietojumu⁽¹⁶⁾.
- (97) Taču valsts spēja kontrolēt pasākumu īstenošanā iesaistītās struktūras nav uzskatāma par tūlītēju pierādījumu pieņemumam, ka struktūru darbības ir piedāvājamas valstij. Tiesa piedāvājamas jēdzienu sīkāk skaidrojusi spriedumā lietā *Stardust Marine*⁽¹⁷⁾. Tā paredzējusi šādas norādes piedāvājamas noteikšanai: publiskā uzņēmuma integrācija valsts pārvaldes struktūrās; uzņēmuma darbības veids un tas, vai darbība tiek īstenota tirgū parastos konkurences apstākļos ar privātiem tirgus dalībniekiem; uzņēmuma juridiskais statuss (t. i., vai uz to attiecas publiskās tiesības vai vispārējās komercietības); valsts iestāžu īstenotās pārraudzības pakāpe uzņēmuma pārvaldībā; jebkura cita norāde, kas konkrētajā gadījumā liecina par valsts iestāžu līdzdalību pasākuma pieņemšanā vai par līdzdalības trūkuma neiespējamību pasākuma pieņemšanā, ņemot vērā arī šā pasākuma apmēru, saturu vai nosacījumus.
- (98) Kā aprakstīts (54) apsvērumā, Slovēnija atsaucas uz spriedumu lietā *Stardust Marine* un apgalvo, ka tāpēc vien, ka tā ir KAD un DSU īpašniece, uzņēmumu darbības uzreiz nevar piedēvēt valstij. Attiecībā uz *Triglav Naložbe* un *Zavarovalnica Triglav* Slovēnija uzskata, ka šos uzņēmumus nekontrolē valsts un arī to darbības nav piedāvājamas valstij. Komentējot piedāvājumu, Slovēnija īpaši uzsver to, ka visi *Elan* akcionāri ir dibināti saskaņā ar privāttiesībām, un uzskata, ka šis fakts vien nodrošina šo uzņēmumu pietiekamu neatkarību no valsts.
- (99) Komisija vispirms norāda, ka tikai ar to, ka valsts uzņēmums ir dibināts saskaņā ar privāttiesībām, nepietiek, lai varētu izslēgt tā darbību piedāvājumu valstij. Nav pamata nodalīt gadījumus, kad atbalstu tiešā veidā piešķir valsts, no gadījumiem, kad atbalstu piešķir valsts vai privātas struktūras, ko valsts izveidojusi vai izraudzījusies atbalsta pārvaldīšanai. Turklāt, kā aprakstīts iepriekš, Tiesa ir lēmusi, ka pastāv vairākas piedāvājamas norādes, un tas, vai uzņēmumam piemēro privāttiesības vai arī publiskās tiesības, ir tikai viena no norādēm (skatīt (97) apsvērumu). Tāpēc jāpārbauda, vai nav citu fakti, kas liecinātu par 2. pasākuma piedāvājumu valstij.
- (100) Saistībā ar to Komisija piebilst, ka vairākas norādes liecina par to, ka valsts bija aktīvi iesaistīta akcionāru lēmumā pieņemšanā par papildu kapitāla ieguldīšanu atbalsta saņēmējā. Lai gan Slovēnija noraidīja preses ziņojumus, kuros uzsvērtā valsts loma nepieciešamībā glābt *Elan*, nodēvējot tos par “baumām” vai “pārmērīgas vienkāršošanas rezultātu”, tie liecina par sabiedrības priekšstatu par valdības toreizējo rūpniecības politiku. Kā paskaidrots turpmāk, pieņemumu par to, ka Slovēnijas valdība attiecīgajā periodā īstenoja aktīvu rūpniecības politikas pieeju, papildina arī ESAO pārskats par uzņēmumu pārvaldību Slovēnijā – tajā arī uzsvērts, ka valdība pieņēma rīcības plānu Slovēnijas uzņēmumu pārvaldības reformai tikai tad, kad bija pagājis nepilns gads pēc 2. pasākuma

⁽¹⁶⁾ Lieta C-482/99 Francijas Republika/Komisija (*Stardust Marine*) (Recueil 2002, I-4397. lpp.).

⁽¹⁷⁾ Lieta C-482/99 Francijas Republika/Komisija (*Stardust Marine*) (Recueil 2002, I-4397. lpp.), 50.–59. punkts.

īstenošanas, t. i., 2009. gada vidū ⁽¹⁸⁾. Tādējādi 2008. gada jūnijā, kad *Elan* nedrošais stāvoklis bija redzams arī citiem, prese ziņoja par iespējamo valsts atbalstu *Elan*. Vācijas sporta žurnālā 2008. gada 6. jūnijā bija rakstīts, ka saskaņā ar baumām valdība, lai kompensētu neveiksmīgās iepriekšējās ziemas sezonas rezultātus, grāšijās ieguldīt *Elan* 5,7 miljonus euro ⁽¹⁹⁾. *Elan* stāvokli apskatīja arī Slovēnijas prese, norādot uz valsts atbalsta nozīmi darbvietu saglabāšanā. Piemēram, lielākais komerciālās (neatkarīgās) televīzijas kanāls *PopTv* savā tīmekļa vietnē 2008. gada 26. jūnijā ziņoja, ka *Elan* valde un uzraudzības padome gaida, ka uzņēmuma finanšu grūtības atrisinās valsts, norādot, ka, ja valsts nepalīdzēs un neieguldīs finansējumu, būs apdraudēti vairāk nekā 700 darbvietu ⁽²⁰⁾.

- (101) Kā sīkāk izklāstīts turpmāk, valsts iestāžu līdzdalība vai to līdzdalības trūkuma neiespējamība visskaidrāk ir redzama saistībā ar *Elan* lielāko akcionāru KAD (kas kapitāla ieguldīšanas laikā kontrolēja 57,61 % *Elan* akciju) un *DSU* (tolaik tam piederēja 17,34 % *Elan* akciju) gadījumā. Pat neatkarīgais konsultāciju uzņēmums [...] 2006. gada 22. decembra novērtējuma ziņojumā pievērsa uzmanību politisko apsvērumu ietekmei uz KAD un *DSU* lēmumiem ⁽²¹⁾. Analizējot iespējamo *Elan* (tolaik tas bija zināms kā *Skimar d.o.o.*) privatizāciju, [...] secināja, ka divus tā īpašniekus, t. i., KAD un *DSU*, pilnīgi kontrolēja valdība un tāpēc bija iespējams, ka to lēmuma par pārdošanu pamatā būtu ne tikai ekonomiski, bet arī politiski apsvērumi.
- (102) Komisija attiecībā uz katru akcionāru pārbauda, vai to kontrolēja valsts un vai kapitāla ieguldījumam izmantotais finansējums ir uzskatāms par valsts līdzekļiem. Komisija arī nosaka, vai lēmums par kapitāla ieguldīšanu *Elan* ir piedēvējams valstij. Pārbaudē Komisija pievērs īpašu uzmanību katra akcionāra uzraudzības padomes sastāvam un tam, vai 2008. gadā bija vajadzīga uzraudzības padomes atļauja ieguldīt kapitālu *Elan*. Pēc tam Komisija pārbauda papildu elementus, kas liecina par valsts iestāžu līdzdalību pasākuma pieņemšanā vai to līdzdalības trūkuma neiespējamību.

K A D

- (103) Komisija norāda, ka Slovēnijai piederēja 100 % KAD akciju. Piešķiršanas laikā KAD bija *Elan* vairākuma akcionārs. Slovēnijas valdība iecēla visus KAD pilnsapulces locekļus, kā arī uzraudzības padomi (skatīt (11) apsvērumu). Saskaņā ar KAD statūtiem tādu darījumu noslēgšanai, kuru vērtība pārsniedz 1 % no KAD akciju kapitāla, ir jāsaņem uzraudzības padomes piekrišana. Novērtējamais kapitāla ieguldījums tika atzīts par šādu darījumu, turklāt KAD uzraudzības padome 134. sanāksmē, kas notika 2008. gada 10. jūlijā, un 135. sanāksmē, kas notika 2008. gada augustā, apsprieda un atļāva kapitāla ieguldījumu *Elan* ⁽²²⁾.
- (104) Tā kā Slovēnija ir KAD īpašnice, var pieņemt, ka tā var kontrolēt uzņēmumu un ka būtībā KAD līdzekļus var uzskatīt par valsts līdzekļiem. Pretēji Slovēnijas uzskatam tas, ka kapitāla ieguldījumam izmantotais finansējums iegūts no dividendēm, procentu maksājumiem un citiem KAD ieņēmumiem, šo secinājumu nemaina. Izmantojot dividendes, procentus un citus ieņēmumus, ko varēja izmaksāt valstij kā uzņēmuma kontrolējošajai akcionārei, tiek samazināti valsts līdzekļi, tāpēc šāda rīcība ir uzskatāma par valsts līdzekļu izmantošanu ⁽²³⁾.
- (105) Attiecībā uz 2. pasākuma piedēvējamību Komisija uzskata, ka KAD nebūtu ieguldījis kapitālu, ja tā lēmumu pieņemšanu neietekmētu valsts iestādes. Par spēcīgo valsts ietekmi liecina ne tikai tas, ka attiecīgajā periodā

⁽¹⁸⁾ ESAO pārskats: Uzņēmumu pārvaldība Slovēnijā; 9. lpp., 2011. gada 28. marts, vietnē: http://www.oecd.org/document/58/0,3746,en_2649_34813_47492282_1_1_1_1,00.html.

⁽¹⁹⁾ "Gerüchten zufolge will die Regierung für Verluste nach dem schlechten Winter Elan eine Finanzspritze von 5,7 Mio Euro zukommen lassen." *Sport Artikel Zeitung "SAZsport"*, 2008. gada 9. jūnijs: "Zweiter Abgang an der Spitze".

⁽²⁰⁾ https://24ur.com/novice/gospodarstvo/kriticne-razmere-v-elanu_comment_p1_a19.html?&page=1&p_all_items=19.

⁽²¹⁾ [...], Uzņēmumu grupas *Skimar Group* novērtējums, 2006. gada 22. decembris, 28. lpp.

⁽²²⁾ Skatīt sanāksmes protokolu: "[...] atļauj valdei veikt visas vajadzīgās darbības, lai aizsargātu un maksimāli palielinātu uzņēmumā *Skimar, d.o.o.* veiktā KAD ieguldījuma vērtību, tostarp veikt uzņēmuma rekapitalizāciju proporcionāli *Kapitalska družba, d.d.* un *Prvi pokojninski sklad RS* (Pirmā pensiju fonda) procentuālajai īpašumtiesību daļai, kas kopā ir 57,606 %, nepārsniedzot EUR 5 761 000,00."

⁽²³⁾ (22) apsvērumā lietā C-6/97 Itālija/Komisija (*Recueil* 1999, I-2981. lpp.) ģenerāladvokāts norādīja, ka "izšķirošais kritērijs ir nevis iejaukšanās forma un, protams, nevis tās juridiskais veids vai mērķis, bet gan radītais rezultāts. Jebkāda iejaukšanās, kura izraisa ekonomisku priekšrocību un kuras dēļ samazinās valsts līdzekļi [...], būtībā ir valsts atbalsts Līguma [107.] panta nozīmē."

Slovēnija bija vienīgā KAD akcionāre, ka Slovēnija iecēla visus KAD uzraudzības padomes locekļus un tas, ka būtībā bija jāsaņem uzraudzības padomes atļauja veikt darījumu. Par valsts ciešo līdzdalību KAD lēmumu pieņemšanā liecina arī tas, ka visās pilnsapulces un uzraudzības padomes sanāksmēs piedalās Slovēnijas valdības pārstāvji (skatīt (45) apsvērumu).

- (106) Valdības ietekme uz KAD (un cita valsts kontrolēta fonda – restitūcijas fonda SOD) pieņemtajiem lēmumiem rūpniecības politikas mērķu īstenošanas nolūkā ir uzsvēta arī ESAO pārskatā par uzņēmumu pārvaldību Slovēnijā: “Abi fondi nodrošina valdībai spēcīgu mehānismu, ar ko ne tikai ietekmēt privatizēto uzņēmumu padomes un vadību, bet arī aktīvi kontrolēt to īpašnieku maiņu. Šķiet, ka viens no iemesliem (vismaz sākumā) bija vēlme ietekmēt to, cik lielu kontroli ārvalstu uzņēmumi varēja iegūt pār svarīgiem vietējiem uzņēmumiem un nozarēm. Tiešo un netiešo īpašumtiesību apmērs sniedza iepriekšējām valdībām iespēju ievērojami un dažkārt nepārredzami ietekmēt plašas Slovēnijas komercuzņēmumu darbības jomas, kā arī kontrolēt uzņēmumu darbību tirgū ⁽²⁴⁾.”
- (107) Arī Slovēnijas valdības dokumentā “Strukturālas korekcijas 2010. un 2011. gadā” ⁽²⁵⁾ ir uzsvēta KAD un valsts kontrolētā restitūcijas fonda SOD nozīme Slovēnijas rūpniecības politikas mērķu īstenošanā, piemēram, sniedzot palīdzību *Elan*. Dokumenta 2.1.1. sadaļā “Valsts aģentūras izveide valsts uzņēmumu pārvaldības nolūkā un KAD un SOD pārveidošana” teikts: “Pārstrukturēšana nozīmē to, ka KAD un SOD ir jāatbrīvo no visiem stratēģiskajiem ieguldījumiem: [...] – neveiksmīgajiem ieguldījumiem, kas ieguvuši stratēģisku nozīmi, jo valsts vēlas tiem palīdzēt pārvarēt grūtības (*Mura, Elan*).” Norāde uz to, ka KAD ieguldījums uzņēmumā *Elan* ir ieguvis stratēģisku nozīmi, jo “valsts vēlas palīdzēt” *Elan*, ir krasā pretrunā Slovēnijas apgalvojumam par to, ka KAD pieņēma lēmumus neatkarīgi (skatīt (56) apsvērumu). Valdības sagatavotajā dokumentā tālāk skaidrots, ka neveiksmīgo stratēģisko ieguldījumu novirzīšana no daļējiem valsts uzņēmumiem tieši valsts uzņēmumiem galvenokārt bija ar darbiniekiem saistīts uzdevums un ka KAD un SOD izveidotais pārstrukturēšanas uzņēmums PDP tika nodots tiešā valsts īpašumā, jo tā darbinieki vairs nevarēja būt KAD un SOD daļa ⁽²⁶⁾.
- (108) Komisija aicināja Slovēniju komentēt iepriekš citētos dokumentus. Slovēnija apgalvoja, ka lēmumu par *Elan* rekapitalizāciju nepieņēma valdība. Slovēnija norādīja, ka ESAO pārskatā, kurā aprakstīts, kā KAD un SOD nodrošināja valdībai spēcīgu mehānismu, ar ko ietekmēt privatizēto uzņēmumu padomes un vadību, nav pieminēts DSU, *Zavarovalnica Triglav* un *Triglav Naložbe* un ka Slovēnijas valdības sagatavotajā dokumentā nebija minēta nekāda tieša vai netieša valsts ietekme uz *Zavarovalnica Triglav* vai *Triglav Naložbe* aktīviem. Slovēnija arī norādīja uz ESAO pārskata punktu, kurā minēts, ka “centrālās koordinācijas trūkuma dēļ pastāv šķēršļi efektīvai valdības interešu pārvaldībai īpašumtiesību jomā.” Slovēnija arī skaidroja, ka KAD vienmēr ir bijis Finanšu ministrijas pakļautībā, savukārt par ražošanas nozari, kurā darbojas *Elan*, bija atbildīga Ekonomikas ministrija. Komentējot Slovēnijas valdības sagatavoto dokumentu, kurā pieminēti neveiksmīgi ieguldījumi, kas ieguvuši stratēģisku nozīmi, Slovēnija norādīja, ka *Mura* (otrs šādu ieguldījumu piemērs, kas dokumentā minēts papildus *Elan*) tika ļauts bankrotēt 2009. gada oktobrī.
- (109) Slovēnijas iesniegtajās piezīmēs nav atspēkoti iepriekš izklāstītie argumenti, kas liecina par valsts iestāžu līdzdalību pasākuma pieņemšanā vai par to līdzdalības trūkuma neiespējamību. Paziņojums par to, ka valdība nebija iesaistīta lēmuma par rekapitalizāciju pieņemšanā, ir tikai apgalvojums. Fakts, ka ESAO pārskatā nav konkrēti minēti DSU, *Zavarovalnica Triglav* un *Triglav Naložbe* un ka tajā runāts par centrālās koordinācijas trūkumu, nemaina vispārējo ESAO pārskatā aprakstīto situāciju, proti, to, ka Slovēnijas valdība aktīvi iejaucās ekonomikā un īstenoja rūpniecības politikas mērķus. Informācija par valsts īstenoto kontroli uzņēmumos, kas nav pieminēti ESAO

⁽²⁴⁾ ESAO pārskats: Uzņēmumu pārvaldība Slovēnijā; 9. lpp., 28.3.2011., vietnē: http://www.oecd.org/document/58/0,3746,en_2649_34813_47492282_1_1_1_1,00.html.

⁽²⁵⁾ “Strukturālas korekcijas 2010. un 2011. gadā”, Slovēnijas Republikas valdība, 2009. gada oktobris, 12. lpp., vietnē: http://www.svrez.gov.si/fileadmin/svez.gov.si/pageuploads/docs/strukturne_prilagoditve/Structural_adjustments_SLO_EN.pdf.

⁽²⁶⁾ “Strukturālas korekcijas 2010. un 2011. gadā”, Slovēnijas Republikas valdība, 2009. gada oktobris, 13. lpp., vietnē: http://www.svrez.gov.si/fileadmin/svez.gov.si/pageuploads/docs/strukturne_prilagoditve/Structural_adjustments_SLO_EN.pdf.

pārskatā un Slovēnijas valdības sagatavotajā dokumentā, t. i., *Zavarovalnica Triglav* un *Triglav Naložbe*, ir izklāstīta turpmāk. Taču jāatceras, ka šie uzņēmumi bija mazākuma akcionāri, kam piederēja tikai 25 % *Elan* akciju. Visbeidzot, attiecībā uz valdības sagatavoto dokumentu jānorāda, ka cita par "stratēģisku ieguldījumu" uzskatīta grūtībās nonākušā uzņēmuma bankrots neietekmē šīs lietas novērtējumu.

- (110) Ņemot vērā iepriekš minēto, tiek secināts, ka kapitālu, ko KAD 2008. gadā ieguldīja *Elan*, veido valsts līdzekļi un ka šis ieguldījums ir piedāvājams Slovēnijai.

K A D - P P S

- (111) Kā aprakstīts (12) apsvērumā, KAD pārvalda PPS un kontrolē tā akcijas. Tāpēc KAD-PPS līdzdalība kapitāla ieguldījumā būtu jāvērtē tāpat kā KAD līdzdalība. Patiesībā KAD uzraudzības padome 134. sanāksmē, kas notika 2008. gada 10. jūlijā, atļaujot ieguldīt kapitālu, atļāva veikt kapitāla ieguldījumu arī PPS vārdā ⁽²⁷⁾. Tas attiecas arī uz lēmumu, ko pieņēma KAD uzraudzības padomes 135. sanāksmē, kas notika 2008. gada augustā.
- (112) Tāpēc tiek secināts, ka kapitālu, ko KAD-PPS 2008. gadā ieguldīja *Elan*, veido valsts līdzekļi un šis ieguldījums ir piedāvājams Slovēnijai.

D S U

- (113) Komisija norāda, ka piešķiršanas laikā DSU pilnībā tieši piederēja valstij. Tā uzraudzības padomē darbojas trīs locekļi, un divus no tiem ieceļ akcionārs, t. i., Slovēnija (skatīt (13) apsvērumu). Laikā, kad tika veikti kapitāla ieguldījumi, arī trešo locekli bija iecēlusi valsts. Saskaņā ar statūtiem uzraudzības padome pieņem lēmumus ar balsu vairākumu un pārrauga DSU uzņēmējdarbības vadību. DSU uzraudzības padome izvērtēja un apstiprināja uzņēmumā *Elan* veicamo kapitāla ieguldījumu ārkārtas sanāksmē, kas notika 2008. gada 11. jūlijā, un daļēji grozīja savu lēmumu divās ārkārtas sanāksmēs, kas notika 2008. gada 26. augustā un 8. septembrī ⁽²⁸⁾.
- (114) Tā kā DSU pieder Slovēnijai, var pieņemt, ka valsts var kontrolēt uzņēmumu un ka DSU līdzekļus būtībā var uzskatīt par valsts līdzekļiem. Kā paskaidrots (104) apsvērumā, pretēji Slovēnijas uzskatam tas, ka kapitāla ieguldījumam izmantotais finansējums iegūts no dividendēm, procentu maksājumiem un citiem DSU ieņēmumiem, šo secinājumu nemaina.
- (115) Attiecībā uz 2. pasākuma piedāvājāmību jāņem vērā tas, ka piešķiršanas laikā visus trīs uzraudzības padomes locekļus bija iecēlusi Slovēnija, kas bija vienīgā DSU akcionāre, un tas, ka būtībā bija jāsaņem uzraudzības padomes atļauja veikt darījumu. Kā izklāstīts iepriekš, politisko apsvērumu ietekme uz DSU lēmumu pieņemšanu ir atzīta [...] 2006. gada 22. decembra novērtējuma ziņojumā ⁽²⁹⁾. Arī tas, ka DSU 2010. gadā kopā ar KAD nodeva savas *Elan* akcijas pārvaldītājuzņēmumam PDP, ir jāvērtē, ņemot vērā iepriekš sniegtos skaidrojumus par to, ka Slovēnijas valdība nolēma rīkoties ar daļējiem valsts ieguldījumiem, kas bija ieguvuši stratēģisku nozīmi, jo valsts vēlējas palīdzēt attiecīgajiem uzņēmumiem pārvarēt grūtības. Saistībā ar citiem vispārējiem apstākļiem, kas liecina par valsts iestāžu līdzdalību pasākuma pieņemšanā vai par to līdzdalības trūkuma neiespējamību, Komisija uzskata, ka DSU nebūtu ieguldījis kapitālu, ja tā pieņemtos lēmumus neietekmētu valsts iestādes.
- (116) Tāpēc tiek secināts, ka kapitālu, ko DSU 2008. gadā ieguldīja *Elan*, veido valsts līdzekļi un šis ieguldījums ir piedāvājams Slovēnijai.

⁽²⁷⁾ Skatīt 22. zemsvītras piezīmi.

⁽²⁸⁾ Skatīt 2008. gada 8. septembra sanāksmes protokolu: [...].

⁽²⁹⁾ [...], Uzņēmumu grupas *Skimar Group* novērtējums, 2006. gada 22. decembris, 28. lpp.

Zavarovalnica Triglav

- (117) Slovēnija nav tiešā *Zavarovalnica Triglav* īpašniece. Tomēr Komisija ievēroja, ka Slovēnijai netieši pieder divas trešdaļas no *Zavarovalnica Triglav* (skatīt (14) apsvērumu). Tā vairākuma akcionāri ir ZIPZ, t. i., Pensiju un invaliditātes apdrošināšanas aģentūra, un SOD, t. i., Slovēnijas kompensācijas apvienība. Abi uzņēmumi pieder tikai valstij. Pārējo akcionāru daļas *Zavarovalnica Triglav* nepārsniedz 1,8 %.
- (118) Pieci no astoņiem *Zavarovalnica Triglav* uzraudzības padomes locekļiem, tostarp tā priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks, pārstāv akcionārus, un akcionāri tos ieceļ. Kā aprakstīts (14) apsvērumā, *Zavarovalnica Triglav* vairākuma akcionāri ir uzņēmumi, kuri pilnīgi pieder valstij. Tāpēc attiecīgos piecus uzraudzības padomes locekļus būtībā ieceļ valsts, un tie pārstāv valsts intereses. Komisija piebilst, ka par kapitāla palielināšanu *Elan* akcionāru pilnsapulces 2008. gada 28. augusta sanāksmē balsoja *Zavarovalnica Triglav* valde, taču tā atbalstīja ieguldījumu ar nosacījumu, ka uzraudzības padome atļaus veikt darījumu. Uzraudzības padome atļāva kapitāla ieguldījumu 2008. gada 4. septembrī ⁽³⁰⁾.
- (119) Tā kā Slovēnijai netieši piederēja divas trešdaļas *Zavarovalnica Triglav*, var pieņemt, ka tā var kontrolēt uzņēmumu un ka *Zavarovalnica Triglav* līdzekļus būtībā var uzskatīt par valsts līdzekļiem.
- (120) Ir jāņem vērā tas, ka valsts ieceļ *Zavarovalnica Triglav* uzraudzības padomes locekļu vairākumu, tostarp priekšsēdētāju un priekšsēdētāja vietnieku, un ka uzraudzības padomei bija jāatļauj veikt kapitāla ieguldījumu.
- (121) Saistībā ar citiem iepriekš aplūkotojiem vispārējiem apstākļiem, kas skaidri liecina par valsts iestāžu līdzdalību pasākuma pieņemšanā vai par līdzdalības neiespējamības trūkumu, pasākums ir uzskatāms par piedēvējamu Slovēnijai.

Triglav Naložbe

- (122) Slovēnija nav *Triglav Naložbe* tiešā īpašniece. Tomēr Komisija ievēroja, ka Slovēnijai netieši pieder *Triglav Naložbe* akciju vairākums. Laikā, kad tika piešķirts atbalsts, *Zavarovalnica Triglav* reāli piederēja 80 % *Triglav Naložbe* akciju. Savukārt *Zavarovalnica Triglav* akciju vairākums netieši pieder Slovēnijai (skatīt (14) apsvērumu). Tāpēc Slovēnijai netieši pieder vairāk nekā 51 % *Triglav Naložbe* akciju. Pārējo akcionāru daļas nepārsniedz 0,67 %.
- (123) Trīs uzraudzības padomes locekļi pārstāv akcionāru intereses, un tos ievēl akcionāri. Tā kā valsts netieši ir *Triglav Naložbe* vairākuma akcionāre, uzskatāms, ka valsts var izlemt, ko iecelt uzraudzības padomē Slovēnijas interešu pārstāvībai. Kapitāla ieguldījuma veikšanai bija vajadzīga *Triglav Naložbe* uzraudzības padomes atļauja, un tā sniedza piekrišanu 7. ārkārtas sanāksmē, kas notika 2008. gada 3. septembrī ⁽³¹⁾.
- (124) Tā kā Slovēnijai netieši piederēja *Triglav Naložbe* akciju vairākums, var pieņemt, ka tā varēja kontrolēt uzņēmumu un ka *Triglav Naložbe* līdzekļus būtībā var uzskatīt par valsts līdzekļiem. Kā paskaidrots (104) apsvērumā, pretēji Slovēnijas uzskatam tas, ka kapitāla ieguldījumam izmantotais finansējums iegūts no aizdevuma, šo secinājumu nemaina.

⁽³⁰⁾ Skatīt 2008. gada 4. septembra sanāksmes protokolu: "Uzraudzības padome atļauj *Zavarovalnica Triglav, d.d.* piedalīties *Skimar, d.o.o.* kapitāla palielināšanā EUR 1 200 000,0 apmērā [...]."

⁽³¹⁾ Skatīt šīs sanāksmes protokolu: "uzraudzības padome izskatīja ziņojumu par ieguldījumu uzņēmumā *Skimar d.o.o.* un pēdējā akcionāru pilnsapulces sanāksmē (2008. gada 28. augusts) pieņemtos lēmumus un atbalsta valdes aktīvu līdzdalību uzņēmuma atjaunošanas procesā, un tādejādi atbalsta arī prasīto rekapitalizāciju, kuras kopējais apmērs ir 10 miljoni euro, kas sadalīts proporcionālās daļās [...]."

- (125) Ņemot vērā to, ka valsts ieceļ visus *Triglav Naložbe* uzraudzības padomes locekļus un ka bija vajadzīga uzraudzības padomes atļauja veikt kapitāla ieguldījumu, kā arī saistībā ar citiem iepriekš aplūkotojiem vispārējiem apstākļiem, kas skaidri liecina par valsts iestāžu līdzdalību pasākuma pieņemšanā vai par to līdzdalības trūkuma neiespējamību, pasākums ir uzskatāms par piedēvējamu Slovēnijai.

S e c i n ā j u m s

- (126) *Elan* akcionāru uzraudzības padomju sastāvs un tas, ka 2008. gadā bija vajadzīga uzraudzības padomju atļauja veikt kapitāla ieguldījumu, jau liecina par to, ka attiecīgais pasākums ir piedēvējams valstij ⁽³²⁾.
- (127) Turklāt Komisijai ir pārliecinošas norādes (izklāstītas iepriekš) par valsts ciešo līdzdalību KAD (paša svarīgākā *Elan* akcionāra, kas tad, kad tika veikts kapitāla ieguldījums, kontrolēja 57,61 % uzņēmuma kapitāla) un DSU lēmumu pieņemšanā. Šīs norādes izriet no ESAO pārskata, [...] ziņojuma, Slovēnijas valdības publicētajiem dokumentiem un preses ziņojumiem.
- (128) Turklāt par valsts līdzdalību akcionāru lēmuma pieņemšanā liecina arī visu piecu *Elan* akcionāru, kurus kontrolēja valsts, vienādā rīcība, jo ir maz ticams, ka pieci privāti un neatkarīgi uzņēmēji vienlaikus un atbilstīgi vienādiem nosacījumiem būtu piekrituši ieguldīt kapitālu grūtībās nonākušā uzņēmumā.
- (129) Ņemot vērā iepriekš minēto, tiek secināts, ka 2. pasākums īstenots par valsts līdzekļiem un ir piedēvējams Slovēnijai.

Selektīva priekšrocība atbalsta saņēmējam

- (130) Lai pasākumu uzskatītu par valsts atbalstu, tam jābūt specifiskam vai selektīvam, atbalstot tikai konkrētus uzņēmumus vai konkrētu preču ražošanu.
- (131) Uzskatāms, ka to pašu iemeslu dēļ, kas ņemti vērā attiecībā uz 1. pasākumu (skatīt (87)–(90) apsvērumu), par 2008. gadā veiktā kapitāla ieguldījuma saņēmēju jāatzīst visa *Elan* uzņēmumu grupa. Tālāk jānovērtē, vai pasākums radīja saņēmējam priekšrocību.
- (132) Ja pasākums atbilst tirgus ekonomikas principu vadīta privātā ieguldītāja kritērija prasībām, priekšrocības iespējamību var izslēgt. Kā aprakstīts iepriekš, tirgus principu vadīts ieguldītājs censtos gūt maksimālu peļņu no saviem aktīviem (skatīt (91) apsvērumu).
- (133) Saistībā ar to Komisija vispirms piebilst, ka laikā, kad tika īstenots 2. pasākums, *Elan* saskārās ar grūtībām Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu nozīmē (skatīt (74) apsvērumu). Turklāt saskaņā ar Slovēnijas sniegto informāciju *Elan* 2008. gada sākumā draudēja maksātnespēja un tā likviditātes bilances deficīts bija [12,6–15 miljoni] euro.
- (134) Slovēnija apgalvo, ka *Elan* akcionāri lēmumu par papildu kapitāla ieguldīšanu pieņēma, pamatojoties uz vairākiem *Elan* un ārēju konsultantu sagatavotiem dokumentiem, kas liecināja par lēmuma pamatotību.
- (135) Lai gan *Elan* tiešām sagatavoja uzņēmumu grupas ilgtermiņa plānu 2008.–2012. gadam, ir jāņem vērā, ka šajā plānā kā pienācīgas turpmākās peļņas priekšnosacījums bija noteikta kapitāla palielināšana par 25 miljoniem euro un ka *Elan* akcionāri šo ilgtermiņa plānu uzskatīja par nepietiekamu pamatojumu šādas summas ieguldīšanai. *Elan* 2008. gada augusta Atjaunošanas plānā galvenokārt ir izklāstītas prognozes, taču nav sniegta informācija par plānoto kapitāla palielināšanu. Gan ilgtermiņa plānu 2008.–2012. gadam, gan Atjaunošanas plānu *Elan* izveidoja

⁽³²⁾ Skatīt (184)–(186), (226) un (227) apsvērumu Komisijas 2008. gada 23. jūlija Lēmumā 2008/948/EK par Vācijas Federatīvās Republikas pasākumiem par labu DHL un Leipciģas/Halles lidostai C 48/06 (ex N 227/06) (OV L 326, 23.12.2008., 1. lpp.); (212)–(218) apsvērumu Komisijas 2008. gada 17. jūnija Lēmumā C 29/2008 par Frankfurtes Hānas lidostu – iespējama valsts atbalsts lidostai un vienošanās ar Ryanair (OV C 12, 17.1.2009., 6. lpp.).

bez ārēja konsultanta līdzdalības. Viens no dokumentiem, ko Slovēnija iesniedza saistībā ar otro kapitāla palielināšanu, bija sākotnējā *Elan* vērtības aplēse, ko 2008. gada jūlijā sagatavoja KAD. Taču šajā dokumentā netiek atbalstīts Slovēnijas arguments par to, ka *Elan* akcionāri rīkojās kā apdomīgi ieguldītāji, jo saskaņā ar šo aplēsi, ja ņem vērā iespējamās saistības, *Elan* pašu kapitāla vērtība 2008. gada jūlijā bija negatīva – [29,5–34] miljoni euro. Turklāt sākotnējā aplēsē norādīts, ka, ņemot vērā iepriekšējo pieredzi, *Elan* ilgtermiņa plānā 2008.–2012. gadam iekļautās prognozes varētu būt pārāk optimistiskas, un tādā gadījumā uzņēmuma vērtība varētu būt vēl mazāka.

- (136) Slovēnija iesniedza arī *Elan* pašu kapitāla novērtējumu, kas izstrādāts, izmantojot diskontētās naudas plūsmas metodi. Šajā pašu kapitāla novērtējumā, ko 2008. gada jūnijā sagatavoja [...], norādīts, ka *Elan* tirgus vērtība 2007. gada 31. decembrī joprojām bija pozitīva – [35–40] miljoni euro. Tomēr, kā aprakstīts iepriekš (skatīt (70)–(74) apsvērumu), 2008. gada laikā *Elan* stāvoklis krasī pasliktinājās. Ņemot vērā šos notikumus, uzskatāms, ka minētais pašu kapitāla novērtējums 2008. gada 28. augustā, kad *Elan* akcionāri pieņēma lēmumu par kapitāla ieguldījumu, bija novecojis un ar to nevar pierādīt, ka *Elan* akcionāri rīkojās kā apdomīgi tirgus ekonomikas principu vadīti ieguldītāji, jo īpaši apstākļos, kādos tika veikts otrais kapitāla ieguldījums.
- (137) Kā aprakstīts (32) apsvērumā, akcionāri noteica, ka palielinās kapitālu tikai tad, ja bankas vispirms piekritīs restrukturizēt *Elan* tābrīža parādus. Lai gan šādu vienošanos pirms kapitāla palielināšanas panākt neizdevās, *Elan* akcionāri veica kapitāla ieguldījumu, jo pretējā gadījumā *Elan* nāktos bankrotēt.
- (138) Ja bankas būtu piekritušas restrukturizēt aizdevumus pirms kapitāla palielināšanas, tas varētu liecināt, ka bankas *Elan* dzīvotspējas atjaunošanu uzskatīja par iespējamu. Tomēr tā nenotika. Gluži pretēji, viena no bankām pat pieprasīja tiesai pieņemt rīkojumu par *Elan* nenomaksāto parādu piedziņu. Bankas nostāju var uzskatīt par pazīmi tam, ka tirgū nebija ticības *Elan* dzīvotspējas atjaunošanai.
- (139) Turklāt jāņem vērā tas, ka akcionāri bez panākumiem bija ieguldījuši *Elan* 10,225 miljonus euro jau 2007. gadā. Jāprecizē, ka, lai gan 2007. gadā kapitālu ieguldīja, pamatojoties uz tā dēvēto stratēģiskās attīstības plānu, kurā *Elan* sākotnēji lūdza ieguldīt 20,2 miljonus euro, 2008. gadā veikto kapitāla ieguldījumu 10 miljonu euro apmērā nevar uzskatīt par sākotnējā stratēģiskās attīstības plānā paredzētā ieguldījuma otro daļu. Ieguldījums, ko veica 2008. gadā, bija vajadzīgs, lai, sedzot *Elan* likviditātes bilances deficītu un ciestos zaudējumus, novērstu uzņēmuma maksātnespēju, un šo kapitālu neizmantoja stratēģiskās attīstības plānā paredzētajiem mērķiem (skatīt (23) apsvērumu).
- (140) Visbeidzot, Komisija norāda, ka visi akcionāri pasākuma īstenošanas laikā piederēja valstij, t. i., kapitāla palielināšanā nepiedalījās neviens privātais akcionārs.
- (141) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka 2. pasākums netika īstenots atbilstīgi tirgus ekonomikas principu vadīta privātā ieguldītāja kritērijam un tas radīja *Elan* priekšrocību.

Konkurences izkropļojumi un ietekme uz tirdzniecību

- (142) Komisija norāda, ka atbalsta saņēmējs darbojas konkurencei atvērtos tirgos. Jebkāda šādam uzņēmumam piešķirta valsts dotācija var tam radīt priekšrocību attiecībā pret citiem konkurentiem, kuri šādas dotācijas nesaņem. Pretēji Slovēnijas uzskatam šajā gadījumā nav būtiski, vai *Elan* konkurentiem bija lielāka tirgus daļa nekā *Elan* un vai tie arī saņēma finansējumu no saviem akcionāriem.
- (143) Ja dalībvalsts piešķirts atbalsts nostiprina uzņēmuma pozīciju, salīdzinot ar citiem uzņēmumiem, kas konkurē Savienības iekšējā tirgū, uzskatāms, ka atbalsts šos uzņēmumus ir ietekmējis⁽³³⁾. Starp dalībvalstīm tiesām pastāv tirdzniecība atbalsta saņēmēja ražoto un tirgoto preču, t. i., slēpošanas aprīkojuma un jūras kuģošanas līdzekļu, segmentā.

⁽³³⁾ Skatīt jo īpaši 11. punktu lietā 730/79 *Philip Morris*/Komisija (*Recueil* 1980, 2671. lpp.), 21. punktu lietā C-53/00 *Ferring* (*Recueil* 2001, I-9067. lpp.) un 44. punktu lietā C-372/97 *Itālija*/Komisija (*Recueil* 2004, I-3679. lpp.).

- (144) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka 2. pasākums varētu radīt konkurences izkropļojumus un ietekmēt tirdzniecību.

5.2.3. Secinājums par valsts atbalsta esamību

- (145) Ņemot vērā iepriekš izklāstītos argumentus, Komisija secina, ka 2. pasākums ietver valsts atbalstu *Elan* LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Slovēnija neievēroja LESD 108. panta 3. punktā noteikto neīstenošanas pienākumu.

5.3. ATBALSTA SADERĪBA

- (146) LESD 107. panta 2. un 3. punktā ir noteiktas atkāpes no vispārējā noteikuma par to, ka valsts atbalsts, kā norādīts LESD 107. panta 1. punktā, nav saderīgs ar iekšējo tirgu.
- (147) Saistībā ar to jānorāda, ka pienākums pierādīt, ka atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu, kā atkāpe no LESD 107. panta 1. punkta noteikumiem, principā ir attiecīgajai dalībvalstij, kurai jāpierāda, ka ir izpildīti visi šādas atkāpes nosacījumi ⁽³⁴⁾.
- (148) Komisija izvērtē 2. pasākuma atbilstību šiem izņēmumiem. Tā kā attiecīgo atbalstu piešķir grūtībās nonākušam uzņēmumam (skatīt 5.1. punktu), Komisija vispirms novērtē pasākuma atbilstību Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņem. Pēc tam tiek noskaidrots, vai pasākumu varētu uzskatīt par saderīgu saskaņā ar kādu citu juridisko pamatu.

5.3.1. Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnes

- (149) Saskaņā ar Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 33. punktu glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu var saņemt tikai grūtībās nonākuši uzņēmumi. *Elan* ir atbilstīgs uzņēmums, jo uzskatāms, ka laikā, kad tika veikts otrais kapitāla ieguldījums, tas bija grūtībās nonācis uzņēmums (skatīt (74) apsvērumu).
- (150) Saskaņā ar Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņem **glābšanas atbalstam** jāatbilst noteiktām prasībām, taču attiecīgais pasākums visām prasībām neatbilst:
- a) pirmkārt, tas bija nevis aizdevums vai garantija, bet gan kapitāla ieguldījums (Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 25. punkta a) apakšpunkts);
 - b) otrkārt, pasākums nebeidzās laika posmā, kas nepārsniedza sešus mēnešus pēc pirmā maksājuma veikšanas (Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 25. punkta a) apakšpunkts);
 - c) treškārt, Slovēnija sešu mēnešu laikā pēc pasākuma pirmās īstenošanas nepaziņoja par pārstrukturēšanas plānu vai likvidācijas plānu, vai apliecinājumu, ka garantija ir atcelta (Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 25. punkta c) apakšpunkts).
- (151) Tāpēc attiecīgie kapitāla ieguldījumi nav uzskatāmi par glābšanas atbalstu.
- (152) Pasākums neatbilst arī visām Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu prasībām par **pārstrukturēšanas atbalstu**, jo netika veikti kompensācijas pasākumi, kas varētu kompensēt atbalsta nelabvēlīgo ietekmi uz tirdzniecības apstākļiem.
- (153) Saskaņā ar Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 38.–42. punktu pārstrukturēšana jāpapildina ar kompensācijas pasākumiem, kam jābūt proporcionāliem atbalsta kropļojošajai ietekmei un, jo īpaši, atbalsta

⁽³⁴⁾ Piemēram, 34.–37. punkts lietā T-68/03 *Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE/Komisija* (Krājums 2007, II-02911. lpp.).

saņēmēja lielumam un relatīvajai ietekmei attiecīgajā tirgū. Pamatnostādņu 40. punktā noteikts, ka kompensācijas pasākumi jo īpaši būtu jāveic tajā(-os) tirgū(-os), kur uzņēmumam pēc pārstrukturēšanas būs nozīmīgs stāvoklis. Slovēnija apgalvo, ka konkrētiem līdzekļu nodalīšanas pasākumiem, ko *Elan* veica 2009. un 2010. gadā, bija kompensējoša ietekme.

- (154) Izsakoties par *Elan* ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienību, Slovēnija apraksta *Elan* kā “vienu no pēdējiem neatkarīgajiem ziemas sporta aprīkojuma zīmoliem, kas ražo ilglietojamus preces” un atsaucas uz to kā uz “tikai vāju [sic] konkurentu daudz lielākiem tirgus dalībniekiem”⁽³⁵⁾. Tomēr pēdējais raksturojums neatbilst tam, kā uzņēmumu apraksta pašreizējais *Elan* vairākuma akcionārs. PDP norāda, ka *Elan* 2010. gadā pārdeva 448 000 slēpju pāru un 217 000 sniegadēļu, ka *Elan* saražoja 13 % pasaules slēpju tirgus produkcijas un bija septītais pasaulē lielākais slēpju zīmols, kura pasaules tirgus daļa bija aptuveni 8 %.
- (155) Slovēnija nenorāda konkrētu produktu vai ģeogrāfisko(-os) tirgu(-us), kur darbojas *Elan* ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienība. Kā izklāstīts turpmāk, ņemot vērā Slovēnijas sniegto informāciju un pamatojoties uz apsvērumiem par tirgus noteikšanu atbilstīgi iepriekš īstenotajai apvienošanas praksei⁽³⁶⁾, jāsecina, ka *Elan* tiešām bija ievērojama tirgus daļa vismaz vairākos attiecīgajos tirgos.
- (156) Lai novērtētu uzņēmuma relatīvo nozīmi tirgos, kuros tas darbojas, Komisija izskatīja pieejamos pierādījumus, tostarp paša *Elan* sagatavotos stratēģiskos dokumentus. Papildus pierādījumiem *Elan* ražo kalnu slēpes un sniegadēļus. *Elan* ne tikai pārdod šos produktus mazumtirgotājiem kā *Elan* zīmola produktus (turpmāk “mazumtirdzniecības tirgus”), bet arī darbojas kā tā dēvētais oriģinālā aprīkojuma ražotājs un piegādā slēpes un sniegadēļus citiem (konkurējošiem) ražotājiem (turpmāk “OAR tirgus”). Jāpiebilst, ka 2005. gada decembra lēmumā par lietu Nr. COMP/M.3765 – AMER SALOMON Komisija *inter alia* apskatīja atsevišķus ziemas sporta ilglietojamo preču tirgus, tostarp atsevišķus kalnu slēpju un sniegadēļu tirgus, kā arī kalnu slēpju OAR tirgus. Ziemas sporta ilglietojamo preču mazumtirdzniecības tirgus atzina par valsts tirgiem, savukārt OAR tirgus uzskatīja par vismaz EEZ mēroga tirgiem⁽³⁷⁾. Uzņēmuma sagatavotajā *Elan Ski OAR tirgus attīstības plānā 2006.–2010. gadam* ir norādīts, ka tā 2005. gada OAR slēpju produkcijas pasaules tirgus daļa bija 21 %, un paskaidrots “[...]” Savukārt uzņēmuma izstrādātajā *Elan Sportartikēlu attīstības plānā 2006.–2010. gadam* norādīts, ka *Elan* sevi uzskata par pasaulē vadošu sniegadēļu ražotāju, kura ražošanas jauda 2005. gadā bija 268 000 produktu, kas ir 16 % no tirgus. Lielāko daļu šīs produkcijas izmantoja OAR uzņēmējdarbībai, taču 30 000 sniegadēļu 2005. gadā pārdeva kā zīmola *Elan* produktus. Attiecībā uz slēpēm, kas marķētas ar *Elan* zīmolu, 2006.–2010. gada attīstības plānā, kurā izklāstīta uz tirgu un zīmolu vērsta stratēģija *Elan* zīmola iekļūšanai tirgū, norādīts, ka tā pasaules tirgus daļa ir 7,5 %, tādējādi *Elan* ir septītā lielākā tirgus daļa. Tomēr dokumentā uzsvērts, ka saskaņā ar uzņēmuma viedokli tas vidējā laika posmā varētu kļūt par vienu no pieciem vadošajiem zīmoliem, paskaidrojot, ka [...].
- (157) Tā kā ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienība nodrošina vislielāko *Elan* ieņēmumu daļu un ņemot vērā iepriekš aprakstīto *Elan* spēcīgo pozīciju tirgū vismaz konkrētos ziemas sporta aprīkojuma tirgus segmentos, šajā jomā jo īpaši bija jāīsteno kompensācijas pasākumi. Pārbaudot darbības, ko Slovēnija raksturoja kā ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienībā īstenotus kompensācijas pasākumus, jāsecina, ka *Elan* nodalīja līdzekļus, tikai pārdodot [17,5–20 %] no kapitāla, kas tam piederēja izplatīšanas kopuzņēmumā ar partneri *Dal Bello Sports* (turpmāk “*Dal Bello*”) ASV. *Elan* veica nodalīšanu tāpēc, ka tika likvidēts tirgvedības un izplatīšanas kopuzņēmums ar *Dal Bello* Ziemeļamerikā. *Elan* apgalvo, ka pārtraucot sadarbību, samazinājās tā pārdošanas ieņēmumi Kanādā un ASV, un uzskata to par “kompensējošu ietekmi”.
- (158) Vispirms jānorāda, ka ne Ilgtermiņa plānā 2008.–2012. gadam, nedz arī Atjaunošanas plānā nav pieminēta *Dal Bello* akciju pārdošana, tāpēc to nevar uzskatīt par “pārstrukturēšanas neatņemamu sastāvdaļu”, kā prasīts Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 40. punktā. Turklāt, rūpīgāk izpētot darījumu, atklājas, ka tirgvedības un izplatīšanas sadarbība tika pārtraukta pēc *Dal Bello* iniciatīvas. Slovēnija atzina, ka, “ņemot vērā *Elan* problēmas

⁽³⁵⁾ *Jadek & Pensa* vēstule *Elan* vārdā, 2012. gada 2. decembris.

⁽³⁶⁾ Skatīt lietu Nr. COMP/M.3765 – AMER SALOMON, vietnē: http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m3765_20051012_20212_en.pdf.

⁽³⁷⁾ Skatīt 36. zemsvitras piezīmi.

2008. gadā un *Dal Bello* vēlmi atrast uzticamāku ilgtermiņa partneri, tika sāktas diskusijas par citādi veiksmīgās sadarbības pārtraukšanu. Diskusiju rezultātā 2009. gada 14. decembrī tika noslēgts līgums par kopuzņēmuma darbības pārtraukšanu [...]. Ņemot vērā iepriekš minēto, šo iemeslu dēļ vien *Elan* veiktā nodalīšana nav atzīstama par kompensācijas pasākumu.

- (159) Turklāt, lai gan pārdošanas ieņēmumu samazināšana, kuras dēļ sarūk atbalsta saņēmēja tirgus daļa, citos apstākļos varētu būt kompensācijas pasākums, Komisija norāda, ka šajā gadījumā darījums attiecās uz mazumtirdzniecības tirgu, ko Komisija iepriekš atzinusi par valsts tirgu ⁽³⁸⁾, un ka *Elan* slēpju pārdošanas apjoms tika samazināts tikai Ziemeļamerikas tirgū, nevis Eiropas tirgū(-os), tāpēc tas nevar kompensēt EEZ teritorijā radītos izkropļojumus. Jānorāda arī tas, ka kopuzņēmums darbojās slēpju tirgvedības un izplatīšanas, nevis ražošanas jomā. Taču *Elan* pamatdarbība ir slēpju un sniegdabju ražošana. Par pienācīgu kompensācijas pasākumu ir atzīstama vienīgi līdzekļu nodalīšana atbalsta saņēmēja galvenajā tirgū.
- (160) Slovēnija arī apgalvoja, ka par kompensācijas pasākumu ir uzskatāma slēpju ražošanas darbinieku skaita un tirgvedībā veikto ieguldījumu samazināšana.
- (161) Tomēr, kā liecina *Elan* ilgtermiņa plāns un Atjaunošanas plāns, šie pasākumi ir uzskatāmi par parastiem racionalizācijas pasākumiem, kuru mērķis ir samazināt izmaksas un palielināt efektivitāti, lai atjaunotu finansiālo dzīvotspēju. Tos neveica, lai samazinātu *Elan* tirgus daļu vai kompensētu jebkādas *Elan* saņemtā atbalsta radītos konkurences izkropļojumus.
- (162) Slovēnija apgalvo, ka jūras kuģošanas līdzekļu nozarē kompensējošu ietekmi radīja šādi līdzekļu nodalīšanas pasākumi: *Elan* 2009. gadā pārdeva divus ar jahtu fraktēšanu saistītus uzņēmumus – *Elan Yachting d.o.o.* un *Elan Marine Charter d.o.o.*, savukārt 2010. gadā tika pārdots uzņēmums *Elan Brod d.o.o.*, kas atrodas Horvātijā un galvenokārt bija iesaistīts motorlaivu ražošanā. Slovēnija apgalvo, ka uzņēmumi neradīja strukturālus zaudējumus, ka *Elan Yachting d.o.o.* un *Elan Marine Charter d.o.o.* veiktās fraktēšanas darbības veicināja *Elan* jahtu iekļūšanu *Elan* galvenajos tirgos un ka, pārtraucot darbību motorlaivu tirgus segmentā, tika ievērojami samazināta *Elan* daļa izklaides un sporta laivu tirgū.
- (163) Komisija atgādina, ka saskaņā ar Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 40. punktu kompensācijas pasākumi jo īpaši būtu jāveic tajā(-os) tirgū(-os), kur uzņēmumam pēc pārstrukturēšanas būs nozīmīgs stāvoklis. Norakstīšana un zaudējumus nesošo darbību pārtraukšana, kas jebkurā gadījumā būtu vajadzīga dzīvotspējas atjaunošanai, kompensācijas pasākumu novērtēšanas nolūkā netiek uzskatīta par jaudas samazinājumu.
- (164) Jāatceras, ka uzņēmējdarbība jūras kuģošanas līdzekļu jomā nav *Elan* pamatdarbība. Ievērojami lielāku uzņēmuma apgrozījuma daļu nodrošina ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienība. Finanšu prognozē 2011. gadam tika paredzēts, ka jūras kuģošanas līdzekļu struktūrvienības kopējie ieņēmumi būs tikai [20–24] miljoni euro, savukārt ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienības ieņēmumi – [58–68] miljoni euro. Turklāt ziemas sporta aprīkojuma struktūrvienība arī saņēma lielāku daļu (5,924 miljonus euro) no uzņēmumā *Elan* ieguldītajiem 10 miljoniem euro. Ņemot vērā Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 40. punktu, rodas šaubas par to, vai jūras kuģošanas līdzekļu struktūrvienības veiktās nodalīšanas darbības vispār ir uzskatāmas par pienācīgiem kompensācijas pasākumiem, jo, kā izklāstīts arī turpmāk, jūras kuģošanas līdzekļu segmentā uzņēmumam pēc pārstrukturēšanas nebūs nozīmīgākais stāvoklis tirgū.
- (165) Tomēr, lai pilnīgi novērtētu Slovēnijas izvirzītos argumentus, Komisija pārbaudīja, cik lielā mērā Slovēnija var apgalvot, ka tika veikti pienācīgi kompensācijas pasākumi jūras kuģošanas līdzekļu jomā. Pirms pārstrukturēšanas *Elan* maksimālā ražošanas jauda bija [280–330] buru laivas un [45–55] motorlaivas. Slovēnija nenorāda konkrētus jūras kuģošanas produktus vai ģeogrāfisko(-os) tirgu(-us), kur varētu novērtēt uzņēmuma relatīvo

⁽³⁸⁾ Skatīt 36. zemsvītras piezīmi.

nozīmi. Iesniegtajās piezīmēs tā izsakās par *Elan* daļas “izklaides un sporta laivu tirgū” samazināšanu, vienlaikus atsaucoties uz darbības pārtraukšanu “motorlaivu tirgus segmentā”.

- (166) Tomēr priekšstatu par uzņēmuma relatīvo nozīmi jūras kuģošanas līdzekļu tirgū var gūt, analizējot pieejamos dokumentus, tostarp *Elan* sagatavotos stratēģiskos dokumentus, par *Elan* jūras kuģošanas līdzekļu struktūrvienības konkurētspēju. *Elan Marine attīstības plānā 2006.–2010. gadam* norādīts, ka visu jauno laivu pasaules tirgus vērtība bija 25 miljardi euro un 80 % tirgus veidoja motorlaivas, bet 20 % – buru laivas. Šāds sadalījums pastāv arī Eiropas tirgū. *Elan* raksturoja tirgu kā “ļoti sadrumstalotu” un lēsa, ka tā daļa ES buru laivu tirgū ir aptuveni [0–5] %, bet motorlaivu tirgū – < 1 %. Tomēr attīstības plānā arī ir norādīts, ka pastāvēja dažādi tirgus segmenti, kuros bija atšķirīgi konkurences apstākļi, tostarp iekļūšanas šķēršļi. *Elan 2008. gada jūnija Skimar Group ilgtermiņa plānā 2008.–2012. gadam* ir sniegts pārskats par laivu tirgus segmentu iedalījumu pēc laivu garuma un norādīts, ka vissīvākā konkurence pastāvēja mazo laivu (30 pēdas) segmentā, savukārt *Elan* ražoja un pārdeva vidējas kategorijas produktus, kuru garums bija 30–50 pēdu, un grasījās izstrādāt jaunus modeļus [...]. Visskaidrākā informācija par *Elan* tirgus daļu segmentā, kurā tas sevi redz kā konkurējošu uzņēmumu, ir sniegta *Elan* pašreizējā vairākuma akcionāra PDP sagatavotajā prezentācijā. Tajā teikts, ka “*Elan 2010. gadā* 32–60 pēdu garu buru laivu segmentā (kas veido 20 % no kuģošanas līdzekļu tirgus) pārdeva 122 laivas, iegūstot 5,2 % lielu tirgus daļu.” Šķiet pamatoti, ka, nosakot tirgus segmentus, vispirms tiek izmantoti tādi kritēriji kā jauda (buru laivas, motorlaivas) un lielums. Tā kā nav pausts pretējs viedoklis, šajā lēmumā Komisija var pieņemt PDP novērtējumu par to, ka *Elan* tirgus daļa sadrumstalotajā buru laivu tirgū pārsniedza 5 %.
- (167) Pamatojoties uz iepriekš minēto, jānorāda, ka arī tad, ja Komisija, vērtējot atbalsta saderību, varētu ņemt vērā *Elan* veiktos kuģošanas līdzekļu struktūrvienības nodalīšanas pasākumus, jebkādi kompensācijas pasākumi šajā nozarē būtu jāveic attiecībā uz buru laivu ražošanu, kas nepārprotami bija attiecīgās *Elan* struktūrvienības pamatdarbība un kurā, kā izklāstīts iepriekš, uzņēmumam bija nozīmīga daļa tirgū, kuru *Elan* raksturoja kā “ļoti sadrumstalotu”. Tāpēc atteikšanās no fraktēšanas darbībām, kas ļoti netieši veicināja *Elan* jahtu pārdošanu, un darbības pārtraukšana motorlaivu ražošanas nozarē, kuru *Elan* pameta, pārdodot *Elan Brod d.o.o.*, neatbilst Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 40. punktam. Attiecībā uz motorlaivām jānorāda, ka *Elan* sāka to ražošanu tikai 2002. gadā, plānojot buru laivu nozarē iegūto reputāciju izmantot arī motorlaivu ražošanas nolūkā. Taču, lai gan 2006. un 2007. gadā tika pārdotas 50 motorlaivas, 2008. gadā šis skaitlis saruka līdz [25–29], bet 2009. gadā uzņēmums pārdeva tikai [7–9] laivas.
- (168) Arī Slovēnijas iesniegtā informācija liecina par to, ka *Elan* akcionāri un bankas uzskatīja, ka nodalītās darbības nav pamatdarbības⁽³⁹⁾. Jānorāda arī tas, ka *Elan* meitasuzņēmumu pārdošanas mērķis nebija kompensēt radītos konkurences izkropļojumus. Visi trīs meitasuzņēmumi gan pārdošanas laikā, gan vairākus gadus pirms tam radīja zaudējumus. Slovēnija informēja Komisiju par to, ka kopējais (kombinētais) *Elan Yachting d.o.o.* un *Elan Marine Charter d.o.o.* darbības rezultāts 2007. gadā bija EUR –157 000, 2008. gadā – EUR –100 000 un 2009. gadā – EUR – 57 000. Arī *Elan Brod d.o.o.* cieta zaudējumus visā attiecīgajā periodā, t. i., 2006. gadā – EUR – 58 000, 2007. gadā – EUR – 436 000, 2008. gadā – 1 miljons euro un 2009. gadā – 1,5 miljoni euro. Ņemot vērā šos rādītājus, Slovēnijas paziņojums par to, ka uzņēmumi neradīja strukturālus zaudējumus, šķiet tikai pašmērķīgs apgalvojums. Kā norādīts iepriekš, saskaņā ar Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņem norakstīšana un zaudējumus nesošo darbību pārtraukšana, kas jebkurā gadījumā būtu vajadzīga dzīvotspējas atjaunošanai, kompensācijas pasākumu novērtēšanas nolūkā netiek uzskatīta par jaudas samazinājumu. Taču visu trīs pārdoto jūras kuģošanas līdzekļu meitasuzņēmumu lielie zaudējumi un *Elan Brod d.o.o.* rezultātu nopietnā un pastāvīgā lejupslīdes tendence liecina par to, ka nodalīšanas pasākumi noteikti bija vajadzīgi, lai atjaunotu dzīvotspēju, un arī šā iemesla dēļ tos nevar atzīt par kompensācijas pasākumiem.
- (169) Tāpēc Komisija secina, ka *Elan* veiktos nodalīšanas pasākumus, darbinieku skaita samazināšanu, kā arī tirgvedības izdevumu samazināšanu nevar atzīt par kompensācijas pasākumiem. Tā kā netika īstenoti pienācīgi kompensācijas pasākumi, Komisijai, arī ņemot vērā Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 56. punktu, kurā noteikts,

⁽³⁹⁾ Skatīt Slovēnijas 2011. gada 10. oktobrī iesniegto informāciju, kurā iekļauta vēstule no KAD, – tajā minēta jūras kuģošanas līdzekļu uzņēmumu, kas “netiek uzskatīti par pamatdarbības uzņēmumiem” pārdošana, vai 2012. gada 26. aprīļa vēstuli no juristu biroja *Jadek & Pensa*, kas rīkojas *Elan* vārdā, – tajā paskaidrots, ka bankas kā priekšnosacījumu pārfinansēšanas līgumu noslēgšanai pieprasīja pārdot ar pamatdarbību nesaistītos aktīvus Horvātijā.

ka atbalsta piešķiršanas atļaujas nosacījumi atbalstāmajos reģionos var būt mazāk stingri attiecībā uz kompensācijas pasākumu īstenošanu, jāsecina, ka nav izpildītas Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu prasības par pienācīgu kompensācijas pasākumu īstenošanu. Tā kā pamatnostādņu prasības par atbilstīgu pārstrukturēšanas atbalstu ir kumulatīvas, pamatnostādnes nepiemēro arī tad, ja nav izpildīta tikai viena prasība. Tāpēc Komisija neizvērtēs, vai ir ievērotas pārējās prasības. Ņemot vērā iepriekš minēto, tiek secināts, ka 2. pasākums nav uzskatāms par saderīgu atbalstu saskaņā ar Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņēm.

5.3.2. Cits saderības pamatojums

- (170) LESD 107. panta 2. punktā noteiktās atkāpes šajā gadījumā nepiemēro, jo šis pasākums nav sociāls atbalsts, tas nav piešķirts individuāliem patērētājiem, tas nav atbalsts, lai novērstu kaitējumu, ko nodarījušas dabas katastrofas vai ārkārtēji notikumi, un tas nav atbalsts, ko sniedz tautsaimniecībai dažos Vācijas Federatīvās Republikas apvidos, kurus iespaidojusi Vācijas sadalīšana.
- (171) Citas atkāpes ir noteiktas LESD 107. panta 3. punktā.
- (172) Saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktu par saderīgu ar iekšējo tirgu var atzīt "atbalstu, kas veicina ekonomikas attīstību apgabalos, kur dzīves līmenis ir ārkārtīgi zems vai kur valda liels bezdarbs". *Elan* atrodas reģionā, kas var saņemt LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzēto atbalstu⁽⁴⁰⁾. Atbalstāmajiem reģioniem sniegtā atbalsta saderība ir reglamentēta Reģionālā atbalsta pamatnostādņēs⁽⁴¹⁾. Saskaņā ar Reģionālā atbalsta pamatnostādņēm valsts atbalstu principā var piešķirt tikai tādiem uzņēmumiem, kas nav nonākuši grūtībās. Taču atbalsta piešķiršanas laikā *Elan* bija grūtībās nonācis uzņēmums (skatīt (74) apsvērumu). Tāpēc 2. pasākums nav uzskatāms par saderīgu reģionālo atbalstu.
- (173) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka atbalstam nevar piemērot LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzēto atkāpi.
- (174) Saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu par saderīgu ar iekšējo tirgu var atzīt "atbalstu, kas veicina kāda svarīga projekta īstenojumu visas Eiropas interesēs vai novērš nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts tautsaimniecībā".
- (175) Komisija norāda, ka konkrētā atbalsta mērķis nebija veicināt kāda svarīga projekta īstenojumu visas Eiropas interesēs un ka tā arī nav konstatējusi pierādījumus tam, ka projekts būtu paredzēts, lai novērstu nopietnus traucējumus Slovēnijas tautsaimniecībā.
- (176) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka atbalstam nevar piemērot LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzēto atkāpi.
- (177) Saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktu par saderīgu ar LESD var atzīt atbalstu, kas veicina kultūru un kultūras mantojuma saglabāšanu, ja tāds atbalsts neiespaido tirdzniecības apstākļus un konkurenci Savienībā tiktāl, ka tas ir pretrunā kopīgām interesēm. Šis apakšpunkts acīm redzami neattiecas uz konkrēto gadījumu.
- (178) LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā ir paredzēts atļaut tādu valsts atbalstu, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm. Komisija ir izstrādājusi vairākas pamatnostādnes un paziņojumus, kuros paskaidrots, kā tā piemēros šajā apakšpunktā noteikto atkāpi. Tā kā attiecīgo atbalstu piešķir

⁽⁴⁰⁾ Reģionālā atbalsta programma Slovēnijai, ko Komisija apstiprināja 2006. gada 13. septembrī un kas publicēta OV C 256, 24.10.2006., 6. lpp.

⁽⁴¹⁾ OV C 54, 4.3.2006., 13. lpp.

grūtībās nonākušam uzņēmumam, Komisija novērtēja tikai pasākuma atbilstību Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņēm. Uz novērtēto pasākumu neattiecas citas pamatnostādnes un paziņojumi.

(179) Tāpēc novērtējamais atbalsts ir uzskatāms par nesaderīgu valsts atbalstu.

6. ATBALSTA ATGŪŠANA

- (180) Saskaņā ar LESD un Tiesas iedibināto judikatūru Komisijai, ja tā ir konstatējusi atbalsta nesaderību ar iekšējo tirgu, ir tiesības pieprasīt attiecīgajai valstij atcelt šo atbalstu vai pārveidot to ⁽⁴²⁾. Tiesa arī ir pastāvīgi lēmusi, ka, lai atjaunotu iepriekšējo stāvokli, valsts pienākums ir atcelt atbalstu, ko Komisija uzskata par nesaderīgu ar iekšējo tirgu ⁽⁴³⁾. No Tiesas apsvērumiem izriet, ka šis mērķis ir sasniegts, ja saņēmējs ir atmaksājis ar nelikumīgo atbalstu piešķirtās summas un tādējādi zaudējis priekšrocību, kas tam bija tirgū attiecībā pret konkurentiem, un ir atjaunots stāvoklis, kāds bija pirms atbalsta piešķiršanas ⁽⁴⁴⁾.
- (181) Saskaņā ar judikatūru Procedūru regulas 14. pantā noteikts, ka “kad nelikumīga atbalsta gadījumos tiek pieņemti negatīvi lēmumi, Komisija izlemj, ka attiecīgā dalībvalsts veic visus vajadzīgos pasākumus, lai atgūtu atbalstu no saņēmēja.”
- (182) Tāpēc, ja attiecīgais pasākums ir uzskatāms par nelikumīgu un nesaderīgu atbalstu, tas jāatgūst, lai atjaunotu stāvokli, kas tirgū pastāvēja pirms atbalsta piešķiršanas. Tāpēc atgūšanu īsteno no brīža, kad saņēmējam tika radīta priekšrocība, t. i., kad atbalsts nodots saņēmējam, līdz tā pilnīgai atgūšanai, un, kamēr nav atgūta visa summa, piemēro procentus.
- (183) Tā kā visu to piecu uzņēmumu, kuri piedalījās 2008. gadā veiktajā kapitāla ieguldījumā, lēmumi ir piedāvājami valstij, jāatgūst visa ieguldījuma summa. Kapitāla ieguldījuma kopējā summa bija 10 miljoni euro, no kuriem 5,924 miljonus euro ieguldīja uzņēmumā *Elan Winter sport* un 4,076 miljonus euro – uzņēmumā *Elan Marine*. Taču abus uzņēmumus 2010. gada jūnijā apvienoja ar mātesuzņēmumu *Elan*. Datums, no kura jāaprēķina atgūšanas procenti, ir datums, kurā kapitālu faktiski nodeva saņēmējam, t. i., 2008. gada 8. septembris.

7. SECINĀJUMS

- (184) Kapitāla ieguldījums uzņēmuma *Elan* labā, par ko pieņēma lēmumu 2007. gada janvārī (1. pasākums), neietver valsts atbalstu, jo akcionāru lēmums atbilda tirgus ekonomikas principu vadīta ieguldītāja kritērijiem.
- (185) Kapitāla ieguldījums uzņēmuma *Elan* labā, par ko pieņēma lēmumu 2008. gada augustā (2. pasākums), ietver valsts atbalstu. Šis valsts atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu. Tas neatbilst Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu prasībām. Nav izpildīts arī neviens no LESD 107. panta 2. un 3. punkta noteikumiem. Tāpēc no *Elan* ir jāatgūst kapitāla ieguldījums 10 miljonu euro apmērā kopā ar atgūšanas procentiem,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Kapitāla ieguldījums, ko veica 2007. gada janvārī, nav uzskatāms par atbalstu Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punkta nozīmē.

⁽⁴²⁾ Skatīt lietu C-70/72 Komisija/Vācija (*Recueil* 1973, 00813. lpp.), 13. punkts.

⁽⁴³⁾ Skatīt apvienotās lietas C-278/92, C-279/92 un C-280/92 Spānija/Komisija (*Recueil* 1994, I-4103. lpp.), 75. punkts.

⁽⁴⁴⁾ Skatīt lietu C-75/97 Beļģija/Komisija (*Recueil* 1999, I-030671. lpp.), 64. un 65. punkts.

2. pants

Slovēnija, 2008. gadā palielinot *Elan* kapitālu par 10 miljoniem euro, uzņēmuma labā īstenoja nelikumīgu valsts atbalsta pasākumu un tādējādi pārkāpa Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 3. punktu, un šis pasākums nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

3. pants

1. Slovēnija no atbalsta saņēmēja *Elan* atgūst 2. pantā minēto atbalstu.
2. Atgūstamajai summai piemēro procentus no dienas, kad atbalsts nodots saņēmējam (2008. gada 8. septembra), līdz faktiskās atmaksāšanas brīdim.
3. Procentu likmi aprēķina gan pamatsummai, gan procentiem saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 ⁽⁴⁵⁾ V nodaļu.
4. Slovēnija no šā lēmuma pieņemšanas dienas aptur visus neizmaksātos 2. pantā minētā atbalsta maksājumus.

4. pants

1. Šā lēmuma 2. pantā minēto atbalstu atgūst nekavējoties un efektīvi.
2. Slovēnija nodrošina šā lēmuma īstenošanu četru mēnešu laikā no tā paziņošanas dienas.

5. pants

1. Divu mēnešu laikā no šā lēmuma paziņošanas dienas Slovēnija iesniedz Komisijai šādu informāciju:
 - a) kopējā summa (pamatsumma un atgūšanas procenti), kas jāatgūst no atbalsta saņēmēja;
 - b) sīks apraksts par jau veiktajiem un plānotajiem šā lēmuma izpildes pasākumiem;
 - c) dokumenti, kas apliecina, ka atbalsta saņēmējam ir pieprasīts atmaksāt atbalstu.
2. Slovēnija informē Komisiju par to, kā norit valsts pasākumi, kas pieņemti šā lēmuma īstenošanai, līdz 2. pantā minētais atbalsts ir atgūts. Pēc Komisijas vienkārša pieprasījuma tā nekavējoties sniedz informāciju par jau veiktajiem un plānotajiem šā lēmuma izpildes pasākumiem. Tā arī sniedz sīku informāciju par atbalsta un atgūšanas procentu summām, ko saņēmējs jau atmaksājis.

6. pants

Šis lēmums ir adresēts Slovēnijas Republikai.

Briselē, 2012. gada 19. septembrī

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja vietnieks
Joaquín ALMUNIA

⁽⁴⁵⁾ OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.

KOMISIJAS LĒMUMS**(2013. gada 20. marts)****par valsts atbalstu Nr. SA.23420 (11/C, ex NN40/10), ko Beļģija sniegusi SA *Ducroire****(izziņots ar dokumenta numuru C(2013) 1497)***(Autentisks ir tikai teksts franču un nīderlandiešu valodā)****(Dokuments attiecas uz EEZ)**

(2014/274/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc uzaicinājuma ieinteresētajām personām iesniegt piezīmes saskaņā ar minētajiem pantiem ⁽²⁾,

tā kā:

I. PROCEDŪRA

- (1) [Sūdzības iesniegums] (*) 2007. gada 5. jūnijā iesniedza Eiropas Komisijai sūdzību par sākotnējā kapitāla ieguldījumu EUR 150 miljonu apmērā, kuru akciju sabiedrība *Ducroire* (turpmāk – *SA Ducroire*) saņēma dibināšanas laikā 2004. gada septembrī no *Office National du Ducroire* (turpmāk – *ONDD*).
- (2) Komisija 2007. gada 7. decembra vēstulē uzdeva Beļģijai detalizētus jautājumus. Atbildes uz šiem jautājumiem kopā ar daudziem pievienotiem dokumentiem un uzņēmējdarbības plānu, tika saņemtas 2008. gada 12. februārī.
- (3) Sanāksme, kurā piedalījās sūdzības iesniegējs un Komisijas dienesti, notika 2008. gada 9. septembrī.
- (4) Komisija nosūtīja Beļģijai sūdzības nekonfidenciālo versiju 2008. gada 4. decembrī.
- (5) Beļģijas piezīmju nekonfidenciālā versija, kā arī konkrēti jautājumi tika nosūtīti sūdzības iesniegējam 2008. gada 12. un 17. decembrī. Sūdzības iesniegējs uz tiem atbildēja 2009. gada 6. novembra vēstulē.
- (6) Papildu jautājumi Beļģijai tika uzdoti 2010. gada 21. aprīlī, un Beļģija uz tiem atbildēja 2010. gada 23. jūlijā.
- (7) Komisija 2011. gada 23. februārī pieņēma lēmumu sākt formālu izmeklēšanas procedūru, kas paredzēta Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) ⁽³⁾ 108. panta 2. punktā attiecībā uz šādiem iespējamā atbalsta pasākumiem: i) Beļģijas valsts garantiju, kuru *ONDD* saņēma attiecībā uz tās nododamiem riskiem; ii) vienu vai vairākiem iekšējiem līdzekļu pārskaitījumiem par labu nododamo risku apdrošināšanai; un iii) *ONDD* parakstīto kapitālu, atbalstot *SA Ducroire* nododamo risku apdrošināšanas darbības. Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt savas piezīmes par attiecīgajiem pasākumiem.

⁽¹⁾ No 2009. gada 1. decembra EK līguma 87. un 88. pants attiecīgi kļuva par Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 107. un 108. pantu. Abos gadījumos noteikumi būtībā ir vienādi. Šajā lēmumā atsaucies uz LESD 107. un 108. pantu attiecīgā gadījumā ir uzskatāmas par atsaucēm uz EK līguma 87. vai 88. pantu. LESD arī ievieša vairākas izmaiņas terminoloģijā, piemēram, aizstājot "Kopienas" ar "Savienību", "kopējo tirgu" ar "iekšējo tirgu" un "Pirmās instances tiesu" ar "Vispārējo tiesu". Šajā lēmumā ir izmantota LESD terminoloģija.

⁽²⁾ OV C 163, 1.6.2011., 1. lpp.

(*) Konfidenciāla informācija.

⁽³⁾ OV C 163, 1.6.2011., 1. lpp.

- (8) Beļģijas iestāžu, ONDD, SA *Ducroire* un Komisijas dienestu divas sanāksmes tika rīkotas attiecīgi 2011. gada 17. martā un 2011. gada 28. aprīlī.
- (9) Beļģijas iestādes 2011. gada 4. maijā lūdza četru nedēļu pagarinājumu termiņam, lai sniegtu atbildes attiecībā uz lēmumu par formālās izmeklēšanas procedūras sākšanu (turpmāk – “lēmums par procedūras sākšanu”). Komisija 2011. gada 5. maijā informēja Beļģijas iestādes, ka tai nav iebildumu pret termiņa pagarināšanu, un pieprasīja papildu informāciju par 2011. gada 28. aprīļa sanākumi.
- (10) Beļģijas iestādes 2011. gada 1. jūnijā sniedza atbildi uz Komisijas lēmumā par procedūras sākšanu izteiktajiem apsvērumiem un jautājumiem. Pielikumi atbildei tika nosūtīti 2011. gada 9. un 10. jūnijā.
- (11) Pēc šo atbilžu saņemšanas Komisija 2011. gada 27. jūlijā pieprasīja papildu informāciju.
- (12) Lai sagatavotu atbildi uz Komisijas jautājumiem, Beļģijas iestādes organizēja divas tehniskās sanāksmes ar Komisijas dienestiem un atbalsta pasākumu saņēmēju attiecīgi 2011. gada 26. septembrī un 18. oktobrī. Papildu informāciju par tematiem, kas tika izskatīti šo sanāksmju laikā, Beļģija nosūtīja 2011. gada 14. novembrī.
- (13) Beļģijas iestādes 2011. gada 5. decembrī nosūtīja atbildes uz Komisijas 2011. gada 27. jūlija jautājumiem.
- (14) Komisija 2012. gada 23. aprīlī pieprasīja vairākus precizējumus par dažādu sniegto informāciju, un Beļģijas iestādes tos iesniedza 2012. gada 16. maijā.
- (15) Beļģijas iestāžu, ONDD, SA *Ducroire* un Komisijas dienestu sanāksme notika 2012. gada 21. maijā, un pēc tam Beļģijas iestādes 2012. gada 31. maija vēstulē sniedza papildu paskaidrojumus. Beļģijas iestādes 2012. gada 14. jūnija vēstulē atkārtoja savu nostāju par kapitāla ieguldījuma pasākumu, ko apšaubīja Komisija.

II. DETALIZĒTS ATBALSTA APRAKSTS

II.1. SAŅĒMĒJS UN TĀ DARBĪBA

- (16) ONDD ir “autonoma publiska iestāde”, kas darbojas kredīta apdrošināšanas tirgū un saņem atbalstu un garantijas no Beļģijas valsts.
- (17) Līdz 2003. gada 31. augustam visas ONDD darbības notika pēc pašfinansēšanās principa, saņemot valsts garantijas. Īstermiņa kredīta apdrošināšanas darbības grāmatvedība nebija nodalīta no ilgtermiņa darbības grāmatvedības, un tajā netika nodalīti arī nododamie riski no nenododamajiem. Komisijas paziņojuma dalībvalstīm, kas sniegts saskaņā ar EK līguma 93. panta 1. punktu, par Līguma 92. un 93. panta piemērošanu īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanai (turpmāk – “paziņojums par eksporta kredīta apdrošināšanu”) ⁽⁴⁾ klasificē kā nododamus tos komerciālos un politiskos riskus ar ilgumu līdz diviem gadiem, kas attiecas uz debitoriem ⁽⁵⁾, kuri reģistrēti kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm vai noteiktās ESAO dalībvalstīs, proti, Austrālijā, Kanādā, Islandē, Japānā, Jaunzēlandē, Norvēģijā, Šveicē un Amerikas Savienotajās Valstīs ⁽⁶⁾.
- (18) ONDD 2003. gada 1. septembrī aktivizēja t. s. “komerciālo” kontu, uz kuru pēc Beļģijas iestāžu ziņām neattiecās valsts garantijas, un, sākot no šā datuma, tam tika nodotas visas darbības saistībā ar īstermiņa riskiem. Pēc tam šajā komerciālajā kontā tika ieguldīts kapitāls EUR [45–70] miljonu apmērā, lai iegūtu valsts apdrošinātāju regulatora – Apdrošināšanas kontroles biroja (turpmāk – “OCA”) – apstiprinājumu. Šā komerciālā konta ietvaros nenotika atsevišķa grāmatvedības uzskaitē par nododamajiem un nenododamajiem riskiem.

⁽⁴⁾ OV C 281, 17.9.1997., 4. lpp. Komisija no 2013. gada 1. janvāra piemēro jaunu Paziņojumu dalībvalstīm par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanai, kas publicēts 2012. gada 19. decembrī (OV C 392, 19.12.2012., 1. lpp.).

⁽⁵⁾ Šie debitori ir gan valsts, gan nevalstiski uzņēmumi.

⁽⁶⁾ Sk. paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 2.5. punktu.

- (19) ONDD 2004. gada maijā nolēma izveidot meitasuzņēmumu, kas pārņemtu esošās īstermiņa kredīta apdrošināšanas darbības, un nodibināja *SA Ducroire*. Pēc Beļģijas iestāžu ziņām, lēmums par *SA Ducroire* dibināšanu tika pieņemts, lai izpildītu paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu prasības, kas aicināja dalībvalstis mainīt kārtību, kādā notiek eksporta kredīta apdrošināšana, lai struktūras, kas nodarbojas ar eksporta kredīta apdrošināšanu, vairs nesaņemtu valsts atbalstu attiecībā uz riskiem, kas klasificēti kā “nododami”.
- (20) Lēmumu par *SA Ducroire* dibināšanu un EUR 150 miljonu kapitāla ieguldījumu tajā direktoru padome pieņēma 2004. gada 11. maijā, pamatojoties uz uzņēmējdarbības plānu, kuru ONDD bija izstrādājusi 2005.–2007. gadam un kurā bija paredzēti divi scenāriji – A scenārijs tika dēvēts par “reālistisku”, tas pamatojās uz konjunktūru un paredzēja apdrošināto summu pieaugumu par 3 %; bet B scenārijs tika dēvēts par “dinamisku”, tas pamatojās uz proaktīvu pieeju tirgus iekarošanas jomā un tika balstīts uz hipotēzi, ka izaugsme būs divkārša salīdzinājumā ar reālistisko scenāriju, proti, 6 % (⁷).
- (21) *SA Ducroire* tika dibināta 2004. gada 23. septembrī, datumā, kad ONDD parakstīja šīs sabiedrības kapitālu EUR 150 miljonu apmērā, no kuriem EUR 100 miljoni tika apmaksāti uzreiz, bet EUR 50 miljoni tika apmaksāti 2009. gadā.
- (22) ONDD 2005. gada 1. janvārī nodeva *SA Ducroire* savu īstermiņa risku portfeli, un tā uzsāka darbību no minētā datuma. ONDD pati turpināja pārvaldīt ilgtermiņa risku portfeli.
- (23) Tādējādi, *SA Ducroire* pārvalda visus nododamos riskus paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu nozīmē (pēc definīcijas tie ir īstermiņa riski), kā arī īstermiņa nenododamos riskus, piemēram, riskus līdz diviem gadiem, kas attiecas uz ārpus ESAO reģistrētajiem debitoriem.
- (24) *SA Ducroire* 2007. gadā iegādājās 33 % kapitāla uzņēmumā *Komerčni úvěrová pojišťovna EGAP (KUP)* (Čehijas Republikas Valsts eksporta kredīta apdrošināšanas aģentūras komerciālajā filiālē) par summu EUR [12–14] miljonu apmērā. Šī iegāde tika īstenota kopīgi ar *SACE BT*, kas arī iegādājās 33 % *KUP* kapitāla. *SA Ducroire* 2009. gadā ieguva visas *SACE BT* piederošās daļas *KUP* kapitālā par summu EUR [0–20] miljonu apmērā. Tādējādi *SA Ducroire* bija iegādājies 66 % *KUP* kapitāla par kopējo summu EUR [10–35] miljonu apmērā. No minētās summas EUR 12 miljoni pēc tam tika iegrāmatoti kā līdzdalības radīts vērtības samazinājums (investīciju vērtības negatīva korekcija).

II.2. SŪDZĪBA

- (25) Sūdzība Komisijai tika iesniegta 2007. gada 5. jūnijā. Kā apgalvoja sūdzības iesniedzējs, ONDD bija veikusi kapitāla iepludināšanu ar nosacījumiem, kam nevarētu piekrist privāts investors. No vienas puses, *SA Ducroire* rentabilitāte, kas bija plānota kapitāla ieguldījuma brīdī, bija zemāka, nekā paredzētu privāts investors. No otras puses, *SA Ducroire* ieguldītais kapitāls bija lielāks nekā nepieciešamais kapitāls, ko paredz piesardzības noteikumi par atbilstošu pašu kapitāla minimumu, un arī salīdzinājumā ar vidējo maksātspējas rādītāju citiem nozares dalībniekiem (neto prēmijas/pašu kapitāls). Kā apgalvoja sūdzības iesniedzējs, tikai pateicoties “pārmērīgai kapitalizācijai” 2004. gadā, *SA Ducroire* un *SACE BT* 2006. gada otrajā pusē varēja izteikt kopīgu piedāvājumu, kas “iznīcināja jebkādu konkurenci”, lai iegādātos 66 % *KUP* akciju.

II.3. IEMESLI, KAS PAMATOJA PROCEDŪRAS SĀKŠANU

- (26) Izmeklēšana, kas tika sākta 2011. gada 23. februārī, attiecās uz šādiem pasākumiem:
- Beļģijas valsts garantiju, ko ONDD saņēma attiecībā uz nododamajiem riskiem (turpmāk – 1. pasākums);
 - iespējamo iekšējo līdzekļu pārdali (ONDD ietvaros) no nenododamo risku apdrošināšanas darbībām par labu nododamo risku apdrošināšanas darbībām (pirms īstermiņa risku apdrošināšanas darbību nodošanas *SA Ducroire*) (turpmāk – 2. pasākums).

(⁷) Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegto “Beļģijas apsvērumu par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu” 8. pielikuma 60. un 69. lpp.

- Tādējādi, kamēr ONDD īstenoja nododamo risku apdrošināšanas darbības, tās ietvaros netika atsevišķi nodalīta administrēšana un grāmatvedības uzskaitē attiecībā uz nododamo risku apdrošināšanas darbībām un nenododamo risku (īstermiņa) apdrošināšanas darbībām pretēji paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 4.3. punkta prasībām. Saskaņā ar paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 4.3. punktu kredīta apdrošināšanas iestādēm, kas darbojas ar valsts atbalstu, "ir jānodrošina vismaz atsevišķa administrēšana un atsevišķa grāmatvedības uzskaitē nododamo risku un nenododamo risku apdrošināšanai, ko veic valsts vārdā vai ar tās galvojumu, lai spētu pierādīt, ka attiecībā uz nododamo risku apdrošināšanu tie nesaņem valsts atbalstu";
- c) kapitālu (EUR 150 miljoni parakstītā kapitāla), ko ONDD 2004. gadā ieguldīja savā meitasuzņēmumā SA *Ducroire* (turpmāk – 3. pasākums).
- (27) Attiecībā uz 3. pasākumu lēmumā par procedūras sākšanu tika secināts, ka SA *Ducroire* ieguldītā kapitāla turpmāk minētās daļas nav uzskatāmas par atbalstu ⁽⁸⁾:
- a) SA *Ducroire* sākumkapitāla daļa, ko var uzskatīt par atbalstu nenododamo risku darbībai ⁽⁹⁾, nav atbalsts. Saskaņā ar paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu noteikumiem dalībvalstīm ir atļauts atbalstīt eksporta kredīta apdrošināšanas darbību nenododamo risku jomā. Tā kā nav paredzēts, ka šo darbību veiks tirgus dalībnieki, minētais valsts atbalsts nevar kropļot konkurenci un tādēļ nav uzskatāms par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Komisija tādēļ aicināja Beļģiju sniegt paskaidrojumus par SA *Ducroire* kapitāla daļu, kas atbalstīja darbības saistībā ar nenododamajiem riskiem;
- b) SA *Ducroire* kapitāla daļa, kas jau ONDD ietvaros sekmēja nododamo risku apdrošināšanas darbību un tika vienkārši nodota SA *Ducroire* kopā ar atbilstošajām darbībām, nav uzskatāma par atbalstu. Tā bija tikai juridiskā statusa maiņa jau iepriekš notiekošai saimnieciskai darbībai kopā ar saistīto kapitālu ⁽¹⁰⁾.
- (28) Attiecīgais iespējamais jaunais atbalsts (3. pasākums) tādēļ attiecas tikai uz to SA *Ducroire* ieguldītā kapitāla daļu, kas nesekmē kredīta apdrošināšanas darbību nenododamo risku jomā un pārsniedz kapitāla daļu, kas 2004. gada 31. decembrī jau sekmēja darbību attiecībā uz nododamajiem riskiem ONDD ietvaros (tieši pirms īstermiņa risku apdrošināšanas darbību nodošanas SA *Ducroire*).
- (29) Šajā lēmumā piemēro turpmāk minētās definīcijas:
- a) "papildu kapitāls" ir SA *Ducroire* ieguldītā kapitāla daļa, kas pārsniedz to kapitāla daļu, kura 2004. gada 31. decembrī jau sekmēja darbību attiecībā uz īstermiņa riskiem (tostarp nododamajiem un nenododamajiem riskiem) ONDD ietvaros (tieši pirms īstermiņa risku apdrošināšanas darbību nodošanas SA *Ducroire*);
- b) "papildinošais kapitāls" ir iepriekš definētā papildu kapitāla daļa, kas sekmē kredīta apdrošināšanas darbību nododamo risku jomā (proti, SA *Ducroire* ieguldītais kapitāls, kas sekmē kredīta apdrošināšanas darbību nododamo risku jomā un pārsniedz to kapitāla daļu, kas jau sekmēja ar nododamajiem riskiem saistīto darbību ONDD ietvaros 2004. gada 31. decembrī).
- (30) Tādējādi papildu kapitāls jo īpaši ietver papildinošo kapitālu (sk. shēmu 141. apsvērumā).
- (31) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija paredzēja, ka eksistē ievērojams papildu kapitāls un papildinošais kapitāls, ņemot vērā disproporciju starp kapitālu EUR 150 miljonu apmērā, kas tika ieguldīts SA *Ducroire* tā dibināšanas brīdī, un kapitālu EUR [45–70] miljonu apmērā, kas jau ONDD ietvaros laikā no 2003. gada 1. septembra līdz 2004. gada 31. decembrim tika piešķirts attiecīgajā komerciālajā kontā darbībai, kas saistīta ar īstermiņa riskiem, tostarp nododamajiem riskiem. Tādēļ Komisija norādīja uz iespēju, ka eksistē papildu un papildinošais kapitāls un tā paredzamā rentabilitāte šķiet nepietiekama.

⁽⁸⁾ Sk. lēmuma par procedūras sākšanu 4.1.2.2.1. punktu.

⁽⁹⁾ Attiecībā uz nenododamajiem riskiem šis kapitāls sastāv tikai no tā SA *Ducroire* kapitāla, kas laikā, kad īstermiņa risku apdrošināšanas darbības tika nodotas SA *Ducroire*, veicināja ar Rumānijā un Bulgārijā reģistrētajiem debitoriem saistīto risku apdrošināšanas darbības, jo šie riski tolaik bija nenododami un attiecīgās valstis pievienojās Eiropas Savienībai 2007. gada 1. janvārī, t. i., pēc šo darbību nodošanas SA *Ducroire*.

⁽¹⁰⁾ Sk. Komisijas 2005. gada 21. decembra lēmumu lietā Nr. 531/2005 "Pasākumi, kuri saistīti ar "La Banque Postale" dibināšanu un darbību", 54. apsvēruma (OV C 21, 28.1.2006., 2. lpp.), kas pieejams vietnē: http://ec.europa.eu/eu_law/state_aids/comp-2005/n531-05.pdf.

- (32) Tā kā ONDD un SA *Ducroire* nebija izpildījušas prasības, kas izvirzītas paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 4.3. punktā (sk. 17. un 19. apsvērumu), proti, nebija izveidojušas atsevišķu administrēšanu un grāmatvedības uzskaiti, lai nodalītu nododamos riskus no nenododamajiem riskiem, Komisija formālas izmeklēšanas procedūras sākšanas brīdī nevarēja precīzi noteikt, kāds ir "papildinošā kapitāla" apjoms. Tādēļ lēmumā par procedūras sākšanu Komisija aicināja Beļģijas iestādes izpildīt paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 4.3. punkta prasības un norādīt, kuras kapitāla daļas attiecīgi sekmē darbību īstermiņa nenododamo risku jomā un darbību nododamo risku jomā, pirms un pēc to nodošanas SA *Ducroire*.

III. IEINTERESĒTO PERSONU PIEZĪMES

- (33) Komisija noteiktajā termiņā nesaņēma nekādus ieinteresēto personu piezīmes attiecībā uz procedūras sākšanu.

IV. BEĻĢIJAS PIEZĪMES

Attiecībā uz 1. un 2. pasākumu: Valsts garantijas nododamajiem riskiem ONDD ietvaros un iekšējā līdzekļu pārdale par labu ONDD nododamajiem riskiem

- (34) Beļģija apgalvoja, ka ONDD vienmēr ir veltījusi lielāku uzmanību nenododamajiem riskiem un šo risku pārsvars tās portfelī nav mainījies. Pēc 1993. gada ⁽¹⁾ un pirms desmit jauno dalībvalstu pievienošanās Eiropas Savienībai (ES) 2004. gada maijā, darbība nododamo risku jomā ONDD ietvaros bija nenozīmīga. 2003. gada beigās prēmijas, kas iekasētas šajā jomā, veidoja tikai aptuveni [0–1 %] no īstermiņa risku portfeļa un apdrošinātās summas nepārsniedza aptuveni EUR [...] miljonus (sk. turpmāk 1. tabulu). Jāpiebilst, ka vienīgais iemesls nelieļajam nododamo risku īpatsvaram, kas tādējādi tika apdrošināts, bija šo risku saistība ar nenododamajiem riskiem ⁽²⁾.
- (35) Tikai sākot no 2004. gada 1. maija, kad desmit jaunās dalībvalstis pievienojās Eiropas Savienībai, ONDD portfelī izmainījās līdzsvars starp nododamajiem riskiem un īstermiņa nenododamajiem riskiem, jo nododamo risku īpatsvars ONDD portfelī palielinājās no [0–1 %] (attiecībā uz prēmijām) 2003. gadā līdz [15–20 %] 2004. gadā (sk. turpmāk 1. tabulu). Šīs izmaiņas automātiski izraisa pārvirzi no īstermiņa risku nenododamās kategorijas uz nododamo kategoriju attiecībā uz debitoriem abās jaunajās Eiropas Savienības dalībvalstīs.
- (36) Attiecībā uz 1. pasākumu Beļģijas iestādes arī apgalvoja, ka Beļģijas valsts garantiju darbība tika pārtraukta, sākot no 2003. gada 1. septembra, attiecībā uz nododamajiem riskiem, kas tika piesaistīti komerciālajam kontam, kuram ONDD bija saņēmusi OCA atļauju ⁽³⁾, precīzāk – jo šis konts nesaņēma valsts garantijas (darbības, kuras saņem valsts garantiju, OCA neregulē).
- (37) Attiecībā uz iespējamo iekšējo līdzekļu pārdali par labu nododamajiem riskiem ONDD ietvaros Beļģijas iestādes apgalvoja, ka, ņemot vērā nododamo risku darbības nenozīmīgumu, jebkāda līdzekļu pārdale būtu neiedomājama un jebkurā gadījumā nepārsniegtu *de minimis* ⁽⁴⁾.
- (38) Beļģijas iestādes secināja, ka attiecībā uz 1. pasākumu un 2. pasākumu attiecīgās summas jebkurā gadījumā ir *de minimis* ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Kā apgalvo Beļģijas iestādes, ONDD apdrošināja 1. zonas debitoru riskus līdz 1993. gadam ([...], sk. 24. zemsvītras piezīmi) un pēc tam pārtrauca piedāvāt šādu apdrošināšanu. Arī pirms 1993. gada ONDD nekad nebija ievērojams nododamo risku portfelis.

⁽²⁾ Sk. piemēru, kas minēts Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegto "Beļģijas apsvērumu par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu" 13.–14. lpp.

⁽³⁾ Banku, finanšu un apdrošināšanas komisija (CBFA) tika izveidota 2004. gada 1. janvārī, iekļaujot Apdrošināšanas kontroles biroju (OCA) Banku un finanšu komisijā (CBF).

⁽⁴⁾ Komisijas paskaidrojums: Beļģijas iestādes atsauca uz *de minimis* noteikumu. LESD 108. panta 3. punkts paredz pienākumu paziņot Komisijai par valsts atbalstu, lai novērtētu tā atbilstību iekšējam tirgum saskaņā ar LESD 107. panta 1. punkta kritērijiem. *De minimis* noteikums paredz, ka no šā pienākuma atbrīvo atbalstu, kas piešķirts uz laiku līdz trim gadiem un nepārsniedz noteiktu robežvērtību. 1. pasākuma un 2. pasākuma piemērošanas brīdī spēkā esošā robežvērtība bija noteikta EUR 100 000 apmērā saskaņā ar Komisijas 2001. gada 12. janvāra Regulu (EK) Nr. 69/2001 par EK Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV L 10, 13.1.2001., 30. lpp.).

⁽⁵⁾ Sk. 14. zemsvītras piezīmi.

Prēmiju un apdrošināto summu izmaiņas nododamajiem riskiem un īstermiņa nenododamajiem riskiem (eksportētāju vispārīgās īstermiņa polises)

(tūkstošos EUR) (1)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nododamie riski	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>t. sk. nododami pēc 2004. gada (10 jauni dalībnieki)</i>					[...]	[...]	[...]
<i>t. sk. nododami pēc 2007. gada (2 jauni dalībnieki)</i>							
Nenododamie riski	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>t. sk. nododami pēc 2004. gada (10 jauni dalībnieki)</i>	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>t. sk. nododami pēc 2007. gada (2 jauni dalībnieki)</i>	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Apdrošinātā summa	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Nododamie riski	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>t. sk. nododami pēc 2004. gada (10 jauni dalībnieki)</i>					[...]	[...]	[...]
<i>t. sk. nododami pēc 2007. gada (2 jauni dalībnieki)</i>							
Nenododamie riski	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>t. sk. nododami pēc 2004. gada (10 jauni dalībnieki)</i>	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>t. sk. nododami pēc 2007. gada (2 jauni dalībnieki)</i>	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Prēmija	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
(īpatsvars %)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nododamie riski	[0–1 %]	[0–1 %]	[0–1 %]	[0–1 %]	[20–25 %]	[20–25 %]	[25–30 %]
<i>t. sk. nododami pēc 2004. gada (10 jauni dalībnieki)</i>					[20–25 %]	[15–20 %]	[15–20 %]
<i>t. sk. nododami pēc 2007. gada (2 jauni dalībnieki)</i>							
Nenododamie riski	[99–100 %]	[99–100 %]	[99–100 %]	[99–100 %]	[75–80 %]	[75–80 %]	[70–75 %]
<i>t. sk. nododami pēc 2004. gada (10 jauni dalībnieki)</i>	[20–25 %]	[15–20 %]	[20–25 %]	[20–25 %]	[20–25 %]	[20–25 %]	[20–25 %]
<i>t. sk. nododami pēc 2007. gada (2 jauni dalībnieki)</i>	[0–5 %]	[0–5 %]	[0–5 %]	[0–5 %]	[0–5 %]	[0–5 %]	[0–5 %]
Apdrošinātā summa	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

(tūkstošos EUR) (1)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nododamie riski <i>t. sk. nododami pēc 2004. gada (10 jauni dalībnieki)</i> <i>t. sk. nododami pēc 2007. gada (2 jauni dalībnieki)</i>	[0–1 %]	[0–1 %]	[0–1 %]	[0–1 %]	[15–20 %] [15–20 %]	[15–20 %] [10–15 %]	[15–20 %] [10–15 %]
Nenododamie riski <i>t. sk. nododami pēc 2004. gada (10 jauni dalībnieki)</i> <i>t. sk. nododami pēc 2007. gada (2 jauni dalībnieki)</i>	[99–100 %] [15–20 %] [0–5 %]	[99–100 %] [15–20 %] [0–5 %]	[99–100 %] [20–25 %] [0–5 %]	[99–100 %] [15–20 %] [0–5 %]	[80–85 %] [0–5 %]	[80–85 %] [0–5 %]	[80–85 %] [5–10 %]
Prēmija	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

(1) Sk. Beļģijas iestāžu 2008. gada 12. februārī iesniegtā dokumenta "Beļģijas atbilde uz Eiropas Komisijas 2007. gada 7. decembra vēstuli" 7. lpp. (Beļģijas iestādes uz to atsaucās 2011. gada 1. jūnijā nosūtītās vēstules 14. lpp.).

Attiecībā uz 3. pasākumu. Kapitāls, ko ONDD ieguldīja SA Ducroire

- (39) Lai pamatotu, ka kapitāls, ko ONDD ieguldīja SA Ducroire, bija nepieciešams un atbilda privātā investora kritērijiem, Beļģijas iestādes minēja šādus argumentus: 1) pasākums ir jāanalizē, ņemot vērā kontekstu, proti, esošas darbības nodošanu, izveidojot meitasuzņēmumu, 2) ieguldījums kapitālā ir pamatojams ar maksātspējas prasībām, 3) SA Ducroire nododamo darbību paredzamā rentabilitāte bija pietiekama, lai pārliecinātu privātu investoru tirgus ekonomikas apstākļos veikt šādu ieguldījumu.

1. Pasākums paredzēja esošas darbības nodošanu ⁽¹⁶⁾

- (40) Beļģijas iestādes uzskata, ka ieguldījums kapitālā ir jāvērtē kontekstā, proti, ka tas ir saistīts ar esošas darbības nodošanu. Visas darbības, kas tika nodotas SA Ducroire tās izveidošanas brīdī, pilnībā atbilst ONDD īstermiņa darbību portfeļa nodošanai.
- (41) Tādēļ Beļģijas iestādes paziņoja, ka komerciālajā kontā visas bilances pozīcijas jāinterpretē kā komercdarbība, kas nodota SA Ducroire sākuma bilancē. Aktīvu jomā tika nodoti tikai debitoru parādi, kas tieši saistīti ar jau portfelī esošajām apdrošināšanas polisēm (ieguldījumi netika nodoti). Pasīvu jomā nodotās pozīcijas bija tikai apdrošināšanas portfelī jau esošās pozīcijas, un tādējādi tās neattiecās uz kapitālu, rezervēm un nodrošinājumu izlīdzināšanai un katastrofu gadījumiem ⁽¹⁷⁾. Beļģijas iestādes uzsvēra, ka EUR [45–70] miljoni, kas bija ieguldīti komerciālajā kontā, netika nodoti SA Ducroire, jo kapitāla lieluma identificēšanai bija nepieciešams īpašs novērtējums.
- (42) Beļģijas iestādes apgalvoja, ka komerciālajā kontā ieguldītais kapitāls nav attiecīgi salīdzināms rādītājs, novērtējot SA Ducroire vajadzības pēc kapitāla. Vajadzība pēc kapitāla komerciālajā kontā tika aplēsta, mehāniski piemērojot noteikumus, kas izklāstīti Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 5. marta Direktīvā 2002/13/EK, ar ko Padomes Direktīvu 73/239/EEK groza attiecībā uz nedzīvības apdrošināšanas uzņēmumu obligāto maksātspējas normu ⁽¹⁸⁾ (turpmāk – “Maksātspējas I direktīva”), un atbilst piesardzības noteikumiem, lai varētu saņemt OCA atļauju īstermiņa darbībai, kad vairs netiek piemērota valsts garantija, bet kapitāla lielums neatbilst kapitālam, kas ekonomiski nepieciešams šīs darbības riska profila apdrošināšanai.
- (43) Kā apgalvoja Beļģijas iestādes, ir atšķirība starp privāta investora attieksmi, kurš meklē jaunas un rentablas ieguldījumu iespējas, un mātesuzņēmumu, kas veido meitasuzņēmumu esošām darbībām. Ja būtu citādi, pēc Beļģijas iestāžu domām, valsts uzņēmumi būtu spiesti nodot citiem vai pārtraukt saimniecisko darbību, ja tā tirgus apstākļos nebūtu pietiekami rentabla privātam investoram, un tieši tādēļ ir ieviests valsts kapitāla neitralitātes princips, kas paredzēts LESD 345. pantā.

2. SA Ducroire kapitāla summas pamatošanai izmantotās metodes

- (44) Beļģijas iestādes apgalvoja, ka 2004. gadā varēja būt paredzētas divas metodes kredīta apdrošinātāju kapitāla vajadzību noteikšanai: a) vispārīgā klasiskā apdrošināšanas nozares metode, kas ieviesta ar “Maksātspējas I” direktīvu un balstīta uz risku atlīdzināšanu (jeb prēmijām, turpmāk – uz prēmijām balstītā metode) un b) metode, kas balstīta uz izraisītajiem riskiem (turpmāk – uz iedarbību balstītā metode), kā, piemēram, Bāzeles noteikumu metode, ko piemēro banku nozarē, un Standard&Poor's metode, ar ko nosaka kredīta apdrošinātājam nepieciešamo kapitālu.

⁽¹⁶⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegto “Beļģijas apsvērumu par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu” 22.–24. lpp.

⁽¹⁷⁾ Informāciju par nodotajām pozīcijām Beļģijas iestādes iesniedza 2007. gada 14. februārī Beļģijas iestāžu piezīmes 3. lpp., atbildot uz Komisijas 2007. gada 17. janvāra vēstuli lietā CP 8/2007 (SA.22302), un tā tika vēlreiz izklāstīta lēmuma par procedūras sākšanu 70. punktā.

⁽¹⁸⁾ OV L 77, 20.3.2002., 17. lpp.

Spēkā esošie piesardzības noteikumi – “Maksātspējas I” direktīva

- (45) Beļģijas iestādes uzskata, ka SA *Ducroire* gadījumā “Maksātspējas I” direktīvā paredzētā metode pietiekami neatbilst apdrošinātāja vispārējam finanšu profilam.
- (46) Saskaņā ar “Maksātspējas I” direktīvu prasība par maksātspējas normu atbilst lielākajai summai no tām, ko dod divi rezultāti – viens, kas pamatojas uz prēmiju jeb iemaksu ikgadējo kopsummam, un otrs, kas pamatojas uz prasījumu vidējo apjomu par trim pēdējiem finanšu gadiem. Tomēr absolūtā minimālā robežvērtība par 2004.–2006. gadu bija EUR 3 miljoni un par 2007.–2009. gadu – EUR 3,2 miljoni.
- (47) ONDD piemērojot šos noteikumus, SA *Ducroire* minimālā kapitāla līmenis laikposmam no 2005. līdz 2007. gadam tika noteikts aptuveni **EUR 3–3,3 miljoni** ⁽¹⁹⁾ apmērā, pamatojoties uz uzņēmējdarbības plāna datiem (sk. turpmāk 2. tabulu).
- (48) Beļģija apgalvoja, ka kredīta apdrošinātāju vajadzības pēc kapitāla, kas turklāt ir atkarīgas no izraisītajiem riskiem, risku atlīdzināšana (prēmijas) un metodoloģija, kas balstīta uz izraisītajiem riskiem (“uz iedarbību balstītā metode”) (kā, piemēram, 1939. gada Likuma par ONDD 8. pants, *Standard&Poor's* metode vai Bāzeles noteikumu metode, ko piemēro banku nozarē), ir vairāk pielāgota nekā “Maksātspējas I” direktīva, kas balstīta uz risku atlīdzināšanu (“uz prēmijām balstītā metode”).
- (49) Kā apgalvoja Beļģijas iestādes, risku portfelis, ko apdrošinājusi SA *Ducroire*, ir netipisks tādā mērā, kādā, pretēji lielākajai daļai konkurentu, šī sabiedrība apdrošina lielākoties nenododamos riskus paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu izpratnē. Šajā portfeli iekļauto risku līmenis ir būtiski augstāks nekā portfelim, kas sastāv tikai vai daļēji no nododamiem riskiem, un, pēc Beļģijas domām, tas pamato piesardzīgāku noteikumu piemērošanu.

“Uz iedarbību balstītā metode”: i) 1939. gada Likuma par ONDD 8. panta piemērošana SA *Ducroire*

- (50) Beļģijas iestādes uzskata, ka 1939. gada 31. augusta Likuma par ONDD ⁽²⁰⁾ (turpmāk – “1939. gada likums”) 8. panta piemērošana šajā gadījumā ir pareiza, jo tā pamatota ar “uz iedarbību balstīto metodi”. Svarīgi precizēt, ka 1939. gada likuma 8. pants nekādā veidā neregulē SA *Ducroire* darbību, jo tas ir piemērojams tikai ONDD.
- (51) Turklāt, kaut gan 8. pants norāda maksimālo summu attiecībā uz ONDD saistībām, kas izriet no tās darbības savā vārdā, izmantojot valsts garantijas, kā arī no tās darbības valsts vārdā, Beļģijas iestādes uzskata, ka 1939. gada likuma 8. pants ir SA *Ducroire* darbības minimālais atskaites punkts, jo tā nesaņem valsts garantijas.
- (52) Piemērojot **1939. gada likuma** ⁽²¹⁾ 8. panta 1. daļu, kas paredz, ka šīs saistības nedrīkst vairāk nekā 20 reizes pārsniegt kopsummam, ko veido dotācija un vispārīgā rezerve, Beļģijas iestādes lēsa ⁽²²⁾, ka SA *Ducroire* vajadzības pēc kapitāla 2005.–2007. gadā bija aptuveni **EUR 92–106** miljoni, pamatojoties uz uzņēmējdarbības plānu (sk. turpmāk 2. tabulu).

“Uz iedarbību balstītā metode”: ii) *Standard&Poor's* izstrādātais modelis

- (53) Beļģijas iestādes savās piezīmēs atsaucās uz metodi, ko izstrādājusi sabiedrība *Standard&Poor*, lai noteiktu kredīta apdrošinātājam nepieciešamo kapitālu.

⁽¹⁹⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 5. decembrī iesniegtās “Atbildes uz Eiropas Komisijas 2011. gada 28. jūlija anketu” 9.–11. lpp. (detalizēti aprēķini tika iesniegti 2011. gada 14. novembrī).

⁽²⁰⁾ M.B., 1939. gada 4. oktobris.

⁽²¹⁾ Attiecībā uz ONDD darbību savā vārdā, izmantojot valsts garantijas.

⁽²²⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 5. decembrī iesniegtās “Atbildes uz Eiropas Komisijas 2011. gada 28. jūlija anketu” 16. lpp.

- (54) Lai noteiktu šā kapitāla līmeni ⁽²³⁾, *Standard&Poor's* izmanto modeli, kas balstīts uz izraisītajiem riskiem ("uz iedarbību balstīto metodi"), kā arī uz vērtējumu par apdrošinātāja pārprošāšanu. Nepieciešamo kapitālu nosaka saskaņā ar metodoloģiju, kas salīdzina bruto prasījumus ar bruto apdrošinātajām summām ("bruto zaudējumi pret bruto iedarbību" metode) parasti 10 gadu laikposmā. Augstāko šā laikposma rādītāju reizina ar koeficientu 1,25 un piemēro apdrošinātajām summām, kas plānotas un pielāgotas tā, lai ņemtu vērā pārprošāšanu. Šis modelis ir balstīts uz pieņēmumu, ka apdrošinātāja portfelis pamatoti ir vairāk dažādots ģeogrāfiskā nozīmē un saistībā ar darbības ievirzi ("uzņēmējdarbības ievirze").
- (55) Lai gan Beļģijas iestādes atsaucās uz *Standard&Poor's* metodi, tās šo metodi neizmantoja, lai noteiktu SA *Ducroire* nepieciešamā kapitāla līmeni.

"Uz iedarbību balstītā metode": iii) Bāzeles I noteikumu piemērošana kredīta apdrošinātājam (Kuka koeficients)

- (56) Kā apgalvoja Beļģijas iestādes, Bāzeles noteikumi ir piemērotāki kredīta apdrošinātāju maksātspējas novērtēšanai nekā spēkā esošie piesardzības noteikumi, proti, "Maksātspējas I" direktīva. Kredīta apdrošinātāju darbības raksturs un piesardzības princips pamato Bāzeles noteikumu piemērošanu. Pēc iestāžu domām, kredīta apdrošināšana ir līdzīga banku kredīšanas darbībai darījuma partnera riska līmenī (lielākoties saistībā ar debitora nesamaksāšanas risku). Turklāt SA *Ducroire* darbība pretēji citu privāto kredīta apdrošinātāju darbībai ir būtiski saistīta ar kredīta riskiem, kas rodas debitoriem mazāk attīstītās vai jaunattīstības valstīs (riski, kas izvietoti 2. zonā ⁽²⁴⁾).
- (57) Tādējādi, pēc Beļģijas iestāžu domām, Bāzeles I piesardzības noteikumu Kuka koeficients, kas paredz minimālo kapitalizāciju 8 % apmērā no neto saistībām, būtu piemērotāks kredīta apdrošinātāju maksātspējas novērtēšanai.
- (58) No ONDD Direktoru padomes 2004. gada 20. aprīļa sanāksmes protokola izriet, ka tā ir izmantojusi Kuka koeficientu, lai noteiktu SA *Ducroire* nepieciešamo kapitālu, ņemot vērā arī nepieciešamību nodrošināt šai sabiedrībai pietiekamu uzticamību salīdzinājumā ar konkurentiem.
- (59) Līdz ar to koeficients, ko Beļģijas iestādes izmantoja aprēķinos, bija nevis 8 %, kā paredzēts Bāzeles I noteikumos, bet gan 10 %, lai nodrošinātu drošības spilvenu.
- (60) Tādējādi, kapitāls, ko ONDD noteica SA *Ducroire* un kas bija norādīts ⁽²⁵⁾ regulatoram iesniegtajos finanšu plānos un 2004. gada 20. aprīļa informatīvajā piezīmē, uz kuras pamata Direktoru padome deva principiālu piekrišanu *Ducroire* izveidošanai ar parakstīto kapitālu EUR 150 miljonu apmērā, bija aptuveni **EUR 68–74 miljoni** attiecībā uz 2006. gada beigām (sk. turpmāk 2. tabulu). Izmantotie pieņēmumi attiecās tikai uz to risku apdrošināšanu, kas atradās 2. zonā un 10 valstīs, kuras pievienojās Eiropas Savienībai 2004. gada maijā.
- (61) No otras puses, 2004. gada 28. septembra stratēģiskajās piezīmēs ⁽²⁶⁾ ONDD saskaņā ar Kuka koeficientu aplēstais kapitāls (10 % no neto saistībām) laikā no 2005. līdz 2007. gadam bija aptuveni **EUR 74–101 miljoni**. Pretēji 2004. gada aprīļa piezīmju finanšu prognozēm 2004. gada septembra finanšu prognozes iekļāva arī visu īstermiņa risku apdrošināšanu, tādējādi pilnībā aptverot 1. un 2. zonu. Šajās piezīmēs tika secināts, ka "ar apmaksāto kapitālu EUR 100 miljonu apmērā pietiek, lai īstenotu darbību ar īstermiņa vispārīgajām eksportētāju polisēm līdz 2007. gadam, un tas būs jāpārskata pēc minētā laikposma".

⁽²³⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 5. decembrī iesniegtās "Atbildes uz Eiropas Komisijas 2011. gada 28. jūlija anketu" B14. pielikumu.

⁽²⁴⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegtā dokumenta "Beļģijas apsvērumi par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu" 10. lpp. – "Saskaņā ar ONDD izmantotajām kategorijām [...]".

⁽²⁵⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegto "Beļģijas apsvērumu par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu" 8. pielikumu (70. lpp.) un 13. pielikumu.

⁽²⁶⁾ Sk. 28. lpp. 2004. gada 28. septembra stratēģiskajās piezīmēs "Stratēģiskās pamatnostādnes ONDD un tās SA", kas tika iesniegtas ONDD Direktoru padomei un bija iekļautas Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegto "Beļģijas apsvērumu par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu" 10. pielikumā.

- (62) Beļģijas iestādes uzskata, ka Kuka koeficienta izmantošana nav piemērota metode vajadzību pēc kapitāla sadalīšanai starp nododamo darbību un nenododamo darbību, jo Kuka koeficienta metode, ko piemēro saistību summām, pēc iestāžu domām, ievieš noteiktu linearitāti, pietiekami neņemot vērā dažādu pakārtoto risku atšķirīgo raksturu.

“Maksāspējas II” direktīvas metodoloģijas izmantošana, veidojot iekšējus modeļus politiskajiem riskiem

- (63) “Maksāspējas II” direktīvas noteikumi izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapsrošināšanas jomā ⁽²⁷⁾ (turpmāk – “Maksāspējas II” direktīva).
- (64) Lai novērstu vajadzību pēc kapitāla sadalīšanu starp nododamām darbībām, no vienas puses, un nenododamām darbībām, no otras puses, ONDD 2011. gadā izstrādāja **metodoloģiju**, ko atzina par vispiemērotāko. Tā attiecās uz “Maksāspējas II” direktīvas standarta formulu ⁽²⁸⁾, kas izstrādāta 5. kvantitatīvās ietekmes pētījuma (QIS 5) ietvaros, paredzot arī vajadzību pēc kapitāla iekšējo modeļu izstrādi, lai varētu apdrošināt politiskos riskus, un šī formula tika kalibrēta, lai nodrošinātu maksāspēju atbilstoši A pakāpes reitingam, un tika piemērota, izmantojot 2004. gada parametrus.
- (65) Kā apgalvoja Beļģijas iestādes, ir pamats uzskatīt, ka informēts privāts investors 2004. gadā būtu izmantojis šo metodoloģiju.
- (66) “Maksāspējas II” direktīvas QIS 5 standarta formulu ONDD piemēroja visiem riskiem, izņemot politiskos riskus. Pēc Beļģijas iestāžu domām, kredīta apdrošināšanas politiskais risks līdzinās kādam no katastrofu riska paveidiem. Tādējādi, kā apgalvo Beļģijas iestādes, katastrofu risks kredīta apdrošināšanā pašlaik netiek pienācīgi aptverts, izmantojot “Maksāspējas II” direktīvas QIS 5 standarta formulu. Tādēļ iestādes apgalvo, ka ir pamats izmantot iekšējo modeli, lai aplēstu vajadzības pēc kapitāla politiskajiem riskiem.
- (67) Saskaņā ar šo metodi SA *Ducroire* vajadzības pēc kapitāla tika aplēstas ⁽²⁹⁾ kā aptuveni **EUR 80–99 miljoni** 2005.–2007. gadā un aptuveni EUR [125–150] miljoni 2009. gadā, pamatojoties uz uzņēmējdarbības plānu (sk. turpmāk 2. tabulu). Lielākā daļa šo vajadzību pēc kapitāla rodas, apdrošinot politisko risku.
- (68) Pēc Komisijas pieprasījuma Beļģijas iestādes aplēsa SA *Ducroire* vajadzības pēc kapitāla, piemērojot “Maksāspējas II” direktīvas QIS 5 standarta formulu visiem riska veidiem (tostarp arī politiskajam riskam). Šajā gadījumā SA *Ducroire* vajadzības pēc kapitāla ⁽³⁰⁾ būtu **mazākas par EUR 23–25 miljoniem** 2005.–2007. gadā un mazākas par EUR [25–50] miljoniem 2009. gadā (sk. turpmāk 2. tabulu).

⁽²⁷⁾ OV L 335, 17.12.2009., 1. lpp. “Maksāspējas II” direktīva stājās spēkā 2010. gada 6. janvārī.

⁽²⁸⁾ “Maksāspējas II” direktīva paredz apdrošināšanas nozares regulatīvu reformu Eiropā. Kontekstā ar Bāzeles II prasībām tās mērķis ir apdrošināšanas un pārapsrošināšanas sabiedrībām prasītā pašu kapitāla pareizāka pielāgošana riskiem, ar ko tās sastopas savā darbībā. Pēc “Maksāspējas I” direktīvas, kas paredzēja maksāspējas normas noteikšanu atkarībā no prēmiju un prasījumu procentuālā sadalījuma, apdrošināšanas regulējums pārgāja uz sarežģītākiem noteikumiem, iekļaujot arī risku, vai nu izmantojot standarta formulu, vai ņemot vērā iekšējos modeļus. Standarta formulas pieeja pašlaik tiek definēta un kalibrēta, izmantojot kvantitatīvās ietekmes pētījumus (turpmāk – QIS). Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju uzraudzītāju komiteja CECAPP (*Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors* jeb CEIOPS) pēc apspriešanās varēja veikt paredzēto formulu un kalibrējumu testēšanu. Uzņēmumiem, kas vēlas izmantot iekšējo modeli, iepriekš jāsaņem kontroles iestādes atļauja, lai varētu efektīvi noteikt nepieciešamo maksāspējas kapitālu – CSR (*Solvency Capital Requirement* jeb SCR), pamatojoties uz šo iekšējo modeli.

⁽²⁹⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 5. decembrī iesniegtās “Atbildes uz Eiropas Komisijas 2011. gada 28. jūlija anketu” 22. lpp.

⁽³⁰⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 5. decembrī iesniegtās “Atbildes uz Eiropas Komisijas 2011. gada 28. jūlija anketu” 32. lpp.

2. tabula

ONDD/Beļģijas iestāžu noteiktais SA Ducreire kapitāls 2005., 2007. un 2009. gadam, izmantojot divus pieauguma scenārijus un dažādas metodes

(miljonos EUR)

	Metodoloģija	Scenārijs ⁽¹⁾	Pārskata periods	Vajadzība pēc kapitāla nododamiem riskiem	Vajadzība pēc kapitāla nenododamiem riskiem	Kopā
Pamatojoties uz uzņēmējdarbības plānu	I maksātpēja Saskaņā ar 2011. gada decembra piezīmēm	A (3 %)	2005. gada beigas	3,0	3,0	3 ⁽²⁾
			2007. gada beigas	3,2	3,2	3,2 ⁽²⁾
		B (6 %)	2005. gada beigas	3,0	3,0	3,0 ⁽²⁾
			2007. gada beigas	3,2	3,2	3,3 ⁽²⁾
	Likuma Nr. 1939 8. pants Saskaņā ar 2011. gada decembra piezīmēm	A (3 %)	2005. gada beigas			92
			2007. gada beigas			97
			2009. gada beigas			[100–125]
		B (6 %)	2005. gada beigas			95
			2007. gada beigas			106
			2009. gada beigas			[100–125]
	Kuka koeficients/ Bāzele I (10 % neto saistību) Saskaņā ar Direktoru padomes 20.4.2004. sanāksmes protokolu un regulatoram iesniegto informāciju	A (3 %)	2006. gada beigas			68,2
		B (6 %)	2006. gada beigas			74,3
	Kuka koeficients/ Bāzele I (ar 10 % neto saistību) Saskaņā ar 28.9.2004. stratēģiskajām piezīmēm	A (3 %)	2005. gada beigas			73,5
			2007. gada beigas			92,2
		B (6 %)	2005. gada beigas			77,4
			2007. gada beigas			100,7
	Kuka koeficients/ Bāzele I (ar 10 % neto saistību) Saskaņā ar 2011. gada decembra piezīmēm	A (3 %)	2009. gada beigas			[100–125]
		B (6 %)	2009. gada beigas			[125–150]
	Maksātpēja II , “standarta” metode (2011. gads) Saskaņā ar 2011. gada decembra piezīmēm, B10. pielikumu	A (3 %)	2005. gada beigas	7,0	48,0	55,0
			2007. gada beigas	9,0	56,0	65,0
2009. gada beigas			[10–20]	[65–80]	[75–100]	
B (6 %)		2005. gada beigas	8,0	51,0	59,0	
		2007. gada beigas	10,0	64,0	74,0	
		2009. gada beigas	[5–15]	[70–85]	[75–100]	
Maksātpēja II ar iekšējo modelēšanu politiskiem riskiem Saskaņā ar 2011. gada decembra piezīmēm	A (3 %)	2005. gada beigas	7,0	73,0	80,0	
		2007. gada beigas	9,0	81,0	90,0	
		2009. gada beigas	[5–15]	[110–135]	[125–150]	
	B (6 %)	2005. gada beigas	8,0	74,0	82,0	
		2007. gada beigas	10,0	89,0	99,0	
		2009. gada beigas	[5–15]	[120–135]	[125–150]	
Pielāgotais kapitāls (QIS 5 + iekšējais modelis) (sk. 76. apsvērumu), tostarp kopējais piešķirums ⁽³⁾	A (3 %)	2005. gada beigas	9,8	90,2	100,0	
		2007. gada beigas	10,8	91,7	102,5	
		2009. gada beigas	[5–15]	[130–145]	[135–160]	
	B (6 %)	2005. gada beigas	9,8	90,2	100	
		2007. gada beigas	11	92,3	103,3	
		2009. gada beigas	[10–20]	[140–155]	[150–175]	

(miljonos EUR)

	Metodoloģija	Scenārijs ⁽¹⁾	Pārskata periods	Vajadzība pēc kapitāla nododamiem riskiem	Vajadzība pēc kapitāla nenododamiem riskiem	Kopā
Pamatojoties uz sasniegtajiem rādītājiem	Apmaksātais ieguldītais kapitāls Saskaņā ar 2012. gada 31. maija piezīmēm		2011. gada beigās	[40-80]	[70-110]	150,0

⁽¹⁾ Iekavās – darbības pieauguma ikgadējais rādītājs, kas gaidāms, izmantojot attiecīgo scenāriju.

⁽²⁾ Vajadzības pēc kapitāla nododamiem un nenododamiem riskiem nav pievienotas kopējiem datiem, jo ir noteikta absolūtā minimālā robežvērtība EUR 3 miljonu apmērā par 2004.–2006. gadu un EUR 3,2 miljonu apmērā par 2007.–2009. gadu.

⁽³⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 14. novembrī iesniegtos dokumentus (Excel tabulas, lpp. "Kapitāls"). Šķiet, ka metode QIS 2005 un iekšējā modelēšana ir izmantota tikai, lai noteiktu kapitālu, kas ieguldīts nododamajos un nenododamajos riskos 2005. gadā. Par gadiem pēc 2005. gada kapitāls ir noteikts [...]. Jāpiebilst, ka [...], un šā iemesla dēļ par 2005. gadu rezultāti ir vienādi gan 1A, gan 1B scenārijam. Beļģijas iestādes nav ņēmušas vērā neapmaksāto kapitālu EUR 50 miljonu apmērā, kas pieejams no 2009. gada. Uz šiem datiem nākamajā nodaļā ir balstīti aprēķini par "kapitāla atdevi".

- (69) ONDD 2012. gada 16. un 31. maija piezīmēs precizēja, ka pēc stratēģiskajiem lēmumiem, kas pieņemti 2007.–2009. gadā (piemēram, par pārapsūtināšanas stratēģijas maiņu un riska parametru izmaiņām nenododamo risku portfeli) un nebija paredzēti 2004. gada stratēģiskajā plānā, kapitāla iekšējā pārdale notika no nenododamajiem darījumiem par labu nododamajiem darījumiem.

3. Princips par privāto investoru tirgus ekonomikas apstākļos

- (70) Kā apgalvoja Beļģijas iestādes, ONDD veiktais ieguldījums sākotnējā kapitālā SA *Ducroire* izveides laikā atbilst kritērijam par privāto investoru tirgus ekonomikas apstākļos.

Rentabilitāte saskaņā ar 2004. gada prognozēm

- (71) ONDD 2004. gada aprīļa piezīmēs, pamatojoties uz 1B scenāriju un pieņemot, ka darbības pieaugums būs 6 %, aplēsa pašu kapitāla atdeves likmi (*return on equity* jeb ROE) 1,3 %–1,5 % apmērā par pirmajiem trim SA *Ducroire* darbības gadiem (2005., 2006. un 2007. gadu), ja ieskaita izlīdzināšanas rezerves, un 2,2 %–2,9 % apmērā par tiem pašiem gadiem, ja neieskaita izlīdzināšanas rezerves.

3. tabula

2004. gada aprīļa finanšu prognozes (aptverot 1. zonas "10 pievienojušās valstis" un 2. zonu)

(tūkstošos EUR)

	1A scenārijs – 3 % pieaugums			1B scenārijs – 6 % pieaugums		
	2005. gada budžets	2006. gada budžets	2007. gada budžets	2005. gada budžets	2006. gada budžets	2007. gada budžets
Apdrošināšanas darbības rezultāts	– 527	– 536	– 543	47	389	763
Pārvaldības darbības rezultāts	1 643	1 692	1 742	1 749	1 885	2 029
Tehniskais rezultāts	1 116	1 156	1 199	1 797	2 274	2 792

(tūkstošos EUR)

	1A scenārijs – 3 % pieaugums			1B scenārijs – 6 % pieaugums		
	2005. gada budžets	2006. gada budžets	2007. gada budžets	2005. gada budžets	2006. gada budžets	2007. gada budžets
Dotācija izlīdzināšanas rezervei	- 837	- 867	- 899	- 1 347	- 1 706	- 2 094
Tehniskais rezultāts pēc dotācijas izlīdzināšanas rezervei	279	289	300	449	569	698
Finansiālais rezultāts	2 360	2 468	2 577	2 369	2 499	2 641
Nodokļi	- 871	- 910	- 949	- 930	- 1 012	- 1 102
Rezultāts	1 768	1 847	1 927	1 888	2 055	2 237
Kapitāls	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Kapitāla atdeve (rezultāts/ kapitāls)	1,2 %	1,2 %	1,3 %	1,3 %	1,4 %	1,5 %
Rezultāts + izlīdzināšanas rezerve	2 605	2 715	2 826	3 235	3 761	4 331
Kapitāla atdeve pirms dotācijas izlīdzināšanas rezervei (rezultāts + izlīdzināšanas rezerve) /kapitāls	1,7 %	1,8 %	1,9 %	2,2 %	2,5 %	2,9 %
Naudas plūsma	5 744	5 190	5 803	6 634	6 557	7 742
Darbībai nepieciešamais kapitāla līmenis	68 186			74 319		

Avots: ONDD: tās ir finanšu prognozes, kas iekļautas Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnija apsvērumu 8. pielikumā, 70. lpp. (piezīme ar nosaukumu "Publiskas ierobežotas atbildības sabiedrības izveide", kas iesniegta ONDD Direktoru padomei 2004. gada 20. aprīlī).

- (72) Piezīmēs, kas iesniegtas Direktoru padomei 2004. gada 28. septembrī – tātad pēc SA *Ducroire* izveides 2004. gada 23. septembrī – ONDD saskaņā ar "dinamisko" scenāriju, paredzot 6 % pieaugumu, plānoja ROE 1,3–1,9 % apmērā par trim gadiem – 2005., 2006. un 2007. gadu, ja ieskaita izlīdzināšanas rezervi, un 2,8–4,3 % apmērā par tiem pašiem gadiem, ja neieskaita izlīdzināšanas rezervi. 2004. gada septembra finanšu prognozes paredzēja nedaudz atšķirīgus rezultātus no 2004. gada aprīļa rezultātiem, jo 2004. gada septembra prognozes pamatojās uz plašāku darbības apgabalu (iekļaujot visu 1. zonu). Turklāt daži pieņēmumi 2004. gada septembrī tika pārskatīti.

4. tabula

2004. gada septembra finanšu prognozes (aptverot visu 1. zonu un 2. zonu)

(tūkstošos EUR)

	1A scenārijs – 3 % pieaugums			1B scenārijs – 6 % pieaugums		
	2005. gada budžets	2006. gada budžets	2007. gada budžets	2005. gada budžets	2006. gada budžets	2007. gada budžets
Apdrošināšanas darbības rezultāts ⁽¹⁾	- 229	49	292	330	924	1 504
<i>t. sk. nenododamie riski (2. zona)</i>	378	688	970	918	1 537	2 148
<i>t. sk. nododamie riski (1. zonas "10 pievienojušās valstis")</i>	- 619	- 579	- 545	- 600	- 553	- 511
<i>t. sk. citi nododamie riski (1. zonas "citas valstis")</i>	13	- 12	3	31	43	109
Pārvaldības darbības rezultāts	1 662	1 734	1 805	1 768	1 924	2 086
Tehniskais rezultāts	1 433	1 783	2 096	2 097	2 848	3 590

(tūkstošos EUR)

	1A scenārijs – 3 % pieaugums			1B scenārijs – 6 % pieaugums		
	2005. gada budžets	2006. gada budžets	2007. gada budžets	2005. gada budžets	2006. gada budžets	2007. gada budžets
Dotācija izlīdzināšanas rezervei	- 1 066	- 1 383	- 1 672	- 1 564	- 2 182	- 2 392
Tehniskais rezultāts pēc dotācijas izlīdzināšanas rezervei	367	400	425	533	667	1 197
Finansiālais rezultāts	1 366	1 470	1 581	1 375	1 500	1 642
Nodokļi	- 568	- 637	- 706	- 626	- 735	- 981
Rezultāts	1 165	1 233	1 300	1 282	1 432	1 858
Kapitāls	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Kapitāla atdeve (rezultāts/ kapitāls)	1,2 %	1,2 %	1,3 %	1,3 %	1,4 %	1,9 %
Rezultāts + izlīdzināšanas rezerve	2 231	2 616	2 972	2 846	3 614	4 251
Kapitāla atdeve pirms dotācijas izlīdzināšanas rezervei (rezultāts + izlīdzināšanas rezerve)/ kapitāls	2,2 %	2,6 %	3,0 %	2,8 %	3,6 %	4,3 %
Naudas plūsma	5 358	5 152	6 080	6 233	6 471	7 796
Darbībai nepieciešamais kapitāla līmenis	73 506	82 798	92 150	77 419	88 931	100 696

Avots: ONDD: tās ir finanšu prognozes, kas iekļautas 28. lpp. un 9. pielikumā piezīmēm "Stratēģiskās pamatnostādnes ONDD un tās SA", kas 2004. gada 28. septembrī tika iesniegtas ONDD Direktoru padomei un bija iekļautas Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegto Beļģijas apsvērumu 10. pielikumā.

(¹) Komisija šajās finanšu prognozēs konstatēja aprēķinu kļūdas. Konkrēti, apdrošināšanas darbības rezultātu summa dažādos apgabalos atšķiras no SA *Ducroire* apdrošināšanas darbības rezultātu kopsummas. Summu kļūdas atklājās, aprēķinot apdrošināšanas darbības rezultātu visai SA *Ducroire*. Tomēr šīs atšķirības būtiski neietekmē ROE aplēses.

(73) Pretēji 2004. gada aprīļa piezīmēm ROE ir aprēķināts, pamatojoties uz apmaksāto kapitālu EUR 100 miljonu apmērā, neņemot vērā papildu EUR 50 miljonus, kas ir investēti, bet nav apmaksāti.

(74) Attiecībā uz ROE aplēsēm par nododamo risku darbību Beļģijas iestādes paskaidroja, ka izvērtēšana, kas paredzēta Direktoru padomei 2004. gada 28. septembrī iesniegtajās stratēģiskajās piezīmēs (³¹), nav jāņem vērā, analizējot nododamo un nenododamo darbību rentabilitāti. Beļģijas iestādes paskaidroja (³²), ka šīs prognozes nebija tipiskas, jo prasījumu iesniegšanas līmenis tika būtiski pārvērtēts attiecībā uz riskiem, kas kļuva nododami 2004. gadā, tā kā nebija ņemta vērā iespēja apdrošinātājam pielāgot prēmijas, ja tiks konstatēts faktiskais prasījumu skaita palielinājums. Beļģijas iestādes atgādināja, ka ONDD Direktoru padome neizmantoja sadalījumu, kas iekļauts stratēģisko piezīmju 9. pielikumā, kad pieņēma lēmumu par SA *Ducroire* kapitalizācijas līmeni.

Rentabilitāte saskaņā ar 2011. gadā ex post noteiktajām prognozēm

(75) Tādēļ minētās 2004. gada prognozes netika izmantotas par pamatu nododamo un nenododamo risku prognožu sadalījumam, kas tika iesniegts Komisijai 2011. gada jūnijā. 2011. gada jūnija apsvērumi par tām tika balstīti uz vēsturi pēc 2004. gada un SA *Ducroire* konkurentu darbībām tajā laikā. Beļģija uzskata, ka pieeja, kas izmantota 2011. gada jūnija apsvērumos, vislabāk raksturo pamatojumu, uz kura 2004. gadā varēja balstīties privātais investors, vienlaikus saglabājot atbilstību konsolidētajam rezultātam.

(³¹) Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegto "Beļģijas apsvērumu par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu" 10. pielikumu.

(³²) Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 5. decembrī iesniegtās "Atbildes uz Eiropas Komisijas 2011. gada 28. jūlija anketu" 33. lpp.

- (76) Beļģijas iestādes 2011. gada jūnija apsvērumos aplēsa rentabilitāti nododamajiem darījumiem salīdzinājumā ar kapitālu, kas šajā darbībā ieguldīts saskaņā ar "Maksāspējas II" direktīvas modeli (QIS 5 standarta formulu un iekšējo modeli), metodi, kas izstrādāta *ex post* pēc Komisijas pieprasījuma. Jāpiebilst, ka starpība starp minimālā kapitāla summu saskaņā ar šo modeli, proti, EUR 82 miljoniem, un faktiski apmaksāto kapitālu EUR 100 miljonu apmērā ir sadalāma starp nododamo un nenododamo darbību proporcionāli to attiecīgajam īpatsvaram minimālajā kapitālā, kas ir EUR 82 miljoni. Tādējādi attiecībā uz nododamajiem riskiem ONDD aplēstais "pielāgotais" kapitāls palielinās līdz EUR 9,8 miljoniem par 2005. gadu ⁽³³⁾ (sk. turpmāk 5. tabulu).
- (77) Pamatojoties uz pārskatītajām un Beļģijas iestāžu 2011. gadā iesniegtajām finanšu prognozēm un to aplēsēm par kapitālu, kas ieguldīts ar nododamajiem riskiem saistītajā darbībā, kā paskaidrots 76. apsvērumā, nododamo risku darbības rentabilitāte par 2005.–2007. gadu, ko noteikušas Beļģijas iestādes, ir izklāstīta turpmāk.

5. tabula

2011. gadā pārrēķinātās finanšu prognozes ⁽¹⁾

(tūkstošos EUR)

Finanšu prognozes	1B scenārijs – (6 % pieaugums) nododamie riski			1B scenārijs – (6 % pieaugums) nenododamie riski		
	2005. gada budžets	2006. gada budžets	2007. gada budžets	2005. gada budžets	2006. gada budžets	2007. gada budžets
Apdrošināšanas darbības rezultāts	656	516	596	- 326	408	908
Pārvaldības darbības rezultāts	292	329	363	1 476	1 596	1 723
Tehniskais rezultāts pirms rezerves	948	845	959	1 150	2 004	2 631
Dotācija izlīdzināšanas rezervei	- 328	- 347	- 368	- 1 236	- 1 835	- 2 024
Tehniskais rezultāts pēc dotācijas izlīdzināšanas rezervei	620	497	591	-86	170	607
Finansiālais rezultāts	280	347	374	1 095	1 153	1 268
Nodokļi	- 297	- 279	- 318	- 330	- 456	- 664
Rezultāts pēc nodokļiem	603	566	646	679	866	1 212
Pielāgotais kapitāls (QIS 5 + iekšējais modelis) ⁽²⁾	9 756	10 322	10 969	90 244	91 110	92 321
Pielāgotais kapitāls + izlīdzināšanas rezerve	9 756	10 437	11 205	90 244	91 743	93 671
ROE (rezultāts/ kapitāls)	6,2 %	5,5 %	5,9 %	0,8 %	1,0 %	1,3 %
Rezultāts + izlīdzināšanas rezerve	823	799	893	1 511	2 068	2 519
ROE pirms izlīdzināšanas rezerves	8,4 %	7,7 %	8,0 %	1,7 %	2,3 %	2,7 %

⁽¹⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 14. novembra apsvērumus (Excel faili 201105 P&L un Bilan Business Plan Scenario 1B, lpp. P&L_cessibles un PL_non_cessibles).

⁽²⁾ Šķiet, ka metode QIS 2005 un iekšējā modelēšana ir izmantota tikai, lai noteiktu kapitālu, kas ieguldīts nododamajos un nenododamajos riskos 2005. gadā. Par 2006. un 2007. gadu kapitāls ir noteikts, pamatojoties uz 2005. gada kapitālu un pieskaitot tam par šo laikposmu apkopotās ieņēmumu prognozes.

⁽³³⁾ Beļģijas aprēķini par nododamajiem riskiem ir šādi – EUR 8 miljoni + [(EUR 100 miljoni – EUR 82 miljoni) × (EUR 8 miljoni/ EUR 82 miljoni)]. Tas pats attiecas uz nenododamajiem riskiem.

- (78) Beļģijas iestādes aprēķināja ROE, pamatojoties uz apmaksāto kapitālu EUR 100 miljonu apmērā un neņemot vērā papildu EUR 50 miljonus, kas tika investēti, bet apmaksāti tikai 2009. gadā.
- (79) Attiecībā uz lēmumā par procedūras sākšanu izteiktajām šaubām, vai privāts investors prasītu maksu par neapmaksāto kapitālu, ņemot vērā, ka viņš to zaudētu maksātspējas gadījumā, Beļģijas iestādes atbildēja, ka tās uztur spēkā savu nostāju, proti, ka kapitālu EUR 50 miljonu apmērā nedrīkst ņemt vērā, aprēķinot rentabilitāti, līdz brīdim, kad tas tiek faktiski apmaksāts. Pēc iestāžu domām, maksātspējas (pieņemot, ka tā izraisīs prasību par parakstītā kapitāla atlikumu) vienīgais rezultāts būtu šā ieguldījuma ilguma saīsināšanās. Iestādes arī piebilda, ka līdz apmaksāšanai 2009. gadā ONDD varēja šo kapitālu EUR 50 miljonu apmērā brīvi laist tirgū, lai gūtu attiecīgu peļņu.
- (80) Turklāt, kā apgalvoja Beļģijas iestādes, ieguldījuma likme 2 % apmērā, kas izmantota 2004. gada prognozēs un ņemta vērā aprēķinos, kas sniegti 5. tabulā, ir zemāka par to likmi, ko privāts investors būtu patiesībā izmantojis. Pamatojoties uz ieguldījuma likmi 3,5 % apmērā, Beļģijas iestādes noteica, ka nododamo darījumu rentabilitātes prognozes (ROE, kas pielāgots izlīdzināšanas rezervei) 2005.–2007. gadā sasniedza aptuveni 9,7–10,4 % līmeni (salīdzinājumā ar aptuveni 7,7–8,4 %, ja ieguldījuma likme būtu 2 %) ⁽³⁴⁾.

ROR rādītāja izmantošana

- (81) Beļģijas iestādes lēsa, ka vispiemērotākā likme investīciju gaidāmās rentabilitātes novērtēšanai ir ieņēmumu ekonomiskā atdeve (*Economic Return on Revenue*, turpmāk – ROR), lai gan šim rādītājam pietrūkst *ex ante* finanšu prognožu (ONDD uzņēmējdarbības plāns). Šo rādītāju aprēķina kā starpību starp tehniskajiem ieņēmumiem (pirms dotācijas izlīdzināšanas rezervei) un uzņēmējdarbības datiem (apdrošināšanas prēmijām). Beļģijas iestādes uzskata, ka ROR ir vispiemērotākais, ja:
- a) to aprēķina pirms dotācijas izlīdzināšanas rezervei, ko nosaka Beļģijas uzraudzības iestādes un kas paredzēta rezultātu līdzsvarošanai laika gaitā un iespējamo nākotnes zaudējumu apdrošināšanai saistībā ar turpmāko darbību;
 - b) ROR precīzi atbilst kredīta apdrošināšanas darbības rentabilitātei, norobežojoties no tīri finansiālās rentabilitātes. Tādējādi tas atspoguļo rentabilitāti, kas atrodas kredīta apdrošināšanas darbības “centrā”.
- (82) Tā kā ROR 2005. un 2006. gadā bija attiecīgi 16,5 % un 18,5 %, SA *Ducroire* bija rentablāka ⁽³⁵⁾ nekā trīs lielākie kredīta apdrošināšanas dalībnieki *Coface*, *Euler Hermes* un *Atradius*, kuru ROR 2005. un 2006. gadā bija attiecīgi 9,7 % un 10,9 %, 16,0 % un 16,9 %, 9,3 % un 11,9 %.

Gaidāmās rentabilitātes noteikšana

- (83) Atbildot uz Komisijas piezīmi – ir maz ticams, ka privāts investors varētu pamatoties tikai uz ROR rādītāju, novērtējot to investīciju rentabilitāti, kuras viņš paredz veikt, Beļģijas iestādes piedāvāja divas jaunas metodoloģijas, kas pamato SA *Ducroire* rentabilitātes pietiekamību tās kapitalizācijas brīdī. Tās attiecas uz a) “kapitāla aktīvu cenas noteikšanas modeli” (*Capital Asset Pricing Model*, turpmāk – CAPM) ⁽³⁶⁾, kas ļauj aplēst tirgū gaidāmās peļņas rādītāju finanšu aktīviem atkarībā no riska, un b) kredīta apdrošinātāju rentabilitātes salīdzinošo vērtēšanu (*benchmarking*).

⁽³⁴⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 5. decembrī iesniegtā dokumenta “Atbildes uz Eiropas Komisijas 2011. gada 28. jūlija anketu” 38. un 39. lpp.

⁽³⁵⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegto “Beļģijas apsvērumu par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu” 38. lpp.

⁽³⁶⁾ Finanšu aktīvu novērtēšanas modelis (MEDAF).

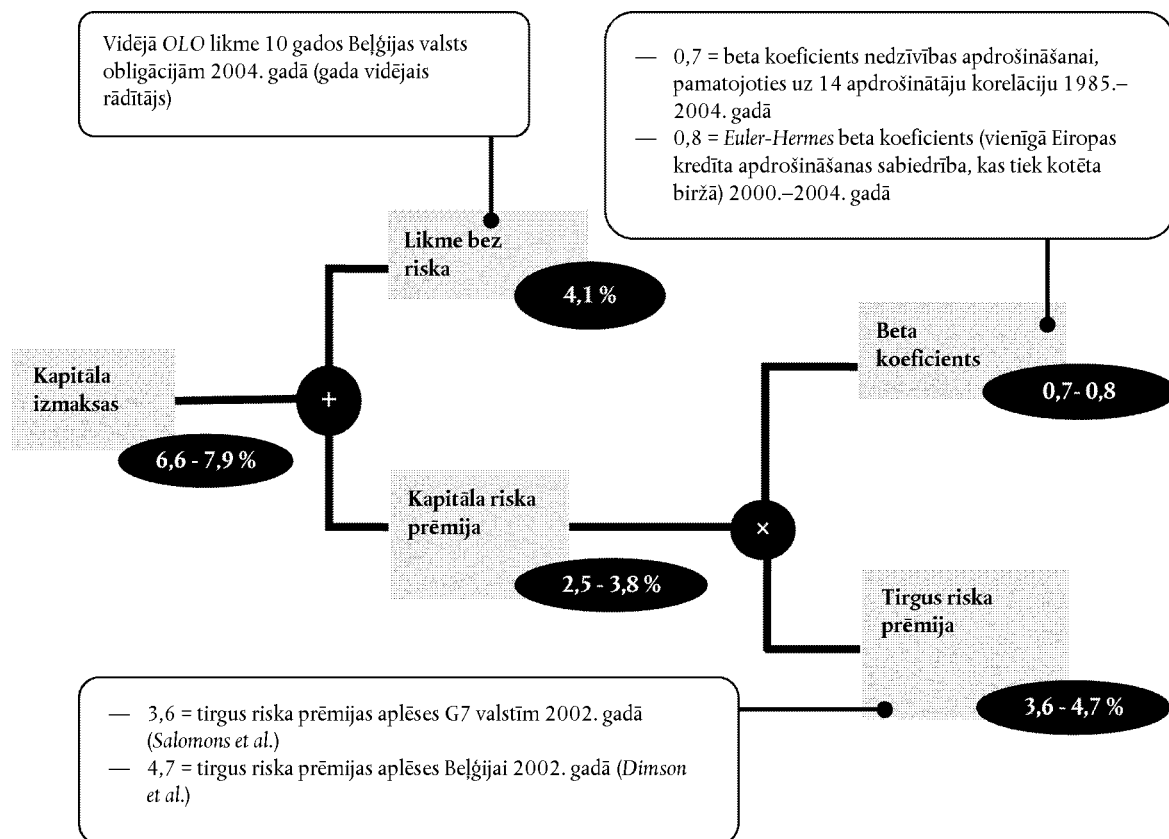
- (84) Saskaņā ar CAPM modeli kapitāla izmaksas nosaka, izmantojot šādu formulu.

Kapitāla izmaksas = likme bez riska + kapitāla riska prēmija

Kapitāla izmaksas = likme bez riska + aktīva beta koeficients (*) [tirgus riska prēmija]

Aktīva beta koeficients šajā gadījumā atspoguļo attiecīgā aktīva rentabilitātes svārstības salīdzinājumā ar tirgus svārstībām.

- (85) Beļģijas iestādes vērtē SA Ducroire kapitāla izmaksas saskaņā ar turpmāko grafiku.



- (86) Pēc ONDD aplēsēm, kas balstītas uz CAPM, privāts investors Beļģijas nedzīvības apdrošināšanas nozarē 2004. gadā būtu prasījis minimālo rentabilitāti 7–8 % apmērā.

- (87) Lai izstrādātu nozares vēsturiskās rentabilitātes kritēriju, Beļģijas iestādes ir izveidojušas apdrošinātāju izlasi, iekļaujot tos, kuri atbilst šādiem kritērijiem: a) darbojas Eiropā; b) kredīta apdrošināšana ir pamatdarbība; c) lielākoties darbojas nododamo risku nozarē, bet ir kāda darbība arī nenododamo risku jomā, izņemot uzņēmumus, kas pakļauti valsts atbalsta procedūrai vai izveidoti pēc 2004. gada, kā arī izņemot izlasē iekļauto uzņēmumu meitasuzņēmumus. Izlasē ietilpst 11 apdrošinātāji. Kā apgalvo Beļģijas iestādes, kredīta apdrošinātājiem, kuri darbojas lielākoties nododamo risku nozarē, vidējais ROE ir robežās no 6 līdz 7,5 % atkarībā no izvērtētajiem periodiem (proti, ar vai bez krīzes gadiem). Vidējais ROE šiem 11 apdrošinātājiem 2004. gadā bija 7,8 %, salīdzinot ar 13,3 % vidējo ROE trim salīdzināmajiem tirgus dalībniekiem (sk. 6. tabulu).

6. tabula

Belģijas iesniegtais kredīta apdrošinātāju rentabilitātes kritērijs

Metodoloģija izlases noteikšanai, lai varētu salīdzinoši novērtēt ROE nododamiem riskiem		ROE (²), 2000.–2009. gads, īpatsvars procentos																	
		Uzņēmumi	Juridiskā adrese	Aplēstā nododamā daļa (³) (%)	Bruto prēmijas, miljonos EUR, 2004.-gadā	ROE											Vidējie rādītāji		
						1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2001–2004	2003–2004	2001–2009
• Kredīta apdrošinātāji, kuri ir ICISA un Bernes savienības biedri (⁴)	115	Cesce	Spānija	60	51 (⁵)			2,3	5,2	7,3	6,0	3,5	8,3	2,3	- 24,0	10,4	4,1	4,5	1,8
		KUKE	Polija	60	7			- 9,0	0,5	1,9	5,5	7,9	4,9	5,3	8,1	- 14,6	- 0,3	3,7	1,2
• Eiropas kredīta apdrošinātāji (⁷)	47	COSEC	Portugāle	90	37			1,5	1,7	- 5,1	8,1	7,3	2,2	6,0	- 9,0	1,8	1,5	1,5	1,6
		Prisma	Vācija	100	36	0,0	4,8	6,8	4,7	5,6	9,3	12,9	17,1	9,5	15,9	7,6	6,6	7,5	9,9
• Uzņēmumi, kuriem kredīta apdrošināšana ir pamatdarbība un kuri lielākoties nodarbojas ar nododamiem riskiem (¹)	19	Credit y Caucion	Spānija	100	341	9,0	13,7	14,3	16,0	21,1	17,6	14,3	13,7	15,2	53,7	0,5	17,3	19,4	18,5
		Baez	Bulgārija	60	0,5						4,7	8,7	5,3	11,5	10,6	14,2	4,7	4,7	9,2
• Uzņēmumi, kuriem kredīta apdrošināšana ir pamatdarbība un kuri lielākoties nodarbojas ar nododamiem riskiem 1	16	Garant	Austrija	50	4						- 7,3	- 5,6	0,6	1,3	3,2	-10,7	-7,3	-7,3	-3,1
		Mehib	Ungārija	90	6 (⁶)				0,2	0,8	2,2	0,8	-2,3	0,4	5,7	8,2			

Metodoloģija izlases noteikšanai, lai varētu salīdzinoši novērtēt ROE nododamiem riskiem		ROE ⁽²⁾ , 2000.–2009. gads, īpatsvars procentos																	
		Uzņēmumi	Juridiskā adrese	Aplēstā nododamā daļa ⁽³⁾ (%)	Bruto prēmijas, miljonos EUR, 2004.-gadā	ROE											Vidējie rādītāji		
						1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2001–2004	2003–2004	2001–2009
Filtrēšanas kritēriji • Izņemot uzņēmumus, kas izveidoti pēc 2004. gada un/vai sarakstā jau iekļautu uzņēmumu meitasuzņēmumus	Izslases lielums 11	Atradius	Nīderlande	90	1079			1,8	- 17,5	3,4	10,1	16,8	14,5	19,4	- 22,1	- 12,5	- 0,5	6,8	1,5
		Euler Hermes	Francija	96	1567		13,7	13,2	16,7	14,5	18,4	17,7	17,3	21,8	4,5	1,3	15,7	16,4	13,9
		COFACE	Francija	83	903	11,3	11,8	9,2	3,2	13,2	11,5	13,4	11,2	15,1	3,7	- 15,0	9,3	12,4	7,3
		Vidēji ⁽⁶⁾					11,0	5,0	3,4	7,0	7,8	8,9	8,4	9,8	4,6	-0,8	5,8	7,4	6,0
		Vidēji ⁽⁶⁾ trim salīdzināmajiem dalībniekiem						8,1	0,8	10,4	13,3	16,0	14,3	18,8	-4,6	-8,7	8,2	11,9	7,6
Vidēji ⁽⁶⁾ līdzīga lieluma dalībniekiem						3,1	4,7	5,3	5,8	6,2	6,2	6,4	8,0	2,2	4,7	5,5	5,3		

⁽¹⁾ Iekļauti vienīgi tie dalībnieki, kuru darbība pārsvarā bija saistīta ar nododamiem riskiem (t. i., vairāk nekā 50 % prēmiju jomā vai pēc riska darījumu kopapjoma, atkarībā no informācijas pieejamības).

⁽²⁾ Pielāgojums, izmantojot izlīdzināšanas rezervi.

⁽³⁾ Pamatojoties uz paziņoto ģeogrāfisko informāciju, piemēram, riska darījumiem, prēmijām (atkarībā no uzņēmuma).

⁽⁴⁾ Kredīta apdrošinātāju starptautiskās asociācijas.

⁽⁵⁾ Neto prēmijas.

⁽⁶⁾ Nesvērtais vidējais rādītājs.

⁽⁷⁾ 2004. gadā vai tuvākajā nākotnē.

- (88) Kā apgalvoja Beļģijas iestādes, nododamo risku darbības rentabilitāte, kas aplēsta pirms izlīdzināšanas rezerves (ROE pirms izlīdzināšanas rezerves) un saskaņā ar Beļģijas iestāžu 2011. gadā pārrēķinātajām finanšu prognozēm atbilstoši 1B scenārijam (sk. 5. tabulu), atbilst gaidāmajai rentabilitātei, ko 2004. gadā iegūtu privāts investors (saskaņā ar Beļģijas iestāžu aplēsēm, pamatojoties uz kapitāla izmaksām un izmantojot CAPM modeli un pamatojoties uz kredīta apdrošinātāju rentabilitātes salīdzinošo novērtēšanu, sk. 86. apsvērumu).

Kontu nodalīšana

- (89) Pēc lēmumā par procedūras sākšanu izteiktā Komisijas pieprasījuma izpildīt paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 4.3. punktu, kas paredz nodalītu pārvaldību un nodalītus kontus apdrošināšanas darbībām nododamo risku un nenododamo risku jomā, Beļģijas iestādes atbildēja, ka šāda kontu nodalīšana nav nepieciešama. No 2005. gada 1. janvāra īstermiņa darbības (nododamiem un nenododamiem riskiem) tiek veiktas SA *Ducroire* ietvaros saistībā ar esošas darbības nodošanu. Kā apgalvoja Beļģijas iestādes, tā kā SA *Ducroire* vairs nesāņem valsts atbalstu, arī par tās īstenoto nenododamo risku darbību, Beļģija uzskata, ka nav nepieciešams izveidot nodalītus kontus.

V. ATBALSTA VĒRTĒJUMS

V.1. VALSTS ATBALSTA ESĪBA

- (90) LESD 107. panta 1. punktā ir noteikts, ka, ja vien līgumi neparedz atkāpes, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud izraisīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- (91) Komisija vispirms ir jāizanalizē, vai šis atbalsta pasākums ir uzskatāms par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Tādējādi turpmākajās nodaļās šie pasākumi ir analizēti saistībā ar dažādiem atbalsta esības kritērijiem.

V.1.1. Priekšrocības esība

V.1.1.1. Priekšrocības esība valsts garantijas dēļ (1. pasākums) un saistībā ar iespējamo iekšējo līdzekļu pārdali par labu nododamiem riskiem ONDD ietvaros (2. pasākums)

- (92) Saskaņā ar paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 3.1. un 3.2. punktu valsts garantija, ko saņem eksporta kredīta apdrošināšanas uzņēmums, var tam radīt finansiālas priekšrocības salīdzinājumā ar konkurentiem. Tādēļ izmeklēšana, kas uzsākta 2011. gada 23. februārī (skatiet 26. apsvērumu), jo īpaši attiecās uz Beļģijas valsts garantiju, ko ONDD saņēma ar nododamiem riskiem saistītai darbībai.
- (93) Pēc Beļģijas iestāžu ziņām, sākot no 2003. gada 1. septembra, "komerciālais" konts vairs nesāņēma valsts garantijas, kas ietekmēja ONDD darbību saistībā ar īstermiņa riskiem, tostarp ar nododamiem riskiem.
- (94) Tā kā ONDD ietvaros nebija izveidoti nodalīti konti, kas ļautu nošķirt nododamo risku apdrošināšanas darbību no nenododamo risku darbības, Beļģijas iestādes tika aicinātas precizēt valsts garantijas daļu, kuru var uzskatīt par piešķirtu darbībai, kas saistīta ar nododamiem riskiem, līdz 2003. gada 31. augustam. Tās tika arī aicinātas iesniegt pierādījumus, ka šī garantija tika pārtraukta, sākot no 2003. gada 31. augusta, un vairs nebija spēkā, kad 2005. gada 1. janvārī tika izveidota SA *Ducroire*.
- (95) Beļģijas iestādes apstiprināja, ka ONDD 1993. gadā pārtrauca piedāvāt risku apdrošināšanu debitoriem "1. zonā" ⁽³⁷⁾. No 1993. gada ONDD darbība attiecās tikai uz nenododamiem riskiem. ONDD pieļāva nododamo risku apdrošināšanu tikai izņēmuma gadījumā.

⁽³⁷⁾ Sk. 21. zemsvītras piezīmi.

- (96) Kā minēts 34. apsvērumā, Beļģija precizēja, ka ar nododamiem riskiem saistītā darbība ONDD ietvaros pirms 2004. gada maija bija maznozīmīga. Turklāt ļoti nelielais nododamo risku īpatsvars, kas tādējādi tika apdrošināts, izrietēja tikai no šo risku saistības ar nenododamajiem riskiem. Attiecīgs gadījums ⁽³⁸⁾ bija šāds: “Apdrošinātais X tirgoja preces, piesaistot starpnieku A, kas darbojās 1. zonā, un tas pārdeva šīs preces tālāk galīgajam klientam B, kurš atradās 2. zonā. Lielākoties šīs preces tika tieši piegādātas galīgajam klientam B. Apdrošinātā X rēķinus starpnieks A de facto apmaksāja, kad galīgais klients B bija apmaksājis starpnieka A rēķinus. Parasti šādi apdrošinātie nevar apdrošināties pie citiem kredīta apdrošinātājiem, jo viņu darbība ir atkarīga no politiskā riska valstī, kurā atrodas galīgais klients B.”
- (97) Beļģijas iestādes atkārtoti apstiprināja, ka šos riskus nevarēja apdrošināt pie citiem privātiem kredīta apdrošinātājiem.
- (98) Attiecībā uz elementiem, kas minēti 93.–95. apsvērumā, tiek lēsts, ka šie riski, kaut arī teorētiski klasificējami kā nododami (jo pastāv būtiska saistība starp apdrošināto eksportētāju X un starpnieku A), tomēr praksē ir uzskatāmi par nenododamiem riskiem, ņemot vērā tālaika tirgus situāciju. Turklāt pirms 2004. gada maija ONDD apdrošināja šos riskus tikai izņēmuma kārtā, tādēļ tie veidoja mazāk nekā [0–2 %] prēmiju (2000.–2004. gadā) ONDD īstermiņa portfeli (sk. 34. apsvērumu).
- (99) Beļģijas iestādes arī iesniedza pierādījumus, ka valsts garantija, ko ONDD saņēma par darbību, kas attiecās uz nododamiem riskiem, tika pārtraukta, sākot no 2003. gada 1. septembra. Tādējādi šī garantija tika dzēsta, kad nododamie riski tika nodoti komerciālajam kontam, proti, kontam, kuram ONDD bija saņēmusi OCA atļauju ⁽³⁹⁾ tieši tādēļ, ka šis konts nesaņēma valsts garantijas. Karaļa dekrēts, kas definēja ONND darbības, kuras veicamas savā vārdā bez valsts garantijām, un kas tika publicēts 2003. gada 1. septembrī, datumā, kad tas stājās spēkā, definēja darbības, kas veicamas minētajā kontā. Pēc šā karaļa dekrēta stāšanās spēkā ⁽⁴⁰⁾ jebkuru riska apdrošināšanu, izmantojot eksportētāja polisi un uz termiņu, kas īsāks par diviem gadiem, regulēja 1939. gada likuma 3. panta 2. punkts (darbību ONND vārdā bez valsts garantijām).
- (100) Līdz ar to Komisijas lēmumā par procedūras sākšanu paustās šaubas attiecībā uz priekšrocību esību nododamo risku apdrošināšanas darbībai valsts garantijas dēļ ir kļūdīgas. Tādējādi tika atzīts, ka valsts garantijas, ko ONDD līdz 2003. gada augustam izmantoja darbībai, kas saistīta ar nododamiem riskiem, neradīja šai darbībai priekšrocības konkurencē ar citiem konkurentiem, jo neeksistēja patiesi nododama darbība. Turklāt nekādi netika mēģināts izveidot patiesi nododamu darbību, izmantojot valsts garantiju. Var arī secināt, ka visas darbības, kas saistītas ar īstermiņa riskiem, vairs nesaņēma valsts garantiju, sākot no 2003. gada 1. septembra.
- (101) ONDD ietvaros nenotika iekšēja līdzekļu pārdale par labu nododamiem riskiem, ņemot vērā to, ka neeksistēja patiesi nododamu risku darbība. Nekādi netika mēģināts izveidot patiesi nododamu darbību, veicot nenododamās darbības līdzekļu pārdali (skatiet 98. apsvērumu). Līdz ar to nekas neliecina par to, ka ONDD ietvaros būtu notikusi kāda līdzekļu pārdale par labu nododamiem riskiem vai būtu radusies kāda priekšrocība, kuru ONDD varēja iegūt šādas pārdales rezultātā.
- (102) Tādējādi 1. pasākums un 2. pasākums neradīja priekšrocības LESD 107. panta izpratnē. Tādējādi tie nav uzskatāmi par valsts atbalstu.
- (103) No tā izriet, ka turpmākajās nodaļās attiecībā uz 1. pasākumu un 2. pasākumu nav jāveic citu atbalsta esamības kritēriju (valsts līdzekļu, selektivitātes un konkurences traucējumu) analīze.

⁽³⁸⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegto “Beļģijas apsvērumu par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu” 13.–14. lpp.

⁽³⁹⁾ Pamatojoties uz Padomes Direktīvas 73/239/EEK 2. panta 2. punkta d) apakšpunktu (kas tolaik bija spēkā), ONDD varēja saņemt OCA atļauju tikai pēc tam, kad uz šīm darbībām vairs neattiecās Beļģijas valsts garantijas. Kad tā notika, īstenojot šajā t. s. “komerciālajā” kontā darbības bez Beļģijas valsts garantijām, ONDD, kas vairs nevarēja izmantot 2. panta 2. punkta d) apakšpunkta paredzēto atbrīvojumu, bija jāsaņem OCA atļauja.

⁽⁴⁰⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnija iesnieguma 15. lpp.

V.1.1.2. Priekšrocības esība saistībā ar kapitāla ieguldījumu SA Ducroire (3. pasākums)

Šī joma apskatīta, lai novērtētu, vai kapitāla ieguldīšana SA Ducroire ir uzskatāma par atbalstu.

- (104) Saskaņā ar lēmumu par procedūras sākšanu (sk. šā lēmuma 27. un 28. apsvērumu) no sākotnēji SA Ducroire ieguldītā kapitāla summas ir jāatskaita divas turpmāk minētās summas, jo tās nav uzskatāmas par atbalstu:
- a) kapitāla daļa, kas sekmē nenododamo risku darbību (pirmais izslēgšanas kritērijs);
 - b) kapitāla daļa, kas ONDD ietvaros jau sekmē darbību, kura saistīta ar nododamiem riskiem, un tika vienkārši nodota SA Ducroire kopā ar atbilstošajām darbībām. Tādējādi tā bija tikai juridiskā statusa maiņa jau iepriekš notiekošai saimnieciskai darbībai kopā ar saistīto kapitālu. Pamatojoties uz pieeju, kas izmantota lēmumā par *La Banque Postale* ⁽⁴¹⁾ izveidošanu, šāda kapitāla nodošana nerada jaunas priekšrocības attiecīgai saimnieciskai darbībai, un tādēļ to nevar uzskatīt par atbalstu kā tādu (otrais izslēgšanas kritērijs).
- (105) Lai izmantotu pieeju, kas paredzēta lēmumā par procedūras sākšanu, Komisijai jāsaņem piemēroti šie divi izslēgšanas kritēriji.
- (106) Tomēr Beļģija minēja argumentu, kas izriet no otrā izslēgšanas kritērija un, ja būtu pareizs, varētu ļaut nekavējoties izslēgt atbalsta jēdzienu no visa 3. pasākuma. Tādēļ Komisija vispirms pierādīs, ka šis arguments nav derīgs, un tikai tad piemēros abus izslēgšanas kritērijus, kas minēti lēmumā par procedūras sākšanu.

Beļģijas apgalvojuma, saskaņā ar kuru visi EUR 150 miljoni bija saistīti ar 2004. gadā nodoto darbību, noraidījums

- (107) Atbildē uz lēmumu par procedūras sākšanu Beļģija atsauca uz gūto peļņu un paplašināja otro izslēgšanas kritēriju, saskaņā ar kuru kapitāls, kas jau ONDD ietvaros sekmēja esošās nododamās darbības tieši pirms nodošanas SA Ducroire 2005. gada 1. janvārī, nav uzskatāms par atbalstu. Precīzāk, Beļģija uzskata, ka viss sākumkapitāls EUR 150 miljonu apmērā, kas ieguldīts SA Ducroire, ir uzskatāms par ekonomisku kapitālu, kas saistīts ar nodotajām īstermiņa apdrošināšanas darbībām (**nododamo un nenododamo risku jomā**). Tā uzskata, ka SA Ducroire izveide ar sākumkapitālu EUR 150 miljonu apmērā ir tikai juridiskā statusa maiņa esošai darbībai un ar to saistītajam kapitālam. Tādēļ viss sākotnējais kapitāla ieguldījums nav uzskatāms par atbalstu. Tādējādi, pēc Beļģijas domām, nav jāpārbauda tas, kā SA Ducroire vēlāk šo kapitālu ir izmantojusi (proti, vai tas ir izmantots nododamiem vai nenododamiem riskiem – pirmais izslēgšanas kritērijs), ņemot vērā, ka šis kapitāls nav atzīstams par atbalstu.
- (108) Pamatojot šādu apgalvojumu, Beļģijas iestādes norādīja, ka parakstīšanās uz EUR 150 miljoniem kā SA Ducroire kapitālu bija nepieciešama un jau no 2005. gada sākuma. Beļģijas iestādes pamatoja šādu kapitalizācijas līmeni ar “tā brīža standartiem”, kas izstrādāti saistībā ar “Maksāspējas II” direktīvas pieņemšanu ⁽⁴²⁾ (metode, ko sauc par “standarta” metodi saskaņā ar tehniskajiem parametriem, kas Beļģijai noteikti 2011. gada marta ietekmes pētījumā QIS 5) attiecībā uz visiem SA Ducroire riskiem, izņemot politiskos riskus, kuriem izmantoja iekšējo modelēšanu, lai noteiktu vajadzības pēc kapitāla šo risku apdrošināšanai. Kā norādīts 2. tabulas rindīnā “Maksāspēja II ar iekšējo modelēšanu politiskiem riskiem”, bija nepieciešams kapitāls EUR [125–150] miljonu apmērā, lai apdrošinātu darbības līmeni, kas paredzēts 2009. gadā.

⁽⁴¹⁾ Sk. Komisijas 2005. gada 21. decembra lēmumu lietā Nr. 531/2005 “Pasākumi, kas saistīti ar *Banque Postale* dibināšanu un darbību” (OV C 21, 28.1.2006., 2. lpp.), kas pieejams vietnē: http://ec.europa.eu/eu_law/state_aids/comp-2005/n531-05.pdf.

⁽⁴²⁾ Sk. 28. zemsvītras piezīmi.

- (109) Komisija konstatēja, ka jēdziens “kapitāls, kas saistīts ar nodotajām darbībām,” ir definēts Komisijas 2005. gada 21. decembra lēmumā “Pasākumi, kuri saistīti ar *La Banque Postale* izveidi un darbību”⁽⁴³⁾. Šajā gadījumā tika secināts, ka nodošana nebija saistīta ar jaunu kapitālu, jo jaunizveidotajai juridiskajai personai *La Banque Postale* tika nodots tikai pašu kapitāls, kas saistīts ar pasta finanšu pakalpojumiem. No otras puses, runa bija tikai par pašu kapitālu, kas jau eksistēja un bija iepriekš skaidri izteikts nododamajās vērtībās, tiesībās un pienākumos. Tādēļ tika analizēts kapitāls, kas jau oficiāli bija piesaistīts nodotajām darbībām, un nevis aplēstas kapitāla prognozes, ko būtu bijis pareizi piesaistīt jaunai struktūrai, lai sekmētu tās izaugsmi nākotnē.
- (110) Kā paskaidrots iepriekš, darbība, kas saistīta ar *SA Ducroire* nodotajiem īstermiņa riskiem (nododamiem vai nenododamiem), no 2003. gada 1. septembra tika pārvaldīta *ONDD* ietvaros, izmantojot komerciālo kontu. Šajā kontā bija noguldīts kapitāls EUR [45–70] miljonu apmērā. Turklāt, kā paskaidrots 99. apsvērumā, *ONDD* īpaši un tikai šim komerciālajam kontam (un ar to saistītajam kapitālam EUR [45–70] miljonu apmērā) bija saņēmusi valsts apdrošināšanas regulatora (*OCA*) atļauju. *OCA* noteikumi un kontroles pasākumi cita starpā attiecās uz maksātspējas noteikumu ievērošanu (minimālie garantijas līdzekļi un veidojamā maksātspējas norma)⁽⁴⁴⁾. No tā izriet, ka, pamatojoties uz tobrīd spēkā esošajiem piesardzības noteikumiem, šīs īstermiņa darbības, kas tika veiktas komerciālajā kontā, bija pietiekami kapitalizētas.
- (111) Saistībā ar to Komisija secināja, ka saskaņā ar 2004. gada 20. aprīļa iekšējo piezīmi⁽⁴⁵⁾, pamatojoties uz kuru tika pieņemts lēmums izveidot *SA Ducroire* un ieguldīt tajā kapitālu EUR 150 miljonu apmērā, kapitāls, kas stingri piešķirts ar īstermiņa riskiem saistītajai darbībai, bija komerciālajā kontā reģistrētais kapitāls, kā arī ieņēmumi, kas saņemti 16 mēnešu laikā (no 2003. gada 1. septembra līdz 2004. gada 31. decembrim) un tika novērtēti EUR [0–5] miljonu apmērā. Šajā piezīmē precizēts, ka “*La Banque Postale no SA kapitāla EUR 150 miljonu apmērā [45–70] miljonus veidoja pašu kapitāla pārskaitījums no komerciālā konta*”. Tādēļ Komisija secināja, ka brīdī, kad tika lemts par *SA Ducroire* izveidi, kapitāls, kuru varēja atzīt par oficiāli piešķirtu īstermiņa darbībām, 2004. gada 31. decembrī nepārsniedza EUR [45–75] miljonus (tie bija minētie EUR [45–70] miljoni, kā arī ieņēmumi, kas tika novērtēti EUR [0–5] miljonu apmērā). Tādējādi tikai šā kapitāla nodošana EUR [45–75] miljonu apmērā ir uzskatāma par kapitāla daļu, ko jau *ONDD* ietvaros izmantoja darbībai, kas saistījās ar īstermiņa riskiem, un vienkārti pārskaitīja *SA Ducroire*. Tādēļ šis pārskaitījums nevar radīt jaunu priekšrocību minētajai darbībai un tāpat nav uzskatāms par atbalstu.
- (112) Tādējādi Komisija noraidīja Beļģijas apgalvojumu, ka viss sākumkapitāls EUR 150 miljonu apmērā ir uzskatāms par kapitālu, kas vienkārši pārskaitīts un jau *ONDD* ietvaros ir bijis piešķirts nodotajai darbībai, un tādēļ nav uzskatāms par priekšrocību. Komisija uzskatīja, ka tādējādi starpība starp šiem EUR [45–75] miljoniem un faktiski parakstīto kapitālu EUR 150 miljonu apmērā ir papildu kapitāls, kas rada jaunas priekšrocības minētajai darbībai.
- (113) Papildus Komisija konstatēja, ka 2004. gada iekšējās piezīmes, kas atbalstīja *ONDD* lēmumu ieguldīt *SA Ducroire* kapitālu EUR 150 miljonu apmērā (būtiski vairāk nekā EUR [45–75] miljoni, kas atradās komerciālajā kontā), liecina, ka *ONDD* izskatīja dažādus darbības **izaugsmes** scenārijus *SA Ducroire* nākotnē. Tādējādi vajadzība pēc kapitāla EUR 150 miljonu apmērā tika noteikta, pamatojoties uz pieņēmumu par *SA Ducroire* darbības **izaugsmi** nākotnē. Tādēļ var secināt, ka Beļģijas iestāžu pieeja paredzēja izslēgt no priekšrocību esības analīzes jomas visu kapitālu, kuru iespējams novērtēt kā jaunajai struktūrai nepieciešamu, lai sekmētu tās izaugsmi nākotnē. Šāda pieeja nav pieņemama. Vienīgi tas kapitāls, kas jau oficiāli sekmēja nodotās darbības esošās juridiskās personas ietvaros (īstermiņa apdrošināšanas darbības *ONDD* ietvaros), nerādīja jaunas priekšrocības, jo jau tika izmantots tieši attiecīgajām darbībām. Pretēji tam viss papildu kapitāls radīja jaunas priekšrocības, jo attiecīgā darbība neizmantoja šo kapitālu pirms nodošanas. Tādējādi lēmums izveidot *SA Ducroire* un piešķirt tai kapitālu EUR 150 miljonu apmērā nav uzskatāms vienkārši par esošas darbības juridiskā statusa maiņu, izmantojot vienkāršu piešķirtā kapitāla pārskaitījumu nodotajai darbībai. Līdz ar to nav pamatots Beļģijas iestāžu apgalvojums, ka jau 2004. gadā varēja paredzēt – *SA Ducroire* 2009. gadā būs vajadzīgs kapitāls EUR 150 miljonu apmērā, pamatojoties uz šo darbību gaidāmo izaugsmi. Faktiski Beļģijas iestādes nekādi nepierādīja, ka šis kapitāls EUR 150 miljonu apmērā jau bija piešķirts īstermiņa darbībām *ONDD* ietvaros pirms to nodošanas *SA Ducroire* un ka šis kapitāls EUR 150 miljonu apmērā tādēļ neparedzēja jaunas priekšrocības minētajām darbībām.

⁽⁴³⁾ Sk. 10. zemsvītras piezīmi.

⁽⁴⁴⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnija apsvērumu 4. pielikumu.

⁽⁴⁵⁾ Sk. minētās piezīmes 62. un 70. lpp. (iekļauta Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnija apsvērumu 8. pielikumā).

- (114) Papildus visam minētajam, pat ja kapitāls, kas nepieciešams gaidāmā darbības pieauguma atbalstīšanai, būtu šajā analizē izmantojams kritērijs (un to Komisija apstrīd), Komisija konstatē turpmāk minēto:
- a) pirmkārt, 2004. gadā pieejamās finanšu prognozes attiecās tikai uz 2005.–2007. gadu. Tādējādi, pat ja kapitāls, kas nepieciešams darbības pieauguma atbalstīšanai, būtu šajā analizē izmantojams kritērijs (un to Komisija apstrīd), Komisija nevarētu piekrist, ka tas pamatojas uz 2009. gadā gaidāmo darbības līmeni, jo šis darbības līmenis arī nebija novērtēts 2004. gadā;
 - b) otrkārt, “Maksātspējas II” direktīvas metodoloģija kopā ar iekšējo modelēšanu politiskiem riskiem, ko Beļģija piedāvāja nepieciešamā kapitāla aplēsēm, nav pieņemama. Faktiski šī metode nebija iekļauta 2004. gada iekšējās piezīmēs, uz kuru pamata ONDD Direktoru padome 2004. gada 20. aprīlī pieņēma lēmumu par SA *Ducroire* izveidi un tai piešķiramo kapitālu, jo šī metode tajā laikā neeksistēja (tās spēkā stāšanās datums ir paredzēts tikai 2014. gada 1. janvārī). ONDD to pirmo reizi piemēroja 2011. gadā, un tās pilnveide turpinās. Tādējādi iekšējo modelēšanu politiskiem riskiem Beļģijas apdrošināšanas regulators vēl nav apstiprinājis, neraugoties uz “Maksātspējas II” direktīvas prasībām ⁽⁴⁶⁾. Nav pareizi izmantot 2004. gadā vēl neesošu metodoloģiju, piemēram, “Maksātspējas II” direktīvu, kurai vēl šobrīd nav izstrādāti daudzi aprēķināšanas parametri, kā arī īstenošanas kalendārs (tā joprojām atrodas QIS posmā). Šķiet, būtu pārspīlēti apgalvot, ka ekonomiskais kapitāls, kas SA *Ducroire* bija nepieciešams izveides brīdī 2005. gadā, lai varētu turpināt darbību, kas iepriekš notika ONDD ietvaros, jānosaka, pamatojoties uz “Maksātspējas II” direktīvas prasībām, kura arī tajā laikā neeksistēja un kurai regulatori jebkurā gadījumā būtu paredzējuši pārejas kārtību. Turklāt, pretējs secinājums nozīmētu pretrunu ar komerciālajam kontam regulatora apstiprināto kapitāla līmeni (maksātspējas normu) ⁽⁴⁷⁾ (EUR [45–70] miljoni) – regulators tolaik šādu kapitālu uzskatīja par pietiekamu saskaņā ar spēkā esošajiem piesardzības noteikumiem.
- (115) ONDD Direktoru padome 2004. gada 20. aprīlī pamatojās uz citu metodi, lai noteiktu SA *Ducroire* nepieciešamo kapitālu, proti, Kuka koeficientu, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt SA *Ducroire* pietiekamu uzticamību salīdzinājumā ar konkurentiem. Turklāt aprēķinos izmantotais koeficients bija nevis 8 %, kā paredzēts Bāzeles I noteikumos, bet gan 10 %. Tādējādi vajadzību pēc kapitāla 2004. gadā veiktie aprēķini paredzēja 2 % drošības spilvenu. Jāpiebilst, ka tādējādi noteiktais kapitāls 2004. gada beigās palielinājās līdz EUR 66 miljoniem ⁽⁴⁸⁾, tādēļ bija daudz mazāks par EUR 150 miljoniem parakstītā kapitāla.
- (116) Attiecībā uz Kuka koeficienta izmantošanu nepieciešamā kapitāla noteikšanai Komisija lēmumā par procedūras sākšanu kritizēja tendenci piemērot bankas noteikumus (piemēram, Kuka koeficientu) kredīta apdrošinātājiem, jo pastāv daudzas atšķirības starp riskiem, ko pieņem kredīta apdrošinātāji un bankas (sk. lēmuma par procedūras sākšanu 90. apsvērumu). Attiecībā uz to Beļģija neiesniedza pierādījumu, ka Bāzeles noteikumi (Kuka koeficients), kurus parasti piemēro **tikai** banku nozarē, būtu praksē piemērojami kredīta apdrošināšanas struktūrām vai ka tos ieteiktu kredītvērtējuma aģentūras vai apdrošināšanas uzraudzības iestādes.
- (117) Attiecībā uz 1939. gada likuma 8. panta piemērošanu ONDD Beļģijas iestādes apstiprināja, ka šis likums neregulē SA *Ducroire* darbību. Turklāt minētais pants attiecas tikai uz darbībām, ko ONDD veic savā vārdā ar valsts garantijām, kā arī tām, kas tiek veiktas valsts vārdā.
- (118) Lai gan Beļģija atsaucās uz tolaik jau esošo *Standard&Poor's* metodi, nosakot kredīta apdrošinātāju vajadzības pēc kapitāla, jāpiebilst, ka Beļģijas iestādes neiesniedza nekādas kapitāla aplēses, kas būtu veiktas saskaņā ar šo metodi. Turklāt 2004. gadā ONDD to neizmantoja.

⁽⁴⁶⁾ CBFA (2011. gada marta) ziņojums par Maksātspējas II QIS 5 norāda 17. lpp., ka tikai daži dalībnieki spēja sniegt informāciju par iekšējo modeļu izmantošanu un īpašībām, un iemesls bija tāds, ka šo modeļu izstrāde joprojām turpinās. Tādēļ CBFA arī nolēma šajā posmā neizdarīt nekādus secinājumus. Šādi paziņojumi liecina par to, ka arī šobrīd privātas apdrošināšanas sabiedrības joprojām cenšas izstrādāt iekšējus modeļus kapitāla aprēķināšanai, lai varētu apdrošināt noteiktus riskus.

⁽⁴⁷⁾ Sk. Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnija apsvērumu 4. pielikuma 11. un 13.–16. lpp.

⁽⁴⁸⁾ Aprēķināts saskaņā ar 2004. gadā izmantoto metodi, pamatojoties uz neto saistībām, kas pārvietotas uz 2004. gada beigām. Aprēķinos izmantotie dati ir iekļauti Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnija apsvērumu 13. pielikuma 16. lpp.

- (119) Jāsecina, ka, pat ja pieņemtu, ka kapitāls, kas nepieciešams SA *Ducroire* gaidāmā darbības pieauguma atbalstīšanai, būtu piemērots kritērijs šajā analīzē (un to Komisija apstrīd), Beļģijas iestādes netika iesniegušas nekādu informāciju, kas ļautu pārliecinoši pierādīt, ka vajadzībai pēc kapitāla, kas saistīta ar īstermiņa riskiem un tika nodota SA *Ducroire*, bija jābūt lielākai par kapitālu, kas jau atradās ONDD komerciālajā kontā 2004. gada beigās.
- (120) Šajā nodaļā Komisija pamatoja, kādēļ tai ir jānoraida Beļģijas iestāžu apgalvojums, ka sākumkapitāla piešķiršana SA *Ducroire* EUR 150 miljonu apmērā 2004. gadā ir uzskatāma tikai par tāda kapitāla pārskaitīšanu, kas jau iepriekš sekmēja īstermiņa risku darbību ONDD ietvaros. Tādējādi Komisija secināja, ka kapitāls, kas jau iepriekš sekmēja īstermiņa risku darbību ONDD ietvaros pirms šīs darbības nodošanas SA *Ducroire*, bija EUR [45–75] miljoni un ka tādēļ eksistē papildu kapitāls EUR [75–100] miljonu apmērā, kas piešķirts šai darbībai.
- (121) Tagad būtu jāpārbauda abu izslēgšanas kritēriju piemērošana, kas minēti lēmumā par procedūras sākšanu. Vispirms tiks apskatīts otrais izslēgšanas kritērijs, pēc tam – pirmais.

Kapitāla daļa, kas ONDD ietvaros jau sekmēja nododamo risku darbību un tika vienkārši nodota SA Ducroire kopā ar atbilstošajām darbībām (otrais izslēgšanas kritērijs, kas minēts lēmumā par procedūras sākšanu).

- (122) 111. apsvērumā Komisija secināja, ka 2004. gada 31. decembrī darbībai, kas saistīta ar īstermiņa riskiem, ONDD ietvaros bija piešķirts kapitāls EUR [45–75] miljonu apmērā. Lai piemērotu otro izslēgšanas kritēriju, tādējādi bija jānovērtē, kāda daļa no kapitāla EUR [45–75] miljonu apmērā, kas 2004. gada beigās bija piešķirts īstermiņa risku darbībai, attiecās uz nododamajiem riskiem⁽⁴⁹⁾. Kā iepriekš teikts, šos nododamos riskus veidoja tikai riski saistībā ar debitoriem, kuri atradās desmit valstīs, kas pievienojās Eiropas Savienībai 2004. gada maijā.
- (123) Kā arī minēts iepriekš, komerciālajā kontā, kur 2004. gada beigās atradās kapitāls EUR [45–75] miljonu apmērā, nebija atsevišķi nodalītu kontu, lai varētu precīzi identificēt kapitālu, kas sekmēja tikai darbību ar nododamajiem riskiem. Tādēļ ir jānovērtē tā daļa no EUR [45–75] miljoniem, kuru var pamatot atzīt par tādu, kas sekmē darbību ar nododamajiem riskiem.
- (124) Saskaņā ar datiem, kas iesniegti regulatoram 2004. gadā, neto saistību summas bija EUR 141,6 miljoni attiecībā uz riskiem, kas saistīti ar desmit jaunajām dalībvalstīm, un EUR 661,4 miljoni attiecībā uz visām eksportētāju īstermiņa polisēm 2004. gada beigās⁽⁵⁰⁾. Pamatojoties uz šo EUR [45–75] miljonu proporcionālu sadalījumu saskaņā ar neto saistību bāzi, **EUR [10–25] miljonus** var tādēļ uzskatīt par piederīgiem kapitālam, kas saistīts ar riskiem attiecībā uz desmit jaunajām dalībvalstīm, pirms to pārskaitīšanas SA *Ducroire* no ONDD komerciālā konta.
- (125) Komisija konstatē, ka šis kapitāla sadalījums atkarībā no neto saistībām ir saderīgs ar pieeju, ko pati ONDD izmantoja 2004. gadā⁽⁵¹⁾.

⁽⁴⁹⁾ Kā paskaidrots 140. apsvērumā, cita interpretācija nozīmētu izslēgt visu summu EUR [45–75] miljonu apmērā. Tomēr, lai varētu aprēķināt to kapitāla daļu, kas sekmē ar nododamajiem riskiem saistīto darbību EUR [75–100] miljonu papildu kapitālā, nepieciešams sadalīt iepriekš esošo kapitālu starp nododamajiem un nenododamajiem riskiem. Tas tādēļ, ka kapitāla nodalīšana nāk par labu darbībai, kas attiecas uz nododamajiem un nenododamajiem riskiem, proti, visam kapitālam (sk. 2. tabulu un 135. apsvērumu).

⁽⁵⁰⁾ Šie dati tika iegūti, reizinot saistības 2004. gada beigās ar saglabāšanas koeficientu (jeb 100 %, atņemot no tiem pārapirošināšanas cesijas likmi). Šie dati ir iekļauti 13. pielikumā "Finanšu plāns 2005., 2006. un 2007. gadam, kas iesniegts CBFA", kas pievienots Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegtajam dokumentam "Beļģijas apsvērumi par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu".

⁽⁵¹⁾ Kā iepriekš teikts, ONDD 2004. gadā izmantotā metode, aplēšot SA *Ducroire* vajadzības pēc kapitāla, pamatojās uz neto saistību summu, kas tika reizināta ar noteiktu procentu (Kuka koeficientu). Kad ONDD piemēroja šo metodi, netika noteikta nekāda atšķirība starp neto saistībām, kas attiecas uz to debitoru riskiem, kuri atradās desmit valstīs, kas pievienojās Savienībai 2004. gadā, un neto saistībām, kas attiecas uz citiem nenododamajiem riskiem. Līdz ar to aprēķināšanas metodes izmantošana proporcionāli neto saistību bāzei (pēc cesijas) ir saderīga ar ONDD pieeju.

- (126) Komisija arī konstatē, ka Beļģijas iestādes un ONDD/SA *Ducroire* visu laiku procedūras gaitā ir apstiprinājušas, ka nenododamajiem riskiem attiecībā uz konkrēto apdrošināto summu ir nepieciešams vairāk kapitāla nekā nododamajiem riskiem. Tādējādi summa EUR [10–25] miljonu apmērā drīzāk ir augšējā, nevis apakšējā robeža. Komisija tomēr uzskatīja par pamatotu saglabāt šos datus, jo tie ir saderīgi ar pieeju, ko pati ONDD izmantoja 2004. gadā.
- (127) Komisija secināja, ka attiecībā uz sākumkapitāla summu EUR 150 miljonu apmērā var atzīt, ka summa EUR [10–25] miljonu apmērā neradīja priekšrocības par labu nododamo risku darbībai, jo tā jau sekmēja šo darbību ONDD ietvaros ⁽²⁾. Šajā gadījumā tā bija tikai juridiskā statusa maiņa tai pašai saimnieciskai darbībai un kapitālam, kuru tā izmantoja. Tādēļ minētā kapitāla nodošanu SA *Ducroire* kopā ar attiecīgo darbību nevar uzskatīt par atbalstu.
- (128) Pēc analogijas tas pats pamatojums jāpiemēro kapitālam, kas saistīts ar Rumānijā un Bulgārijā reģistrēto debitoru riskiem. Tādējādi 2007. gadā tika veikta to nenododamo risku pārklasificēšana, kas attiecās uz Rumānijā un Bulgārijā reģistrētajiem debitoriem, klasificējot tos nododamo risku kategorijā, jo šīs valstis bija pievienojušās Eiropas Savienībai. Kapitāls, kas jau iepriekš atbalstīja šos riskus, kamēr tie nebija nododami, nevarēja tādēļ radīt jaunas priekšrocības tā vienkāršā iemesla dēļ, ka šie riski rezultātā bija kļuvuši nododami. Tādēļ arī šis kapitāls ir jāizslēdz no atbalsta jomas.
- (129) Tādējādi kapitāls, kas attiecās uz nenododamajiem riskiem, kas bija kļuvuši nododami, tika izslēgts no priekšrocību esības analīzes. Beļģijas iestādes 2012. gada 16. maija piezīmēs novērtēja kapitālu, kas saistīts ar Rumānijā un Bulgārijā reģistrēto debitoru riskiem, vairāk nekā EUR [0–2] miljonu apmērā, pamatojoties uz pieņēmumu, ka šie riski bija nododami 2005. gadā. No otras puses – tās neiesniedza kapitāla aplēses saistībā ar šiem riskiem 2006. gada 31. decembrī. Tā kā attiecīgie riski 2005. gadā netika precīzi atzīti par nododamiem, Beļģijas iestāžu aplēses par kapitālu, kas piešķirts šiem riskiem, tādēļ varētu būt pārāk pieticīgas. Nodalītie konti, kurus ONDD retrospektīvi atjaunoja šīs procedūras laikā (2012. gada 16. maija piezīmes), liecina, ka kapitāls, kas piešķirts nenododamiem riskiem, 2007. gadā samazinājās par EUR [0–5] miljoniem salīdzinājumā ar 2006. gadu. Šo samazinājumu izskaidro izmaiņas risku klasifikācijā saistībā ar Rumāniju un Bulgāriju (no 2007. gada tos uzskata par nododamiem riskiem), kā arī citi faktori, piemēram, pārapsūrošināšanas politikas maiņa. Pamatojoties uz visu pieejamo informāciju, ir pamats uzskatīt, ka kapitāls, kura riski saistīti ar Bulgāriju un Rumāniju un saņēma atbalstu pirms kļūšanas par nododamiem riskiem, palielinājās līdz EUR [0–5] miljoniem.
- (130) Ņemot vērā iepriekš teikto, Komisija secināja, ka summa EUR [10–25] miljonu apmērā, kas sekmēja nododamos riskus jau pirms 2005. gada 1. janvāra, un šā kapitāla nodošana kopā ar attiecīgajām darbībām tādējādi nevarēja radīt priekšrocības. Tāpat, arī summa EUR [0–5] miljonu apmērā jau sekmēja riskus, kas kļuva nododami 2007. gada 1. janvārī (Rumānija un Bulgārija), pirms to kļūšanas par nododamiem riskiem.

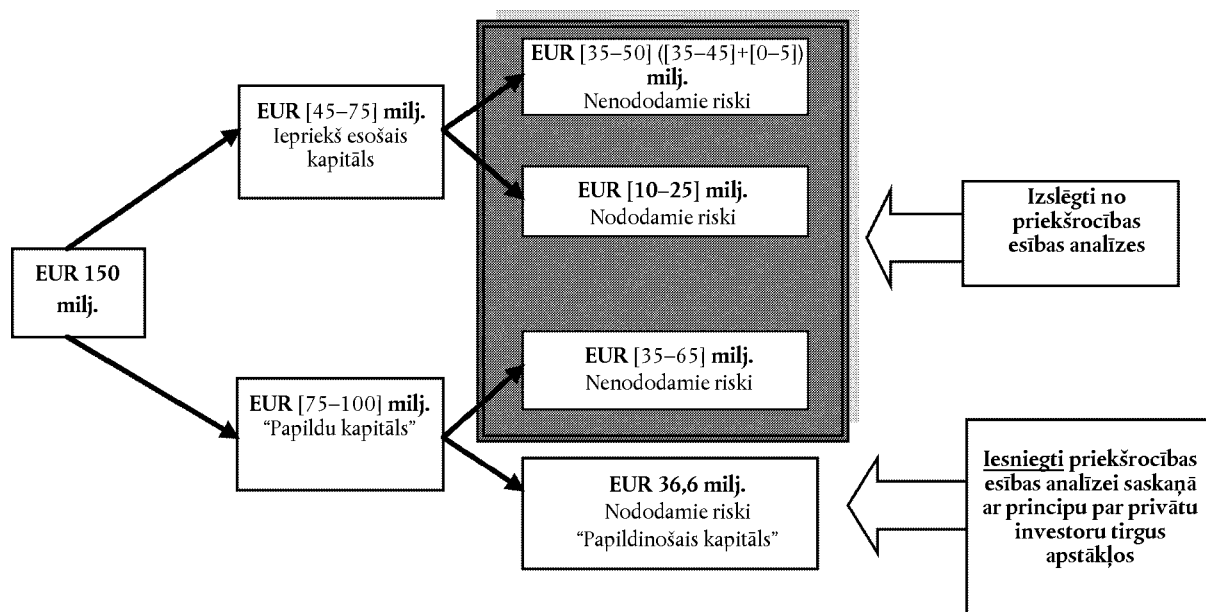
Kapitāla daļa, kas atbalsta nenododamo risku darbību (pirmais izslēgšanas kritērijs, kas raksturots lēmumā par procedūras sākšanu)

- (131) Kā iepriekš teikts, kapitāls EUR [45–75] miljonu apmērā jau sekmēja īstermiņa riskus pirms to nodošanas ONDD (sk. 120. apsvērumu). Iepriekš tika secināts, ka var pamatoti spriest – no šiem EUR [45–75] miljoniem nododamo risku daļa ir EUR [10–25] miljoni. Tādējādi var pamatoti novērtēt nenododamo risku daļu kā EUR [35–50] miljonus (no tiem EUR [0–5] miljoniem, kas attiecās uz riskiem saistībā ar Bulgāriju un Rumāniju, kļuva nododami 2007. gadā).
- (132) To pašu iemeslu dēļ, kas izskaidroti 127. apsvērumā, visu EUR [45–75] miljonu (tostarp nenododamo risku daļas, kas lēsta kā EUR [35–50] miljoni) nodošana, kas nav uzskatāma par priekšrocību, tika izslēgta no analīzes par atbalsta esību.
- (133) Jāsecina, ka no sākumkapitāla EUR 150 miljonu apmērā, kas tika piešķirts SA *Ducroire*, tikai EUR [75–100] miljoni ir uzskatāmi par papildu kapitālu, proti, par jaunu kapitālu. Tādēļ tikai šo EUR [75–100] miljonu piešķiršana varēja radīt priekšrocības (sk. 120. apsvērumu).

⁽²⁾ Kā izriet no 1. tabulas un 96.–98. apsvēruma, šis kapitāls atbalstīja tikai riskus, kas attiecās uz debitoriem, kuri reģistrēti divās valstīs, kas pievienojās Eiropas Savienībai 2004. gada 1. maijā, un citus riskus, kas praksē uzskatāmi par nenododamiem riskiem.

- (134) Kā atgādināts lēmuma par procedūras sākšanu 65. apsvērumā, dalībvalstis var brīvi atbalstīt nenododamo risku apdrošināšanas darbību, ņemot vērā, ka Komisija uzskata, ka šiem riskiem tirgus neeksistē. Tādēļ šāds atbalsts nevar traucēt konkurenci vis-à-vis citiem apdrošinātājiem. Tādējādi Komisija secina, ka SA *Ducroire* ietvaros nenotika nekādu kontu nodalīšana starp nododamo un nenododamo risku darbībām. **Nenododamo risku darbībai oficiāli netika piešķirts nekāds kapitāls.** Nekāda kapitāla daļa no EUR 150 miljoniem netika nošķirta, lai varētu finansēt nenododamo risku darbību. Tādējādi, vērtējot tikai oficiāli, varētu neizslēgt nevienu daļu no papildu kapitāla EUR [75–100] miljonu apmērā. Šādu pieeju jo vairāk pamatotu apstākļi, ka pienākums izveidot nodalītus kontus bija nepārprotami paredzēts paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 4.3. punktā, kas bija spēkā no 1998. gada. Tādējādi ir skaidrs, ka būtiska SA *Ducroire* darbības daļa ir saistīta ar nenododamo risku apdrošināšanu. SA *Ducroire* nevarēja apdrošināt šos riskus bez atbilstoša kapitāla. Tādējādi, papildus EUR [45–75] miljoniem (no tiem EUR [35–50] miljoni nenododamiem riskiem), Komisija var piekrist izslēgt no atbalsta jomas arī to kapitāla daļu, par kuru var pamatoti pierādīt, ka tā ir izmantota nenododamo risku apdrošināšanas darbības atbalstam.
- (135) Lēmumā par procedūras sākšanu Beļģija tika aicināta izstrādāt metodi, kas ļautu noteikt SA *Ducroire* kapitāla daļu, kuru varētu uzskatīt par atbalstu nododamo risku darbībai, kā arī darbībai, kas atbalsta nenododamos riskus. Pēc šā Komisijas pieprasījuma Beļģijas iestādes iesniedza bilanci par 2005.–2011. gadu, kā arī atsevišķus peļņas un zaudējumu aprēķinus sadalījumā pa nododamo un nenododamo risku darbībām. Bilancē par nenododamajiem riskiem uz 2011. gada 31. decembri bija norādīts kapitāls EUR [70–110] miljonu apmērā, bet par nododamajiem riskiem – kapitāls EUR [40–80] miljonu apmērā. Lai gan kontu nodalīšana pamatojās uz vairākiem pieņēmumiem vai datiem, kas daļēji pārbaudāmi, izmantojot retrospektīvu rekonstrukciju, Komisija atzina kapitāla līmeni nododamo un nenododamo risku darbībai uz 2011. gada 31. decembri par pamatotu.
- (136) Tādējādi Komisija piekrita EUR [70–110] miljonu izslēgšanai no atbalsta jomas, jo tie *de facto* atbalstīja darbību, kas netraucēja konkurencei saskaņā ar paziņojumu par eksporta kredīta apdrošināšanu.
- (137) Kapitāls, kas sekmēja nenododamos īstermiņa riskus, tādēļ izmainījās no EUR [35–50] miljoniem 2004. gada beigās uz EUR [70–110] miljoniem 2011. gada decembra beigās, palielinoties par EUR [35–60] miljoniem. Tā kā kapitāla summa EUR [35–50] miljonu apmērā, kas saistīta ar nenododamo risku darbību, ietvēra EUR [0–5] miljonus, kas attiecās uz riskiem saistībā ar Rumāniju un Bulgāriju, kuri 2007. gadā tika pārklasificēti kā nododami, bruto pieaugums kapitālam, kas piesaistīts nenododamiem riskiem, bija EUR [35–65] miljoni. Citiem vārdiem, no papildu kapitāla EUR [75–100] miljonu apmērā EUR [35–65] miljoni *de facto* atbalstīja nenododamo risku darbību.
- Secinājums par divu izslēgšanas kritēriju piemērošanu un papildinošā kapitāla summu*
- (138) Summa EUR [70–110] miljonu apmērā tika izslēgta no atbalsta jomas, jo šo summu līdz 2011. gada 31. decembrim varēja uzskatīt par atbalstu nenododamo risku darbībai (pirmais izslēgšanas kritērijs). Summa EUR [10–25] miljonu apmērā arī tika izslēgta no atbalsta jomas, jo to varēja uzskatīt par tādu, kas nerada priekšrocības, ņemot vērā to, ka tā jau sekmēja nododamos riskus pirms šo risku nodošanas SA *Ducroire* 2004. gada 31. decembrī (otrais izslēgšanas kritērijs). Turklāt arī summa EUR [0–5] miljonu apmērā bija jāizslēdz, jo tā jau sekmēja riskus, kas saistīti ar Bulgāriju un Rumāniju, pirms šo risku kļūšanas par nododamiem riskiem 2007. gada 1. janvārī.
- (139) Jāsecina, ka vienīgi EUR 36,6 miljoni no piešķirtā sākumkapitāla EUR 150 miljonu apmērā varēja radīt priekšrocības un bija uzskatāmi par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.
- (140) Cits veids, kā raksturot rezultātu EUR 36,6 miljonu apmērā, paredz **atskaitīt no sākumkapitāla EUR 150 miljonu apmērā**, kas piešķirts SA *Ducroire*, 1) EUR [45–75] miljonus, kuri jau sekmēja īstermiņa riskus pirms to nodošanas SA *Ducroire* (tostarp EUR [0–5] miljonus, kas attiecās uz riskiem saistībā ar debitoriem, kuri reģistrēti Rumānijā un Bulgārijā, un kas kļuva par nododamiem riskiem 2007. gada 1. janvārī); un 2) papildu EUR [35–65] miljonus, kas *de facto* atbalstīja nenododamos riskus. Tādējādi iegūstam **EUR 36,6 miljonus**.

(141) Minētā kapitāla sadalījuma analīze ir attēlota šādā shēmā.



(142) Papildus Komisija konstatēja turpmāk minēto. Beļģijas iestādes apgalvoja, ka, izņemot aptuveni EUR 7–13 miljonus (sk. 2. tabulu), viss kapitāls EUR 150 miljonu apmērā 2004. gadā tika netiešā veidā piešķirts nenododamajiem riskiem. Pamatojoties uz šo pirmo apgalvojumu, Beļģija arī apgalvoja, ka tikai vēlāk (2007. un 2008. gadā) kapitāla daļa, kas sākotnēji tika piešķirta nenododamajiem riskiem, tika pārskaitīta nododamajiem riskiem. Tādējādi Beļģija apgalvoja, ka vienīgi šie kapitāla pārskaitījumi ir uzskatāmi par atbalstu un privātā investora tests ir jāpiemēro šīm summām *brīdī, kad tās iekšēji pārdaļītas*, un nevis sākumkapitāla piešķiršanas brīdī 2004. gadā. Šāds pamatojums nav pieņemams.

(143) Faktiski SA *Ducroire* izveides laikā un turpmākajos gados EUR 150 miljonu lielais kapitāls nekad netika oficiāli piešķirts darbībām, kas saistītas ar attiecīgi nododamajiem riskiem un nenododamajiem riskiem. Šo kapitālu varēja brīvi izmantot, lai atbalstītu darbību, kas saistīta ar nododamajiem riskiem vai nenododamajiem riskiem (nenoteiktās proporcijās), saskaņā ar tirgus situāciju un SA *Ducroire* stratēģisko izvēli. Kapitāla sadalījums starp nododamo un nenododamo risku darbībām ir izveidots tikai retrospektīvi šīs procedūras ietvaros. 2004. gada dokumentos, ko iesniegušas Beļģijas iestādes, kapitāls nav sadalīts starp dažāda veida darbībām. Tādēļ Komisija nevar piekrist daļas no SA *Ducroire* papildu kapitāla EUR [75–100] miljonu apmērā izslēgšanai no atbalsta esības analīzes, pamatojoties tikai uz faktu, ka tajā laikā šo summu varēja izmantot nenododamo risku darbības atbalstam. Kā iepriekš teikts, vienīgi to daļu no papildu kapitāla EUR [75–100] miljonu apmērā, par kuru var pierādīt, ka tā ir faktiski sekmējusi nenododamo risku darbību, var izslēgt no atbalsta esības analīzes.

(144) Papildus visam minētajam, Komisija konstatē, ka, pat ja varētu piekrist Beļģijas argumentam, saskaņā ar kuru daļa no SA *Ducroire* sākumkapitāla bija piesaistīta nenododamajiem riskiem un tādēļ to nevarēja iekļaut LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas jomā, šis arguments attiektos uz summu EUR 36,6 miljonu apmērā tikai tādā gadījumā, ja Beļģija pierādītu, ka nenododamajiem riskiem piešķirtais kapitāls pārsniedza EUR [70–110] miljonus. (Faktiski, lai aprēķinātu šos EUR 36,6 miljonus, summa EUR [70–110] miljonu apmērā, kas sekmēja ar nenododamajiem riskiem saistīto darbību, jau tika atskaitīta no EUR 150 miljoniem.) Tādējādi, redzams, ka šī summa 2004. gadā nekādi netika piešķirta nenododamajiem riskiem, jo iekšējie dokumenti liecina, ka kapitāls EUR 100 miljonu apmērā bija pietiekams visu īstermiņa (nenododamo un nododamo) risku apdrošināšanai līdz pat 2007. gadam.

Principa piemērošana par privāto investoru tirgus ekonomikas apstākļos

- (145) Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai noteiktu, vai pasākums rada ekonomisku priekšrocību, ir jānovērtē, vai ar attiecīgo uzņēmumu salīdzināma lieluma privāts investors tirgus ekonomikas apstākļos un līdzīgā situācijā būtu saņēmis tikpat lielu kapitāla ieguldījumu⁽⁵³⁾, jo īpaši attiecībā uz šīs investīcijas laikā pieejamo informāciju un paredzētajiem pasākumiem.
- (146) Šajā gadījumā ir jāanalizē, vai papildinošais kapitāls EUR 36,6 miljonu apmērā, kas piešķirts 2004. gadā, bija pietiekami rentabls, lai pārliecinātu privātu investoru tirgus ekonomikas apstākļos. Tāpēc šā papildinošā kapitāla rentabilitāti nevar analizēt nošķirti no visa pārējā kapitāla, jo papildinošais kapitāls ir izveidots, mērķīgi sadalot 2004. gadā parakstīto kapitālu EUR 150 miljonu apmērā. Nekāda precīza ieņēmumu plūsma nav identificējama kā izrietoša no šiem EUR 36,6 miljoniem. Citiem vārdiem, ienākumi no konkrētās darbības nebija piesaistīti šiem EUR 36,6 miljoniem, jo neeksistēja nodalīti konti. Tādēļ Komisija uzskata, ka, lai pareizi piemērotu privātā investora testu, jāpārbauda, vai viss kapitāls EUR 150 miljonu apmērā bija pietiekami rentabls, kā bija plānots. Ja tā nav, jāsecina, ka šie EUR 36,6 miljoni ir uzskatāmi par priekšrocību.
- (147) Papildus visam minētajam cita iespēja ir piemērot iegūtajam rezultātam proporcionalitātes metodi, kas dotu tādu pašu rezultātu.
- (148) Komisija vairs neuzskata, ka tai būtu jāanalizē tikai rentabilitāte, ko dod papildu kapitāls EUR [75–100] miljonu apmērā, un ir izslēgusi EUR [45–75] miljonus, kas piešķirti īstermiņa risku darbībai pirms to nodošanas SA *Ducroire*. Tādējādi ONDD varētu izlemt apturēt savu darbību, kas saistīta ar īstermiņa riskiem, un atgūt kapitāla summu, kas tolaik tika piešķirta šai darbībai, proti, EUR [45–75] miljonus euro⁽⁵⁴⁾. Šos EUR [45–75] miljonus tādējādi nevar uzskatīt par pagātnē atbalstītām izmaksām, kas nav atgūstamas (“nemainīgajām izmaksām”).
- (149) Turpmākajos apsvērumos Komisija pierādīs, ka EUR 150 miljonu gaidāmā rentabilitāte bija nepietiekama, lai pārliecinātu privātu investoru veikt šādu investīciju. Papildus tā parādīs – pat ja uzskata, ka nododamo risku darbība praktiski sekmēja kapitālu EUR [45–65] miljonu apmērā (EUR 36,6 miljoni, plus EUR [10–25] miljoni) un gaidāmie ieņēmumi saistījās ar šo konkrēto priekšrocību, no minētās darbības gaidāmā rentabilitāte vienlaigā bija nepietiekama.
- (150) Kritērijs par privāto investoru tirgus ekonomikas apstākļos jāpiemēro *ex ante*. Brīdī, kad kapitāla ieguldījumu piešķir, tas ir jāizvērtē, lai varētu novērtēt, vai privātam investoram šāds ieguldījums arī būtu pieejams. Novērtējot privātā investora kritēriju, būtu jāatturas ņemt vērā izmaiņas pēc kapitāla ieguldīšanas. Turklāt atbilstību kritērijam par privāto investoru tirgus ekonomikas apstākļos var pierādīt *ex ante* ar uzņēmējdarbības plānu, uz kura pamata pieņemts lēmums par investēšanu⁽⁵⁵⁾. Saskaņā ar jaunāko judikatūru⁽⁵⁶⁾ dalībvalstis var izmantot tikai objektīvu un pārbaudāmu informāciju, kas ir ņemta vērā pirms lēmuma pieņemšanas par investīcijām vai šāda lēmuma pieņemšanas laikā. Jo īpaši šim nolūkam var būt nepieciešama informācija, kas apliecina, ka šāds lēmums

⁽⁵³⁾ Tiesas 1991. gada 3. oktobra spriedums lietā C 261/89 Itālija/Komisija, *Recueil*, I-4437. lpp., 8. punkts; 1994. gada 14. septembra spriedums lietā Spānija/Komisija, apvienotās lietas C-278/92 – C-280/92, *Recueil*, I-4013. lpp., 21. punkts; 1994. gada 14. septembra spriedums lietā C-42/93 Spānija/Komisija, *Recueil*, I-4175. lpp., 13. punkts.

⁽⁵⁴⁾ Izņemot ierobežotās izmaksas, kas saistītas ar šīs darbības apturēšanu, proti, [...]. Šo izmaksu potenciālais lielums nevar ietekmēt Komisijas secinājumus.

⁽⁵⁵⁾ Sk. Komisijas 1999. gada 10. novembra Lēmumu 2000/600/EK, ar ko ar nosacījumiem apstiprina atbalstu, ko Itālija piešķīrusi Sicīlijas valsts bankām *Banco di Sicilia* un *Sicilcassa* (OV L 256, 10.10.2000., 21. lpp.), 58.–61. apsvērumus.

Sk. Komisijas 2005. gada lēmumus par Vācijas *Landesbanken* rekapitalizāciju, piemēram, Nr. 71/2005, *HSH Nordbank* (OV C 241, 6.10.2006., 12. lpp.), un Nr. 72/2005, *Bayern LB* (OV C 242, 7.10.2006., 18. lpp.).

Sk. arī lēmumu lietā *Shetland Shellfish* (Komisijas Lēmums 2006/226/EK, OV L 81, 18.3.2006., 36. lpp.), kurā Komisija noraidīja divus ziņojumus, kurus attiecībā uz investīcijām bija sagatavojušas Šetlandas salu valsts iestādes un kuros bija iekļauti provizoriski peļņas un zaudējumu aprēķini, provizoriskas bilances un provizoriskas naudas plūsmas tabulas par 2000., 2001. un 2002. gadu. Apvienotā Karaliste apgalvoja, ka tie ir *ex ante* pētījumi ar “piesardzīga un apdomīga” rakstura pamatpieņēmumiem, taču Komisija secināja, ka privāts investors tirgus ekonomikas apstākļos tos var atzīt par nepietiekamiem, kaut arī saistītās summas bija salīdzinoši mērenas.

⁽⁵⁶⁾ Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums lietā C-124/10 P Komisija pret EDF, Krājums, I-0000. lpp., 82.–86. un 105. punkts.

pamatojas uz ekonomiskiem novērtējumiem, kas salīdzināmi ar tiem, kurus saprātīgs privāts investors, kurš atrodas salīdzināmā situācijā, būtu veicis pirms minētās investēšanas, lai noskaidrotu turpmāko rentabilitāti. Turklāt ekonomiskie novērtējumi, kas veikti pēc minētās priekšrocības piešķiršanas, retrospektīvs apskats par veiktās investīcijas faktisko rentabilitāti vai faktiski īstenoto procesu galīgie izvēles pamatojumi nebūs pietiekami, lai noteiktu, vai dalībvalsts ir pieņēmusi lēmumu par investīcijām tā, kā rīkotos privāts akcionārs tirgus ekonomikas apstākļos.

- (151) Ņemot vērā, ka neviens privāts investors nepedalījis attiecīgajā pasākumā un *SA Ducroire* netika kotēta biržā, parametrs, kura derīgums jānovērtē, ir investīcijas gaidāmā rentabilitāte, kuru var aplēst, pamatojoties uz pieejamo informāciju un tolaik paredzamajām izmaiņām (principā tā, kā bija plānots uzņēmējdarbības plānā, kuru *ONDD* izstrādāja 2004. gadā). Līdz ar to saskaņā ar Tiesas judikatūru⁽⁵⁷⁾ un Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi⁽⁵⁸⁾ fakts, ka kapitāla ieguldījums, iespējams, bija nepieciešams uzņēmuma darbības veikšanai vai šīs darbības atbilstoši kapitalizācijai, ņemot vērā piesardzības noteikumus vai sastopamo risku novērtējumus, neļauj uzskatīt, ka kritērijs par privātu investoru tirgus ekonomikas apstākļos būtu izpildīts. Privāts investors normālos tirgus ekonomikas apstākļos neveiks šādu ieguldījumu kapitālā, ja minētā ieguldījuma gaidāmā rentabilitāte nebūs pietiekama saskaņā ar pieejamo informāciju un konkrētajā brīdī paredzamajām izmaiņām⁽⁵⁹⁾. Tādējādi Komisija uzskata, ka Beļģijas minētie argumenti, pamatojot, ka kapitāla līmenis EUR 150 miljonu apmērā bija ekonomiski "nepieciešams" un/vai balstījās uz piesardzības noteikumiem, nespēj pierādīt, ka šai investīcijai bija tirgus investoram pietiekama rentabilitāte.
- (152) Beļģijas iestādes balstīja savu rentabilitātes analīzi uz 2004. gada 28. septembra uzņēmējdarbības plānu. *SA Ducroire* izveide notika 2004. gada 23. septembrī. Tādēļ tā reāli sāka savu saimniecisko darbību tikai 2005. gada 1. janvārī, ņemot vērā to, ka īstermiņa risku portfelis palika *ONDD* pārziņā līdz tā nodošanai 2004. gada 31. decembrī. Tādējādi var uzskatīt, ka īsi pirms šā datuma *ONDD* varēja pārskatīt savu lēmumu par ieguldīšanu minētajā darbībā, nenododot attiecīgos riskus un likvidējot jaunizveidoto juridisko personu. Tādēļ ir pareizi ņemt vērā *ONDD* 2004. gada 28. septembra uzņēmējdarbības plānu, kā to pieprasa arī Beļģijas iestādes.
- (153) No 2004. gada piezīmēm un protokoliem izriet, ka *ONDD* lēmums ieguldīt *SA Ducroire* kapitālu EUR 150 miljonu apmērā būtiski atbilda *ONDD* vēlmei ieguldīt savā meitasuzņēmumā "pietiekamu" sākumkapitālu, lai varētu nodrošināt tā darbības attīstību, kā arī lai [...] – "apmaksātais kapitāls EUR 100 miljonu apmērā būtu pietiekams eksportētāju vispārējo īstermiņa polišu darbības veikšanai līdz 2007. gadam, kad to varētu pārskatīt"⁽⁶⁰⁾, nevis tāpēc, ka būtu reāli un precīzi pierādīts, ka nākotnē gaidāmā rentabilitāte būtu apmierinoša no privāta investora viedokļa. Šķiet, ka saistībā ar gaidāmās rentabilitātes analīzi vienīgi prognoze par pozitīvu rezultātu visām darbībām pirmajos trijos gados spētu pietiekami pārliecināt *ONDD* veikt šo ieguldījumu.
- (154) Faktiski saskaņā ar B scenārija prognozēm 2004. gada 28. septembra uzņēmējdarbības plānā *ONDD* visām darbībām paredzēja ROE 1,3–1,9 % apmērā attiecībā uz 2005., 2006. un 2007. gadu saskaņā ar 2004. gada 28. septembra uzņēmējdarbības plāna "dinamisko" scenāriju (pieaugums par 6 %, bet ROE pirms izlīdzināšanas rezerves paaugstinās līdz 2,8–4,3 %) (sk. 4. tabulu). Jāprecizē, ka šāda rentabilitāte tika aprēķināta, pamatojoties uz kapitālu EUR 100 miljonu apmērā un neņemot vērā neapmaksātos EUR 50 miljonus, tādēļ rentabilitātes rezultāts izskatās labvēlīgāks nekā īstenībā. Gaidāmās rentabilitātes rādītājs 2004. gada 20. aprīļa finanšu prognozēs nebija augstāks (sk. 3. tabulu).
- (155) Ņemot vērā iepriekš teikto, šķiet, ka nākotnē gaidāmā *SA Ducroire* rentabilitāte būtu nepietiekama, lai pārliecinātu privātu investoru tirgus ekonomikas apstākļos veikt šādu ieguldījumu. Faktiski gaidāmā rentabilitāte bija zemāka

⁽⁵⁷⁾ Sk., piemēram, 2003. gada 6. marta spriedumu *West LB*, kas pieņemts apvienotajās lietās T-228/99 un T-223/99, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* pret Komisiju, *Recueil*, II-435. lpp., 255. punkts.

⁽⁵⁸⁾ Sk., piemēram, Komisijas lēmumu par bankas *Dexia* restrukturizāciju (2010. gada 26. februāra lēmums lietā C 9/2009, OV L 274, 19.10.2010., 54. lpp., 127. apsvērum), kurā Komisija noraidīja attiecīgo dalībvalstu argumentu, ka kritērijs par privāto investoru tirgus ekonomikas apstākļos jāpiemēro ne tik stingri – tādā mērā, kādā valsts iestādes, kas rekapitalizēja *Dexia*, bija šīs bankas "vēsturiskie" akcionāri.

⁽⁵⁹⁾ Skatiet 1998. gada 30. aprīļa spriedumu lietā T-16/96 *Cityflyer Express* pret Komisiju, *Recueil*, II-757. lpp., 76. punkts.

⁽⁶⁰⁾ Sk. 28. lpp. 2004. gada 28. septembra stratēģiskajās piezīmēs "Stratēģiskās pamatnostādnes *ONDD* un tās SA", kas tika iesniegtas *ONDD* Direktoru padomei un bija iekļautas Beļģijas iestāžu 2011. gada 1. jūnijā iesniegto "Beļģijas apsvērumu par Eiropas Komisijas 2011. gada 24. februāra lēmumu" 10. pielikumā.

par rādītāju bez riska (Beļģijas valsts ilgtermiņa obligāciju likmi) attiecībā uz pirmajiem trim gadiem (Beļģijas valsts ilgtermiņa obligāciju vidējā likme 2004. gadā bija 4,15 % ⁽⁶¹⁾). Arī ņemot vērā izlīdzināšanas rezervi, gaidāmās rentabilitātes rādītājs tik tikko spēja sasniegt rādītāju bez riska.

- (156) Privāts investors tirgus ekonomikas apstākļos piekristu zemajai rentabilitātei pirmajos gados tikai ar nosacījumu, ka viņš varētu pamatoti rēķināties ar pietiekamu turpmāko kompensāciju no neto peļņas, kas pārsniedz nozares vidējo līmeni, lai pilnībā atgūtu savu ieguldījumu (pēc atbilstošas diskonta likmes piemērošanas) ⁽⁶²⁾.
- (157) Tādējādi 2004. gadā neeksistēja neviens nopietns pētījums, kas ļautu prognozēt, ka šāda zema sākotnējā rentabilitāte tiktu kompensēta ar daudz augstāku rentabilitāti turpmākajos gados. Komisija arī uzskata, ka finanšu prognozes, kas tolaik bija pieejamas, liecināja par noteiktu darbības linearitāti 2005.–2007. gadā vai vismaz par lēnu pieaugumu (sk. 4. tabulu), un tādēļ nekas neliecināja par ļoti strauju rezultātu uzlabošanu laikā pēc 2007. gada. Šajā jautājumā jāpiebilst, ka *SA Ducroire* kā meitasuzņēmuma izveide nav uzskatāma par jauna uzņēmuma dibināšanu ("uzsākšanas" nozīmē), jo tolaik tika plānots, ka šis uzņēmums turpinās darbības, ko iepriekš veica mātesuzņēmums, bet atbilstošie aktīvi un pasīvi šim nolūkam tiks vienkārši pārcelti no *ONDD* uz *SA Ducroire*. Šādu secinājumu pamato arī veids, kādā tolaik tika gatavotas finanšu prognozes. No tā izriet, ka 2004. gadā *ONDD*, izstrādājot finanšu prognozes par *SA Ducroire* nākotni, balstījās uz attiecīgās darbības panākumiem pagātnē (īstermiņa risku, tostarp nododamo risku jomā) *ONDD* ietvaros. Pieņēmumi par prēmijām un izmaksām lielākoties balstījās uz vēsturiskiem vidējiem finanšu datiem par iepriekšējiem pieciem gadiem, izņemot nelielus precizējumus saistībā ar izmaiņām tirgus situācijā, kā, piemēram, samazinājumu, ko piemēroja prēmijām attiecībā uz riskiem, kas kļuva nododami 2004. gadā pēc desmit jaunu dalībvalstu pievienošanās Eiropas Savienībai.
- (158) Turklāt no iekšējām piezīmēm izriet, ka bija paredzēts – visu apmaksāto kapitālu EUR 100 miljonu apmērā pārsvarā absorbēs *ONDD* pagātnē veikto darbību pakāpeniskais pieaugums un tas notiks līdz 2007. gada beigām (sk. 61. apsvērumu). Tādēļ runa ir par esošo darbību organisku izaugsmi (2004. gadā netika paredzēta nekāda ekspansija citās rentablākās darbības jomās).
- (159) Attiecībā uz parakstīto, bet neapmaksāto kapitālu (EUR 50 miljoniem) tolaik netika gatavots nekāds konkrēts projekts par šā kapitāla izmantošanu un tādējādi – netika gatavotas arī nekādas prognozes par šā kapitāla gaidāmo rentabilitāti. Turklāt, piešķirot šo kapitālu *SA Ducroire*, netika ņemta vērā ne *KUP* iegāde, ne vispārīgāk – nekāda iepirkuma stratēģija.
- (160) Jāuzsver arī, ka prognozes par 2005.–2014. gadu tika gatavotas tikai *ex post*, pēc tam, kad Komisija bija uzsākusi oficiālo pārbaudes procedūru. Tādēļ vienīgās finanšu prognozes, kuras *ONDD* sagatavoja *ex ante*, aprobežojās ar triju gadu periodu (topošā *SA Ducroire* pirmajiem trim darbības gadiem, proti, 2005., 2006. un 2007. gadu), un šis laikposms bija salīdzinoši īss, lai apmierinātu privāta investora prasības.
- (161) Komisija secināja, ka gaidāmā kapitāla rentabilitāte bija nepietiekama, un tādējādi šie EUR 36,6 miljoni ir uzskatāmi par priekšrocību par labu *SA Ducroire* nododamo risku darbībai.
- (162) Papildus, turpmākajos apsvērumos Komisija analizē nododamo risku darbības gaidāmo rentabilitāti.
- (163) Komisija konstatē, ka saskaņā ar 2004. gada 28. septembra stratēģisko piezīmju 9. pielikumu *ONDD* izstrādātās finanšu prognozes paredzēja **negatīvu rezultātu attiecībā uz nododamo risku apdrošināšanas darbību (proti, attiecībā uz valstīm ar nododamiem riskiem saskaņā ar paziņojumu par īstermiņa eksporta kredīta**

⁽⁶¹⁾ Avots: Eurostat.

⁽⁶²⁾ Tiesa 1999. gada 21. janvāra spriedumā apvienotajās lietās T-129/95, T-2/96 un T-97/96, *Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH* un *Lech-Stahlwerke GmbH* pret Komisiju, *Recueil*, II-17. lpp., 116.–121. punkts, precizēja, ka, ja kāda mātessabiedrība privātajā sektorā var kompensēt meitasuzņēmuma zaudējumus, tas nozīmē, ka ir pietiekama iespēja atjaunot šā meitasuzņēmuma rentabilitāti. Līdz ar to privāts investors neatļautos ieguldīt papildinošu kapitālu pēc ilgēm zaudējumu gadiem, ja šāds ieguldījums tam izmaksātu dārgāk nekā meitasuzņēmuma likvidācija.

Sk. arī iepriekš minētā lēmuma par *Banco di Sicilia* un *Sicilcassa* 63.–66. apsvērumu.

apdrošināšanu) ⁽⁶³⁾ visam plānotajam periodam no 2005. līdz 2007. gadam, lai nenododamo risku darbība subsidētu nododamo risku darbību. Tādējādi no tā izriet, ka aplēses par nododamo risku ienesīgumu bija zemākas nekā aplēses, kas vērtēja visu darbību kopumā, un arī tas privātam investoram nebūtu pietiekami. Komisija tādēļ secināja, ka, arī atsevišķi analizējot nododamo risku darbības gaidāmo rentabilitāti un izmantojot finanšu prognozes, kas eksistēja 2004. gadā ⁽⁶⁴⁾, jāsecina, ka gaidāmā rentabilitāte bija negatīva un tādējādi – acīmredzami nepietiekama, lai pārliecinātu privātu investoru veikt šādas investīcijas.

- (164) Beļģijas iestādes 74. apsvērumā minēto iemeslu dēļ apgalvoja, ka 2004. gada septembra prognozes nav jāņem vērā, analizējot nododamo un nenododamo darbību rentabilitāti, jo “tās dod netipiskus rezultātus”. Beļģijas iestādes apgalvoja, ka 2011. gadā izstrādātā metode nododamo un nenododamo risku nodalīšanai labāk atspoguļo pamatojumu, ko varētu izmantot privāts investors, pieņemot lēmumu 2004. gadā. Šķiet, ka tādēļ Beļģijas iestādes norādīja **a posteriori**, ka 2004. gada prognozes attiecībā uz nododamiem riskiem ⁽⁶⁵⁾ bija balstītas uz kļūdainiem pieņēmumiem. Līdz ar to paredzētais prasījumu līmenis bija augsts, taču pastāvīgs, kaut arī plānotais prēmiju līmenis (kas paredzēts radušos risku atlīdzināšanai) bija būtiski pazemināts. Tādēļ prasījumu rādītājs (“zaudējumu koeficients”) bija 94 %. Komisija nevar piekrist retrospektīvām plānotās darbības rentabilitātes izmaiņām (sk. 150. apsvērumu). Papildus Komisija konstatē, ka šis Beļģijas iestāžu arguments vēlreiz apstiprina – nav notikusi konkrēta nopietna analīze par nododamo risku gaidāmo rentabilitāti un tādēļ, lai varētu pareizi izmantot privātā investora testu, ir jāanalizē visa tā kapitāla ienesīgums, kas tika piešķirts SA *Ducroire*.
- (165) Papildus visam minētajam Komisija konstatē, ka, pat ja ņemtu vērā nododamo risku darbības rezultātu prognozes, kuras Beļģijas iestādes pārskatījušas un iesniegušas 2011. gadā ⁽⁶⁶⁾ – Komisija tās nepieņem, jo tās neeksistēja investīcijas izdarīšanas laikā – un izdalītu šo rezultātu ar kapitālu, kas attiecas uz nododamiem riskiem un ko aplēsusi Komisija (proti, ar EUR [45–65] miljoniem), 2005.–2007. gadam aplēstais ROE vienlīdz būtu zemāks par likmi bez riska.
- (166) Gaidāmās rentabilitātes vērtējums, kas minēts iepriekšējā apsvērumā, pamatojas uz visu kapitālu, kas novērtēts kā saistīts ar nododamiem riskiem, tostarp arī **šā kapitāla neapmaksāto daļu**, pretēji ONDD veiktajiem rentabilitātes aprēķiniem. Nav pieņemams Beļģijas iestāžu arguments (sk. 79. apsvērumu), saskaņā ar kuru tā kapitāla daļa, kas parakstīta 2004. gadā, bet apmaksāta 2009. gadā, nav jāņem vērā, aprēķinot ienesīgumu, ko aplēš pirms 2009. gada. Faktiski, kaut arī šis kapitāls netika apmaksāts 2004. gadā, to varēja pieprasīt jebkurā brīdī, jo tas bija parakstīts SA *Ducroire* izveides laikā. Tādēļ privāts investors tirgus ekonomikas apstākļos pieprasītu atlīdzību par riskiem, kas iestājušies un ir saistīti ar šo investīciju, ņemot vērā to, ka viņš varētu pazaudēt daļu vai visu savu ieguldījumu maksātspējas gadījumā. Tādējādi Beļģijas iestāžu aprēķini nav pieņemami.
- (167) Tomēr jāatzīst, ka šis investors neapmaksātā kapitāla summu, kas līdzinās viņa investīcijai, varētu ieguldīt – un darīt to tik ilgi, kamēr šis kapitāls netiek pieprasīts – ieguldījumos bez riska, kas ir likvidi īstermiņā vai vidējā termiņā, un tikmēr izmantot rentabilitātes likmi, ko piemēro šāda veida ieguldījumiem. No tā izriet, ka minētais investors rēķinās ar atlīdzību par investīciju neapmaksātā kapitālā, kas atbilst tikai tās sabiedrības riska prēmijai, kurā viņš investē (proti, starpībai starp gaidāmo rentabilitātes likmi investīcijai cita līdzīga uzņēmuma kapitālā un rentabilitātes likmi ieguldījumiem bez riska, kas ir likvidi īstermiņā vai vidējā termiņā) ⁽⁶⁷⁾.

⁽⁶³⁾ Sk. 24. zemsvītras piezīmi.

⁽⁶⁴⁾ No ONDD Direktoru padomes 2004. gada 20. aprīļa sanāksmes protokola izriet, ka attiecīgu katras darbības nozares ieguldījumu kopīgajā rezultātā pieprasīja šī padome (skatiet 2011. gada 1. jūnija iesnieguma 9. pielikuma 4. lpp.).

⁽⁶⁵⁾ Jo īpaši saistībā ar riskiem, kas attiecas uz desmit jaunajām dalībvalstīm.

⁽⁶⁶⁾ Nododamo risku prēmiju likme ir pārskatīta, to paaugstinot (no sākotnējiem 0,2 % līdz 0,3 % no apdrošinātajām summām) un tādējādi par vienu trešdaļu palielinot ieņēmumus no uzņēmumu apdrošināšanas. Prognozes attiecībā uz prasījumu apjomu pēc pārskatīšanas tika samazinātas.

⁽⁶⁷⁾ Šāda atlīdzības sadalījuma analogija ir atrodama citos Komisijas lēmumos par valsts atbalstu. Sk., piemēram, Komisijas 2009. gada 11. februāra lēmumu lietā Nr. 3/2009 “Grozījumi valsts atbalsta pasākumos AS “Parex Banka””, 36.–40. apsvērumi, OV C 147, 27.6.2009., 2. lpp. Jāpiebilst, ka riska prēmija ir atkarīga no investīciju riska.

- (168) Līdz ar to gaidāmā rentabilitāte no ieguldījuma kapitālā, kas ir daļēji apmaksāts, jāvērtē, ņemot vērā visu parakstīto kapitālu, taču pielāgojot gaidāmā ienesīguma likmes rezultātu attiecībā uz neapmaksāto kapitālu. Komisija ir modelējusi dažādus scenārijus attiecībā uz gaidāmajai rentabilitātei vislabvēlīgāko gadījumu, proti, tādu, kurš paredz pieņemt, ka no EUR [45–65] miljoniem, kas sekmē ar nododamajiem riskiem saistīto darbību, tikai EUR [10–25] miljoni tika apmaksāti 2004. gadā (proti, kapitāls, kas jau sekmēja ar nododamajiem riskiem saistīto darbību ONDD ietvaros), bet pārpalikums EUR 36,6 miljonu apmērā tika uzskatīts par neapmaksātu kapitālu, kam bija vajadzīga tikai riska prēmija. Šāda modelēšana tika veikta, nododamo darbību gaidāmajam ienesīgumam pieskaitot ieņēmumus, kas atbilda veiktajai vidēja termiņa investīcijai bez riska par summu EUR 36,6 miljonu apmērā. Precīzāk, nododamo darbību prognozētajam rezultātam⁽⁶⁸⁾ tika pieskaitīta neapmaksātā kapitāla daļa, kas reinvestēta ar tolaik gaidāmās rentabilitātes likmi attiecībā uz ieguldījumiem bez riska ar vidēja termiņa likviditāti⁽⁶⁹⁾. Visbeidzot, šī summa tika dalīta ar vidējo kapitālu, kas nopelnīts ar nododamajiem riskiem saistītā darbībā. Tādējādi tika iegūta gaidāmā rentabilitāte no vidējā pašu kapitāla (*return on average equity* jeb ROAE), kas investīcijai bija aplēsta aptuveni 4 % apmērā par 2005.–2007. gadu. Tādējādi aprēķinātā gaidāmā rentabilitāte bija gandrīz vienāda ar vidējo Beļģijas valsts ilgtermiņa obligāciju likmi 2004. gadā (sk. (154). apsvērumu).
- (169) Arī izmantojot ieguldījumu likmi 3,5 % apmērā, kā piedāvāja Beļģija (sk. 78. apsvērumu), gaidāmā rentabilitāte būtiski nemainījās un nesasniedza kapitāla izmaksu līmeni, ko pati Beļģija bija aplēsusi.
- (170) Aplēstā rentabilitāte (kā minēts 168. apsvērumā) ietvēra dotācijas izlīdzināšanas rezervei, pretēji Beļģijas iestāžu apgalvojumam. Tā kā šīs rezerves iekļaušana, kā noteikušas Beļģijas uzraudzības iestādes, paredz rezultātu līdzsvarotā laika gaitā un iespējamo nākotnes zaudējumu apdrošināšanu saistībā ar turpmāko darbību, vislabāk būtu to ņemt vērā rentabilitātes aprēķinos. Komisijas pieeja saskan ar grāmatvedības pieeju, kas uzskata šo rezervi par izmaksām, kuras samazina peļņu. Pat ja to neņem vērā (kā maksu, aplēšot peļņu), gaidāmā rentabilitāte nesasniedz kapitāla izmaksu līmeni, ko aplēsušas pašas Beļģijas iestādes (šajā lēmumā Komisija nevērtē Beļģijas iestāžu veikto kapitāla izmaksu aplēšu derīgumu, jo pamatojums, kas izklāstīts šajā lēmumā, nav balstīts uz minētajiem datiem).
- (171) Tādējādi šķiet, ka, pat izmantojot Beļģijas iestāžu sniegto informāciju – un Komisija šo informāciju uzskata par kļūdainu – gaidāmā rentabilitāte darbībai, kas saistīta ar nododamajiem riskiem, būtu nepietiekama, lai pārliecinātu privātu investoru tirgus ekonomikas apstākļos veikt šādu investīciju.
- (172) Papildus, attiecībā uz metodi, ko Beļģijas iestādes, sniedzot atbildi uz Komisijas 2007. gada decembra informācijas pieprasījumu, *ieteica* izmantot rentabilitātes aplēsēs, proti, ROR koeficientu, Komisija atzīmē, ka šis koeficients nav izmantots ONDD *ex ante* finanšu prognozēs (uzņēmējdarbības plānā). Turklāt šis koeficients, pierādot tehniskos ieņēmumus ar uzņēmējdarbības datiem, neņem vērā ieguldīto kapitālu un neparāda ar to saistīto ienesīgumu. Tas arī neņem vērā darbības tīri finansiālos rezultātus, kas tomēr ir daļa no grāmatvedības peļņas, kura izdalāma akcionāriem. Pašu kapitāla investors (piemēram, akcionārs) tādēļ nebūtu izmantojis šādu likmi, kas nenorāda pašu kapitāla rentabilitāti vai ieguldīto summu rentabilitāti, novērtējot rentabilitāti investīcijai, kurai plāno piekrist.
- (173) Jāsecina, ka EUR 36,6 miljoni ir uzskatāmi par priekšrocību, ko ONDD piešķirusi SA *Ducroire* kā kapitālu, kas uz tādiem nosacījumiem nebūtu iegūstams tirgū.

V.1.2. Atbildība un valsts līdzekļi

- (174) Kapitāla piešķiršana SA *Ducroire* ir ONDD lēmums, par kuru ir atbildīga Beļģijas valsts, jo ONDD ir “autonoma valsts iestāde” Beļģijas valsts tiesību izpratnē, kas izveidota ar attiecīgu 1939. gada 31. augusta likumu. Tās Direktoru padomes locekļus ieceļ amatā (ar Ministru padomes rīkojumu) un var atcelt no amata Beļģijas karalis (kurš

⁽⁶⁸⁾ Pēc finansiālā rezultāta precizēšanas uz augšu, jo aplēstais apmaksātais kapitāls, kas attiecās uz nododamajiem riskiem, bija nedaudz lielāks nekā Beļģijas iestāžu aplēstais (attiecīgi EUR [10–25] miljoni, nevis EUR 9,8 miljoni).

⁽⁶⁹⁾ Attiecībā uz apšaubīto ieguvumu var uzskatīt, ka tolaik gaidāmā rentabilitātes likme ieguldījumiem bez riska, kas likvidi vidējā termiņā, atbilda vidējai ienesīguma likmei sekundārajā tirgū 2004. gadā valsts obligācijām, kuru atlikušais termiņš bija 4–6 gadi, proti, 3,5 %.

Sk.: <http://www.nbb.be/belgostat/GlobalDispatcher?TARGET=/TreeviewLinker&rowID=2685&prop=treeview&action=open&Lang=F#2685>.

nosaka arī viņu kompensācijas un atalgojumu) pēc priekšlikuma, ko apstiprinājis atbildīgo federālo ministru vairākums un triju Beļģijas reģionu ⁽⁷⁰⁾ reģionālās valdības. Direktoru padomes locekļi ir “ministru pārstāvji”, kuri iecelti amatā pēc atbildīgo ministru priekšlikuma, un Direktoru padomes sanāksmju laikā viņi var apturēt lēmumus, ko atzīst par neatbilstošiem valsts interesēm. Šādā gadījumā ministra delegāts, kurš apturējis lēmumu, nekavējoties ziņo par to ministram, kurš izdevis viņa mandātu. Visbeidzot, ONDD izmanto Beļģijas valsts garantijas un var darboties Beļģijas valsts vārdā.

- (175) Beļģijas valsts, kas pārstāvēta ONDD Direktoru padomē un tiek informēta par tajā pieņemtajiem lēmumiem, tādēļ ir tieši iesaistīta ONDD kapitāla piešķiršanā SA *Ducroire*. Beļģijas iestādes nav apstrīdējušas Beļģijas valsts atbildību par šo kapitāla piešķiršanu.
- (176) ONDD ir valsts iestāde, par kuras rīcību atbild Beļģijas valsts, un tādēļ tās SA *Ducroire* piešķirtais kapitāls ir valsts līdzekļi LESD 107. panta izpratnē.

V.1.3. Selektivitāte

- (177) Kapitāla piešķiršana 2004. gadā bija selektīva, jo to saņēma tieši un vienīgi SA *Ducroire*.

V.1.4. Konkurences izkropļojums

- (178) Tā kā ONDD veica attiecīgo kapitāla ieguldījumu, netiecoties pēc pietiekamas rentabilitātes, SA *Ducroire* ieguva priekšrocības konkurencē salīdzinājumā ar privātajām kredīta apdrošināšanas struktūrām, kuru akcionāri vēlējas investīciju atdevi, kas būtu augstāka par to investīciju atdevi, ko viņi varētu iegūt, veicot citas salīdzināmas investīcijas.
- (179) Jo īpaši SA *Ducroire* nevarēja iegūt šādu kapitālu tirgū, jo tādas investīcijas rentabilitāte bija nepietiekama. Tas liecina, ka bez valsts ar ONDD starpniecību ieguldītā kapitāla SA *Ducroire* nebūtu varējusi izvērst savu darbību tirgū, kā tā darīja.
- (180) Saistībā ar to, paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 3.2. punkts precizēja, ka dažos uzņēmumos tiek ieguldīts valsts kapitāls, kas satur valsts atbalsta elementu, un, ja valsts nedarbojas kā privāts investors tirgus ekonomikas apstākļos, tiek traucēta konkurence.
- (181) Saskaņā ar Tiesas judikatūru uzņēmumu konkurences pozīciju uzlabošana ar valsts atbalsta palīdzību parasti liecina par to, ka tiek traucēta konkurence ar citiem uzņēmumiem, kas nesaņem līdzīgu atbalstu ⁽⁷¹⁾.
- (182) Tādēļ atbalsts, ko valsts sniedza ONDD, piešķirot kapitālu nododamajiem riskiem, traucē vai var traucēt konkurenci.

V.1.5. Ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm

- (183) SA *Ducroire* konkurēja ar citiem Eiropas Savienības uzņēmumiem kredīta apdrošināšanas tirgū. Tas pats attiecās uz ONDD saistībā ar nododamajiem riskiem pirms tam, kad ONDD kredīta apdrošināšanas darbības tika nodotas SA *Ducroire* attiecībā uz īstermiņa riskiem, tostarp nododamajiem riskiem.
- (184) Turklāt ONDD un SA *Ducroire* darbojās arī citās dalībvalstīs, jo īpaši pateicoties KUP iegādei – tā bija Čehijas Valsts eksporta kredīta apdrošināšanas aģentūras komerciālais meitasuzņēmums.

⁽⁷⁰⁾ Briseles galvaspilsētas, Flandrijas un Valonijas reģioni.

⁽⁷¹⁾ Tiesas 1980. gada 17. septembra spriedums lietā *Philip Morris* (C-730/79, *Recueil*, 2671. lpp.), 11. un 12. punkts.

- (185) Paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 3.2. punkts norāda, ka gadījumos, kad valsts veic ieguldījumus eksporta kredīta apdrošināšanas struktūrās attiecībā uz nododamiem riskiem, nodrošina garantijas vai kapitālu, nedarbojoties tā, kā to dara privāts investors tirgus ekonomikas apstākļos, šīs garantijas vai kapitāla ieguldījumi ir uzskatāmi par atbalstu, kas traucē Kopienas iekšējo tirdzniecību.
- (186) Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tirdzniecība starp dalībvalstīm tiek ietekmēta, tiklīdz uzņēmums vai uzņēmumi, kas saņem atbalstu, veic darbības jomā, kura ir atvērta konkurencei un kurā notiek tirdzniecība starp dalībvalstīm⁽⁷²⁾.
- (187) Fakts, ka, uzsākot šo procedūru, konkurents no citas dalībvalsts, nevis no Beļģijas, iesniedza sūdzību par konkurences traucējumiem, ko radīja SA *Ducroire* darbība trešajā dalībvalstī (Čehijas Republikā), tikai apstiprina to, ka SA *Ducroire* darbojas nozarē, kurā notiek tirdzniecība starp dalībvalstīm.
- (188) Tādējādi 3. pasākums pietiekami ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm.

V.2. IESPĒJAMO ATBALSTA PASĀKUMU NELIKUMĪGUMS

- (189) Ņemot vērā iepriekš teikto, 3. pasākums ir uzskatāms par atbalstu.
- (190) Komisija uzskata, ka šis atbalsta pasākums ir jauns atbalsts, kas tai nav iepriekš paziņots, tādēļ tas ir nelikumīgs atbalsts.
- (191) ONDD parakstīja attiecīgo kapitālu 2004. gada septembrī, un tiek uzskatīts, ka SA *Ducroire* pārņēma īstermiņa risku (tostarp nododamo risku) darbību 2005. gada 1. janvārī.
- (192) Šis pasākums:
- tika tādējādi īstenots pēc 1998. gada 17. septembra, kad Beļģijai, tā kā šī valsts bija apstiprinājusi paziņojumu par eksporta kredīta apdrošināšanu, radās pienākums nepiešķirt jaunu atbalstu, un
 - nav saistīts ar prasību, kas paredzēta Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai, 15. pantā, jo bija pieņemts mazāk nekā desmit gadus iepriekš.
- (193) Kapitāla daļa, kas pārsniedza EUR 36,6 miljonus, kurus ONDD bija piešķīrusi SA *Ducroire*, un kas nebija iepriekš paziņota Komisijai, tādējādi no paša sākuma ir uzskatāma par nelikumīgu jaunu atbalstu.

V.3. NOVĒRTĒJUMS PAR IESPĒJAMO ATBALSTA PASĀKUMU SADERĪBU AR IEKŠĒJO TIRGU

- (194) Komisija pārbaudīja 3. pasākuma saderību saskaņā ar tolaik piemērojamā paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu noteikumiem. Jaunais Paziņojums dalībvalstīm par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanai (turpmāk – jaunais paziņojums par eksporta kredīta apdrošināšanu), kas publicēts 2012. gada 19. decembrī, tiek piemērots no 2013. gada 1. janvāra.
- (195) Būtībā saskaņā ar paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 3.2. un 4.1. punktu atkāpes, kas Līguma noteikumos paredzētas attiecībā uz valsts atbalstu, nepiemēro atbalsta pasākumiem, kas piešķirti nododamo risku apdrošināšanai. Līdz ar to šie atbalsta pasākumi, protams, traucē konkurenci starp apdrošinātājiem, bet jo īpaši izraisa “atšķirības starp dalībvalstīm attiecībā uz apdrošinājumu, kas pieejams nododamajiem riskiem; tādēļ [tās] traucē konkurenci starp dalībvalstu uzņēmumiem un rada sekundāru ietekmi uz Kopienas iekšējo tirdzniecību gan attiecībā uz eksportu

⁽⁷²⁾ Tiesas 1988. gada 13. jūlija spriedums lietā Francija pret Komisiju (C-102/87, *Recueil*, 4067. lpp.), 19. punkts.

Kopienas robežās, gan piegādēm uz trešajām valstīm. Atkāpes, kas paredzētas Līguma 92. pantā, nepiemēro atbalsta pasākumiem, kas piešķirti nododamo risku apdrošināšanai. Šo atbalsta pasākumu radīto traucējumu ietekmi Kopienā nekompensē priekšrocības, ko tie var radīt valsts vai Kopienas līmenī, atbalstot eksportētājus”⁽⁷³⁾. Citiem vārdiem, šie atbalsta pasākumi principā nav piemēroti nevienam no atbrīvojumiem, kas paredzēti LESD 107. panta 3. punktā, jo īpaši tiem, kas paredzēti 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā – jo tie uzskatāmi par pārāk būtiskiem konkurences izkropļojumiem iekšējā tirgū.

(196) Turklāt attiecīgais atbalsts neatbilst piemērotības nosacījumiem vienam vai vairākiem atbrīvojumiem, kas paredzēti LESD 107. panta 3. punktā. Jo īpaši, kā norādīts lēmumā par procedūras sākšanu, attiecīgais atbalsts nav uzskatāms par glābšanas vai pārstrukturēšanas atbalstu saskaņā ar Kopienas pamatnostādņiem par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai⁽⁷⁴⁾, proti, šādu iemeslu dēļ:

- 1) Beļģijas iestādes nav pierādījušas, ka SA *Ducroire* bija piemērota šāda atbalsta saņemšanai, jo īpaši – ka tā bija nonākusi grūtībās pamatnostādņu par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai izpratnē. Jāpiebilst arī, ka saskaņā ar šo pamatnostādņu 12. punktu uzņēmumi, kas uzskatāmi par jaunizveidotiem, nav piemēroti saņemt valsts atbalstu glābšanai vai pārstrukturēšanai;
- 2) atbalsts netika ierobežots līdz nepieciešamajam minimumam. Jo īpaši kapitāla ieguldījums SA *Ducroire* bija pietiekami liels, lai tā varētu veikt iegādes. Uzņēmējdarbības plāns, kas tika iesniegts 2004. gadā kā iekšējās piezīmes, neparedzēja saņēmēja paša ieguldījumu;
- 3) uzņēmējdarbības plāns attiecībā uz SA *Ducroire* neparedzēja pasākumus, kas ierobežotu konkurences traucējumus.

(197) Jaunā paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu noteikumi nemaina Komisijas vērtējumu.

(198) Līdz ar to attiecīgo pasākumu nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punktu.

V.4. PIENĀKUMS IZVEIDOT UN UZTURĒT ATSEVIŠĶU VADĪBU UN GRĀMATVEDĪBU

(199) Saskaņā ar paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 4.3. punktu tādā mērā, kādā nododamo risku pasākums vai darbība sekmē valsts atbalstu, nodrošinot, lai kapitāls, kas piešķirts ar nenododamiem riskiem saistītai darbībai, nesekmētu ar nododamiem riskiem saistītu darbību un tādējādi netraucētu konkurenci, sabiedrībai ir jāizveido vismaz atsevišķa administrēšana un atsevišķa grāmatvedības uzskaitē attiecībā uz nododamo risku un nenododamo risku apdrošināšanas darbībām.

(200) Kā apgalvoja Beļģijas iestādes, no 2005. gada 1. janvāra īstermiņa darbības tiek veiktas SA *Ducroire* ietvaros saistībā ar esošas darbības nodošanu kopā ar saistīto kapitālu (nepiesaistot papildinošo kapitālu). Papildus Beļģija uzskata, ka šis kapitāls ir piešķirts saskaņā ar noteikumiem, kas ir pieņemami privātam investoram. Kā apgalvoja Beļģijas iestādes, tā kā SA *Ducroire* vairs nesaņem valsts atbalstu, arī par tās īstenoto nenododamo risku darbību, nav nepieciešams izveidot nodalītus kontus.

(201) V.1.1.2. punktā tika secināts, ka kapitāls, kas piešķirts nodotajai darbībai, palielinājās līdz EUR [45–75] miljoniem un tādēļ radās papildu kapitāls EUR [75–100] miljonu apmērā, no kuriem EUR [35–65] miljoni *de facto* sekmēja darbību, kas attiecās uz nenododamiem riskiem. Minētā iemesla dēļ šie EUR [35–65] miljoni tika izslēgti no atbalsta jomas. Beļģijas iestāžu arguments, ka nenododamo risku darbība nesaņēma valsts atbalstu, tādēļ ir jānoraida, jo ir iespējams pierādīt papildu kapitāla esību, kas daļēji sekmēja nenododamo risku darbību. Turklāt

⁽⁷³⁾ Sk. paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 3.2. punkta trešās daļas otro un trešo teikumu. Sk. arī paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 4.1. punktu, saskaņā ar kuru: “Valsts atbalsta pasākumu veidiem, kas minēti 3.1. punktā, [...] tādējādi nepiemēro atkāpes, kas paredzētas Līguma noteikumos par valsts atbalsta pasākumiem”.

⁽⁷⁴⁾ OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp.

finanšu prognozes par 2004. gadu attiecībā uz visu SA *Ducroire* darbību paredzēja gaidāmo rentabilitāti, kas zemāka par tālaika likmi bez riska ⁽⁷⁵⁾. Tādēļ gaidāmā rentabilitāte bija nepietiekama, lai varētu izpildīt privāta investora prasības tirgus ekonomikas apstākļos. Tādējādi var secināt, ka nenododamo risku darbība turpināja saņemt valsts atbalstu.

- (202) Tā kā nenododamo risku darbība saņēma un joprojām saņem valsts atbalstu, SA *Ducroire* no tās izveides brīža bija jāpilda prasības, kas iekļautas paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 4.3. punktā un paredz pienākumu izveidot atsevišķu vadību un grāmatvedību, lai varētu nodalīt ar nododamajiem riskiem saistītās darbības no darbībām, kas saistītas ar nenododamajiem riskiem, visu laiku, kamēr tiek veiktas ar nododamajiem riskiem saistītās darbības. Jaunā paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu noteikumi saglabā šo pienākumu (sk. jaunā paziņojuma par eksporta kredīta apdrošināšanu 15. punktu).
- (203) Tādēļ šis pienākums bija un joprojām ir saistošs SA *Ducroire*. Atsevišķa administrēšana un atsevišķa grāmatvedība ar nenododamajiem riskiem un ar nododamajiem riskiem saistītajām darbībām tādēļ ir jāievieš nekavējoties. Pretējā gadījumā atbalsts EUR [35–65] miljonu apmērā, kas piešķirts nenododamo risku darbībai, vairs nevarēs izvairoties no atbalsta statusa. Faktiski šā lēmuma secinājums par to, ka summa EUR [35–65] miljonu apmērā sekmē darbību, kas saistīta ar nenododamajiem riskiem, pamatojas uz noteiktiem pieņēmumiem, kas daļēji nav pārbaudāmi saistībā ar nodalīto kontu retrospektīvu rekonstrukciju (būtībā SA *Ducroire* ietvaros oficiāli neeksistē nekāds nodalījums grāmatvedības jomā). Komisija vairs nepieņems šādu retrospektīvu rekonstrukciju, ja nākotnē tai būs no jauna jānoskaidro, kur tiek izmantots SA *Ducroire* kapitāls. Pienākums ieviest atsevišķu vadību un atsevišķu grāmatvedību tieši paredz to, ka nedrīkst veikt šādu retrospektīvu darbu, kas noteikti būs balstīts uz vairākiem daļēji nepārbaudāmiem pieņēmumiem.
- (204) Šis lēmums un jo īpaši aprēķins par summu EUR 36,6 miljonu apmērā pamatojas uz uzskaites dokumentiem (bilanci un ieņēmumu pārskatiem), kas nodalīti attiecībā uz nododamiem un nenododamiem riskiem 2011. gada 31. decembrī, un Beļģijas iestādes tos iesniedza 2012. gada maijā. Tādēļ nebūtu pieņemami, ja atsevišķas administrēšanas un atsevišķas grāmatvedības ieviešana notiktu, pamatojoties uz citiem pieņēmumiem un metodēm, kas izmantotas šīs procedūras ietvaros iesniegto summu noteikšanai. Jo īpaši nebūtu pieņemami piešķirt mazāku kapitālu darbībai, kas saistīta ar nenododamiem riskiem – un tādējādi lielāku kapitālu darbībai, kas saistīta ar nododamiem riskiem – nekā summa, kas minēta 2011. gada 31. decembra atsevišķajā bilancē, ko Beļģijas iestādes iesniedza 2012. gada maijā.
- (205) Papildus Komisija uzsver, ka atsevišķas grāmatvedības neesamība kopš SA *Ducroire* izveides brīža ir būtiski apgrūtinājusi 3. pasākuma analīzi un likusi Komisijai veikt šo analīzi, pamatojoties uz noteiktiem pieņēmumiem. Ņemot vērā to, ka pienākums veikt atsevišķu grāmatvedības uzskaiti ir jāpilda SA *Ducroire*, šis uzņēmums nevar pārņemt Komisijai, ka tā savā analīzē ir izmantojusi vairākus pieņēmumus vai izstrādājusi kompleksu pieeju. Faktiski, ja nebūtu šādas kompleksas pieejas, Komisija varētu vienkārši atzīt, ka visi EUR [75–100] miljoni rada priekšrocības LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

V.5. PIENĀKUMS NODROŠINĀT, LAI NENODODAMĀ DARBĪBA NESEKMĒTU ATBALSTA ATMAKSĀŠANU

- (206) Šajā lēmumā Komisija izslēdza no atbalsta jomas to kapitāla daļu, kas *de facto* sekmēja ar nenododamajiem riskiem saistīto darbību, pat ja šī kapitāla daļa bija uzskatāma par atbalstu, kas neatbilstu privāta investora prasībām. Tādējādi neatbilstīgā atbalsta summa nav uzskatāma par atbalstu nenododamām darbībām. Tādēļ šā lēmuma loģika paredz, ka neatbilstīgā atbalsta atmaksāšana ir stingri jāfinansē no nododamām darbībām un ar tām saistītā kapitāla, un tas ir vienīgais veids, kā atjaunot to konkurences situāciju nododamo risku tirgū, kas eksistēja pirms neatbilstīgā atbalsta piešķiršanas. Kā iepriekš teikts, šai atgūšanai ir jānotiek, pamatojoties uz atsevišķu kontu nodalīšanu un saskaņā ar Beļģijas iestāžu 2012. gada maija piezīmēm.

⁽⁷⁵⁾ Pat ja nenododamo risku darbība tiktu vērtēta izolēti, rentabilitāte tālu atpaliktu no kapitāla izmaksām, ko aplēsušās pašas Beļģijas iestādes.

VI. SECINĀJUMI

(207) Komisija konstatē, ka no trim pasākumiem, uz kuriem attiecas formālā izmeklēšanas procedūra, 1. un 2. pasākums (valsts garantija un iespējamā iekšējā līdzekļu pārdale par labu nododamiem riskiem *ONDD* ietvaros) nav uzskatāmi par atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Turpretim 3. pasākuma analīze ļauj secināt, ka eksistē atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, un tas sasniedz EUR 36,6 miljonus. Ņemot vērā to, ka *ONDD* (darbodamās Beļģijas valsts vārdā) ir nelikumīgi īstenojusi 3. pasākumu, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu, un ka šis atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu, tas ir jāatgūst. Šā atbalsta atmaksāšana ir jāfinansē no darbības, kas saistīta ar *SA Ducroire* nododamajiem riskiem.

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Garantija, ko Beļģija piešķirusi *ONDD*, nav sekmējusi *ONDD* darbību, kas saistīta ar nododamiem riskiem, un tā nav uzskatāma par atbalstu.

2. pants

Iespējamā iekšējā līdzekļu pārdale par labu darbībai, kas saistīta ar nododamiem riskiem *ONDD* ietvaros, kuras esība nav pierādīta, nav uzskatāma par atbalstu.

3. pants

Sākotnējais ieguldījums kapitālā, ko *ONDD* piešķirusi par labu *SA Ducroire* EUR 113,4 miljonu apmērā, nav uzskatāms par atbalstu.

4. pants

Sākotnējais ieguldījums kapitālā, ko *ONDD* piešķirusi par labu *SA Ducroire* EUR 36,6 miljonu apmērā un kas īstenots 2004. gada 23. septembrī, pārkāpjot Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 3. punktu, ir uzskatāms par nelikumīgu atbalstu, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu minētā līguma izpratnē.

5. pants

1. Beļģijai ar *ONDD* starpniecību ir pienākums atgūt atbalstu, kas minēts 4. pantā, no *SA Ducroire*. Beļģijai ir pienākums iesniegt detalizētu informāciju – tostarp apliecinājumu, ko izdevis neatkarīgs revīzijas uzņēmums, kas pārbaudījis grāmatvedību – pierādot, ka šī atmaksāšana ir finansēta tikai no darbības, kas saistīta ar *SA Ducroire* nododamajiem riskiem.

2. Atgūstamajās summās ir iekļaujami procenti, ko aprēķina, sākot no datuma, kad atbalsts nodots *SA Ducroire* rīcībā (2005. gada 1. janvāra), līdz šo summu faktiskai atgūšanai.

3. Procentus aprēķina no saliktās bāzes summas saskaņā ar noteikumiem, kas paredzēti Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 ⁽⁷⁶⁾ V nodaļā.

4. Atbalsts atgūstams nekavējoties un efektīvi.

6. pants

Atsevišķā administrēšana un atsevišķā grāmatvedība darbībai, kas saistīta ar nenododamiem riskiem, un darbībai, kas saistīta ar nododamajiem riskiem, jāievieš nekavējoties un jāīsteno tā, lai darbība, kas saistīta ar nenododamajiem riskiem, varētu saņemt valsts atbalstu. Nodalot kontus, jāņem vērā finanšu dati, ko Beļģijas iestādes iesniedza 2012. gada maijā. Jo īpaši ar to saistītā kapitāla izvērtēšana ir jāveic tāpat, kā notika 2012. gada maijā.

⁽⁷⁶⁾ OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.

7. pants

1. Divu mēnešu laikā pēc šā lēmuma paziņošanas Beļģija iesniedz Komisijai šādu informāciju:

- a) kopējo summu (atbalsta pamatsummu un procentus), kas jāatgūst no *SA Ducroire*;
- b) šā lēmuma izpildei jau pieņemto vai paredzēto pasākumu sīku aprakstu;
- c) dokumentus, kas pierāda, ka *SA Ducroire* ir brīdināta par atbalsta atmaksāšanu.

2. Beļģija regulāri informē Komisiju par valsts pasākumu gaitu, kas veikti šā lēmuma īstenošanai līdz 4. pantā minētā atbalsta pilnīgai atgūšanai. Pēc jebkura Komisijas pieprasījuma tā nekavējoties iesniedz visu informāciju par jau veiktajiem un plānotajiem pasākumiem šā lēmuma izpildei. Tā iesniedz arī sīku informāciju par no *SA Ducroire* jau atgūtajām atbalsta summām un procentiem.

8. pants

Beļģija veic nepieciešamos pasākumus, lai šis lēmums tiktu īstenots četros mēnešos pēc tā paziņošanas dienas.

9. pants

Šis lēmums ir adresēts Beļģijas Karalistei.

Briselē, 2013. gada 20. martā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja vietnieks
Joaquin ALMUNIA

PIELIKUMS

INFORMĀCIJA PAR SAŅEMTAJĀM, ATGŪSTAMAJĀM UN JAU ATGŪTAJĀM SUMMĀM

Saņēmēja dati	Kopējā atbalsta summa, kas saņemta saskaņā ar shēmu ⁽¹⁾	Atgūstamā atbalsta kopsumma ⁽¹⁾ (pamatsumma)	Jau atmaksātā kopsumma ⁽¹⁾	
			Pamatsumma	Procenti

⁽¹⁾ Miljonos, valsts valūtā.

III

(Citi tiesību akti)

EIROPAS EKONOMIKAS ZONA

Atklātībai pieejamā versija ⁽¹⁾

EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDES LĒMUMS

Nr. 244/12/COL

(2012. gada 27. jūnijs)

par pārstrukturēšanas atbalstu *Íslandsbanki* (Islande)

EBTA Uzraudzības iestāde ("Iestāde"),

ŅEMOT VĒRĀ Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu ("EEZ līgums") un jo īpaši tā 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu un 26. protokolu,

ŅEMOT VĒRĀ Nolīgumu starp EBTA valstīm par Uzraudzības iestādes un Tiesas izveidi ("Nolīgums par Iestādes un Tiesas izveidi") un jo īpaši tā 24. pantu,

ŅEMOT VĒRĀ Nolīguma par Iestādes un Tiesas izveidi 3. protokolu ("3. protokols") un jo īpaši tā I daļas 1. panta 3. punktu, II daļas 7. panta 3. punktu un II daļas 13. pantu,

tā kā:

I. FAKTI

1. PROCEDŪRA

- (1) Pēc neoficiālās sarakstes 2008. gada oktobrī un Islandes parlamenta (Altings) Likuma Nr. 125/2008 par valsts kases līdzekļu izmantošanas atļauju neparastos finanšu tirgus apstākļos utt. (tā sauktā "Likuma par ārkārtas stāvokli") pieņemšanas 6. oktobrī, kas Islandes valstij piešķīra plašas pilnvaras iejaukties banku nozarē, Iestādes priekšsēdētājs 2008. gada 10. oktobrī nosūtīja Islandes iestādēm vēstuli, kurā pieprasīja ziņot Iestādei par valsts atbalsta pasākumiem, kas veikti saskaņā ar Likumu par ārkārtas stāvokli. Periodiski turpinājās sakari un sarakste, no kuras īpaši jāatzīmē Iestādes 2009. gada 18. jūnijā nosūtītā vēstule, kurā tā Islandes iestādēm atgādināja nepieciešamību ziņot par jebkādiem valsts atbalsta pasākumiem un 3. protokola 3. pantā noteikto "atturēšanās no jebkādas darbības" klauzulu. Pēc turpmākas sarakstes Islandes iestādes 2010. gada 15. septembrī beidzot ar atpakaļejošu datumu paziņoja par valsts atbalstu, kas piešķirts *Glitnir* dažu operāciju atjaunošanai un jaunas *Glitnir Bank* (no tā brīža pārsaukta par "*Íslandsbanki*") izveidei un kapitalizācijai ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Šis dokuments ir pieejams tikai informatīvos nolūkos. Šajā atklātībai pieejamajā versijā nav iekļauta visa informācija, lai neatklātu konfidencialu informāciju. Tā ir apzīmēta šādi [...] vai kvadrātiekvāps iekļauts attiecīgās informācijas nekonfidencialais apkopojums.

⁽²⁾ Sīkāku procedūras aprakstu sk. 3. zemsvītras piezīmē minētajā lēmumā par procedūras uzsākšanu.

- (2) EBTA Uzraudzības iestāde ("Iestāde") 2010. gada 15. decembra vēstulē ⁽³⁾ informēja Islandes iestādes par savu lēmumu uzsākt 3. protokola I daļas 1. panta 2. punktā noteikto procedūru attiecībā uz Islandes valsts veiktajiem pasākumiem (vecās) *Glitnir Bank hf* dažu operāciju atjaunošanai un *New Glitnir Bank hf*, kas tagad pārsaukta par *Íslandsbanki*, izveidei un kapitalizācijai ("lēmums par procedūras uzsākšanu") ⁽⁴⁾. Iestāde pieprasīja sešu mēnešu laikā iesniegt arī detalizētu *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas plānu.
- (3) Iestāde 2011. gada 24. martā saņēma e-pasta vēstuli ⁽⁵⁾ ar vienu piezīmi no ieinteresētajām personām, ko tā pārsūtīja Islandes iestādēm 2011. gada 25. maijā. Islandes iestādes neatbildēja uz šo piezīmi.
- (4) Islandes iestādes ar 2011. gada 31. marta vēstuli iesniedza *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas plānu. Pēc *Byr* iegādes 2011. gada novembrī Islandes iestādes 2012. gada 22. februārī iesniedza jaunu *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas plānu ⁽⁶⁾.
- (5) Iestāde 2011. gada 11. jūlijā un 2012. gada 13. februārī pieprasīja informāciju attiecībā uz pārstrukturēšanas plānu. Atbildes uz šiem informācijas pieprasījumiem no Islandes iestādēm tika saņemtas 2011. gada 17. oktobrī un 2012. gada 13. martā. Galīgās versijas tika iesniegtas 2012. gada 16. maijā un 2012. gada 6. jūnijā ⁽⁷⁾.
- (6) Turklāt Iestāde 2011. gada 7. jūnijā un 2012. gada 27.–28. februārī tikās ar Islandes iestādēm.

2. PRIEKŠVĒSTURE

- (7) Šajā iedaļā Iestāde aprakstījusi tos notikumus, faktus un ekonomikas, politikas un tiesiskā regulējuma attīstību, kas attiecas uz Islandes finanšu sistēmas sabrukumu un atjaunošanu sākot no 2008. gada oktobra līdz datumam, kas šķītis nepieciešams, lai iezīmētu kontekstu, kurā ir veikts konkrēto atbalsta pasākumu novērtējums. Pirms tam tā hronoloģiskā veidā aprakstījusi *Glitnir* bankrotu.

2.1. *Glitnir Bank* bankrots

- (8) Daudzas lielākās starptautiskās finanšu iestādes 2008. gada septembrī sāka saskarties ar nopietnām grūtībām. Pasaules finanšu tirgu satricinājuma situācijā un pēc *Lehman Brothers* bankrota 2008. gada septembrī trīs lielākās Islandes komercbankas, kas iepriekšējos gados bija piedzīvojušas ārkārtēju izaugsmi, saskārās ar grūtībām refinansēt savas īstermiņa parādsaistības, un klienti sāka masveidā izņemt noguldījumus. *Lehman Brothers* 15. septembrī iesniedza lūgumu par aizsardzību maksātnespējas gadījumā, un tajā pašā dienā tika paziņots, ka *Bank of America* gatavojas pārņemt *Merrill Lynch*.
- (9) Savukārt *Lloyds TSB* gatavojās pārņemt vienu no lielākajām Apvienotās Karalistes bankām *HBOS*. Tikmēr *Glitnir* saskārās ar lielām grūtībām finansēt savas darbības. Obligācijas emitēšana bija jāatceļ intereses trūkuma dēļ, aktīvu pārdošana netika pabeigta, un Vācijas banka atteicās pagarināt termiņu diviem aizdevumiem, kuru apmērs bija aptuveni EUR 150 miljoni. Turgus apstākļi arī dramatiski pasliktinājās pēc *Lehman Brothers* bankrota.

⁽³⁾ Iestādes Lēmums Nr. 494/10/COL, ar kuru uzsāk oficiālu izmeklēšanas procedūru par valsts atbalstu, kas piešķirts (vecās) *Glitnir Bank hf* dažu operāciju atjaunošanai un *New Glitnir Bank hf* (tagad pārsaukta par *Íslandsbanki*) izveidei un kapitalizācijai, OV C 41, 10.2.2011., 51. lpp. un *Oficiālā Vēstneša* EEZ papildinājums Nr. 7, 10.2.2011., 50. lpp.

⁽⁴⁾ Sikāka informācija par procedūru, kuras rezultātā ir pieņemts Iestādes Lēmums Nr. 494/10/COL, atrodama lēmuma daļā, kas attiecas uz procedūru.

⁽⁵⁾ Ieinteresētās personas 2012. gada 25. maijā laboja šo vēstuli.

⁽⁶⁾ Sk. Iestādes Lēmumu Nr. 325/11/COL "*Íslandsbanki* par *Byr* iegādi piešķirtā atbalsta atļaušana un *SLF* pagaidu apstiprinājuma termiņa pagarināšana", OV C 16, 19.1.2012., 10. lpp. un *Oficiālā Vēstneša* EEZ papildinājumā Nr. 3, 19.1.2012., 1. lpp.

⁽⁷⁾ Attiecībā uz konkurences situāciju Islandes banku nozarē un iespējamu konkurences koriģēšanu Iestāde sadarbojās ar Islandes Konkurences iestādi (ICA).

- (10) *Glitnir* padomes priekšsēdētājs 2008. gada 25. septembrī sazinājās ar Islandes Centrālo banku (CBI), lai to informētu, ka saistībā ar aizdevumiem, kas bija jāatmaksā oktobrī, bankai radās tūlītējs iztrūkums EUR 600 miljonu apmērā. 29. septembrī tika paziņots, ka Islandes valdība piešķirs *Glitnir* EUR 600 miljonus apmaiņā pret 75 % no tās pašu kapitāla. Tas, ka EUR 600 miljoni bija gandrīz ceturtā daļa no Islandes ārvalstu valūtas rezervēm, ka *Glitnir* jau kādu laiku bija refinansēšanas problēmas un ka tai bija aptuveni EUR 1,4 miljardu parāds, kas bija jāatmaksā turpmākajos sešos mēnešos, saskaņā ar publiski pieejamo informāciju tomēr liecināja, ka piedāvājums nebija uzticams⁽⁸⁾. Kā izrādījās, emitēto *Glitnir* akciju vērtība vienā dienā nokritās no ISK 200 miljardiem līdz ISK 26 miljardiem.
- (11) No Islandes bankām tika masveidā izņemti noguldījumi ne tikai ārzemēs, bet arī Islandē. Iekšzemes noguldījumu izņemšana sasniedza tāds apmērus, ka vienā brīdī Islandes bankām un CBI gandrīz vairs nebija skaidras naudas. Kredītaģentūra *Moody's* 2008. gada 30. septembrī pazemināja *Glitnir* kredītreitingu, veicinot turpmāku aizdevumu atmaksāšanas saistību izveidi. Sekoja arī starpības maksājumi vairāk nekā EUR 1 miljarda apmērā. *Glitnir* 2008. gada 7. oktobrī tika noteikta prasība lūgt Islandes Finanšu uzraudzības iestādei (FME) pārņemt tās kontroli⁽⁹⁾.

2.2. Finanšu krīze un Islandes banku bankrota galvenie iemesli

- (12) Islandes iestādes savā ziņojumā par piešķirto atbalstu *New Glitnir Bank* (vēlāk *Íslandsbanki*) paskaidroja, ka Islandes banku nozares sabrukuma iemesli un nepieciešamība tām iejaukties pietiekami sīki bija aprakstīti ziņojumā, ko sagatavoja Islandes parlamenta izveidotā īpašas izmeklēšanas komisija (SIC)⁽¹⁰⁾, kuras uzdevums bija izmeklēt un analizēt procesus, kuru rezultātā bankrotēja trīs galvenās bankas. Iestāde turpmāk apkopojusi komisijas secinājumus par svarīgākajiem *Glitnir Bank* bankrota iemesliem. Informācija ir apkopota no SIC ziņojuma 2. nodaļas (ziņojuma kopsavilkums) un 21. nodaļas (Islandes banku bankrota iemesli – atbildība, kļūdas un nolaidība).
- (13) Likviditātes samazināšanās pasaules finanšu tirgos, kas sākās 2007. gadā, noveda pie bankrota trīs galvenās Islandes bankas, kuru uzņēmējdarbības operācijas bija kļuvušas arvien vairāk atkarīgas no finansējuma iegūšanas starptautiskajos tirgos. Tomēr Islandes banku bankrota iemesli bija daudzi un sarežģīti. SIC izmeklēja iemeslus, kuru dēļ bankrotēja galvenās bankas, un jāatzīmē, ka lielākā daļa secinājumu attiecās uz visām trim bankām un daudzi no tiem bija savā starpā saistīti. Turpmāk īsumā apkopoti ar banku darbībām saistītie bankrota iemesli.

Pārmērīga un neilgtspējīga paplašināšanās

- (14) SIC secināja, ka gados, kas noveda pie sabrukuma, bankas bija paplašinājušas savas bilances un aizdevumu portfeļus, pārsniedzot savu darbības un vadības kapacitāti. Trīs banku kopējie aktīvi bija pārmērīgi pieauguši no ISK 1,4 triljoniem⁽¹¹⁾ 2003. gadā līdz ISK 14,4 triljoniem 2008. gada otrā ceturksņa beigās. Liela visu trīs banku izaugsmes daļa bija aizdevumi ārvalstu personām, un tie ievērojami palielinājās 2007. gada laikā⁽¹²⁾, jo īpaši pēc starptautiskās likviditātes krīzes sākuma. Tas lika SIC secināt, ka lielu daļu no šo aizdevumu pieauguma veidoja

⁽⁸⁾ Sk. īpašās izmeklēšanas komitejas ziņojuma Islandes parlamentam 2. nodaļu: Ziņojuma galveno secinājumu kopsavilkums, 13. lpp., pieejams vietnē: <http://sic.althingi.is/pdf/RNAvef-Kafl12Enska.pdf>.

⁽⁹⁾ Arī *Landsbanki* tika nodota tiesas administratoram tajā pašā dienā, un ar *Kaupthing Bank* tas notika divas dienas vēlāk – 2008. gada 9. oktobrī.

⁽¹⁰⁾ SIC locekļi bija Augstākās tiesas tiesnesis *Páll Hreinsson*, Islandes parlamentārais ombuds *Tryggvi Gunnarsson* un ASV Jeila Universitātes lektore un asociētā profesore Ph. D. *Sigríður Benediktsdóttir*. Ziņojums pilnībā ir pieejams islandiešu valodā vietnē: <http://rma.althingi.is/>, un daļējs tulkojums angļu valodā (tostarp ziņojuma kopsavilkums un nodaļas, kas attiecas uz banku bankrota iemesliem) pieejams vietnē: <http://sic.althingi.is/>.

⁽¹¹⁾ Islandes krona.

⁽¹²⁾ Sešos mēnešos aizdevumi ārvalstu personām palielinājās par EUR 11,4 miljardiem – no EUR 9,3 miljardiem līdz EUR 20,7 miljardiem.

aizdevumi uzņēmumiem, kuriem citur tika atteikts kredīts. Ziņojumā tika secināts arī tas, ka banku investīciju joma bija kļuvusi riskantāka un arvien pieaugošas banku darbības un izaugsme veicināja problēmas.

Starptautiskajos tirgos pieejamā finansējuma samazināšanās

- (15) Lielā mērā banku izaugsme veicināja piekļuvi starptautiskajiem finanšu tirgiem, pārvēršana kapitālā ar labiem kredītreitīgiem un piekļuvi Eiropas tirgiem, izmantojot EEZ līgumu. Islandes bankas 2005. gadā aizņēmas EUR 14 miljardus ārvalstu parāda vērtspapīru tirgos ar samērā labvēlīgiem nosacījumiem. Kad piekļuvi Eiropas parāda vērtspapīru tirgiem kļuva ierobežotāka, bankas finansēja savas darbības ASV tirgos ar nodrošinātās parāda obligācijās apvienotiem Islandes parāda vērtspapīriem. Pirmssabrukuma periodā bankas arvien vairāk paļāvās uz īstermiņa aizņēmumiem, kas radīja lielākus un pēc SIC ieskatiem paredzamus refinansēšanas riskus.

Banku īpašnieku saistību īpatsvara palielināšana

- (16) Visās lielākajās Islandes bankās galvenie īpašnieki bija vieni no lielākajiem parādniekiem⁽¹³⁾. *Glitnir* aizdevumi lielākajiem *Baugur* grupas akcionāriem un saistītajām pusēm, jo īpaši *FL* grupai, bija apjomīgi. 2007. gada pavasarī tika iecelta jauna *Glitnir* padome pēc tam, kad *Baugur* grupa un *FL* grupa būtiski palielināja savu akciju apjomu bankā. 2007. gada otrajā pusē un 2008. gada sākumā aizdevumi *Baugur* un ar *Baugur* saistītiem uzņēmumiem gandrīz dubultojās, un kulminācijas brīdī aizdevumi šai grupai sasniedza 80 % no bankas pašu kapitāla⁽¹⁴⁾. Šī aizdevumu izsniegšana lielākajiem akcionāriem pieauga, neskatoties uz to, ka *Glitnir* sāka saskarties ar likviditātes un refinansēšanas problēmām. SIC uzskatīja, ka dažiem akcionāriem, izmantojot banku īpašnieku statusu, bija nepamatoti viegla piekļuve aizņēmumiem no bankām. Tā secināja arī, ka bija skaidras norādes, ka *Baugur* un *FL* grupa mēģināja nepiemēroti ietekmēt bankas vadību un pastāvēja neskaidras robežas starp lielāko akcionāru interesēm un bankas interesēm. Tāpēc uzsvars uz lielākajiem akcionāriem kaitēja citiem akcionāriem un kreditoriem. Kad banka bankrotēja, tās nenomaksātie aizdevumi *Baugur* grupai un saistītajiem uzņēmumiem bija aptuveni EUR 2 miljardi jeb aptuveni 70 % no tās pašu kapitāla. SIC apšaubīja arī bankas meitasuzņēmumu pārvaldīto naudas tirgu fondu darbību, kas veica ievērojamus ieguldījumus ar banku īpašniekiem saistītos vērtspapīros. *Glitnir* meitasuzņēmums *Glitnir Funds* aizdeva aptuveni EUR 300 miljonus *Baugur* un *FL* grupai, ieguldot 20 % no sava kopējā kapitāla to vērtspapīros.

Riska koncentrācija

- (17) Saistībā ar problēmu, kas bija lieli riska darījumi ar lielākajiem akcionāriem, SIC secināja, ka banku aktīvu portfeli bija nepietiekami dažādoti. SIC uzskatīja, ka Eiropas noteikumi par lieliem riska darījumiem tika šauri interpretēti, jo īpaši attiecībā uz akcionāriem, un bankas mēģināja izvairīties no noteikumiem.

Niecīgs pašu kapitāls

- (18) Lai gan *Glitnir* un citu divu lielāko Islandes banku kapitāla rādītājs vienmēr tika norādīts kā nedaudz augstāks par obligāto minimumu, SIC secināja, ka kapitāla rādītāji neprecīzi atspoguļoja banku finanšu stabilitāti. Tas bija, pateicoties banku pašu akciju riska darījumam, izmantojot primāros nodrošinājumus un biržā netirgotus nākotnes līgumus par akcijām. Uzņēmumu pašu finansētais akciju kapitāls, ko SIC dēvēja par "niecīgu pašu kapitālu"⁽¹⁵⁾, bija vairāk nekā 25 % no banku kapitāla bāzes (vai vairāk nekā 50 %, salīdzinot ar kapitāla galveno sastāvdaļu, t. i., no akcionāru kapitāla atskaitot nemateriālos aktīvus). Turklāt pastāvēja problēmas, ko radīja risks saistībā ar to, ka bankām piederēja vienai otras akcijas. Līdz 2008. gada vidum banku pašu akciju tiešais finansējums, kā arī otru divu banku akciju šķērsfinansējums sasniedza aptuveni ISK 400 miljardus – aptuveni 70 % no kapitāla

⁽¹³⁾ Ziņojuma 21.2.1.2. nodaļa (6. lpp.).

⁽¹⁴⁾ Stāvokli turpmāk saasināja lielāko Islandes ieguldījumu sabiedrību ārvalstu kreditori, kas samazinātu nodrošinājumu vērtību dēļ pieprasīja starpības maksājumus, kā rezultātā trīs galvenās bankas pārņēma finansējumu, lai varētu atmaksāt ārvalstu bankām.

⁽¹⁵⁾ Ziņojuma 21.2.1.4. nodaļa.

galvenās sastāvdaļas. SIC uzskatīja, ka akcionāru pašu kapitāla finansējuma apjoms ar aizņēmumiem no pašu sistēmas bija tik liels, ka sistēmas stabilitāte bija apdraudēta. Ievērojams pašu akciju apjoms bankām kalpoja par nodrošinājumu to aizdevumiem, un, tā kā akciju cenas kritās, pazeminājās arī to aizdevumu portfeļu kvalitāte. Tas ietekmēja banku darbību un radīja papildu spiedienu uz to akciju cenām; uz to reaģējot (kā SIC secināja no tās rīcībā esošās informācijas), bankas mēģināja maksliģi izveidot nepamatotu pieprasījumu pēc savām pašu akcijām.

Banku apjoms

- (19) Trīs galveno banku bilances apjoms (kopā) 2001. gadā bija nedaudz lielāks par Islandes iekšzemes kopproduktu (IKP) gadā. Līdz 2007. gada beigām bankas bija kļuvušas starptautiskas un to aktīvi bija deviņas reizes lielāki par Islandes IKP. SIC ziņojumā atzīmēts, ka līdz 2006. gadam novērotāji komentēja, ka banku sistēma bija pāraugusi CBI kapacitāti, un apšaubīja, vai tā varēs pildīt savu pēdējās instances aizdevēja lomu. Līdz 2007. gada beigām Islandes īstermiņa parādi (galvenokārt radušies banku finansējuma dēļ) bija 15 reizes lielāki par ārvalstu valūtas rezervēm un arī ārvalstu noguldījumi trijās bankās bija 8 reizes lielāki par ārvalstu valūtas rezervēm. Noguldītāju un ieguldītāju garantiju fondam bija minimāli līdzekļi salīdzinājumā ar banku noguldījumiem, kas tam bija jāgarantē. SIC secina, ka šo faktoru dēļ Islande nevarēja ietekmēt noguldījumu masveida izņemšanu no tās bankām.

Pēkšņā banku izaugsme salīdzinājumā ar tiesisko regulējumu un finanšu infrastruktūru

- (20) SIC secināja, ka attiecīgajām Islandes uzraudzības iestādēm trūka vajadzīgās ticības, jo nebija pēdējās instances aizdevēja ar pietiekamiem līdzekļiem. Ziņojumā secināts, ka FME un CBI nebija zināšanu un pieredzes saistībā ar banku darbību regulēšanu ekonomiski grūtā laikā, bet tās būtu varējušas rīkoties, lai samazinātu riska līmeni, ar ko bankas saskārās. Piemēram, FME izaugsme nebija proporcionāla, jo bankas un regulatoru prakse netika līdzīgu banku operāciju straujajai attīstībai. Ziņojumā kritizēta arī valdība, secinot, ka iestādēm būtu bijis jārikojas, lai samazinātu banku iespējamo ietekmi uz ekonomiku, samazinot to apjomu vai pieprasot vienai vai vairākām bankām pārcelt savu galveno vadību uz ārvalstīm⁽¹⁶⁾.

Islandes ekonomikas nelīdzsvarotība un pārmērīga paplašināšanās

- (21) SIC ziņojumā minēta atsauce uz notikumiem saistībā ar plašāku ekonomiku, kas arī ietekmēja banku straujo izaugsmi un veicināja apjoma un ietekmes nelīdzsvarotību starp finanšu pakalpojumu nozari un pārējo ekonomiku. Ziņojumā secināts, ka valdības politika (jo īpaši fiskālā politika), visticamāk, veicināja pārmērīgu paplašināšanos un nelīdzsvarotību un CBI monetārā politika nebija pietiekami ierobežojoša. Ziņojumā minēta atsauce arī uz Islandes Mājokļu finansējuma fonda pārāk vienkāršajiem aizdevumu izsniegšanas noteikumiem kā "vienu no lielākajām kļūdām monetārajā un fiskālajā pārvaldībā periodā, kas noveda pie banku bankrota"⁽¹⁷⁾. Ziņojumā kritizēts arī tas, cik viegli bankas varēja saņemt aizņēmumus no CBI, kā rezultātā CBI īstermiņa nodrošināto aizdevumu apmērs palielinājās no ISK 30 miljardiem 2005. gada rudenī līdz ISK 500 miljardiem 2008. gada oktobra sākumā.

⁽¹⁶⁾ Faktiski tieši tad valdības koalīcija izveidoja politiku, lai veicinātu lielāku izaugsmi un stimulētu bankas saglabāt savu galveno vadību Islandē.

⁽¹⁷⁾ Ziņojuma 2. nodaļa, 5. lpp.

Islandes krona, ārējā nelīdzsvarotība un kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu ienākumu/izdevumu starpība

- (22) Ziņojumā atzīmēts, ka 2006. gadā Islandes kronas vērtība bija nepastāvīgi augsta, Islandes tekošā konta deficīts bija lielāks nekā 16 % no IKP un pasīvu apjoms ārvalstu valūtā, atskaitot aktīvus, bija tuvu gada kopējam IKP. Bija visi priekšnoteikumi finanšu krīzei. Līdz 2007. gada beigām kronas vērtība pamazām kritās un kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu ienākumu/izdevumu starpība Islandei un bankām pārmērīgi pieauga.

2.3. Veiktie pasākumi banku nozares atjaunošanai

- (23) Pēc trīs lielāko komercbanku (tostarp *Glitnir*) bankrota 2008. gada oktobrī Islandes iestādes saskārās ar nepieciešamu pārbaudījumu saglabāt nepārtrauktas banku operācijas Islandē ⁽¹⁸⁾. Islandes valdības piemērotā politika lielākoties ir noteikta Likumā par ārkārtas stāvokli ⁽¹⁹⁾, ko Islandes parlaments pieņēma 2008. gada 6. oktobrī. Likums piešķir FME ārkārtējas pilnvaras kontrolēt finanšu uzņēmumus un atbilstoši rīkoties ar to aktīviem un pasīviem. Valsts kase bija pilnvarojusi finanšu ministru izmaksāt līdzekļus, lai izveidotu jaunus finanšu uzņēmumus. Turklāt finanšu uzņēmumu bankrota procedūrās noguldījumiem bija jādod prioritāte salīdzinājumā ar citām prasībām. Valdība paziņoja, ka noguldījumiem iekšzemes komercbankās un krājbankās un to filiālēs Islandē jābūt pilnībā aizsargātiem.
- (24) Sākotnēji politikas prioritātes bija vērstas uz iekšzemes banku, maksājumu un norēķinu sistēmu pamatfunkciju nodrošināšanu. Pirmajās nedēļās pēc sabrukuma Islandes valdība sadarbībā ar Starptautisko Valūtas fondu ("SVF") sagatavoja arī ekonomikas programmu, kā rezultātā 2008. gada 20. novembrī tika apstiprināts Islandes pieprasījums noslēgt divu gadu rezerves vienošanos ar Fondu, kas ietvēra USD 2,1 miljarda aizdevumu no SVF ar mērķi stiprināt Islandes valūtas rezerves. Papildu aizdevumus līdz USD 3 miljardu apmēram nodrošināja citas Ziemeļeiropas valstis, kā arī daži citi tirdzniecības partneri. No SVF aizdevuma USD 827 miljoni bija pieejami uzreiz, bet pārējā summa tika piešķirta ar astoņām vienādām iemaksām pēc programmas pārskatīšanas katru ceturksni.
- (25) SVF programma bija plaša mēroga stabilizācijas programma, kurai bija trīs galvenie mērķi. Pirmkārt, stabilizēt kronu un atjaunot uzticību tai, lai apturētu krīzes negatīvo ietekmi uz ekonomiku. Pasākumi ietvēra kapitāla kontroles ieviešanu ar mērķi apturēt kapitāla aizplūšanu. Otrkārt, programma ietvēra visaptverošu banku pārstrukturēšanas stratēģiju ar gala mērķi atjaunot dzīvotspējīgu finanšu sistēmu Islandē, kā arī saglabāt valsts starptautiskās finansiālās attiecības. Papildu mērķi cita starpā bija nodrošināt bankas aktīvu godīgu novērtēšanu, līdz maksimumam palielināt aktīvu atgūšanu un stiprināt uzraudzības praksi. Treškārt, programmas mērķis bija nodrošināt ilgtspējīgas valsts finanses, ierobežojot zaudējumu sabiedriskošanu bankrotējušajās bankās un ieviešot vidēja termiņa fiskālās konsolidācijas programmu.
- (26) Islandes iestādes uzsvēra, ka ārkārtas apstākļu dēļ saistībā ar banku sistēmas lielo apjomu attiecībā pret valsts kases finanšu kapacitāti iestādēm pieejamie politikas risinājumi bija ierobežoti. Tāpēc izvēlētie risinājumi bija daudzējādā ziņā atšķirīgi no citu valstu valdību veiktajiem pasākumiem finanšu stabilitātes draudu novēršanai.

⁽¹⁸⁾ Islandes iestāžu veikto pasākumu sīkāku vispārīgu aprakstu sk. finanšu ministra 2011. gada maija ziņojumā Parlamentam par komercbanku atvēršanu ("*Skýrsla fjármálaráðherra um endurreisn viðskiptabankanna*"), kas pieejams vietnē <http://www.althingi.is/altext/-139/s/pdf/1213.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Likums Nr. 125/2008 par valsts kases līdzekļu izmantošanas atļauju neparastos finanšu tirgus apstākļos utt.

- (27) Balstoties uz Likumu par ārkārtas stāvokli, trīs lielākās komercbankas, t. i., *Glitnir Bank*, *Landsbanki Íslands* un *Kaupthing Bank*, tika sadalītas "vecajās" un "jaunajās" bankās. Finanšu ministrs izveidoja trīs sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kas pārņēma veco banku iekšzemes operācijas, un iecēla to direktoru padomes. FME pārņēma veco banku kontroli, lielāko daļu no to iekšzemes aktīviem un pasīviem (noguldījumiem) piešķirot jaunajām bankām, kas turpināja banku operācijas Islandē, bet vecās bankas uzraudzīja to attiecīgās strīdu izšķiršanas komitejas⁽²⁰⁾. Lielākā daļa no ārvalstu aktīviem un pasīviem tika izvietoti vecajās bankās, kurām vēlāk tika veiktas likvidācijas procedūras, un galu galā visas ārvalstu operācijas tika slēgtas⁽²¹⁾.
- (28) Trīs jauno banku pagaidu sākuma bilancēs 2008. gada 14. novembrī bija paredzēts, ka banku apvienotie kopējie aktīvi būs ISK 2886 miljardi, ieskaitot valsts piešķirto pašu kapitālu ISK 385 miljardu apmērā. Kopējais jauno banku emitēto obligāciju apmērs vecajām bankām kā maksājums par pārvesto aktīvu, kas pārsniedz pasīvus, vērtību, bija paredzēts ISK 1153 miljardi. FME pasūtīja *Deloitte LLP* veikt pārvesto aktīvu un pasīvu vērtības novērtējumus. Šajā procesā atklājās, ka neatkarīgā novērtējumā netiktu noteiktas pārvesto neto aktīvu fiksētās vērtības un tie būtu novērtējumi ar zināmu ierobežojumu. Atklājās arī, ka banku kreditori cēla iebildumus par novērtēšanas procesu, ko tie uzskatīja par neobjektīvu, un sūdzējās, ka tie nebija spējīgi aizsargāt savas intereses. Šo sarežģījumu dēļ tika mainīta rēķinu noslēgšanas politika starp vecajām un jaunajām bankām, nosakot, ka tā vietā, lai uzticētos neatkarīgu ekspertu novērtējumiem, puses mēģinās panākt vienošanos par pārvesto neto aktīvu vērtību sarunu ceļā.
- (29) Bija skaidrs, ka pusēm būs grūti panākt vienošanos par novērtējumiem, jo tie acīm redzami bija balstīti uz daudziem pieņēmumiem, par kuriem puses, visticamāk, nebūs vienprātis. Valsts mēģināja panākt vienošanās pamatnovērtējumiem, kas veido stingru pamatu jauno banku sākotnējai kapitalizācijai. Pamatnovērtējumā pārsvarā esošo aktīvu cenu stāvokli varētu attiecināt uz kreditoriem iespējamo obligāciju vai banku akciju kapitāla vērtības paaugstināšanās veidā, jo sarunās atklājās, ka *Glitnir* un *Kaupthing* strīdu izšķiršanas komitejas un lielākā daļa no to kreditoriem varētu būt ieinteresēti iegādāties turējumus jaunajās bankās un tas ļautu tiem gūt priekšrocības no pārvesto aktīvu vērtības iespējama paaugstinājuma.
- (30) Trīs jauno banku pilnīga kapitalizācija un vienošanos ar veco banku kreditoriem pamatprincipi tika paziņoti 2009. gada 20. jūlijā. Valdība kā vienīgā trīs jauno banku īpašniece noslēdza pamata vienošanās ar veco banku strīdu izšķiršanas komitejām attiecībā uz to, kā tiktu aprēķināta un izmaksāta kompensācija par neto aktīvu pārvešanu uz jaunajām bankām. Attiecībā uz divām no jaunajām bankām – *Íslandsbanki* un *New Kaupthing* (vēlāk pārsaukta par *Arion Bank*) – vienošanās ietvēra nosacītu veco banku pienākumu parakstīties uz lielāko pašu kapitāla daļu jaunajās bankās.
- (31) Balstoties uz iepriekš minētajiem pagaidu vienošanās dokumentiem, veco banku strīdu izšķiršanas komitejas 2009. gada oktobrī (attiecībā uz *Glitnir*) un 2009. gada decembrī (attiecībā uz *Kaupthing Bank* un *Landsbanki Íslands*) nolēma izmantot tai piešķirtās izvēles tiesības un parakstīties uz akcijām jaunajās bankās. Valdība 2009. gada 18. decembrī paziņoja, ka banku rekonstrukcija ir noslēgusies un starp Islandes iestādēm un jaunajām bankām, no vienas puses, un *Glitnir Bank*, *Landsbanki Íslands* un *Kaupthing Bank* strīdu izšķiršanas komitejām to kreditoru vārdā, no otras puses, ir panāktas vienošanās par strīdu izšķiršanu attiecībā uz aktīviem, kas tika pārvesti no vecajām bankām uz jaunajām, un ka jaunās bankas tādējādi bija pilnībā finansētas.

⁽²⁰⁾ Sk. arī FME 2009. gada pārskatu (2008. gada jūlijs – 2009. gada jūnijs), kas pieejams vietnē <http://en.fme.is/media/utgefifid-efni/FME-Annual-Report-2009.pdf>.

⁽²¹⁾ Sekoja turpmāka finanšu uzņēmumu pārņemšana. FME 2009. gada martā pārņēma trīs finanšu uzņēmumu – *Straumur-Burdaras*, Reikjavīkas krājbankas (*SPRON*) un *Sparisjodabanki Íslands (Icebank)* – operāciju kontroli un lēma par šo uzņēmumu aktīvu un pasīvu izvietojumu. Vēlāk tika noslēgts sadarbības līgums ar *Straumur* kreditoriem, bet attiecībā uz *SPRON* un *Sparisjodabanki* tika veikta likvidācijas procedūra. Arī citus finanšu uzņēmumus smagi ietekmēja trīs galveno komercbanku bankrots un finanšu tirgos dominējošā nedrošība, un 2010. gadā vēl citu finanšu uzņēmumu kontroli pārņēma valsts pārvalde. Tādēļ FME 2010. gada martā iecēla VBS investīciju bankas pagaidu direktoru padomi. 2010. gada aprīlī FME pārņēma *Keflavík* krājbankas un *Byr* krājbankas kontroli, nosakot, ka to operācijas pārņems jauni finanšu uzņēmumi, attiecīgi *SpKef* krājbanka un *Byr hf*. Tā kā šo jauno uzņēmumu finanšu situācija izrādījās sliktāka, nekā sākotnēji bija paredzēts, vēlāk ar FME lēmumu *SpKef* tika apvienota ar *Landsbankinn* un *Byr hf* tika apvienota ar *Íslandsbanki* un *Byr* akcijas tika izsolītas. Islandes iestādes 2009. gadā tika papildus aicinātas risināt *Saga* kapitāla investīciju bankas finanšu grūtības un 2011. gadā – Mājokļu finansējuma fonda finanšu grūtības.

- (32) Kā izrādījās, valsts kases ieguldījums jauno banku pašu kapitālā bija ievērojami samazināts no sākotnēji paredzētajiem ISK 385 miljardiem līdz ISK 135 miljardiem akciju kapitāla veidā un divās no trijām bankām – *Íslandsbanki* un *Arion Bank* – līdz aptuveni ISK 55 miljardiem no 2. līmeņa kapitāla subordinētu aizdevumu veidā jeb kopā līdz ISK 190 miljardiem. Turklāt valsts kase slēdza ar *Íslandsbanki* un *Arion Bank* konkrētas vienošanās par likviditātes nodrošināšanu. Veco banku piešķirtais akciju kapitāls jaunajām bankām kopā sasniedza aptuveni ISK 156 miljardus. Tāpēc jauno banku kapitalizācijas kopējais apmērs bija aptuveni ISK 346 miljardi. Tādējādi tā vietā, lai saglabātu visas īpašumtiesības trijās bankās, vienošanās paredzēja, ka valsts turējumi tiktu samazināti līdz aptuveni 5 % *Íslandsbanki*, 13 % *Arion Bank* un 81 % *Landsbankinn*.
- (33) Lai gan tas, ka veco banku kreditori pārņēma divas no trijām bankām, atrisināja lielākās problēmas finanšu nozares atjaunošanā un izveidoja stabilāku jauno banku kapitāla pamatu, saglabājās vairāki trūkumi, kas bija jārisina. Kopš 2009. gada rudens bankas centās risināt galvenokārt iekšējās problēmas, izveidojot vispārēju stratēģiju savām operācijām un jo īpaši pārstrukturējot savus aizdevumu portfeļus, kas ir lielākais riska faktors to operācijām un ilgtermiņa dzīvotspējai. Pārstrukturēšanas process bija sarežģīts vairāku sarežģījumus radošu faktoru dēļ, kuru starpā bija Augstākās tiesas nolēmums par ISK valūtā izsniegtu, bet ar ārvalstu valūtām indeksētu aizdevumu nelikumību. Turpmāk aprakstīti šie jautājumi attiecībā uz *Íslandsbanki*, kuri saistīti ar tās pārstrukturēšanu.

Makroekonomiskā vide

- (34) Pēc banku sistēmas sabrukuma 2008. gada oktobrī sekoja lieli ekonomiskie satricinājumi. Grūtības Islandes finanšu sistēmā papildināja uzticības zaudēšana tās valūtai. Kronas vērtība strauji kritās 2008. gada pirmajā ceturksnī un vēlreiz rudenī pirms un pēc trīs komercbanku bankrota. Neskatoties uz 2008. gada rudenī ieviesto kapitāla kontroli, valūtas kursa svārstības saglabājās visu 2009. gadu ⁽²²⁾. Šie satricinājumi izraisīja smagu lejupslīdi Islandes ekonomikā, kā rezultātā IKP pazeminājās par 6,8 % 2009. gadā un par 4 % 2010. gadā.
- (35) Dažas no citām ekonomikas krīzes blakusparādībām bija pēkšņais bezdarba pieaugums no 1,6 % 2008. gadā līdz 8 % 2009. gadā, inflācijas kāpums un faktisko algu samazināšanās. Turklāt būtiski palielinājās uzņēmumu un mājsaimniecību parādi un ienākumus nenesošu aizdevumu daļa banku aizdevumu portfeļos, kā arī jaunās bankas lielā mērogā pārņēma finansiālās grūtībās nonākušos uzņēmumus. Vienlaicīgi banku sistēmas pārstrukturēšanas augsto fiskālo izmaksu dēļ strauji palielinājās nodokļu deficīts un valsts parāds.
- (36) Pēc dziļās lejupslīdes Islandes Statistikas iestādes provizoriskie dati rāda apgrozījumu 2011. gada otrajā pusē un visā gadā IKP pieaugumu par 3,1 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.
- (37) Ekonomiskā izaugsme 2011. gadā galvenokārt notika, pateicoties iekšzemes pieprasījuma pieaugumam, jo īpaši privāto mājsaimniecību patēriņa pieaugumam par 4 %. To palīdzēja sasniegt algu un sociālo pabalstu pieaugums, kā arī konkrētas veiktās politikas iniciatīvas, lai atvieglotu mājsaimniecību parāda maksājumu slogu, tostarp pagaidu procentu likmes subsīdija, aizdevumu atmaksāšanas iesaldēšana un privāto pensiju uzkrājumu iepriekšēja atmaksāšana. Provizoriskie dati par 2011. gadu norāda arī uz ieguldījumu lēnu pieaugumu, lai arī to sākotnējais līmenis ir ļoti zems ⁽²³⁾. Valsts patēriņš pēdējo trīs gadu laikā ir palicis vājā līmenī.
- (38) Vispārīgie makroekonomiskie dati slēpj būtiskākas atšķirības nozarēs. Papildus finanšu nozares sabrukumam lielas grūtības ir skārušas celtniecību un daudzas citas iekšzemes ražošanas un pakalpojumu darbības. Savukārt dažās eksporta nozarēs ir notikusi izaugsme. Tā kā kronai bija zems valūtas maiņas kurss un tā kā jūras produktiem un alumīnija ražojumiem bija nosacīti stabila cena ārvalstu valūtā, ieņēmumi no eksporta pēc ekonomikas krīzes sākuma pieauga, arī attiecībā uz tūrismu un citu pakalpojumu eksportu. Vienlaicīgi imports strauji kritās, kā

⁽²²⁾ Kā straujās vērtības krišanās apjoma piemēru var minēt to, ka vidējais valūtas maiņas kurss mēnesī starp euro un Islandes kronu pieauga no ISK 90,71 2007. gada decembrī līdz ISK 184,64 2009. gada novembrī.

⁽²³⁾ 2009.–2011. gadā IKP ieguldījumu daļa bija tikai 13–14 %.

rezultātā tirdzniecības bilances ⁽²⁴⁾ pārpalikums 2010. gadā īslaicīgi bija aptuveni 10 % no IKP. Tomēr lielāka iekšzemes pieprasījuma dēļ 2011. gadā imports atkal pieauga, kā rezultātā kopējais tirdzniecības pārpalikums bija mazāks – 8,2 % no IKP.

- (39) Islandes Statistikas iestādes prognoze 2012.–2017. gadam paredz, ka pakāpeniska ekonomikas atveseļošanās 2012. gadā turpināsies ar 2,6 % pieaugumu. Līdzīgs izaugsmes temps ir gaidāms visā prognožu periodā. Tomēr šajās prognozēs ir vairākas neskaidrības. Plānotie liela apjoma ieguldījumi rūpniecībā varētu turpināt kavēties. Islandes tirdzniecības situāciju negatīvi ietekmētu ieilgusi lejupslīde galvenajās tirdzniecības valstīs, palēninot izaugsmes tempu Islandē. Lēnāks progress nekā paredzēts māsaimniecību un uzņēmumu parāda sloga mazināšanā turpinātu ierobežot iekšzemes pieprasījumu un ekonomikas izaugsmes izredzes. Izaugsmi varētu apdraudēt arī pastāvīga cenu nestabilitāte, kas saistīta ar valūtas kursa svārstībām saistībā ar kapitāla kontroles atcelšanu.

2.4. Finanšu uzraudzība un uzlabojumi tiesiskajā regulējumā

- (40) Pēc sākotnējā darba saistībā ar jauno banku izveidošanu un no vecajām bankām pārvesto neto aktīvu vērtības novērtēšanu FME 2009. gada pavasarī veica jauno banku un to uzņēmējdarbības plānu, finansiālo iespēju un kapitāla prasību revīziju tā sauktajā nobeiguma projektā. Tas tika veikts ar starptautiskās vadības konsultantu firmas *Oliver Wyman* palīdzību.
- (41) Pēc iepriekš minētā procesa pabeigšanas FME piešķīra bankām darbības licences ar dažādiem nosacījumiem. Ņemot vērā aktīvu portfeļu kvalitāti un paredzamo ekonomisko nenoteiktību, tika uzskatīts, ka trijām bankām jāuzliek augstākas kapitāla prasības nekā obligātais minimums. Tāpēc FME trijām bankām noteica minimālo kapitāla atbilstības (CAD) koeficientu 16 % apmērā, no kura – minimālo 1. līmeņa kapitāla rādītāju 12 % apmērā. Prasības bija jāpiemēro vismaz 3 gadus, ja vien FME tās nepārskata. Tika izveidoti arī likviditātes nosacījumi, paredzot, ka pieejamo likvīdo naudas līdzekļu apmēram jebkurā brīdī jābūt vismaz 20 % no noguldījumiem un naudai vai naudas ekvivalentiem jābūt vismaz 5 % no noguldījumiem. Turklāt tika izveidotas prasības attiecībā uz citām jomām, piemēram, aizdevumu portfeļu pārstrukturēšanu, risku novērtēšanu, korporatīvo pārvaldību un īpašumtiesībām. FME ieviesa salīdzinošas kapitāla prasības attiecībā uz citiem finanšu uzņēmumiem.
- (42) Ekonomikas stabilizācijas programmā, kas izveidota, konsultējoties ar SVF, bija noteikts, ka jāpārskata viss tiesiskais regulējums attiecībā uz finanšu pakalpojumiem un uzraudzību, lai uzlabotu aizsardzību pret finanšu krīzi nākotnē. Valdība uzaicināja bijušo Somijas Finanšu uzraudzības iestādes ģenerāldirektoru *K. Jännäri* veikt esošā tiesiskā regulējuma un uzraudzības prakses novērtējumu. Viens no *K. Jännäri* ieteiktajiem uzlabojumiem bija valsts kredītu reģistra izveidošana FME ietvaros, lai samazinātu sistēmas kredītriskus. Viņa ziņojumā tika ieteikts arī izveidot stingrākus noteikumus un praksi attiecībā uz lieliem riska darījumiem un saistītajiem aizdevumiem, kā arī veikt vairāk klātienē pārbaudes, lai pārbaudītu no attāluma veikto uzraudzību un ziņojumus, jo īpaši attiecībā uz kredītrisku, likviditātes risku un ārvalstu valūtas risku. Tika ieteikts arī pārskatīt un uzlabot noguldījumu garantiju sistēmu, cieši sekojot attīstībai ES.
- (43) Valdība pēc tam iesniedza likumprojektu Altingam, cita starpā balstoties uz *K. Jännäri* ieteikumiem, kā arī uz EEZ tiesību aktos veiktajiem grozījumiem attiecībā uz finanšu darbībām sākot no 2009. gada, kas tika pieņemti un stājās spēkā 2010. gada 1. jūlijā ar Likumu Nr. 75/2010. Ar jauno likumu tika izdarīti būtiski grozījumi Likumā par finanšu uzņēmumiem. Vēlāk tika ieviesti vairāki citi grozījumi Likumā par finanšu uzņēmumiem, kā arī attiecībā uz finanšu pakalpojumu regulējumu un uzraudzību. Šie grozījumi regulējumā sīkāk apskatīti pielikumā.

⁽²⁴⁾ Tirdzniecības bilance ir starpība starp preču un pakalpojumu eksporta un importa ieņēmumiem. Tā neietver bilanci par primārajiem ienākumiem no ārvalstīm, kas pēdējos gados ir bijusi negatīva, jo īpaši kopš 2008. gada. Tāpēc, neskatoties uz tirdzniecības bilances pārpalikumu, Islandes kopējais tekošais konts pēdējos gados ir bijis negatīvs, un tas strauji samazinājās kopš 2009. gada.

2.5. Lielākie turpmākie izaicinājumi ⁽²⁵⁾

- (44) Neskatoties uz būtiskiem sasniegumiem finanšu nozares atjaunošanā, Islande turpina cīnīties ar 2008. gada rudens finanšu un valūtas krīzes sekām. Finanšu krīze ir atklājusi dažādus trūkumus un nepilnības finanšu sistēmā, kas jārisina, lai atjaunotu sabiedrības uzticību. Šķiet acīm redzami, ka Islande, tāpat kā daudzas citas valstis, kuras smagi skārusi finanšu krīze, saskaras ar daudzām grūtībām pielāgot finanšu pakalpojumu tiesisko un darbības vidi, lai atbalstītu dzīvotspējīgu un efektīvu finanšu sistēmu nākotnē un pēc iespējas samazinātu risku, ka sistēmiski satricinājumi turpmāk varētu atkārtoties.
- (45) Akūtākās problēmas, ar kurām pašlaik saskaras Islandes finanšu uzņēmumi, ir saistītas ar to, ka bankas darbojas saudzīgā vidē ar kapitāla kontroli un vispārējo noguldījumu garantiju. Bankām tagad jāsaprotas darboties vidē, kas vairāk pakļauta riskam, kāda tā būs, kad kapitāla kontrole tiks atcelta un noguldījumu garantijas no jauna tiks piemērotas saskaņā ar attiecīgo ES/EZZ direktīvu noteikumiem ⁽²⁶⁾. Islandes iestādes ir uzsvērušas, ka, ieviešot jaunus noteikumus šajā jomā, jārikojas īpaši piesardzīgi.
- (46) Cita liela problēma ir nepieciešamība turpmāk pielāgot tiesisko un normatīvo regulējumu, lai atbalstītu stabilu un efektīvu finanšu sistēmu, kas būtu saskaņota arī ar EEZ starptautisko noteikumu attīstību ⁽²⁷⁾.

2.6. Konkurences situācija Islandes finanšu nozarē

- (47) Saskaņā ar jaunāko informāciju no Islandes iestādēm ⁽²⁸⁾ konkurence finanšu tirgū kopš banku bankrota ir radikāli mainījies. Finanšu uzņēmumu skaits ir samazinājies, jo vairākas krājbankas, komercbankas un specializēti aizdevēji tiek likvidēti vai ir apvienoti ar citiem uzņēmumiem ⁽²⁹⁾. Finanšu uzņēmumu skaits turpina samazināties, nesenākie piemēri ir *Landsbankinn* un *SpKef* apvienošana 2011. gada martā, *Íslandsbanki* un *Byr* apvienošana 2011. gada decembrī un *Landsbankinn* un *Svarfdaelir* krājbankas apvienošana, ko Iestāde apstiprināja ar 2012. gada 20. jūnija Lēmumu Nr. 226/12/COL. Ar finanšu uzņēmumu skaita samazināšanos un lielākajām bankām

⁽²⁵⁾ Par šo tematu sk., piemēram, ekonomikas lietu ministra 2012. gada marta ziņojumu Altīngam "Islandes finanšu sistēmas turpmākā struktūra". Ministrija uzskata, ka šis ziņojums tiek uzskatīts par katalizatoru kompetentai diskusijai par šo nozīmīgo tematu, jo tajā nav ietverti pilnībā noformulēti priekšlikumi, bet aprakstīti galvenie jautājumi un novērojumi attiecībā uz starptautisko attīstību. Ziņojums ir pieejams vietnē <http://eng.efnahagsraduneyti.is/media/Acrobat/Future-Structure.pdf>.

⁽²⁶⁾ Parastu apstākļu atjaunošana attiecībā uz noguldījumu garantijām ietver ne tikai valsts atbalsta atcelšanu šīm garantijām, bet arī Likuma par ārkārtas stāvokli noteikumu pārskatīšanu, saskaņā ar kuru noguldījumiem, uz kuriem ar likumu attiecas noguldījumu garantijas, finanšu uzņēmuma likvidācijas gadījumā ir prioritāte. Tas dod ievērojamu garantiju noguldītājiem, kas ir būtiski, ņemot vērā, ka 2008. gada banku bankrots joprojām ir ļoti saglabājies cilvēku atmiņā. No otras puses, šis noteikums varētu būt kavēklis bankām dažādot savu finansēšanas mehānismu.

⁽²⁷⁾ Sk. 25. zemsvītras piezīmē minētā ekonomikas lietu ministra ziņojuma 9. nodaļu. Iesniedzot šo ziņojumu, ekonomikas lietu ministrs izveidoja arī banku ekspertu grupu, kurā darbojas arī ārvalstu speciālisti, lai sagatavotu visaptveroša tiesiskā un normatīvā regulējuma priekšlikumus Islandes finanšu tirgum kopumā. Saskaņā ar to pašu ziņojumu Islandes iestādes paredz arī pētīt citus nākotnes risinājumus, tostarp iespējamu investīciju un komerciālo banku darbību nodalīšanu, finanšu stabilitātes tiesību aktu izveidošanu un iespējamās izmaiņas finanšu pakalpojumu regulatīvo iestāžu atbildības sadalījumā. No Islandes iestāžu paziņojumiem ir arī skaidrs, ka monetārās politikas regulējuma pārskatīšana paliek darba kārtībā neatkarīgi no iespējas, vai Islande kļūst par Eiropas Savienības locekli vai nē, kā vēl viens iespējams veids, kā uzlabot ekonomikas pārvaldību un nodrošināt, ka regulatori redz situāciju kopumā un efektīvi piemēro visatbilstošākos makrouzraudzības instrumentus.

⁽²⁸⁾ Sk. ekonomikas lietu ministra ziņojuma Altīngam "Islandes finanšu sistēmas turpmākā struktūra" 6. nodaļu, vietnē <http://eng.efnahagsraduneyti.is/publications/news/nr/3559>.

⁽²⁹⁾ Kopš 2008. gada rudens vairāki finanšu uzņēmumi ir pazuduši no tirgus (bez "vecajām" lielajām komercbankām *Gltinir*, *Kaupthing* un *Landsbanki*): *Sparisjóabanki Íslands* (bijusī *Icebank*), Reikjavīkas krājbanka (*SPRON*), *Sparisjóður Mýrasýslu* (*Myrasysla* krājbanka *SPM*), *VBS* investīciju banka un *Askar* kapitāla investīciju banka. Arī *Straumur-Burdaras* investīciju bankas un *Saga* kapitāla investīciju bankas operācijas ir ievērojami samazinājušās.

pārņemot noguldījumus no bankām, kas tiek likvidētas, ir palielinājusies koncentrācija iekšzemes tirgū. No otras puses, jauno banku visuresošā klātbūtne EEZ finanšu tirgos ir daudz mazāka salīdzinājumā ar to priekšgājējām, jo starptautiskās banku operācijas ir likvidētas.

- (48) Turklāt iekšzemes tirgus ir ievērojami samazinājies, jo daži pakārtotie tirgi ir izzuduši vai to stāvoklis ir ievērojami pasliktinājies. Vērtspapīru tirgus gandrīz pilnīgas izzušanas un kapitāla kontroles ieviešanas dēļ ir samazinājušās operācijas vērtspapīru un valūtas tirgos, un tā rezultātā ir ierobežotas ieguldījumu iespējas. Ar ieguldījumu apjomu ekonomikā vēsturiski zemā līmenī un mājsaimniecību un uzņēmumu vispārēji augsto aizņemto līdzekļu apjoma līmeni pieprasījums pēc kredīta ir mazs. Kopš sabrukuma bankas ir centušās pievērsties galvenokārt iekšējām problēmām un aizdevumu portfeļu pārstrukturēšanai, kā arī dažu lielāko korporatīvo klientu pārstrukturēšanai.
- (49) Pirms finanšu krīzes krājbanku kopējā tirgus daļa noguldījumos bija aptuveni 20–25 %. Tagad tā ir sarukusi līdz aptuveni 2–4 %. Tirgu atstājošo krājbanku un komercbanku zaudētās tirgus daļas ieguva trīs lielākās komercbankas – *Arion Bank*, *Íslandsbanki* un *Landsbanki*. Tagad trim lielajām bankām kopā pieder aptuveni 90–95 % no tirgus salīdzinājumā ar 60–75 % iepriekš, un *Landsbankinn* tirgus daļa ir nedaudz lielāka. Bez 10 reģionālajām krājbankām, kurām pašlaik pieder aptuveni 2–4 % no tirgus, vienīgais cits tirgus dalībnieks ir pārstrukturētā *MP Bank* ⁽³⁰⁾ ar tirgus daļu aptuveni 1–5 %.
- (50) Tādējādi Islandes finanšu tirgus kļuva izteikti oligopols un trīs lielākie uzņēmumi kopā varēja iegūt dominējošu stāvokli tirgū. Islandes Konkurences iestāde (*ICA*), kurai Iestāde lūdza izteikt viedokli par konkurences situāciju Islandē un iespējamiem uzlabojumiem, uzskata, ka pastāv ievērojami šķēršļi iekļūšanai Islandes banku tirgū. Tam ir kaitējoša ietekme uz konkurenci. Pastāv arī konkrēti traucējumi patērētājiem mainīt bankas. Turklāt Islandes iestādes atzina, ka ar Islandes mazo un netirgojamo valūtu Islandes kronu saistītie valūtas maiņas kursa riski ir papildus ierobežojuši konkurenci un atturējuši ārvalstu bankas un uzņēmumus ienākt Islandes tirgū.
- (51) *ICA* pēdējā laikā ir pievērsusi uzmanību konkrētam jautājumam par IT infrastruktūru banku operācijām un banku sadarbību šajā saistībā. Tas attiecas uz finanšu iestāžu kopīgo īpašumu – IT pakalpojumu sniedzēju *Reiknistofa bankanna* (Islandes banku datu centru *RB*). Šis temats ir ietverts attiecīgā gadījuma novērtējumā un bija viens no jautājumiem, ko Iestāde apsprieda ar Islandes iestādēm un bankām.
- (52) *RB* ir trīs galveno Islandes banku, divu krājbanku, Islandes krājbanku asociācijas un trīs Islandes galveno maksājumu karšu apstrādātāju kopīgs īpašums. *Landsbankinn* pieder 36,84 % no akcijām *RB*, *Íslandsbanki* – 29,48 % un *Arion Bank* – 18,7 %. Tātad trim komercbankām kopā pieder 85,02 % no *RB* akcijām. *RB* klienti ir tā īpašnieki, Islandes Centrālā banka un citas finanšu iestādes, kā arī valdības un publiskā sektora struktūras. Banku sadarbība šajā jomā ir plaša, jo *RB* ir izveidojis tīrvērtes un norēķinu sistēmu Islandē. Tas sniedz arī daudzus banku pamatpakalpojumu risinājumus, kas attiecas uz daudziem lietotājiem, un tos izmanto lielākā daļa Islandes banku. Turklāt *RB* pārvalda e-rēķinu un e-maksājumu sistēmu uzņēmumiem un privātpersonām.
- (53) *ICA* uzskata, ka sabrukums 2008. gadā ir padarījis īpaši neaizsargātas mazākās bankas un krājbankas. Mazākiem finanšu uzņēmumiem nepieciešamie IT pakalpojumi bija ļoti nozīmīgi, jo tos var uzskatīt par vienu no šķēršļiem jauniem tirgus dalībniekiem, lai iekļūtu tirgū. IT pakalpojumu platformu attiecībā uz lielākajiem finanšu

⁽³⁰⁾ Bankas akcionāru sapulcē 2011. gada 11. aprīlī tika noslēgts līgums par (vecās) *MP* bankas operāciju Islandē un Lietuvā pārdošanu, un vairāk nekā 40 jauni akcionāri ieguldīja ISK 5,5 miljardus jaunās bankas akcijās. Citas vecās bankas operācijas paturēja iepriekšējie īpašnieki, un tās tika nodotas jaunai juridiskai struktūrai *EA fjárfestingarfelag hf*. Sīkāku informāciju sk. *MP* bankas 2011. gada 11. aprīļa ziņojumā preseī, kas pieejams vietnēs <https://www.mp.is/um-mp-banka/utgefif-efni/frettir/nr/1511> un <https://www.mp.is/um-mp-banka/utgefif-efni/frettir/nr/1510>.

uzņēmumiem lielā mērā ir nodrošinājis RB un attiecībā uz krājbankām un mazākiem tirgus dalībniekiem – *Teris*. Pēc daudzu mazo finanšu uzņēmumu slēgšanas pēdējos gados *Teris* zaudēja nozīmīgu savu ieņēmumu daļu, kā rezultātā 2012. gada janvārī tas pārdeva RB dažus no saviem IT risinājumiem. Kā apgalvo RB un *Teris*, šā darījuma mērķis cita starpā bija nodrošināt pastāvīgu IT pakalpojumu sniegšanu mazākiem finanšu uzņēmumiem.

- (54) ICA ir izmeklējusi divus gadījumus attiecībā uz RB. Pirmkārt, vai banku un citu finanšu uzņēmumu kopīga atbildība un sadarbība attiecībā uz RB būtu jāuzskata par aizliegtu vienošanos saskaņā ar Islandes Likuma par konkurenci 10. pantu. Otrkārt, RB iegādāto *Teris* lielāko aktīvu saderība tiek novērtēta saskaņā ar tā paša likuma noteikumiem attiecībā uz apvienošanu. Tomēr 2012. gada maijā šo divu gadījumu izskatīšana tika izbeigta ar strīda izšķiršanu starp RB un tā īpašniekiem, no vienas puses, un ICA, no otras puses ⁽³¹⁾.
- (55) Bez iepriekš minētajām bažām, kas attiecas tieši uz Islandes finanšu tirgu, ICA ir īpaši norādījusi uz nepieciešamību bez nepamatotas kavēšanās pabeigt strādājošu uzņēmumu ⁽³²⁾ pārdošanu un pārstrukturēšanu. Bankas ir pārņēmušas daudzus strādājošus uzņēmumus (kā šo uzņēmumu kreditori) to lielo parādu dēļ pēc 2008. gada ekonomikas krīzes. ICA uzskata, ka var rasties interešu konflikts, ja bankas sniedz finanšu pakalpojumus uzņēmumiem, kuri vienlaicīgi ir to īpašums. ICA uzskata, ka tiešas vai netiešas banku īpašumtiesības ⁽³³⁾ ir visizplatītākā un bīstamākā konkurences problēma pēc finanšu krīzes, jo tā ietekmē gandrīz visus uzņēmumus un nozares Islandē. ICA uzskata, ka straujāka uzņēmumu pārstrukturēšana uzlabotu konkurenci finanšu tirgū. Gadījumos, kad uz banku iesaistīšanos to korporatīvo klientu pārstrukturēšanā ir attiekušās paziņošanas prasības saskaņā ar valsts īstenotu apvienošanas kontroli, ICA šajā saistībā bieži ir izveidojusi nosacījumus attiecībā uz banku līdzdalību. Tomēr visaptverošs problēmu risinājums šķiet sarežģīts, jo tas attiecas galvenokārt uz Islandes uzņēmējdarbības nozares aizņemto līdzekļu lielo īpatsvaru.
- (56) Visas trīs komercbankas, t. i., *Arion Bank*, *Íslandsbanki* un *Landsbankinn*, savos iesniegtajos dokumentos Iestādei ir izteikušas viedokli, ka konkurences apstākļos Islandes finanšu tirgū kopš 2008. gada rudens nav notikušas būtiskas izmaiņas, kas radītu bažas. Tirgū valdīja efektīva konkurence bez jebkādas norādes uz trīs lielāko dalībnieku slepenu rīcību. Pārbaudot konkurences apstākļus tirgū, ICA nav pievērsusi uzmanību dažiem galvenajiem faktoriem, piemēram, tam, ka ārvalstu bankas jau sen aktīvi konkurē ar Islandes bankām finanšu pakalpojumu sniegšanā tādiem lielākajiem klientiem kā uzņēmumiem, kas galvenokārt veic eksporta darbības (zivsaimniecībām, energoietilpīgai nozarei utt.), kā arī valsts un pašvaldību darbībai.
- (57) Tomēr šis viedoklis ir pretrunā Islandes iestāžu iesniegtajos dokumentos izteiktajam viedoklim, kā norādīts iepriekš minētajā ekonomikas lietu ministra ziņojumā Altīngam, un ICA viedoklim. Turklāt, kā aprakstīts turpmāk, *Íslandsbanki*, neskatoties uz dažām atrunām attiecībā uz konkurences apstākļu analīzi, nolēma noteikt konkrētas saistības ar mērķi ierobežot konkurences kropļošanu saistībā ar attiecīgajiem atbalsta pasākumiem. Šīs saistības ir uzskaitītas pielikumā.

⁽³¹⁾ Saskaņā ar šo vienošanos RB un tā īpašnieki ir vienojušies par vairākām saistībām ar mērķi novērst konkurences kropļojumus, ko rada RB operācijas un to īpašnieku kopējās operācijas. Saistībās cita starpā noteikts, ka RB tiks pārvaldīts saskaņā ar vispārējiem komerciāliem no tā īpašniekiem neatkarīgiem nosacījumiem un lielākā daļa no RB valdes locekļiem būs no īpašniekiem neatkarīgi speciālisti, piekļuve RB sistēmām un pakalpojumiem tiks dota nediskriminējošā veidā un RB sniegto pakalpojumu nosacījumi būs vienādi neatkarīgi no tā, vai klients ir vai nav RB akcionārs. Pašreizējie RB īpašnieki ir apņēmušies regulāri piedāvāt pārdošanai daļu no saviem turējumiem RB ar mērķi atvieglot uzņēmumiem, kas nav saistīti ar finansēm, iegādāties īpašumtiesības RB. Šādus uzaicinājumus izsaka vismaz reizi divos gados, līdz vismaz trešā daļa no kopējām RB akcijām tiks pārdotas personām, kas nav pašreizējie akcionāri, vai piedāvātas pārdošanai akciju piedāvājumos.

⁽³²⁾ ICA terminu "strādājoši uzņēmumi" lieto attiecībā uz banku turējumiem parasti ar finansēm nesaistītos uzņēmumus, ko bankas ir iegādājušās saistībā ar savu aizdevumu portfeļu pārstrukturēšanu, izmantojot parāda aizstāšanu ar pašu kapitālu vai citādi. Līdzīgi Iestāde terminu "strādājošs uzņēmums" lieto attiecībā uz reālās ekonomikas uzņēmumu, kas nav saistīts ar bankas pamatuzņēmējdarbību finanšu tirgos.

⁽³³⁾ Šajā saistībā Iestāde uzskata, ka netieša līdzdalība nozīmē to, ka uzņēmumu lielo parādu dēļ bankas var ietekmēt un kontrolēt uzņēmumus.

3. PASĀKUMU APRAKSTS

3.1. Atbalsta saņēmējs

- (58) Kā aprakstīts iepriekš, *Glitnir* bankrotēja 2008. gadā tāpat kā divas citas lielas Islandes komercbankas. Lai nodrošinātu iekšzemes banku nozares darbības turpināšanos, Islandes iestādes veica konkrētus pasākumus, lai atjaunotu dažas (vecās) *Glitnir Bank hf* operācijas, tostarp *New Glitnir Bank hf* (tagad pārsaukta par *Íslandsbanki*) izveidi un kapitalizāciju.

3.1.1. *Glitnir Bank*

- (59) Pirms finanšu krīzes 2008. gadā *Glitnir Bank* bija trešā lielākā banka Islandē. Īsi pirms tās bankrota 2008. gada jūnija beigās tās bilances apmērs sasniedza ISK 3862 miljardus. Bankas lielākie tirgi bija Islandē un Norvēģijā, kur tā piedāvāja dažādus finanšu pakalpojumus, tostarp korporatīvos bankas pakalpojumus, investīciju bankas pakalpojumus, kapitāla tirgu pārvaldību, ieguldījumu pārvaldību un maza apjoma bankas pakalpojumus. *Glitnir* veica operācijas arī Somijā, Zviedrijā, Dānijā, Apvienotajā Karalistē, Luksemburgā, ASV, Kanādā, Ķīnā un Krievijā. Tai bija vairāki meitasuzņēmumi, no kuriem nozīmīgākie bija: *Glitnir AB* (Zviedrijā); *Glitnir Bank Oyi* (Somijā); *Glitnir Bank ASA* (Norvēģijā); *Glitnir Bank Luxembourg SA*; un *Glitnir* aktīvu pārvaldības uzņēmums Luksemburgā. Bankas starptautiskā paplašināšanās bija balstīta uz diviem specializētiem nozares sektoriem – jūras dzīvniekiem un ilgtspējīgu enerģiju⁽³⁴⁾. Bankas akcijas bija iekļautas Islandes OMX biržas sarakstā.

3.1.2. *Íslandsbanki*

- (60) *Glitnir* pārņēmeja banka *Íslandsbanki* ir universāla banka, kas piedāvā visaptverošu finanšu pakalpojumu kopumu privātpersonām, mājsaimniecībām, uzņēmumiem un profesionāliem ieguldītājiem Islandē un specializējas divos nozares sektoros – jūras dzīvnieki un ģeotermālā enerģija. Pēc apvienošanās ar *Byr* bankas aktīvu apmērs tagad ir aptuveni ISK 800 miljardi. Tai ir aptuveni 1 100 darbinieku, un tā ir Islandes trešā lielākā banka, vērtējot pēc kopējiem aktīviem. Bankas produkti un pakalpojumi ir iedalīti četrās struktūrvienībās: Maza apjoma bankas pakalpojumi, Korporatīvie bankas pakalpojumi, Tirgi un Līdzekļu pārvaldība. *Íslandsbanki* apgalvo, ka tās tirgus daļa ir no [20] līdz [40] % visos šajos uzņēmējdarbības segmentos.

3.1.2.1. Maza apjoma bankas pakalpojumi – Islandē

- (61) Maza apjoma bankas pakalpojumu struktūrvienība sniedz maza apjoma bankas pakalpojumus privātpersonām, mājsaimniecībām un maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU). Struktūrvienība ietver *Íslandsbanki* filiāļu tīklu, bankas uz aktīviem balstīto finansējumu struktūrvienību un neatkarīgi strādājošu meitasuzņēmumu *Kreditkort*, kas ir vadošais kredītkaršu izdevējs Islandē.
- (62) Jaunākie pieejamie statistiskie dati liecina, ka *Íslandsbanki* tirgus daļa maza apjoma pakalpojumu sektorā ir [> 30] %.

3.1.2.2. Korporatīvie bankas pakalpojumi – Islandē

- (63) Korporatīvo bankas pakalpojumu (CB) struktūrvienība sniedz aizdevumu pakalpojumus un citus ar kredītiem saistītus pakalpojumus vidējiem un lieliem uzņēmumiem Islandē, kurus parasti sauc par “lielākajiem 300”. Turklāt korporatīvo risinājumu struktūrvienība, kas darbojas CB ietvaros, vada un pārvalda grūtībās nonākušo lielo uzņēmumu portfeļu pārstrukturēšanu.
- (64) Jaunākie pieejamie statistiskie dati liecina, ka *Íslandsbanki* tirgus daļa korporatīvo banku pakalpojumu sektorā ir [> 30] %.

⁽³⁴⁾ *Glitnir* 2007. gada pārskats, 40. lpp. Pārskats ir pieejams vietnē: http://tools.euroland.com/arinhhtml/is-isb/2007/ar_eng_2007/ *Glitnir* 2007. gada konsolidētie finanšu pārskati pieejami vietnē: http://en.sff.is/media/auglysingar/Glitnir_-Annual_Report_2007.pdf.

3.1.2.3. T i r g i

- (65) Tirgu struktūrvienība piedāvā uzņēmumu finanšu, vērtspapīru un ārvalstu valūtas un naudas tirgu produktu pakalpojumu pilnu klāstu Islandē, kā arī uzņēmumu finanšu konsultācijas ģeotermālās enerģijas un jūras dzīvnieku nozarēs ASV.
- (66) Jaunākie pieejamie statistiskie dati liecina, ka *Íslandsbanki* tirgus daļa ir [> 5] % no pašu kapitāla tirgus ⁽³⁵⁾, [> 20] % no obligāciju tirgus, [> 30] % no ārvalstu valūtas (FX) tirgus un aptuveni [$35-45$] % no uzņēmumu finanšu tirgus ⁽³⁶⁾.

3.1.2.4. L ī d z e k ļ u p ā r v a l d ī b a – V Í B

- (67) Līdzekļu pārvaldības struktūrvienība sniedz visu apjomu klientiem institucionālās tirdzniecības pakalpojumus, bankas pakalpojumus privātpersonām (klientiem ar liela apjoma līdzekļiem) un privāto ieguldījumu pakalpojumus (klientiem ar maza apjoma līdzekļiem) un trešo personu fondu pakalpojumus. Turklāt VIB piedāvā fondu pārvaldību un administrāciju, izmantojot tās neatkarīgi pārvaldīto un strādājošo meitasuzņēmumu *Íslandssjóðir hf.*
- (68) Jaunākie pieejamie statistiskie dati liecina, ka *Íslandsbanki* tirgus daļa ir [> 30] % no korporatīvās un institucionālās tirdzniecības, [> 30] % no maza apjoma ieguldījumu pakalpojumiem, [> 25] % no banku pakalpojumu privātpersonām tirgiem, [> 35] % no kopieguldījumu fondu pārvaldības tirgiem un [> 15] % no privāto pensiju pakalpojumu tirgus ⁽³⁷⁾.

3.2. Vecās un jaunās bankas salīdzinājums

3.2.1. *Glitnir* un *Íslandsbanki* salīdzinājums (2008. gads)

1. tabula

***Íslandsbanki* sākotnējā bilance salīdzināta ar *Glitnir* 2008. gada pirmās puses bilanci**

	Íslandsbanki hf.	Glitnir banki hf.	
(ISK m)	15.10.2008	30.6.2008	Δ %
Cash and balances with Central Bank	53 829	37 550	43 %
Derivatives	0	278 404	- 100 %
Bonds and debt instruments	3 762	217 873	- 98 %
Shares and equity instruments	3 944	71 767	- 95 %
Securities used for hedging	0	162 332	- 100 %
Loans to banks	10 597	328 027	- 97 %
Loans to customers	482 536	2 548 164	- 81 %
Investments in associates	296	540	- 45 %
Investment property	1 589	5 539	- 71 %
Property and equipment	1 773	4 897	- 64 %
Intangible assets	107	63 218	- 100 %
Deferred tax assets	34	2 018	- 96 %
Non-current assets held for sale	1 894	908	109 %

⁽³⁵⁾ *Íslandsbanki* ir otrā lielākā tirgus daļa NASDAQ OMX ICE, fiksēts ienākumu tirgus saskaņā ar apgrozījuma datiem 2011. gadā.

⁽³⁶⁾ Tomēr, tā kā lielākā daļa no darījumiem, kas veido bankas tirgus daļu šajā uzņēmējdarbības segmentā, nav publiski paziņoti, šie ir tikai Islandes iestāžu iesniegti labākie iespējamie aprēķini.

⁽³⁷⁾ Tomēr, tā kā lielākā daļa no darījumiem, kas veido bankas tirgus daļu šajā uzņēmējdarbības segmentā, nav publiski paziņoti, šie ir tikai Islandes iestāžu iesniegtie labākie iespējamie aprēķini.

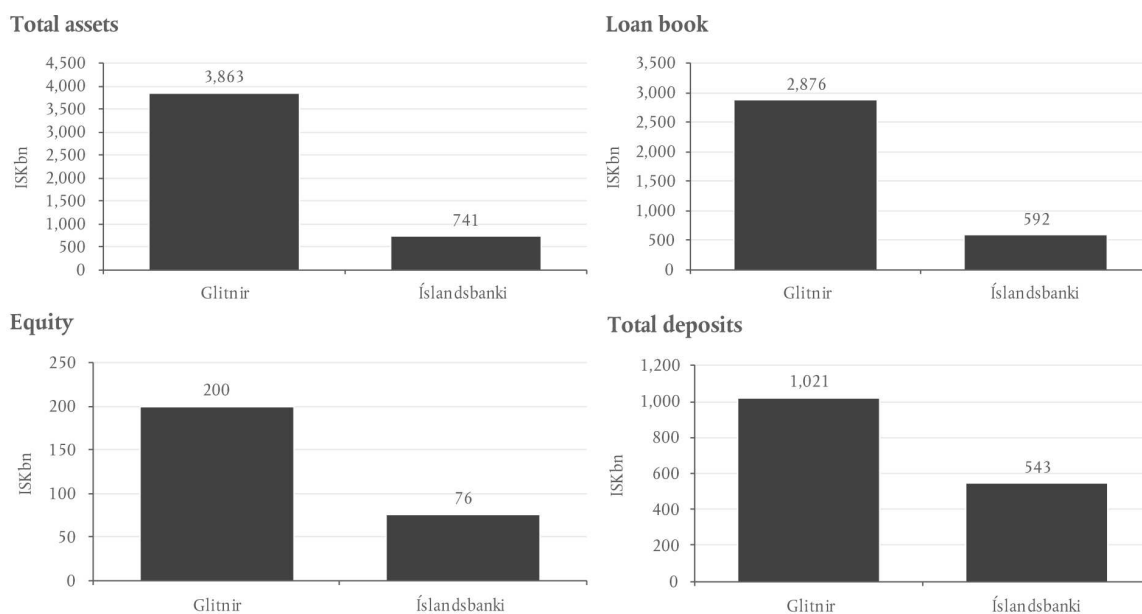
	Íslandsbanki hf.	Glitnir banki hf.	
(ISK m)	15.10.2008	30.6.2008	Δ %
Share subscription	64 225	0	100 %
Other assets	5 279	141 560	- 96 %
Total Assets	630 965	3 862 797	- 84 %
Short positions	0	23 312	- 100 %
Derivatives	0	109 903	- 100 %
Deposits from Central Bank & banks	134 303	311 775	- 57 %
Deposits from customers	361 302	709 584	- 49 %
Debt issued and other borrowed funds	53 808	2 241 976	- 98 %
Subordinated loans	103	145 902	- 100 %
Post-employment obligations	0	696	- 100 %
Current tax liabilities	34	812	- 96 %
Deferred tax liabilities	0	4 937	- 100 %
Non-current liabilities held for sale	1 285	0	100 %
Other liabilities	14 471	113 465	- 87 %
Total Liabilities and Equity	565 306	3 662 362	- 85 %
Share capital	10 000	14 547	- 32 %
Share premium	55 000	53 174	3 %
Other reserves		37 143	- 100 %
Retained earnings		94 744	- 100 %
Minority interest	660	727	- 9 %
Total Equity	68 030	200 435	- 66 %
Total Liabilities and Equity	630 965	3 862 797	- 84 %

- (69) Ir lielas atšķirības starp jauno un veco banku gan attiecībā uz to operācijām, gan apjomu. *Íslandsbanki* galvenokārt ir iekšzemes banka bez jebkādam licencētām banku operācijām ārvalstīs, savukārt *Glitnir* bija starptautiska banka, kas veica operācijas 11 valstīs. *Íslandsbanki* ir četri uzņēmējdarbības segmenti – komerciāli/maza apjoma bankas pakalpojumi, aktīvu pārvaldība, korporatīvie un investīciju bankas pakalpojumi un kases operācijas un kapitāla tirgi –, kas visi ir orientēti uz iekšzemes tirgu. Īpaši *Íslandsbanki* operāciju apjoms ir ievērojami mazāks nekā *Glitnir*; vecās bankas bilances apmērs ISK 3862 miljardi salīdzinājumā ar jaunās bankas ISK 631 miljardu ir samazinājies par 84 %. Vecās bankas 2008. gada jūnija bilances salīdzinājums ar jaunās bankas sākotnējo bilanci attēlots iepriekš 1. tabulā.

- (70) *Glitnir* bija dažādi finansējuma veidi, un tā bija liela visā pasaulē pārdotu obligāciju emitētāja. Savukārt *Íslandsbanki* finansējums balstās galvenokārt uz noguldījumiem. Tas kopā ar iespējamu bankas nespēju piekļūt līdzīgiem finansējuma avotiem, kādi bija pieejami tās priekšgājējai bankai (vismaz īstermiņā), ierobežo bankas izaugsmes spēju. Divu banku galveno rādītāju salīdzinājums 1. grafikā parāda būtiskas atšķirības ⁽³⁸⁾:

1. grafiks

Íslandsbanki tās izveidošanas brīdī salīdzinājumā ar *Glitnir* 2008. gadā (Q2), atlasīti dati



- (71) Jaunajai bankai ir arī ievērojami mazāks personāla sastāvs. *Glitnir* pilnslodzes ekvivalentu darbinieku vidējais skaits 2008. gada pirmajā pusē bija 2174 salīdzinājumā ar *Íslandsbanki* 1110 darbiniekiem (ieskaitot meitasuzņēmumus) 2009. gada pirmajā pusē – starpība ir 49 %. Iekšzemes operāciju statistiskie dati vienā laika periodā parāda tikai to, ka jaunajā bankā bija par 242 darbiniekiem mazāk nekā *Glitnir*.

3.3. Valsts juridiskais pamats atbalsta pasākumam

— Likums Nr. 125/2008 par valsts kases līdzekļu izmantošanas atļauju neparastos finanšu tirgus apstākļos utt., parasti saukts par Likumu par ārkārtas stāvokli

- (72) Likums par ārkārtas stāvokli ļāva FME iestādei iejaukties “ārkārtas apstākļos” un pārņemt finanšu iestāžu pilnvaras akcionāru sapulcēs un padomes sanāksmēs un lemt par to aktīvu un pasīvu izvietojumu. FME bija piešķirtas pilnvaras arī iecelt tās pārņemto finanšu uzņēmumu strīdu izšķiršanas komitejas, kas ietvēra pilnvaras akcionāru sapulcēs. Iestāžu likvidēšanā minētais likums dod prioritāti noguldījumu turētāju prasībām un noguldījumu garantiju sistēmām. Likums piešķir arī pilnvaras Islandes Finanšu ministrijai izveidot jaunas bankas. Likums par ārkārtas stāvokli ietver grozījumus Likumā Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem, Likumā Nr. 87/1998 par finanšu darbību oficiālu uzraudzību, Likumā Nr. 98/1999 par noguldījumu garantijām un ieguldītāju kompensācijas sistēmu un Likumā Nr. 44/1998 par mājokļu jautājumiem.

— Papildu Valsts budžeta likums 2008. gadam (4. pants)

— Valsts budžeta likums 2009. gadam (6. pants)

⁽³⁸⁾ Grafīki ir balstīti uz *Glitnir* datiem 2008. gada pirmajā pusē un *Íslandsbanki* datiem 2009. gada pirmajā pusē.

3.4. Atbalsta pasākumi

- (73) Islandes iestāžu intervence pēc *Glitnir Bank* bankrota tika aprakstīta iepriekš, un sīkāk tā ir aprakstīta lēmumā par procedūras uzsākšanu. Intervences būtību apkopojošā veidā var izklāstīt šādi: FME 2008. gada 7. oktobrī pārņēma *Glitnir* kontroli, un iekšzemes pasīvi un iekšzemes aktīvi (lielākā daļa) tika pārvesti uz *New Glitnir*. Šī pārvešana bija jākompensē vecajai bankai/tās kreditoriem, saņemot aktīvu un pasīvu starpības summu. Tā kā noteikt šo starpību izrādījās grūti un laikietilpīgi, valsts piešķīra nelielu sākotnējo kapitālu un uzņēmās saistības vajadzības gadījumā piešķirt papildu kapitālu. Tad tā kapitalizēja banku, pirms beidzot oktobrī tika noslēgta vienošanās starp valsti un vecās bankas kreditoriem, kā rezultātā valsts daļa bankā samazinājās no 100 % līdz 5 %. Iestāde šo datumu – 2009. gada 15. oktobri – uzskata par 5 gadu pārstrukturēšanas perioda sākumu, un periods attiecīgi ilgs līdz 2014. gada 15. oktobrim.
- (74) Nākamajā iedaļā aprakstīti šie valsts intervences aspekti, kas ir novērtējamie atbalsta pasākumi saskaņā ar EEZ līguma 61. pantu.

3.4.1. 1. līmeņa kapitāls

- (75) Valsts divas reizes piešķīra 1. līmeņa kapitālu – pirmo reizi, kad tika izveidota *New Glitnir*, un otrreiz, kad tā pilnībā kapitalizēja banku (un ar atpakaļejošu spēku); pēc tam sekoja vienošanās ar vecās bankas kreditoriem, saskaņā ar kuru valsts paturēja 5 % daļu bankā.

3.4.1.1. Sākotnējais kapitāls

- (76) Pēc jaunās bankas *Íslandsbanki* izveidošanas valsts piešķīra ISK 775 miljonus skaidrā naudā kā sākotnējo kapitālu jaunajai bankai un papildus uzņēmās saistības piešķirt līdz ISK 110 miljardiem jaunajai bankai apmaiņā pret visu tās pašu kapitālu. Iepriekš minētā pirmā summa atbilst Islandes tiesību aktos noteiktajam kapitāla minimumam bankas izveidošanai. Otrā summa tika aprēķināta kā 10 % no līdzīga apjoma bankas riska svērto aktīvu bilances, un tā tika iekļauta 2009. gada valsts budžetā kā valdības līdzekļu piešķirums, lai risinātu ārkārtēju situāciju finanšu tirgos. Šis kapitāla piešķirums bija paredzēts kā atbilstošs nodrošinājums bankas darbībai līdz brīdim, kad būtu iespējams atrisināt problēmas saistībā ar tās galīgo rekapitalizāciju, ietverot tās sākotnējās bilances apmēru, balstoties uz vecajai bankai par pārvestajiem aktīviem maksājamās kompensācijas novērtējumu.

3.4.1.2. Kapitāla iepludināšana un 5 % daļas paturēšana saskaņā ar vienošanos ar vecās bankas kreditoriem

- (77) Islandes valdība un *Glitnir* strīdu izšķiršanas komiteja 2009. gada 20. jūlijā noslēdza vienošanos attiecībā uz *Íslandsbanki* sākotnējo rekapitalizāciju un *Glitnir* kreditoriem maksājamās kompensācijas pamatu apmaiņā pret lielākās daļas iekšzemes aktīvu un noguldījumu pārvešanu no *Glitnir* ⁽³⁹⁾. Balstoties uz šo vienošanos, valsts 2009. gada 14. augustā apņēmas piešķirt *Íslandsbanki* papildu pašu kapitālu ISK 64,2 miljardu apmērā, palielinot bankas kopējo pašu kapitālu līdz ISK 65 miljardiem, kas tai bija nepieciešams, lai ievērotu FME prasību attiecībā uz 1. līmeņa kapitāla rādītāju – 12 %. Vienošanās ietvēra divus iespējamus risinājumus attiecībā uz pārvesto neto aktīvu apmaksāšanu un līdzdalību pašu kapitālā; vai nu *Glitnir* parakstītos uz akciju vairākumu *Íslandsbanki* un tai tiktu samaksāts par pārvestajiem aktīviem ar bankas akcijām vai arī parakstīšanās netiktu veikta, valdības rekapitalizācija saglabātos un valdība turpinātu paturēt *Íslandsbanki* īpašumtiesības. *Glitnir* tika dots laiks līdz 2009. gada 30. septembrim izlemt, kuru risinājumu izvēlēties; vēlāk šis termiņš tika pagarināts līdz 2009. gada 15. oktobrim. 2009. gada 15. oktobrī tika paziņots, ka *Glitnir* strīdu izšķiršanas komiteja tās kreditoru vārdā ir nolēmusi pieņemt 95 % no *Íslandsbanki* akciju kapitāla kā kompensāciju par aktīviem, kas bija pārvesti no vecās bankas uz jauno banku. Valsts paturēja atlikušos 5 %.

⁽³⁹⁾ Šī vienošanās tika nedaudz grozīta 2009. gada 31. jūlijā, 2009. gada 14. augustā un 2009. gada 4. septembrī, un galīgā vienošanās tika parakstīta 2009. gada 13. septembrī.

- (78) Vienošanās paredzēja arī to, ka strīdu izšķiršanas komiteja (kreditori) atlīdzinās valstij kopējos uzkrātos procentus no tās ieguldījuma periodā, kad valdībai piederēja banka par summu ISK 8,3 miljardi. Šie ienākumi sasniedza 12,8 %, kas attiecīgi gadā bija 13,9 %, un noslēdza norēķinus attiecībā uz šiem no *Glitnir* uz *Íslandsbanki* pārvestajiem aktīviem pēc banku bankrota 2008. gada oktobrī.

3.4.2. 2. līmeņa kapitāla iemaksa

- (79) Valdība 2009. gada 15. oktobrī piešķir bankai arī subordinētu aizdevumu, lai stiprinātu tās pašu kapitālu un likviditātes pozīciju atbilstīgi FME kapitāla prasībām. Subordinētais aizdevums ir pieejams EUR valūtā, un tā apmērs ir ISK 25 miljardi 2. līmeņa kapitāla tāda instrumenta formā, kas ļauj *Íslandsbanki* emitēt nenodrošinātas subordinētas parādzīmes. Parādzīmju termiņš ir desmit gadi sākot no 2009. gada 30. decembra. Instrumentā ir ietverts stimuls izbeigt šo instrumentu, paaugstinot procentu likmi pēc pieciem gadiem. Saskaņā ar vienošanos procentu likme gadā pirmajos piecos gados ir 400 bāzes punkti virs EURIBOR⁽⁴⁰⁾, un laikposmā no pieciem līdz desmit gadiem pēc vienošanās termiņa beigām procentu likme gadā ir 500 bāzes punkti virs EURIBOR.
- (80) Kopā ar iepriekš aprakstītajiem 1. līmeņa kapitāla pasākumiem 2. līmeņa kapitāla iemaksa nodrošināja to, ka *Íslandsbanki* 2009. gada 15. oktobrī izpildīja FME prasību attiecībā uz CAD – 16 %.

3.4.3. Noguldījumu garantija

- (81) Lai ievērotu Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 3. marta Direktīvu 97/9/EK par ieguldītāju kompensācijas sistēmām⁽⁴¹⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 30. maija Direktīvu 94/19/EK par noguldījumu garantiju sistēmām⁽⁴²⁾, Islande pieņēma Likumu Nr. 98/1999 par noguldījumu garantijām un ieguldītāju kompensācijas sistēmu un ar to izveidoja tā saukto Noguldītāju un ieguldītāju garantiju fondu ("TIF"), kuram līdzekļus katru gadu piešķir bankas, aprēķinot pēc kopējiem noguldījumiem attiecīgajā bankā.
- (82) Saskaņā ar Islandes iestāžu nostāju un lai dotu turpmāku ticamību un mierinājumu sabiedrībai kopumā attiecībā uz to noguldījumu drošību krīzes gadījumā, Islandes valdības 2008. gada rudenī veiktie banku glābšanas pasākumi ietvēra arī papildu nodrošinājumu valsts noguldījumiem iekšzemes komercbankās un krājbankās ārpus Likuma Nr. 98/1999, ar kuru ievieš noguldījuma garantiju saskaņā ar Direktīvu 94/19/EK un ieguldītāju kompensāciju saskaņā ar Direktīvu 97/9/EK, darbības jomas.
- (83) Premjerministra biroja 2008. gada 6. oktobra paziņojumā bija noteikts: "Islandes valdība uzsver, ka noguldījumi iekšzemes komercbankās un krājbankās un to filiālēs Islandē tiks pilnībā nosegti"⁽⁴³⁾. Šo paziņojumu vēlāk atkārtoja pašreizējā premjerministra birojs 2009. gada februārī un decembrī⁽⁴⁴⁾. Turklāt uz to bija atsauce nodomu vēstulē, ko Islandes valdība 2010. gada 7. aprīlī nosūtīja Starptautiskajam Valūtas fondam (tā tika publicēta Ekonomikas lietu ministrijas un SVF tīmekļa vietnēs) (un tas tika atkārtots turpmākā 2010. gada 13. septembra

⁽⁴⁰⁾ Eiropas starpbanku tirgus likme.

⁽⁴¹⁾ OV L 84, 26.3.1997, 22. lpp.

⁽⁴²⁾ OV L 135, 31.5.1994., 5. lpp.

⁽⁴³⁾ Ziņojuma versija angļu valodā ir pieejama vietnē: <http://eng.forsætisraduneyti.is/news-and-articles/nr/3033>.

⁽⁴⁴⁾ <http://www.efnahagsraduneyti.is/frettir/frettatilkynningar/nr/2842>

<http://www.efnahagsraduneyti.is/frettir/frettatilkynningar/nr/3001>. Ekonomikas lietu ministrs nesen atsaucās uz to arī 2010. gada 2. decembra intervijā ar Viðskiptablaðið, 8. lpp.: "[Paziņojums] [tiks atsaukts attiecīgā procesā. Mēs negatavojamies bezgalīgi saglabāt neierobežoto noguldījumu garantiju. Tomēr jautājums par to, kad tā tiks atcelta, ir atkarīgs no tā, kad stāsies spēkā alternatīva un efektīva noguldījumu sistēma un finanšu sistēma, kas būs atrisinājusi savas problēmas" (testādes tulkojums).

nodomu vēstulē). Vēstulē (ko parakstīja Islandes premjerministrs, finanšu ministrs, ekonomikas lietu ministrs un CBI vadītājs) teikts: “Pašlaik mums saglabājas saistības pilnībā aizsargāt noguldītājus, bet, kad būs nodrošināta finanšu stabilitāte, mēs plānojam pakāpeniski atcelt šo vispārējo garantiju” ⁽⁴⁵⁾. Turklāt 2011. gada budžeta likumprojekta iedaļā, kas attiecas uz valsts garantijām, zemsvītras piezīmē saistībā ar Islandes valdības paziņojumu minēta atsauce, norādot, ka noguldījumiem Islandes bankās piemēro valsts garantiju ⁽⁴⁶⁾.

- (84) Pašreizējā ekonomikas lietu ministra un bijušā finanšu ministra (2009.–2011. gads) *Steingrímur Sigfússon* nesēnā paziņojumā Islandes parlamenta debatēs par valdības izdevumiem saistībā ar *Landsbankinn* veikto *SpKef* pārņemšanu iepriekš minētais atkārtots vēlreiz. Ministrs uzskata, ka šajā saistībā jāņem vērā valsts 2008. gada rudens paziņojums, ka visiem noguldījumiem krājbankās un komercbankās būtu jābūt drošiem un aizsargātiem. “Kopš tā laika darbs visās institūcijās ir bijis balstīts uz to (t. i., uz šo paziņojumu), un diemžēl ir pareizi, ka šis (t. i., maksājumi saistībā ar *SpKef*) būs viens no lielākajiem rēķiniem, ko valsts ir samaksājusi tiešā veidā kā izmaksas noguldījumu nodrošināšanai visiem *Suðurnes* iedzīvotājiem ... un visiem *SpKef* klientiem Rietumfjordos un rietumu un ziemeļrietumu apgabalā ... Es nedomāju, ka kāds uzskatīja, ka noguldījumu turētājiem šajos apgabalos būtu jāpieņem citāda pieeja nekā pārējiem iedzīvotājiem, tāpēc valstij šajā saistībā nebija īpašas izvēles” ⁽⁴⁷⁾.
- (85) Islandes valdība uzskata, ka papildu noguldījumu garantija tiks atcelta pirms pilnīgas kapitāla kontroles atcelšanas, kas, kā apgalvo Islandes iestādes, pašlaik ir paredzēta 2013. gada beigās.

3.4.4. Īpašā vienošanās par likviditātes nodrošināšanu

- (86) Turklāt ar nosacījumu, ka kreditori pārņem jaunās bankas pašu kapitālu, Islandes valdība 2009. gada 11. septembrī noslēdza papildu vienošanos ar *Íslandsbanki*, kas stātos spēkā, ja *Glitnir* strīdu izšķiršanas komiteja nolemtu izmantot savu iespēju kļūt par bankas akciju kontrolpaketes turētāju ⁽⁴⁸⁾. Saskaņā ar vienošanos Finanšu ministrija apņemas aizdot valdības obligācijas, kuras var pārdot ar atpirkšanu (repo), apmaiņā pret konkrēti definētiem aktīviem saskaņā ar vienošanās nosacījumiem līdz ISK 25 miljardu apmēram.
- (87) Vienošanās piešķirt likviditāti galvenie nosacījumi ir šādi:

Maksimālais aizdevuma apmērs: ISK 25 miljardi

Termiņš: līdz 2012. gada septembrim

Atlīdzība: 3,0 % par pirmajiem ISK 8 miljardiem; 3,5 % par nākamajiem ISK 8 miljardiem; 4,0 % par summu, kas pārsniedz ISK 16 miljardus

Maksa: *Íslandsbanki* jāmaksā 0,5 % no aizdevuma summas katru reizi, kad tiek piešķirti jauni vērtspapīri

Pārapirošinājums: *Íslandsbanki* jānodrošina pārapirošinājums valsts kases vērtspapīru aizdevumam, kas var būt finanšu aktīvi dažādos veidos.

⁽⁴⁵⁾ Attiecīgais punkts atrodams vēstules 16. sadaļā (6. lpp.): http://www.efnahagsraduneyti.is/media/Acrobat/Letter_of_Intent_2nd_review_-_o.pdf.

⁽⁴⁶⁾ http://hamar.stjr.is/Fjarlagavefur-Hluti-II/GreinargerdirogRaedur/Fjarlagafurvarp/2011/Seinni_hluti/Kafli_8.htm [Mbl, 10.6.2012.].

⁽⁴⁷⁾ *Morgunblaðið* 2012. gada 10. jūnija paziņojuma neoficiāls Iestādes tulkojums (www.mbl.is).

⁽⁴⁸⁾ Arī papildinājums tika parakstīts 2010. gada 13. janvārī, un 2010. gada 19. jūlijā tika noslēgta jauna vienošanās, ņemot vērā FME iesniegtās konkrētās piezīmes.

- (88) Islandes iestādes uzskata, ka šī vienošanās par likviditātes nodrošināšanu ir nepieciešama tāpēc, ka kreditoru lēmums pārņemt *Íslandsbanki* ievērojami samazināja to bankas aktīvu, kurus var pārdot ar atpirkšanu (repo), apjomu un apdraudēja tās spēju atbilst uzraudzības prasībām attiecībā uz likviditātes rezervēm⁽⁴⁹⁾. Islandes iestādes uzskata, ka šis mehānisms ir papildu pasākums, kas jāizmanto tikai tad, ja citi likviditātes avoti ir nepietiekami. Vienošanās par likviditātes nodrošināšanu cena un nosacījumi kalpo par stimulu neizmantojot šo mehānismu, ja ir pieejamas citas iespējas. Līdz šim šis mehānisms vēl nekad nav izmantots.

3.4.5. *Straumur vērtspapīru aizdevuma līgums*

- (89) FME 2009. gada 9. martā, izmantojot tai ar Līgumu par ārkārtas stāvokli piešķirtās pilnvaras, uzņēmās *Straumur–Burdaras Investment Bank hf.* (“*Straumur*”) akcionāru pilnvaras un iecēla strīdu izšķiršanas komiteju, kas aizstāja tās direktoru padomi⁽⁵⁰⁾. FME pēc apspriešanās ar strīdu izšķiršanas komiteju, kreditoriem, CBI un Finanšu ministriju 2009. gada 17. martā pārveda *Straumur* noguldījumu saistības uz *Íslandsbanki*⁽⁵¹⁾. *Straumur* apmaiņā emitēja ar saviem aktīviem nodrošinātu obligāciju kā atlīdzību par noguldījumu saistību uzņemšanos. Obligācija tika emitēta 2009. gada 3. aprīlī ISK 43 679 014 232 apmērā ar termiņu līdz 2013. gada 31. martam. Obligācijas procentu likme ir REIBOR⁽⁵²⁾ plus 190 bāzes punkti pirmajos 12 mēnešos, un pēc termiņa beigām tā samazinās līdz REIBOR plus 100 bāzes punktiem. Vienlaikus *Íslandsbanki* un Finanšu ministrija noslēdza līgumu par vērtspapīru aizdevumu, kurā valdība oficiāli apstiprina valdības parādzīmes, kuras var pārdot ar atpirkšanu (repo), kā nodrošinājumu *Straumur* prasībai, pret kurām apmaiņā *Íslandsbanki* var iegūt likviditāti no CBI, ja likviditāte tiek pieprasīta *Íslandsbanki*, uzņemoties saistības attiecībā uz *Straumur* noguldījumiem.
- (90) Vienošanās ietver *Íslandsbanki* saistības atlīdzināt valstij valdības obligāciju apmēru, kas ir līdzvērtīgs maksājumiem, ko banka saņem *Straumur* emitētās obligācijas veidā. Puses vienojās arī par to, ka gadījumā, ja *Íslandsbanki* nesaņem pilnu obligācijas maksājumu, un gadījumā, ja valsts nav samaksājusi atlikušo parādu, *Íslandsbanki* patur nenomaksātās valdības obligācijas. Tāpēc būtībā *Íslandsbanki* uzņēmās *Straumur* saistības par aizdevumiem apmaiņā pret saskaņotu valdības nodrošināto aktīvu summu.
- (91) Kā norādīts iepriekš, *Straumur* obligācijas termiņš beidzas 2013. gada 31. martā. Tomēr pa to laiku obligācija ir tikusi pilnībā samaksāta bez vajadzības Islandes valstij iejaukties.

3.4.6. *Kapitalizācija un Byr iegāde, un ar Byr piešķirtais subordinēta aizdevuma instruments*

- (92) Kā sīki aprakstīts 2011. gada 13. aprīļa Lēmumā Nr. 126/11/COL (“Lēmumā par Byr”), Islandes valdība piešķir valsts atbalstu kapitāla un subordinēta aizdevuma instrumenta formā *Byr* izveidošanai, kas turpināja tās priekšgājējās *Byr* krājbankas (“vecās *Byr*”) operācijas. Šajā procesā vecās *Byr* kreditori kļuva par (jaunās) *Byr* akcionāriem kopā ar Islandes valsti, kas bija piešķīrusi kapitālu jauna uzņēmuma izveidošanai.
- (93) Kad 2011. gada 13. aprīlī tika pieņemts Lēmums par *Byr*, vēl nebija pieejami gada pārskati par 2010. gadu. Tomēr tobrīd *Byr* vadība bija pārliecināta, ka glābšanas pasākumi, kurus Iestāde bija īslaicīgi apstiprinājusi Lēmumā par *Byr*, būtu pietiekami, lai nodrošinātu bankas operācijas vismaz līdz tam, kad Iestādei varētu tikt iesniegts pārstrukturēšanas plāns, kas nodrošina ilgtermiņa dzīvotspēju. Veicot 2011. gada pirmās puses bankas pārskatu revīziju, kļuva skaidrs, ka ir nepieciešama turpmāka *Byr* aktīvu daļēja norakstīšana, kas savukārt samazināja bankas CAD koeficientu.

⁽⁴⁹⁾ Kā minēts iepriekš, viens no FME nosacījumiem bija tāds, ka skaidras naudas vai skaidrai naudai līdzīgu aktīvu apjomam jābūt 5 % no pieprasījuma noguldījumiem un bankām jāvar pārciest tūlītēju noguldījumu aizplūšanu 20 % apmērā.

⁽⁵⁰⁾ Šis lēmums angļu valodā ir pieejams vietnē: <http://fme.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=6055>

⁽⁵¹⁾ Šis lēmums angļu valodā ir pieejams vietnē: <http://fme.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=6077>

⁽⁵²⁾ REIBOR ir Reikjavīkas starpbanku piedāvātā likme, kas pārstāv starpbanku tirgus likmi īstermiņa aizdevumiem Islandes komercbankās un krājbankās. Šī pieeja ir līdzīga tai, kādu daudzas citas valstis izmanto LIBOR kā bāzes likmi aizdevumiem ar mainīgu likmi, bet Islandes bankas izmanto REIBOR (plus piemaksa) kā pamatu, izsniedzot aizdevumus ar mainīgu procentu likmi Islandes valūtā – kronās.

- (94) Kā sīki aprakstīts 2011. gada 19. oktobra Lēmumā Nr. 325/11/COL ("otrajā Lēmumā par Byr"), kapitāla iztrūkumu nebija iespējams kompensēt un Byr tika izsludināta pārdošanai. Iestāde otrajā lēmumā par Byr apstiprināja plānoto iegādi un jo īpaši šajā saistībā *Íslandsbanki* iespējami izmantotu valsts atbalstu, neskarot Iestādes oficiālo izmeklēšanas procedūru par to, vai *Íslandsbanki* piešķirtais atbalsts, kas tiek novērtēts šajā lēmumā, bija saderīgs ar EEZ līgumu.
- (95) Turklāt iestāde uzskatīja, ka tas, ka subordinēta aizdevuma instruments joprojām būs pieejams starpposmā līdz oficiālai Byr un *Íslandsbanki* apvienošanai, t. i., tik ilgi, līdz saskaņā ar valsts tiesību aktiem Byr kļūtu par atsevišķu juridisku struktūru, ir saderīgi ar EEZ līguma darbību. Islandes iestādes apgalvo, ka ne Byr, ne *Íslandsbanki* nekad nav izmantojušas subordinētā aizdevuma instrumentu.
- (96) Iestāde norādīja, ka šo pasākumu galīgā novērtējuma rezultāts bija atkarīgs no informācijas *Íslandsbanki* un Byr apvienotās struktūras pārstrukturēšanas plānā, ko Islandes valdība bija apņēmusies iesniegt ne vēlāk kā 3 mēnešus pēc paredzētā darījuma veikšanas. Kā aprakstīts turpmāk, apvienotās struktūras pārstrukturēšanas plāns tika iesniegts paredzētajā termiņā, un Iestāde turpmāk aprakstījusi tā novērtējumu.

Pārstrukturēšanas plāns

- (97) Islandes iestādes 2011. gada 31. martā iesniedza *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas plānu. Pēc Byr iegādes Islandes iestādes plānu grozīja, atjaunināja un 2012. gada 22. februārī iesniedza vēlreiz (šeit turpmāk "pārstrukturēšanas plāns"). Pārstrukturēšanas plāns bija papildināts ar 2012. gada 14. janvārī apstiprinātu 5 gadu uzņēmējdarbības plānu⁽⁵³⁾ un ziņojumu par iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (ICAAP) (kas tikai iesniegts FME 2012. gada 1. aprīlī).
- (98) Pārstrukturēšanas plānā un 5 gadu uzņēmējdarbības plānā risināti būtiski dzīvotspējas, sloga sadalījuma un konkurences kropļošanas ierobežošanas jautājumi. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu *Íslandsbanki* pievērsīsies savai pamata uzņēmējdarbībai un aizdevumu mājāsaimniecībām un uzņēmumiem portfeļu pārstrukturēšanai.
- (99) Turklāt Islandes iestādes ir iesniegušas ICAAP ziņojumu par 2012. gadu, lai uzskatāmi parādītu *Íslandsbanki* spēju pārvarēt spriedzi.
- (100) Kā norādīts iepriekš, Iestāde uzskata, ka pārstrukturēšanas periods ilgs līdz 2014. gada 15. oktobrim.

3.4.7. Pārstrukturēšanas plāna apraksts

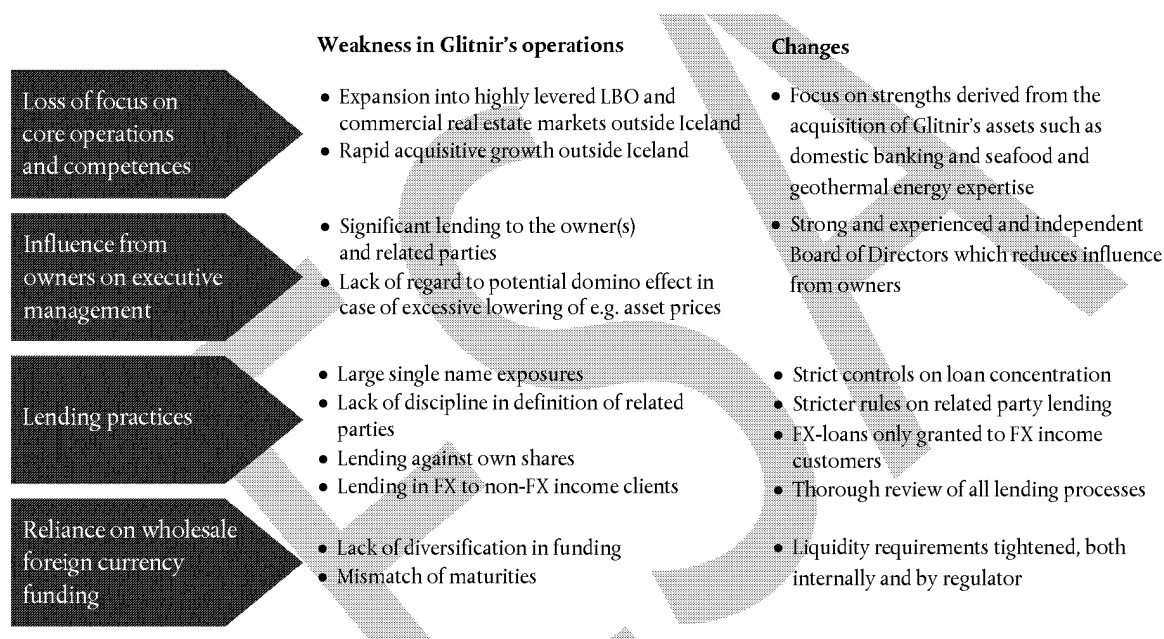
- (101) Islandes iestādes un banka uzskata, ka *Íslandsbanki* pārstrukturēšana nodrošinās tās atgriešanos stabilas bankas statusā ar pietiekamu finansējumu un stabiliem kapitāla rādītājiem, lai tā varētu saglabāt savu lomu kā kredīta piegādātāja reālajai ekonomikai. Tās norāda, ka to panāk ar šādiem pasākumiem:
- i) bilances aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana, likvidējot veco banku un izveidojot jaunu banku;
 - ii) spēcīgas kapitāla rādītāja pozīcijas izveidošana un saglabāšana;
 - iii) pietiekama ienesīguma sasniegšana;
 - iv) stabilas likviditātes pozīcijas izveidošana un saglabāšana;
 - v) aizdevumu portfeļa pārstrukturēšana gan attiecībā uz mājāsaimniecībām, gan uzņēmumiem;

⁽⁵³⁾ 5 gadu uzņēmējdarbības plāns tika papildināts arī ar ziņojumu par lielākajām izmaiņām 5 gadu uzņēmējdarbības plānā, kas tika sagatavots uz 2012. gada 27. marta padomes sanākumi un atspoguļots ICAAP ziņojumā.

- vi) finansēšanas stratēģijas uzlabošana;
- vii) izmaksu efektivitātes sasniegšana;
- viii) korporatīvās pārvaldības uzlabošana.
- (102) Pirms sīkāk tiek aprakstīti iepriekš minētie pasākumi, īsi jāpaskaidro bankas viedoklis par to, kā *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas plānā ir risināti trūkumi, kuru rezultātā bankrotēja *Glitnir*. Ir uzsvērts, ka, lai gan *Íslandsbanki* pamatā ir *Glitnir* iekšzemes operācijas, tā ir cita banka. Tiek apgalvots arī, ka ir veiktas arī būtiskas izmaiņas, lai novērstu trūkumus, kas varētu būt veicinājuši priekšgājējas bankas bankrotu. Vienas no būtiskākajām izmaiņām ir grozījumi noteikumos par aizdevumiem saistītajām personām, aizliegums izsniegt aizdevumus ar akciju nodrošinājumu un FX aizdevumus⁽⁵⁴⁾ klientiem, kuru ienākumi nav ārvalstu valūtā, un citādi stingrāka aizdevumu apstiprināšanas kārtība. Lai gan *Íslandsbanki* tāpat kā *Glitnir* paredz sniegt plašu finanšu pakalpojumu klāstu Islandes tirgū, atšķirība starp banku situāciju pirms un pēc krīzes *Íslandsbanki* gadījumā ir tāda, ka būtiskāk ir, "kā" banka veic uzņēmējdarbību (procesu, procedūras, dokumentācija, noteikumi un reglamentēšana), nevis "kādu" pakalpojumu un produktu klāstu tā piedāvā. *Íslandsbanki* uzskati šajā jomā ir apkopoti arī turpmākajā 2. grafikā:

2. grafiks

Trūkumi pagātnē un izmaiņas šo trūkumu novēršanai



- (103) Pārstrukturēšanas plāns, kā arī 5 gadu uzņēmējdarbības plāns, ir balstīts uz vispārīgu un ekonomisku pieņēmumu kopumu⁽⁵⁵⁾. Šie pieņēmumi veido turpmāk aprakstītā pamatscenārija ekonomisko pamatu.

- (104) Vispārējie pieņēmumi ir šādi:

— pārstrukturēšana tiks pabeigta līdz [...] gada beigām Korporatīvo bankas pakalpojumu struktūrvienībā un līdz [...] gada beigām Maza apjoma bankas pakalpojumu struktūrvienībā. Jaunu hipotēku procentu likmju noteikšana tiks pabeigta līdz [...] gada beigām. No *Glitnir* iegūtā portfeļa diskonta segšana, kas aprakstīta turpmāk, tiks attiecīgi sadalīta;

⁽⁵⁴⁾ FX aizdevumi ir aizdevumi ārvalstu valūtā. Segti aizdevumi ārvalstu valūtā, kas parasti attiecas uz aizdevumiem, kuri denominēti valūtā, kas nav aizņēmēja dzīvesvietas valsts valūta.

⁽⁵⁵⁾ Ekonomiskos pieņēmumus, uz kuriem ir balstītas prognozes, ir sagatavojuši bankas Pētniecības nodaļa. Vispārējos pieņēmumus ir sagatavojuši attiecīgie nodaļu vadītāji un pieredzējušākie darbinieki un parakstījuši bankas izpildvadības padome.

- bankai būs papildu ienākumi no [...] ISK [...] miljardu apmērā;
- kapitāla kontrole tiks atcelta pakāpeniski;
- nebūs ierobežojumu aizdevumiem, kas balstīti uz finansējumu ISK. Netiek uzskatīts, ka uz aizdevumiem balstītais finansējums ārvalstu valūtā 2012. gadā pārsniegs pašlaik neatmaksāto ārvalstu valūtā izsniegto aizdevumu atmaksājumus; tiek uzskatīts, ka pieklūt aizdevumiem ārvalstu valūtā kļūs vieglāk sākot no 2012. gada.

(105) Turklāt *Íslandsbanki* direktoru padome ir noteikusi šādus finanšu mērķus:

- Peļņa no pašu kapitāla (ROE): Bezriska likme + [...] %. Tiek uzskatīts, ka bezriska likme ir Centrālās bankas pašreizējā norēķinu likme (3,75 % 2011. gada decembrī). 1. līmeņa kapitāla rādītāja pieņemtais mērķis ir [...] %;
- CAD kapitāla rādītājs: [...] % [...];
- 1. līmeņa kapitāla rādītājs: [...] % [...].

(106) Makroekonomiskie pieņēmumi ir šādi:

- Ekonomikas izaugsme turpināsies 2012. gadā un turpmāk, lai arī lēnākā tempā nekā iepriekš paredzēts. Mājsaimniecības būs labākā ekonomiskā pozīcijā, jo bezdarba samazināšanās rezultātā palielinās pirkjspēja.
- Inflācija saglabāsies nedaudz virs CBI mērķa, t. i., nedaudz zem 3 %, sākot no 2013. gada. Tas ir balstīts uz stabilu ISK maiņas kursu (ar nelielu nostiprināšanos perioda sākumā) un līdzsvarotu darba tirgu ar mērenu algu paaugstinājumu un pakāpenisku mājokļu cenu paaugstinājumu.

Vidējās izmaiņas starp gadiem (%)	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
IKP izaugsme	2,2	2,1	3,4	2,3	3,0
Bezdarbs	6,6	6,0	5,4	5,0	4,4
Inflācija	4,4	2,9	2,8	2,7	2,6
Algas	6,7	4,7	4,8	5,0	4,8

Īstermiņa procentu likmes 2012. gadā saglabāsies nemainīgas – aptuveni 5 % ⁽⁵⁶⁾ –, bet, ekonomikai atveseļojoties, pakāpeniski paaugstināsies.

- Lai gan apstākļi darba tirgū uzlabosies, bezdarbs joprojām saglabāsies nedaudz augstāks nekā pirms finanšu krīzes. Algu izaugsme sāksies, kad pazemināsies bezdarba līmenis.
- Visbeidzot tiek uzskatīts, ka ISK turpinās būt Islandes valūta visu pārstrukturēšanas periodu. Valūtas kontrole tiks pakāpeniski atcelta sākot no 2012. gada. Daži kapitāla plūsmu ierobežojumi saglabāsies visā desmitgadē.

i) Bilances aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana, likvidējot veco banku un izveidojot jaunu banku

(107) Kā minēts iepriekš, lielākā daļa no *Glitnir* iekšzemes aktīviem un pasīviem 2008. gada oktobrī tika pārvesti uz *Íslandsbanki*. Šā procesa rezultātā lielākā daļa no lielāko klientu parāda palika *Glitnir* īpašumā, un tādējādi *Íslandsbanki* nekad nav bijis tāds aizņemto līdzekļu īpatsvars kāds bija *Glitnir*. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu tas nozīmē, ka bankas bilances aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas problēma būtībā tika atrisināta jau 2008. gada oktobrī.

⁽⁵⁶⁾ No 2012. gada 16. maija CBI septiņu dienu nodrošinātā aizdevuma likme ir bijusi 5,5 %.

ii) Spēcīgas kapitāla rādītāja pozīcijas izveidošana un saglabāšana

- (108) Iepriekš aprakstīto kapitalizācijas pasākumu īstenošanas rezultātā un kopš bankas izveidošanas vērojamās attīstības, jo īpaši aktīvu pārvērtēšanas (turpmāk aprakstīta sīkāk), rezultātā *Íslandsbanki* kapitāla rādītāji bija ievērojami augstāki par FME kapitāla prasībām, kā parādīts 2. tabulā:

2. tabula

Kapitāla rādītāji 2008.–2011. gadā, summas miljonos ISK

	31.12.2008.	31.12.2009.	31.12.2010.	31.12.2011. (*)
1. līmeņa kapitāls	68 030	91 996	120 993	120 530
2. līmeņa kapitāls	—	24 843	21 251	21 937
Kopējais kapitāls	68 030	116 839	142 244	142 234
Riska svērtie aktīvi (RWA)	656 713	589 819	534 431	629 419
1. līmeņa rādītājs	10,4 %	15,6 %	22,6 %	19,1 %
CAD koeficients	10,4 %	19,8 %	26,6 %	22,6

(*) Brīdī, kad tika iesniegts pārstrukturēšanas plāns, 2011. gada finanšu pārskats vēl nebija pabeigts, un galīgajā pārstrukturēšanas plānā tika izmantoti 2011. gada 30. septembra dati. Pēc *Íslandsbanki* 2011. gada finanšu pārskata publicēšanas Iestāde atjaunināja šos datus.

- (109) Turklāt atbilstīgi kopā ar pārstrukturēšanas plānu iesniegtajam ICAAP ziņojumam *Íslandsbanki* prognozē tādu kapitāla rādītājus 2012.–2016. gadā, kā norādīts 3. tabulā:

3. tabula

Prognozētie kapitāla rādītāji 2012.–2016. gadā un RWA, summas miljardos ISK

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Riska svērtie aktīvi (RWA)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
1. līmeņa kapitāla rādītājs	[20–25] %	[15–20] %	[10–20] %	[10–15] %	[10–15] %
CAD koeficients	[20–30] %	[15–25] %	[15–20] %	[10–20] %	[10–15] %

- (110) Saskaņā ar šiem statistikas datiem *Íslandsbanki* paredz saglabāt kapitāla prasības ievērojami virs FME prasībām pārstrukturēšanas periodā un pēc tam. [...]

iii) Pietiekama ienesīguma sasniegšana

- (111) Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu un kā parādīts turpmāk 4. tabulā, *Íslandsbanki* peļņa no pašu kapitāla kopš bankas izveidošanas 2008. gadā ir bijusi labvēlīga (izņemot 2011. gadu) ⁽⁵⁷⁾.

⁽⁵⁷⁾ ROE samazināšanās iemesls 2011. gadā bija Augstākās tiesas 2012. gada 15. februāra nolēmums par aizdevumiem ārvalstu valūtā un labas gribas samazināšanās pēc apvienošanās ar Byr.

4. tabula

Iepriekšējā peļņa no pašu kapitāla (ROE)

	2008.	2009.	2010.	2011.
ROE	17,2	30,0	28,5	1,5

(%)

Turklāt pārstrukturēšanas plānā paredzēti šādi ieņēmumi no kapitāla pārstrukturēšanas periodā un pēc tā (5. tabula).

5. tabula

Prognozes par peļņu no pašu kapitāla (ROE)

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
ROE	[5–15]	[10–20]	[5–15]	[5–15]	[5–15]

(%)

(112) Šī prognoze ir sīkāka finanšu plānojuma rezultāts pārstrukturēšanas plānā, kura būtiskākie aspekti ir šādi:

- peļņa būtiskākajos uzņēmējdarbības segmentos ir gaidāma [...]; galvenokārt tas ir, pateicoties finansējuma izmaksu paaugstinājumam un “diskonta ienākumu” neesamībai sākot no 2014. gada,
- ir paredzēts, ka peļņa tirgu uzņēmējdarbības segmentā līdz 2016. gadam palielināsies no [...] līdz [...] ISK, galvenokārt pateicoties lielākiem ienākumiem no maksām un komisijas maksām,
- ir gaidāms, ka neto ienākumi no procentu likmēm 2014. gadā būs [...] un pēc tam saglabāsies stabili,
- gaidāms, ka darbinieku skaits samazināsies par [...],
- paredzams, ka izmaksu pret ieņēmumiem attiecība samazināsies no 75 % 2011. gadā līdz [...] % 2014. gadā.

(113) Islandes iestādes uzskata, ka *Íslandsbanki* ļoti stabilā darbība kopš tās izveidošanas zināmā mērā ir bijusi, pateicoties tam, ka banka ieguva aizdevumu portfeli no *Glitnir* par augstu diskontu⁽⁵⁸⁾. Diskonts ir un paliks būtiska daļa no bankas ieņēmumiem, kamēr tiks pārstrukturēts aizdevumu portfelis. Tomēr saskaņā ar prognozēm diskonts būs pilnībā nomaksāts, kad būs pabeigta pārstrukturēšana.

(114) Pamatojot šo viedokli, Islandes iestādes ir iesniegušas aprēķinu (6. tabula), kurā norādīts, kādi būtu gada rezultāti bez diskonta un citiem “nestandarta posteņiem”, piemēram, nemateriālo vērtību samazināšanās *Byr* darījuma rezultātā.

6. tabula

Neto peļņa no “nestandarta posteņiem”

	Gada peļņa	“Nestandarta posteņi”	Neto peļņa no “nestandarta posteņiem”
2008.	2 366	– 1 543	14 909
2009.	23 982	801	23 181

(Miljoni ISK)

⁽⁵⁸⁾ Islandes iestādes uzskata, ka “augstais diskonts” bija divkāršs un bija veidots no samazināšanās un diskonta. Samazināšanās atspoguļo pieprasījumu vērtības starpību un paredzēto aizdevumu aktīvu atgūšanu. Turklāt iegūtais aizdevumu portfelis netika novērtēts par tirgus likmēm, un diskonts atspoguļo līgumā noteikto procentu likmju un tirgus likmju atšķirību.

(Miljoni ISK)

	Gada peļņa	“Nestandarta posteņi”	Neto peļņa no “nestandarta posteņiem”
2010.	29 369	14 507	14 862
2011.	9 613	- 11 074	20 687
2012.	[...]	[...]	[...]
2013.	[...]	[...]	[...]
2014.	[...]	—	[...]
2015.	[...]	—	[...]
2016.	[...]	—	[...]

(115) Saskaņā ar šiem datiem banka tomēr būtu guvusi peļņu un turpinās gūt peļņu pārstrukturēšanas periodā arī bez diskonta ⁽⁵⁹⁾. Tomēr nav skaidrs, vai abi iepriekš minētie “augstā diskonta” aspekti ir atspoguļoti šajos datos.

iv) Stabils likviditātes pozīcijas izveidošana un saglabāšana

(116) Attiecībā uz likviditāti FME pieprasa, ka skaidras naudas vai skaidrai naudai līdzīgu aktīvu apjomam jābūt 5 % no pieprasījuma noguldījumiem un bankām jāvar pārciest tūlītēju noguldījumu aizplūšanu 20 % apmērā. Turklāt Islandes Centrālā banka izveido noteikumus attiecībā uz kredītiestāžu likviditāti ⁽⁶⁰⁾, saskaņā ar kuriem kredītiestāžu likvidie aktīvi un pasīvi tiek klasificēti pēc veida un termiņa un piešķirtā svēruma atkarībā no riska. Kredītiestāžu likvidiem aktīviem jābūt pārsvarā pār nākamo trīs mēnešu pasīviem. Noteikumi ietver arī konkrētu stresa testu, kurā dažādiem pašu kapitāla posteņiem piemēro diskontu, bet kurā, no vienas puses, ir pieņemts, ka visas obligācijas jāapmaksā to termiņa beigās, un, no otras puses, ka citu obligāciju daļas, piemēram, noguldījumi, jāsamaksā tūlīt pēc brīdinājuma vai bez brīdinājuma.

(117) Kā parādīts A un B attēlā, *Íslandsbanki* 2009., 2010. un 2011. gadā ir saglabājusi likviditātes rezerves uzraudzības prasību ietvaros.

A un B attēls

Íslandsbanki atbilstība uzraudzības likviditātes prasībām

Central Bank liquidity ratios if government liquidity facility is excluded				FME liquidity ratios if government liquidity facility is excluded			
Requirement to be above 100 % for 0-1 and 0-3 months				Requirement to be above 20 % in liquid assets ratio and above 5 % in the cash ratio			
	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011		31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011
ON - 1 m	2,34	2,73	1,32	Liquid assets ratio	N/A	33 %	31 %
0-3 m	2,41	2,73	1,31	Cash ratio	N/A	17 %	12 %
A change in classification results in a significant drop in the ratios between year-end 2010 and 2011				Not implemented until after year-end 2009			

⁽⁵⁹⁾ ISFI 2011. gada ziņojumā (par banku operācijām 2010. gadā) izdarīts līdzīgs secinājums; saskaņā ar šo ziņojumu *Íslandsbanki* “pamata ienesīgums” ir pat augstāks. Sk. http://www.bankasysla.is/files/SkyrslaBR_2011_net_74617143.pdf.

⁽⁶⁰⁾ Sk. CBI 2006. gada 25. aprīļa Noteikumus Nr. 317 par likviditātes rādītājiem, kas pieejami vietnē <http://www.sedlabanki.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=4713>.

- (118) Kā parādīts C attēlā, 2010. un 2011. gadā ir uzlabojušies *Íslandsbanki* likviditātes rādītāji pasīviem, kuru termiņš beidzas pēc 3 un 6 mēnešiem, bet pasīvu ar 12 mēnešu termiņu rādītājs ir pieaudzis mazāk.

(...)

[*Íslandsbanki* likviditātes rādītāju grafiks

Vērtības netiek izpaustas dienesta noslēpuma iemeslu dēļ]

C attēls

Vēsturiskie likviditātes rādītāji:

- Likviditātes rādītājs A rāda to pasīvu segumu, kuru termiņš ir 3 mēneši
 - Likviditātes rādītājs B rāda to pasīvu segumu, kuru termiņš ir 6 mēneši
 - Likviditātes rādītājs C rāda to pasīvu segumu, kuru termiņš ir 12 mēneši
- (119) Turpmāk aprakstīta gaidāmā *Íslandsbanki* likviditātes pozīcijas attīstība, jo īpaši stresa scenārija gadījumā.
- v) Aizdevumu portfeļa pārstrukturēšanas pabeigšana gan privātajām māsasaimniecībām, gan uzņēmumiem.
- (120) Pirms finanšu krīzes 2008. gadā gan bankas privāto, gan komerciālo klientu aizdevumu līmenis bija augsts. Kad ekonomika un jo īpaši nekustamā īpašuma cenas krīzes sākumā saruka, pēkšņi klienti ar pārāk lieliem aizņēmumiem bieži vairs nevarēja atmaksāt savus aizdevumus un radīja negatīvu pašu kapitālu. Bez vispārējiem draudiem Islandes ekonomikas labklājībai pēkšņa bankas aizdevumu portfeļa pasliktināšanās kļuva par lielu risku bankas nākotnes dzīvotspējai. Šā iemesla dēļ privāto un uzņēmumu aizdevumu portfeļu pārstrukturēšana (aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana), kā atspoguļots pārstrukturēšanas plānā, ir kļuvusi par *Íslandsbanki* prioritāti.
- (121) Islandes iestādes uzskata, ka *Íslandsbanki* ir izveidojusi īpašas parādu atvieglošanas programmas un sadarbojusies ar valsti un citām bankām saistībā ar vispārējiem parāda atvieglošanas pasākumiem (piem., 110 % hipotēku koriģēšana) ⁽⁶¹⁾.
- (122) *Íslandsbanki* ir iesniegusi Iestādei tās izmantoto pārstrukturēšanas metožu aprakstu, balstoties uz 2010. gada novembrī apkopoto informāciju. Metodes atšķiras starp parāda pārstrukturēšanu uzņēmumiem, māsasaimniecībām un privātpersonām. Lielākajiem uzņēmumiem ir izveidoti individuāli risinājumi, bet MVU tiek piedāvāts pamatkapitāla pielāgojums un/vai nenomaksātā parāda/procentu pielāgojums uzņēmuma aktīvu vērtībai vai brīvai naudas plūsmai.
- (123) Māsasaimniecībām un privātpersonām tiek piedāvāti dažādi pārstrukturēšanas risinājumi, piemēram, atbrīvošanas no maksājumiem periodi, nosacījumu paplašināšana un elastīgas maksājumu sistēmas.
- (124) Lai uzraudzītu un nodrošinātu pārstrukturēšanas progresu, *Íslandsbanki* ir izveidojusi arī tā saukto "pārstrukturēšanas aizsardzības paneli", kas ir iesniegts Iestādei.
- (125) Islandes iestādes uzskata, ka, neskatoties uz dažiem negaidītiem notikumiem, piemēram, neseno Islandes Augstākās tiesas nolēmumu par aizdevumiem ārvalstu valūtā, *Íslandsbanki* pabeigs savu korporatīvo aizdevumu portfeļa pārstrukturēšanu līdz 2012. gada beigām un bankas pakalpojumu privātpersonām portfeļa pārstrukturēšanu 2013. gadā. Jaunu hipotēku procentu likmju noteikšanu ir paredzēts pabeigt 2014. gada beigās.

⁽⁶¹⁾ Galvenās Islandes bankas vienojās piedāvāt visiem klientiem ar pārmērīgu aizņemto līdzekļu apjomu 110 % hipotēku koriģēšanu, t. i., hipotēku kapitāls tiek noteikts 110 % no īpašuma reģistrētās vērtības.

vi) Finansēšanas stratēģijas uzlabošana

- (126) *Íslandsbanki* noguldījumu bāze kopš tās izveidošanas ir saglabājusies diezgan stabila aptuveni ISK 400 miljardu apmērā, un, *Íslandsbanki* apvienojot ar *Byr*, 2011. gada beigās tā palielinājās līdz ISK 535 miljardiem. Pašlaik noguldījumi ir gandrīz 80 % no kopējiem pasīviem.
- (127) Bankas noguldījumu/aizdevumu koeficients 2010. un 2011. gadā ir bijis aptuveni 80 % un augstāks. *Íslandsbanki* uzskata, ka pašreizējās zemās noguldījumu likmes iedrošinās ieguldītājus pārvietot daļu no saviem līdzekļiem uz austākas peļņas ieguldījumiem, jo ekonomika atveseļojas un gatavība uzņemties risku palielinās. Tā rezultātā banka paredz, ka noguldījumu/aizdevumu koeficients līdz 2016. gadam var kristies līdz aptuveni [...] %. Turklāt ir gaidāms, ka noguldījumi ārvalstu valūtā [...] *Íslandsbanki* mērķis ir pakāpeniski dažādot savu finansējumu.
- (128) [...] ⁽⁶²⁾.
- (129) Attiecībā uz finansējuma ISK nepieciešamību [...]. No otras puses, *Íslandsbanki* bija pirmā Islandes banka, kas emitēja segto obligāciju. Pirmā emitēšana tika veikta 2011. gada decembrī, un tā bija ar PCI ⁽⁶³⁾ saistīta emitēšana ISK 4 miljardu apmērā. Šo emitēšanu labi uzņēma institucionālie ieguldītāji, un parakstīšanās uz obligāciju radīja konkurenci. *Íslandsbanki* plāno 2012. gadā emitēt īstermiņa vērtspapīru, kā arī paplašināt pašreizējo segtās obligācijas emitēšanu par ISK 10 miljardiem gadā. [...].
- (130) Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu izmaiņas finansējuma dažādībā paaugstinās finansējuma izmaksas plānošanas periodā. Aizņēmumu izmaksas ir prognozētas par aptuveni [...] bāzes punktiem augstākas par bankas PCI indeksēto obligāciju kopuma bāzes likmi un par [...] bāzes punktiem augstākas attiecībā uz neindeksētajām obligācijām, bet noguldījumu izmaksas – aptuveni [...] bāzes punktus virs bāzes likmes.

vii) Izmaksu efektivitāte

- (131) Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu *Íslandsbanki* turpina pievērsties efektīvām un pilnveidotām operācijām, lai nosegtu lielākas infrastruktūras izmaksas, kas radušās stingrākas regulējuma kontroles un augstāku nodokļu dēļ. Banka apgalvo, ka 2011. gadā tika paveikts nozīmīgs darbs, lai palielinātu izmaksu efektivitāti, bet uzsver, kas šis ir ilgtermiņa projekts, kam nepieciešamas izmaiņas procesos un pastāvīga analīze. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu 2012. gadā tiks turpināta pievēršanās izmaksu apzināšanai, kā arī izmaksu un izmaksu analīzes samazināšanai, un vienlaicīgi tiks pārskatītas un vajadzības gadījumā uzlabotas bankas iekšējās procedūras. Kā norādīts iepriekš, ir gaidāms, ka šo pasākumu, kā arī darbinieku skaita samazināšanas rezultātā izmaksu pret ieņēmumiem attiecība samazināsies no 75 % 2011. gadā līdz [...] % 2014. gadā.

viii) Korporatīvās pārvaldības un riska pārvaldības uzlabojumi

- (132) *Íslandsbanki* informēja Iestādi, ka viena no tās prioritātēm ir saskaņot savas korporatīvās pārvaldības struktūras un procesus ar valsts un starptautisko labāko praksi. Šajā saistībā *Íslandsbanki* ir izveidojusi Riska pārvaldības un kredītkontroles struktūrvienību. Šī struktūrvienība pārrauga riska pārvaldības un kredītkontroles jautājumus; šis darbs ir saistīts ar visu bankas struktūrvienību ikdienas procesiem. *Íslandsbanki* 2011. gadā pirmo reizi kopā ar gada pārskatu publicēja visaptverošu riska pārskatu ⁽⁶⁴⁾. Riska pārskatā, ko publicēs katru gadu, ir sniegta papildu informācija par bankas riska pārvaldības sistēmu, kapitāla struktūru un atbilstību, būtiskiem riska darījumiem un riska novērtēšanas procesiem.

⁽⁶²⁾ *Íslandsbanki* tika uzsvērusi, ka noguldījumiem piešķirtās priekšrocības Islandē ierobežo nenodrošinātu parādu emisijas iespējas [...]

⁽⁶³⁾ Patēriņa cenu indekss.

⁽⁶⁴⁾ Riska pārskats ir pieejams bankas tīmekļa vietnē www.islandsbanki.is/riskbook.

3.4.8. Spēja sasniegt dzīvotspēju ar pamatscenāriju un stresa scenāriju

- (133) Pārstrukturēšanas plānā ar atsauci uz ICAAP ziņojumu Islandes iestādes ir izveidojušas *Íslandsbanki* stresa scenāriju ar mērķi uzskatāmi parādīt *Íslandsbanki* spēju sasniegt ilgtermiņa dzīvotspēju.

3.4.8.1. P a m a t s c e n ā r i j s

- (134) Iepriekš aprakstītais pārstrukturēšanas plāns, ietverot pieņemumus, uz kuriem tas ir balstīts, ir pamatscenārijs.

3.4.8.2. S t r e s a s c e n ā r i j s

- (135) Pārstrukturēšanas plāna 5.9.3. nodaļā *Íslandsbanki* ir atsaukusies uz stresa scenāriju, kas ietverts ICAAP ziņojumā, kurš 2012. gada 1. aprīlī tika iesniegts Islandes Finanšu iestādei.
- (136) Galvenie 2012. gada ICAAP ziņojuma konstatējumi ir tādi, ka *Íslandsbanki* kapitalizācija ievērojami pārsniedz iekšējās un ārējās obligātās prasības un nosacīto ilgtermiņa mērķi, bankai darbojoties "parastos" uzņēmējdarbības apstākļos. Saskaņā ar šo ziņojumu iekšējās obligātās kapitāla prasības un veikto stresa testu rezultāti pašreizējā ICAAP norāda, ka paredzētie dividendžu maksājumi 5 gadu uzņēmējdarbības plānā izskatās pieņemami.
- (137) Saskaņā ar ICAAP ziņojumu lēmumi par katra gada dividendžu maksājumu būtu jābalsta uz jaunāko kapitāla atbilstības analīzi un jāņem vērā arī bankas likviditātes pozīcija.
- (138) Saskaņā ar ICAAP ziņojumu bankas minimālais kapitāla rādītājs ir no [...] % līdz [...] % no RWA. 2012. gada beigās minimālais nepieciešamais kapitāla apjoms ir aprēķināts ISK [...] miljardi, no kuriem ISK [...] miljardi ir pieprasīti saskaņā ar 2.a pīlāru to riska faktoru dēļ, kas nav nosegti vai ir par zemu novērtēti saskaņā ar 1. pīlāru. Tomēr faktiski bankas kapitāla rādītājs 2011. gada beigās bija 22,6 %. Stresa testu rezultāti rāda, ka daļa no kapitāla pārpalikuma ir nepieciešama iespējamiem nelabvēlīgiem notikumiem saistībā ar bankas operācijām, bet pakāpeniska kapitāla pārpalikuma izmaksāšana dividendžu veidā ir pieņemama. Aprēķinātais kapitāls, kas nepieciešams nelabvēlīgu notikumu gadījumā, 2012. gada sākumā ir ISK [...] miljardi, un kapitāla pārpalikums 2012. gada beigās ir [...] miljardi, kā parādīts turpmāk 7. tabulā:

7. tabula

ICAAP ziņojuma pārskats

(Miljardi ISK)

	1. pīlārs (*)	2.a pīlārs (**)	2.b pīlārs	Nepieciešamais CAD
	Obligātā prasība	Piemaksa	Stresa testi	Visi līmeņi kopā
Kreditrisks	[...]	[...]		[...]
Tirgus risks	[...]	[...]		[...]
Operacionālais risks	[...]			[...]

(Miljardi ISK)

	1. pīlārs (*)	2.a pīlārs (**)	2.b pīlārs	Nepieciešamais CAD
	Obligātā prasība	Piemaksa	Stresa testi	Visi līmeņi kopā
Koncentrācijas risks		[...]		[...]
Obligātā kapitāla prasība pīlāros (1. un 2.a)	[...]	[...]		[...]
Stresa testi			[...]	[...]
Nepieciešamais CAD	[...]	[...]	[...]	[...]
CAD (2012. gada beigās)				[...]
Kapitāla pārpalikums				[...]

(*) Pirmais pasākums kapitāla prasību novērtējumā ir balstīts uz 1. pīlāra aprēķiniem.

(**) Saskaņā ar ICAAP ziņojumu ir paredzētas šādas 2. pīlāra (2.a un 2.b pīlāra) papildu kapitāla prasības:

- Citi riska veidi un 1. pīlāra pilnībā nenosegtais risks: papildus 1. pīlāra obligātā kapitāla prasībai varētu būt nepieciešams turpmāks kapitāls citu riska faktoru 2.a pīlārā dēļ vai 1. pīlāra riska faktoru pārāk zema novērtējuma dēļ. 1. pīlāra un 2.a pīlāra kapitāla prasības veido bankas pamata kapitāla prasību.
- Pieejamā kapitāla samazinājums stresa testu un stratēģisku iemeslu dēļ: pamata kapitāla prasība ir aprēķināta, balstoties uz "parastiem uzņēmējdarbības apstākļiem". Tomēr bankai jāpārlicinās, ka tās kapitāls ir pietiekams, lai atbalstītu uzņēmējdarbību nelabvēlīgos tirgus apstākļos, un ka tas atbalsta bankas uzņēmējdarbības stratēģiju turpmākajos gados. Tādēļ bankai vajadzētu turēt kapitāla rezerves, lai varētu pārvarēt nelabvēlīgus tirgus apstākļus un atbalstīt plānoto izaugsmi. Lai aprēķinātu nepieciešamo kapitāla rezervju apmēru, bankas uzņēmējdarbības plāns ir balstīts uz stresa scenāriju ar dažādiem pieņēmumiem attiecībā uz bankas riska profilu un uzņēmējdarbības stratēģiju.

- (139) ICAAP ziņojumā *Íslandsbanki* ir novērtējusi iespējamus kopējos zaudējumus, ko rada kredītrisks, tirgus risks (tirdzniecības portfeli un bankas portfeli), operacionālais risks, uzņēmējdarbības risks (paaugstinātu finansēšanas izmaksu un mazāka operacionālo izmaksu samazinājuma ietekme un par [...] % mazāku tirgus ieņēmumu izaugsmes ietekme), kā arī juridisks un politisks risks (piem., nesenā Augstākās tiesas nolēmuma par aizdevumiem ārvalstu valūtā ietekme, korporatīvā (jūras dzīvnieku nozares) portfeļa atgūšanas trūkums un citi juridiska un politiska riska faktori).
- (140) Turklāt *Íslandsbanki* ir veikusi bankas likviditātes rādītāja stresa testu. Šajā gadījumā *Íslandsbanki* ir izveidojusi vienu pamata stresa scenāriju ⁽⁶⁵⁾ un otru spēcīgāku stresa scenāriju, kurā dažādi ienākošās un izejošās naudas plūsmas avoti tiek pakļauti dažādu līmeņu stresam. Rezultāts rāda, ka bankai ir laba pozīcija, lai pārvarētu negaidītu likviditātes sagrāvi.

3.4.9. Izejas stratēģija/atmaksāšana valstij

- (141) Kā jau aprakstīts iepriekš, 2. līmeņa kapitāla ieguldījuma termiņš ir 10 gadi sākot no 2009. gada decembra. Attiecībā uz atlīdzību ir ietverta pakāpeniskas paaugstināšanas atruna pēc 5 gadiem (t. i., 2014. gadā) – no 400 bāzes punktiem līdz 500 bāzes punktiem virs EURIBOR. Islandes iestādes uzskata, ka šim pakāpeniskumam būtu jābūt kā stimulam bankai ātrāk atmaksāt šo kapitālu.

⁽⁶⁵⁾ Bankas iekšējais likviditātes rādītājs atspoguļo stresa situāciju, nevis parastus uzņēmējdarbības apstākļus.

- (142) Attiecībā uz pašu kapitāla daļu 5 % apmērā, kas valstij ir palikusi *Íslandsbanki*, valdības turējumus finanšu uzņēmumos pārvalda uzņēmums *Íslandes valsts finanšu ieguldījumi (ISFI)* ⁽⁶⁶⁾. Saskaņā ar 2012. gada valsts budžeta plānu valdība ir pilnvarota pārdot savas daļas, kas tai pašlaik pieder krājbankās, bet vēl nav pieņemts lēmums attiecībā uz valsts turējumu pārdošanu trijās lielākajās komercbankās. Tomēr atbildīgie ministri ir izveidojuši darba grupu, lai pētītu iespējamus veidus, kā izvietot akcijas komercbankās. Valdība ir norādījusi, ka, lai gan tā negatavojas samazināt savus turējumus *Landsbankinn* mazāk par divām trešdaļām no bankas akciju kapitāla, tās daļas *Íslandsbanki* un *Arion Bank* varētu drīz tikt piedāvātas pārdošanai vai bankas varētu pilnībā tikt pārdotas, ja akciju kontrolpaketes turētāji nolemj tās pārdot, ar nosacījumu, ka ir ievēroti konkrēti priekšnoteikumi ⁽⁶⁷⁾.
- (143) Īpašā vienošanās par likviditātes nodrošināšanu ir spēkā tikai līdz 2012. gada septembrim, un šis mehānisms vēl nekad nav izmantots. Íslandes iestādes paredz tuvākajā laikā atsaukt valdības paziņojumu par vispārējo noguldījumu garantiju pirms kapitāla kontroles atcelšanas.
- (144) Attiecībā uz *Straumur* līgumu jānorāda, ka, lai gan obligācijas termiņš beidzās 2013. gada marta beigās, *Straumur* to pilnībā apmaksāja 2012. gada sākumā. No tā brīža valsts riska saistības attiecībā uz pamatā esošo aktīvu pietiekamību tika izbeigtas.

4. PAMATOJUMS UZSĀKT OFICIĀLU IZMEKLĒŠANAS PROCEDŪRU UN LĒMUMOS PAR BYR PIENĒMTIE PAGAIÐU PIESĀKUMI

- (145) Lēmumā par procedūras uzsākšanu Iestāde iepriekš secināja, ka Íslandes valsts pasākumi attiecībā uz *Íslandsbanki* kapitalizāciju, kā arī vienošanās par likviditātes nodrošināšanu ir valsts atbalsts saskaņā ar EEZ līguma 61. pantu. Turklāt tā nevarēja noliegt, ka valsts atbalsts bija arī noguldījumu garantija un *Straumur* līgums. Lēmumā uzsākt procedūru nebija iekļauti atbalsta pasākumi attiecībā uz *Byr* iegādi, kurus Iestāde īslaicīgi apstiprināja lēmumos par *Byr*. Iestāde vēl pēdējo reizi pārskatīš šos pasākumus, kuru novērtēšana tiek turpināta šajā lēmumā.
- (146) Attiecībā uz lēmumā par procedūras uzsākšanu novērtēto pasākumu saderību Iestāde uzskatīja, ka galīgo viedokli varēs pieņemt tikai, balstoties uz pārstrukturēšanas plānu, kas nebija iesniegts 2010. gada 15. decembrī, kad Iestāde uzsāka oficiālo izmeklēšanas procedūru. Tieši tāpēc, ka pārstrukturēšanas plāns nebija iesniegts vairāk nekā gadu pēc *Íslandsbanki* izveidošanas, Iestāde izteica šaubas par atbalsta saderību.

4.1. Ieinteresēto personu piezīmes

- (147) Iestāde saņēma paziņojumu no vecās bankas kreditoriem, kurā tie uzsvēra, ka tie jāuzskata par ieinteresētajām personām, un pieminēja, ka tie vēlāk, iespējams, iesniegs turpmākas piezīmes.

4.2. Piezīmes no Íslandes iestādēm

- (148) Íslandes iestādes atzīst, ka veiktie pasākumi *New Glitnir Bank*, tagad *Íslandsbanki*, izveidošanā ir valsts atbalsts. Íslandes iestādes uzskata, ka pasākumi tomēr ir saderīgi ar EEZ līguma darbību, balstoties uz tā 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu, jo tie ir nepieciešami, proporcionāli un atbilstoši, lai novērstu nopietnus traucējumus Íslandes tautsaimniecībā. Íslandes iestādes uzskata, ka veiktie pasākumi visos aspektos ir saskaņā ar Iestādes valsts atbalsta pamatnostādnes noteiktajiem principiem, un piebilst, ka atbalsts ir nepieciešams un ierobežots līdz minimālajam vajadzīgajam apmēram.

⁽⁶⁶⁾ *ISFI* ir valsts iestāde ar neatkarīgu direktoru padomi, kas ziņo finanšu ministram, un tā tika izveidota ar Likumu Nr. 88/2009 un sāka darboties 2009. gada augustā. *ISFI* būs pabeigusi savus uzdevumus ne vēlāk kā 5 gadus pēc tās izveidošanas. *ISFI* pārvalda turējumus saskaņā ar tiesību aktiem, labas pārvaldības un uzņēmējdarbības praksi un valsts īpašumtiesību politiku. Tās mērķis ir atjaunot un rekonstruēt dinamisku iekšzemes finanšu tirgu, vienlaicīgi veicinot efektīvu konkurenci tirgū, kā arī nodrošinot pārredzamību visos lēmumos attiecībā uz valsts daļu finanšu darbībās.

⁽⁶⁷⁾ Šie priekšnosacījumi īpaši attiecas uz nesekmīgām, ko radījuši nesenie Augstākās tiesas nolēmumi attiecībā uz ārvalstu valūtās denominētiem aizdevumiem un tas, ka veco banku neapmaksāto īpašumu aktīvi ir apmierinoši likvidēti. Sk. Ziņojuma par Íslandes finanšu sistēmas turpmāku struktūru 9.7. nodaļu, kas pieejams vietnē <http://eng.efnagsraduneyti.is/media/Acrobat/Future-Structure.pdf>.

- (149) Turklāt Islandes iestādes uzsver, ka *Glitnir Bank* bijušie akcionāri ir zaudējuši visas savas akcijas un nav saņēmuši kompensāciju no valsts, ka atbalsts ir labi strukturēts, lai pēc iespējas samazinātu negatīvu tālāku ietekmi uz konkurentiem, un ka aizdevumu nosacījumi (2. līmeņa kapitāls) ir salīdzināmi ar tirgus līkēm.
- (150) Islandes iestādes neuzskata noguldījumu garantiju par valsts atbalstu.

4.3. Islandes iestāžu saistības

- (151) Islandes iestādes ir uzņēmušās vairākas saistības, no kurām lielākā daļa attiecas uz konkurences kropļošanu, ko radījis novērtējamais atbalsts, un kuras ir uzskaitītas pielikumā.

II. NOVĒRTĒJUMS

1. VALSTS ATBALSTA ESĪBA

- (152) Saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 1. punktu:

“Ja vien šis līgums neparedz ko citu, ar līgumu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir EK dalībvalstis vai EBTA valstis vai ko jebkādā veidā piešķir no valsts līdzekļiem, un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp Līgumslēdzējām Pusēm.”

- (153) Iestāde novērtēs šādus pasākumus ⁽⁶⁸⁾:

- sākotnējais saimnieciskās darbības kapitāls, ko Islandes valsts piešķir jaunajai bankai,
- jaunās bankas (pagaidu) pilnīga valsts kapitalizācija,
- valsts patur atlikušos 5 % no akciju kapitāla pēc tam, kad 95 % no akciju kapitāla jaunajā bankā tika pārvesta *Glitnir* kreditoriem, un
- valsts piešķir jaunajai bankai 2. līmeņa kapitālu kā subordinētu aizdevumu.

Iepriekš minētie pasākumi kopā turpmāk tiek saukti par “kapitalizācijas pasākumiem”. Turklāt Iestāde novērtēs:

- īpašu vienošanos par likviditātes nodrošināšanas mehānismu,
- Islandes valdības paziņojumu par pilnīgu iekšzemes noguldījumu garantiju visās Islandes bankās, un
- *Straumur* līgumu.

- (154) Iestāde atgādina arī to, ka tā otrajā lēmumā par *Byr* ir identificējusi *Íslandsbanki* kā iespējamo *Byr* piešķirtā atbalsta saņēmēju, jo īpaši attiecībā uz subordinēta aizdevuma instrumentu, kas bija pieejams līdz brīdim, kad *Byr* varēs apvienot ar *Íslandsbanki*. Turklāt Iestāde vēlreiz atkārto, ka īslaicīgi apstiprināti glābšanas pasākumi *Byr*, kas tagad ir apvienota ar *Íslandsbanki*, veido valsts atbalstu, kura galīgā saderība ir atkarīga no pārstrukturēšanas plāna apvienotajai struktūrai.

1.1. Valsts līdzekļu esība

- (155) Kā Iestāde jau iepriekš secināja lēmumā par procedūras uzsākšanu, ir skaidrs, ka kapitalizācijas pasākumi ir finansēti ar valsts līdzekļiem no Islandes valsts kases. Valsts līdzekļi acīm redzami ir iesaistīti arī, slēdzot ar *Íslandsbanki* vienošanos par likviditātes nodrošināšanu. Attiecībā uz *Straumur* līgumu valsts uzņemas risku, ka *Straumur* aktīvi nebūtu pietiekami, lai nosegtu *Straumur* bankas pārvestos pasīvus (noguldījumus). Būtībā tā garantēja nosegt defīcītu, kas ietver (iespējamu) valsts līdzekļu pārvešanu.

⁽⁶⁸⁾ Sīkāk aprakstīti šā lēmuma 3. nodaļā.

- (156) Attiecībā uz noguldījumu garantiju Iestāde sākotnēji uzsver, ka tās novērtējums attiecas tikai uz iepriekš aprakstīto papildu noguldījumu garantiju, kas būtībā veidota no Islandes valdības paziņojumiem par to, ka noguldījumi iekšzemes komercbankās un krājbankās un to filiālēs Islandē tiks pilnībā nosegti.
- (157) Šis novērtējums neskar Iestādes viedokli par Likuma Nr. 98/1999 un Islandes valdības un TIF finanšu krīzes laikā īstenoto rīcību saderību ar EEZ līgumu un jo īpaši ar Direktīvu 94/19/EK. Attiecībā uz Direktīvas 97/9/EK un Direktīvas 94/19/EK īstenošanu Iestāde uzskata, ka tādā mērā, kādā šie pasākumi veido valsts atbalstu, valsts līdzekļu izmantošana, lai atbilstu EEZ tiesību aktu noteikumiem, vispārīgi neradītu bažas saistībā ar EEZ līguma 61. pantu. Tāpēc šis lēmums neattiecas uz šiem pasākumiem.
- (158) Iestāde lēmumā par procedūras uzsākšanu apgalvoja, ka tā turpmāk izmeklēs, vai iepriekš aprakstītie Islandes valsts paziņojumi ir pietiekami precīzi, stingri, bezierunu un tiesiski saistoši, lai ietvertu saistības piešķirt valsts līdzekļus ⁽⁶⁹⁾. Novērtējot, vai šie kritēriji ir ievēroti, Iestāde atzīmē, ka paziņojumos bija ietvertas negrozāmas saistības piešķirt valsts līdzekļus, kā to norāda fakts, ka Islandes valsts ir darījusi visu iespējamo, lai aizsargātu noguldītājus. Tas ne tikai ir mainījis noguldījumu turētāju prioritāti bankrotējušos īpašumos (kas neietvertu valsts līdzekļu izmantošanu), bet ir kļuvis skaidrs arī tas, ka tas neļautu noguldītājiem ciest nekādus zaudējumus. Valdības vispārējā garantija visiem noguldījumiem iekšzemes komercbankās un krājbankās turklāt ir atšķirīga no jebkādam noguldījumu garantiju sistēmām, kas paredzētas EEZ tiesību aktos, jo aizsardzības apjoms ir neierobežots un bankas, kas saņem priekšrocību no šā pasākuma, neveic nekādu finansiālu ieguldījumu.
- (159) Islandes valdības izpratni par savu paziņojumu ilustrē valsts intervence finanšu nozarē, kas ir notikusi kopš 2008. gada oktobra un kas ir motivēta ar nolūku ievērot šo paziņojumu. Šī intervence ir ietvērusi pasākumus, lai nosegtu finanšu uzņēmumu noguldījumus, piemēram, trīs komercbanku izveidošanu, SPRON noguldījumu pārvešanu uz *Arion Bank*, *Straumur* noguldījumu pārvešanu uz *Íslandsbanki*, CBI veikto 5 krājbanku noguldījumu pārņemšanu *Sparisjóðabanki Íslands* salu reģionā, noguldījumu pārvešanu no *Byr* krājbankas uz *Byr hf*, noguldījumu pārvešanu no *Keflavík* krājbankas uz *SpKef* un valsts atbildību par noguldījumiem *SpKef* pēc piespiedu apvienošanās ar *Landsbankinn*.
- (160) Faktiski Islandes iestādes vairākās valsts atbalsta lietās, kuras Iestāde pašlaik izmeklē un no kurām dažas ir minētas iepriekš, ir apgalvojušas, ka attiecīgais izvēlētais pasākums bija finansiāli vismazāk aprūtinotais risinājums Islandes valstij, lai atbilstu tās solījumam pilnībā aizsargāt noguldītājus.
- (161) Ņemot vērā iepriekš minēto, Iestāde uzskata, ka ir ieviests tiesiski saistošs, precīzs, bezierunu un stingrs pasākums. Tāpēc Iestāde secina, ka Islandes valsts paziņojumi, saskaņā ar kuriem noguldījumi ir pilnībā garantēti, ietver saistības piešķirt valsts līdzekļus EEZ līguma 61. panta nozīmē.

1.2. Priekšroka konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai

1.2.1. Priekšrocība

- (162) Pirmkārt, atbalsta pasākumiem jādod jaunajai bankai priekšrocības, kas to atbrīvo no izdevumiem, kuri parasti tiek segti no tās budžeta. Saskaņā ar iepriekšēju secinājumu, ko Iestāde pieņēma lēmumā par procedūras uzsākšanu, tā paliek pie viedokļa, ka visi kapitalizācijas pasākumi dod priekšrocību jaunajai bankai, jo piešķirtais kapitāls bankai nebūtu bijis pieejams bez valsts intervences.

⁽⁶⁹⁾ Šajā saistībā sk. Vispārējās tiesas spriedumu apvienotajās lietās T-425/04, T-444/04, T-450/04 un T-456/04, Francija un citi/Komisija [2010] Krājums, II-02099. lpp., 283. punkts (apelācijā).

- (163) Nosakot, vai ieguldījums uzņēmumā, piemēram, ar kapitāla iepludināšanu, ir priekšrocība, Iestāde piemēro tirgus ekonomikas ieguldītāja principu un novērtē, vai privātais ieguldītājs, kura apjoms ir salīdzināms ar valsts iestādi, kas darbojas parastos tirgus apstākļos, būtu veicis šādu ieguldījumu ⁽⁷⁰⁾. Attiecībā uz kapitalizācijas pasākumiem grūtībās nonākušām bankām kopš finanšu krīzes sākuma gan Eiropas Komisijas (daudzos gadījumos kopš finanšu krīzes sākuma ⁽⁷¹⁾ gan Iestādes ⁽⁷²⁾ pieeja parasti ir bijusi tāda, ka valsts veiktā banku rekapitalizācija ir valsts atbalsts, ņemot vērā satricinājumus un nenoteiktību, kas ir raksturīga finanšu tirgiem kopš 2008. gada rudens. Šis vispārīgais apsvērums īpaši attiecas uz Islandes finanšu tirgiem 2008. un 2009. gadā, kad sabruka visa sistēma. Tādējādi Iestāde uzskata, ka kapitalizācijas pasākumi dod priekšrocību *Íslandsbanki*, neskatoties uz iespējamo jaunās bankas kapitāla pārvedumu 95 % apmērā kreditoriem (galvenokārt privātajā sektorā). Privātā sektora iesaistītos *Íslandsbanki* kapitalizācijā pilnībā veica vecās bankas kreditori, kas tikai mēģina līdz minimumam samazināt savus zaudējumus ⁽⁷³⁾.
- (164) Līdzīgu apsvērumu piemēro attiecībā uz īpašo vienošanos par likviditātes nodrošināšanu, kas tika apspriesta kā daļa no valsts atbalsta pasākumu kopuma ar mērķi atjaunot bankrotējušo banku operācijas jaunizveidotā bankā un iedrošināt bankrotējušās bankas kreditorus iegādāties pašu kapitāla daļas jaunajā bankā. Ir saprotams, ka valsts iesaistījās tāpēc, ka nebija skaidrs, vai *Íslandsbanki* varētu iegūt pietiekamu likviditāti tirgū. Tādējādi valsts drīzāk aizstāja privāto tirgus dalībnieku lomu, kas bija piesardzīgi izsniegt aizdevumus finanšu uzņēmumiem, nevis rīkojās kā privātais ieguldītājs. Tāpēc Iestāde apstiprina sākotnējo secinājumu, ko tā pieņēma lēmumā par procedūras uzsākšanu, un uzskata, ka īpašā vienošanās par likviditātes nodrošināšanu dod priekšrocību *Íslandsbanki*.
- (165) Attiecībā uz aktīvu un pasīvu pārvešanu no *Straumur Bank – Straumur* līgumu Iestāde pozitīvi vērtē to, ka darījuma vispārējais mērķis ir piešķirt *Íslandsbanki* kompensāciju tikai pārvesto prasību apmērā. Tomēr valsts uzņemas visu risku attiecībā uz *Straumur* aktīviem, kuru vērtība ir mazāka par pārvestajiem noguldījumiem, un pienākumu kompensēt jebkādu iespējamu deficītu. Tādējādi šķiet, ka *Íslandsbanki* bez nelielajiem ieņēmumiem, ko tā saņem no procentu maksājumiem par obligāciju, var iegādāties arī nemateriālās vērtības un papildu tirgus akcijas, neuzņemoties nekādu risku. Iestāde secina, ka tā ir priekšrocība.
- (166) Visbeidzot Iestādei jānovērtē arī tas, vai papildu noguldījumu garantija dod priekšrocību *Íslandsbanki* un Islandes bankām kopumā. Šajā saistībā Iestāde atzīmē, ka tad, kad Islandes iestādes pirmo reizi paziņoja, ka noguldījumi būtu jānodrošina, nebija pilnībā skaidrs, kā šī garantija praktiski darbotos, jo īpaši, kāda būtu šādas intervences ietekme uz banku, kas vairs nevarētu izpildīt savus finanšu pienākumus pret tās noguldītājiem. Vienlaicīgi šķiet, ka šādai bankai varētu ļaut bankrotēt, bet Islandes valsts varētu nodrošināt, piemēram, pārvedot noguldījumus uz citu banku un kompensējot aktīvu deficītu, lai noguldījumus varētu pilnībā izmaksāt un noguldītāji nekad nezaudētu piekļuvi saviem noguldījumiem pilnā apmērā.
- (167) Iestāde uzskata, ka ir mazāk nozīmīgi, kā tieši valsts rīkotos, piešķirot neierobežotu garantiju iekšzemes noguldījumiem. Svarīgi ir tas, ka tā ir uzņēmusies pienākumu neierobežoti rīkoties gadījumā, ja banka nevarētu izmaksāt noguldījumus.

⁽⁷⁰⁾ Sk., piemēram, T-228/99 *WestLB, Recueil* [2003], II-435. lpp.

⁽⁷¹⁾ Sk., piemēram, Komisijas 2008. gada 10. oktobra Lēmumu lietā NN 51/2008 "Garantiju sistēma Dānijas bankām", 32. punkts, un Komisijas 2008. gada 21. oktobra Lēmumu lietā C 10/2008 *IKB*, 74. punkts.

⁽⁷²⁾ Sk. Iestādes 2009. gada 8. maija Lēmumu par būtībā drošu banku islaicīgas rekapitalizācijas sistēmu, lai veicinātu finanšu stabilitāti un kredītu reālo ekonomiku Norvēģijā (205/09/COL), kas pieejams vietnē: <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkId=16694&1=1>.

⁽⁷³⁾ Šajā saistībā sk. līdzīgus Eiropas Komisijas apsvērumus attiecībā uz grūtībās nonākušā uzņēmuma piegādātāju veiktiem ieguldījumiem Komisijas Lēmumā C 4/10 (ex NN 64/09) – Atbalsts, kas izsniegts Trèves (Francija).

- (168) Iestāde uzskata, ka neierobežotā garantija ir devusi priekšrocību *Íslandsbanki*. Pirmkārt, tāpēc, ka tā dod vērtīgu konkurences priekšrocību – neierobežotu valsts garantiju un tādējādi nozīmīgu drošības tīklu – alternatīviem ieguldījumu risinājumiem un piegādātājiem. Tas ir paskaidrots, piemēram, ekonomikas lietu ministra nesēnā ziņojumā, kurā apgalvots, ka: “Islandes finanšu uzņēmumi pašreiz darbojas mierīgā vidē ar kapitāla kontroli un vispārējo noguldījumu garantiju. Šādos apstākļos banku noguldījumi ir praktiski vienīgais drošais risinājums Islandes ietaupījumu turētājiem” ⁽⁷⁴⁾.
- (169) Otrkārt, šķiet skaidrs, ka bez šādas garantijas *Íslandsbanki* varētu būt cietusi no noguldījumu masveida izņemšanas tāpat kā tās priekšgājēja banka ⁽⁷⁵⁾. Tādējādi bankai varētu būtu bijis jāmaksā augstākas procentu likmes (lai kompensētu risku), lai piesaistītu noguldījumus vai pat vienkārši paturētu to pašu noguldījumu apjomu, ja nebūtu papildu neierobežotās noguldījumu garantijas, ko Islandes valsts ir apņēmusies sniegt. Attiecīgi Iestāde secina, ka noguldījumu garantija dod priekšrocību bankai.

1.2.2. Selektivitāte

- (170) Otrkārt, atbalsta pasākumam jābūt selektīvam, lai dotu priekšroku “konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai”. Kapitalizācijas pasākumi, vienošanās par likviditātes nodrošināšanu un *Straumur* līgums ir selektīvi, jo tie dod priekšrocību tikai *Íslandsbanki*.
- (171) Turklāt, tā kā valsts atbalsts var būt selektīvs pat situācijās, kad viena vai vairākas ekonomikas nozares gūst priekšrocību, bet citas nē, Iestāde uzskata arī, ka valsts garantija noguldījumiem, no kuras gūst priekšrocību Islandes banku nozare kopumā, ir selektīva. Šis secinājums ir izdarāms arī no iepriekš minētajiem apsvērumiem, saskaņā ar kuriem bankām ir priekšrocība salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, kas piedāvā iespējas uzkrāt un ieguldīt naudu.

1.3. Konkurences kropļošana un ietekme uz tirdzniecību starp Līgumslēdzējām Pusēm

- (172) Pasākumi stiprina *Íslandsbanki* pozīciju salīdzinājumā ar konkurentiem (vai iespējamiem konkurentiem) Islandē un citās EEZ valstīs. *Íslandsbanki* ir uzņēmums, kas, kā iepriekš aprakstīts, darbojas finanšu tirgos, kuri ir atvērti starptautiskai konkurencei EEZ. Lai gan Islandes finanšu tirgi pašlaik ir diezgan izolēti, jo īpaši kapitāla kontroles dēļ, pārrobežu tirdzniecība (tās potenciāls) joprojām pastāv, un tirdzniecība, visticamāk, palielināsies, tiklīdz kapitāla kontrole tiks atcelta. Tāpēc jāuzskata, ka visi novērtējamie pasākumi kropļo konkurenci un ietekmē tirdzniecību starp EEZ līguma Līgumslēdzējām Pusēm ⁽⁷⁶⁾.

1.4. Secinājums

- (173) Tāpēc Iestāde secina, ka Islandes valsts veiktie pasākumi jaunās bankas kapitalizācijā, kā arī vienošanās par likviditātes nodrošināšanu, noguldījumu garantija un *Straumur* līgums ietver valsts atbalstu EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē. Iestāde atgādina, ka tā lēmumos par *Byr* ir izdarījusi tādu pašu secinājumu attiecībā uz *Byr* piešķirtajiem kapitalizācijas pasākumiem.

⁽⁷⁴⁾ Ekonomikas lietu ministra ziņojums Altīngam (2012. gada marts) “Islandes finanšu sistēmas turpmākā struktūra”, 9.6. nodaļa, pieejams vietnē: <http://eng.atvinnuvegaraduneyti.is/media/Acrobat/Future-Structure.pdf>.

⁽⁷⁵⁾ Iestāde šajā saistībā min CBI pārvaldnieka piezīmes, tas bankas finanšu stabilitātes ziņojuma par 2010. gada otro pusē priekšvārdā apgalvo, ka “finanšu iestāžu kapitalizāciju pašlaik aizsargā kapitāla kontrole un valdības paziņojums par noguldījumu garantiju”. Sk. <http://www.sedlabanki.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=8260>, 5. lpp. Sk. arī Komisijas Lēmumus NN48/2008 “Garantiju sistēma Īrijas bankām”, 46. un 47. punkts: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2008/nn048-08.pdf; un NN51/2008 “Garantiju sistēma Dānijas bankām”: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2008/nn051-08.pdf.

⁽⁷⁶⁾ Šajā saistībā sk. lietu 730/79 *Phillip Morris/Komisija Recueil* [1980], 2671.

2. PROCEDŪRAS PRASĪBAS

- (174) Saskaņā ar Nolīguma par Iestādes un Tiesas izveidi 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu "EBTA Uzraudzības iestāde ir pietiekami savlaicīgi jāinformē, lai tā varētu iesniegt savus komentārus par jebkādiem plāniem piešķirt vai mainīt atbalstu (...). Attiecīgā valsts nedrīkst īstenot savus ierosinātos pasākumus, kamēr šī procedūra nav beigusies ar kādu galīgu lēmumu".
- (175) Islandes iestādes nepaziņoja Iestādei par atbalsta pasākumiem, uz kuriem attiecas lēmums par procedūras uzsākšanu, pirms to īstenošanas. Tāpēc Iestāde secina, ka Islandes iestādes nav ievērojušas savus pienākumus saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu. Attiecīgi šo atbalsta pasākumu veikšana bija nelikumīga.

3. ATBALSTA SADERĪBA

- (176) Vispirms Iestāde atzīmē, ka, lai gan *Íslandsbanki* ir jauna juridiska struktūra, kas tika izveidota 2008. gadā, attiecībā uz iekšzemes operācijām tā acīm redzami ir *Glitnir* ekonomiskā pārņēmēja, tādā nozīmē, ka starp šīm divām struktūrām ir ekonomiska nepārtrauktība. Tā kā šo saimniecisko darbību, ko *Íslandsbanki* veica sākot no 2008. gada rudens, nebūtu bijis iespējams turpināt bez atbalsta, Iestāde uzskata banku par grūtībās nonākušu uzņēmumu.
- (177) Turklāt pasākumi, kuriem tiek veikts novērtējums, vienlaicīgi ir glābšanas un pārstrukturēšanas pasākumi. Kā apgalvots lēmumā par procedūras uzsākšanu, Iestāde varbūt būtu uz laiku apstiprinājusi pasākumus kā saderīgu glābšanas atbalstu, ja par tiem būtu paziņots pirms to īstenošanas, pirms to galīgās izskatīšanas, balstoties uz pārstrukturēšanas plānu. Tomēr, nesauņēmusi savlaicīgu paziņojumu, Iestāde uzsāka oficiālu izmeklēšanas procedūru un pieprasīja iesniegt pārstrukturēšanas plānu. Kā norādīts iepriekš, šo pasākumu galīgā saderība ir atkarīga no tā, vai pārstrukturēšanas plāns atbilst kritērijiem, kas minēti Iestādes piemērojamajās valsts atbalsta pamatnostādēs grūtības nonākušiem uzņēmumiem.

3.1. Saderības novērtējuma juridiskais pamats: EEZ līguma 61. panta 3. punkts un Iestādes Pārstrukturēšanas pamatnostādnes

- (178) Lai gan valsts atbalstu tādiem grūtībās nonākušiem uzņēmumiem kā *Íslandsbanki* parasti novērtē saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta c) apakšpunktu, Iestāde saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu var atļaut valsts atbalstu, kas "novērš nopietnus traucējumus kādas ES dalībvalsts vai EBTA valsts tautsaimniecībā". Kā noteikts Banku darbības pamatnostādņu 8. punktā ⁽⁷⁾, Iestāde vēlreiz apstiprina, ka saskaņā ar judikatūru un Eiropas Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunkts jāinterpretē šauri attiecībā uz to, ko var uzskatīt par nopietniem traucējumiem kādas EBTA valsts tautsaimniecībā.
- (179) Kā sīki aprakstīts iepriekš, Islandes iestādes ir paskaidrojušas, ka Islandes finanšu sistēmā 2008. oktobrī iestājās sistēmiskas krīzes stāvoklis, kā rezultātā dažu dienu laikā bankrotēja tās lielākās bankas, kā arī lielākās krājbankas. Bankrotējušo finanšu iestāžu kopējā tirgus daļa pārsniedza 90 % gandrīz visos Islandes finanšu tirgus segmentos. Grūtības papildināja uzticības zaudēšana valsts valūtai. Finanšu krīze smagi skāra Islandes reālo ekonomiku. Lai gan kopš krīzes sākuma ir pagājuši vairāk nekā trīs gadi, Islandes finanšu sistēmā joprojām atrodas satricinājuma situācijā. Lai arī kopš 2008. gada situācija ir ievērojami uzlabojusies, ir skaidrs, ka laikā, kad tika veikti pasākumi, to mērķis bija novērst nopietnus traucējumus Islandes ekonomikā.
- (180) Attiecīgi tiek uzskatīts, ka šajā gadījumā piemēro EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu.

⁽⁷⁾ Sk. Iestādes Valsts atbalsta pamatnostādņu VIII daļu. Pagaidu noteikumi attiecībā uz finanšu krīzi. Valsts atbalsta noteikumu piemērošana pasākumiem, kas veikti attiecībā uz finanšu iestādēm saistībā ar pašreizējo globālo finanšu krīzi, pieejami vietnē <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkId=16604&1=1>.

Pārstrukturēšanas ziņojuma piemērošana

- (181) Iestādes Valsts atbalsta pamatnostādņēs par finanšu nozares dzīvotspējas atjaunošanu un tās pārstrukturēšanas pasākumu novērtējumu pašreizējās krīzes apstākļos atbilstīgi valsts atbalsta noteikumiem ⁽⁷⁸⁾ ("Pārstrukturēšanas pamatnostādnes") noteikti valsts atbalsta noteikumi, ko piemēro finanšu iestāžu pārstrukturēšanai pašreizējā krīzes situācijā. Saskaņā ar Pārstrukturēšanas pamatnostādņēm, lai finanšu iestādes pārstrukturēšana pašreizējās finanšu krīzes apstākļos būtu saderīga ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu, tai:
- i) jāatjauno bankas dzīvotspēja;
 - ii) jāietver pietiekams atbalsta saņēmēja paša ieguldījums (sloga sadalījums);
 - iii) jāietver pietiekami pasākumi, kas ierobežo konkurences kropļošanu.
- (182) Tādējādi Iestāde, balstoties uz iesniegto *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas plānu, kurā atspoguļota arī *Byr* iegāde, turpmāk novērtēs, vai ir ievēroti šie kritēriji un attiecīgi vai iepriekš aprakstītie atbalsta pasākumi, kā arī Lēmumā par *Byr* Iestādes norādītie pasākumi veido saderīgu pārstrukturēšanas atbalstu.

3.2. Dzīvotspējas atjaunošana

- (183) Pārstrukturēšanas atbalsta saņēmēja ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošana ir galvenais šāda atbalsta mērķis, un novērtējums, vai pārstrukturēšanas atbalsts to palīdzēs sasniegt, ir nozīmīgs aspekts, lai noteiktu tā saderību.
- (184) Kā norādīts iepriekš, satricinājumi Islandes ekonomikā 2008. gada agrā rudenī, tādu ārkārtas pasākumu esamība kā kapitāla kontrole, mainīga normatīvā vide un makroekonomiskās attīstības izredzes, kas, neskatoties uz nelielu stabilizāciju pēdējā laikā, zināmā mērā saglabājas nenoteiktas, jo īpaši ņemot vērā pašlaik esošās ekonomiskās problēmas eurozonā, rada grūtības bankai darboties ar peļņu un nodrošināt tās ilgtermiņa dzīvotspēju. Vispirms Iestāde uzsver, ka šis apsvērumus jāpatur prātā turpmākajā novērtējumā.
- (185) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 2. iedaļā noteikts, ka EEZ valstij jāiesniedz visaptverošs un sīki izstrādāts pārstrukturēšanas plāns, kas sniedz pilnu informāciju par uzņēmējdarbības modeli un kas atjauno bankas ilgtermiņa dzīvotspēju. Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 10. punktā noteikta prasība, ka pārstrukturēšanas plānā jānorāda minētās bankas grūtību iemesli un tās trūkumi, kā arī jāizklāsta, kā ierosinātie pārstrukturēšanas pasākumi novērsīs konkrētās bankas problēmas.
- (186) Kā aprakstīts iepriekš, *Íslandsbanki* grūtību iemesli ir paskaidroti pārstrukturēšanas plānā, kā arī īpašās izmeklēšanas komisijas ziņojumā. Starp galvenajiem ziņojumā apzinātajiem iemesliem bankas līmenī bija pārmērīga un neilgtspējīga paplašināšanās, bankas īpašnieku saistību īpatsvara palielināšana, riska koncentrācija,niecīgs pašu kapitāls un lielais banku apjoms salīdzinājumā ar Islandes ekonomiku. Turklāt *Glitnir* bija paplašinājusi *LBO* ar lielu aizņemto līdzekļu īpatsvaru ⁽⁷⁹⁾ un savu darbību komerciālā nekustamā īpašuma tirgos ārpus Islandes. Tā arī paļāvās galvenokārt uz īstermiņa lielo klientu finansējumu un uzņēmās lielu risku, izsniedzot aizdevumus saviem īpašniekiem, un bankai bija lieli atsevišķi riska darījumi.

Regulējošie pasākumi attiecībā uz dzīvotspēju

- (187) Lai gan *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas plānā tiek risināti daudzi no iepriekš minētajiem bankas trūkumiem, Iestāde uzskata, ka *Glitnir* bankrotu un Islandes finanšu nozares sabrukumu izraisīja arī daudzi Islandei specifiski faktori saistībā ar tās mazo apjomu un tiesiskā regulējuma un uzraudzības trūkumiem, ko uzsvērusi īpašā izmeklēšanas komisija. Tādējādi *Íslandsbanki* tāpat kā jebkuras citas Islandes bankas ilgtermiņa dzīvotspēja ir atkarīga nevis tikai no bankas līmenī veiktiem pasākumiem, bet arī no tā, vai ir mazināti šie uzraudzības un tiesiskā regulējuma trūkumi.

⁽⁷⁸⁾ Finanšu nozares dzīvotspējas atjaunošana un tās pārstrukturēšanas pasākumu novērtējums pašreizējās krīzes apstākļos atbilstīgi valsts atbalsta noteikumiem, ko Iestāde pieņēmusi 2009. gada 25. novembrī saskaņā ar VII nodaļu: Pagaidu noteikumi attiecībā uz finanšu krīzi, kas paplašināti ar 2012. gada Finanšu krīzes pamatnostādņēm. Pieejami Iestādes tīmekļa vietnē: <http://www.efitasurv.int/media/state-aid-guidelines/Part-VIII—Return-to-viability-and-the-assessment-of-restructuring-measures-in-the-financial-sector.pdf>.

⁽⁷⁹⁾ Izpirkumi ar aizņemto līdzekļu īpatsvaru.

- (188) Šajā saistībā Iestāde pozitīvi vērtē Islandes iestāžu veiktos grozījumus regulējuma un uzraudzības sistēmā, kas paskaidroti pielikumā.
- (189) Pirmkārt, ir palielinātas FME pilnvaras un kompetences, cita starpā ar jaunu atbildību attiecībā uz lieliem atsevišķiem riska darījumiem un ar tiem saistītajiem riskiem, kas, kā uzskata Iestāde, risina vienu no faktoriem, kuri izraisīja finanšu sabrukumu.
- (190) Otrkārt, īslaicīgi augstas CAD koeficienta prasības un vairāki noteikumi attiecībā uz nodrošināšanu, jo īpaši aizliegums paplašināt kredītu pret pašu akciju nodrošinājumu, izstrādāti, lai nodrošinātu, ka Islandes bankas nevar vēlreiz izveidot vāju kapitāla pozīciju. Iestāde uzskata, ka šie pasākumi veicinās Islandes banku noturību.
- (191) Treškārt, ir ieviesti vairāki pasākumi attiecībā uz direktoru un padomes locekļu tiesībām tikt izraudzītiem, kā arī uz to atalgojumu. Turklāt attiecībā uz aizdevumiem saistītajām pusēm (piemēram, īpašniekiem) ir izveidoti stingrāki noteikumi, un FME tagad var aizliegt bankai veikt konkrētas darbības, ja tai ir iemesls to darīt. Ir grozīti arī ārējie un iekšējie grāmatvedības noteikumi, piemēram, ir saīsināts laikposms, cik ilgi ārējais grāmatvedis var strādāt vienā bankā. Iestāde pozitīvi vērtē to, ka šo pasākumu mērķis ir novērst notikumu atkārtošanos attiecībā uz īpašniekiem un augsta ranga amatpersonām. Pasākumi palielina arī ārējā riska uzraudzību, kas kopā mazina draudus bankas dzīvotspējai.
- (192) Ceturtkārt, Islandes iestādes uzskata, ka jau minētā FME iespēja ierobežot bankas darbības, ir ieviesta arī tāpēc, ka Islandes komercbankas pirms krīzes pieņēma noguldījumus lielā apjomā, kas, šķiet, vismaz paātrināja to bankrotu. Turklāt Iestāde uzskata, ka jaunie noteikumi par likviditāti un ārvalstu valūtas līdzsvaru⁽⁸⁰⁾ arī ietver konkrētus aizliegumus attiecībā uz bankas spēju piesaistīt neproporcionāli lielus ārvalstu noguldījumu apjomus, ja tie varētu padarīt bankas uzņēmējdarbību vājāku un neaizsargātāku pret ārvalstu valūtas maiņas un likviditātes riskiem. Iestāde atzinīgi vērtē to, ka Islandes iestādes ir ņēmušas vērā šo trūkumu tiesiskajā regulējumā.

Íslandsbanki pārstrukturēšanas plāns

- (193) Attiecībā uz pārstrukturēšanas plānu un pasākumiem bankas līmenī *Íslandsbanki* būtībā ir izveidota pēc tradicionālā banku modeļa, kas pievēršas savām spēcīgākajām jomām (iekšzemes bankas pakalpojumi, jūras dzīvnieku un ģeotermālās enerģijas nozare), un tās galvenais finansējums būs klientu noguldījumi.
- (194) Noguldījumu/aizdevumu koeficients turpinās kristies no aptuveni 80 % līdz [...] % pārstrukturēšanas perioda beigās [...].
- (195) Turklāt, kā norādīts iepriekš, *Íslandsbanki* salīdzinājumā ar *Glitnir* no tās izveidošanas brīža bija daudz mazāks aizņemto līdzekļu īpatsvars un, tā kā lielākā daļa lielo klientu parādu palika *Glitnir* īpašumā, tai saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu tikai ļoti ierobežotā mērā būs jāpaļaujas uz nenodrošinātā parāda refinansēšanu starptautiskos tirgos.

⁽⁸⁰⁾ Jaunie CBI pieņemtie noteikumi par ārvalstu valūtas maiņas līdzsvaru stājās spēkā 2011. gada 1. janvārī. Šo noteikumu mērķis ir ierobežot ārvalstu valūtas maiņas risku, pieļaujot, ka ārvalstu valūtas maiņas līdzsvars pārsniedz noteiktos ierobežojumus. Viena no vissvarīgākajām izmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējām noteikumu versijām ir tā, ka pieļaujamā atvērtā ārvalstu valūtas maiņas pozīcija atsevišķās valūtās ir samazinājusies no 20 % līdz 15 % no pašu kapitāla un pieļaujamais kopējais ārvalstu valūtas maiņas līdzsvars ir pazeminājies no 30 % līdz 15 %. Ziņojumi par ārvalstu valūtas maiņu arī ir detalizētāki nekā iepriekš, jo ārvalstu valūtā denominētie aktīvi un pasīvi ir klasificēti pēc to veida: aizdevumi, obligācijas, kapitāla vērtspapīri, akcijas kopieguldījumu fondos, noguldījumi, nolīgumi ar procentu likmēm, parādi Centrālajai bankai utt. Ja ārvalstu valūtas maiņas līdzsvars novirzās no noteikumos minētajiem ierobežojumiem, attiecīgajam finanšu uzņēmumam jārikojas, lai novērstu šo atšķirību ne ilgāk kā trijās darba dienās. Ja finanšu uzņēmuma pasākumi nepalīdz to sasniegt, CBI var aprēķināt periodiskas soda naudas. CBI ir veikusi arī citus pasākumus, lai ierobežotu ārvalstu valūtas maiņas nelīdzsvarotību, piemēram, noslēdzot valūtas mijmaiņas darījumu līgumu ar vienu no komercbankām, kā arī iepērkot ārvalstu valūtu. CBI uzskata, ka šie pasākumi veicina lielāku finanšu stabilitāti un atbalsta CBI neaizņemtas ārvalstu valūtas maiņas rezerves.

- (196) Būtībā refinansēšanas atkarība no lielo klientu tirgiem izrādījās viens no galvenajiem *Glitnir* bankrota iemesliem. *Íslandsbanki* finansējums līdz šim ir ticis galvenokārt balstīts uz noguldījumiem un pašu kapitālu, bet pārstrukturēšanas plānā paredzēta neliela noguldījumu nozīmīguma samazināšanās no 80 % līdz [...] % no kopējiem pasīviem, [...]. *Íslandsbanki* gatavojas to kompensēt, emitējot segtas obligācijas iekšzemes tirgū. Tā 2011. gada decembrī jau ir veiksmīgi emitējusi segtas obligācijas ISK 4 miljardu apmērā, un [...].
- (197) [...]. *Íslandsbanki* uzskata, ka pašlaik ierobežotā ieguldītāju interese par nenodrošinātiem Islandes vērtspapīriem varētu palielināties, kad būs atcelta neierobežotā noguldījumu garantija. Iestāde uzskata, ka, balstoties uz Islandes iestāžu iesniegtajiem faktiem, bankas finansēšanas situācija izskatās stabila līdz pārstrukturēšanas perioda beigām. Ņemot vērā nenoteiktību saistībā ar noguldījumu garantiju un kapitāla kontroli, kā arī (valsts) parāda vērtspapīru tirgu neskaidro turpmāko attīstību, tā nevar secināt, vai *Íslandsbanki* finansēšanas stratēģija realizēsies ilgtermiņā, kā prognozēts. Tomēr, ņemot vērā ciešo palāvību uz noguldījumiem un segtajām obligācijām pārstrukturēšanas periodā, un šādu parādu veidu lielo daļu bilancē, Iestāde pieļauj, ka nelielas izmaiņas finansēšanas stratēģijā, kas varētu pēc tam būt nepieciešamas, neapdraudētu bankas dzīvotspēju.
- (198) Attiecībā uz aktīvu pusi bilancē tādi starptautiskie aktīvi ar lielāku risku kā komerciāla nekustamā īpašuma vērtspapīri ārvalstīs arī palika *Glitnir* īpašumā. Tā rezultātā bilance ir samazinājusies par 85 %. Tādējādi ir novērstas *Glitnir* uzņēmējdarbības modeļa galvenais trūkums – palāvība uz riskantiem starptautiskiem aktīviem bez atbilstoša riska novērtējuma un ar ierobežotām zināšanām par tirgu. Iestāde atzinīgi vērtē to, ka saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu banka nākotnē neiesaistīsies līdzīgā uzņēmējdarbībā, bet drīzāk pievērsīsies savai tradicionālajai pamatuzņēmējdarbībai.
- (199) Acīm redzami banka kopš tās izveidošanas ir piedzīvojuši izaugsmi, jo īpaši ar *Byr* iegādi. Tomēr saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu tam nav lielas ietekmes uz *Íslandsbanki* uzņēmējdarbības modeli, jo *Byr* galvenokārt nodarbojās ar iekšzemes aktīvu ar *Íslandsbanki* portfelim līdzīgām īpašībām izvietojumu. Jebkurā gadījumā Iestāde uzskata, ka turpmāk aprakstītās samazināšanas saistības palīdzēs *Íslandsbanki* pievērsties tās pamatuzņēmējdarbībai.
- (200) Nozīmīgs izaicinājums bankai attiecībā uz tās aktīvu portfeli joprojām paliek no *Glitnir* pārvesto aizdevumu pārstrukturēšana. Šajā saistībā Iestāde pozitīvi vērtē to, ka šis pārstrukturēšanas process ir bankas prioritāte, kā tas ir redzams daudzus vispārīgos un individuālos bankas priekšlikumos tās klientiem ar pārmērīgu aizņemto līdzekļu apjomu. Lai gan process nav progresējis tik ātri, kā bija sākumā plānots, daudz kas jau ir sasniegts. Piemēram, 2012. gada 8. februārī 2 680 uzņēmumiem ir veikta dažāda veida pārstrukturēšana, un Islandes iestādes apgalvo, ka lielākā daļa no tiem bija spējīgi pārstrukturēšanas rezultātā segt savu parādu.
- (201) Iestāde to uzskata par *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas metožu pareizības rādītāju. Turklāt, balstoties uz datiem banku pārstrukturēšanas aizsardzības panelī, izskatās reāli, ka banka var sasniegt savu mērķi pabeigt savu korporatīvo parādu pārstrukturēšanu līdz 2012. gada beigām un maza apjoma parādu pārstrukturēšanu – līdz 2013. gadam. Kopumā Iestāde uzskata, ka, izņemot neparedzētu makroekonomiskās vides attīstību Islandē vai ārvalstīs, tas nozīmētu, ka vismaz pārstrukturēšanas perioda beigās *Íslandsbanki* bilances stāvoklis būs relatīvi labvēlīgs un aizdevumu portfeli labi darbosies.
- (202) Kā norādīts iepriekš, *Glitnir* vājā kapitalizācija bija viens no faktoriem, kas noveda pie tās bankrota. *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas plānā paredzēts, ka banka saglabās CAD koeficientu augstu virs minimālā 16 % apmēra, ko FME ir noteikusi visā pārstrukturēšanas periodā. Šis koeficients ir augstu virs turpmākajam periodam noteiktā "Bāzele III" minimuma – 10,5 %. Pat saskaņā ar stresa scenāriju, ko *Íslandsbanki* ir iesniegusi kopā ar pārstrukturēšanas plānam pievienoto šā gada ICAAP ziņojumu, CAD koeficients saglabātos virs šī augstā sliekšņa. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu *Íslandsbanki* pakāpeniski samazinās savu kapitāla rādītāju, lai palielinātu ienesīgumu, sākot

izmaksāt dividendes ⁽⁸¹⁾. Iestāde uzskata par piesardzīgu un iepriecinošu faktu, ka pat *Íslandsbanki* iesniegtajā stresa scenārijā, kas šķiet balstīts uz saprātīgiem parametriem, kapitāla pārpalikums saglabājas vairāk nekā ISK [...] miljardi, kas, kā aprakstīts turpmāk, darbības vidē dod *Íslandsbanki* ievērojamu spēju rīkoties negaidītu negatīvu pavērsienu gadījumā.

- (203) Attiecībā uz bankas likviditātes pozīciju Iestāde atzīmē, ka pašreizējā situācija saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu izskatās pietiekami spēcīga un nav pazīmju, ka situācija varētu ievērojami pasliktināties pārstrukturēšanas periodā. Turklāt Iestāde uzskata, ka stresa testa veikšana bankas likviditātes rādītājam, kā paredzēts ICAAP ziņojumā, kurā atzīts, ka banka ir gatava nelabvēlīgiem notikumiem, norāda, ka *Íslandsbanki* likviditātes situācija ir stabila.
- (204) Iestāde atzinīgi vērtē arī izmaiņas *Íslandsbanki* korporatīvajā pārvaldībā un riska pārvaldībā, kā aprakstīts iepriekš, kas pievēršas trūkumiem *Glitnir* uzņēmējdarbībā un palīdzēs izveidot objektīvāku un profesionālāku bankas darbības riska novērtējumu.
- (205) Attiecībā uz ienesīgumu Pārstrukturēšanas pamatnostādņēs noteikts arī tas, ka pārstrukturēšanas plānā ir uzskatāmi jāparāda, kā banka pēc iespējas drīz bez valsts atbalsta atjaunos ilgtermiņa dzīvotspēju. Jo īpaši bankai ir jāspēj gūt atbilstīgu peļņu no pašu kapitāla, tajā pašā laikā sedzot visas savas parastās darbības izmaksas un ievērojot attiecīgās regulējuma prasības. Jo īpaši Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 13. punktā norādīts, ka ilgtermiņa dzīvotspēja ir sasniegta, kad banka spēj segt visas savas izmaksas, ietverot vērtības krišanās un finansiālās izmaksas, un, ievērojot bankas riska profilu, gūt atbilstīgu peļņu no pašu kapitāla.
- (206) Šajā saistībā Iestāde atgādina jau iepriekš minēto, ka ekonomikas vide, kurā *Íslandsbanki* darbojas, radītu grūtības jebkurai bankai. Ņemot to vērā, Iestāde ir apmierināta ar pārstrukturēšanas plānā prognozēto ienesīgumu, kas, neskatoties uz augstu kapitāla rādītāju, būs atbilstošs un lielākoties augstāks par *Íslandsbanki* pašas ienesīguma mērķiem gandrīz visā pārstrukturēšanas periodā un pēc tā. No 2009. gada līdz 2014. gadam ROE svārstās no [...] % līdz [...] %. Tomēr, kā aprakstīts iepriekš, [...] svārstību iemesls galvenokārt ir nestandarta situācijas un notikumi, piemēram, no vienas puses, vērtējuma ieguvumi no aktīviem, kas pārvesti no *Glitnir*, un, no otras puses, nesenā Augstākās tiesas nolēmuma par ārvalstu valūtā izsniegtajiem aizdevumiem rezultātā radusies daļēja norakstīšana un *Byr* iegāde. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu šādi neregulāri notikumi nav paredzami pēc 2013. gada, un ROE pieaugums no 2014. gada līdz 2016. gadam ir paredzams no [...] % līdz [...] %. Islandes iestāžu iesniegtais aprēķins, kurā no peļņas un zaudējumu pārskata (*P&L*) ir izņemti šie nestandarta posteņi, norāda, ka banka ir guvusi un turpinās gūt nosacīti stabilu peļņu no 2008. gada līdz 2016. gadam. Izskatās, ka iepriekš minētajā uzņēmuma *Islandes valsts finanšu ieguldījumi* ("ISFI") ziņojumā ir atbalstīts šis secinājums. Lai arī nav skaidrs, vai šie aprēķini pilnībā atspoguļo ienākumus no augstā diskonta, Iestāde atzīmē, ka sākot no 2013. gada, kad ir prognozēts, ka diskonts tiks pilnībā nosegts, bankas peļņa gadā saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu būs no ISK [...] līdz [...] miljardiem.
- (207) Daži no būtiskākajiem un detalizētākajiem finanšu plānošanas aspektiem, uz kuriem ir balstīts pārstrukturēšanas plāns, tika minēti iepriekš, piemēram, mazāki ienākumi pārstrukturēšanas periodā no pamata uzņēmējdarbības segmentiem – korporatīvajiem un maza apjoma bankas pakalpojumiem. Iestāde uzskata, ka tā iemesls galvenokārt ir diskonta segšana un tas atspoguļo pieaugošās finansēšanas izmaksas (ko rada lielāka dažādība pasīvu pusē ar lielāku parādu ar ilgāku termiņu daļu), kā arī neto ienākumu no procentu likmēm samazināšanos no pašreizējiem 4,4 % līdz [...] %. Iestāde uzskata, ka ir piesardzīgi nepaļauties uz ienākumu paaugstināšanos šajos segmentos. Izskatās iespējami, ka finansēšanas izmaksas nedaudz paaugstināsies (saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu par maksimāli [...] bāzes punktiem). Attiecībā uz peļņu no procentu likmēm Iestāde atzīmē, ka arī pēc prognozētās

⁽⁸¹⁾ Tomēr saskaņā ar ICAAP ziņojumu *Íslandsbanki* uzsver, ka lēmumi par katra gada dividenžu maksājumu būs balstīti uz jaunāko kapitāla atbilstības analīzi un tiks ņemta vērā arī bankas likviditātes pozīcija.

pazemināšanās līdz [...] % tā būs diezgan augsta, salīdzinot ar starptautiskiem rādītājiem ⁽⁸²⁾. Islandes iestādes uzskata, ka peļņa ir bijusi aptuveni šādā vai augstākā līmenī visās pēdējās desmitgadēs un cita starpā tā iemesls ir augstās procentu likmes Islandē, zemāka hipotēku daļa aizdevumu portfelī un mazāks banku apjoms. Iestāde uzskata, ka šie paskaidrojumi ir saprātīgi un tāpēc šis finanšu plānošanas aspekts ir pietiekami ticams.

- (208) Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu vēl viens nozīmīgs nākotnes ienesīguma pamats ir lielāki maksu un komisijas maksu ienākumi, kas pēc prognozēm [...] plānošanas periodā palielināsies līdz [...]. Šā palielinājuma rezultātā 2016. gadā peļņa būtu ISK [...]. Islandes iestādes uzskata, ka šīs prognozes ir ticamas, jo tāda uzņēmējdarbība, kas ienes komisijas maksas, kā ar akciju tirgu saistīti darījumi un ārvalstu valūtas tirdzniecība pēc sabrukuma un kapitāla kontroles rezultātā praktiski bija pārtraukta. Tomēr, tā kā Islandes iestādes uzskata, ka ir reāli gaidīt ievērojamu biržas darbības pieaugumu un kapitāla kontrole varētu tikt atcelta 2013. gada beigās, Iestāde neapšauba šo datu ticamību.
- (209) Bez ieņēmumu jomā paredzētā P&L prognozēs banka ir veikusi vairākas iniciatīvas, kā aprakstīts iepriekš, lai uzlabotu efektivitāti un samazinātu izmaksas, cita starpā samazinājusi darbinieku skaitu gandrīz par 10 %, kam kopumā vajadzētu samazināt izmaksu pret ieņēmumiem attiecību 2014. gadā no 75 % līdz [...] %. Iestāde atzīnīgi vērtē šos centienus, jo pašreizējā attiecība, salīdzinot ar starptautiskiem rādītājiem, šķiet diezgan augsta. Iestāde uzskata arī, ka, balstoties pārstrukturēšanas plānu, ir ticams, ka šo mērķi ir iespējams sasniegt, jo no *Glitnir* pārņemtā portfeļa pārstrukturēšanas pabeigšanas un paredzamās uzraudzības samazināšanas rezultātā būtu jāvar samazināt bankas kopējos rēķinus un šķiet sasniedzami arī ieguvumi no efektivitātes bankas darbībā.
- (210) Bez iepriekš minētā ir acīm redzams, ka pārstrukturēšanas plāns ir balstīts uz daudziem citiem pieņēmumiem. Iestāde ir centusies rūpīgi pārbaudīt tos pieņēmumus, kas šķiet vispiemērotākie un būtiski ietekmē *Íslandsbanki* dzīvotspēju nākotnē. Makroekonomiskie pieņēmumi šķiet lielā mērā atbilstoši SVF un Islandes Statistikas iestādes prognozēm, piemēram, attiecībā uz IKP pieaugumu un bezdarbu. Kopumā pieņēmumi, uz kuriem ir balstīts pārstrukturēšanas plāns, šķiet pietiekami piesardzīgi, lai kopā ar iepriekš minētajiem Iestādes apsvērumiem ļautu secināt, ka bankas veiktie pārstrukturēšanas pasākumi ir pietiekami, lai nodrošinātu tās ilgtermiņa dzīvotspēju, izņemot negaidītus nelabvēlīgus notikumus neparedzētā apjomā un ar neparedzētām sekām.
- (211) Ņemot vērā iepriekš minētos elementus, Iestāde uzskata, ka pārstrukturēšanas plāns ietver pietiekamus elementus, kas palīdz atjaunot bankas ilgtermiņa dzīvotspēju, lai Iestāde secinātu, ka Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 2. daļas noteikumi ir ievēroti.

3.3. Paša ieguldījums/sloga sadalījums

- (212) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 22. punkts paredz: "Lai ierobežotu konkurences traucējumus un novērstu morālu kaitējumu, atbalsts jāierobežo līdz nepieciešamajam minimumam un atbalsta saņēmējam jādod attiecīgs paša ieguldījums pārstrukturēšanas izmaksās. Bankai un tā kapitāla turētājiem jāiegulda pārstrukturēšanās pasākumos pēc iespējas vairāk pašu līdzekļu. Tas vajadzīgs, lai nodrošinātu to, ka pārstrukturētās bankas uzņemas adekvātu atbildības daļu par savas pagātnes rīcības sekām, un lai radītu piemērotas iniciatīvas to rīcībai nākotnē".
- (213) Šajā saistībā Iestāde atgādina konkrētā gadījuma izšķirošo aspektu. Kad *Íslandsbanki* tika izveidota, balstoties uz *Glitnir* iekšzemes operācijām, *Glitnir Bank* akcionāri tika pilnībā likvidēti, un tādējādi tie ir cik vien iespējams palīdzējuši *Íslandsbanki* pārstrukturēšanā. Turklāt *Glitnir* kreditoriem bija jāuzņemas ievērojami zaudējumi ⁽⁸³⁾ vai vismaz risks par savu ieguldījumu, atkarībā no *Íslandsbanki* ienesīguma. Tāpēc, ciktāl tas attiecas uz *Glitnir* īpašniekiem un kreditoriem, sloga sadalījuma kritērijs ir lielā mērā ievērots un morālā kaitējuma jautājums tiek risināts.

⁽⁸²⁾ Sal., piemēram, ar CBI finanšu stabilitātes ziņojumu par 2011. gada otro pusi, saskaņā ar kuru peļņa no procentu likmēm Islandē ir aptuveni 2–3 reizes lielāka nekā citās Ziemeļu valstīs.

⁽⁸³⁾ Saskaņā ar pašreizējiem aprēķiniem zaudējumi varētu sasniegt 70–75 % no aizdevumiem, ko tie bija snieguši *Glitnir*; sk., piemēram, <http://glitnirbank.com/press-room/tilkynningar-a-islensku/448-athugasemdfraflidastjorn.html>.

- (214) Papildus iepriekš minētajam Iestādei jānovērtē, vai valsts atbalsts, ko saņēma *Íslandsbanki*, bija ierobežots līdz vajadzīgajam minimumam.
- (215) Attiecībā uz kapitalizācijas pasākumiem *Íslandsbanki* sākotnējā kapitalizācija līdz brīdim, kad saskaņā ar vienošanos ar *Glitnir* kreditoriem valsts daļa samazinājās līdz 5 %, bija tikai pietiekama, lai ievērotu FME kapitāla prasības. 2009. gadā pēc vienošanās, ka *Glitnir* iegādāsies *Íslandsbanki*, un pēc tam, kad *Íslandsbanki* tika piešķirts 3. līmeņa kapitāls, CAD koeficients sasniedza aptuveni 19 % – 3 procentu punktu vairāk nekā FME noteiktais minimālais koeficients. Šajā saistībā Iestāde atzīmē, ka kapitāla rādītājs galvenokārt bija atkarīgs no tā, vai no *Glitnir* uz *Íslandsbanki* pārvesto aktīvu novērtējums ir bijis veikts precīzi. Turklāt jāņem vērā, ka tobrīd Islandes ekonomikas perspektīvas bija neskaidras. Ņemot vērā iepriekš minēto, Iestāde uzskata, ka Islandes valsts piešķirtais kapitāla apjoms *Íslandsbanki* bija ierobežots līdz vajadzīgajam minimumam, jo tā apjoms nebija vairāk kā normatīvais minimums, pieskaitot saprātīgu rezervi.
- (216) Šo secinājumu apstiprina fakts, ka *Íslandsbanki* CAD koeficients pēc tam pieauga pietiekami spēcīgs, lai 2011. gadā ļautu tai pārņemt banku ar ļoti niecīgu kapitālu – *Byr*. CAD koeficienta gandrīz vienīgais pieauguma iemesls bija no *Glitnir* uz *Íslandsbanki* pārvesto aktīvu uzskaites vērtības pierēģistrēšana. Nebija iespējams droši paredzēt, ka tā notiks, un Iestāde uzskata, ka tas, ka CAD koeficients vēlāk tik spēcīgi attīstījās, nav iemesls, lai uzskatītu, ka valsts sākotnēji pārmērīgi kapitalizēja *Íslandsbanki* ⁽⁸⁴⁾.
- (217) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 26. punktā noteikts, ka bankām, saņemot pārstrukturēšanas atbalstu “jāspēj no darbības rezultātā iegūtās peļņas samaksāt par kapitālu, tostarp ar dividendēm un kuponiem par nesamaksātiem subordinētiem aizdevumiem”.
- (218) Šajā saistībā jāatgādina, ka valsts guva ieņēmumus gandrīz 14 % gadā apmērā no kapitāla, kas jau 2009. gada rudenī tika atmaksāts. Arī izredzes uz pietiekamu peļņu no 5 % daļas, ko valsts paturēja, šķiet daudzsološas, ņemot vērā *Íslandsbanki* kopumā labo sniegumu kopš tās izveidošanas.
- (219) Tomēr jāuzsver arī tas, ka 2. līmeņa kapitāla atlīdzība neatbilst Iestādes Pārstrukturēšanas pamatnostādņēs noteiktajam ⁽⁸⁵⁾. Kā Islandes iestādes pareizi minēja savos iesniegtajos dokumentos, atlīdzība saskaņā ar Pārstrukturēšanas pamatnostādņēm ir aptuveni 15,7 % (ko veido valdības finansēšanas izmaksas – 8 %, *Glitnir* pirmskrīzes kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līguma ienākumu/izdevumu starpība 5,7 % un uzcenojums – 2 %). *Íslandsbanki* maksātā atlīdzība – EURIBOR plus 4 % uzcenojums – ir ievērojami zemāka par šo sliekšni. Saskaņā ar Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 25. punktu šādu atkāpi no atbilstīga sloga sadalījuma *ex-ante* (t. i., atbilstīgu atlīdzību) cita starpā var attaisnot ar visaptverošāku pārstrukturēšanu, tostarp pasākumiem konkurences traucējumu ierobežošanai. Kā aprakstīts turpmāk, Iestāde uzskata, ka *Íslandsbanki* pārstrukturēšana ir pietiekami visaptveroša, lai šis nosacījums būtu ievērots.
- (220) Lai gan *Straumur* līgums, kā aprakstīts iepriekš, ietver valsts atbalsta elementus, Iestāde uzskata, ka tas ir izveidots tādā veidā, lai ierobežotu tiešu finansiālu priekšrocību *Íslandsbanki* vai pat nepieļautu, ka tā to saņem. Līgumā būtībā noteikta kompensācija *Íslandsbanki*, par kādu panākta vienošanās, apmaiņā pret *Straumur* noguldījumu saistību uzņemšanos, un šķiet, ka *Íslandsbanki* saņem atbilstošus aktīvus par pārvestajiem pasīviem. Iestāde neuzskata, ka šim atbalstam ir būtiska nozīme tās sloga sadalījuma novērtējumā.

⁽⁸⁴⁾ Faktiski valsts veikta *Íslandsbanki* kapitalizācija bija balstīta tieši uz starpību starp pārvesto aktīvu un pasīvu sākotnējo vērtību un FME kapitāla prasību.

⁽⁸⁵⁾ Finanšu iestāžu pārstrukturēšana pašreizējās krīzes apstākļos – atbalsta ierobežošana līdz nepieciešamajam minimumam un aizsardzības līdzekļi pret pārmērīgiem konkurences traucējumiem (“Pārstrukturēšanas pamatnostādnes”), OV L 17, 20.1.2011. un EEZ papildinājums Nr. 3. Pamatnostādnes ir pieejamas arī Iestādes mājaslapā: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>.

- (221) Visbeidzot attiecībā uz noguldījumu garantiju Iestāde jau lēmumā par procedūras uzsākšanu ir norādījusi, ka, ņemot vērā tā brīža ārkārtējos apstākļus, tā varētu būt atbilstošs līdzeklis, lai saglabātu finanšu stabilitāti Islandē. Tomēr ir skaidrs, ka šādu atbalstu nevar apstiprināt uz nenoteiktu laiku.
- (222) Tādējādi, lai šo valsts atbalstu uzskatītu par ierobežotu līdz vajadzīgajam minimumam, Iestāde uzskata, ka tas jāpārtrauc pēc iespējas drīzāk. Tāpēc Iestāde atzinīgi vērtē Islandes iestāžu nolūku atcelt noguldījumu garantiju pirms kapitāla kontroles atcelšanas, tātad saskaņā ar pašreizējo plānu ne vēlāk kā 2013. gada beigās.
- (223) Lai kompensētu kapitāla kontroles atcelšanas kavēšanos un atspoguļotu savu viedokli, ka dzīvotspējīgai bankai būtu jāvar konkurēt tirgū bez šādas vispārējās garantijas aizsardzības noguldījumiem, Iestāde ļaus piemērot noguldījumu garantiju tikai līdz 2014. gada beigām⁽⁸⁶⁾. Pēc tam noguldījumu aizsardzība būtu jāveic tikai, piemērojot EEZ tiesību aktus attiecībā uz noguldījumu garantijām.
- (224) Balstoties uz iepriekš minētajiem elementiem, Iestāde secina, ka *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas plāns nodrošina, ka atbalsts ir ierobežots līdz vajadzīgajam minimumam un ka atbalsta saņēmējs, akcionāri un tās priekšgājējās bankas parādu turētāji ir ievērojamā mērā piedalījušies sloga sadalījumā. Tādējādi pārstrukturēšanas atbalsts atbilst Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 3. iedaļai.

3.4. Konkurences traucējumu jeb kropļojumu ierobežošana

- (225) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 4. iedaļas 29.–32. punktā noteikts:

“Sistēmiskās krīzes laikā finanšu nozarei paredzētā valsts atbalsta galvenais mērķis ir finansiālā stabilitāte, bet īstermiņa sistēmiskās stabilitātes saglabāšana nedrīkst nodarīt ilglaicīgu kaitējumu tirgus viengabalainībai un negatīvi ietekmēt konkurentu vienlīdzīgās iespējas un konkurējošus tirgus. Šajā sakarā [...] liela nozīme [...] ir valsts atbalsta radīto konkurences traucējumu ierobežošanas pasākumiem. [...] Pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai vienmēr ir jāparedz īpaši tiem traucējumiem, kas konstatēti tirgos, kuros darbojas pārstrukturēšanas rezultātā dzīvotspēju atguvusi saņēmēja banka, vienlaikus ievērojot kopēju politiku un principus. Lai novērtētu šādu pasākumu nepieciešamību, Iestāde vispirmām kārtām ņems vērā attiecīgās bankas darbības apjomu, mērogu un mērķi, ko atbilstīgi šīs nodaļas 2. iedaļai saskaņā ar pamatotu pārstrukturēšanas plānu attiecīgā banka grasās īstenot. [...] Šādu pasākumu raksturs un veids ir atkarīgs no diviem kritērijiem. Pirmkārt, no atbalsta lieluma, nosacījumiem un apstākļiem, kādos tas ir piešķirts, un, otrkārt, no tirgus vai tirgu raksturīgajām īpašībām, kuros darbosies saņēmēja banka.

Attiecībā uz pirmo kritēriju pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai ievērojami atšķirsies atkarībā no atbalsta apjoma, sloga sadalījuma attiecības un cenu līmeņa. Pamatā, jo lielāks sloga sadalījums un paša ieguldījums, jo mazākas negatīvās sekas, ko rada morālais kaitējums.

Attiecībā uz otro kritēriju Iestāde pārbaudīs varbūtējo atbalsta ietekmi tirgos, kuros saņēmēja banka darbojas pēc pārstrukturēšanas rezultātā atgūtās dzīvotspējas. Pirmām kārtām tiks vērtēts, cik liela ir attiecīgā banka un kāda ir tās relatīvā nozīme pēc dzīvotspējas atgūšanas attiecīgajā tirgū vai tirgos. Lai nodrošinātu efektīvas konkurences saglabāšanu, pasākumus izstrādās atbilstīgi konkrētā tirgus īpatnībām. [...] Pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai nedrīkst negatīvi ietekmēt bankas izredzes atgūt dzīvotspēju.”

- (226) No iepriekš citētā jāsecina, ka atbalsta apjoms, jo īpaši relatīvā nozīmē, un tirgus īpatnības ir izšķirošas iestādes novērtējumā par pasākumu atbilstību konkurences kropļošanas ierobežošanai. Vienlaicīgi ir skaidrs, ka šādi pasākumi nedrīkst apdraudēt pārstrukturēšanas atbalsta saņēmēja dzīvotspēju, un konkurences problēmas jārisina, kā primāro ievērojot mērķi izveidot finanšu stabilitāti pašreizējās krīzes situācijā.

⁽⁸⁶⁾ 2014. gada beigās beigsies pārstrukturēšanas periodi visām Islandes bankām, attiecībā uz kurām ir uzsākta oficiāla izmeklēšana.

- (227) Pamatojoties uz iepriekš minēto tiesisko regulējumu, Iestāde turpmāk izteiks apsvērumus, kurus tā uzskata par būtiskiem savam novērtējumam attiecībā uz konkurences kropļošanas ierobežošanas pasākumiem.
- (228) Pirmkārt un galvenokārt Iestāde uzskata, ka, ņemot vērā īpašo situāciju Islandes finanšu tirgos un ekonomiskos apstākļus, kā aprakstīts iepriekšējās nodaļās, nepieciešams rūpīgs tirgus apstākļu un konkurences vides novērtējums. Konkurences kropļojumu ierobežošanas pasākumiem jāatspoguļo pašreizējie grūtie apstākļi, vienlaicīgi nodrošinot, ka konkurences kropļojumi ir ierobežoti līdz minimumam gan īstermiņā, gan ilgtermiņā.
- (229) Otrkārt, kā minēts iepriekš iedaļā par sloga sadalījumu, jāpievērš uzmanība pēc iespējas lielākai palīdzībai no *Glitnir* bijušo īpašnieku puses un zināmā mērā – no *Glitnir* kreditoru puses. Attiecīgi nepieciešamība pēc papildu konkurences pasākumiem ir bijusi ierobežota.
- (230) Treškārt, attiecībā uz attiecīgā tirgus īpatnībām un kā aprakstīts iepriekš, finanšu sistēmas sabrukums Islandē, kam sekoja Islandes iestāžu intervences, tostarp *Íslandsbanki* izveidošana, balstoties uz *Glitnir* iekšzemes operācijām, noveda pie lielākas finanšu pakalpojumu koncentrācijas Islandes tirgū un būtiski palielināja trīs lielāko banku – *Íslandsbanki*, *Arion Bank* un *Landsbankinn* – tirgus daļu. Turklāt paliek tikai daži mazi tirgus dalībnieki, un jaunu ienācēju tirgū tuvākā perspektīva ir ārkārtīgi vāja, ne tikai iepriekš minēto tirgū iekļūšanas šķēršļu un tirgus mazā apjoma dēļ, bet jo īpaši arī kapitāla kontroles dēļ. *Íslandsbanki* ir ļoti nozīmīga pozīcija šajā koncentrētajā tirgū ar vairāk nekā [...] % tirgus daļu svarīgākajos un ekonomiski nozīmīgākajos segmentos.
- (231) Ceturtkārt, krīze radīja vairākas ļoti specifiskas problēmas, piemēram, lielo banku tiešu un netiešu īpašumtiesību īpaši augstais līmenis reālajā ekonomikā un *de-facto* pastāvošs monopols banku IT pakalpojumu nozarē (RB), kas galvenokārt pieder trim lielākajām bankām.
- (232) Piektkārt, ir būtisks relatīvais atbalsta apjoms, ko *Íslandsbanki* ir saņēmusi. Šajā saistībā Iestāde atzīmē, ka sākumā visu bankas kapitālu nodrošināja valsts. Turklāt banka ir saņēmusi priekšrocību no dažādiem atbalsta pasākumiem – *Straumur* līguma, īpašās vienošanās par likviditātes nodrošināšanu un noguldījumu garantijas. Tajā pašā laikā *Íslandsbanki* joprojām ir maza banka, vismaz pēc starptautiskajiem standartiem.
- (233) Sestkārt, saistībā ar bankas veikto *Byr* iegādi nepieciešami papildu konkurences pasākumi. Otrajā lēmumā par *Byr* Iestāde pieprasīja, ka gaidāmajā pārstrukturēšanas plānā jāietver pasākumi, kas nodrošinātu, ka Islandes finanšu tirgus gūst ieguvumu no efektīvas konkurences nākotnē, lai risinātu Iestādes izteiktās bažas par konkurences situāciju Islandes finanšu tirgū.
- (234) Ņemot to vērā, Iestāde atzīmē, ka ir veikti vai tiks veikti vairāki pasākumi, kas ierobežo konkurences kropļojumus, ko radījis *Íslandsbanki* piešķirtais valsts atbalsts.
- i) Pasākumi un regulatīvās izmaiņas, ko Islandes iestādes veikušas vai ko tās apņēmušas veikt
- (235) Islandes valdība ir konkrēti uzņēmusies divas saistības (sk pielikumā), kas, kā uzskata Iestāde, var palīdzēt izveidot normatīvo vidi, kura veicina konkurenci finanšu tirgos.

- (236) Pirmkārt, izveidojot darba grupu, kas pārskatīs Likumu Nr. 36/1978 par zīmognodevu, un jo īpaši izmeklējot, vai atcelt zīmognodevu privātpersonu emitētām obligācijām, kad tās tiek pārvestas no viena kreditora citam (piem., kad privātpersona pārved savus aizdevumus no vienas aizdevumu iestādes uz citu). Iestāde uzskata, ka pašreizējais likums, kas cita starpā uzliek pienākumu klientiem, veicot aizdevēju maiņu, maksāt zīmognodevu par attiecīgās obligācijas summu⁽⁸⁷⁾, var radīt šķēršļus konkurencei, jo tas var likt klientiem saglabāt esošos līgumus attiecībā uz ilgtermiņa aizdevumiem. Tāpēc Iestāde atzinīgi vērtē saistības pārskatīt šo likumu.
- (237) Otrkārt, Iestāde pievērš uzmanību tam, ka saskaņā ar Islandes parlamenta 2012. gada 21. martā pieņemto rezolūciju valdība izveidos komiteju ar pilnvarām pārskatīt patērētāju aizsardzību finanšu tirgū. Šīs pilnvaras ietvers īpašu pilnvaru pārskatīt banku maiņas veicināšanu un maiņas izmaksu samazināšanu, un noteikumu, ka komitejai attiecībā uz šo jautājumu cieši jāsadarbojas ar ICA. Komiteja iesniegs savu ziņojumu ne vēlāk kā 2013. gada 15. janvārī. Iestāde uzskata, ka sīkāks novērtējums varētu veicināt konkurenci ilgtermiņā. Vienlaicīgi turpmāk aprakstītajām ar banku specifiku saistītajām *Íslandsbanki* saistībām būtu jāpalīdz atvieglot banku maiņu un tādējādi palielināt konkurenci.
- (238) Attiecībā uz Iestādes konstatētajām konkurences problēmām saistībā ar RB Iestāde atzinīgi vērtē risinājumu, par ko šajā jautājumā ir vienojušies ICA un RB īpašnieki, tostarp trīs lielākās bankas. Tas paredz nodrošināt maziem konkurentiem un iespējamiem jauniem ienācējiem tirgū piekļuvi svarīgākajai IT infrastruktūrai nediskriminējošā veidā un par saprātīgu samaksu. Iestāde uzskata, ka tās bažas, kas cita starpā izteiktas otrajā lēmumā par *Byr*, ir pietiekamā veidā mazinātas ar šo risinājumu un tai nav turpmāk jāapskata šis jautājums šajā lēmumā.
- (239) Visbeidzot, Iestāde pievērš uzmanību kopš 2008. gada izdarītajiem grozījumiem regulējumā, kas aprakstīti pielikumā. Attiecībā uz konkurences problēmām Likuma Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem 22. panta ievaddaļā minēti būtiski noteikumi šajā jomā. Tajā ietverti noteikumi, kas ierobežo finanšu uzņēmumu dalību darbībās, kuras nav to darbības licenču darbības jomā. Saskaņā ar šo jauno noteikumu šādas darbības var veikt tikai īslaicīgi un lai pabeigtu darījumus vai reorganizētu klientu darbības. Par to jānosūta pamatots paziņojums FME, un finanšu uzņēmumiem ir noteikti termiņi, lai pabeigtu savu klientu reorganizāciju un izvietotu atbilstošos aktīvus.
- (240) Iestāde uzskata šo izmaiņu par atbilstošu regulatīvo pieeju jautājumā par neproporcionāli lielām finanšu iestāžu īpašumtiesībām reālajā ekonomikā. Šķiet, ka šis noteikums vismaz neļauj šai situācijai – kas ir parāda aizstāšanas ar pašu kapitālu (un līdzīgu darījumu) tiešs rezultāts, tuvojoties krīzei, iesaistot uzņēmumus ar pārmērīgām parādsaistībām krīzes dēļ – kļūt par pastāvīgu. Tā kā tas attiecas uz vienu no visnopietnākajiem konkurences jautājumiem, kas ir saistīts ar valsts atbalstu trijām bankām, Iestāde to pienācīgi ņem vērā savā novērtējumā.

ii) Konkrēti ar *Íslandsbanki* saistīti pasākumi

- (241) Iestāde uzsver, ka *Íslandsbanki* klātbūtne tirgū un apjoms ir tikai maza daļa no *Glitnir* – jo kopējie aktīvi ir samazinājušies par 84 %, kā aprakstīts iepriekš, un atšķirībā no *Glitnir* *Íslandsbanki* darbojas tikai Islandes tirgū. Lai gan lielākā daļa no šī samazinājuma acīmredzami ir *Glitnir* starptautisko operāciju likvidēšanas rezultāts, Iestāde uzskata, ka šis process ir īpaši būtisks attiecībā uz konkurences kropļojumiem, jo tieši *Glitnir* riskantā ārvalstu stratēģija to noveda pie bankrota un pagātnē radīja kropļojumus EEZ finanšu tirgos⁽⁸⁸⁾.

⁽⁸⁷⁾ Zīmognodevas summa mainās atkarībā no attiecīgā juridiskā dokumenta veida, bet parasti tā ir ISK 15 par katru jaunu tūkstoti ISK (t. i., aptuveni 1,5 %) no summas, kāda ir ar hipotēku vai citu vērtspapīru nodrošinātām obligācijām ar procentu likmi.

⁽⁸⁸⁾ Sal., piemēram, ar Komisijas Lēmumu lietā SA.28264, "Atbalsts *Hypo Real Estate* pārstrukturēšanai", kurā Komisija apstiprināja lielas daļas no *Hypo Real Estate* ārvalstu uzņēmējdarbības atdalīšanu kā pasākumu, lai ierobežotu konkurences kropļojumus bankas pārņēmējam PBB.

- (242) Turklāt Iestāde atzinīgi vērtē *Íslandsbanki* saistības (sk pielikumu) turpmāk samazināt tās klātbūtni iekšzemes tirgū ar [...] aktīvu samazinājumu attiecībā uz [...]. Balstoties uz galīgo pārstrukturēšanas plānu un atgādinot, ka *Íslandsbanki* pēc EEZ standartiem ir maza banka, Iestāde piekrīt *Íslandsbanki* uzskatam, ka turpmāki strukturālie pasākumi varētu apdraudēt bankas izredzes atjaunot ilgtermiņa dzīvotspēju ⁽⁸⁹⁾.
- (243) Iestāde ņem vērā *Íslandsbanki* saistības neiegādāties finanšu iestādes līdz 2014. gada 15. oktobrim, ja vien tā nebūs iepriekš saņēmusi Iestādes apstiprinājumu. Tas nozīmē ka, ja vien finanšu stabilitātes dēļ nebūs nepieciešamas turpmākas apvienošanās, turpmāku Islandes finanšu tirgus koncentrāciju *Íslandsbanki* veikto iegāžu dēļ var novērst. Šīs saistības nodrošina arī to, ka *Íslandsbanki* piešķirtais atbalsts tiek izmantots tās dzīvotspējas atjaunošanai, nevis lai konsolidētu un turpmāk paplašinātu tās klātbūtni Islandes tirgū. Tas pats attiecas uz *Íslandsbanki* saistībām līdz 2014. gada 15. oktobrim neīstenot līguma klauzulas un neieviešot jaunas līguma klauzulas, kas izveido īpašus nosacījumus attiecībā uz procentu likmēm saistībā ar minimālā uzņēmējdarbības apjoma ar banku saglabāšanu, kā arī uz saistībām neprasīt valsts līdzdalību tirgvedībā kā konkurences priekšrocības avotu.
- (244) Kā aprakstīts iepriekš, Islandes finanšu tirgus pašlaik ir grūtas darbības vide jebkurai bankai, ko atspoguļo arī gandrīz pilnīgs intereses trūkums no ārvalstīm pašlaik iekļūt šajā tirgū. Tāpēc Iestāde atzinīgi vērtē *Íslandsbanki* saistības attiecībā uz banku maiņas veicināšanu un maksājumu apstrādes pamatpakalpojumu, kā arī naudas izplatīšanas pakalpojumu sniegšanu. Iestāde uzskata, ka šie pasākumi kopā ar iepriekš minēto vienošanos starp trim lielākajām bankām un ICA attiecībā uz RB nodrošina, ka mazākie tirgus dalībnieki var piekļūt svarīgākajai infrastruktūrai un pakalpojumiem par saprātīgām cenām, neļaujot lielākajiem tirgus dalībniekiem liegt viņiem šo piekļuvi. Iestāde uzskata, ka tas samazinās šķēršļus iekļūšanai tirgū nākotnes (potenciālajiem) tirgus dalībniekiem un varētu ļaut esošajiem mazajiem dalībniekiem paplašināt savas tirgus daļas, ja tie var piedāvāt labākus pakalpojumus nekā to lielākie konkurenti. Turklāt pasākumi, kuru mērķis ir tikai veicināt banku maiņu, palīdzēs izveidot spēcīgāku konkurenci starp pašreizējiem lielajiem dalībniekiem un varētu palīdzēt novērst vai atrisināt iespējama kolektīva dominējošā stāvokļa situāciju.
- (245) Visbeidzot, *Íslandsbanki* apņemas pēc iespējas drīzāk pārdot to savu strādājošo uzņēmumu akcijas, ko tā ir pārņēmusi pārstrukturēšanas dēļ saskaņā ar Likuma Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem 22. pantu, apņemas turpināt ievērot šajos noteikumos noteikto procedūru un termiņus un regulāri atjaunināt informāciju savā tīmekļa vietnē vai meitasuzņēmuma tīmekļa vietnē par meitasuzņēmumiem un akciju paketēm, kas tiek pārdotas. Iestāde atzinīgi vērtē *Íslandsbanki* saistības pēc iespējas drīzāk atbrīvojoties no visiem uzņēmumiem un akcijām, kas nav saistīti ar tās pamatzņēmējdarbību, arī savas dzīvotspējas labā. Lai gan Iestāde uzskata, ka ir pats par sevi saprotams, ka bankai jāievēro iekšzemes juridiskie pienākumi, piemēram, Likuma par finanšu uzņēmumiem 22. pants, tā ņem vērā šīs saistības un grib vērst Islandes iestāžu un saņēmēju uzmanību uz to, ka šajā saistībā valsts likuma pārkāpums var ietvert arī atbalsta ļaunprātīgu izmantošanu. Turklāt Iestāde uzskata, ka pienākums ietvert tīmekļa vietnē informāciju par paredzēto aktīvu samazinājumu un tirdzniecību ievieš lielāku pārredzamību par pašreizējo īpašumtiesību situāciju Islandes ekonomikā. Tas vismaz zināmā mērā mazina šīs konkrētās bažas par konkurenci, kas pašlaik raksturo Islandes tirgus.
- (246) Balstoties uz visu iepriekš minēto un jo īpaši ņemot vērā konkrēto situāciju Islandē un to, ka Iestāde uzskata, ka iepriekš minētie pasākumi risina galvenās konkurences problēmas, ko Iestāde ir apzinājusi sadarbībā ar ICA, un ņemot vērā primāro mērķi – finanšu stabilitāti –, Iestāde secina, ka saistības pietiekamā līmenī ierobežo konkurences kropļojumus. Tāpēc pārstrukturēšanas atbalsts atbilst Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 4. iedaļai.

⁽⁸⁹⁾ To pašu iemeslu dēļ Iestāde atzīst, ka aktīvu samazinājums ir atkarīgs no nosacījuma, ka [...].

4. SECINĀJUMS

(247) Balstoties uz iepriekšējo novērtējumu un ņemot vērā Islandes iestāžu iesniegto *Íslandsbanki* pārstrukturēšanas plānu, Iestādes izteiktās bažas lēmumā par procedūras uzsākšanu attiecībā uz *Íslandsbanki* paredzēto atbalsta pasākumu raksturu un saderību ir mazinātas. Tāpēc Iestāde apstiprina atbalsta pasākumus kā ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunkta darbību saderīgu pārstrukturēšanas atbalstu, ar nosacījumu, ka Islande un *Íslandsbanki* stingri ievēro pielikumā noteiktās saistības,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Sākotnējais saimnieciskās darbības kapitāls, (pagaidu) pilnīga valsts kapitalizācija, valsts paturētie 5 % no akciju kapitāla un *Íslandsbanki* piešķirtais 2. līmeņa kapitāls, kā arī īpašā vienošanās par likviditātes nodrošināšanu, neierobežotā noguldījumu garantija un *Straumur* līgums veido valsts atbalstu EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē.

2. pants

Šā lēmuma 1. pantā uzskaitītie pasākumi veido nelikumīgu valsts atbalstu no to īstenošanas brīža līdz šā lēmuma pieņemšanas datumam, ja Islandes iestādes nav ievērojušas prasību ziņot Iestādei pirms atbalsta ieviešanas saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu.

3. pants

Šā lēmuma 1. pantā uzskaitītie pasākumi, kā arī Lēmumā Nr. 126/11/COL minētie pasākumi attiecībā uz *Byr* ir saderīgi ar EEZ līguma darbību saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ja tiek stingri ievērotas pielikumā noteiktās saistības. Neierobežoto noguldījumu garantijas atļaujas termiņš beidzas 2014. gada beigās.

4. pants

Šis lēmums ir adresēts Islandes Republikai.

5. pants

Autentiska ir tikai šā lēmuma versija angļu valodā.

Briselē, 2012. gada 27. jūnijā

EBTA Uzraudzības iestādes vārdā –

priekšsēdētāja

Oda Helen SLETNES

Kolēģijas locekle

Sabine MONAUNI-TÖMÖRDY

PIELIKUMS

SAISTĪBAS UN ATTIECĪGĀS IZMAIŅAS TIESISKAJĀ REGULĒJUMĀ ATTIECĪBĀ UZ BANKU NOZARI

1. ISLANDES IESTĀŽU SAISTĪBAS

Islandes iestādes ir uzņēmušas divas saistības, kas minētas turpmāk.

Grozījumi attiecībā uz zīmognodevu, lai nepieļautu valsts atbalstu un samazinātu banku maiņas izmaksas

Finanšu ministrija izveidos darba grupu ar pilnvarām pārskatīt Likumu Nr. 36/1978 par zīmognodevu. Darba grupai līdz 2012. gada oktobrim jāiesniedz finanšu ministram ziņojums kopā ar likumprojektu. Darba grupas galvenais uzdevums būs pārbaudīt zīmognodevu atcelšanu privātpersonu emitētajām obligācijām, kad tās tiek pārvestas no viena kreditora citam (t. i., kad privātpersonas pārved savus aizdevumus no vienas aizdevumu iestādes uz citu). Bez tam grupa izskatīs, kā noteikumus par zīmognodevu var grozīt, lai vienkāršotu procedūras un veicinātu konkurenci.

Pasākumi, lai veicinātu banku maiņu un samazinātu ar to saistītās izmaksas

Saskaņā ar Islandes parlamenta 2012. gada 21. martā pieņemto rezolūciju valdība izveidos komiteju ar pilnvarām pārskatīt patērētāju aizsardzību finanšu tirgū un iesniegt priekšlikumus, kā var stiprināt privātpersonu un mājsaimniecību pozīciju pret aizdevumu iestādēm. Komitejas darba uzdevumā būs iekļauta īpaša pilnvara pārskatīt banku maiņas veicināšanu un ar to saistīto izmaksu samazināšanu, un komitejai šajā jautājumā būs cieši jāsadarbojas ar ICA. Komiteja iesniedz savu ziņojumu ne vēlāk kā 2013. gada 15. janvārī.

Turklāt Islandes iestādes ir apstiprinājušas šādas *Íslandsbanki* saistības.

Pirkšanas ierobežojums

Íslandsbanki apņemas līdz 2014. gada 15. oktobrim neiegādāties finanšu iestādes.

Neskarot šīs saistības, *Íslandsbanki* pēc iestādes apstiprinājuma saņemšanas var iegādāties uzņēmumus, jo īpaši, ja tas ir nepieciešams, lai saglabātu finanšu stabilitāti.

Akciju samazinājums par [...]

Íslandsbanki apņemas samazināt savu akciju apjomu [...] līdz [datums] un apņemas piedāvāt turpmāk minētās akcijas publiskai pārdošanai [...].

[...] un [...]

[...].

Akciju samazinājums uzņēmumos, kuros notiek pārstrukturēšana

Íslandsbanki apņemas pēc iespējas drīzāk pārdot to savu strādājošo uzņēmumu akcijas, ko tā ir pārņēmusi pārstrukturēšanas dēļ, sal., ar Likuma Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem 22. pantu. Turklāt banka apņemas ievērot noteikto procedūru un termiņus, kas ir noteikti iepriekš minētajos noteikumos. Visbeidzot, banka regulāri atjaunina informāciju savā tīmekļa vietnē (vai attiecīgā meitasuzņēmuma, piem., *Midengi ehf.*, tīmekļa vietnē) par šādām akcijām, kas ir pārdošanā.

Pasākumi jauno un mazo konkurentu labā

Íslandsbanki apņemas ieviest šādus pasākumus jauno un mazo konkurentu labā:

- Íslandsbanki* līdz 2014. gada 15. oktobrim neīsteno līguma klauzulas, kā arī neievieš jaunas līguma klauzulas, kas izveido īpašus nosacījumus attiecībā uz procentu likmēm saistībā ar minimālā uzņēmējdarbības apjoma ar banku saglabāšanu.
- Íslandsbanki* nodrošinās brīvi pieejamu informāciju bankas tīmekļa vietnē par bankas pakalpojumu nodošanu citai finanšu iestādei. Turklāt tīmekļa vietnē būs viegli pieejami nepieciešamie dokumenti, lai nomainītu finanšu iestādi. Visbeidzot tā pati informācija un uzņēmumu maiņas veidlapas būs pieejamas bankas filiālēs.

- c) *Íslandsbanki* izpildīs visas prasības bankas pakalpojumu pārvešanai ātrā veidā.
- d) *Íslandsbanki* neprasīs valsts līdzdalību tirgvedībā kā konkurences priekšrocības avotu.
- e) Ja konkurētspējīgi pakalpojumi nav pieejami, *Íslandsbanki* vēlas piedāvāt šādus pakalpojumus par cenu, kas balstīta uz izmaksām, pieskaitot saprātīgu peļņu:
- f) Maksājumu apstrādes pakalpojumi ISK.
 - i) Maksājumu apstrādes pakalpojumi ārvalstu valūtā.
 - ii) Banknošu un monētu izplatīšana.
 - I. Banknošu un monētu pārdošana un piegāde pakalpojumu saņēmēja telpās.
 - II. Krājumu uzturēšana īpašās banknošu kasetēs, kas ir ievietotas bankomātos. Tomēr kasetes bankomātos būtu "jāiepilda" drošības dienestam, ar ko jauns/mazs uzņēmums noslēdzis līgumu.

2. PĒC KRĪZES IZVEIDOTIE BŪTISKIE PIELĀGOJUMI UN GROZĪJUMI TIESISKAJĀ UN UZRAUDZĪBAS REGULĒJUMĀ FINANŠU TIRGIEM ISLANDĒ

Islandes iestādes ir iesniegušas šādu 2008. gada rudenī spēkā esošajos tiesību aktos izdarīto grozījumu pārskatu:

- FME (Islandes Finanšu uzraudzības iestāde) pilnvaras iejaukties (pārņemt akcionāru sapulču pilnvaras un izvietot aktīvus, sal., ar tiesību aktiem par ārkārtas stāvokli) ir palielinātas; FME ir piešķirtas plašas uzraudzības pilnvaras; ir pieņemti papildu noteikumi, kas ļauj FME novērtēt atsevišķu uzraudzīto personu operācijas vai rīcību. Tās ietver gan atļaujas pieņemt lēmumus, piemēram, par uzņēmumu slēgšanu vai konkrētu darbību pārtraukšanu bez faktiskas darbības licenču atcelšanas, kā arī detalizētāku to jēdzienu definēšanu, kuru interpretāciju FME un uzraudzītās struktūras vai aplēcijas iestādes ir apspriedušas.
- Ir izveidoti skaidrāki un konkrētāki noteikumi par atsevišķiem lieliem riska darījumiem; ir palielināta riska pārvaldības struktūrvienības loma un atbildība, un FME ir devusi atļauju piešķirt riska pārvaldības struktūrvienībai augstāku statusu finanšu uzņēmumu organizācijā; ir izveidoti stingrāki noteikumi par stresa testu piemērošanu.
- Ir tiesiski noformēti noteikumi par lielāko aizņēmēju īpašo reģistru, lai sniegtu labāku pārskatu par lieliem, atsevišķiem riska darījumiem diviem vai vairāk uzņēmumiem. Reģistrs ir svarīgs, lai savā starpā saistītu riska darījumus un novērtētu to sistēmisko ietekmi gadījumā, ja aizņēmēju operācijās parādītos grūtības. Struktūrām, kuras nav FME uzraudzībā, bet kuras ir iekļautas finanšu uzņēmumu reģistros, jāsniedz FME informācija par visiem to pienākumiem. FME var aizliegt sniegt pakalpojumus šādām personām, ja tās atsakās sniegt prasīto informāciju.
- Ir stiprināti noteikumi par pareizu uzņēmējdarbības praksi un ar likumu noteikta Sūdzību komitejas par darījumiem ar finanšu uzņēmumiem pastāvēšana; jāizpauž sīka informācija par visiem lielākajiem finanšu uzņēmumu īpašniekiem.
- Ir saīsināti termiņi, kādos finanšu uzņēmumi var izvietot attiecīgos aktīvus.
- Ir izveidoti stingrāki un detalizētāki noteikumi attiecībā uz finanšu uzņēmumu turējumiem pašu akcijās. Meitasuzņēmumu turējumi tagad tiek uzskatīti par pašu akcijām, tāpat kā ārpusbilances līgumi, kas attiecas uz pašu akcijām.
- Finanšu uzņēmumiem ir aizliegts paplašināt kredītu pret pašu akciju vai garantiju kapitāla sertifikātu nodrošinājumu.
- FME tagad ir jāizveido noteikumi par to, kā aprēķināt ar hipotēku uz citu finanšu uzņēmumu akcijām nodrošinātus aizdevumus uz riska bāzes un kapitāla bāzes.
- Ir palielināta iekšējās revīzijas nodaļas atbildība un loma. Ir izveidoti detalizēti noteikumi par līdzsvaru starp attiecīgā finanšu uzņēmuma darbību apjomu un daudzveidību un tā iekšējās revīzijas nodaļas darbības jomu.

- Ir izveidots piecu gadu ierobežojums, kurā revīzijas uzņēmums var veikt revīziju vienam un tam pašam finanšu uzņēmumam; ir samazināta finanšu uzņēmumu iespēja atbrīvoties no “neērtā” revidenta.
- Ir pārskatīti visi noteikumi par pašu kapitāla aprēķināšanu un dažādiem citiem tehniskiem aspektiem.
- Ir pārskatīti noteikumi par būtiskas līdzdalības, t. i., 10 % vai vairāk no vēlēšanu tiesībām, izmantošanu. FME ir piešķirtas pilnvaras atjaunot pierādīšanas pienākumu to personu novērtēšanā, kas gatavojas iegūt vai papildināt būtisku līdzdalību, piem., ja tai nav skaidrs, kas ir kontrolāciju sabiedrības ar būtisku līdzdalību saņēmējs īpašnieks(-i).
- Ir izveidotas papildu prasības par direktoru tiesībām tikt izraudzītiem, to atbildība par uzraudzību vai operācijām ir palielināta, un ir aizliegts iecelt priekšsēdētāja vietnieku; FME ir piešķirta lielāka uzraudzības loma attiecībā uz direktoru padomēm; personīgi identificējamai informācijai par vadošo amatpersonu atļaujums jābūt publiski pieejamai.
- Ir izveidoti noteikumi attiecībā uz finanšu uzņēmumu kredīta darījumiem ar direktoriem, izpilddirektoriem, galvenajiem darbiniekiem un būtiskas līdzdalības turētājiem attiecīgajā finanšu uzņēmumā. Līdzīgi noteikumi attiecas uz cieši ar iepriekš minētajiem saistītām personām. FME ir pieņēmusi noteikumus par to, kas ir uzskatāms par pietiekamu nodrošinājumu šādos darījumos.
- Ir pieņemti noteikumi par pasākumiem attiecībā uz stimulu sistēmām un prēmijām vadībai un darbiniekiem un līgumu darbības pārtraukšanu.
- Ir izveidoti stingrāki noteikumi attiecībā uz noteikumiem par finanšu uzņēmumu reorganizāciju un likvidēšanu.
- Ir veikta visaptveroša īpašo noteikumu par krājbankām pārskatīšana. Ir skaidrāk noteikts krājbanku nodrošinājuma kapitāla īpašnieku statuss un tiesības, noteikti ierobežojumi uz dividendēm, izveidoti skaidri noteikumi par garantiju kapitāla darījumiem, izveidoti noteikumi par garantiju kapitāla daļēju norakstīšanu un ir izveidoti skaidrāki noteikumi par krājbanku atļaujām oficiālai sadarbībai. Krājbankām ir aizliegts mainīt savu juridisko statusu.

Islandes iestādes apgalvo, ka Islandes likumi dažās jomās ir stingrāki par Eiropas regulējumu. Galvenās atšķirības no ES noteikumiem, kas ir minēti EEZ līgumā, ir šādi:

- FME ir pilnvarota aizliegt finanšu uzņēmumu atsevišķu struktūru darbības, ja tai ir iemesls to darīt. Turklāt tā ir pilnvarota izveidot īpašas prasības finanšu uzņēmumu atsevišķām struktūrām, lai tās varētu turpināt darbību. FME var arī uz laiku pilnībā vai daļēji ierobežot licencētas vai nelicencētas darbības, kuras var veikt finanšu uzņēmums, ja Iestādei ir iemesls to darīt. To dabiski veicina arī filiāļu darbība un noguldījumu konti, ko tās ir izveidojušas citās Eiropas valstīs līdz 2008. gadam (*Icesave, Edge* un *Save-and-Save*).
- Islandes tiesību aktos ir izveidoti daudz detalizētāki noteikumi nekā ES direktīvās attiecībā uz iekšējās revīzijas lomu.
- Ievērojami detalizētāki noteikumi salīdzinājumā ar ES direktīvām ir izveidoti par to, kā jāveic stresa testi.
- Finanšu uzņēmumiem jāuztur īpašs reģistrs (kredītu reģistrs), kurā iekļauj visas personas, kurām tie paplašina kredītu, un katra mēneša beigās jāiesniedz FME atjaunināts saraksts. Turklāt līdzīgu sarakstu nosūta ar finanšu uzņēmumiem cieši saistītām personām, to direktoru padomēm un vadītājiem, un saistīto klientu grupām, ja šīs personas nav iekļautas iepriekš minētajā sarakstā. Saraksts sniegs labāku iespēju uzraudzīt savstarpējās saistības starp finanšu uzņēmumiem, to direktoriem un vadību.
- Ja FME uzskata, ka tādas kredītu reģistrā iekļautas atsevišķas personas ņemtam aizdevumam, kurai netiek veikta finanšu darbību oficiāla uzraudzība, varētu būt sistēmiska ietekme, tā var pieprasīt informāciju no attiecīgās personas par tās pienākumiem.
- Ja persona, kurai netiek veikta oficiāla uzraudzība, bet kura ir iekļauta kredītu reģistrā, atsakās izpaust FME informāciju, Iestāde var likt uzraudzītajām struktūrām atturēties sniegt turpmākus pakalpojumus šai personai. Tas pats attiecas uz gadījumu, ja attiecīgā persona pauž nepilnīgu informāciju. Noteikumi par kredītu reģistru un plašām pilnvarām uzraugiem attiecībā uz personām, kurām netiek veikta oficiāla uzraudzība, nav iekļauti ES/EEZ noteikumos.
- Noteikumi par saistītās puses aizdošanas praksi un nodrošinājumu ir daudz detalizētāki un ierobežojošāki nekā ES/EEZ noteikumi.

- FME jāatsaka īpašniekam ar būtisku līdzdalību tiesības izmantot turējumu, ja pastāv šaubas par to, kas ir vai būs tā faktiskais īpašnieks.
- Maksimālais termiņš, kādu ārējie revidenti var strādāt vienā un tajā pašā finanšu uzņēmumā, ir īsāks nekā ES/EEZ noteikumos.
- Noteikumi par finanšu uzņēmumu direktoru tiesībām tikt izraudzītiem ir daudz detalizētāki nekā ES direktīvās.
- Ir pieņemti noteikumi par prēmiju sistēmām un līgumu darbības pārtraukšanas kārtību.
- Nesen ES direktīvās ir ietverti oficiāli noteikumi par atlīdzības politiku, bet noteikumi par līgumu darbības pārtraukšanu šajā forumā vēl nav apstiprināti.

Ekonomikas lietu ministrs 2012. gada 23. martā iepazīstināja ar ziņojumu par Islandes finanšu sistēmas nākotnes struktūru, kā arī tās regulējumu un uzraudzību. Turklāt ministrs ir izveidojis ekspertu grupu tiesību aktu un regulējuma pārskatīšanai attiecībā uz visām finanšu darbībām Islandē.

Atklātībai pieejamā versija ⁽¹⁾

EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDES LĒMUMS

Nr. 290/12/COL

(2012. gada 11. jūlijs)

par pārstrukturēšanas atbalstu *Landsbankinn* (Islande)

EBTA Uzraudzības iestāde ("Iestāde"),

ŅEMOT VĒRĀ Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu ("EEZ līgums") un jo īpaši tā 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu un 26. protokolu,

ŅEMOT VĒRĀ Nolīgumu starp EBTA valstīm par Uzraudzības iestādes un Tiesas izveidi ("Nolīgums par Iestādes un Tiesas izveidi" vai "SCA") un jo īpaši tā 24. pantu,

ŅEMOT VĒRĀ Nolīguma par Iestādes un Tiesas izveidi 3. protokolu ("3. protokols") un jo īpaši tā I daļas 1. panta 3. punktu, II daļas 7. panta 3. punktu un II daļas 13. pantu,

tā kā

I. FAKTI

1. PROCEDŪRA

- (1) Pēc neoficiālās sarakstes 2008. gada oktobrī un Islandes parlamenta (Altings) Likuma Nr. 125/2008 par valsts kases līdzekļu izmantošanas atļauju neparastos finanšu tirgus apstākļos utt. (tā sauktā "Likuma par ārkārtas stāvokli") pieņemšanas 6. oktobrī, kas Islandes valstij piešķir plašas pilnvaras iejaukties banku nozarē, EBTA Uzraudzības Iestādes ("Iestāde") priekšsēdētājs 2008. gada 10. oktobrī nosūtīja Islandes iestādēm vēstuli, kurā pieprasīja ziņot Iestādei par valsts atbalsta pasākumiem, kas veikti saskaņā ar Likumu par ārkārtas stāvokli.
- (2) Periodiski turpinājās sakari un sarakste, no kuras īpaši jāatzīmē Iestādes 2009. gada 18. jūnijā nosūtītā vēstule, kurā tā Islandes iestādēm atgādināja nepieciešamību ziņot par jebkādiem valsts atbalsta pasākumiem un 3. protokola 3. pantā noteikto "atturēšanās no jebkādas darbības" klauzulu. Islandes iestādes 2010. gada 15. septembrī beidzot ar atpakaļejošu datumu paziņoja par valsts atbalstu, kas piešķirts *Landsbanki* dažu operāciju atjaunošanai un jaunas *Landsbanki Bank* ("NBI", vēlāk pārsaukta par *Landsbankinn*) izveidei un kapitalizācijai ⁽²⁾.
- (3) Iestāde 2010. gada 15. decembra vēstulē ⁽³⁾ informēja Islandes iestādes par savu lēmumu uzsākt 3. protokola I daļas 1. panta 2. punktā noteikto procedūru attiecībā uz Islandes valsts veiktajiem pasākumiem (vecās *Landsbanki Islands hf* dažu operāciju atjaunošanai un *New Landsbanki Islands (NBI hf)* izveidei un kapitalizācijai ("lēmums par procedūras uzsākšanu"). Iestāde pieprasīja līdz 2011. gada 31. martam iesniegt arī detalizētu *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plānu.
- (4) Iestāde 2011. gada 24. martā saņēma e-pasta vēstuli ar vienu piezīmi no ieinteresētajām personām, ko tā pārsūtīja Islandes iestādēm 2011. gada 25. maijā. Islandes iestādes neatbildēja uz šo piezīmi.

⁽¹⁾ Šis dokuments ir pieejams tikai informatīvos nolūkos. Šajā atklātībai pieejamajā versijā nav iekļauta visa informācija, lai tādējādi neatklātu konfidenciālu informāciju. Tā ir apzīmēta šādi [...] vai kvadrātiekvāš iekļauts attiecīgās informācijas nekonfidenciālais apkopojums.

⁽²⁾ Sīkāku procedūras aprakstu sk. 3. zemsvītras piezīmē minētajā lēmumā par procedūras uzsākšanu.

⁽³⁾ Iestādes Lēmums Nr. 493/10/COL, ar kuru uzsāk oficiālu izmeklēšanas procedūru par valsts atbalstu, kas piešķirts (vecās) *Landsbanki Islands hf* dažu operāciju atjaunošanai un *New Landsbanki Islands hf (NBI hf)* (tagad pārsaukta par *Landsbankinn*) izveidei un kapitalizācijai, OV C 41, 10.2.2011., 31. lpp., un ES Oficiālā Vēstneša EEZ papildinājums Nr. 7, 10.2.2011., 26. lpp.

- (5) Islandes iestādes ar 2011. gada 31. marta vēstuli iesniedza *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plānu. Ar 2012. gada 23. maija vēstuli tika iesniegts pārskatīts pārstrukturēšanas plāns, kurā cita starpā bija atspoguļota 2010. gada 22. aprīlī veiktā noguldījumu un aktīvu pārvešana no *Spkef* krājbankas (*SpKef*), par ko nebija paziņots, un ņemta vērā *Sparisjodur Svarfdaela* ("*SpSv*") iegāde.
- (6) Iestāde 2011. gada 11. jūlijā un 2012. gada 13. februārī pieprasīja informāciju attiecībā uz pārstrukturēšanas plānu. Atbildes uz šiem informācijas pieprasījumiem no Islandes iestādēm tika saņemtas 2011. gada 17. oktobrī un 2012. gada 13. martā. Galīgās versijas tika iesniegtas 2012. gada 6. jūnijā un 2012. gada 13. jūnijā.
- (7) Iestāde 2012. gada 20. jūnijā ar Lēmumu Nr. 212/12/COL ("*lēmums par SpSv*") apstiprināja *Landsbankinn* piešķirtā valsts atbalsta *SpSv* iegādei iespējamu izmantošanu. Ar 2011. gada 21. jūnija Lēmumu Nr. 253/10/COL Iestāde īslaicīgi apstiprināja glābšanas atbalsta shēmu, kas ietvēra Islandes Centrālās bankas ("*CBI*") prasību nokārtošanu pret krājbankām, tostarp *SpSv*. Iestāde 2011. gada 13. aprīļa Lēmumā 127/11/COL bija apstiprinājusi grozījumus glābšanas atbalsta shēmā ("*lēmumi par krājbankām*").
- (8) Turklāt Iestāde 2011. gada 7. jūnijā un 2012. gada 27.–28. februārī tikās ar Islandes iestādēm.

2. PRIEKŠVĒSTURE

- (9) Šajā iedaļā Iestāde aprakstījusi tos notikumus, faktus un ekonomikas, politikas un tiesiskā regulējuma attīstību, kas attiecas uz Islandes finanšu sistēmas sabrukumu un atjaunošanu sākot no 2008. gada līdz datumam, kas šķītis nepieciešams, lai iezīmētu kontekstu, kurā ir veikts konkrēto atbalsta pasākumu novērtējums. Pirms tam tā hronoloģiskā veidā aprakstījusi *Landsbanki* bankrotu.

2.1. *Landsbanki* bankrots

- (10) No Islandes bankām 2008. gada rudenī tika masveidā izņemti noguldījumi ne tikai ārzemēs, bet arī Islandē. Iekšzemes noguldījumu izņemšana sasniedza tādus apmērus, ka vienā brīdī Islandes bankām un *CBI* gandrīz vairs nebija skaidras naudas.
- (11) Piekļuve ārvalstu parāda vērtspapīru tirgiem bija galvenais Islandes banku izaugsmes avots, jo īpaši no 2003. gada līdz 2006. gadam. Tomēr šis finansējuma avots sāka samazināties un arī ārvalstu kreditreitingu aģentūras izteica bažas, ka banku aizdevumu attiecība pret noguldījumiem bija zema salīdzinājumā ar citām (ārvalstu) bankām.
- (12) Islandes komercbankas (jo īpaši *Landsbanki*) uz to reaģēja, uzkrājot noguldījumus ārvalstīs. No 2006. gada trešā ceturkšņa beigām līdz 2007. gada vidum klientu noguldījumi *Landsbanki* trīskāršojās – pieaugums bija gandrīz EUR 10 miljardi. Lielākā daļa no tiem bija *Landsbanki* Apvienotās Karalistes filiālē atvērtie konti, kurā maza apjoma noguldījumi bija pieauguši no nulles līdz EUR 6,6 miljardiem, bet liela apjoma noguldījumi (filiālēs Apvienotajā Karalistē un Nīderlandē) bija pieauguši līdz EUR 2,5 miljardiem.
- (13) Eiropas Centrālā banka 2008. gada 3. oktobrī pieprasīja *Landsbanki* papildu nodrošinājumu EUR 400 miljonu apmērā un, lai gan vēlāk šis pieprasījums tika atcelts, klienti no bankas Apvienotās Karalistes filiāles sāka masveidā izņemt noguldījumus, kas nozīmēja, ka tai bija jānod piekļuve liela apmēra summām sterliņu mārciņās. *Landsbanki* lūgums pēc palīdzības *CBI* 6. oktobrī tika noraidīts. Kad banka nebija spējīga nodrošināt Apvienotās

Karalistes Finanšu pakalpojumu iestādes pieprasītos līdzekļus, Apvienotās Karalistes iestādes slēdza filiāli. Nākamajā dienā Nīderlandes Centrālā banka pieprasīja iecelt administratoru maksātnespējas procesā *Landsbanki* Amsterdamas filiālei. Tajā pašā dienā FME, izmantojot tai ar Likumu par ārkārtas stāvokli piešķirtās pilnvaras, atlaida *Landsbanki* direktoru padomi, pārņēma akcionāru sapulces pilnvaras un tās vietā iecēla strīdu izšķiršanas komiteju (*).

2.2. Finanšu krīze un Islandes banku bankrota galvenie iemesli

- (14) Islandes iestādes savos paziņojumos Iestādei paskaidroja, ka Islandes banku nozares sabrukuma iemesli un to nepieciešamība iejaukties pietiekami sīki bija aprakstīti ziņojumā, ko sagatavoja Islandes parlamenta izveidotā īpašas izmeklēšanas komisija (SIC) (†), kuras uzdevums bija izmeklēt un analizēt procesus, kuru rezultātā bankrotēja trīs galvenās bankas. Iestāde turpmāk apkopojusi SIC secinājumus par svarīgākajiem *Landsbanki* bankrota iemesliem. Informācija ir apkopota no SIC ziņojuma 2. nodaļas (Ziņojuma kopsavilkums) un 21. nodaļas (Islandes banku bankrota iemesli – atbildība, kļūdas un nolaidība).
- (15) Likviditātes samazināšanās pasaules finanšu tirgos, kas sākās 2007. gadā, noveda pie trīs galveno Islandes banku bankrota, kuru uzņēmējdarbības operācijas bija kļuvušas arvien vairāk atkarīgas no finansējuma iegūšanas starptautiskajos tirgos. Tomēr Islandes banku bankrota iemesli bija daudzi un sarežģīti. SIC izmeklēja iemeslus, kuru dēļ bankrotēja galvenās bankas, un jāatzīmē, ka lielākā daļa secinājumu attiecās uz visām trim bankām un daudzi no tiem bija savā starpā saistīti. Turpmāk īsumā apkopoti ar banku darbībām saistītie bankrota iemesli.

Pārmērīga un neilgtspējīga paplašināšanās

- (16) SIC secināja, ka gadus, kas noveda pie sabrukuma, bankas bija paplašinājušas savas bilances un aizdevumu portfeļus, pārsniedzot savu darbības un vadības kapacitāti. Trīs banku kopējie aktīvi bija pārmērīgi pieauguši no ISK 1,4 triljoniem (‡) 2003. gadā līdz ISK 14,4 triljoniem 2008. gada otrā ceturksņa beigās. Liela visu trīs banku izaugsmes daļa bija aizdevumi ārvalstu personām, un tie ievērojami palielinājās 2007. gada laikā (¶), jo īpaši pēc starptautiskās likviditātes krīzes sākuma. Tas lika SIC secināt, ka lielu daļu no šo aizdevumu pieauguma veidoja aizdevumi uzņēmumiem, kuriem citur tika atteikts kredīts. Ziņojumā tika secināts arī tas, ka banku investīciju joma bija kļuvusi riskantāka un arvien pieaugošas banku darbības un izaugsme veicināja problēmas.

Starptautiskajos tirgos pieejamā finansējuma samazināšanās

- (17) Lielā mērā banku izaugsmi veicināja piekļuve starptautiskajiem finanšu tirgiem, pārvēršana kapitālā ar labiem kredītreitingiem un piekļuve Eiropas tirgiem, izmantojot EEZ līgumu. Islandes bankas 2005. gadā aizņēnās EUR 14 miljardus ārvalstu parāda vērtspapīru tirgos ar samērā labvēlīgiem nosacījumiem. Kad piekļuve Eiropas

(*) Tajā pašā dienā tiesas administratoram tika nodota arī *Glitnir Bank*, un divas dienas vēlāk 2008. gada 9. oktobrī tai sekoja *Kaupthing Bank*. SIC ziņojumā (sk. šā lēmuma 14. apsvērumu un 4. zemsvītras piezīmi) tika secināts (21. nodaļa, 86. lpp.), ka galvenā problēma bija tāda, ka, neskatoties uz *Landsbanki* likviditāti ISK, bankas īpašumā bija nepietiekami ārvalstu valūtas krājumi, lai nodrošinātu tās ārvalstu saistības. Ziņojumā bija minēts, ka vērā ņemams ir arī fakts, ka tikai pirms dažām dienām bankas galvenajam īpašniekam tika izsniegts aizdevums EUR 153 miljonu apmērā (sk. turpmāk), attiecīgi secinot, ka “acīm redzami *Landsbanki* galvenie īpašnieki nebija ieinteresēti vai nespēja palīdzēt bankai izkļūt no radušās problemātiskās situācijas”.

(†) SIC locekļi bija Augstākās tiesas tiesnesis *Páll Hreinsson*, Islandes parlamentārais ombuds *Tryggvi Gunnarsson* un ASV Jeila Universitātes lektore un asociētā profesore Ph. D. *Sigríður Benediktsdóttir*. Ziņojums pilnībā ir pieejams islandiešu valodā vietnē: <http://rma.althingi.is/>, un daļējs tulkojums angļu valodā (tostarp ziņojuma kopsavilkums un nodaļas, kas attiecas uz banku sabrukuma iemesliem) pieejams vietnē: <http://sic.althingi.is/>.

(‡) Islandes krona.

(¶) Sešos mēnešos aizdevumi ārvalstu personām palielinājās par EUR 11,4 miljardiem – no EUR 9,3 miljardiem līdz EUR 20,7 miljardiem.

parāda vērstpapīru tirgiem kļuva ierobežotāka, bankas finansēja savas darbības ASV tirgos ar nodrošinātās parāda obligācijās apvienotiem Islandes parāda vērtspapīriem. Pirmssabrukuma periodā bankas arvien vairāk paļāvās uz īstermiņa aizņēmumiem, kas radīja lielākus un pēc SIC ieskatiem paredzamus refinansēšanas riskus.

Banku īpašnieku saistību īpatsvara palielināšana

- (18) Visās lielākajās Islandes bankās galvenie īpašnieki bija vieni no lielākajiem parādniekiem⁽⁸⁾. Lielākais *Landsbanki* akcionārs kopš tās privatizēšanas bija *Samson Holding Company* ("Samson"). Pēc *Landsbanki* bankrota *Samson* līdzīpašnieks *Björgólfur Thor Björgólfsson* un tā saistītie uzņēmumi bija bankas lielākie parādnieki, bet viņa tēvs un *Samson* līdzīpašnieks *Björgólfur Guðmundsson* bija bankas trešais lielākais parādnieks. Viņu saistības attiecībā uz banku pārsniedza ISK 200 miljardus, kas bija vairāk nekā bankas pašu kapitāls. SIC uzskatīja, ka dažiem akcionāriem, izmantojot banku īpašnieku statusu, bija nepamatoti viegla piekļuve aizņēmumiem no bankām. Tas bija īpaši redzams *Landsbanki* gadījumā no fakta, ka 2008. gada 30. septembrī, kad bija skaidrs, ka *Landsbanki* nebija pietiekamu ārvalstu valūtas krājumu, lai nodrošinātu savas ārvalstu saistības, banka izsniedza aizdevumu EUR 153 miljonu apmērā *Björgólfur Thor Björgólfsson* piederošam uzņēmumam. Tika secināts arī, ka bija spēcīgas norādes, ka visās bankās robežas starp lielāko akcionāru interesēm un bankas interesēm bija neskaidras. Tāpēc uzsvars un lielākajiem akcionāriem kaitēja citiem akcionāriem un kreditoriem.

Riska koncentrācija

- (19) Saistībā ar problēmu, kas bija lieli riska darījumi ar lielākajiem akcionāriem, SIC secināja, ka banku aktīvu portfeli bija nepietiekami dažādoti. SIC uzskatīja, ka Eiropas noteikumi par lieliem riska darījumiem tika šauri interpretēti, jo īpaši attiecībā uz akcionāriem, un bankas mēģināja izvairīties no noteikumiem.

Niecīgs pašu kapitāls

- (20) Lai gan *Landsbanki* un citu divu lielāko banku kapitāla rādītājs vienmēr tika norādīts kā nedaudz augstāks par obligāto minimumu, SIC secināja, ka kapitāla rādītāji neprecīzi atspoguļoja banku finanšu stabilitāti. Tas bija, pateicoties bankas pašu akciju riska darījumam, izmantojot primāros nodrošinājumus un biržā netirgotus nākotnes līgumus par akcijām. Uzņēmuma paša finansētais akciju kapitāls, ko SIC dēvēja par "vāju pašu kapitālu", bija vairāk nekā 25 % no banku kapitāla bāzes (vai vairāk nekā 50 %, salīdzinot ar kapitāla galveno sastāvdaļu – no akcionāru kapitāla atskaitot nemateriālos aktīvus). Turklāt pastāvēja problēmas, ko radīja risks saistībā ar to, ka bankām piederēja vienai otras akcijas. Līdz 2008. gada vidum banku pašu akciju tiešais finansējums, kā arī otru divu banku akciju šķērsfinansējums sasniedza aptuveni ISK 400 miljardus – aptuveni 70 % no kapitāla galvenās sastāvdaļas. SIC uzskatīja, ka akcionāru pašu kapitāla finansējuma apjoms ar aizņēmumiem no pašu sistēmas bija tik liels, ka sistēmas stabilitāte bija apdraudēta. Ievērojams pašu akciju apjoms bankām kalpoja par nodrošinājumu to aizdevumiem, un, tā kā akciju cenas kritās, pazeminājās arī to aizdevumu portfeļa kvalitāte. Tas ietekmēja banku darbību un radīja papildu spiedienu uz to akciju cenām; uz to reaģējot (kā SIC secināja no tās rīcībā esošās informācijas), bankas mēģināja mākslīgi izveidot nepamatotu pieprasījumu pēc to pašu akcijām.

Banku apjoms

- (21) Trīs galveno banku bilances apjoms (kopā) 2001. gadā bija nedaudz vairāk par Islandes iekšzemes kopproduktu ("IKP") gadā. Līdz 2007. gada beigām bankas bija kļuvušas starptautiskas un to aktīvi bija deviņas reizes lielāki nekā Islandes IKP. SIC ziņojumā atzīmēts, ka līdz 2006. gadam novērotāji komentēja, ka banku sistēma bija pāraugusi Islandes Centrālās bankas ("CBI") kapacitāti, un apšaubīja, vai tā varēs pildīt savu pēdējās instances aizdevēja lomu. Līdz 2007. gada beigām Islandes īstermiņa parādi (galvenokārt radušies banku finansējuma dēļ) bija 15 reizes lielāki par ārvalstu valūtas rezervēm un arī ārvalstu noguldījumi trijās bankās bija 8 reizes lielāki par ārvalstu valūtas rezervēm. Noguldītāju un ieguldītāju garantiju fondam bija minimāli līdzekļi salīdzinājumā ar banku noguldījumiem, kas tam bija jāgarantē. SIC secina, ka šo faktoru dēļ Islande nevarēja ietekmēt noguldījumu masveida izņemšanu no tās bankām.

⁽⁸⁾ Ziņojuma 21.2.1.2. nodaļa (6. lpp.).

Pēkšņā banku izaugsme salīdzinājumā ar tiesisko regulējumu un finanšu infrastruktūru

- (22) SIC secināja, ka attiecīgajām Islandes uzraudzības iestādēm trūka vajadzīgās ticības, jo nebija pēdējās instances aizdevēja ar pietiekamiem līdzekļiem. Ziņojumā secināts, ka Islandes Finanšu uzraudzības iestāde ("FME") un CBI nebija zināšanu un pieredzes, lai regulētu banku darbību ekonomiski grūtā laikā, bet tās būtu varējušas rīkoties, lai samazinātu riska līmeni, ar ko bankas saskārās. Piemēram, FME izaugsme nebija proporcionāla, jo bankas un regulatoru prakse netika līdzīgu banku operāciju straujajai attīstībai. Ziņojumā kritizēta arī valdība, secinot, ka iestādēm būtu bijis jāriņķojas, lai samazinātu banku iespējamo ietekmi uz ekonomiku, samazinot to apjomu vai pieprasot vienai vai vairākām bankām pārcelt savu galveno vadību uz ārvalstīm⁽⁹⁾.

Islandes ekonomikas nelīdzsvarotība un pārmērīga paplašināšanās

- (23) SIC ziņojumā minēta atsauce uz notikumiem saistībā ar plašāku ekonomiku, kas arī ietekmēja banku straujo izaugsmi un veicināja apjoma un ietekmes nelīdzsvarotību starp finanšu pakalpojumu nozari un pārējo ekonomiku. Ziņojumā secināts, ka valdības politika (jo īpaši fiskālā politika), visticamāk, veicināja pārmērīgu paplašināšanos un nelīdzsvarotību un CBI monetārā politika nebija pietiekami ierobežojoša. Ziņojumā minēta atsauce arī uz Islandes Mājokļu finansējuma fonda pārāk vienkāršajiem aizdevumu izsniegšanas noteikumiem kā "vienu no lielākajām kļūdām monetārajā un fiskālajā pārvaldībā periodā, kas noveda pie banku bankrota"⁽¹⁰⁾... Ziņojumā kritizēts arī tas, cik viegli bankas varēja saņemt aizņēmumus no CBI, kā rezultātā CBI īstermiņa nodrošināto aizdevumu apmērs palielinājās no ISK 30 miljardiem 2005. gada rudenī līdz ISK 500 miljardiem 2008. gada oktobra sākumā.

Islandes krona, ārējās nelīdzsvarotības un kredītaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu ienākumu/izdevumu starpība

- (24) Ziņojumā atzīmēts, ka 2006. gadā Islandes kronas vērtība bija nepastāvīgi augsta, Islandes tekošā konta deficīts bija lielāks nekā 16 % no IKP un pasīvu apjoms ārvalstu valūtā, atskaitot aktīvus, bija tuvu gada kopējam IKP. Bija visi priekšnoteikumi finanšu krīzei. Līdz 2007. gada beigām kronas vērtība pamazām kritās un kredītaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu ienākumu/izdevumu starpība Islandei un bankām pārmērīgi pieauga.

2.3. Veiktie pasākumi banku nozares atjaunošanai

- (25) Pēc trīs lielāko komercbanku (tostarp *Landsbanki*) bankrota 2008. gada oktobrī Islandes iestādes saskārās ar nepieredzētu pārbaudījumu saglabāt nepārtrauktas banku operācijas Islandē⁽¹¹⁾. Islandes valdības piemērotā politika lielākoties ir noteikta Likumā par ārkārtas stāvokli⁽¹²⁾, ko Islandes parlaments pieņēma 2008. gada 6. oktobrī. Likums piešķir FME ārkārtējas pilnvaras kontrolēt finanšu uzņēmumus un atbilstoši rīkoties ar to aktīviem un pasīviem. Valsts kase bija pilnvarojusi finanšu ministru izmaksāt līdzekļus, lai izveidotu jaunus finanšu uzņēmumus. Turklāt finanšu uzņēmumu bankrota procedūrās noguldījumiem bija jādod prioritāte salīdzinājumā ar citām prasībām. Valdība paziņoja, ka noguldījumiem iekšzemes komercbankās un krājbankās un to filiālēs Islandē jābūt pilnībā aizsargātiem.
- (26) Sākotnēji politikas prioritātes bija vērstas uz iekšzemes banku, maksājumu un norēķinu sistēmu pamatfunkciju nodrošināšanu. Pirmajās nedēļās pēc sabrukuma Islandes valdība sadarbībā ar Starptautisko Valūtas fondu ("SVF") sagatavoja arī ekonomikas programmu, kā rezultātā 2008. gada 20. novembrī tika apstiprināts Islandes pieprasījums noslēgt divu gadu rezerves vienošanos ar Fondu, kas ietvēra USD 2,1 miljardu aizdevumu no SVF ar mērķi

⁽⁹⁾ Faktiski tieši tad valdības koalīcija izveidoja politiku, lai veicinātu lielāku izaugsmi un stimulētu bankas saglabāt savu galveno vadību Islandē.

⁽¹⁰⁾ Ziņojuma 2. nodaļa, 5. lpp.

⁽¹¹⁾ Islandes iestāžu veikto pasākumu sīkāku vispārīgu aprakstu sk. Finanšu ministrijas 2011. gada maija ziņojumā Parlamentam par komercbanku atveseļošanu ("Skýrsla fjármálaráðherra um endurreisn viðskiptabankanna"), kas pieejams vietnē <http://www.althingi.is/altext/139/s/-pdf/1213.pdf>.

⁽¹²⁾ Likums Nr. 125/2008 par valsts kases līdzekļu izmantošanas atļauju neparastos finanšu tirgus apstākļos utt.

stiprināt Islandes valūtas rezerves. Papildu aizdevumus līdz USD 3 miljardu apmēram nodrošināja citas Ziemeļeiropas valstis, kā arī daži citi tirdzniecības partneri. No SVF aizdevuma USD 827 miljoni bija pieejami uzreiz, bet pārējā summa tika piešķirta ar astoņām vienādām iemaksām pēc programmas pārskatīšanas katru ceturksni.

- (27) SVF programma bija plaša mēroga stabilizācijas programma, kurai bija trīs galvenie mērķi. Pirmkārt, stabilizēt kronu un atjaunot uzticību tai, lai apturētu krīzes negatīvo ietekmi uz ekonomiku. Pasākumi ietvēra kapitāla kontroles ieviešanu ar mērķi apturēt kapitāla aizplūšanu. Otrkārt, programma ietvēra visaptverošu banku pārstrukturēšanas stratēģiju ar gala mērķi atjaunot dzīvotspējīgu finanšu sistēmu Islandē, kā arī saglabāt valsts starptautiskās finansiālās attiecības. Papildu mērķi cita starpā bija nodrošināt bankas aktīvu godīgu novērtēšanu, līdz maksimumam palielināt aktīvu atgūšanu un stiprināt uzraudzības praksi. Treškārt, programmas mērķis bija nodrošināt ilgtspējīgas valsts finanses, ierobežojot zaudējumu sabiedriskošanu bankrotējušajās bankās un ieviešot vidēja termiņa fiskālās konsolidācijas programmu.
- (28) Islandes iestādes uzsvēra, ka ārkārtas apstākļu dēļ saistībā ar banku sistēmas lielo apjomu attiecībā pret valsts kases finanšu kapacitāti iestādēm pieejamie politikas risinājumi bija ierobežoti. Tāpēc izvēlētie risinājumi bija daudzējādā ziņā atšķirīgi no citu valstu valdību veiktajiem pasākumiem finanšu stabilitātes draudu novēršanai.
- (29) Balstoties uz Likumu par ārkārtas stāvokli, trīs lielākās komercbankas, t. i., *Glitnir Bank*, *Landsbanki Íslands* un *Kaupthing Bank*, tika sadalītas "vecajās" un "jaunajās" bankās. Finanšu ministrs izveidoja trīs sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kas pārņēma veco banku iekšzemes operācijas, un iecēla to direktoru padomes. FME pārņēma veco banku kontroli, lielāko daļu no to iekšzemes aktīviem un pasīviem (noguldījumiem) piešķirot jaunajām bankām, kas turpināja banku operācijas Islandē, bet vecās bankas uzraudzīja to attiecīgās strīdu izšķiršanas komitejas. ⁽¹³⁾ Lielākā daļa no ārvalstu aktīviem un pasīviem tika izvietoti vecajās bankās, kurām vēlāk tika veiktas likvidācijas procedūras, un galu galā visas ārvalstu operācijas tika slēgtas. ⁽¹⁴⁾
- (30) Trīs jauno banku pagaidu sākuma bilancēs 2008. gada 14. novembrī bija paredzēts, ka banku apvienotie kopējie aktīvi būtu ISK 2 886 miljardi, ieskaitot valsts piešķirto pašu kapitālu ISK 385 miljardu apmērā. Kopējais jauno banku emitēto obligāciju apmērs vecajām bankām kā maksājums par pārvesto aktīvu, kas pārsniedz pasīvus, vērtību, bija paredzēts ISK 1153 miljardi. FME pasūtīja *Deloitte LLP* veikt pārvesto aktīvu un pasīvu vērtības novērtējumus. Šajā procesā atklājās, ka neatkarīgā novērtējumā netiktu noteiktas pārvesto neto aktīvu fiksētās vērtības un tie būtu novērtējumi ar zināmu ierobežojumu. Atklājās arī, ka banku kreditori cēla iebildumus par novērtēšanas procesu, ko tie uzskatīja par neobjektīvu, un sūdzējās, ka tie nebija spējīgi aizsargāt savas intereses. Šo sarežģījumu dēļ tika mainīta rēķinu noslēgšanas politika starp vecajām un jaunajām bankām. Tā vietā, lai uzticētos neatkarīgu ekspertu novērtējumiem, puses mēģinās panākt vienošanos par pārvesto neto aktīvu vērtību sarunu ceļā.

⁽¹³⁾ Sk. arī FME 2009. gada pārskatu (2008. gada jūlijs – 2009. gada jūnijs), kas pieejams vietnē <http://en.fme.is/media/utgefifid-efni/FME-Annual-Report-2009.pdf>.

⁽¹⁴⁾ Sekoja turpmāka finanšu uzņēmumu pārņemšana. FME 2009. gada martā pārņēma trīs finanšu uzņēmumu – *Straumur-Burdaras*, Reikjavīkas krājbankas (*SPRON*) un *Sparisjodabanki Íslands (Icebank)* – operāciju kontroli un lēma par šo uzņēmumu aktīvu un pasīvu izvietojumu. Vēlāk tika noslēgts sadarbības līgums ar *Straumur* kreditoriem, bet attiecībā uz *SPRON* un *Sparisjodabanki* tika veikta likvidācijas procedūra. Arī citus finanšu uzņēmumus smagi ietekmēja trīs galveno komercbanku bankrots un finanšu tirgos dominējošā nedrošība, un 2010. gadā vēl citu finanšu uzņēmumu kontroli pārņēma valsts pārvalde. Tādējādi FME 2010. gada martā iecēla VBS investīciju bankas pagaidu direktoru padomi. 2010. gada aprīlī FME pārņēma *Keflavík* krājbankas un *Byr* krājbankas kontroli, nosakot, ka to operācijas pārņems jauni finanšu uzņēmumi, attiecīgi *SpKef* krājbanka un *Byr hf*. Tā kā šo jauno uzņēmumu finanšu situācija izrādījās sliktāka, nekā sākotnēji bija paredzēts, vēlāk *SpKef* tika apvienota ar *Landsbankinn* un *Byr hf* tika apvienota ar *Íslandsbanki* un *Byr* akcijas tika izsolītas. Islandes iestādes 2009. gadā tika aicinātas turpmāk risināt *Saga* kapitāla investīciju bankas finanšu grūtības un 2011. gadā – Mājokļu finansējuma fonda finanšu grūtības.

- (31) Bija skaidrs, ka pusēm būs grūti panākt vienošanos par novērtējumiem, jo tie acīm redzami bija balstīti uz daudziem pieņēmumiem, par kuriem puses, visticamāk, nebūs vienisprātis. Valsts mēģināja panākt vienošanos par pamatnovērtējumiem, kas veido stingru pamatu jauno banku sākotnējai kapitalizācijai. Pamatnovērtējumā pārsvārā esošo aktīvu cenu stāvokli varētu attiecināt uz kreditoriem iespējamo obligāciju vai banku akciju kapitāla vērtības paaugstināšanās veidā, jo sarunās atklājās, ka *Glitnir* un *Kaupthing* strīdu izšķiršanas komitejas un lielākā daļa no to kreditoriem varētu būt ieinteresēti iegādāties turējumus jaunajās bankās un tas ļautu tiem gūt priekšrocības no pārvesto aktīvu vērtības iespējama paaugstinājuma.
- (32) Trīs jauno banku pilnīga kapitalizācija un vienošanās ar veco banku kreditoriem par to, kā tiktu izmaksāta kompensācija par neto aktīvu pārvešanu uz jaunajām bankām, tika paziņota 2009. gada 20. jūlijā. Attiecībā uz divām no jaunajām bankām – *New Glitnir* (vēlāk pārsaukta par *Íslandsbanki*) un *New Kaupthing* (vēlāk pārsaukta par *Arion Bank*) – bija iekļautas vienošanās par nosacītu veco banku pienākumu parakstīties uz lielāko pašu kapitāla daļu jaunajās bankās.
- (33) Balstoties uz iepriekš minētajiem pamata vienošanās dokumentiem, veco banku strīdu izšķiršanas komitejas 2009. gada oktobrī (attiecībā uz *Glitnir*) un 2009. gada decembrī (attiecībā uz *Kaupthing Bank* un *Landsbanki Islands*) nolēma parakstīties uz akcijām jaunajās bankās. Valdība 2009. gada 18. decembrī paziņoja, ka banku rekonstrukcija ir noslēgusies un starp Islandes iestādēm un jaunajām bankām, no vienas puses, un *Glitnir Bank*, *Landsbanki Islands* un *Kaupthing Bank* strīdu izšķiršanas komitejām to kreditoru vārdā, no otras puses, ir panāktas vienošanās par strīdu izšķiršanu attiecībā uz aktīviem, kas tika pārvesti no vecajām bankām uz jaunajām, un ka jaunās bankas tādējādi bija pilnībā finansētas.
- (34) Valsts kases ieguldījums jauno banku pašu kapitālā bija ievērojami samazināts no sākotnēji paredzētajiem ISK 385 miljardiem līdz ISK 135 miljardiem akciju kapitāla veidā un divās no trijām bankām – *Íslandsbanki* un *Arion Bank* – līdz aptuveni ISK 55 miljardiem no 2. līmeņa kapitāla subordinētu aizdevumu veidā vai kopā ISK 190 miljardiem. Turklāt valsts kase slēdza ar *Íslandsbanki* un *Arion Bank* konkrētas vienošanās par likviditātes nodrošināšanu. Veco banku piešķirtais akciju kapitāls jaunajām bankām kopā sasniedza aptuveni ISK 156 miljardus. Tāpēc jauno banku kapitalizācijas kopējais apmērs bija aptuveni ISK 346 miljardi. Tādējādi tā vietā, lai saglabātu visas īpašumtiesības trijās bankās, vienošanās paredzēja, ka valsts turējumi tiktu samazināti līdz aptuveni 5 % *Íslandsbanki*, 13 % *Arion Bank* un 81 % *Landsbankinn*.
- (35) Lai gan tas, ka veco banku kreditori pārņēma divas no trijām bankām, atrisināja lielākās problēmas finanšu nozares atjaunošanā un izveidoja stabilāku jauno banku kapitāla pamatu, saglabājās vairāki trūkumi, kas bija jārisina. Kopš 2009. gada rudens bankas centās risināt galvenokārt iekšējās problēmas, izveidojot vispārēju stratēģiju savām operācijām un jo īpaši pārstrukturējot savus aizdevumu portfeļus, kas ir lielākais riska faktors to operācijām un ilgtermiņa dzīvotspējai. Pārstrukturēšanas process bija sarežģīts vairāku sarežģījumus radošu faktoru dēļ, kuru starpā bija Augstākās tiesas nolēmums par ISK valūtā izsniegtu, bet ar ārvalstu valūtām indeksētu aizdevumu nelikumību. Turpmāk aprakstīti šie jautājumi attiecībā uz *Landsbankinn*, kas saistīti ar tās pārstrukturēšanu.

2.4. Makroekonomiskā vide

- (36) Pēc banku sistēmas sabrukuma 2008. gada oktobrī sekoja lieli ekonomiskie satricinājumi. Grūtības Islandes finanšu sistēmā papildināja uzticības zaudēšana tās valūtai. Kronas vērtība strauji kritās 2008. gada pirmajā ceturksnī un vēlreiz rudenī pirms un pēc trīs komercbanku bankrota. Neskatoties uz 2008. gada rudenī ieviesto kapitāla kontroli, valūtas kursa svārstības saglabājās visu 2009. gadu.⁽¹⁵⁾ Šie satricinājumi izraisīja smagu lejupslīdi Islandes ekonomikā, kā rezultātā iekšzemes kopprodukts (IKP) pazeminājās par 6,8 % 2009. gadā un par 4 % 2010. gadā.

⁽¹⁵⁾ Kā straujās vērtības krišanās apjoma piemēru var minēt to, ka vidējais valūtas maiņas kurss mēnesī starp euro un Islandes kronu pieauga no ISK 90,71 2007. gada decembrī līdz ISK 184,64 2009. gada novembrī.

- (37) Dažas no citām ekonomikas krīzes blakusparādībām bija pēkšņais bezdarba pieaugums no 1,6 % 2008. gadā līdz 8 % 2009. gadā, inflācijas kāpums un faktisko algu samazināšanās. Turklāt būtiski palielinājās uzņēmumu un mājsaimniecību parādi un ienākumus nenesošu aizdevumu daļa banku aizdevumu portfeļos, kā arī jaunās bankas lielā mērogā pārņēma finansiālās grūtībās nonākušos uzņēmumus. Vienlaicīgi banku sistēmas pārstrukturēšanas augsto fiskālo izmaksu dēļ strauji palielinājās nodokļu deficīts un valsts parāds.
- (38) Pēc dziļās lejupslīdes Islandes Statistikas iestādes provizoriskie dati rāda apgrozījumu 2011. gada otrajā pusē un visā gadā IKP pieaugumu par 3,1 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.
- (39) Ekonomiskā izaugsme pagājušajā gadā galvenokārt notika, pateicoties iekšzemes pieprasījuma pieaugumam, jo īpaši privāto mājsaimniecību patēriņa pieaugumam par 4 %. To palīdzēja sasniegt algu un sociālo pabalstu pieaugums, kā arī konkrētas veiktās politikas iniciatīvas, lai atvieglotu mājsaimniecību parāda maksājumu slogu, tostarp pagaidu procentu likmes subsīdija, aizdevumu atmaksāšanas iesaldēšana un privāto pensiju uzkrājumu iepriekšēja atmaksāšana. Provizoriskie dati par 2011. gadu norāda arī uz ieguldījumu lēnu pieaugumu, lai arī to sākotnējais līmenis ir ļoti zems ⁽¹⁶⁾, bet valsts patēriņš pēdējo trīs gadu laikā ir palicis vājā līmenī.
- (40) Vispārīgie makroekonomiskie dati slēpj būtiskākas atšķirības nozarēs. Papildus finanšu nozares sabrukumam lielas grūtības ir skārušas celtniecību un daudzas citas iekšzemes ražošanas un pakalpojumu darbības. Savukārt dažās eksporta nozarēs ir notikusi izaugsme. Tā kā kronai bija zems valūtas maiņas kurss un tā kā jūras produktiem un alumīnija ražojumiem bija nosacīti stabila cena ārvalstu valūtā, ieņēmumi no eksporta pēc ekonomikas krīzes sākuma pieauga, arī attiecībā uz tūrismu un citu pakalpojumu eksportu. Vienlaicīgi imports strauji kritās, kā rezultātā tirdzniecības bilances ⁽¹⁷⁾ pārpalikums 2010. gadā īslaicīgi bija aptuveni 10 % no IKP. Tomēr lielāka iekšzemes pieprasījuma dēļ 2011. gadā imports atkal pieauga, kā rezultātā kopējā tirdzniecības bilance bija mazāka – 8,2 % no IKP.
- (41) Islandes Statistikas iestādes prognoze 2012.–2017. gadam paredz, ka pakāpeniska ekonomikas atveseļošanās 2012. gadā turpināsies ar 2,6 % pieaugumu. Līdzīgs izaugsmes temps ir gaidāms visā prognožu periodā. Tomēr šajās prognozēs ir vairākas neskaidrības. Plānotie liela apjoma ieguldījumi rūpniecībā varētu turpināt kavēties. Islandes tirdzniecības situāciju negatīvi ietekmētu ieilgusi lejupslīde galvenajās tirdzniecības valstīs, palēninot izaugsmes tempu Islandē. Lēnāks progress nekā paredzēts mājsaimniecību un uzņēmumu parāda sloga mazināšanā turpinātu ierobežot iekšzemes pieprasījumu un ekonomikas izaugsmes izredzes. Izaugsmi varētu apdraudēt arī pastāvīga cenu nestabilitāte, kas saistīta ar valūtas kursa svārstībām saistībā ar kapitāla kontroles atcelšanu.

2.5. Finanšu uzraudzība un uzlabojumi tiesiskajā regulējumā

- (42) Pēc sākotnējā darba saistībā ar jauno banku izveidošanu un no vecajām bankām pārvesto neto aktīvu vērtības novērtēšanu FME 2009. gada pavasarī veica jauno banku un to uzņēmējdarbības plānu, finansiālo iespēju un kapitāla prasību revīziju tā sauktajā nobeiguma projektā. Tas tika veikts ar starptautiskās vadības konsultantu firmas *Oliver Wyman* palīdzību.

⁽¹⁶⁾ 2009.–2011. gadā IKP ieguldījumu daļa bija tikai 13–14 %.

⁽¹⁷⁾ Tirdzniecības bilance ir starpība starp preču un pakalpojumu eksporta un importa ieņēmumiem. Tā neietver bilanci par primārajiem ienākumiem no ārvalstīm, kas pēdējos gados ir bijusi negatīva, jo īpaši kopš 2008. gada. Tāpēc, neskatoties uz tirdzniecības bilances pārpalikumu, Islandes kopējais tekošais konts pēdējos gados ir bijis negatīvs, un tas strauji samazinājās kopš 2009. gada.

- (43) Pēc iepriekš minētā procesa pabeigšanas FME piešķir bankām darbības licences ar dažādiem nosacījumiem. Ņemot vērā aktīvu portfeļu kvalitāti un paredzamo ekonomisko nenoteiktību, tika uzskatīts, ka trijām bankām jāuzliek augstākas kapitāla prasības nekā obligātais minimums. Tāpēc FME trijām bankām noteica minimālo kapitāla atbilstības ("CAD") koeficientu 16 % apmērā, no kura – minimālo 1. līmeņa kapitālu 12 % apmērā. Prasības bija jāpiemēro vismaz 3 gadus, ja vien FME tās nepārskata. Tika izveidoti arī likviditātes nosacījumi, paredzot, ka pieejamo likvīdo naudas līdzekļu apmēram jebkurā brīdī jābūt vismaz 20 % no noguldījumiem. Naudai vai naudas ekvivalentiem jābūt vismaz 5 % no noguldījumiem. Turklāt tika izveidotas prasības attiecībā uz citām jomām, piemēram, aizdevumu portfeļu pārstrukturēšanu, risku novērtēšanu, korporatīvo pārvaldību un līdzdalību. FME ieviesa salīdzinošas kapitāla prasības attiecībā uz citiem finanšu uzņēmumiem.
- (44) Ekonomikas stabilizācijas programmā, kas izveidota, konsultējoties ar SVF, bija noteikts, ka jāpārskata viss tiesiskais regulējums attiecībā uz finanšu pakalpojumiem un uzraudzību, lai uzlabotu aizsardzību pret finanšu krīzi nākotnē. Valdība uzaicināja bijušo Somijas Finanšu uzraudzības iestādes ģenerāldirektoru K. Jännäri veikt esošā tiesiskā regulējuma un uzraudzības prakses novērtējumu. Viens no K. Jännäri ieteiktajiem uzlabojumiem bija valsts kredītu reģistra izveidošana FME ietvaros, lai samazinātu sistēmas kredītriskus. Viņa ziņojumā tika ieteikts arī izveidot stingrākus noteikumus un praksi attiecībā uz lieliem riska darījumiem un saistītajiem aizdevumiem, kā arī veikt vairāk klātienē pārbaudes, lai pārbaudītu no attāluma veikto uzraudzību un ziņojumus, jo īpaši attiecībā uz kredītrisku, likviditātes risku un ārvalstu valūtas risku. Tika ieteikts arī pārskatīt un uzlabot noguldījumu garantiju sistēmu, cieši sekojot attīstībai ES.
- (45) Valdība pēc tam iesniedza likumprojektu Altingam, kas tika pieņemts un stājās spēkā 2010. gada 1. jūlijā ar Likumu Nr. 75/2010. Ar jauno likumu tika izdarīti būtiski grozījumi Likumā par finanšu uzņēmumiem. Vēlāk tika ieviesti vairāki citi grozījumi Likumā par finanšu uzņēmumiem, kā arī attiecībā uz finanšu pakalpojumu regulējumu un uzraudzību. Šie grozījumi regulējumā sīkāk apskatīti pielikumā.

2.6. Lielākie turpmākie izaicinājumi ⁽¹⁸⁾

- (46) Neskatoties uz būtiskiem sasniegumiem finanšu nozares atjaunošanā, Islande turpina cīnīties ar 2008. gada rudens finanšu un valūtas krīzes sekām. Finanšu krīze ir atklājusi dažādus trūkumus un nepilnības finanšu sistēmā, kas jārisina, lai atjaunotu sabiedrības uzticību. Šķiet acīm redzami, ka Islande, tāpat kā daudzas citas valstis, kuras smagi skārusi finanšu krīze, saskaras ar daudzām grūtībām pielāgot finanšu pakalpojumu tiesisko un darbības vidi, lai atbalstītu dzīvotspējīgu un efektīvu finanšu sistēmu nākotnē un pēc iespējas samazinātu risku, ka sistēmiski satricinājumi turpmāk varētu atkārtoties.
- (47) Akūtākās problēmas, ar kurām pašlaik saskaras Islandes finanšu uzņēmumi, ir saistītas ar to, ka bankas darbojas saudzīgā vidē ar kapitāla kontroli un vispārējo noguldījumu garantiju. Bankām tagad jāpagatavojas darboties vidē, kas vairāk pakļauta riskam, kāda tā būs, kad kapitāla kontrole tiks atcelta un noguldījumu garantijas no jauna tiks piemērotas saskaņā ar attiecīgo ES/EZZ direktīvu noteikumiem ⁽¹⁹⁾. Islandes iestādes ir uzsverušas, ka, ieviešot jaunus noteikumus šajā jomā, jārikojas īpaši piesardzīgi.

⁽¹⁸⁾ Par šo tematu sk., piemēram, ekonomikas lietu ministra 2012. gada marta ziņojumu Altingam "Islandes finanšu sistēmas turpmākā struktūra". Ministrija uzskata, ka šis ziņojums tiek uzskatīts par katalizatoru kompetentai diskusijai par šo nozīmīgo tematu, jo tajā nav ietverti pilnībā noformulēti priekšlikumi, bet aprakstīti galvenie jautājumi un novērojumi attiecībā uz starptautisko attīstību. Ziņojums ir pieejams vietnē <http://eng.efnahagsraduneyti.is/media/Acrobat/Future-Structure.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Parastu apstākļu atjaunošana attiecībā uz noguldījumu garantijām ietver ne tikai valsts atbalsta atcelšanu šīm garantijām, bet arī Likuma par ārkārtas stāvokli noteikumu pārskatīšanu, saskaņā ar kuru noguldījumiem, uz kuriem ar likumu attiecas noguldījumu garantijas, finanšu uzņēmuma likvidācijas gadījumā ir prioritāte. Tas dod ievērojamu ieguvumu noguldītājiem, kas ir būtiski, ņemot vērā, ka 2008. gada banku sabrukums joprojām ir ļabi saglabājis cilvēku atmiņā. No otras puses, šis noteikums varētu būt kavēklis bankām dažādot savu finansēšanas mehānismu.

- (48) Cita liela problēma ir nepieciešamība turpmāk pielāgot tiesisko un normatīvo regulējumu, lai atbalstītu stabilu un efektīvu finanšu sistēmu, kas būtu saskaņota arī ar EEZ un starptautisko noteikumu attīstību ⁽²⁰⁾.

2.7. Konkurences situācija Islandes finanšu nozarē

- (49) Saskaņā ar jaunāko informāciju no Islandes iestādēm ⁽²¹⁾ konkurence finanšu tirgū kopš banku bankrota ir radikāli mainījies. Finanšu uzņēmumu skaits ir samazinājies, jo vairākas krājbankas, komercbankas un specializēti aizdevēji tiek likvidēti vai ir apvienoti ar citiem uzņēmumiem ⁽²²⁾. Finanšu uzņēmumu skaits turpina samazināties, nesenākie piemēri ir *Landsbankinn* un *SpKef* apvienošana 2011. gada martā, *Íslandsbanki* un *Byr* apvienošana 2011. gada decembrī un gaidāmā *Landsbankinn* un *Svarfdaelir* krājbankas apvienošana, ko Iestāde apstiprināja 2012. gada 20. jūnijā ar lēmumu par *SpSv*. Ar finanšu uzņēmumu skaita samazināšanos un lielākajām bankām pārņemot noguldījumus no bankām, kas tiek likvidētas, ir palielinājies koncentrācija iekšzemes tirgū. No otras puses, jauno banku visuresošā klātbūtne EEZ finanšu tirgos ir daudz mazāka salīdzinājumā ar to priekšgājējiem, jo starptautiskās banku operācijas ir likvidētas.
- (50) Turklāt iekšzemes tirgus ir ievērojami samazinājies, jo daži pakārtotie tirgi ir izzuduši vai to stāvoklis ir ievērojami pasliktinājies. Vērtspapīru tirgus gandrīz pilnīgas izzušanas un kapitāla kontroles ieviešanas dēļ ir samazinājušās operācijas vērtspapīru un valūtas tirgos, un tā rezultātā ir ierobežotas ieguldījumu iespējas. Ar ieguldījumu apjomu ekonomikā vēsturiski zemā līmenī un māsaimniecību un uzņēmumu vispārēji augsto aizņemto līdzekļu apjoma līmeni pieprasījums pēc kredīta ir mazs. Kopš sabrukuma bankas ir centušās pievērsties galvenokārt iekšējām problēmām un aizdevumu portfeļu pārstrukturēšanai, kā arī dažu lielāko korporatīvo klientu pārstrukturēšanai.
- (51) Pirms finanšu krīzes krājbanku kopējā tirgus daļa noguldījumos bija aptuveni 20–25 %. Tagad tā ir sarukusi līdz aptuveni 2–4 %. Tirgu atstājošo krājbanku un komercbanku zaudētās tirgus daļas ieguva trīs lielākās komercbankas *Arion Bank*, *Íslandsbanki* un *Landsbankinn*. Tagad trim lielajām bankām kopā pieder aptuveni 90–95 % no tirgus salīdzinājumā ar 60–75 % iepriekš, un *Landsbankinn* tirgus daļa ir nedaudz lielāka. Bez 10 reģionālajām krājbankām, kurām pašlaik pieder aptuveni 2–4 % no tirgus, vienīgais cits tirgus dalībnieks ir pārstrukturētā *MP Bank* ⁽²³⁾ ar tirgus daļu aptuveni 1–5 %.
- (52) Tādējādi Islandes finanšu tirgus kļuva izteikti oligopols un trīs lielākie uzņēmumi kopā varēja iegūt dominējošu stāvokli tirgū. Islandes Konkurences iestāde ("ICA") uzskata, ka pastāv ievērojami šķēršļi iekļūšanai Islandes banku tirgū. Tam ir kaitējoša ietekme uz konkurenci. Pastāv arī konkrēti traucējumi patērētājiem mainīt bankas. Turklāt

⁽²⁰⁾ Sk. 18. zemsvēitras piezīmē minētā ekonomikas lietu ministra ziņojuma 9. nodaļu. Iesniedzot šo ziņojumu, ekonomikas lietu ministrs izveidoja arī banku ekspertu grupu, kurā darbojas arī ārvalstu speciālisti, lai sagatavotu visaptveroša tiesiskā un normatīvā regulējuma priekšlikumus Islandes finanšu tirgum kopumā. Saskaņā ar to pašu ziņojumu Islandes iestādes paredz arī pētīt citus nākotnes risinājumus, tostarp iespējamu investīciju un komerciālo banku darbību nodalīšanu, finanšu stabilitātes tiesību aktu izveidošanu un iespējamās izmaiņas finanšu pakalpojumu regulatīvo iestāžu atbildības sadalījumā. No Islandes iestāžu paziņojumiem ir arī skaidrs, ka monetārās politikas regulējuma pārskatīšana paliek darba kārtībā neatkarīgi no iespējas, vai Islande kļūs par Eiropas Savienības locekli vai nē, kā vēl viens iespējams veids, kā uzlabot ekonomikas pārvaldību un nodrošināt, ka regulatori redz situāciju kopumā un efektīvi piemēro visatbilstošākos makrouzraudzības instrumentus.

⁽²¹⁾ Sk. ekonomikas lietu ministra ziņojuma Altingam "Islandes finanšu sistēmas turpmākā struktūra" 6. nodaļu, vietnē <http://eng.efnahagsraduneyti.is/publications/news/nr/3559>.

⁽²²⁾ Kopš 2008. gada rudens vairāki finanšu uzņēmumi ir pazuduši no tirgus (bez "vecajām" lielajām komercbankām *Glitnir*, *Kaupthing* un *Landsbanki*): *Sparisjóðabanki Íslands* (bijusī *Icebank*), Reikjavikas krājbanka (*SPRON*), *Sparisjóður Mýrarsýslu* (*Myrarsýsla* krājbanka *SPM*), *VBS* investīciju banka un *Askar* kapitāla investīciju banka. Arī *Straumur-Burðardar* investīciju bankas un *Saga* kapitāla investīciju bankas operācijas ir ievērojami samazinājušās.

⁽²³⁾ Bankas akcionāru sapulcē 2011. gada 11. aprīlī tika noslēgts līgums par (vecās) *MP* bankas operāciju Islandē un Lietuvā pārdošanu, un vairāk nekā 40 jauni akcionāri ieguldīja ISK 5,5 miljardus jaunās bankas akcijās. Citas vecās bankas operācijas paturēja iepriekšējie īpašnieki, un tās tika nodotas jaunai juridiskai struktūrai *EA fjárfestingarfélag hf*. Sīkāku informāciju sk. *MP* bankas 2011. gada 11. aprīļa ziņojumā preseī, kas pieejams vietnēs <https://www.mp.is/um-mp-banka/utgefíd-efni/frettir/nr/1511> un <https://www.mp.is/um-mp-banka/utgefíd-efni/frettir/nr/1510>.

Islandes iestādes atzina, ka ar Islandes mazo un netirgojamo valūtu Islandes kronu saistītie valūtas maiņas kursa riski ir papildus ierobežojuši konkurenci un atturējuši ārvalstu bankas un uzņēmumus ienākt Islandes tirgū.

- (53) ICA pēdējā laikā ir pievērsusi uzmanību konkrētam jautājumam par IT infrastruktūru banku operācijām un banku sadarbību šajā saistībā. Tas attiecas uz finanšu iestāžu kopīgo īpašumu – IT pakalpojumu sniedzēju *Reiknistofa bankanna* (Islandes banku datu centru RB). Šis temats ir ietverts attiecīgā gadījuma novērtējumā un bija viens no jautājumiem, ko Iestāde apsprieda ar Islandes iestādēm un bankām.
- (54) RB ir trīs galveno Islandes banku, divu krājbanku, Islandes krājbanku asociācijas un trīs Islandes galveno maksājumu karšu apstrādātāju kopīgs īpašums. *Landsbankinn* pieder 36,84 % no akcijām RB, *Íslandsbanki* – 29,48 % un *Arion Bank* – 18,7 %. Tātad trim komercbankām kopā pieder 85,02 % no RB akcijām. RB klienti ir tā īpašnieki, Islandes Centrālā banka un citas finanšu iestādes, kā arī valdības un publiskā sektora struktūras. Banku sadarbība šajā jomā ir plaša, jo RB ir izveidojis tīrvērtes un norēķinu sistēmu Islandē. Tas sniedz arī daudzus banku pamatpakalpojumu risinājumus, kas attiecas uz daudziem lietotājiem, un tos izmanto lielākā daļa Islandes banku. Turklāt RB pārvalda e-rēķinu un e-maksājumu sistēmu uzņēmumiem un privātpersonām.
- (55) ICA uzskata, ka sabrukums 2008. gadā ir padarījis īpaši neaizsargātas mazākās bankas un krājbankas. Mazākiem finanšu uzņēmumiem nepieciešamie IT pakalpojumi bija ļoti nozīmīgi, jo tos var uzskatīt par vienu no šķēršļiem jauniem tirgus dalībniekiem, lai iekļūtu tirgū. IT pakalpojumu platformu attiecībā uz lielākajiem finanšu uzņēmumiem lielā mērā ir nodrošinājis RB un attiecībā uz krājbankām un mazākiem tirgus dalībniekiem – *Teris*. Pēc daudzu mazo finanšu uzņēmumu slēgšanas pēdējos gados *Teris* zaudēja nozīmīgu savu ieņēmumu daļu, kā rezultātā 2012. gada janvārī tas pārdeva RB dažus no saviem IT risinājumiem. Kā apgalvo RB un *Teris*, šā darījuma mērķis cita starpā bija nodrošināt pastāvīgu IT pakalpojumu sniegšanu mazākiem finanšu uzņēmumiem.
- (56) ICA ir izmeklējusi divus gadījumus attiecībā uz RB. Pirmkārt, vai banku un citu finanšu uzņēmumu kopīga atbildība un sadarbība attiecībā uz RB būtu jāuzskata par aizliegtu vienošanos saskaņā ar Islandes Likuma par konkurenci 10. pantu. Otrkārt, RB iegādāto *Teris* lielāko aktīvu saderība tiek novērtēta saskaņā ar tā paša likuma noteikumiem attiecībā uz apvienošanu. Tomēr 2012. gada maijā šo divu gadījumu izskatīšana tika izbeigta ar strīda izšķiršanu starp RB un tā īpašniekiem, no vienas puses, un ICA, no otras puses ⁽²⁴⁾.
- (57) Bez iepriekš minētajām bažām, kas attiecas tieši uz Islandes finanšu tirgu, ICA ir īpaši norādījusi uz nepieciešamību bez nepamatotas kavēšanās pabeigt strādājošu uzņēmumu ⁽²⁵⁾ pārdošanu un pārstrukturēšanu. Bankas ir pārņēmušas daudzus strādājošus uzņēmumus (kā šo uzņēmumu kreditori) to lielo parādu dēļ pēc 2008. gada ekonomikas krīzes. ICA uzskata, ka var rasties interešu konflikts, ja bankas sniedz finanšu pakalpojumus

⁽²⁴⁾ Saskaņā ar šo vienošanos RB un tā īpašnieki ir vienojušies par vairākām saistībām ar mērķi novērst konkurences kropļojumus, ko rada RB operācijas un to īpašnieku kopējās operācijas. Saistībās cita starpā noteikts, ka RB tiks pārvaldīts saskaņā ar vispārējiem komerciāliem no tā īpašniekiem neatkarīgiem nosacījumiem un lielākā daļa no RB valdes locekļiem būs no īpašniekiem neatkarīgi speciālisti, piekļuve RB sistēmām un pakalpojumiem tiks dota nediskriminējošā veidā un RB sniegto pakalpojumu nosacījumi būs vienādi neatkarīgi no tā, vai klients ir vai nav RB akcionārs. Pašreizējie RB īpašnieki ir apņēmušies regulāri piedāvāt pārdošanai daļu no saviem turējumiem RB ar mērķi atvieglot uzņēmumiem, kas nav saistīti ar finansēm, iegūt līdzdalību RB. Šādus uzaicinājumus izsaka vismaz reizi divos gados, līdz vismaz trešā daļa no kopējām RB akcijām tiks pārdotas personām, kas nav pašreizējie akcionāri, vai piedāvātas pārdošanai akciju piedāvājumos.

⁽²⁵⁾ ICA terminu "strādājoši uzņēmumi" lieto attiecībā uz banku turējumiem parasti ar finansēm nesaistītos uzņēmumos, ko bankas ir iegādājušas saistībā ar savu aizdevumu portfeļu pārstrukturēšanu, izmantojot parāda aizstāšanu ar pašu kapitālu vai citādi. Līdzīgi Iestāde terminu "strādājošs uzņēmums" lieto attiecībā uz reālās ekonomikas uzņēmumu, kas nav saistīts ar bankas pamatuzņēmējdarbību finanšu tirgos.

uzņēmumiem, kuri vienlaicīgi ir to īpašums. ICA uzskata, ka tieša vai netieša banku līdzdalība ⁽²⁶⁾ ir visizplatītākā un bīstamākā konkurences problēma pēc finanšu krīzes, jo tā ietekmē gandrīz visus uzņēmumus un nozares Islandē. ICA uzskata, ka straujāka uzņēmumu pārstrukturēšana uzlabotu konkurenci finanšu tirgū. Gadījumos, kad uz banku iesaistīšanos to korporatīvo klientu pārstrukturēšanā ir attiekušās paziņošanas prasības saskaņā ar valsts īstenotu apvienošanas kontroli, ICA šajā saistībā bieži ir izveidojusi nosacījumus attiecībā uz banku līdzdalību. Tomēr visaptverošs problēmu risinājums šķiet sarežģīts, jo tas attiecas galvenokārt uz Islandes uzņēmējdarbības nozares aizņemto līdzekļu lielo īpatsvaru.

- (58) Visas trīs komercbankas, t. i., *Arion Bank*, *Íslandsbanki* un *Landsbankinn*, savos iesniegtajos dokumentos Iestādei ir izteikušas viedokli, ka konkurences apstākļos Islandes finanšu tirgū kopš 2008. gada rudens nav notikušas būtiskas izmaiņas, kas radītu bažas. Tirgū valdīja efektīva konkurence bez jebkādas norādes uz trīs lielāko dalībnieku slepenu rīcību. Pārbaudot konkurences apstākļus tirgū, ICA nav pievērsusi uzmanību dažiem galvenajiem faktoriem, piemēram, tam, ka ārvalstu bankas jau sen aktīvi konkurē ar Islandes bankām finanšu pakalpojumu sniegšanā tādiem lielākajiem klientiem kā uzņēmumiem, kas galvenokārt veic eksporta darbības (zivsaimniecībām, energoietilpīgai nozarei utt.), kā arī valsts un pašvaldību darbībai.
- (59) Tomēr šis viedoklis ir pretrunā Islandes iestāžu iesniegtajos dokumentos izteiktajam viedoklim, kā norādīts iepriekš minētajā ekonomikas lietu ministra ziņojumā Altingam, un ICA viedoklim. Turklāt, kā aprakstīts turpmāk, *Landsbankinn*, neskatoties uz dažām atrunām attiecībā uz konkurences apstākļu analīzi, nolēma noteikt konkrētas saistības ar mērķi ierobežot konkurences kropļošanu saistībā ar attiecīgajiem atbalsta pasākumiem. Šīs saistības ir uzskaitītas pielikumā.

3. PASĀKUMU APRAKSTS

3.1. Atbalsta saņēmējs

- (60) Kā aprakstīts iepriekš, *Landsbanki* bankrotēja 2008. gadā tāpat kā divas citas lielas Islandes komercbankas *Glitnir* un *Kaupthing*. Lai nodrošinātu iekšzemes banku nozares darbības turpināšanos, Islandes iestādes veica konkrētus pasākumus un, lai atjaunotu dažas (vecās) *Landsbanki* operācijas, izveidoja un kapitalizēja *New Landsbanki* (tagad pārsaukta par *Landsbankinn*), kas sīkāk aprakstīts turpmāk.

3.1.1. *Landsbanki*

- (61) Pirms finanšu krīzes 2008. gadā *Landsbanki* bija otrā lielākā banka Islandē. Tās bilance 2008. gada otrā ceturkšņa beigās sasniedza ISK 3970 miljardus, un tā paša gada pirmajā pusē tās peļņa pirms nodokļiem bija ISK 31 miljards. Bankas publicētajā uzņēmējdarbības stratēģijā ⁽²⁷⁾ bija paredzēts pārveidot banku no vietēja mēroga komercbankas, kas darbojas tikai Islandē, "par augsti ienesīgu banku, kas veic korporatīvās un investīciju bankas operācijas austrumos – visā Eiropā un rietumos – pāri Atlantijas okeānam". *Landsbanki* 2000. gadā sāka savu darbību ārvalstīs, iegādājoties 70 % no turējumiem *Heritable Bank* Londonā, un turpmākajos gados banka

⁽²⁶⁾ Šajā saistībā Iestāde uzskata, ka netieša līdzdalība nozīmē to, ka uzņēmumu lielo parādu dēļ bankas var ietekmēt un kontrolēt uzņēmumus.

⁽²⁷⁾ Pārskats par 2007. gadu, 10. lpp. Pieejams vietnē: http://www.lbi.is/library/Opin-gogn/pdf/landsbanki_annual_report_2007.pdf?bcsi_scan_A7E1E556D7B2F94D=aB9LkrKRu+y0xx3fim/JyUDnRB0bAAAANp6SAg==&bcsi_scan_filename=landsbanki_annual_report_2007.pdf.

ievērojami pieauga, gan veicot iegādes, gan izveidojot filiāles ārvalstīs. Pirms bankrota bankai bija 7 galvenie meitasuzņēmumi Apvienotajā Karalistē, Īrijā, Luksemburgā, Francijā/Vācijā un pašā Islandē. Tai bija arī filiāles Apvienotajā Karalistē (kurām savukārt bija biroji Nīderlandē, Vācijā un Amerikas Savienotajās Valstīs), Kanādā, Norvēģijā un Somijā un pārdošanas birojs Honkongā.

3.1.2. Landsbankinn

- (62) *Landsbanki* pārņēma banka *Landsbankinn* ir universāla banka, kas piedāvā visaptverošu finanšu pakalpojumu klāstu privātpersonām, mājsaimniecībām, uzņēmumiem un profesionāliem ieguldītājiem Islandē. *Landsbankinn* ir lielākā banka Islandē. Tās kopējie aktīvi 2011. gada beigās bija ISK 1135 miljardi un tai bija 1142 darbinieki. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu *Landsbankinn* galvenokārt darbojas turpmāk minētajās jomās.

3.1.2.1. Maza apjoma bankas pakalpojumi

- (63) Maza apjoma bankas pakalpojumu struktūrvienība sniedz visus parastos pakalpojumus privātpersonām un maziem un vidējiem uzņēmumiem. Tā ir bankas lielākā struktūrvienība ar 520 darbiniekiem, no kuriem 410 darbinieki strādā dažādās filiālēs. Saskaņā ar Islandes iestāžu sniegto informāciju *Landsbankinn* maza apjoma bankas pakalpojumu tirgus daļa ir [> 25] %.

3.1.2.2. Korporatīvie bankas pakalpojumi

- (64) Korporatīvo bankas pakalpojumu struktūrvienība apkalpo lielus uzņēmumus un pašvaldības un vada lielākos finansēšanas projektus. Korporatīvo bankas pakalpojumu struktūrvienības trīs nodaļas nodarbojas ar aizdevumiem: Rūpniecības, tirdzniecības un pakalpojumu nodaļa, Zivsaimniecību un jūras dzīvnieku nodaļa un Būvniecības un citu kredītu pārvaldības nodaļa. Struktūrvienībā ir 40 darbinieki. Saskaņā ar Islandes iestāžu iesniegto informāciju *Landsbankinn* tirgus daļa šajā tirgus segmentā ir [> 30] %.

3.1.2.3. Tirgi, kases operācijas un aktīvu pārvaldība

- (65) Kases operāciju struktūrvienība ir atbildīga par bankas likviditāti un finansējumu, pārvalda tirgus risku, tirgvedību ārvalstu valūtas ("FX") tirgū, naudas tirgu un biržas sarakstā iekļautajiem vērtspapīriem. Tirgu struktūrvienība nodarbojas ar FX pārdošanu un vērtspapīru starpniecības darījumiem obligācijās, pašu kapitālā un atvasinātos finanšu instrumentos profesionāliem klientiem.
- (66) Aktīvu pārvaldības struktūrvienībā ir trīs apakšnodaļas – Trešo personu aktīvu pārvaldības nodaļa, Bankas pakalpojumu privātpersonām nodaļa un Finanšu konsultāciju pakalpojumu nodaļa.

3.2. Vecās un jaunās bankas salīdzinājums

- (67) Islandes iestādes ir iesniegušas pārskatu par galvenajām izmaiņām, kuras jau ir ieviestas un kuras iestāde uzskata par būtiskām tās pašreizējā novērtējuma mērķiem.

- (68) Kā minēts iepriekš, *Landsbanki* uzņēmējdarbības stratēģijā bija paredzēts paplašināt tās uzņēmējdarbību starptautiskā mērogā, un no 2004. gada bankas galvenais mērķis bija palielināt starptautiskos ieguldījumus un paplašināt korporatīvo banku pakalpojumu tirgos, kas pievēršas pakalpojumiem maziem un vidējiem uzņēmumiem. 2005. gadā tika atvērta filiāle Londonā, kas sākotnēji pievērsās aizņemto līdzekļu finansēšanai un uz aktīviem balstītiem aizdevumiem. Vēlāk atvērtās filiāles Kanādā, Somijā, Norvēģijā un pārdošanas birojs Honkongā sākotnēji pievērsās uz aktīviem balstītiem aizdevumiem un tirdzniecības finansēšanai. Šīs stratēģijas mērķis ⁽²⁸⁾ bija dažādot aizdevumu portfeli attiecībā uz valstīm un sektoriem. Šīs stratēģijas ieviešanas rezultātā aizdevumi ārvalstu uzņēmumiem bija vislielākā daļa no bankas operācijām. Gandrīz puse no *Landsbanki* un tās filiāļu 2 644 darbiniekiem 2008. gada septembrī strādāja ārpus Islandes.

1. diagramma

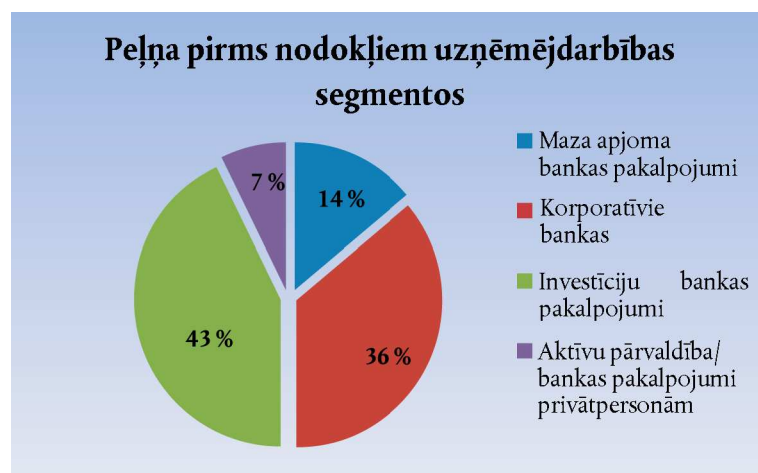
Aktīvu sadalījums pa reģioniem – 2008. gada 1. un 2. ceturksnis



- (69) Ģeogrāfiskā ziņā 54 % no kopējiem aktīviem (ISK 3970 miljardi 2008. gada 1. un 2. ceturksnī), kā parādīts iepriekš diagrammā, bija izvietoti ārpus Islandes. Turklāt 41 % no ieņēmumiem 2008. gada pirmajā pusē bija no Islandes, 34 % no Apvienotās Karalistes un Īrijas, 6 % no Luksemburgas un 15 % no citiem reģioniem.
- (70) Turpmākajā diagrammā redzams, ka 2008. gada pirmajā pusē (pēdējie bankai pieejamie dati) lielākā daļa no *Landsbanki* peļņas pirms nodokļiem – ISK 31 miljards – bija no investīciju un korporatīvajiem bankas pakalpojumiem. Gadā pēc bankas privatizācijas (2002. gadā) peļņa pirms nodokļiem no maza apjoma bankas pakalpojumiem pakāpeniski samazinājās.

2. diagramma

Peļņas sadalījums pa uzņēmējdarbības segmentiem – 2008. gada 1. un 2. ceturksnis



⁽²⁸⁾ Gada pārskats par 2007. gadu, 61. lpp.

- (71) Jaunā banka *Landsbankinn* pievēršas tikai darbībām Islandē. Tā nav starptautiski orientēta banka pretēji tās priekšgājējai bankai un pretēji *Landsbanki*, kuras izaugsmes pamatā bija dažādi finansējuma veidi, lielā mērā balstoties uz visā pasaulē pārdotām nenodrošinātām obligācijām, tās finansējums ir balstīts galvenokārt uz noguldījumiem. Tas ierobežo *Landsbankinn* izaugsmes potenciālu.
- (72) Turklāt sadalījums starp ārvalstu un iekšzemes aktīviem ievērojami samazināja *Landsbankinn* bilances apjomu salīdzinājumā ar *Landsbanki*:

1. tabula

Landsbanki (LBI) un Landsbankinn bilances

LBI un <i>Landsbankinn</i> bilances salīdzinājums (miljonos ISK)	30.6.2008	9.10.2008
Aizdevumi un avansi klientiem	2 571 470	655 725
Aizdevumi un avansi finanšu iestādēm	337 003	5 291

- (73) Kā uzskatāmi parādīts iepriekš, atsaucoties uz diviem svarīgākajiem posteņiem aktīvu pusē, *Landsbankinn* sākotnējā bilance bija tikai aptuveni 25 % no *Landsbanki* bilances 2008. gada 30. jūnijā. *Landsbankinn* kopējie aktīvi 2011. gada beigās bija ISK 1135 miljardi.
- (74) Attiecībā uz darbiniekiem samazinājums ir vairāk nekā 55 % (no 2644 uz 1142 darbiniekiem).

3.3. Valsts juridiskais pamats atbalsta pasākumam

— Likums Nr. 125/2008 par valsts kases līdzekļu izmantošanas atļauju neparastos finanšu tirgus apstākļos utt., parasti saukts par Likumu par ārkārtas stāvokli

- (75) Likums par ārkārtas stāvokli ļāva FME iestādei iejaukties "ārkārtas apstākļos" un pārņemt finanšu iestāžu pilnvaras akcionāru sapulcēs un padomes sanāksmēs un lemt par to aktīvu un pasīvu izvietojumu. FME bija piešķirtas pilnvaras arī iecelt tās pārņemto finanšu uzņēmumu strīdu izšķiršanas komitejas, kas ietvēra pilnvaras akcionāru sapulcēs. Iestāžu likvidēšanā minētais likums dod prioritāti noguldījumu turētāju prasībām un noguldījumu garantiju sistēmām. Likums piešķir arī pilnvaras Islandes Finanšu ministrijai izveidot jaunas bankas. Likums par ārkārtas stāvokli ietver grozījumus Likumā Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem, Likumā Nr. 87/1998 par finanšu darbību oficiālu uzraudzību, Likumā Nr. 98/1999 par noguldījumu garantijām un ieguldītāju kompensācijas sistēmu un Likumā Nr. 44/1998 par mājokļu jautājumiem.

— Papildu Valsts budžeta likums 2008. gadam (4. pants)

— Valsts budžeta likums 2009. gadam (6. pants)

3.4. Atbalsta pasākumi

- (76) Islandes iestāžu intervence pēc *Landsbanki* bankrota tika aprakstīta iepriekš, un sīkāk tā ir aprakstīta lēmumā par procedūras uzsākšanu. Intervences būtību apkopojošā veidā var izklāstīt šādi.

- (77) FME 2008. gada 7. oktobrī pārņēma *Landsbanki* kontroli, un 2008. gada 9. oktobrī iekšzemes pasīvi un iekšzemes aktīvi (lielākā daļa) tika pārvesti uz *New Landsbanki*. Šīs pārvešanas dēļ vecajai bankai/tās kreditoriem bija jāizmaksā kompensācija par to īpašumu, atlīdzinot aktīvu un pasīvu starpības summu. Tomēr noteikt šo starpību izrādījās grūti un laikietilpīgi, valsts piešķīra nelielu sākotnējo kapitālu, kā arī uzņēmās saistības vajadzības gadījumā piešķirt papildu kapitālu. Starp valsti un vecās bankas kreditoriem 2009. gada 15. decembrī tika panākta vienošanās, saskaņā ar kuru valsts pārņēma 81,33 % no akciju daļas bankā (ar kapitāla iepludināšanu ISK 121 225 miljardu apmērā), bet *Landsbanki* kreditori parakstījās uz 18,67 % no jaunajām akcijām. Kompensācijas izmaksāšana kreditoriem par pārvestajiem aktīviem saskaņā ar vienošanos starp valsti un kreditoriem galvenokārt ir atkarīga no iespējamās obligācijas, kas aprakstīta turpmāk. Iestāde datumu, kurā noslēgta vienošanās – 2009. gada 15. oktobri –, uzskata par 5 gadu pārstrukturēšanas perioda sākumu, un periods attiecīgi ilgs līdz 2014. gada 15. oktobrim.
- (78) Nākamajā iedaļā aprakstīti šie valsts intervences aspekti, kas ir novērtējamie atbalsta pasākumi saskaņā ar EEZ līguma 61. pantu.

3.4.1. 1. līmeņa kapitāls

- (79) Valsts divas reizes piešķīra 1. līmeņa kapitālu – pirmo reizi 2008. gadā, kad tika izveidota *New Landsbanki*, un otro reizi 2009. gadā, kad banka tika pilnībā kapitalizēta pēc vienošanās noslēgšanas ar vecās bankas kreditoriem.

3.4.1.1. Sākotnējais kapitāls

- (80) Valsts piešķīra ISK 775 miljonus ⁽²⁹⁾ (EUR 5 miljonus) skaidrā naudā kā sākotnējo kapitālu jaunajai bankai. Turklāt tā uzņēmās saistības piešķirt līdz ISK 200 miljardiem jaunajai bankai apmaiņā pret visu tās pašu kapitālu. Šī summa tika aprēķināta kā 10 % no līdzīga apjoma bankas riska svērto aktīvu bilances, un tā tika oficiāli iekļauta 2009. gada valsts budžetā kā valdības līdzekļu piešķirums, lai risinātu ārkārtēju situāciju finanšu tirgos. Šis kapitāla piešķirums bija paredzēts kā atbilstošs nodrošinājums bankas darbībai līdz brīdim, kad būtu iespējams atrisināt problēmas saistībā ar tās galīgo rekapitalizāciju, ietverot tās sākotnējās bilances apmēru, balstoties uz novērtēto kompensāciju, kas maksājama vecajai bankai par aktīviem, kas no tās pārvesti.

3.4.1.2. *Landsbankinn* galīgā kapitalizācija

- (81) Islandes valdība 2009. gada 20. jūlijā paziņoja, ka tā ir noteikusi *Landsbankinn* kapitalizācijas bāzi un vienojusies par procesu, kā vecajām bankām tiks izmaksāta kompensācija par neto aktīvu pārvešanu. Tā paziņoja arī, ka valsts kapitalizēs jauno banku. Galīgā vienošanās par kapitalizāciju tika noslēgta 2009. gada 15. decembrī (par kopējo summu ISK 150 miljardi, no kuriem valsts piešķīra ISK 121,225 miljardus) kopā ar vienošanos attiecībā uz kompensāciju kreditoriem par to aktīvu un pasīvu neto vērtību, kas pārvesti uz *Landsbankinn*. Kā aprakstīts iepriekš, FME noteiktās kapitāla prasības izvirzīja noteikumu, ka *Landsbankinn* jāpatur vismaz 12 % no 1. līmeņa pamata kapitāla ⁽³⁰⁾ un papildus 4 % no 2. līmeņa kapitāla kā riska svērto aktīvu rādītāju. Kad 2010. gada 20. janvārī *Landsbankinn* tika oficiāli kapitalizēta, bankas 1. līmeņa pamata kapitāls bija aptuveni 15 %. FME piešķīra pagaidu atvieglojumu no 16 % (kopumā) prasības ar nosacījumu, ka tiks iesniegts pieņemams plāns, kurā uzskatāmi parādīts, kā tiks sasniegta pilna summa. Banka 2010. gada jūnijā ziņoja, ka tās 1. līmeņa pamata kapitāls pārsniedza 16 %, un, balstoties uz to, FME pastāvīgi atbrīvoja *Landsbankinn* no prasības turēt 2. līmeņa kapitālu, kamēr tās 1. līmeņa pamata kapitāla rādītājs saglabājas virs 16 %.

⁽²⁹⁾ Šajā iedaļā naudas summas izteiktas vispirms tajā valūtā, kurā Islandes iestādes ir piešķirušas kapitālu, un iekavās norādīta summa atbilstoši ISK vai EUR.

⁽³⁰⁾ 1. līmeņa pamata kapitāls ietver tikai pašu kapitālu, t. i., akciju kapitālu un gūtos ieņēmumus, bet tas neietver subordinētus aizdevumus vai cita veida hibrīda kapitāla instrumentus.

- (82) Pēc šīs vienošanās sekoja ilgs un sarežģīts sarunu process, kā rezultātā 2009. gada 10. oktobrī starp pusēm tika noslēgta pamata vienošanās un 2009. gada 20. novembrī tika apstiprināts detalizētāku nosacījumu kopums attiecībā uz parāda instrumentiem. Pēc tam puses tikās vairākās sanāksmēs, un šajās pārrunās pamata nosacījumi tika grozīti un attiecīgi atspoguļoti dokumentos. Galīgā vienošanās ietver attiecīgi euro, sterliņu mārciņās un ASV dolāros denominētu trīs obligāciju emitēšanu par kopējo summu, kas līdzvērtīga ISK 260 miljardiem, un tā ietver arī *Landsbanki* (vai faktiski vecās bankas kreditoru) sākotnējo (un, iespējams, īslaicīgu) 18,67 % līdzdalību *Landsbankinn* ⁽³¹⁾.
- (83) Turklāt, ņemot vērā ievērojamo nenoteiktību par pārvesto aktīvu vērtību, *Landsbankinn* piekrita emitēt *Landsbanki* iespējamo obligāciju (saistītu ar tās dalību pašu kapitālā), kuras galīgais apmērs netiks noteikts līdz 2013. gada 31. martam vai pat vēlāk. Pēc iespējamās obligācijas galīgā apmēra noteikšanas *Landsbanki* akcijas vai to daļa var tikt nodotas Islandes valdībai ⁽³²⁾.

3.4.2. Noguldījumu garantija

- (84) Lai ievērotu Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 3. marta Direktīvu 97/9/EK par ieguldītāju kompensācijas sistēmām ⁽³³⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 30. maija Direktīvu 94/19/EK par noguldījumu garantiju sistēmām ⁽³⁴⁾, Islande pieņēma Likumu Nr. 98/1999 par noguldījumu garantijām un ieguldītāju kompensācijas sistēmu un ar to izveidoja tā saukto Noguldītāju un ieguldītāju garantiju fondu ("TIF"). Fondam līdzekļus katru gadu piešķir banka, aprēķinot pēc kopējiem noguldījumiem attiecīgajā bankā.
- (85) Saskaņā ar Islandes iestāžu sniegto informāciju papildus banku glābšanas pasākumiem, ko Islandes valdība īstenoja 2008. gada rudenī, tās gatavojās nodrošināt turpmāku ticamību un sniegt mierinājumu sabiedrībai kopumā attiecībā uz tās noguldījumu drošību krīzes gadījumā. Tādējādi tās piešķir papildu nodrošinājumu valsts noguldījumiem iekšzemes komercbankās un krājbankās ārpus Likuma Nr. 98/1999, ar kuru ievieš noguldījuma garantiju saskaņā ar Direktīvu 94/19/EK un ieguldītāju kompensāciju saskaņā ar Direktīvu 97/9/EK, darbības jomas.
- (86) Premjerministra biroja 2008. gada 6. oktobra paziņojumā bija noteikts: "Islandes valdība uzsver, ka noguldījumi iekšzemes komercbankās un krājbankās un to filiālēs Islandē tiks pilnībā nosegti" ⁽³⁵⁾. Šo paziņojumu vēlāk atkārtoja pašreizējā premjerministra birojs 2009. gada februārī un decembrī. ⁽³⁶⁾ Turklāt uz to bija atsauce nodomu vēstulē, ko Islandes valdība 2010. gada 7. aprīlī nosūtīja Starptautiskajam Valūtas fondam (tā tika publicēta Ekonomikas lietu ministrijas un SVF tīmekļa vietnēs) (un tas tika atkārtots turpmākā 2010. gada 13. septembra nodomu vēstulē). Vēstulē (ko parakstīja Islandes premjerministrs, finanšu ministrs, ekonomikas lietu ministrs un

⁽³¹⁾ *Landsbankinn* 2012. gada 15. jūnijā paziņoja, ka tā sāks atmaksāt šīs obligācijas (to daļas) *Landsbanki* agrāk, nekā paredzēts. Sk. <http://www.landsbankinn.com/news-and-notifications/2012/06/15/Landsbankinn-starts-to-repay-bond-before-schedule/>.

⁽³²⁾ Iespējamā obligācija ir saistīta ar konkrētu atsauces aktīvu novērtējumu un sniegumu. Ja šo aktīvu vērtība 2012. gada 31. decembrī ir augstāka nekā paredzēts vienošanās noslēgšanās brīdī, iespējamā obligācija kompensē šo starpību vecajai bankai. Ja starpība starp novērtējumu šajos divos datumos ir nulle vai negatīva, jaunā galvenā bilance tiks uzskatīta par nulli un iespējamā obligācija tiks atcelta. Tomēr, ja vērtība ir pozitīva, iespējamā obligācija tiks emitēta par šo vērtību un *Landsbanki* nodos savu akciju paketi *Landsbankinn* vai daļu no savām akcijām tādā mērā, lai pozitīvā vērtība būtu mazāka par savu akciju vērtību.

⁽³³⁾ OV L 84, 26.3.1997., 22. lpp.

⁽³⁴⁾ OV L 135, 31.5.1994., 5. lpp.

⁽³⁵⁾ Paziņojuma versija angļu valodā ir pieejama vietnē: <http://eng.forsaetisraduneyti.is/news-and-articles/nr/3033>.

⁽³⁶⁾ <http://www.efnahagsraduneyti.is/frettir/frettatilkynningar/nr/2842>

<http://www.efnahagsraduneyti.is/frettir/frettatilkynningar/nr/3001>. Ekonomikas lietu ministrs uz to nesēn atsauca arī 2010. gada 2. decembra intervijā ar *Viðskiptablaðið*, 8. lpp.: "[Paziņojums] tiks atsaukts attiecīgā procesā. Mēs negatavojamies bezgalīgi saglabāt neierobežoto noguldījumu garantiju. Jautājums par to, kad tā tiks atcelta, tomēr ir atkarīgs no tā, kad stāsies spēkā alternatīva un efektīva noguldījumu sistēma un finanšu sistēma, kas būs pilnībā atrisinājusi savas problēmas" (Iestādes tulkojums).

CBI vadītājs) teikts: “Pašlaik mums saglabājas saistības pilnībā aizsargāt noguldītājus, bet, kad būs nodrošināta finansiālā stabilitāte, mēs plānojam pakāpeniski atcelt šo vispārējo garantiju.”⁽³⁷⁾ Turklāt 2011. gada budžeta likumprojekta iedaļā, kas attiecas uz valsts garantijām, zemsvītras piezīmē saistībā ar Islandes valdības paziņojumu minēta atsauce, norādot, ka noguldījumiem Islandes bankās piemēro valsts garantiju⁽³⁸⁾.

- (87) Arī pašreizējā ekonomikas lietu ministra un bijušā finanšu ministra *Steingrímur Sigfússon* (2009.–2011. gads) nesenā paziņojumā Islandes parlamenta debatēs par valdības izdevumiem saistībā ar *Landsbankinn* veikto *SpKef* pārņemšanu iepriekš minētais atkārtots vēlreiz. Ministrs uzskata, ka šajā saistībā jāņem vērā valsts 2012. gada rudens paziņojums, ka visiem noguldījumiem krājbankās un komercbankās būtu jābūt drošiem un aizsargātiem. “Kopš tā laika darbs visās institūcijās ir bijis balstīts uz to (t. i., uz šo paziņojumu), un diemžēl ir pareizi, ka šis (t. i., maksājumi saistībā ar *SpKef*) būs viens no lielākajiem rēķiniem, ko valsts ir samaksājusi tiešā veidā kā izmaksas noguldījumu nodrošināšanai visiem *Suðurnes* iedzīvotājiem ... un visiem *SpKef* klientiem Rietumfjordos un rietumu un ziemeļrietumu apgabalā Es nedomāju, ka kāds uzskatīja, ka noguldījumu turētājiem šajos apgabalos būtu jāpiemēro citāda pieeja nekā pārējiem iedzīvotājiem, tāpēc valstij šajā saistībā nebija īpašas izvēles.”⁽³⁹⁾
- (88) Islandes valdība uzskata, ka papildu noguldījumu garantija tiks atcelta pirms pilnīgas kapitāla kontroles atcelšanas, kas, kā apgalvo Islandes iestādes, pašlaik ir paredzēta 2013. gada beigās.

3.4.3. Glābšana un operāciju pārcelšana no *Spkef* uz *Landsbankinn*

- (89) *Keflavik* krājbankas kapitāla pozīcija 2009. gada martā bija zemāka par obligāto minimumu. Islandes iestādes uzskata, ka to daļēji radīja iepriekš aprakstītā finanšu satricinājuma tālākā ietekme un arī ekonomiskās krīzes īpaši spēcīgā ietekme reģionos, kuros bankas darbojās.
- (90) Šī banka piedāvāja krājkontus un aizdevumus maza apjoma klientiem un maziem un vidējiem uzņēmumiem. Papildus tādiem parastajiem finanšu pakalpojumiem kā maksājumu pakalpojumi, uzkrāšanas pakalpojumi, bankas pakalpojumi mājsaimniecību asociācijām, *premium banking*, tiešsaistes bankas pakalpojumu un bankomātu pakalpojumi tā piedāvāja arī aktīvu pārvaldību un vērtspapīru starpniecības darījumus. Tās galvenā pārvalde bija *Keblavikā*, un bankai bija 16 filiāles Dienvidu Zemes apgabalā, Rietumfjordos, *Hvammstangi* un *Oulafsvikā*. Bankai bija aptuveni 3 % tirgus daļa, rēķinot pēc kopējiem noguldījumiem finanšu iestādēs Islandē.
- (91) Pēc tam, kad CAD koeficients bija nokritis zem obligātā minimuma, *FME* bankai piešķīra atkārtotus pagarinājuma periodus, lai tā reorganizētu tās finanses sadarbībā ar tās kreditoriem un atjaunotu tās kapitāla bāzi līdz 16 % minimumam. Pēdējais termiņš *Keflavik* krājbankas kapitāla bāzes paaugstināšanai beidzās 2010. gada 21. aprīlī. *Keflavik* krājbanka ar 2010. gada 22. aprīļa vēstuli informēja *FME*, ka daļa no krājbankas kreditoriem ir noraidījuši finanšu reorganizācijas priekšlikumus, un, ņemot vērā tā brīža bankas situāciju, *FME* bija jāpārņem bankas operācijas.

⁽³⁷⁾ Attiecīgais punkts atrodams vēstules 16. daļā (6. lpp.): http://www.efnahagsraduneyti.is/media/Acrobat/Letter_of_Intent_2nd_review_-_o.pdf.

⁽³⁸⁾ http://hamar.stjr.is/Fjarlagavefur-Hluti-II/GreinargerdirogRaedur/Fjarlagafurvarp/2011/Seinni_hluti/Kafla_8.htm [Mbl, 10.6.2012.].

⁽³⁹⁾ *Morgunblaðið* 2012. gada 10. jūnija paziņojuma neoficiāls lestādes tulkojums (www.mbl.is).

- (92) Nākamajā dienā finanšu ministrs saskaņā ar FME lēmumu izveidoja jaunu finanšu uzņēmumu *Spkef*, kas pārņēma *Keflavik* krājbankas operācijas. Krājbankas noguldījumi, daļa no tās pasīviem un lielākā daļa no tās aktīviem tika pārvesti uz jauno uzņēmumu, kas nekavējoties sāka veikt operācijas.
- (93) Islandes iestādes apgalvo, ka sākotnēji bija nodoms atjaunot *Spkef* dzīvotspēju ar kapitāla iepludināšanu, tādējādi padarot to dzīvotspējīgu ilgtermiņā. Tomēr 2011. gada februārī un pēc turpmākas ekonomisko apstākļu pasliktināšanās reģionos, kuros darbojās *Spkef*, *Spkef* vadība un padome novērtēja finanšu atšķirību starp attiecīgajām noguldījumu un aktīvu vērtībām par ISK 11,2 miljardiem, kas nozīmēja, ka bija nepieciešami ISK 19,4 miljardi, lai atbilstu FME CAD koeficienta prasībām. Islandes iestādes uzskata, ka šis aprēķins bija daudz zemāks par iepriekšējiem novērtējumiem un turklāt attiecīgi tika ņemti vērā mazāki līdzekļi situācijas glābšanai.
- (94) Vienošanās starp *Landsbankinn* un Islandes iestādēm tika noslēgta 2011. gada 5. martā, ar kuru *Spkef* operācijas, aktīvi un pasīvi tika apvienoti ar *Landsbankinn*. Islandes iestādes uzskata, ka tā bija labākā rīcība, lai saglabātu finanšu stabilitāti un aizsargātu klientu, kreditoru un Islandes valsts intereses, jo bija sasniegts pietiekams *Landsbankinn* kapitāla atbilstības koeficients, lai pārņemtu *Spkef* bez papildu valsts ieguldījuma. Islandes iestādes apgalvo, ka *Spkef* negatīvā aktīvu stāvokļa kompensēšana (pret noguldījumu saistībām) jebkurā gadījumā bija nepieciešama noguldījumu garantijas dēļ. Tādējādi vienošanās starp *Landsbankinn* un Islandes valsti par pārņemšanu ietvēra valsts saistības kompensēt *Spkef* negatīvo aktīvu stāvokli. Tas ir īpašs mehānisms, lai noteiktu šo starpību, un, tā kā tas ir saistīts ar valsts saistību tvērumu, saskaņā ar kuru, ja nav iespējams abpusēji vienoties par novērtējuma rezultātiem, strīds tiktu nodots arbitrāžas komitejai.
- (95) Tā kā vienošanās puses nespēja vienoties par starpību starp pārvestajiem aktīviem un pasīviem, šis uzdevums tika uzticēts iepriekš minētajai arbitrāžas komitejai. Komiteja 2012. gada 8. jūnijā pabeidza savu darbu un nolēma, ka *Landsbankinn* izmaksājamā kompensācija pēc *Spkef* noguldījumu un aktīvu pārņemšanas ir ISK 19,2 miljardi ⁽⁴⁰⁾ Islandes iestādes uzskata, ka šī kompensācija tiks izmaksāta valsts kases obligācijās.

3.4.4. *Sparisjodur Svarfdaela* glābšana un iegāde

- (96) Attiecībā uz *Sparisjodur Svarfdaela* notikumi pirms 2011. gada aprīļa, kas saistīti ar tās finanšu grūtībām un Islandes valsts intervenci, tika aprakstīti iepriekš minētajos lēmumos par krājbankām. Iestāde pēc tam notikušo *Landsbankinn* veikto iegādi aprakstījusi un apstiprinājusi iepriekš minētajā lēmumā par *SpSv*.
- (97) Islandes valdība piešķīra valsts atbalstu *SpSv*, 2011. gada aprīlī emitējot subordinētu aizdevumu, kā arī nokārtojot CBI prasības pret *SpSv*. Šīs prasības tika konvertētas uz uzņēmumu "Islandes valsts finanšu ieguldījumi" ("*ISFI*") pārvestā garantiju kapitālā. Šie glābšanas pasākumi tika uzskatīti par īslaicīgi saderīgiem ar EEZ līgumu, balstoties uz lēmumiem par krājbankām, ar nosacījumu, ka tiks iesniegts *SpSv* pārstrukturēšanas plāns. Tā kā *Landsbankinn* ir pārņēmusi visus *SpSv* aktīvus un operācijas, kuru apmērs ir aptuveni 0,311 % no *Landsbankinn* aktīviem saskaņā ar tās pašas dienas rādītājiem, Iestāde uzskata, ka *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plāns ir apvienotās struktūras pārstrukturēšanas plāns.

3.5. Pārstrukturēšanas plāns

- (98) Islandes iestādes 2011. gada 31. martā iesniedza *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plānu. Islandes iestādes plānu grozīja, atjaunināja un 2012. gada 23. maijā iesniedza vēlreiz (šeit turpmāk "pārstrukturēšanas plāns").

⁽⁴⁰⁾ Sk. <http://www.fjarmalaraduneyti.is/frettatilkyningar/nr/15527>.

- (99) Pārstrukturēšanas plānā risināti būtiski dzīvotspējas, sloga sadalījuma un konkurences kropļošanas ierobežojumu jautājumi. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu *Landsbankinn* pievērsīsies savai pamata uzņēmējdarbībai un mājsaimniecībām un uzņēmumiem paredzēto aizdevumu portfeļu pārstrukturēšanai.
- (100) Kā norādīts iepriekš, Iestāde uzskata, ka pārstrukturēšanas periods ilgs līdz 2014. gada 15. decembrim.

3.5.1. Pārstrukturēšanas plāna apraksts

- (101) Islandes iestādes un banka uzskata, ka *Landsbankinn* pārstrukturēšana nodrošinās tās atgriešanos stabilas bankas statusā ar pietiekamu finansējumu un stabiliem kapitāla rādītājiem, lai tā varētu saglabāt savu lomu kā kredīta piegādātāja reālajai ekonomikai. Balstoties uz pārstrukturēšanas plānā iekļauto informāciju un rakstiskajām atbildēm uz Iestādes jautājumiem, tas tiks sasniegts ar šādiem konkrētiem pasākumiem:
- i) bilances aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana, likvidējot veco banku un izveidojot jaunu banku;
 - ii) spēcīgas kapitāla rādītāja pozīcijas un labvēlīga bilances stāvokļa izveidošana un saglabāšana;
 - iii) pietiekama ienesīguma sasniegšana;
 - iv) stabilas likviditātes pozīcijas izveidošana un saglabāšana;
 - v) aizdevumu portfeļa pārstrukturēšanas pabeigšana gan privātajām mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem;
 - vi) finansēšanas stratēģijas uzlabošana;
 - vii) izmaksu efektivitātes uzlabošana;
 - viii) riska pārvaldības uzlabošana.
- (102) Pirms sīkāk tiek aprakstīti iepriekš minētie pasākumi, īsi jāpaskaidro bankas viedoklis par to, kā pārstrukturēšanas plānā ir risināti trūkumi, kuru rezultātā bankrotēja *Landsbanki*. Banka apgalvo, ka, lai gan *Landsbankinn* pamatā ir *Landsbanki* iekšzemes operācijas, tā ir cita banka.
- (103) Islandes iestādes norāda, ka trūkumi, kas bija raksturīgi *Landsbanki* pirms banku sistēmas sabrukuma, ir sīki apskatīti iepriekš aprakstītajā īpašās izmeklēšanas komisijas ziņojumā. Turklāt banka uzsver, ka faktori, kas noveda pie bankrota, bija jo īpaši vāja riska pārvaldība, pārmērīga gatavība uzņemties risku, neparasti cieša saistība starp īpašniekiem un lielākajiem aizņēmējiem, pārāk liela izaugsme pārāk īsā laikposmā, pieredzes trūkums pasaules tirgos, viegli aizdevumu izsniegšanas noteikumi, iekšējo pārbaužu un kontroles trūkums un trūkumi uzņēmējdarbības kultūrā un stratēģijā. Tā arī apgalvo, ka bankas uzņēmējdarbības modelis ir būtiski mainīts, kopš *Landsbankinn* 2008. gada rudenī uzsāka veikt operācijas, un iepriekš minētie faktori bija pamatā jaunas bankas stratēģijas un pārvaldības ieviešanai.
- (104) Bez gara pasākumu saraksta iekšējā darba procesu reorganizēšanai un galveno darbinieku nomainīšanas būtiskākās izmaiņas šķiet šādas: lielāka koncentrēšanās uz iekšzemes operācijām, jo īpaši uz maza apjoma bankas pakalpojumiem un filiāļu tīklu, ievērojami samazinātas investīciju bankas pakalpojumu darbības, uzsvars uz aizdevumu portfeļa pārstrukturēšanu, pārskatīta riska pārvaldība un lielāks korporatīvās atbildības nozīmīgums un atbildība augstiem ētikas standartiem.

(105) Tādējādi, lai gan *Landsbankinn* tāpat kā tās priekšgājēja banka sniedz plašu finanšu pakalpojumu klāstu Islandes tirgū, atšķirība starp banku situāciju pirms un pēc krīzes *Landsbankinn* gadījumā ir tāda, ka būtiskāk ir, "kā" banka veic uzņēmējdarbību (procesi, procedūras, dokumentācija, noteikumi un reglamentēšana), nevis "kādu" pakalpojumu un produktu klāstu tā piedāvā Islandē.

i) Bilances aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana, likvidējot veco banku un izveidojot jaunu banku

(106) Kā minēts iepriekš, lielākā daļa no *Landsbanki* iekšzemes aktīviem un pasīviem 2008. gada oktobrī tika pārvesti uz *Landsbankinn*. Šā procesa rezultātā lielākā daļa no lielāko klientu parāda palika *Landsbanki* īpašumā, un tādējādi *Landsbankinn* nekad nav bijis tāds aizņemto līdzekļu īpatsvars, kāds bija *Landsbanki*. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu tas nozīmē, ka bankas bilances aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas problēma būtībā tika atrisināta jau 2008. gada oktobrī.

ii) Spēcīgas kapitāla rādītāja pozīcijas un labvēlīga bilances stāvokļa izveidošana un saglabāšana

(107) Iepriekš aprakstīto kapitalizācijas pasākumu īstenošanas rezultātā un kopš bankas izveidošanas, jo īpaši aktīvu pārvērtēšanas (turpmāk aprakstīta sīkāk), vērojamās attīstības rezultātā *Landsbankinn* CAD koeficienti bija ievērojami augstāki par FME kapitāla prasībām. CAD koeficients pieauga no 13,0 % 2008. gada beigās līdz 15,0 % 2009. gada beigās, 19,5 % 2010. gada beigās un 21,4 % 2011. gada beigās.

(108) Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu ir prognozēts, ka šis koeficients pārstrukturēšanas periodā turpmāk paaugstināsies un 2014. gada beigās sasniegs [> 20] %. *Landsbankinn* tādējādi paredz saglabāt kapitāla prasības ievērojami virs FME prasībām pārstrukturēšanas periodā un pēc tam. [...].

(109) Šajā periodā ir paredzams, ka bilance nedaudz samazināsies no aptuveni ISK 1135 miljardiem līdz ISK [...] miljardiem. Bilances aktīvu pusē ievērojami samazināsies kapitāla vērtspapīru un pašu kapitāla instrumentu īpatsvars, iespējams, paredzētās strādājošo uzņēmumu pārdošanas rezultātā. Līdzīgi paredzams, ka līdz 2014. gadam samazināsies aizdevumu apjoms finanšu iestādēm par aptuveni [...] %. Savukārt aizdevumu klientiem apmērs saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu palielināsies par aptuveni [...] % līdz aptuveni ISK [...] miljardiem.

(110) Pasīvu pusē palielināsies noguldījumu īpatsvars (no pašreizējiem aptuveni ISK 444 miljardiem līdz ISK [...] miljardiem), bet nodrošināto obligāciju un saistību pret finanšu iestādēm un CBI daļa samazināsies.

iii) Pietiekama ienesīguma sasniegšana

(111) Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu un kā parādīts turpmāk 2. tabulā, *Landsbankinn* peļņa no pašu kapitāla kopš 2009. gada ir bijusi labvēlīga.

2. tabula

Iepriekšējā ROE

	(%)		
	2009.	2010.	2011.
Peļņa no pašu kapitāla (ROE) (*)	9,5	15,9	8,8

(*) "Peļņa no pašu kapitāla/ROE" ir ROE pēc nodokļiem.

Turklāt pārstrukturēšanas plānā paredzēta šāda ROE atlikušajā pārstrukturēšanas periodā (3. tabula).

3. tabula

Prognose par ROE

	2012.	2013.	2014.
Peļņa no pašu kapitāla (ROE)	[5–15] %	[5–15] %	[5–15] %

(112) Šī prognoze ir pārstrukturēšanas plānā ietvertā sīkāka finanšu plānojuma rezultāts:

- saimnieciskās darbības ienākumi palielināsies no aptuveni ISK 30 miljardiem līdz ISK [...] miljardiem, bet peļņa saglabāsies nosacīti stabila, svārstoties ap aptuveni ISK [...] miljardiem gadā;
- neto ienākumi no procentu likmēm svārstīsies no ISK [...] līdz [...] miljardiem;
- paredzams, ka maksu un komisijas maksu ieņēmumi palielināsies par aptuveni [...] %, no aptuveni ISK 4 miljardiem līdz ISK [...] miljardiem;
- paredzams, ka neto peļņa no procentu likmēm samazināsies no [...] % 2012. gadā līdz [...] % 2014. gadā;
- paredzams, ka darbinieku skaits samazināsies par aptuveni [...] darbiniekiem – no 1158 līdz [...] darbiniekiem 2016. gadā;
- paredzams, ka izmaksu attiecība pret ieņēmumiem samazināsies no 57,2 % 2011. gadā līdz [...] % 2014. gadā.

(113) Islandes iestādes uzskata, ka *Landsbankinn* ļoti stabilā darbība kopš tās izveidošanas zināmā mērā ir bijusi, pateicoties tam, ka bankas iegūto aizdevumu portfeļa aktīvu no *Landsbanki* vērtība no tā laika ir ievērojami paaugstinājusies. Lai gan šie vērtējuma ieguvumi zināmā mērā ir kompensēti ar iespējamo obligāciju, “diskonts” ir un paliks būtiska daļa no bankas ieņēmumiem, kamēr tiks pārstrukturēts aizdevumu portfelis.

(114) Pamatojot šo viedokli, Islandes iestādes ir iesniegušas aprēķinu (4. tabula), kurā norādīts, kādi būtu gada rezultāti bez diskonta un citiem “nestandarta posteņiem”.

4. tabula

Neto peļņa no “nestandarta posteņiem”

	7.10.2008 - 31.12.2008	2009. gads	2010. gads	2011. gads	Budžets 2012. gadā	Budžets 2013. gadā	Budžets 2014. gadā	Budžets 2015. gadā
Peļņa gadā	– 6 936	14 332	27 231	16 957	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>Ienesīguma koriģējumi:</i>								
Pārvesto aktīvu atkārtota novērtēšana		– 23 772	– 49 702	– 58 489	[...]	[...]	[...]	[...]

	7.10.2008 - 31.12.2008	2009. gads	2010. gads	2011. gads	Budžets 2012. gadā	Budžets 2013. gadā	Budžets 2014. gadā	Budžets 2015. gadā
Iespējamās obligācijas patiesās vērtības izmaiņas		10 241	16 269	34 316				
Ārvalstu valūtas atbilstība		0	18 158	40 726				
Pašu kapitāls un obligācijas		- 7 983	- 7 318	- 18 017				
Ārvalstu valūtas ienākumi/zaudējumi		3 000	- 14 623	759				
Pārtrauktas operācijas		- 693	- 2 769	- 6 255				
Pašu kapitāla pozīciju finansēšanas izmaksas		2 804	1 019	1 223				
Koriģētais ienesīgums		- 2 072	- 11 735	11 221	[...]	[...]	[...]	[...]
Koriģētā ROE		- 1,4 %	- 6,9 %	5,8 %	[5-10]%	[5-10]%	[5-10]%	[5-10]%

(115) Saskaņā ar šiem datiem banka tomēr no 2010. gada būtu guvusi peļņu un turpinātu gūt peļņu pārstrukturēšanas periodā arī bez diskonta ⁽⁴¹⁾.

iv) Stabils likviditātes pozīcijas izveidošana un saglabāšana

(116) Attiecībā uz likviditāti FME pieprasa, ka skaidras naudas vai skaidrai naudai līdzīgu aktīvu apjomam jābūt 5 % no pieprasījuma noguldījumiem un bankām jāvar pārciest tūlītēja noguldījumu aizplūšana 20 % apmērā. Turklāt Islandes Centrālā banka izstrādā noteikumus attiecībā uz kredītiestāžu likviditāti ⁽⁴²⁾, saskaņā ar kuriem kredītiestāžu likvidie aktīvi un pasīvi tiek klasificēti pēc veida un termiņa un piešķirtā svēruma atkarībā no riska. Kredītiestāžu likvidiem aktīviem jābūt pārsvarā pār nākamo trīs mēnešu pasīviem. Noteikumi ietver arī konkrētu stresa testu, kurā dažādiem pašu kapitāla posteņiem piemēro diskontu, bet kurā, no vienas puses, ir pieņemts, ka visas obligācijas jāapmaksā to termiņa beigās, un, no otras puses, ka citu obligāciju daļas, piemēram, noguldījumi, jāsamaksā tūlīt pēc brīdinājuma vai bez brīdinājuma. Islandes iestādes uzskata, ka *Landsbankinn* atbilst visiem iepriekš minētajiem noteikumiem. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu tai pašlaik ir 42,5 % likvidie aktīvi no kopējiem noguldījumiem.

(117) Turklāt Islandes valdība apgalvo, ka *Landsbankinn* nesen ir mainījusi savu likviditātes pozīciju, lai uzraudzītu un nodrošinātu atbilstību "Bāzele III" prasībām. Pašlaik likviditātes seguma attiecība (LCR) ir [...] %.

(118) Turpmāk aprakstīta ietekme uz bankas likviditātes pozīciju stresa gadījumā, piemēram, tūlītējas kapitāla kontroles atcelšanas gadījumā.

⁽⁴¹⁾ ISFI 2011. gada ziņojumā (par banku operācijām 2010. gadā) izdarīts līdzīgs secinājums; saskaņā ar šo ziņojumu *Landsbankinn* "pamata ienesīgums" ir pat augstāks. Sk. http://www.bank-sysla.is/files/SkyrslaBR_2011_net_74617143.pdf.

⁽⁴²⁾ Sk. CBI 2006. gada 25. aprīļa Noteikumus Nr. 317 par likviditātes koeficientiem, kas pieejami vietnē <http://www.sedla-banki.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=4713>.

v) Aizdevumu portfeļa pārstrukturēšanas pabeigšana gan privātajām māsaiņniecībām, gan uzņēmumiem.

- (119) Pirms finanšu krīzes 2008. gadā gan bankas privāto, gan komerciālo klientu aizdevumu līmenis bija augsts. Kad ekonomika un jo īpaši nekustamā īpašuma cenas krīzes sākumā saruka, pēkšņi klienti ar pārāk lieliem aizņēmumiem bieži vairs nevarēja atmaksāt savus aizdevumus un radīja negatīvu pašu kapitālu. Bez vispārējiem draudiem Islandes ekonomikas labklājībai pēkšņa bankas aizdevumu portfeļa pasliktināšanās kļuva par lielu risku bankas nākotnes dzīvotspējai. Šā iemesla dēļ privāto un uzņēmumu aizdevumu portfeļu pārstrukturēšana (aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana), kā atspoguļots pārstrukturēšanas plānā, ir kļuvusi par *Landsbankinn* prioritāti.
- (120) Islandes iestādes uzskata, ka *Landsbankinn* ir izveidojusi īpašas parādu atvieglošanas programmas un sadarbojusies ar valsti un citām bankām saistībā ar vispārējiem parāda atvieglošanas pasākumiem (piem., 110 % hipotēku koriģēšana) ⁽⁴³⁾.
- (121) Līdz 2012. gada 30. martam tika veikta finanšu pārstrukturēšana vairāk nekā 75 % no uzņēmumiem ar pārmērīgām parādsaistībām, kuru saistības pret banku bija vairāk nekā ISK 100 miljoni, un bija pārstrukturēti vairāk nekā 75 % no kopējām parādsaistībām. Pārstrukturēšanas plānā pieņemts, ka līdz 2012. gada beigām šis rādītājs būs paaugstinājies līdz 92 %. Turklāt jau pārstrukturētie aizdevumi lielā mērā tiek atmaksāti. Piemēram, tikai 2,6 % no jau pārstrukturēto uzņēmumu kopējās aizdevumu vērtības netiek atmaksāta ilgāk nekā 30 dienas.

vi) Finansēšanas stratēģijas uzlabošana

- (122) Islandes iestādes uzskata, ka *Landsbankinn* finansējuma profils ir pietiekami dažādots un īstermiņā vai vidējā termiņā nav paredzama nepieciešamība pēc būtiska refinansējuma. Pašreizējā finansējuma struktūra ir aptuveni šāda: 10 % finanšu iestāžu noguldījumi, 40 % klientu noguldījumi (no kuriem 80 % ir noguldījumi pēc pieprasījuma un 20 % – termiņa noguldījumi līdz 5 gadiem), 30 % nodrošinātie aizņēmumi, kuru termiņš beidzas 2014.–2018. gadā, un 20 % pašu kapitāls.
- (123) Kā norādīts iepriekš, noguldījumi ir *Landsbankinn* vissvarīgākais finansējuma avots. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu noguldījumu nozīmīgums pārstrukturēšanas periodā vēl vairāk palielināsies. Vienlaicīgi *Landsbankinn* gatavojas palielināt termiņa noguldījumu daļu, lai tie būtu “pastāvīgāki”.
- (124) Nodrošinātie aizņēmumi paliks nozīmīgs finansējuma avots. Tie ir arī visticamākais refinansēšanas risinājums, kad beigsies pašreizējo nodrošināto aizņēmumu termiņš, turpretim nenodrošinātas obligācijas emitēšana īstermiņā vai vidējā termiņā nešķiet piemērots *Landsbankinn* finansējuma risinājums. Nākotnē banka gatavojas finansēt tādas ilgtermiņa aktīvus kā hipotēkas ar nodrošinātām obligācijām, un tas varētu aptvert līdz 5 % no bankas kopējā finansējuma. Tomēr to nav paredzams īstenot Iestādei iesniegtā pārstrukturēšanas plāna laikposmā.

vii) Izmaksu efektivitātes uzlabošana

- (125) Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu *Landsbankinn* turpina pievērsties efektīvām un pilnveidotām operācijām, lai nosegtu lielākas infrastruktūras izmaksas, kas radušās stingrākas regulējuma kontroles, lielāku nodokļu un ar pārstrukturēšanas darbu saistītu izdevumu dēļ.
- (126) Pārstrukturēšanas plānā pieņemts, ka vispārējās saimnieciskās darbības izmaksas samazināsies par [...] % (ņemot vērā inflāciju), galvenokārt tāpēc, ka bija iespējams apvienot *Spkef* un citus bankas meitasuzņēmumus ar banku. *Landsbankinn* uzskata, ka tas dod iespēju samazināt izmaksas, jo īpaši, samazinot darbinieku skaitu ([...] % no pilnslodzes darbiniekiem turpmākajos 3 gados). Turklāt banka norāda, ka ir uzsākts liels projekts ar mērķi racionalizēt *Landsbankinn* pakalpojumu ķēdi. Visbeidzot banka pārstrukturēšanas periodā ir apņēmusies slēgt [...] filiāles. Ir gaidāms, ka šo pasākumu, kā arī darbinieku skaita samazināšanas rezultātā izmaksu attiecība pret ieņēmumiem samazināsies no 57,2 % 2011. gadā līdz [...] % 2014. gadā.

⁽⁴³⁾ Galvenās Islandes bankas vienojās piedāvāt visiem klientiem ar pārmērīgu aizņemto līdzekļu apjomu 110 % hipotēku koriģēšanu, t. i., hipotēku kapitāls tiek noteikts 110 % no īpašuma reģistrētās vērtības.

viii) Riska pārvaldības uzlabošana

- (127) *Landsbankinn* ir informējusi Iestādi, ka viena no tās prioritātēm ir uzlabot savu riska pārvaldības praksi. Šajā saistībā *Landsbankinn* ir izveidojusi Riska pārvaldības struktūrvienību. Šī struktūrvienība ir atbildīga par visu parasto risku pārvaldību, tirgus riska mērīšanu un novērtēšanu, likviditātes risku, operacionālo risku un kredītrisku. *Landsbankinn* uzskata, ka riska pārvaldību ir būtiski uzlabojusi bankas jaunā organizācijas struktūra. Struktūrvienībā ir 44 darbinieki.

3.5.2. Spēja sasniegt dzīvotspēju ar pamatscenāriju un stresa scenāriju

- (128) Islandes iestādes *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plānā ir ietvērušas pamatscenāriju un 3 stresa scenārijus ar mērķi uzskatāmi parādīt *Landsbankinn* spēju sasniegt ilgtermiņa dzīvotspēju un tā noturību pret nelabvēlīgu makroekonomisko attīstību.

3.5.2.1. Pamatscenārijs

- (129) Iepriekš aprakstītais pārstrukturēšanas plāns ir pamatscenārijs. Islandes iestādes uzskata, ka makroekonomiskie rādītāji pamatā ir līdzīgi CBI pamata prognozei turpmākajiem gadiem, un tie ir atspoguļoti turpmāk 5. tabulā:

5. tabula

Makroekonomiskā prognoze, pamatscenārijs

Galvenais rādītājs	Prognozes			
	2011.	2012.	2013.	2014.
IKP	3,2 %	1,7 %	2,3 %	3,9 %
Privātais patēriņš	3,4 %	1,5 %	3,4 %	3,2 %
Valsts patēriņš	-0,2 %	1,3 %	1,5 %	1,0 %
Kopējie ieguldījumi	6,6 %	23,9 %	6,4 %	13,4 %
Eksports	2,7 %	2,0 %	2,0 %	2,5 %
Imports	4,1 %	3,4 %	4,9 %	3,1 %
Starpība starp potenciālo un faktisko apjomu	-2,7 %	-1,6 %	-0,8 %	1,1 %
Objektīvs īstermiņa risks	4,5 %	4,9 %	6,4 %	6,9 %
Bezdarbs	7,4 %	6,2 %	5,0 %	4,0 %
ISK/EUR valūtas maiņas kurss	162,6	163,5	163,5	163,5
Inflācija	4,0 %	4,6 %	3,0 %	2,6 %

3.5.2.2. Stresa scenāriji

- (130) Pārstrukturēšanas plānā ir iekļauti 3 stresa scenāriji – neliela lejupslīde, starptautisks ekonomiskais pagrimums un kronas vērtības pazemināšanās, kā arī šo scenāriju izveidošanā izmantotā metodoloģija un ietekme uz bankas kapitāla pozīciju. Scenāriji ir izveidoti, pamatojoties uz maz ticamām, bet iespējamām nopietnām izmaiņām ekonomiskajā vidē, kurā banka darbojas. Piemēram, starptautiska ekonomiskā pagrimuma scenārijs ir balstīts uz iespējamu eurozonas sadalīšanos un attiecīgo ietekmi uz Eiropas ekonomiku. Šajā scenārijā radušies makroekonomiskie mainīgie rādītāji būtu šādi:

6. tabula

Makroekonomiskie rādītāji starptautiska ekonomiskā pagrimuma scenārijā

3. scenārijs — Starptautisks ekonomiskais pagrimums						
Galvenais rādītājs	2012.		2013.		2014.	
IKP	-3,5 %	-5,2 %	-3,6 %	-5,9 %	-0,8 %	-4,7 %
Privātais patēriņš	-5,6 %	-7,1 %	-3,9 %	-7,3 %	3,6 %	0,4 %
Valsts patēriņš	1,3 %	0,0 %	1,5 %	0,0 %	1,0 %	0,0 %
Kopējie ieguldījumi	-15,7 %	-39,6 %	-1,4 %	-7,8 %	0,6 %	12,8 %
Eksports	-5,8 %	-7,8 %	-4,0 %	-6,0 %	2,8 %	0,3 %
Imports	-16,3 %	-19,7 %	0,4 %	-4,5 %	13,7 %	10,6 %
Starpība starp potenciālo un faktisko apjomu	-4,0 %	-2,5 %	-9,7 %	-9,0 %	-12,8 %	-13,9 %
Objektīvs īstermiņa risks	4,8 %	-0,1 %	4,0 %	-2,4 %	2,3 %	-4,6 %
Bezdarbs	6,9 %	0,7 %	7,3 %	2,3 %	7,7 %	3,7 %
ISK/EUR valūtas maiņas kurss	196,2	32,7	196,2	32,7	196,2	32,7
Inflācija	6,7 %	2,1 %	3,8 %	0,8 %	1,3 %	-1,3 %

(*) Pelēkā krāsā iezīmētie dati norāda atšķirību no pamatscenārija

- (131) *Landsbankinn* iesniegtajā stresa testa īstenojumā ir izmantotas dažādas metodes, lai veiktu šo 3 scenāriju ietekmes novērtējumu attiecībā uz bankas finanšu pārskatiem, aizdevumu zaudējumiem un ekonomisko kapitālu. Piemēram, turpmāk 3. diagrammā parādīts, kā saistību nepildīšanas zaudējumi (SNZ) ir saistīti ar IKP sniegumu.

3. diagramma

IKP un SNZ attiecība**[Saistību nepildīšanas zaudējumu attiecības pret IKP grafiks**

Vērtības netiek izpaustas dienesta noslēpuma iemeslu dēļ]

- (132) Galvenais, ko var konstatēt no stresa testiem, ir tas, ka visu scenāriju gadījumos *Landsbankinn* kapitalizācijas rezultātā rādītāji saglabājas virs iekšējā un ārējā CAD prasību minimuma, un saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu tai ir [...] % kapitāla pārpalikums.
- (133) Turklāt *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plānā ietverts bankas likviditātes koeficienta kvazistresa tests. Šajā gadījumā banka pieņem, ka visi finanšu iestāžu noguldījumi tiktu nekavējoties izņemti, piemēram, pēc kapitāla kontroles atcelšanas. Saskaņā ar Islandes iestāžu iesniegto informāciju pat tādā gadījumā *Landsbankinn* likviditātes pozīcija saglabātos spēcīga, jo īpaši tāpēc, ka tā varētu nosacīti ātri likvidēt papildu aktīvus, pārāk negatīvi neietekmējot bilanci, piemēram, tās ISK denominēto hipotēku portfeli (ar aizdevumu operācijām ar CBI). Šis scenārijs ir parādīts 4. diagrammā:

4. diagramma

Pamata likviditātes pozīcija pēc visu institucionālo noguldījumu izņemšanas un dažādu klientu līdzekļu izņemšanas**[*Landsbankinn* likviditātes pozīcijas grafiks**

Vērtības netiek izpaustas dienesta noslēpuma iemeslu dēļ]

- (134) Saskaņā ar šo aprēķinu banka varētu nodrošināt klientu noguldījumu papildu izņemšanu [...] % apmērā, nelikvidējot aktīvus. Šis rezultāts rāda, ka bankai ir laba pozīcija, lai pārvarētu negaidītu likviditātes sagrāvi.

4. PAMATOJUMS UZSĀKT OFICIĀLU IZMEKLĒŠANAS PROCEDŪRU, SPKEF DARĪJUMS UN LĒMUMOS PAR KRĀJBANKĀM PIEŅEMTIE PAGAUDU PIESĀKUMI

- (135) Lēmumā par procedūras uzsākšanu Iestāde iepriekš secināja, ka Islandes valsts pasākumi attiecībā uz *Landsbankinn* kapitalizāciju ir valsts atbalsts saskaņā ar EEZ līguma 61. pantu. Turklāt tā nevarēja noliegt, ka valsts atbalsts bija arī neierobežotā noguldījumu garantija. Lēmumā par procedūras uzsākšanu nebija iekļauti atbalsta pasākumi attiecībā uz *SpSv* iegādi, kurus Iestāde īslaicīgi apstiprināja lēmumos par krājbankām. Iestāde vēl pēdējo reizi pārskatīš šos pasākumus, kuru novērtēšana tiek turpināta šajā lēmumā. Visbeidzot lēmumā par procedūras uzsākšanu nebija ietverti pasākumi attiecībā uz operāciju pārvešanu no *Spkef* uz *Landsbankinn*, un tāpēc Iestāde tos novērtēs šeit turpmāk.
- (136) Attiecībā uz lēmumā par procedūras uzsākšanu novērtēto pasākumu saderību Iestāde uzskatīja, ka galīgo viedokli varēs pieņemt tikai, balstoties uz pārstrukturēšanas plānu, kas nebija iesniegts 2010. gada 15. decembrī, kad Iestāde uzsāka oficiālo izmeklēšanas procedūru. Tieši tāpēc, ka pārstrukturēšanas plāns nebija iesniegts vairāk nekā divus gadus pēc *Landsbankinn* izveidošanas un gadu pēc vienošanās noslēgšanas ar *Landsbanki* kreditoriem, Iestāde izteica šaubas par atbalsta saderību.

4.1. Ieinteresēto personu piezīmes

- (137) Iestāde saņēma paziņojumu no vecās bankas kreditoriem, kurā tie uzsvēra, ka tie jāuzskata par ieinteresētajām personām, un pieminēja, ka tie vēlāk, iespējams, iesniegs turpmākas piezīmes.

4.2. Piezīmes no Islandes iestādēm

- (138) Islandes iestādes atzīst, ka veiktie pasākumi *NBI*, tagad *Landsbankinn*, izveidošanā ir valsts atbalsts. Islandes iestādes uzskata, ka pasākumi tomēr ir saderīgi ar EEZ līguma darbību, balstoties uz šā līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu, jo tie ir nepieciešami, proporcionāli un atbilstoši, lai novērstu nopietnus traucējumus Islandes tautsaimniecībā. Islandes iestādes uzskata, ka veiktie pasākumi visos aspektos ir saskaņā ar Iestādes valsts atbalsta pamatnostādņēs noteiktajiem principiem, un piebilst, ka atbalsts ir nepieciešams un ierobežots līdz minimālajam vajadzīgajam apmēram.
- (139) Turklāt Islandes iestādes uzsver, ka *Landsbanki* bijušie akcionāri ir zaudējuši visas savas akcijas un nav saņēmuši kompensāciju no valsts un ka atbalsts ir labi strukturēts, lai pēc iespējas samazinātu negatīvu tālāku ietekmi uz konkurentiem.
- (140) Attiecībā uz operāciju pārvešanu no *Spkef* uz *Landsbankinn* Islandes iestādes apstiprina, ka valsts saistības kompensēt pārvesto aktīvu deficītu (salīdzinājumā ar pārvesto pasīvu apmēru) veido valsts atbalstu saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 1. punktu, lai arī tās uzskata, ka vienošanās raksturs neļauj *Landsbankinn* saņemt tiešu finanšu priekšrocību. Tomēr tās pieļauj, ka pasākums varētu stiprināt *Landsbankinn* pozīciju, jo tas paplašina tās klientu bāzi un varētu dot iespēju racionalizēt operācijas.

- (141) Jebkurā gadījumā Islandes iestādes paliek pie viedokļa, ka atbalsts ir saderīgs ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu. Tā kā tās apgalvo, ka valsts ieguldījums ir ierobežots, lai precīzi nosegtu starpību starp aktīviem un pasīviem, un šo starpību nosaka neatkarīga komiteja, tās norāda, ka atbalsts ir ierobežots līdz nepieciešamajam minimumam. Tās norāda, atbalsts bija arī proporcionāls, jo *Landsbankinn* bija vienīgā banka, kas tobrīd varēja pārņemt *Spkef* operācijas, un alternatīvas, piemēram, FME veikta piespiedu apvienošana, būtu graužošākas un iespējami radītu valstij lielākas izmaksas.
- (142) Islandes iestādes neuzskata noguldījumu garantiju par valsts atbalstu.

4.3. Islandes iestāžu saistības

- (143) Islandes iestādes ir uzņēmušās vairākas saistības, no kurām lielākā daļa attiecas uz konkurences kropļošanu, ko radījis novērtējamais atbalsts, un kuras ir uzskaitītas pielikumā.

II. NOVĒRTĒJUMS

1. VALSTS ATBALSTA ESĪBA

- (144) Saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 1. punktu:

“Ja vien šis līgums neparedz ko citu, ar līgumu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir EK dalībvalstis vai EBTA valstis vai ko jebkādā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp Līgumslēdzējām Pusēm.”

- (145) Iestāde novērtēs šādus pasākumus ⁽⁴⁴⁾:

- sākotnējais saimnieciskās darbības kapitāls, ko Islandes valsts piešķir jaunajai bankai;
- jaunās bankas (sākotnēja) pilnīga valsts kapitalizācija; un valsts akciju kontrolpaketes paturēšana.

Iepriekš minētie pasākumi kopā turpmāk tiek saukti par “kapitalizācijas pasākumiem”. Turklāt Iestāde novērtēs:

- Islandes valdības garantiju iekšzemes noguldījumiem visās Islandes bankās un
- operāciju pārcešanu no *Spkef* uz *Landsbankinn* (“*Spkef* darījums”).

- (146) Iestāde atgādina arī to, ka īslaicīgi apstiprināti glābšanas pasākumi *SpSv*, kas tagad tiks apvienota ar *Landsbankinn*, veido valsts atbalstu, kura galīgā saderība ir atkarīga no pārstrukturēšanas plāna apvienotajai struktūrai.

1.1. Valsts līdzekļu esība

- (147) Kā Iestāde jau iepriekš secināja lēmumā par procedūras uzsākšanu, ir skaidrs, ka kapitalizācijas pasākumi ir finansēti ar valsts līdzekļiem no Islandes valsts kases. Attiecībā uz *Spkef* līgumu valsts uzņēmās risku, ka *Spkef* aktīvi nebūtu pietiekami, lai nosegtu *Spkef* bankas pārvestos pasīvus (noguldījumus). Būtībā tā garantēja nosegt deficītu, kas ietvēra (iespējamu) valsts līdzekļu pārvešanu. Kā norādīts iepriekš, arbitrāžas komiteja nesen nolēma, ka valstij jāmaksā *Landsbankinn* ISK 19,2 miljardi. Tāpēc ir acīm redzams, ka šis pasākums ietver valsts līdzekļu pārvešanu.

⁽⁴⁴⁾ Sīkāk aprakstīti šā lēmuma 3. nodaļā.

- (148) Attiecībā uz noguldījumu garantiju Iestāde sākotnēji uzsver, ka tās novērtējums attiecas tikai uz iepriekš aprakstīto papildu noguldījumu garantiju, kas būtībā veidota no Islandes valdības paziņojumiem par to, ka noguldījumi iekšzemes komercbankās un krājbankās un to filiālēs Islandē tiks pilnībā nosegti.
- (149) Šis novērtējums neskar Iestādes viedokli par Likuma Nr. 98/1999 un Islandes valdības un TIF finanšu krīzes laikā veikto rīcību saderību ar EEZ līgumu un jo īpaši ar Direktīvu 94/19/EK. Attiecībā uz Direktīvas 97/9/EK un Direktīvas 94/19/EK īstenošanu Iestāde uzskata, ka tādā mērā, kādā šie pasākumi veido valsts atbalstu, valsts līdzekļu izmantošana, lai atbilstu EEZ tiesību aktu noteikumiem, vispārīgi neradītu bažas saistībā ar EEZ līguma 61. pantu. Tāpēc šis lēmums neattiecas uz šiem pasākumiem.
- (150) Iestāde lēmumā par procedūras uzsākšanu apgalvoja, ka tā turpmāk izmeklēs, vai iepriekš aprakstītie Islandes valdības paziņojumi ir pietiekami precīzi, stingri, bezierunu un tiesiski saistoši, lai ietvertu saistības piešķirt valsts līdzekļus⁽⁴⁵⁾. Novērtējot, vai šie kritēriji ir ievēroti, Iestāde atzīmē, ka paziņojumos bija ietvertas negrozāmas saistības piešķirt valsts līdzekļus, kā to norāda fakts, ka Islandes valsts ir darījusi visu iespējamo, lai aizsargātu noguldītājus. Tas ne tikai ir mainījis noguldījumu turētāju prioritāti bankrotējušos īpašumos (kas neietvertu valsts līdzekļu izmantošanu), bet ir kļuvis skaidrs arī tas, ka tas neļautu noguldītājiem ciest nekādus zaudējumus. Valdības vispārējā garantija visiem noguldījumiem iekšzemes komercbankās un krājbankās turklāt ir atšķirīga no jebkādam noguldījumu garantiju sistēmām, kas paredzētas EEZ tiesību aktos, jo aizsardzības apjoms ir neierobežots un bankas, kas saņem priekšrocību no šā pasākuma, neveic nekādu finansiālu ieguldījumu.
- (151) Islandes valdības izpratni par savu paziņojumu ilustrē valsts intervence finanšu nozarē, kas ir notikusi kopš 2008. gada oktobra un kas ir motivēta ar nolūku ievērot šo paziņojumu. Šī intervence ir ietvērusi pasākumus, lai nosegtu finanšu uzņēmumu noguldījumus, piemēram, trīs komercbanku izveidošanu, SPRON noguldījumu pārvešanu uz *Arion Bank*, *Straumur* noguldījumu pārvešanu uz *Íslandsbanki*, CBI veikto 5 krājbanku noguldījumu pārņemšanu *Sparisjódabanki Íslands* salu reģionā, noguldījumu pārvešanu no *Byr* krājbankas uz *Byr hf*, noguldījumu pārvešanu no *Keflavík* krājbankas uz *SpKef* un valsts atbildību par noguldījumiem *SpKef* pēc apvienošanās ar *Landsbankinn*.
- (152) Faktiski Islandes iestādes vairākās valsts atbalsta lietās, kuras Iestāde pašlaik izmeklē un no kurām dažas ir minētas iepriekš, ir apgalvojušas, ka attiecīgais izvēlētais pasākums bija finansiāli vismazāk apgrūtinošais risinājums Islandes valstij, lai atbilstu tās solījumam pilnībā aizsargāt noguldītājus.
- (153) Ņemot vērā iepriekš minēto, Iestāde uzskata, ka ir ieviests tiesiski saistošs, precīzs, bezierunu un stingrs pasākums. Tāpēc Iestāde secina, ka Islandes valsts paziņojumi, saskaņā ar kuriem noguldījumi ir pilnībā garantēti, ietver saistības piešķirt valsts līdzekļus EEZ līguma 61. panta nozīmē.

1.2. Priekšroka konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai

1.2.1. Priekšrocība

- (154) Pirmkārt, atbalsta pasākumiem jādod jaunajai bankai priekšrocības, kas to atbrīvo no izdevumiem, kuri parasti tiek segti no tās budžeta. Saskaņā ar iepriekšēju secinājumu, ko Iestāde pieņēma lēmumā par procedūras uzsākšanu, tā paliek pie viedokļa, ka visi kapitalizācijas pasākumi dod priekšrocību *Landsbankinn*, jo piešķirtais kapitāls bankai nebūtu bijis pieejams bez valsts intervences.

⁽⁴⁵⁾ Šajā saistībā sk. Vispārējās tiesas spriedumu apvienotajās lietās T-425/04, T-444/04, T-450/04 un T-456/04, Francija un citi/Komisija, 2010. gada 21. maija spriedumu, Krājums [2010], II-02099. lpp., 283. punkts (apelācijā), kā arī AG Mengozzi atzinumu apelācijas lietā, t. i., lietā C-399/10, *Bouygues*, 47. punkts, uzskatot, ka šie nosacījumi ir pārāk ierobežojoši valsts atbalsta izmeklēšanai.

- (155) Nosakot, vai ieguldījums uzņēmumā, piemēram, ar kapitāla iepludināšanu, ir priekšrocība, Iestāde piemēro tirgus ekonomikas ieguldītāja principu un novērtē, vai privātais ieguldītājs, kura apjoms ir salīdzināms ar valsts iestādi, kas darbojas parastos tirgus apstākļos, būtu veicis šādu ieguldījumu. ⁽⁴⁶⁾ Kopš finanšu krīzes sākuma gan Eiropas Komisijas (daudzos gadījumos kopš finanšu krīzes sākuma ⁽⁴⁷⁾ gan Iestādes ⁽⁴⁸⁾ pieeja ir bijusi tāda, ka valsts veiktā banku rekapitalizācija ir valsts atbalsts, ņemot vērā satricinājumus un nenoteiktību, kas ir raksturīga finanšu tirgiem kopš 2008. gada rudens. Šis vispārīgais apsvērums īpaši attiecas uz Islandes finanšu tirgiem 2008. un 2009. gadā, kad sabruka visa sistēma. Tādējādi Iestāde uzskata, ka kapitalizācijas pasākumi dod priekšrocību *Landsbankinn*, neskatoties uz iespējamu mazāko akciju daļu pārvešanu kreditoriem (galvenokārt privātajā sektorā). Privātā sektora iesaistīšanos *Landsbankinn* kapitalizācijā pilnībā veica vecās bankas kreditori, kas tikai mēģina līdz minimumam samazināt savus zaudējumus. ⁽⁴⁹⁾ Turklāt, ņemot vērā iepriekš aprakstīto iespējamās obligācijas mehānismu, nevar uzskatīt, ka tie ir veikuši ieguldījumu ar tādiem pašiem nosacījumiem kā valsts.
- (156) Attiecībā uz *Spkef* darījumu Iestāde atzīmē, ka darījuma mērķis bija piešķirt *Landsbankinn* kompensāciju, kas līdzvērtīga tikai starpībai starp pārvestajiem aktīviem un pasīviem. Turklāt šis starpības noteikšanas mehānisms, kā galīgo šķīrējtiesnesi izmantojot arbitrāžas komiteju, nodrošināja augstu objektivitātes līmeni šajā procesā. Tomēr valsts uzņemas visu risku attiecībā uz *Spkef* aktīviem, kuru vērtība ir mazāka par pārvestajiem noguldījumiem, un pienākumu kompensēt jebkādu iespējamu deficītu. Tādējādi šķiet, ka *Landsbankinn* varēja iegādāties nemateriālās vērtības un papildu tirgus akcijas, neuzņemoties nekādu risku. Iestāde secina, ka tā ir priekšrocība.
- (157) Visbeidzot Iestādei jānovērtē arī tas, vai papildu noguldījumu garantija dod priekšrocību *Landsbankinn* un Islandes bankām kopumā. Šajā saistībā Iestāde atzīmē, ka tad, kad Islandes iestādes pirmo reizi paziņoja, ka noguldījumu būtu jānodrošina, nebija pilnībā skaidrs, kā šī garantija praktiski darbotos, jo īpaši, kāda būtu šādas intervences ietekme uz bankrotējošo banku. Tagad šķiet, ka šādai bankai varētu ļaut bankrotēt, bet Islandes valsts varētu nodrošināt, piemēram, pārvedot noguldījumus uz citu banku un kompensējot aktīvu deficītu, lai noguldījumus varētu pilnībā izmaksāt un noguldītāji nekad nezaudētu piekļuvi saviem noguldījumiem pilnā apmērā.
- (158) Iestāde uzskata, ka ir mazāk nozīmīgi, kā valsts rīkotos, piešķirot neierobežotu garantiju iekšzemes noguldījumiem. Svarīgi ir tas, ka tā ir uzņēmusies pienākumu neierobežoti rīkoties gadījumā, ja banka nevarētu izmaksāt noguldījumus.
- (159) Iestāde uzskata, ka neierobežotā garantija ir devusi priekšrocību *Landsbankinn*. Pirmkārt, tāpēc, ka tā dod vērtīgu konkurences priekšrocību – neierobežotu valsts garantiju un tādējādi nozīmīgu drošības tīklu – alternatīviem ieguldījumu risinājumiem un piegādātājiem. Tas ir paskaidrots, piemēram, ekonomikas lietu ministra nesēnā

⁽⁴⁶⁾ Sk., piemēram, T-228/99 *WestLB, Recueil* [2003], 435.

⁽⁴⁷⁾ Sk., piemēram, Komisijas 2008. gada 10. oktobra Lēmumu lietā NN 51/2008 "Garantiju sistēma Dānijas bankām", 32. punkts, un Komisijas 2008. gada 21. oktobra Lēmumu lietā C 10/2008 *IKB*, 74. punkts.

⁽⁴⁸⁾ Sk. Iestādes 2009. gada 8. maija Lēmumu par būtībā drošu banku islaicīgas rekapitalizācijas sistēmu, lai veicinātu finanšu stabilitāti un kredītu reālo ekonomiku Norvēģijā (205/09/COL), kas pieejams vietnē: <http://www.efasurv.int/?1=1&showLinkID=16694&1=1>.

⁽⁴⁹⁾ Šajā saistībā sk. līdzīgus Eiropas Komisijas apsvērumus attiecībā uz grūtībās nonākuša uzņēmuma piegādātāju veiktiem ieguldījumiem Komisijas Lēmumā C 4/10 (ex NN 64/09) – Atbalsts, kas izsniegts Trèves (Francija).

ziņojumā, kurā apgalvots, ka: "Islandes finanšu uzņēmumi pašreiz darbojas saudzīgā vidē ar kapitāla kontroli un vispārējo noguldījumu garantiju. Šādos apstākļos banku noguldījumi ir praktiski vienīgais drošais risinājums Islandes ietaupījumu turētājiem".⁽⁵⁰⁾

- (160) Otrkārt, šķiet skaidrs, ka bez šādas garantijas *Landsbankinn* varētu būt cietusi no noguldījumu masveida izņemšanas tāpat kā tās priekšgājēja banka⁽⁵¹⁾. Tādējādi bankai varētu būt bijis jāmaksā augstākas procentu likmes (lai kompensētu risku), lai piesaistītu noguldījumus vai pat vienkārši saglabātu to pašu noguldījumu apjomu. Attiecīgi Iestāde secina, ka noguldījumu garantija ietver priekšrocību bankai.

1.2.2. Selektivitāte

- (161) Otrkārt, atbalsta pasākumam jābūt selektīvam, lai dotu priekšroku "konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai". Kapitalizācijas pasākumi un *Spkef* darījums ir selektīvs, jo tie dod priekšrocību tikai *Landsbankinn*.
- (162) Turklāt, tā kā valsts atbalsts var būt selektīvs pat situācijās, kad viena vai vairākas ekonomikas nozares gūst priekšrocību, bet citas nē, Iestāde uzskata arī, ka valsts garantija noguldījumiem, no kuras gūst priekšrocību Islandes banku nozare kopumā, ir selektīva. Šis secinājums ir izdarāms arī no iepriekš minētajiem apsvērumiem, saskaņā ar kuriem bankām ir priekšrocība salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, kas piedāvā iespējas uzkrāt un ieguldīt naudu.

1.3. Konkurences kroplošana un ietekme uz tirdzniecību starp Līgumslēdzējām Pusēm

- (163) Pasākumi stiprina *Landsbankinn* pozīciju salīdzinājumā ar konkurentiem (vai iespējamiem konkurentiem) Islandē un citās EEZ valstīs. *Landsbankinn* ir uzņēmums, kas, kā iepriekš aprakstīts, darbojas finanšu tirgos, kuri ir atvērti starptautiskai konkurencei EEZ. Lai gan Islandes finanšu tirgi pašlaik ir diezgan izolēti, jo īpaši kapitāla kontroles dēļ, pārrobežu tirdzniecība (tās potenciāls) joprojām pastāv, un tirdzniecība, visticamāk, palielināsies, tiklīdz kapitāla kontrole tiks atcelta. Tāpēc jāuzskata, ka visi novērtējamie pasākumi kroplo konkurenci un ietekmē tirdzniecību starp EEZ līguma Līgumslēdzējām Pusēm.⁽⁵²⁾

1.4. Secinājums

- (164) Tāpēc Iestāde secina, ka Islandes valsts veiktie pasākumi jaunās bankas kapitalizācijā, noguldījumu garantija un *Spkef* darījums ietver valsts atbalstu EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē. Iestāde atgādina, ka tā lēmumos par krājbankām ir izdarījusi tādu pašu secinājumu attiecībā uz *SpSv* piešķirtajiem kapitalizācijas pasākumiem.

2. PROCEDŪRAS PRASĪBAS

- (165) Saskaņā ar Nolīguma par Iestādes un Tiesas izveidi 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu "EBTA Uzraudzības iestāde ir pietiekami savlaicīgi jāinformē, lai tā varētu iesniegt savus komentārus par jebkādiem plāniem piešķirt vai mainīt atbalstu (...). Attiecīgā valsts nedrīkst īstenot savus ierosinātos pasākumus, kamēr šī procedūra nav beigusies ar kādu galīgu lēmumu".

⁽⁵⁰⁾ Ekonomikas lietu ministra ziņojums Altīngam (2012. gada marts) "Islandes finanšu sistēmas turpmākā struktūra", 9.6. nodaļa, pieejams vietnē <http://eng.atvinnuvegaraduneyti.is/media/Acrobat/Future-Structure.pdf>.

⁽⁵¹⁾ Iestāde šajā saistībā min CBI vadītāja piezīmes, tas bankas finanšu stabilitātes ziņojuma par 2010. gada otro pusi priekšvārdā apgalvo, ka "finanšu iestāžu kapitalizāciju pašlaik aizsargā kapitāla kontrole un valdības paziņojums par noguldījumu garantiju". Sk. <http://www.sedlabanki.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=8260>, 5. lpp. Sk. arī Komisijas Lēmumus NN48/2008 "Garantiju sistēma Īrijas bankām", 46. un 47. punkts: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2008/nn048-08.pdf; un NN51/2008 "Garantiju sistēma Dānijas bankām": http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2008/nn051-08.pdf.

⁽⁵²⁾ Šajā saistībā sk. lietu 730/79 *Phillip Morris/Komisija, Recueil* [1980], 2671.

- (166) Islandes iestādes nepaziņoja Iestādei par atbalsta pasākumiem, uz kuriem attiecas lēmums par procedūras uzsākšanu, pirms to īstenošanas. Tas pats attiecas uz *Spkef* darījumu. Tāpēc Iestāde secina, ka Islandes iestādes nav ievērojušas savus pienākumus saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu. Attiecīgi šo atbalsta pasākumu veikšana bija nelikumīga.

3. ATBALSTA SADERĪBA

- (167) Vispirms Iestāde atzīmē, ka, lai gan *Landsbankinn* ir jauna juridiska struktūra, kas tika izveidota 2008. gadā, attiecībā uz iekšzemes operācijām tā acīm redzami ir *Landsbanki* ekonomiskā pārņēmēja, tādā nozīmē, ka starp šīm divām struktūrām ir ekonomiska nepārtrauktība. Islandes iestādes ir paskaidrojušas, ka vecās un jaunās bankas līdzīgo nosaukumu izmantošanas mērķis ir ļaut *Landsbankinn* kapitalizēt nemateriālās vērtības, kas Islandē joprojām tiek saistītas ar nosaukumu "*Landsbanki*". Tā kā šo saimniecisko darbību, ko *Landsbankinn* veica sākot no 2008. gada rudens, nebūtu bijis iespējams turpināt bez atbalsta, Iestāde uzskata banku par grūtībās nonākušu uzņēmumu.
- (168) Turklāt pasākumi, kuriem tiek veikts novērtējums, vienlaicīgi ir glābšanas un pārstrukturēšanas pasākumi. Kā apgalvots lēmumā par procedūras uzsākšanu, Iestāde varbūt būtu uz laiku apstiprinājusi pasākumus kā saderīgu glābšanas atbalstu, ja par tiem būtu paziņots pirms to īstenošanas, pirms to galīgās izskatīšanas, balstoties uz pārstrukturēšanas plānu. Tomēr, nesaņemusi savlaicīgu paziņojumu, Iestāde uzsāka oficiālu izmeklēšanas procedūru un pieprasīja iesniegt pārstrukturēšanas plānu. Kā norādīts iepriekš, šo pasākumu galīgā saderība ir atkarīga no tā, vai pārstrukturēšanas plāns atbilst kritērijiem, kas minēti Iestādes piemērojamajās valsts atbalsta pamatnostādņēs grūtības nonākušiem uzņēmumiem.

3.1. Saderības novērtējuma juridiskais pamats: EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunkts un Iestādes Pārstrukturēšanas pamatnostādnes

- (169) Lai gan valsts atbalstu tādiem grūtībās nonākušiem uzņēmumiem kā *Landsbankinn* parasti novērtē saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta c) apakšpunktu, Līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktā ir atļauts valsts atbalsts, kas "novērš nopietnus traucējumus kādas ES dalībvalsts vai EBTA valsts tautsaimniecībā". Kā noteikts Banku darbības pamatnostādņu 8. punktā ⁽³⁾, Iestāde vēlreiz apstiprina, ka saskaņā ar judikatūru un Eiropas Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunkts jāinterpretē šauri attiecībā uz to, ko var uzskatīt par nopietniem traucējumiem kādas EBTA valsts tautsaimniecībā.
- (170) Kā sīki aprakstīts iepriekš, Islandes iestādes ir paskaidrojušas, ka Islandes finanšu sistēmā 2008. oktobrī iestājās sistēmiskas krīzes stāvoklis, kā rezultātā dažu dienu laikā bankrotēja tās lielākās bankas, kā arī lielākās krājbankas. Bankrotējušo finanšu iestāžu kopējā tirgus daļa pārsniedza 90 % gandrīz visos Islandes finanšu tirgus segmentos. Grūtības papildināja uzticības zaudēšana valsts valūtai. Finanšu krīze smagi skāra Islandes reālo ekonomiku. Lai gan kopš krīzes sākuma ir pagājuši vairāk nekā trīs gadi, Islandes finanšu sistēma joprojām ir neaizsargāta. Lai arī kopš 2008. gada situācija ir ievērojami uzlabojusies, ir skaidrs, ka laikā, kad tika veikti pasākumi, to mērķis bija novērst nopietnus traucējumus Islandes tautsaimniecībā.

- (171) Attiecīgi tiek uzskatīts, ka šajā gadījumā piemēro EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu.

⁽³⁾ Sk. Iestādes Valsts atbalsta pamatnostādņu VIII daļu. Pagaidu noteikumi attiecībā uz finanšu krīzi. Valsts atbalsta noteikumu piemērošana pasākumiem, kas veikti attiecībā uz finanšu iestādēm saistībā ar pašreizējo globālo finanšu krīzi, pieejami vietnē <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkID=16604&1=1>.

Pārstrukturēšanas ziņojuma piemērošana

- (172) Iestādes Valsts atbalsta pamatnostādņēs par finanšu nozares dzīvotspējas atjaunošanu un tās pārstrukturēšanas pasākumu novērtējumu pašreizējās krīzes apstākļos atbilstīgi valsts atbalsta noteikumiem ⁽⁵⁴⁾ ("Pārstrukturēšanas pamatnostādnes") paredzēti valsts atbalsta noteikumi, ko piemēro finanšu iestāžu pārstrukturēšanai pašreizējā krīzes situācijā. Saskaņā ar Pārstrukturēšanas pamatnostādņēm, lai finanšu iestādes pārstrukturēšana pašreizējās finanšu krīzes apstākļos būtu saderīga ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu, tai:
- i) jāatjauno bankas dzīvotspēja;
 - ii) jāietver pietiekams atbalsta saņēmēja paša ieguldījums (sloga sadalījums);
 - iii) jāietver pietiekami pasākumi, kas ierobežo konkurences kropļošanu.
- (173) Tādējādi Iestāde, balstoties uz iesniegto *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plānu, turpmāk novērtēs, vai ir ievēroti šie kritēriji un vai iepriekš aprakstītie atbalsta pasākumi veido saderīgu pārstrukturēšanas atbalstu.

3.2. Dzīvotspējas atjaunošana

- (174) Pārstrukturēšanas atbalsta saņēmēja ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošana ir galvenais šāda atbalsta mērķis, un novērtējums, vai pārstrukturēšanas atbalsts to palīdzēs sasniegt, ir nozīmīgs aspekts, lai noteiktu tā saderību.
- (175) Kā norādīts iepriekš, satricinājumi Islandes ekonomikā 2008. gada agrā rudenī, tādu ārkārtas pasākumu esamība kā kapitāla kontrole, mainīga normatīvā vide un makroekonomiskās attīstības izredzes, kas zināmā mērā saglabājas nenoteiktas, rada grūtības bankai darboties ar peļņu un nodrošināt tās ilgtermiņa dzīvotspēju. Vispirms Iestāde uzsver, ka šis apsvēruma jāpatur prātā turpmākajā novērtējumā.
- (176) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 2. iedaļā noteikts, ka EEZ valstij jāiesniedz visaptverošs un sīki izstrādāts pārstrukturēšanas plāns, kas sniedz pilnu informāciju par uzņēmējdarbības modeli un kas atjauno bankas ilgtermiņa dzīvotspēju. Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 10. punktā noteikta prasība, ka pārstrukturēšanas plānā jānorāda minētās bankas grūtību iemesli un tās trūkumi, kā arī jāizklāsta, kā ierosinātie pārstrukturēšanas pasākumi novērsīs konkrētās bankas problēmas.
- (177) Kā aprakstīts iepriekš, *Landsbanki* grūtību iemesli ir paskaidroti pārstrukturēšanas plānā, kā arī īpašās izmeklēšanas komisijas ziņojumā. Īpašās izmeklēšanas komisijas ziņojumā starp galvenajiem apzinātajiem iemesliem bankas līmenī minēti faktori, kas noveda pie bankrota, t. i., vāja riska pārvaldība, pārmērīga gatavība uzņemties risku, ārkārtīgi cieša saistība starp īpašniekiem un lielākajiem aizņēmējiem, pārāk liela izaugsme pārāk īsā laikposmā, pieredzes trūkums pasaules tirgos, viegli aizdevumu izsniegšanas noteikumi, iekšējo pārbaužu un kontroles trūkums un trūkumi uzņēmējdarbības kultūrā un stratēģijā. Banka ļoti paļāvās arī uz īstermiņa lielo klientu finansējumu, un tai bija jāiegūst daudzi noguldījumi ārvalstīs, lai varētu finansēt savas operācijas. Tas palielināja jau esošo valūtas nelīdzsvarotību.

⁽⁵⁴⁾ Finanšu nozares dzīvotspējas atjaunošana un tās pārstrukturēšanas pasākumu novērtējums pašreizējās krīzes apstākļos atbilstīgi valsts atbalsta noteikumiem, ko Iestāde pieņēmusi 2009. gada 25. novembrī saskaņā ar VII nodaļu: Pagaīdu noteikumi attiecībā uz finanšu krīzi, kas paplašināti ar 2012. gada Finanšu krīzes pamatnostādņēm. Pieejami Iestādes tīmekļa vietnē: <http://www.eftasurv.int/media/state-aid-guidelines/Part-VIII—Return-to-viability-and-the-assessment-of-restructuring-measures-in-the-financial-sector.pdf>.

Regulējošie pasākumi attiecībā uz dzīvotspēju

- (178) Iestāde uzskata, ka *Landsbanki* bankrotu un Islandes finanšu nozares sabrukumu izraisīja arī daudzi Islandei raksturīgi faktori saistībā ar tās mazo apjomu un tiesiskā regulējuma un uzraudzības trūkumiem, ko uzsvērusi īpašā izmeklēšanas komisija. *Landsbankinn* ilgtermiņa dzīvotspēja tāpat kā jebkuras Islandes bankas ilgtermiņa dzīvotspēja ir atkarīga arī no tā, vai ir mazināti šie uzraudzības un tiesiskā regulējuma trūkumi.
- (179) Šajā saistībā Iestāde pozitīvi vērtē Islandes iestāžu veiktos grozījumus regulējuma un uzraudzības sistēmā, kas paskaidroti pielikumā.
- (180) Pirmkārt, ir palielinātas FME pilnvaras un kompetences, cita starpā ar jaunu atbildību attiecībā uz lieliem atsevišķiem riska darījumiem un ar tiem saistītajiem riskiem, kas, kā uzskata Iestāde, risina vienu no faktoriem, kuri izraisīja finanšu sistēmas sabrukumu.
- (181) Otrkārt, īslaicīgi augstas CAD koeficienta prasības un vairāki noteikumi attiecībā uz nodrošināšanu, jo īpaši aizliegums paplašināt kredītu pret pašu akciju nodrošinājumu, izstrādāti, lai nodrošinātu, ka Islandes bankas nevar darboties ar vāju kapitāla pozīciju. Iestāde uzskata, ka šie pasākumi veicinās Islandes banku noturību.
- (182) Treškārt, ir ieviesti vairāki pasākumi attiecībā uz direktoru un padomes locekļu tiesībām tikt izraudzītiem, kā arī uz to atalgojumu. Turklāt attiecībā uz aizdevumiem saistītajām pusēm (piemēram, īpašniekiem) ir izveidoti stingrāki noteikumi, un FME tagad var aizliegt bankai veikt konkrētas darbības. Ir grozīti arī ārējie un iekšējie grāmatvedības noteikumi. Piemēram, ir saīsināts laikposms, cik ilgi ārējais grāmatvedis var strādāt vienā bankā. Iestāde pozitīvi vērtē to, ka šo pasākumu mērķis ir novērst notikumu atkārtošanos attiecībā uz īpašniekiem un augsta ranga amatpersonām. Pasākumi palielina arī ārējā riska uzraudzību, kas kopā mazina draudus bankas dzīvotspējai.
- (183) Ceturtkārt, Islandes iestādes uzskata, ka jau minētā FME iespēja ierobežot bankas darbības, ir ieviesta arī tāpēc, ka Islandes komercbankas pirms krīzes pieņēma noguldījumus lielā apjomā. Turklāt Iestāde uzskata, ka jaunie noteikumi par likviditāti un ārvalstu valūtas līdzsvaru ⁽⁵⁵⁾ arī ietver konkrētus aizliegumus attiecībā uz bankas spēju piesaistīt neproporcionāli lielus ārvalstu noguldījumu apjomus, ja tie varētu padarīt bankas uzņēmējdarbību vājāku un neaizsargātāku pret ārvalstu valūtas maiņas un likviditātes riskiem. Iestāde atzinīgi vērtē to, ka Islandes iestādes ir ņēmušas vērā šo trūkumu tiesiskajā regulējumā.

⁽⁵⁵⁾ Jaunie CBI pieņemtie noteikumi par ārvalstu valūtas maiņas līdzsvaru stājās spēkā 2011. gada 1. janvārī. Šo noteikumu mērķis ir ierobežot ārvalstu valūtas maiņas risku, nepieļaujot, ka ārvalstu valūtas maiņas līdzsvars pārsniedz noteiktos ierobežojumus. Viena no vissvarīgākajām izmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējiem noteikumu versijām ir tā, ka pieļaujamā atvērtā ārvalstu valūtas maiņas pozīcija atsevišķās valūtās ir samazinājusies no 20 % līdz 15 % no pašu kapitāla un pieļaujamais kopējais ārvalstu valūtas maiņas līdzsvars ir pazeminājies no 30 % līdz 15 %. Ziņojumi par ārvalstu valūtas maiņu arī ir detalizētāki nekā iepriekš, jo ārvalstu valūtā denominētie aktīvi un pasīvi ir klasificēti pēc to veida: aizdevumi, obligācijas, kapitāla vērtspapīri, akcijas kopieguldījumu fondos, noguldījumi, nolīgumi ar procentu likmēm, parādi Centrālajai bankai utt. Ja ārvalstu valūtas maiņas līdzsvars novirzās no noteikumos minētajiem ierobežojumiem, attiecīgajam finanšu uzņēmumam jārikojas, lai novērstu šo atšķirību ne ilgāk kā trijās darba dienās. Ja finanšu uzņēmuma pasākumi nepalīdz to sasniegt, CBI var aprēķināt periodiskas soda naudas. CBI ir veikusi arī citus pasākumus, lai ierobežotu ārvalstu valūtas maiņas nelīdzsvarotību, piemēram, noslēdzot valūtas mijmaiņas darījumu līgumu ar vienu no komercbankām, kā arī iepērkot ārvalstu valūtu. CBI uzskata, ka šie pasākumi veicina lielāku finanšu stabilitāti un atbalsta CBI neaizņemtās ārvalstu valūtas maiņas rezerves.

Landsbankinn pārstrukturēšanas plāns

- (184) Attiecībā uz pārstrukturēšanas plānu un pasākumiem bankas līmenī *Landsbankinn* būtībā ir izveidota pēc tradicionālā banku modeļa, kas pievēršas savām spēcīgākajām jomām – iekšzemes maza apjoma un korporatīvajiem bankas pakalpojumiem, un tās galvenais finansējums būs iekšzemes klientu noguldījumi.
- (185) Kā norādīts iepriekš, *Landsbankinn* salīdzinājumā ar tās priekšgājēju banku no tās izveidošanas brīža bija daudz mazāks aizņemto līdzekļu īpatsvars. Tā kā lielākā daļa no liela apjoma parādsaistībām palika *Landsbanki* īpašumā, tai saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu nevajadzēs paļauties uz refinansēšanu, emitējot nenodrošinātas obligācijas starptautiskos tirgos, kas pašreizējā situācijā, visticamāk, būtu problemātiska perspektīva.
- (186) Būtībā refinansēšanas atkarība no lielo klientu tirgiem un vēlāk no ārvalstu noguldījumiem izrādījās viens no galvenajiem *Landsbanki* bankrota iemesliem. No otras puses, *Landsbankinn* finansējums līdz šim ir bijis lielā mērā balstīts uz noguldījumiem un pašu kapitālu (vairāk nekā 70 %), un pārstrukturēšanas plānā paredzēts noguldījumu no kopējiem pasīviem neliels palielinājums. Pārstrukturēšanas plānā redzams, ka pārstrukturēšanas periodā [...] nerodas būtiska refinansēšanas nepieciešamība, un Iestāde pozitīvi vērtē to, ka ne veiksmīga atgriešanās starptautiskos tirgos nenodrošinātu aizdevumu dēļ, ne mazāk rosinoša nodrošināto obligāciju emitēšana nav ietverta pieņēmumos, uz kuriem ir balstīta finansējuma prognoze.
- (187) Attiecībā uz iepriekš minēto iespēju veiksmīgi emitēt nenodrošinātas obligācijas banka apgalvo, ka pašlaik ierobežotā ieguldītāju interese par šādām parādsaistībām varētu atkal atjaunoties, kad tiks atcelta neierobežotā noguldījumu garantija un jo īpaši noguldījumu prioritāte, kas pašlaik samazina citu veidu parādsaistību pievilcību.
- (188) Balstoties uz Islandes iestāžu iesniegtajiem faktiem, Iestāde uzskata, ka bankas finansēšanas situācija izskatās stabila līdz pārstrukturēšanas perioda beigām. Ņemot vērā nenoteiktību saistībā ar noguldījumu garantiju un kapitāla kontroli, kā arī (valsts) parāda vērtspapīru tirgu neskaidro turpmāko attīstību, tā nevar secināt, vai *Landsbankinn* ilgtermiņa finansēšanas stratēģija realizēsies ilgtermiņā, kā prognozēts. Tomēr, ņemot vērā finansēšanas prognožu stabilitāti, jo īpaši ciešo saistību uz noguldījumiem un pašu kapitālu pārstrukturēšanas periodā, un šādu parādu veidu lielo daļu bilancē, Iestāde pieļauj, ka nelielas izmaiņas finansēšanas stratēģijā neapdraudētu bankas dzīvotspēju.
- (189) Attiecībā uz aktīvu pusi bilancē lielākā daļa no riskantajiem starptautiskajiem aktīviem arī palika *Landsbanki* īpašumā. Tā rezultātā bilance ir samazinājusies par aptuveni 75 %. Tādējādi ir novērsts *Landsbanki* uzņēmējdarbības modeļa galvenais trūkums – paļāvība uz riskantiem starptautiskiem aktīviem un jo īpaši lielā atkarība no investīciju bankas pakalpojumu peļņas (43 % no peļņas pirms krīzes) bez atbilstoša riska novērtējuma un ar ierobežotām zināšanām par tirgu. Iestāde atzinīgi vērtē to, ka saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu banka nākotnē neiesaistīsies līdzīgā uzņēmējdarbībā, bet drīzāk pievērsīsies savai tradicionālajai pamatuzņēmējdarbībai.
- (190) Acīm redzami banka kopš tās izveidošanas ir piedzīvojusi izaugsmi, jo īpaši līdz ar *SpSv* iegādi, kā aprakstīts iepriekš. Tomēr saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu tam nav lielas ietekmes uz *Landsbankinn* uzņēmējdarbības modeli, jo *SpKef* un *SpSv* galvenokārt nodarbojās ar iekšzemes aktīvu ar *Landsbankinn* portfelim līdzīgām īpašībām izvietojumu. Jebkurā gadījumā Iestāde uzskata, ka turpmāk aprakstītās samazināšanas saistības palīdzēs *Landsbankinn* pievērsties tās pamatuzņēmējdarbībai. Saistības slēgt [...] filiāles pārstrukturēšanas periodā palīdzēs *Landsbankinn* paaugstināt efektivitāti.

- (191) Nozīmīgs izaicinājums bankai ir no *Landsbanki* pārvesto aizdevumu pārstrukturēšana. Šajā saistībā Iestāde pozitīvi vērtē to, ka šis pārstrukturēšanas process ir bankas prioritāte, kā tas ir redzams daudzos vispārīgos un individuālos banku priekšlikumos tās klientiem ar pārmērīgu aizņemto līdzekļu apjomu. Tā ir izveidojusi arī Pārstrukturēšanas struktūrvienību ar labu personāla sastāvu. Lai gan process nav progresējis tik ātri, kā bija sākumā plānots, daudz kas jau ir sasniegts. Piemēram, līdz 2012. gada 30. martam 75 % no kopējā pārstrukturējamā parāda ir veikta zināma veida parāda koriģēšana. Turklāt Islandes iestādes apgalvo, ka lielākā daļa no uzņēmumiem pēc pārstrukturēšanas bija spējīgi segt savu parādu.
- (192) Iestāde to uzskata par *Landsbankinn* pārstrukturēšanas metožu pareizības rādītāju un pierādījumu, ka banka tiešām ir izvirzījusi sava aizdevumu portfeļa pārstrukturēšanu par prioritāti. Turklāt, balstoties uz progresu, kas sasniegts līdz šim, izskatās reāli, ka banka var sasniegt savu mērķi pabeigt 92 % no pārstrukturēšanas (rēķinot pēc kopējā aizdevumu apjoma) līdz 2012. gada beigām.
- (193) Iestāde pozitīvi vērtē arī to, ka pārstrukturēšanas plānā paredzēts tikai [...] % paaugstinājums attiecībā aizdevumiem klientiem pārstrukturēšanas periodā. Tas izskatās ticami pašreizējā ekonomiskajā vidē. Tā arī uzskata, ka mazāks pašu kapitāla un kapitāla instrumentu nozīmīgums un jo īpaši pārdošanas saistība [...] (sk pielikumu) turpmāk samazinās *Landsbankinn* aktīvu portfeļa risku.
- (194) Kopumā, izņemot neparedzētu makroekonomiskās vides attīstību Islandē vai ārvalstīs, tas nozīmētu, ka vismaz pārstrukturēšanas perioda beigās *Landsbankinn* bilances stāvoklis būs relatīvi labvēlīgs un aizdevumu portfeļi labi darbosies.
- (195) Kā norādīts iepriekš, *Landsbanki* vājā kapitalizācija bija viens no faktoriem, kas noveda pie tās bankrota. *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plānā paredzēts, ka banka saglabās CAD koeficientu augstu virs minimālā 16 % apmēra visā pārstrukturēšanas periodā. Šis koeficients ir arī augstu virs turpmākajam periodam noteiktās "Bāzele III" minimālās prasības – 10,5 %. Pat pietiekami stingrajā stresa testā, kuru veica *Landsbankinn* un kurš atbilda Pārstrukturēšanas pamatnostādņu prasībai "stresa situācijas pasaules līmeņa ekonomikas lejupslīdes kontekstā" (sk. attiecīgo 13. punktu), CAD koeficients nenokristos zem šā augstā sliekšņa. Iestāde uzskata par piesardzīgu un iepriecinošu to, ka pat stresa gadījumā ar vislielāko ietekmi uz *Landsbankinn* kapitāla bāzi – būtībā eurozonas sadalīšanās gadījumā – banka saglabātu [...] % kapitāla pārpalikumu, kas darbības vidē, kā aprakstīts iepriekš, dod *Landsbankinn* būtisku rezervi rīkoties negatīvu pavērsienu gadījumā.
- (196) Turklāt *Landsbankinn* CAD koeficients pārstrukturēšanas periodā turpinās pakāpeniski paaugstināties. Pamatojoties uz to, Iestāde uzskata, ka *Landsbankinn* kapitalizācijas rezultātā banka ir pietiekami elastīga.
- (197) Attiecībā uz bankas likviditātes pozīciju Iestāde atzīmē, ka pašlaik šķiet, ka tā ir pietiekami spēcīga un nav pazīmju, ka situācija varētu ievērojami pasliktināties pārstrukturēšanas periodā. Iestāde pozitīvi vērtē to, ka banka jau ir sākusi piemērot savu likviditātes politiku turpmākajai "Bāzele III" prasībai. Tā uzskata, ka bankas pašreizējā LCR [...] % apmērā ir iepriecinošs rādītājs, jo īpaši salīdzinājumā ar vidējo rādītāju 83 %, kas bija noteikts bankas starptautisko strīdu izšķiršanas pētījumā, kurš aptvēra vairāk nekā 200 bankas⁽⁵⁶⁾. Turklāt Iestāde uzskata, ka saskaņā ar bankas likviditātes koeficienta stresa testu *Landsbankinn* likviditātes situācija ir stabila.

⁽⁵⁶⁾ Sk. <http://www.bis.org/press/p120412a.htm>.

- (198) Iestāde atzinīgi vērtē arī izmaiņas *Landsbankinn* korporatīvajā pārvaldībā un galveno amatpersonu maiņu. Līdzīgi Iestāde uzskata, ka lielāka riska pārvaldības loma, kā aprakstīts iepriekš, risina trūkumus *Landsbankinn* uzņēmējdarbības modeli un palīdzēs veikt objektīvāku un profesionālāku bankas operāciju riska novērtējumu.
- (199) Pārstrukturēšanas pamatnostādņēs noteikts arī tas, ka pārstrukturēšanas plānā ir uzskatāmi jāparāda, kā banka pēc iespējas drīz bez valsts atbalsta atjaunos ilgtermiņa dzīvotspēju. Jo īpaši bankai ir jāspēj gūt atbilstīgu peļņu no pašu kapitāla, tajā pašā laikā sedzot visas savas parastās darbības izmaksas un ievērojot attiecīgās regulējuma prasības. Jo īpaši Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 13. punktā norādīts, ka ilgtermiņa dzīvotspēja ir sasniegta, kad banka spēj segt visas savas izmaksas, ietverot nolietojuma un finansiālās izmaksas, un, ievērojot bankas riska profilu, gūt atbilstīgu peļņu no pašu kapitāla.
- (200) Šajā saistībā Iestāde atgādina, ka ekonomikas vide, kurā *Landsbankinn* darbojas, radītu grūtības jebkurai bankai. Turklāt, Iestāde uzskata, ka pašlaik visām bankām Islandē ir grūtības bilancē starp ienesīguma paaugstināšanu un drošas (t. i., augstas) kapitāla bāzes saglabāšanu. Ņemot to vērā, Iestāde ir apmierināta ar pārstrukturēšanas plānā prognozēto ienesīgumu, kas, neskatoties uz augstu kapitāla rādītāju, būs atbilstošs visā pārstrukturēšanas periodā. No 2009. gada līdz 2014. gadam ROE svārstās no [> 5] % līdz [> 15] %.
- (201) Tomēr, kā aprakstīts iepriekš, šo svārstību iemesls ir arī nestandarta situācijas un notikumi, piemēram, vērtējuma ieguvumi no aktīviem, kas pārvesti no *Landsbanki*. Tādi vienreizēji notikumi kā negaidīti veiksmīga meitasuzņēmumu pārdošana, no vienas puses, un nesenā Augstākās tiesas nolēmuma par ārvalstu valūtā izsniegtajiem aizdevumiem rezultātā radusies daļēja norakstīšana, no otras puses, arī var būt ietekmējuši situāciju. Islandes iestāžu iesniegtais aprēķins, kurā no peļņas un zaudējumu pārskata (*P&L*) ir izņemti šie nestandarta posteņi, norāda, ka banka ir guvusi un turpinās gūt nosacīti stabili peļņu sākot no 2011. gada. Iepriekš minētajā uzņēmuma "Islandes valsts finanšu ieguldījumi" ("*ISFI*") ziņojumā ir atbalstīts šis secinājums. Nav skaidrs, vai šie aprēķini atspoguļo tikai bankas "pamata ienesīgumu". Tomēr Iestāde atzīmē, ka pārstrukturēšanas periodā diskonta nozīmīgums strauji samazinās un banka saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu periodā no 2012. gada līdz 2014. gadam paredz pamata peļņu no aptuveni ISK [...] līdz [...] miljardiem gadā.
- (202) Daži no būtiskākajiem un detalizētākajiem finanšu plānošanas aspektiem tika minēti iepriekš. Iestāde uzskata, ka šie pieņēmumi kopumā šķiet pietiekami piesardzīgi, ņemot vērā sarežģīto darbības vidi. Attiecībā uz peļņu no procentu likmēm Iestāde atzīmē, ka arī pēc prognozētās pazemināšanās līdz [...] % tā būs diezgan augsta, salīdzinot ar starptautiskiem rādītājiem. ⁽⁵⁷⁾ Islandes iestādes uzskata, ka peļņa ir bijusi aptuveni šādā vai augstākā līmenī visās pēdējās desmitgadēs. Cita starpā tā iemesls ir augstās procentu likmes Islandē, zemāka hipotēku daļa aizdevumu portfelī un mazāks banku apjoms. Iestāde uzskata, ka šie paskaidrojumi ir saprātīgi un tāpēc šis finanšu plānošanas aspekts ir pietiekami ticams.
- (203) Vēl viens nozīmīgs nākotnes ienesīguma pamats ir lielāki maksu un komisijas maksu ienākumi, kas pēc prognozēm palielināsies par aptuveni [...] %. Šā palielinājuma rezultātā 2014. gadā peļņa būtu vairāk nekā ISK [...] miljardi. Islandes iestādes uzskata, ka šīs prognozes ir ticamas, jo tāda uzņēmējdarbība kā ar akciju tirgu saistīti darījumi un ārvalstu valūtas tirdzniecība pēc sabrukuma un kapitāla kontroles ieviešanas praktiski bija pārtraukta.

⁽⁵⁷⁾ Sal., piemēram, ar *CBI* finanšu stabilitātes ziņojumu par 2011. gada otro pusi, saskaņā ar kuru peļņa no procentu likmēm Islandē ir aptuveni 2–3 reizes lielāka nekā citās Ziemeļu valstīs.

- (204) Kā aprakstīts iepriekš, banka ir veikusi vairākas iniciatīvas, lai uzlabotu efektivitāti un samazinātu izmaksas, cita starpā iepriekš aprakstīto plānoto darbinieku skaita samazināšanu, apņemšanos slēgt [...] filiāles un vispārēju operāciju pilnveidošanu. Šiem pasākumiem kopumā būtu jāsamazina izmaksu attiecība pret ieņēmumiem no 57,2 % līdz [...] % 2014. gadā. Iestāde atzinīgi vērtē šos centienus, jo pašreizējā attiecība salīdzinājumā ar starptautiskiem rādītājiem šķiet diezgan augsta. Iestāde arī uzskata, ka ir ticams, ka šo mērķi ir iespējams sasniegt.
- (205) Bez iepriekš minētā ir acīm redzams, ka pārstrukturēšanas plāns ir balstīts uz daudziem citiem pieņēmumiem. Iestāde ir centusies rūpīgi pārbaudīt tos pieņēmumus, kas šķiet vispiemērotākie un būtiski ietekmē *Landsbankinn* dzīvotspēju nākotnē. Makroekonomiskie pieņēmumi šķiet lielā mērā atbilstoši CBI prognozēm. Kopumā pieņēmumi, uz kuriem ir balstīts pārstrukturēšanas plāns, šķiet pietiekami piesardzīgi, lai ļautu secināt, ka bankas veiktie pārstrukturēšanas pasākumi ir pietiekami, lai nodrošinātu tās ilgtermiņa dzīvotspēju, izņemot negaidītus nelabvēlīgus notikumus neparedzētā apjomā un ar neparedzētām sekām.
- (206) Ņemot vērā iepriekš minētos elementus, Iestāde uzskata, ka pārstrukturēšanas plāns uzskatāmi pierāda bankas ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošanu. Tāpēc Iestāde secina, ka ir ievēroti Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 2. iedaļas noteikumi.

3.3. Paša ieguldījums/sloga sadalījums

- (207) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 22. punkts paredz: "Lai ierobežotu konkurences traucējumus un novērstu morālu kaitējumu, atbalsts jāierobežo līdz nepieciešamajam minimumam un atbalsta saņēmējam jādod attiecīgs paša ieguldījums pārstrukturēšanas izmaksās. Bankai un tā kapitāla turētājiem jāiegulda pārstrukturēšanās pasākumos pēc iespējas vairāk pašu līdzekļu. Tas vajadzīgs, lai nodrošinātu to, ka pārstrukturētās bankas uzņemas adekvātu atbildības daļu par savas pagātnes rīcības sekām, un lai radītu piemērotas iniciatīvas to rīcībai nākotnē".
- (208) Šajā saistībā Iestāde atgādina konkrētā gadījuma izšķirošo aspektu. Kad *Landsbankinn* tika izveidota, balstoties uz *Landsbanki* iekšzemes operācijām, akcionāru ieguldījumi *Landsbanki* tika pilnībā likvidēti, un tādējādi tie ir cik vien iespējams palīdzējuši *Landsbankinn* pārstrukturēšanā. Turklāt *Landsbanki* kreditoriem bija jāuzņemas ievērojami zaudējumi⁽⁵⁸⁾ vai vismaz risks par savu ieguldījumu atkarībā no tā, kāds bija uz *Landsbankinn* pārvesto aktīvu (ar iespējamo obligāciju) darbības ienesīgums. Tāpēc, ciktāl tas attiecas uz *Landsbanki* īpašniekiem un kreditoriem, sloga sadalījuma kritērijs ir ievērots un morālā kaitējuma jautājums tiek risināts.
- (209) Papildus iepriekš minētajam Iestādei jānovērtē, vai valsts atbalsts, ko saņēma *Landsbankinn*, bija ierobežots līdz nepieciešamajam minimumam.
- (210) Attiecībā uz kapitalizācijas pasākumiem jānorāda, ka *Landsbankinn* sākotnējā kapitalizācija tās izveidošanas brīdī bija zem FME kapitāla prasībām (13 %, nevis 16 %). Pēc vienošanās noslēgšanas ar *Landsbanki* 2009. gadā CAD koeficients sasniedza 15 % – 1 procentpunktu mazāku par FME noteikto minimālo koeficientu –, kā rezultātā tika piešķirts pagaidu izņēmums. Šajā saistībā Iestāde atzīmē, ka kapitāla rādītājs (nākotnē) galvenokārt bija atkarīgs no tā, vai no *Landsbanki* uz *Landsbankinn* pārvesto aktīvu novērtējums ir bijis veikts precīzi. Tas, ka *Landsbankinn* CAD koeficients pēc tam pieauga tik spēcīgi, lai ļautu tai pārņemt Spkef un vēlāk SpSv operācijas, ir pamatots ar pārvesto aktīvu uzskaites vērtības pierēģistrēšanu. Pēc Iestādes domām tas, ka CAD koeficients vēlāk tik spēcīgi atbūvējās, nav iemesls, lai uzskatītu, ka valsts sākotnēji pārmērīgi kapitalizēja *Landsbankinn*.

⁽⁵⁸⁾ Precīzs zaudējumu apjoms joprojām ir neskaidrs, un tas mainās atkarībā no klasifikācijas. Zaudējumu rādītājus saskaņā ar pašreizējiem novērtējumiem var atrast vietnē http://www.lbi.is/library/Opin-gogn/skyrslan/Opna%20netið%20-%20CreditorsMeeting_31Mai2012%20-%20ÍslenskaME.pdf, saskaņā ar kuriem pasīvi īpašumā ir aptuveni 3 reizes lielāki nekā aktīvi.

- (211) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 26. punktā noteikts, ka bankām, saņemot pārstrukturēšanas atbalstu, “jāspēj no darbības rezultātā iegūtās peļņas samaksāt par kapitālu, tostarp ar dividendēm un kuponiem par nesamaksātiem subordinētiem aizdevumiem”.
- (212) Iestāde pamatoja savas valsts atbalsta vadlīnijas attiecībā uz kapitāla iepludināšanu ar akcijām 2012. gadā. Finanšu krīzes pamatnostādņu 2012. gadam 7.–8. punktā noteikts: “Ņemot vērā regulatīvās izmaiņas un mainīgos tirgus apstākļus, Komisija paredz, ka valsts kapitāla injekcijas nākotnē parasti var tikt veiktas, izmantojot akcijas ar mainīgu iesaistību. Ir vēlams precizēt noteikumus par cenu noteikšanu kapitāla injekcijai, ņemot vērā, ka atlīdzība par šādām akcijām ir (nenoteiktas) dividendes un kapitāla pieaugums, tādēļ ir sarežģīti tieši novērtēt *ex-ante* atlīdzību par šādiem instrumentiem. Līdz ar to Iestāde atlīdzību par šādām kapitāla injekcijām novērtēs, pamatojoties uz akciju emisijas cenu. Kapitāla injekcijas būtu jāparaksta, nosakot pietiekamu diskonta likmi akcijas cenai (pēc pielāgošanas “vērtības samazināšanās efektam”), tieši pirms tiek paziņots par kapitāla injekciju, lai attiecīgajai valstij sniegtu pietiekamas garantijas par atbilstošu atlīdzību”⁽⁵⁹⁾.
- (213) Iestāde uzskata, ka šis noteikums nav tieši piemērojams konkrētajā gadījumā, jo valsts faktiski kapitalizēja jauno banku. Tāpēc tā nevarēja aizstāt vecos akcionārus tiešā vārda nozīmē. Tomēr noteikuma loģiskais pamats ir tāds, ka pietiekama aizstātā līdzdalība un turpmākā peļņa tiktu piešķirta valstij, kurai bija jāuzņemas risks, iepludinot kapitālu grūtībās nonākušā uzņēmumā.
- (214) Konkrētajā gadījumā ir acīm redzams, ka valsts ieguva lielāko daļu (81,33 %) no līdzdalības *Landsbankinn* un tātad saņems to pašu turpmākās peļņas daļu, savukārt iepriekšējie akcionāri nesaņems neko. Pašreizējie mazāko akciju daļu turētāji, kas ir bijušie kreditori, saņems turpmāko peļņu. Tomēr, kā minēts iepriekš, tiem, visticamāk, tomēr būs ievērojami zaudējumi.
- (215) Turklāt *Landsbankinn* darbība kopš tās izveidošanas ir bijusi atbilstoša, un pārstrukturēšanas plānā paredzēta stabila peļņa turpmākajos gados. Tāpēc Iestāde uzskata, ka Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 26. punkta prasība kopā ar Finanšu krīzes pamatnostādņu 8. punkta prasību ir ievērojama.
- (216) Lai gan *Spkef* līgums, kā aprakstīts iepriekš, ietver valsts atbalsta elementus, Iestāde uzskata, ka tas ir izveidots tādā veidā, lai nepieļautu, ka *Landsbankinn* saņem tiešu finansiālu priekšrocību. Šajā saistībā tā atgādina, ka galīgo kompensāciju par *Spkef* noguldījumu pārņemšanu noteica neatkarīga arbitražas komiteja. Tāpēc šis darījums būtībā ir kompensācija *Landsbankinn*, par kādu panākta vienošanās, apmaiņā pret *Spkef* noguldījumu saistību uzņemšanos. Iestāde neuzskata, ka šim atbalstam ir būtiska nozīme tās sloga sadalījuma novērtējumā. Tomēr papildu nemateriālajām vērtībām un tirgus daļai, ko *Landsbankinn* ieguva ar šo darījumu, ir lielāka nozīme uz turpmāk aprakstīto konkurences kropļošanas novērtējumam.

⁽⁵⁹⁾ Finanšu krīzes pamatnostādnes 2012. gadam, ko Iestāde pieņēma 2011. gada 14. decembrī, VII nodaļa: Pagaidu noteikumi attiecībā uz finanšu krīzi. Pieejami Iestādes tīmekļa vietnē: <http://www.efasurv.int/media/state-aid-guidelines/Part-VIII—Financial-Crisis-Guidelines-2012.pdf>. Izcēlums pievienots.

- (217) Visbeidzot attiecībā uz noguldījumu garantiju Iestāde jau lēmumā par procedūras uzsākšanu ir norādījusi, ka, ņemot vērā tā brīža ārkārtējos apstākļus, tā varētu būt atbilstošs līdzeklis, lai saglabātu finanšu stabilitāti Islandē. Tomēr ir skaidrs, ka šādu atbalstu nevar apstiprināt uz nenoteiktu laiku.
- (218) Tādējādi, lai šo valsts atbalstu uzskatītu par ierobežotu līdz nepieciešamajam minimumam, Iestāde uzskata, ka tas jāpārtrauc pēc iespējas drīzāk. Tāpēc Iestāde atzinīgi vērtē Islandes iestāžu nolūku atcelt noguldījumu garantiju pirms kapitāla kontroles atcelšanas, tātad saskaņā ar pašreizējo plānu ne vēlāk kā 2013. gada beigās.
- (219) Lai kompensētu kapitāla kontroles atcelšanas kavēšanos un atspoguļotu savu viedokli, ka dzīvotspējīgai bankai būtu jāvar konkurēt tirgū bez šādas vispārējās garantijas aizsardzības noguldījumiem, Iestāde ļaus piemērot noguldījumu garantiju tikai līdz 2014. gada beigām. ⁽⁶⁰⁾ Pēc tam noguldījumu aizsardzība būtu jāveic tikai, piemērojot EEZ tiesību aktus attiecībā uz noguldījumu garantijām.
- (220) Iestāde secina, ka *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plāns nodrošina, ka atbalsts ir ierobežots līdz nepieciešamajam minimumam un ka atbalsta saņēmējs, akcionāri un tās priekšgājējas bankas parādu turētāji ir ievērojamā mērā piedalījušies sloga sadalījumā. Tādējādi pārstrukturēšanas atbalsts atbilst Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 3. iedaļai.

3.4. Konkurences traucējumu jeb kropļojumu ierobežošana

- (221) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 4. iedaļas 29.–32. punktā noteikts:

“Sistēmiskās krīzes laikā finanšu nozarei paredzētā valsts atbalsta galvenais mērķis ir finansiālā stabilitāte, bet īstermiņa sistēmiskās stabilitātes saglabāšana nedrīkst nodarīt ilglaicīgu kaitējumu tirgus viengabalainībai un negatīvi ietekmēt konkurentu vienlīdzīgās iespējas un konkurējošus tirgus. Šajā sakarā [...] liela nozīme [...] ir valsts atbalsta radīto konkurences traucējumu ierobežošanas pasākumiem. [...] Pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai vienmēr ir jāparedz īpaši tiem traucējumiem, kas konstatēti tirgos, kuros darbojas pārstrukturēšanas rezultātā dzīvotspēju atguvusi saņēmēja banka, vienlaikus ievērojot kopēju politiku un principus. Lai novērtētu šādu pasākumu nepieciešamību, Iestāde vispirmām kārtām ņems vērā attiecīgās bankas darbības apjomu, mērogu un mērķi, ko atbilstīgi šīs nodaļas 2. iedaļai saskaņā ar pamatotu pārstrukturēšanas plānu attiecīgā banka grasās īstenot. [...] Šādu pasākumu raksturs un veids ir atkarīgs no diviem kritērijiem. Pirmkārt, no atbalsta lieluma, nosacījumiem un apstākļiem, kādos tas ir piešķirts, un, otrkārt, no tirgus vai tirgu raksturīgajām īpašībām, kuros darbosies saņēmēja banka.

Attiecībā uz pirmo kritēriju pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai ievērojami atšķirsies atkarībā no atbalsta apjoma, sloga sadalījuma attiecības un cenu līmeņa. Pamatā, jo lielāks sloga sadalījums un paša ieguldījums, jo mazākas negatīvās sekas, ko rada morālais kaitējums.

Attiecībā uz otro kritēriju Iestāde pārbaudīs varbūtējo atbalsta ietekmi tirgos, kuros saņēmēja banka darbojas pēc pārstrukturēšanas rezultātā atgūtās dzīvotspējas. Pirmām kārtām tiks vērtēts, cik liela ir attiecīgā banka un kāda ir tās relatīvā nozīme pēc dzīvotspējas atgūšanas attiecīgajā tirgū vai tirgos. Lai nodrošinātu efektīvas konkurences saglabāšanu, pasākumus izstrādās atbilstīgi konkrētā tirgus īpatnībām. [...] Pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai nedrīkst negatīvi ietekmēt bankas izredzes atgūt dzīvotspēju.”

- (222) No iepriekš citētā jāsecina, ka atbalsta apjoms, jo īpaši relatīvā nozīmē, un tirgus īpatnības ir būtiskas iestādes novērtējumā par pasākumu atbilstību konkurences kropļošanas ierobežošanai. Vienlaicīgi ir skaidrs, ka šādi pasākumi nedrīkst apdraudēt pārstrukturēšanas atbalsta saņēmēja dzīvotspēju, un konkurences problēmas jārisina, kā primāro ievērojot mērķi izveidot finanšu stabilitāti pašreizējās krīzes situācijā.

⁽⁶⁰⁾ 2014. gada beigās beigsies pārstrukturēšanas periodi visām Islandes bankām, attiecībā uz kurām ir uzsākta oficiāla izmeklēšana.

- (223) Pamatojoties uz iepriekš minēto tiesisko regulējumu, Iestāde turpmāk izteiks apsvērumus, kurus tā uzskata par būtiskiem savam novērtējumam attiecībā uz konkurences kropļošanas ierobežošanas pasākumiem.
- (224) Pirmkārt un galvenokārt Iestāde uzskata, ka, ņemot vērā īpašo situāciju Islandes finanšu tirgos, nepieciešams rūpīgs tirgus apstākļu un konkurences vides novērtējums. Konkurences kropļojumu ierobežošanas pasākumiem jāatspoguļo pašreizējie sarežģītie apstākļi, vienlaicīgi nodrošinot, ka konkurences kropļojumi ir ierobežoti līdz minimumam gan īstermiņā, gan ilgtermiņā.
- (225) Otrkārt, kā minēts iepriekš iedaļā par sloga sadalījumu, jāpievērš uzmanība pēc iespējas lielākai palīdzībai no *Landsbanki* bijušo īpašnieku puses un zināmā mērā – no *Landsbanki* kreditoru puses. Attiecīgi nepieciešamība pēc papildu konkurences pasākumiem ir bijusi ierobežota.
- (226) Treškārt, attiecībā uz attiecīgā tirgus īpatnībām, finanšu sistēmas sabrukums Islandē, kam sekoja Islandes iestāžu intervences, noveda pie lielākas finanšu pakalpojumu koncentrācijas Islandes tirgū un būtiski palielināja trīs lielāko banku – *Íslandsbanki*, *Arion Bank* un *Landsbankinn* – tirgus daļu. Papildus šiem paliek tikai daži mazi tirgus dalībnieki, un jaunu ienācēju tirgū tuvākā perspektīva ir vāja jau minēto tirgū iekļūšanas šķēršļu un tirgus mazā apjoma dēļ un jo īpaši kapitāla kontroles dēļ. *Landsbankinn* ir ļoti nozīmīga pozīcija šajā koncentrētajā tirgū ar vairāk nekā 30 % lielākajā daļā tirgus segmentu. Tā ir lielākā Islandes banka, vērtējot pēc bilances.
- (227) Ceturtkārt, krīze radīja vairākas ļoti specifiskas problēmas, piemēram, lielo banku tiešu un netiešu īpašumtiesību īpaši augstais līmenis reālajā ekonomikā un *de-facto* monopola rašanās banku IT pakalpojumu nozarē (RB), kura akciju kontrolpakete pieder trim bankām.
- (228) Piektkārt, ir būtisks relatīvais atbalsta apjoms, ko *Landsbankinn* ir saņēmusi. Šajā saistībā Iestāde atzīmē, ka sākumā visu bankas kapitālu nodrošināja valsts. Turklāt banka ir saņēmusi priekšrocību no citiem atbalsta pasākumiem – *Spkef* darījuma un noguldījumu garantijas. Turklāt SpSv ir saņēmusi atbalstu, pirms to pārņēma *Landsbankinn*. Tajā pašā laikā *Landsbankinn* joprojām ir maza banka, vismaz pēc starptautiskajiem standartiem.
- (229) Sestkārt, saistībā ar bankas veikto *Spkef* un SpSv pārņemšanu nepieciešami papildu konkurences pasākumi. Lēmumā par SpSv Iestāde uzsvēra, ka šie pasākumi jāietver *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plānā.
- (230) Ņemot to vērā, Iestāde atzīmē, ka ir veikti vai tiks veikti vairāki pasākumi, kas ierobežo konkurences kropļojumus, ko radījis *Landsbankinn* piešķirtais valsts atbalsts.
- i) Pasākumi un regulatīvās izmaiņas, ko Islandes iestādes veikušas vai ko tās apņēmušas veikt
- (231) Islandes valdība ir konkrēti uzņēmusies divas saistības (sk pielikumā), kas, kā uzskata Iestāde, var palīdzēt izveidot normatīvo vidi, kura veicina konkurenci finanšu tirgos.

- (232) Pirmkārt, izveidojot darba grupu, kas pārskatīs Likumu Nr. 36/1978 par zīmognodevu, un jo īpaši izmeklējot, vai atcelt zīmognodevu privātpersonu emitētām obligācijām, kad tās tiek pārvestas no viena kreditora citam (piem., kad privātpersona pārved savus aizdevumus no vienas aizdevumu iestādes uz citu). Iestāde uzskata, ka pašreizējais likums, kas cita starpā uzliek pienākumu klientiem, veicot aizdevēju maiņu, maksāt zīmognodevu par attiecīgās obligācijas summu ⁽⁶¹⁾, var radīt šķēršļus konkurencei, jo tas var likt klientiem saglabāt esošos līgumus attiecībā uz ilgtermiņa aizdevumiem. Tāpēc Iestāde atzinīgi vērtē saistības pārskatīt šo likumu.
- (233) Otrkārt, Iestāde pievērš uzmanību tam, ka saskaņā ar Islandes parlamenta 2012. gada 21. martā pieņemto rezolūciju valdība izveidos komiteju ar pilnvarām pārskatīt patērētāju aizsardzību finanšu tirgū. Šīs pilnvaras ietvers īpašu pilnvaru pārskatīt banku maiņas veicināšanu un maiņas izmaksu samazināšanu un noteikumu, ka komitejai attiecībā uz šo jautājumu cieši jāsadarbojas ar ICA. Komiteja iesniegs savu ziņojumu ne vēlāk kā 2013. gada 15. janvārī. Šāds sīkāks novērtējums varētu veicināt konkurenci ilgtermiņā. Vienlaicīgi turpmāk aprakstītajām ar banku specifiku saistītajām *Landsbankinn* saistībām būtu jāpalīdz atvieglot banku maiņu un tādējādi palielināt konkurenci.
- (234) Iestāde atzinīgi vērtē risinājumu, par kādu ICA un RB īpašnieki, tostarp trīs lielākās bankas, ir vienojušies šajā jautājumā, jo tas paredz nodrošināt maziem konkurentiem un iespējamiem jauniem ienācējiem tirgū piekļuvi svarīgākajai IT infrastruktūrai nediskriminējošā veidā un par saprātīgu samaksu. Iestāde uzskata, ka tās bažas, kas cita starpā izteiktas otrajā lēmumā par *Byr* ⁽⁶²⁾, ir pietiekamā veidā mazinātas ar šo risinājumu. Tādējādi Iestādei nav turpmāk jāapskata šis jautājums šajā lēmumā.
- (235) Visbeidzot, Iestāde pievērš uzmanību kopš 2008. gada izdarītajiem grozījumiem regulējumā, kas aprakstīti pielikumā. Attiecībā uz konkurences problēmām Likuma Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem 22. panta ievaddaļā minēti būtiski noteikumi. Šie noteikumi ierobežo finanšu uzņēmumu daļību darbībās, kuras nav to darbības licenču darbības jomā. Saskaņā ar šo jauno noteikumu šādas darbības var veikt tikai īslaičīgi un lai pabeigtu darījumus vai reorganizētu klientu darbības. Par to jānosūta pamatots paziņojums FME, un finanšu uzņēmumiem ir noteikti termiņi, lai pabeigtu savu klientu reorganizāciju un izvietotu atbilstošos aktīvus.
- (236) Iestāde uzskata šo izmaiņu par atbilstošu regulatīvo pieeju jautājumā par neproporcionāli lielu finanšu iestāžu līdzdalību reālajā ekonomikā. Šķiet, ka šie noteikumi neļauj šai situācijai – kas ir parāda aizstāšanas ar pašu kapitālu tiešs rezultāts – kļūt par pastāvīgu.

ii) Konkrēti ar *Landsbankinn* saistīti pasākumi

- (237) Iestāde uzsver, ka *Landsbankinn* klātbūtnē tirgū un apjoms ir tikai maza daļa no *Landsbanki*, jo kopējie aktīvi ir samazinājušies par 75 %, kā aprakstīts iepriekš. Turklāt pretēji *Landsbanki*, *Landsbankinn* darbojas tikai Islandes tirgū. Lai gan lielākā daļa no šī samazinājuma ir *Landsbanki* starptautisko operāciju likvidēšanas rezultāts, Iestāde uzskata, ka šis process ir īpaši būtisks attiecībā uz konkurences kropļojumiem, jo tieši *Landsbanki* riskantā ārvalstu stratēģija to noveda pie bankrota un pagātnē radīja kropļojumus EEZ finanšu tirgos ⁽⁶³⁾.

⁽⁶¹⁾ Zīmognodevas summa mainās atkarībā no attiecīgā juridiskā dokumenta veida, bet parasti tā ir ISK 15 par katru jaunu tūkstoti ISK (t. i., aptuveni 1,5 %) no summas, kāda ir ar hipotēku vai citu vērtspapīru nodrošinātām obligācijām ar procentu likmi.

⁽⁶²⁾ Lēmums Nr. 325/11/COL, 19.10.2011.

⁽⁶³⁾ Sal., piemēram, ar Komisijas lēmumu lietā SA.28264, "Atbalsts *Hypo Real Estate* pārstrukturēšanai", kurā Komisija apstiprināja lielas daļas no *Hypo Real Estate* ārvalstu uzņēmējdarbības atdalīšanu kā pasākumu, lai ierobežotu konkurences kropļojumus bankas pārņēmējam PBB.

- (238) Turklāt Iestāde atzinīgi vērtē *Landsbankinn* saistības (sk pielikumu) turpmāk samazināt tās klātbūtni iekšzemes tirgū ar [...] aktīvu samazinājumu attiecībā uz [...]. Tāpat Iestāde pozitīvi vērtē to, ka *Landsbankinn* ir apņēmusies pārstrukturēšanas periodā slēgt [...] filiāles. Balstoties uz galīgo pārstrukturēšanas plānu un atgādinot, ka *Landsbankinn* pēc EEZ standartiem ir maza banka, Iestāde piekrit *Landsbankinn* uzskatam, ka turpmāki strukturālie pasākumi varētu apdraudēt bankas izredzes atjaunot ilgtermiņa dzīvotspēju ⁽⁶⁴⁾.
- (239) Iestāde ņem vērā *Landsbankinn* saistības neiegādāties finanšu iestādes līdz 2014. gada 15. decembrim, ja vien tā nebūs iepriekš saņēmusi Iestādes apstiprinājumu. Tas nozīmē, ka turpmāku Islandes finanšu tirgus koncentrāciju *Landsbankinn* veikto iegāžu dēļ var novērst. Šīs saistības nodrošina arī to, ka *Landsbankinn* piešķirtais atbalsts tiek izmantots tās dzīvotspējas atjaunošanai, nevis lai konsolidētu un turpmāk paplašinātu tās klātbūtni Islandes tirgū. Tas pats attiecas uz *Landsbankinn* saistībām līdz 2014. gada 15. oktobrim neīstenot līguma klauzulas un neieviešot jaunas līguma klauzulas, kas izveido īpašus nosacījumus attiecībā uz procentu likmēm saistībā ar minimālā uzņēmējdarbības apjoma ar banku saglabāšanu, kā arī uz saistībām neprasīt valsts līdzdalību tirgvedībā kā konkurences priekšrocības avotu.
- (240) Kā aprakstīts iepriekš, Islandes finanšu tirgus pašlaik ir sarežģīta darbības vide jebkurai bankai. Tāpēc Iestāde atzinīgi vērtē *Landsbankinn* saistības attiecībā uz banku maiņas veicināšanu un maksājumu apstrādes pamatpakalpojumu, kā arī naudas izplatīšanas pakalpojumu sniegšanu. Iestāde uzskata, ka šie pasākumi kopā ar iepriekš minēto vienošanos starp trim lielākajām bankām un ICA attiecībā uz RB nodrošina, ka mazākie tirgus dalībnieki var piekļūt svarīgākajai infrastruktūrai un pakalpojumiem par saprātīgām cenām, neļaujot lielākajiem tirgus dalībniekiem liegt viņiem šo piekļuvi. Iestāde uzskata, ka tas samazinās šķēršļus iekļūšanai tirgū nākotnes (potenciālajiem) tirgus dalībniekiem. Šie pasākumi varētu arī ļaut esošajiem mazajiem dalībniekiem paplašināt savas tirgus daļas, ja tie var piedāvāt labākus pakalpojumus nekā to lielākie konkurenti. Turklāt pasākumi, kuru mērķis ir tikai veicināt banku maiņu, palīdzēs izveidot spēcīgāku konkurenci starp pašreizējiem lielajiem dalībniekiem un varētu palīdzēt novērst vai atrisināt iespējama kolektīva dominējošā stāvokļa situāciju.
- (241) Visbeidzot, *Landsbankinn* apņemas pēc iespējas drīzāk pārdot to savu strādājošo uzņēmumu akcijas, ko tā ir pārņēmusi pārstrukturēšanas dēļ saskaņā ar Likuma Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem 22. pantu. Tā apņemas turpināt ievērot šajos noteikumos noteikto procedūru un termiņus un regulāri atjaunināt informāciju savā tīmekļa vietnē (vai meitasuzņēmuma tīmekļa vietnē) par meitasuzņēmumiem un savām akcijām, kas tiek pārdotas. Turklāt *Landsbankinn* ir apņēmusies pārstrukturēšanas periodā, ievērojot konkrētus termiņus, pārdot [...].
- (242) Iestāde atzinīgi vērtē *Landbankinn* vispārējas saistības pēc iespējas drīzāk atbrīvoties no visiem uzņēmumiem un akcijām, kas nav saistīti ar tās pamatuzņēmējdarbību. Tas ne tikai risinās iespējamās konkurences problēmas, kas varētu rasties šādam dominējošam īpašniekam Islandes reālajā ekonomikā, bet arī novērsīs risku bankas dzīvotspējai.
- (243) Tas liek Islandes iestādēm un *Landsbankinn* pievērst uzmanību faktam, ka valsts tiesību aktu saistību pārkāpums varētu ietvert arī atbalsta ļaunprātīgu izmantošanu. Turklāt Iestāde uzskata, ka pienākums ietvert tīmekļa vietnē informāciju par paredzēto aktīvu samazinājumu un tirdzniecību ievieš lielāku pārredzamību par pašreizējo īpašumtiesību situāciju Islandes ekonomikā. Tas vismaz zināmā mērā mazina šīs konkrētās bažas par konkurenci, kas pašlaik raksturo Islandes tirgus.
- (244) Balstoties uz iepriekš minēto, Iestāde uzskata, ka iepriekš minētie pasākumi risina galvenās konkurences problēmas, ko Iestāde ir apzinājusi sadarbībā ar ICA. Ņemot vērā primāro mērķi – finanšu stabilitāti –, Iestāde secina, ka saistības pietiekamā līmenī ierobežo konkurences kropļojumus, tāpēc pārstrukturēšanas atbalsts atbilst Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 4. iedaļai.

⁽⁶⁴⁾ To pašu iemeslu dēļ Iestāde atzīst, ka aktīvu samazinājums ir atkarīgs no nosacījuma, ka [...].

III. SECINĀJUMS

(245) Balstoties uz iepriekšējo novērtējumu un ņemot vērā Islandes iestāžu iesniegto *Landsbankinn* pārstrukturēšanas plānu, Iestādes izteiktās bažas lēmumā par procedūras uzsākšanu attiecībā uz *Landsbankinn* paredzēto atbalsta pasākumu raksturu un saderību ir mazinātas. Turklāt Iestāde neceļ iebildumus par *Spkef* darījumu un apstiprina atbalstu, ko ir saņēmusi *SpSv*. Tāpēc Iestāde apstiprina atbalsta pasākumus kā ar EEZ līguma 61. panta 3. panta b) apakšpunkta darbību saderīgu pārstrukturēšanas atbalstu, ar nosacījumu, ka Islande un *Landsbankinn* stingri ievēro pielikumā noteiktās saistības,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Sākotnējais saimnieciskās darbības kapitāls un *Landsbankinn* piešķirtā pilnīgā valsts kapitalizācija, kā arī *Spkef* darījums un noguldījumu garantija veido valsts atbalstu EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē.

2. pants

Šā lēmuma 1. pantā uzskaitītie pasākumi veido nelikumīgu valsts atbalstu no to īstenošanas brīža līdz šā lēmuma pieņemšanas datumam, ja Islandes iestādes nav ievērojušas prasību ziņot Iestādei pirms atbalsta ieviešanas saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu.

3. pants

Šā lēmuma 1. pantā uzskaitītie pasākumi, kā arī lēmumos par krājbankām minētie pasākumi attiecībā uz *SpSv* ir saderīgi ar EEZ līguma darbību saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ja tiek stingri ievērotas pielikumā noteiktās saistības. Noguldījumu garantijas atļauja ir ierobežota līdz 2014. gada beigām.

4. pants

Šis lēmums ir adresēts Islandes Republikai.

5. pants

Autentiska ir tikai šā lēmuma versija angļu valodā.

Briselē, 2012. gada 11. jūlijā.

EBTA Uzraudzības iestādes vārdā –

Oda Helen SLETNES

Priekšsēdētāja

Sverrir Haukur GUNNLAUGSSON

Kolēģijas loceklis

PIELIKUMS

SAISTĪBAS UN ATTIECĪGĀS IZMAIŅAS TIESISKAJĀ REGULĒJUMĀ ATTIECĪBĀ UZ BANKU NOZARI

1. ISLANDES IESTĀŽU SAISTĪBAS

Islandes iestādes ir uzņēmušās divas saistības, kas minētas turpmāk.

Grozījumi attiecībā uz zīmognodevu, lai nepieļautu valsts atbalstu un samazinātu banku maiņas izmaksas

Finanšu ministrija izveidos darba grupu ar pilnvarām pārskatīt Likumu Nr. 36/1978 par zīmognodevu. Darba grupai līdz 2012. gada oktobrim jāiesniedz finanšu ministram ziņojums kopā ar likumprojektu. Darba grupas galvenais uzdevums būs pārbaudīt zīmognodevu atcelšanu privātpersonu emitētajām obligācijām, kad tās tiek pārvestas no viena kreditora citam (t. i., kad privātpersonas pārved savus aizdevumus no vienas aizdevumu iestādes uz citu). Bez tam grupa izskatīs, kā noteikumus par zīmognodevu var grozīt, lai vienkāršotu procedūras un veicinātu konkurenci.

Pasākumi, lai veicinātu banku maiņu un samazinātu ar to saistītās izmaksas

Saskaņā ar Islandes parlamenta 2012. gada 21. martā pieņemto rezolūciju valdība izveidos komiteju ar pilnvarām pārskatīt patērētāju aizsardzību finanšu tirgū un iesniegt priekšlikumus, kā var stiprināt privātpersonu un mājsaimniecību pozīciju pret aizdevumu iestādēm. Komitejas darba uzdevumā būs iekļauta īpaša pilnvara pārskatīt banku maiņas veicināšanu un ar to saistīto izmaksu samazināšanu, un komitejai šajā jautājumā būs cieši jāsadarbojas ar ICA. Komiteja iesniedz savu ziņojumu ne vēlāk kā 2013. gada 15. janvārī.

Turklāt Islandes iestādes ir apstiprinājušas šādas *Landsbankinn* saistības.

Pirkšanas ierobežojums

Landsbankinn apņemas līdz 2014. gada 15. decembrim neiegādāties finanšu iestādes. Neskarot šīs saistības, *Landsbankinn* pēc iestādes apstiprinājuma saņemšanas var iegādāties finanšu iestādes, jo īpaši, ja tas ir nepieciešams, lai saglabātu finanšu stabilitāti.

Akciju samazinājums par [...] un filiāļu slēgšana

Landsbankinn apņemas samazināt savu akciju apjomu līdz [...] līdz [datums]. [...]

Turklāt *Landsbankinn* apņemas slēgt [...] filiāles [datums].

Akciju samazinājums uzņēmumos, kuros notiek pārstrukturēšana

Landsbankinn vispārīgi apņemas pēc iespējas drīzāk pārdot to savu strādājošo uzņēmumu akcijas, ko tā ir pārņēmusi pārstrukturēšanas dēļ, sal., ar Likuma Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem 22. pantu. Turklāt banka apņemas ievērot noteikto procedūru un termiņus, kas ir noteikti iepriekš minētajos noteikumos. Visbeidzot, banka regulāri atjaunina informāciju savā tīmekļa vietnē (vai attiecīgā meitasuzņēmuma tīmekļa vietnē) par šādām savām akcijām, kas ir pārdošanā.

Jo īpaši *Landsbankinn* apņemas piedāvāt pārdošanai savas akcijas turpmāk minētajos uzņēmumos ar nosacījumu, ka uz uzņēmumiem, tostarp to finanšu pozīcijām, operācijām un nākotnes perspektīvām neattiecas būtiski juridiskie/strīdu riski vai salīdzināmas nedrošības.

[...]

Pasākumi jauno un mazo konkurentu labā

Landsbankinn apņemas veikt šādus pasākumus jauno un mazo konkurentu labā:

- Landsbankinn* līdz 2014. gada beigām neīsteno līguma klauzulas, kā arī neievieš jaunas klauzulas, kas izveido īpašus nosacījumus attiecībā uz procentu likmēm saistībā ar minimāla uzņēmējdarbības apjoma ar banku saglabāšanu.
- Landsbankinn* nodrošinās brīvi pieejamu informāciju bankas tīmekļa vietnē par bankas pakalpojumu nodošanu citai finanšu iestādei. Turklāt tīmekļa vietnē būs viegli pieejami nepieciešamie dokumenti, lai nomainītu finanšu iestādi. Tā pati informācija un uzņēmumu maiņas veidlapas būs pieejamas bankas filiālēs.
- Landsbankinn* izpildīs visas prasības bankas pakalpojumu pārvešanai ātrā veidā.

- d) *Landsbankinn* neprasīs valsts līdzdalību tirgvedībā kā konkurences priekšrocības avotu.
- e) Ja konkurētspējīgi pakalpojumi nav pieejami, *Landsbankinn* vēlas piedāvāt šādus pakalpojumus par cenu, kas balstīta uz izmaksām, pieskaitot saprātīgu peļņu:
- i) maksājumu apstrādes pakalpojumi ISK;
 - ii) maksājumu apstrādes pakalpojumi ārvalstu valūtā;
 - iii) banknošu un monētu izplatīšana.

2. PĒC KRĪZES IZVEIDOTIE BŪTISKIE PIELĀGOJUMI UN GROZĪJUMI TIESISKAJĀ UN UZRAUDZĪBAS REGULĒJUMĀ FINANŠU TIRGIEM ISLANDĒ

Islandes iestādes ir iesniegušas šādu 2008. gada rudenī spēkā esošajos tiesību aktos izdarīto grozījumu pārskatu:

- *FME* (Islandes Finanšu uzraudzības iestāde) pilnvaras iejaukties (pārņemt akcionāru sapulču pilnvaras un izvietot aktīvus, sal., ar tiesību aktiem par ārkārtas stāvokli) ir palielinātas; *FME* ir piešķirtas plašas uzraudzības pilnvaras; ir pieņemti papildu noteikumi, kas ļauj *FME* novērtēt atsevišķu uzraudzīto personu operācijas vai rīcību. Tās ietver gan atļaujas pieņemt lēmumus, piemēram, par uzņēmumu slēgšanu vai konkrētu darbību pārtraukšanu bez faktiskas darbības licenču atcelšanas, kā arī detalizētāku to jēdzienu definēšanu, kuru interpretāciju *FME* un uzraudzītās struktūras vai apelācijas iestādes ir apspriedušas.
- Ir izveidoti skaidrāki un konkrētāki noteikumi par atsevišķiem lieliem riska darījumiem; ir palielināta riska pārvaldības struktūrvienības loma un atbildība, un *FME* ir devusi atļauju piešķirt riska pārvaldības struktūrvienībai augstāku statusu finanšu uzņēmumu organizācijā; ir izveidoti stingrāki noteikumi par stresa testu piemērošanu.
- Ir tiesiski noformēti noteikumi par lielāko aizņēmēju īpašo reģistru, lai sniegtu labāku pārskatu par lieliem, atsevišķiem riska darījumiem diviem vai vairāk uzņēmumiem. Reģistrs ir svarīgs, lai savā starpā saistītu riska darījumus un novērtētu to sistēmisko ietekmi gadījumā, ja aizņēmēju operācijās parādītos grūtības. Struktūrām, kuras nav *FME* uzraudzībā, bet kuras ir iekļautas finanšu uzņēmumu reģistros, jāsniedz *FME* informācija par visiem to pienākumiem. *FME* var aizliegt sniegt pakalpojumus šādām personām, ja tās atsakās sniegt prasīto informāciju.
- Ir stiprināti noteikumi par pareizu uzņēmējdarbības praksi un ar likumu noteikta Sūdzību komitejas par darījumiem ar finanšu uzņēmumiem pastāvēšana; jāizpauz sīka informācija par visiem lielākajiem finanšu uzņēmumu īpašniekiem.
- Ir saīsināti termiņi, kādos finanšu uzņēmumi var izvietot attiecīgos aktīvus.
- Ir izveidoti stingrāki un detalizētāki noteikumi attiecībā uz finanšu uzņēmumu turējumiem pašu akcijās. Meitasuzņēmumu turējumi tagad tiek uzskatīti par pašu akcijām, tāpat kā ārpusbilances līgumi, kas attiecas uz pašu akcijām.
- Finanšu uzņēmumiem ir aizliegts paplašināt kredītu pret pašu akciju vai garantiju kapitāla sertifikātu nodrošinājumu.
- *FME* tagad ir jāizveido noteikumi par to, kā aprēķināt ar hipotēku uz citu finanšu uzņēmumu akcijām nodrošinātus aizdevumus uz riska bāzes un kapitāla bāzes.
- Ir palielināta iekšējās revīzijas nodaļas atbildība un loma. Ir izveidoti detalizēti noteikumi par līdzsvaru starp attiecīgā finanšu uzņēmuma darbību apjomu un daudzveidību un tā iekšējās revīzijas nodaļas darbības jomu.
- Ir izveidots piecu gadu ierobežojums, kurā revīzijas uzņēmums var veikt revīziju vienam un tam pašam finanšu uzņēmumam; ir samazināta finanšu uzņēmumu iespēja atbrīvoties no "neērta" revidenta.
- Ir pārskatīti visi noteikumi par pašu kapitāla aprēķināšanu un dažādiem citiem tehniskiem aspektiem.

- Ir pārskatīti noteikumi par būtiskas līdzdalības, t. i., 10 % vai vairāk no vēlēšanu tiesībām, izmantošanu. *FME* ir piešķirtas pilnvaras atjaunot pierādīšanas pienākumu to personu novērtēšanā, kas gatavojas iegūt vai papildināt būtisku līdzdalību, piem., ja tai nav skaidrs, kas ir kontrolāciju sabiedrības ar būtisku līdzdalību saņēmējs īpašnieks(-i).
- Ir izveidotas papildu prasības par direktoru tiesībām tikt izraudzītiem, to atbildība par uzraudzību vai operācijām ir palielināta, un ir aizliegts iecelt priekšsēdētāja vietnieku; *FME* ir piešķirta lielāka uzraudzības loma attiecībā uz direktoru padomēm; personīgi identificējamai informācijai par vadošo amatpersonu atalgojumu jābūt publiski pieejamai.
- Ir izveidoti noteikumi attiecībā uz finanšu uzņēmumu kredīta darījumiem ar direktoriem, izpilddirektoriem, galvenajiem darbiniekiem un būtiskas līdzdalības turētājiem attiecīgajā finanšu uzņēmumā. Līdzīgi noteikumi attiecas uz cieši ar iepriekš minētajiem saistītām personām. *FME* ir pieņēmusi noteikumus par to, kas ir uzskatāms par pietiekamu nodrošinājumu šādos darījumos.
- Ir pieņemti noteikumi par pasākumiem attiecībā uz stimulu sistēmām un prēmijām vadībai un darbiniekiem un līgumu darbības pārtraukšanu.
- Ir izveidoti stingrāki noteikumi attiecībā uz noteikumiem par finanšu uzņēmumu reorganizāciju un likvidēšanu.
- Ir veikta visaptveroša īpašo noteikumu par krājbankām pārskatīšana. Ir skaidrāk noteikts krājbanku nodrošinājuma kapitāla īpašnieku statuss un tiesības, noteikti ierobežojumi uz dividendēm, izveidoti skaidri noteikumi par garantiju kapitāla darījumiem, izveidoti noteikumi par garantiju kapitāla daļēju norakstīšanu un ir izveidoti skaidrāki noteikumi par krājbanku atļaujām oficiālai sadarbībai. Krājbankām ir aizliegts mainīt savu juridisko statusu.

Islandes iestādes apgalvo, ka Islandes tiesību akti dažās jomās ir stingrāki par Eiropas regulējumu. Galvenās atšķirības no ES noteikumiem, kas ir minēti EEZ līgumā, ir šādi:

- *FME* ir pilnvarota aizliegt finanšu uzņēmumu atsevišķu struktūru darbības, ja tai ir iemesls to darīt. Turklāt tā ir pilnvarota izveidot īpašas prasības finanšu uzņēmumu atsevišķām struktūrām, lai tās varētu turpināt darbību. *FME* var arī uz laiku pilnībā vai daļēji ierobežot licencētas vai nelicencētas darbības, kuras var veikt finanšu uzņēmums, ja Iestādei ir iemesls to darīt. To dabiski veicina arī filiāļu darbība un noguldījumu konti, ko tās ir izveidojušas citās Eiropas valstīs līdz 2008. gadam (*Icesave*, *Edge* un *Save-and-Save*).
- Islandes tiesību aktos ir izveidoti daudz detalizētāki noteikumi nekā ES direktīvās attiecībā uz iekšējās revīzijas lomu.
- Ievērojami detalizētāki noteikumi salīdzinājumā ar ES direktīvām ir izveidoti par to, kā jāveic stresa testi.
- Finanšu uzņēmumiem jāuztur īpašs reģistrs (kredītu reģistrs), kurā iekļauj visas personas, kurām tie paplašina kredītu, un katra mēneša beigās jāiesniedz *FME* atjaunināts saraksts. Turklāt līdzīgu sarakstu nosūta ar finanšu uzņēmumiem cieši saistītām personām, to direktoru padomēm un vadītājiem, un saistīto klientu grupām, ja šīs personas nav iekļautas iepriekš minētajā sarakstā. Saraksts sniegs labāku iespēju uzraudzīt savstarpējās saistības starp finanšu uzņēmumiem, to direktoriem un vadību.
- Ja *FME* uzskata, ka tādas kredītu reģistrā iekļautas atsevišķas personas ņemtam aizdevumam, kurai netiek veikta finanšu darbību oficiāla uzraudzība, varētu būt sistēmiska ietekme, tā var pieprasīt informāciju no attiecīgās personas par tās pienākumiem.
- Ja persona, kurai netiek veikta oficiāla uzraudzība, bet kura ir iekļauta kredītu reģistrā, atsakās izpaust *FME* informāciju, Iestāde var likt uzraudzītajām struktūrām atturēties sniegt turpmākus pakalpojumus šai personai. Tas pats attiecas uz gadījumu, ja attiecīgā persona pauž nepilnīgu informāciju. Noteikumi par kredītu reģistru un plašām pilnvarām uzraugiem attiecībā uz personām, kurām netiek veikta oficiāla uzraudzība, nav iekļauti ES/EEZ noteikumos.
- Noteikumi par saistītās puses aizdošanas praksi un nodrošinājumu ir daudz detalizētāki un ierobežojošāki nekā ES/EEZ noteikumi.
- *FME* jāatsaka īpašniekam ar būtisku līdzdalību tiesības izmantot turējumu, ja pastāv šaubas par to, kas ir vai būs tā faktiskais īpašnieks.
- Maksimālais termiņš, kādu ārējie revidenti var strādāt vienā un tajā pašā finanšu uzņēmumā, ir īsāks nekā ES/EEZ noteikumos.

- Noteikumi par finanšu uzņēmumu direktoru tiesībām tikt izraudzītiem ir daudz detalizētāki nekā ES direktīvās.
- Ir pieņemti noteikumi par prēmiju sistēmām un līgumu darbības pārtraukšanas kārtību.
- Nesen ES direktīvās ir ietverti oficiāli noteikumi par atlīdzības politiku, bet noteikumi par līgumu darbības pārtraukšanu šajā forumā vēl nav apstiprināti.

Ekonomikas lietu ministrs 2012. gada 23. martā iesniedza ziņojumu par Islandes finanšu sistēmas turpmāko struktūru, un ministrs ir izveidojis vēl vienu ekspertu grupu, lai sagatavotu tiesisko regulējumu visām finanšu darbībām Islandē.

Atklātībai pieejamā versija ⁽¹⁾
EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDES LĒMUMS
Nr. 291/12/COL
(2012. gada 11. jūlijs)
par pārstrukturēšanas atbalstu *Arion Bank* (Islande)

EBTA Uzraudzības iestāde ("Iestāde"),

ŅEMOT VĒRĀ Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu ("EEZ līgums") un jo īpaši tā 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu un 26. protokolu,

ŅEMOT VĒRĀ Nolīgumu starp EBTA valstīm par Uzraudzības iestādes un Tiesas izveidi ("Nolīgums par Iestādes un Tiesas izveidi") un jo īpaši tā 24. pantu,

ŅEMOT VĒRĀ Nolīguma par Iestādes un Tiesas izveidi 3. protokolu ("3. protokols") un jo īpaši tā I daļas 1. panta 3. punktu, II daļas 7. panta 3. punktu un II daļas 13. pantu,

tā kā:

I. FAKTI

1. PROCEDŪRA

- (1) Pēc neoficiālās sarakstes 2008. gada oktobrī un Islandes parlamenta (Altings) Likuma Nr. 125/2008 par valsts kases līdzekļu izmantošanas atļauju neparastos finanšu tirgus apstākļos utt. (tā sauktā "Likuma par ārkārtas stāvokli") pieņemšanas 6. oktobrī, kas Islandes valstij piešķīra plašas pilnvaras iejaukties banku nozarē, Iestādes priekšsēdētājs 2008. gada 10. oktobrī nosūtīja Islandes iestādēm vēstuli, kurā pieprasīja ziņot Iestādei par valsts atbalsta pasākumiem, kas veikti saskaņā ar Likumu par ārkārtas stāvokli. Periodiski turpinājās sakari un sarakste, no kuras īpaši jāatzīmē Iestādes 2009. gada 18. jūnijā nosūtītā vēstule, kurā tā Islandes iestādēm atgādināja nepieciešamību ziņot par jebkādiem valsts atbalsta pasākumiem un 3. protokola 3. pantā noteikto "atturēšanās no jebkādas darbības" klauzulu. Pēc turpmākas sarakstes un sanāksmēm Islandes iestādes 2010. gada 20. septembrī beidzot ar atpakaļejošu datumu paziņoja par valsts atbalstu, kas piešķirts (vecās) *Kaupthing Bank* dažu operāciju atjaunošanai un *New Kaupthing Bank* (no 2009. gada 21. novembra pārsaukta par *Arion Bank*) izveidei un kapitalizācijai.
- (2) EBTA Uzraudzības iestāde ("Iestāde") 2010. gada 15. decembra vēstulē ⁽²⁾ informēja Islandes iestādes par savu lēmumu uzsākt 3. protokola I daļas 1. panta 2. punktā noteikto procedūru attiecībā uz Islandes valsts veiktajiem pasākumiem (vecās) *Kaupthing Bank hf* dažu operāciju atjaunošanai un *New Kaupthing Bank hf*, kas tagad pārsaukta par *Arion Bank*, izveidei un kapitalizācijai ("lēmums par procedūras uzsākšanu") ⁽³⁾. Iestāde pieprasīja sešu mēnešu laikā iesniegt arī detalizētu *Arion Bank* pārstrukturēšanas plānu.

⁽¹⁾ Šis dokuments ir pieejams tikai informatīvos nolūkos. Šajā atklātībai pieejamajā versijā nav iekļauta visa informācija, lai neatklātu konfidencialu informāciju. Tā ir apzīmēta šādi [...] vai kvadrātiekvās iekļauts attiecīgās informācijas nekonfidencialais apkopojums.

⁽²⁾ Iestādes Lēmums Nr. 492/10/COL, ar kuru uzsāk oficiālu izmeklēšanas procedūru par valsts atbalstu, kas piešķirts (vecās) *Kaupthing Bank hf* dažu operāciju atjaunošanai un *New Kaupthing Bank hf* (tagad pārsaukta par *Arion Bank hf*) izveidei un kapitalizācijai, OV C 41, 10.2.2011., 7. lpp., un *Oficiālā Vēstneša* EEZ papildinājums Nr. 7, 10.2.2011., 1. lpp.

⁽³⁾ Sīkāka informācija par procedūru, kuras rezultātā ir pieņemts Iestādes Lēmums Nr. 492/10/COL, atrodama lēmuma daļā, kas attiecas uz procedūru.

- (3) Iestāde 2011. gada 24. martā saņēma vēstuli (*) ar vienu piezīmi no ieinteresētajām personām, ko tā pārsūtīja Islandes iestādēm 2011. gada 25. maijā. Islandes iestādes neatbildēja uz šo piezīmi.
- (4) Islandes iestādes ar 2011. gada 31. marta vēstuli iesniedza *Arion Bank* pārstrukturēšanas plānu. Atjaunināts pārstrukturēšanas plāns tika nosūtīts pa e-pastu 2012. gada 30. aprīlī.
- (5) Iestāde 2011. gada 11. jūlijā un 2012. gada 13. februārī pieprasīja informāciju attiecībā uz pārstrukturēšanas plānu. Atbildes uz šiem informācijas pieprasījumiem no Islandes iestādēm tika saņemtas 2011. gada 26. oktobrī, 2012. gada 16. aprīlī, 2012. gada 30. aprīlī, 2012. gada 21. maijā un 2012. gada 6. jūlijā. Islandes iestāžu un *Arion Bank* saistību dokumentu galīgās versijas tika iesniegtas 2012. gada 3. jūlijā (?).
- (6) Turklāt Iestādes pārstāvji 2011. gada 7. jūnijā un 2012. gada 27. un 28. februārī tikās ar Islandes iestādēm un *Arion Bank* pārstāvjiem.

2. PRIEKŠVĒSTURE

- (7) Šajā iedaļā Iestāde aprakstījusi tos notikumus, faktus un ekonomikas, politikas un tiesiskā regulējuma attīstību, kas attiecas uz Islandes finanšu sistēmas sabrukumu un atjaunošanu sākot no 2008. gada oktobra līdz datumam, kas šķītis nepieciešams, lai iezīmētu kontekstu, kurā ir veikts konkrēto atbalsta pasākumu novērtējums. Pirms tam tā hronoloģiskā veidā aprakstīs *Kaupthing Bank* bankrotu.

2.1. *Kaupthing Bank* bankrots

- (8) Daudzas lielākās starptautiskās finanšu iestādes 2008. gada septembrī sāka saskarties ar nopietnām grūtībām. Pasaules finanšu tirgu satricinājuma situācijā trīs lielākās Islandes komercbankas, kas iepriekšējos gados bija piedzīvojušas ārkārtēju izaugsmi, saskārās ar grūtībām refinansēt savas īstermiņa parādsaistības, un klienti sāka masveidā izņemt noguldījumus. *Lehman Brothers* 15. septembrī iesniedza lūgumu par aizsardzību maksātnespējas gadījumā, un tajā pašā dienā tika paziņots, ka *Bank of America* gatavojas pārņemt *Merrill Lynch*. Savukārt *Lloyds TSB* gatavojās pārņemt vienu no lielākajām Apvienotās Karalistes bankām *HBOs*.
- (9) Problēmas Islandes finanšu nozarē skaidrāk parādījās 2008. gada 29. septembrī, kad Islandes valdība paziņoja par savu vienošanos ar *Glitnir Bank* par EUR 600 miljonu pašu kapitāla iepludināšanu bankā apmaiņā pret 75 % no tās akciju paketes. Tomēr valdības plānotā *Glitnir Bank* pārņemšana nepārlicināja tirgus un pēc tam netika īstnota. Trīs komercbanku akciju cenas strauji kritās, un kredītreitingi pazeminājās.
- (10) Noguldījumu izņemšana no *Landsbanki* un *Kaupthing* ārvalstu filiālēm dramatiski palielinājās, un no iekšzemes filiālēm arī tika izņemta skaidra nauda lielos apmēros. Pirmās oktobra nedēļas nogalē atklājās, ka vēl vienai no trim lielajām bankām – *Landsbanki* – ir lielas grūtības. FME 2008. gada 7. oktobrī pārņēma *Glitnir Bank* un *Landsbanki* kontroli. Kādu laiku bija cerības, ka *Kaupthing Bank* varētu izbēgt no tāda paša likteņa, un 2008. gada 6. oktobrī CBI izsniedza *Kaupthing* aizdevumu EUR 500 miljonu apmērā pret nodrošinājumu *Kaupthing* Dānijas meitasuzņēmumā *FIH Erhvervsbanken*. Tomēr *Kaupthing Bank* aizdevumu līgumi un parāda vērtspapīri parasti ietvēra klauzulu, kas noteica, ka gadījumā, ja viens no bankas lielākajiem meitasuzņēmumiem nepilda saistības, šīs saistības attiecas uz *Kaupthing Bank*, kas varētu nozīmēt saistības nomaksāt bankas aizdevumus. Apvienotās Karalistes iestādes 2008. gada 8. oktobrī paziņoja par *Kaupthing* meitasuzņēmuma Lielbritānijā – *Kaupthing Singer & Friedlander (KSF)* – maksātnespēju. Nākamajā dienā FME pārņēma bankas kontroli, izmantojot tai piešķirtās pilnvaras saskaņā ar Likumu par ārkārtas stāvokli.

(*) Ieinteresētās personas 2012. gada 25. maijā laboja šo vēstuli.

(?) Attiecībā uz konkurences situāciju Islandes banku nozarē un iespējamu konkurences koriģēšanu Iestāde sadarbojās ar Islandes Konkurences iestādi (ICA).

2.2. Finanšu krīze un Islandes banku bankrota galvenie iemesli

- (11) Islandes iestādes savā paziņojumā par piešķirto atbalstu *Arion Bank* paskaidroja, ka Islandes banku nozares sabrukuma iemesli un to nepieciešamība iejaukties pietiekami sāki bija aprakstīti ziņojumā, ko sagatavoja Islandes parlamenta izveidotā īpašas izmeklēšanas komisija (*SIC*)⁽⁶⁾, kuras uzdevums bija izmeklēt un analizēt procesus, kuru rezultātā bankrotēja trīs galvenās bankas. Iestāde turpmāk apkopojusi Komisijas secinājumus par svarīgākajiem *Kaupthing Bank* bankrota iemesliem. Informācija ir apkopota no *SIC* ziņojuma 2. nodaļas (ziņojuma kopsavilkums) un 21. nodaļas (Islandes banku bankrota iemesli – atbildība, kļūdas un nolaidība).
- (12) Likviditātes samazināšanās pasaules finanšu tirgos, kas sākās 2007. gadā, noveda pie trīs galveno Islandes banku bankrota, kuru uzņēmējdarbības operācijas bija kļuvušas arvien vairāk atkarīgas no finansējuma iegūšanas starptautiskajos tirgos. Tomēr Islandes banku bankrota iemesli bija daudzi un sarežģīti. *SIC* izmeklēja iemeslus, kuru dēļ bankrotēja galvenās bankas, un jāatzīmē, ka lielākā daļa secinājumu attiecās uz visām trim bankām un daudzi no tiem bija savā starpā saistīti. Turpmāk īsumā apkopoti ar banku darbībām saistītie bankrota iemesli.

Pārmērīga un neilgtspējīga paplašināšanās

- (13) *SIC* secināja, ka gados, kas noveda pie sabrukuma, bankas bija paplašinājušas savas bilances un aizdevumu portfeļus, pārsniedzot savu darbības un vadības kapacitāti. Trīs banku kopējie aktīvi bija pārmērīgi pieauguši no ISK 1,4 triljoniem⁽⁷⁾ 2003. gadā līdz ISK 14,4 triljoniem 2008. gada otrā ceturksņa beigās. Liela visu trīs banku izaugsmes daļa bija aizdevumi ārvalstu personām, un tie ievērojami palielinājās 2007. gada laikā⁽⁸⁾, jo īpaši pēc starptautiskās likviditātes krīzes sākuma. Tas lika *SIC* secināt, ka lielu daļu no šo aizdevumu pieauguma veidoja aizdevumi uzņēmumiem, kuriem citur tika atteikts kredīts. Ziņojumā tika secināts arī tas, ka banku investīciju joma bija kļuvusi riskantāka un arvien pieaugošas banku darbības un izaugsme veicināja problēmas.

Starptautiskajos tirgos pieejamā finansējuma samazināšanās

- (14) Lielā mērā banku izaugsmi veicināja piekļuve starptautiskajiem finanšu tirgiem, pārvēršana kapitālā ar labiem kredītreitingiem un piekļuve Eiropas tirgiem, izmantojot EEZ līgumu. Islandes bankas 2005. gadā aizņēmas EUR 14 miljardus ārvalstu parāda vērtspapīru tirgos ar samērā labvēlīgiem nosacījumiem. Kad piekļuve Eiropas parāda vērtspapīru tirgiem kļuva ierobežotāka, bankas finansēja savas darbības ASV tirgos ar nodrošinātās parāda obligācijās apvienotiem Islandes parāda vērtspapīriem. Pirmssabrukuma periodā bankas arvien vairāk paļāvās uz īstermiņa aizņēmumiem, kas radīja lielākus un pēc *SIC* ieskatiem paredzamus refinansēšanas riskus.

Banku īpašnieku saistību īpatsvara palielināšana

- (15) Visās lielākajās Islandes bankās galvenie īpašnieki bija vieni no lielākajiem parādniekiem⁽⁹⁾. *SIC* uzskatīja, ka daži akcionāri, izmantojot banku īpašnieku statusu, bija nepamatoti viegla piekļuve aizņēmumiem no bankām. Lielākais *Kaupthing Bank* akcionārs bija *Exista hf*, kuram piederēja nedaudz vairāk par 20 % no bankas akcijām. *Exista* bija arī viens no lielākajiem bankas parādniekiem. No 2005. gada līdz 2008. gadam *Kaupthing* kopējie aizdevumi *Exista* un saistītajām pusēm⁽¹⁰⁾ pastāvīgi pieauga no EUR 400–500 miljoniem līdz EUR 1400–1700 miljoniem, un 2007. un 2008. gadā šie aizdevumi bija gandrīz vienlīdzīgi ar bankas kapitāla

⁽⁶⁾ *SIC* locekļi bija Augstākās tiesas tiesnesis *Páll Hreinsson*, Islandes parlamentārais ombuds *Tryggvi Gunnarsson* un ASV Jeila Universitātes lektore un asociētā profesore Ph. D. *Sigríður Benedíksdóttir*. Ziņojums pilnībā ir pieejams islandiešu valodā vietnē: <http://rma.althingi.is/>, un daļējs tulkojums angļu valodā (tostarp ziņojuma kopsavilkums un nodaļas, kas attiecas uz banku sabrukuma iemesliem) pieejams vietnē: <http://sic.althingi.is/>.

⁽⁷⁾ Islandes krona.

⁽⁸⁾ Sešos mēnešos aizdevumi ārvalstu personām palielinājās par EUR 11,4 miljardiem – no EUR 9,3 miljardiem līdz EUR 20,7 miljardiem.

⁽⁹⁾ Ziņojuma 21.2.1.2. nodaļa.

⁽¹⁰⁾ *Exista*, *Exista Trading*, *Bakkavor* grupa, *Bakkavor Finance Ltd*, *Bakkabraedur Holding B.V.*, *Lýsing*, *Síminn*, *Skipti* un citi saistītie uzņēmumi.

bāzi. Šī aizdevumu izsniegšana lielākajiem akcionāriem pieauga, neskatoties uz to, ka *Kaupthing* sāka saskarties ar likviditātes un refinansēšanas problēmām. Turklāt aizdevumi saistītajām pusēm bieži tika izsniegti bez jebkāda konkrēta nodrošinājuma ⁽¹¹⁾. *Kaupthing* Naudas tirgus fonds bija lielākais *Kaupthing Bank* aktīvu pārvaldības uzņēmuma fonds, un 2007. gadā šis fonds veica ievērojamus ieguldījumus *Exista* emitētajās obligācijās. Gada beigās tā īpašumā bija vērtspapīri, kuru vērtība bija aptuveni ISK 14 miljardi. Tas bija aptuveni 20 % no tā brīža fonda kopējiem aktīviem. *Robert Tchenguiz* piederēja akcijas *Kaupthing Bank* un *Exista*, un viņš bija arī *Exista* padomes loceklis. Viņš saņēma arī galvenos aizdevumu pakalpojumus no Islandes *Kaupthing Bank*, Luksemburgas *Kaupthing Bank* un *Kaupthing Singer & Friedlander (KSF)*. *Robert Tchenguiz* un saistītās puses kopā banku bankrota brīdī bija saņēmuši aizdevumu pakalpojumus no *Kaupthing Bank* mātesuzņēmuma par aptuveni EUR 2 miljardiem ⁽¹²⁾.

Riska koncentrācija

- (16) Saistībā ar problēmu, kas bija lieli riska darījumi ar lielākajiem akcionāriem, SIC secināja, ka banku aktīvu portfeļi bija nepietiekami dažādoti. SIC uzskatīja, ka Eiropas noteikumi par lieliem riska darījumiem tika šauri interpretēti, jo īpaši attiecībā uz akcionāriem, un bankas mēģināja izvairīties no noteikumiem.

Vājš pašu kapitāls

- (17) Lai gan *Kaupthing* un citu divu lielāko Islandes banku kapitāla rādītājs vienmēr tika norādīts kā nedaudz augstāks par obligāto minimumu, SIC secināja, ka kapitāla rādītāji neprecīzi atspoguļoja banku finanšu stabilitāti. Tas bija, pateicoties banku pašu akciju riska darījumam, izmantojot primāros nodrošinājumus un biržā netirgotus nākotnes līgumus par akcijām. Uzņēmumu pašu finansētais akciju kapitāls, ko SIC dēvēja par "vāju pašu kapitālu" ⁽¹³⁾, bija vairāk nekā 25 % no banku kapitāla bāzes (vai vairāk nekā 50 %, salīdzinot ar kapitāla galveno sastāvdaļu, t. i., no akcionāru kapitāla, atskaitot nemateriālos aktīvus). Turklāt pastāvēja problēmas, ko radīja risks saistībā ar to, ka bankām piederēja vienai otras akcijas. Līdz 2008. gada vidum banku pašu akciju tiešais finansējums, kā arī otru divu banku akciju šķērsfinansējums sasniedza aptuveni ISK 400 miljardus – aptuveni 70 % no kapitāla galvenās sastāvdaļas. SIC uzskatīja, ka akcionāru pašu kapitāla finansējuma apjoms ar aizņēmumiem no pašu sistēmas bija tik liels, ka sistēmas stabilitāte bija apdraudēta. Ievērojams pašu akciju apjoms bankām kalpoja par nodrošinājumu to aizdevumiem, un, tā kā akciju cenas kritās, pazeminājās arī to aizdevumu portfeļu kvalitāte. Tas ietekmēja banku darbību un radīja papildu spiedienu uz to akciju cenām; uz to reaģējot (kā SIC secināja no tās rīcībā esošās informācijas), bankas mēģināja mākslīgi izveidot nepamatotu pieprasījumu pēc to pašu akcijām.

Banku apjoms

- (18) Trīs galveno banku bilances apjoms (kopā) 2001. gadā bija nedaudz vairāk par Islandes iekšzemes kopproduktu (IKP) gadā. Līdz 2007. gada beigām bankas bija kļuvušas starptautiskas un to aktīvi bija deviņas reizes lielāki par Islandes IKP. SIC ziņojumā atzīmēts, ka līdz 2006. gadam novērotāji komentēja, ka banku sistēma bija pāraugusi CBI kapacitāti, un apšaubīja, vai tā varēs pildīt savu pēdējās instances aizdevēja lomu. Līdz 2007. gada beigām Islandes īstermiņa parādi (galvenokārt radušies banku finansējuma dēļ) bija 15 reizes lielāki par ārvalstu valūtas rezervēm un arī ārvalstu noguldījumi trijās bankās bija 8 reizes lielāki par ārvalstu valūtas rezervēm. Noguldītāju un ieguldītāju garantiju fondam bija minimāli līdzekļi salīdzinājumā ar banku noguldījumiem, kas tam bija jāgarantē. SIC secina, ka šo faktoru dēļ Islandē notika noguldījumu masveida izņemšana no tās bankām.

Pēkšņā banku izaugsme salīdzinājumā ar tiesisko regulējumu un finanšu infrastruktūru

- (19) SIC secināja, ka attiecīgajām Islandes uzraudzības iestādēm trūka vajadzīgās ticības, jo nebija pēdējās instances aizdevēja ar pietiekamiem līdzekļiem. Ziņojumā secināts, ka FME un CBI nebija zināšanu un pieredzes regulēt banku darbību ekonomiski grūtā laikā, bet tās būtu varējušas rīkoties, lai samazinātu riska līmeni, ar ko bankas

⁽¹¹⁾ Vairāk nekā puse no šādiem piešķirtajiem aizdevumiem sākot no 2007. gada sākuma līdz bankas sabrukumam tika piešķirti bez nodrošinājuma.

⁽¹²⁾ *Kaupthing Bank* padomes aizdevumu komitejas sapulču protokolos cita starpā minēts, ka banka bieži aizdeva naudu *R. Tchenguiz*, lai viņš varētu saņemt papildu nodrošinājumu no citām bankām, jo tā uzņēmumi bankrotēja.

⁽¹³⁾ Ziņojuma 21.2.1.4. nodaļa.

saskārās. Piemēram, FME izaugsme nebija proporcionāla, jo bankas un regulatoru prakse netika līdzīgu banku operāciju straujajai attīstībai. Ziņojumā kritizēta arī valdība, secinot, ka iestādēm būtu bijis jārikojas, lai samazinātu banku iespējamo ietekmi uz ekonomiku, samazinot to apjomu vai pieprasot vienai vai vairākām bankām pārcelt savu galveno pārvaldi uz ārvalstīm⁽¹⁴⁾.

Islandes ekonomikas nelīdzsvarotība un pārmērīga paplašināšanās

- (20) SIC ziņojumā minēta atsauce uz notikumiem saistībā ar plašāku ekonomiku, kas arī ietekmēja banku straujo izaugsmi un veicināja apjoma un ietekmes nelīdzsvarotību starp finanšu pakalpojumu nozari un pārējo ekonomiku. Ziņojumā secināts, ka valdības politika (jo īpaši fiskālā politika), visticamāk, veicināja pārmērīgu paplašināšanos un nelīdzsvarotību un CBI monetārā politika nebija pietiekami ierobežojoša. Ziņojumā minēta atsauce arī uz Islandes Mājokļu finansējuma fonda pārāk vienkāršajiem aizdevumu izsniegšanas noteikumiem kā “vienu no lielākajām kļūdām monetārajā un fiskālajā pārvaldībā periodā, kas noveda pie banku bankrota”⁽¹⁵⁾. Ziņojumā kritizēts arī tas, cik viegli bankas varēja saņemt aizņēmumus no CBI, kā rezultātā CBI īstermiņa nodrošināto aizdevumu apmērs palielinājās no ISK 30 miljardiem 2005. gada rudenī līdz ISK 500 miljardiem 2008. gada oktobra sākumā.

Islandes krona, ārējās nelīdzsvarotības un kredītaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu ienākumu/izdevumu starpība

- (21) Ziņojumā atzīmēts, ka 2006. gadā Islandes kronas vērtība bija nepastāvīgi augsta, Islandes tekošā konta deficīts bija lielāks nekā 16 % no IKP un pasīvu apjoms ārvalstu valūtā, atskaitot aktīvus, bija tuvu gada kopējam IKP. Bija visi priekšnoteikumi finanšu krīzei. Līdz 2007. gada beigām kronas vērtība pamazām kritās un kredītaistību nepildīšanas mijmaiņas līgumu ienākumu/izdevumu starpība Islandei un bankām pārmērīgi pieauga.

2.3. Veiktie pasākumi banku nozares atjaunošanai

- (22) Pēc trīs lielāko komercbanku (tostarp *Kaupthing*) bankrota 2008. gada oktobrī Islandes iestādes saskārās ar nepieredzētu pārbaudījumu saglabāt nepārtrauktas banku operācijas Islandē⁽¹⁶⁾. Islandes valdības piemērotā politika lielākoties ir noteikta Likumā par ārkārtas stāvokli⁽¹⁷⁾, ko Islandes parlaments pieņēma 2008. gada 6. oktobrī. Likums piešķir FME ārkārtējas pilnvaras kontrolēt finanšu uzņēmumus un atbilstoši rīkoties ar to aktīviem un pasīviem. Valsts kase bija pilnvarojusi Finanšu ministru izmaksāt līdzekļus, lai izveidotu jaunus finanšu uzņēmumus. Turklāt finanšu uzņēmumu bankrota procedūrās noguldījumiem bija jānodrošina salīdzinājumā ar citām prasībām. Valdība paziņoja, ka noguldījumiem iekšzemes komercbankās un krājbankās un to filiālēs Islandē jābūt pilnībā aizsargātiem.
- (23) Sākotnēji politikas prioritātes bija vērstas uz iekšzemes banku, maksājumu un norēķinu sistēmu pamatfunkciju nodrošināšanu. Pirmajās nedēļās pēc sabrukuma Islandes valdība sadarbībā ar Starptautisko Valūtas fondu (“SVF”) sagatavoja arī ekonomikas programmu, kā rezultātā 2008. gada 20. novembrī tika apstiprināts Islandes pieprasījums noslēgt divu gadu rezerves vienošanos ar fondu, kas ietvēra USD 2,1 miljarda aizdevumu no SVF ar mērķi stiprināt Islandes valūtas rezerves. Papildu aizdevumus līdz USD 3 miljardu apmēram nodrošināja citas Ziemeļeiropas valstis, kā arī daži citi tirdzniecības partneri. No SVF aizdevuma USD 827 miljoni bija pieejami uzreiz, bet pārējā summa tika piešķirta ar astoņām vienādām iemaksām pēc programmas pārskatīšanas katru ceturksni.

⁽¹⁴⁾ Faktiski tieši tad valdības koalīcija izveidoja politiku veicināt lielāku izaugsmi un stimulēt bankas saglabāt savu galveno pārvaldi Islandē.

⁽¹⁵⁾ Ziņojuma 2. nodaļa, 5. lpp.

⁽¹⁶⁾ Islandes iestāžu veikto pasākumu sīkāku vispārīgu aprakstu sk. Finanšu ministrijas 2011. gada maija ziņojumā Parlamentam par komercbanku atveseļošanu (*Skýrsla fjármálaráðherra um endurreisn viðskiptabankanna*), kas pieejams vietnē <http://www.althingi.is/altext/139/s/pdf/1213.pdf>.

⁽¹⁷⁾ Likums Nr. 125/2008 par valsts kases līdzekļu izmantošanas atļauju neparastos finanšu tirgus apstākļos utt.

- (24) SVF programma bija plaša mēroga stabilizācijas programma, kurai bija trīs galvenie mērķi. Pirmkārt, stabilizēt kronu un atjaunot uzticību tai, lai apturētu krīzes negatīvo ietekmi uz ekonomiku. Pasākumi ietvēra kapitāla kontroles ieviešanu ar mērķi apturēt kapitāla aizplūšanu. Otrkārt, programma ietvēra visaptverošu banku pārstrukturēšanas stratēģiju ar gala mērķi atjaunot dzīvotspējīgu finanšu sistēmu Islandē, kā arī saglabāt valsts starptautiskās finansiālās attiecības. Papildu mērķi cita starpā bija nodrošināt bankas aktīvu godīgu novērtēšanu, līdz maksimumam palielināt aktīvu atgūšanu un stiprināt uzraudzības praksi. Treškārt, programmas mērķis bija nodrošināt ilgtspējīgas valsts finanses, ierobežojot zaudējumu sabiedriskošanu bankrotējušajās bankās un ieviešot vidēja termiņa fiskālās konsolidācijas programmu.
- (25) Islandes iestādes uzsvēra, ka ārkārtas apstākļu dēļ saistībā ar banku sistēmas lielo apjomu attiecībā pret valsts kases finanšu kapacitāti iestādēm pieejamie politikas risinājumi bija ierobežoti. Tāpēc izvēlētie risinājumi bija daudzējādā ziņā atšķirīgi no citu valstu valdību veiktajiem pasākumiem finanšu stabilitātes draudu novēršanai.
- (26) Balstoties uz Likumu par ārkārtas stāvokli, trīs lielākās komercbankas, t. i., *Glitnir Bank*, *Landsbanki Íslands* un *Kaupthing Bank*, tika sadalītas "vecajās" un "jaunajās" bankās. Finanšu ministrs izveidoja trīs sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kas pārņēma veco banku iekšzemes operācijas, un iecēla to direktoru padomes. FME pārņēma veco banku kontroli, lielāko daļu no to iekšzemes aktīviem un pasīviem (noguldījumiem) piešķirot jaunajām bankām, kas turpināja banku operācijas Islandē, bet vecās bankas uzraudzīja to attiecīgās strīdu izšķiršanas komitejas⁽¹⁸⁾. Lielākā daļa no ārvalstu aktīviem un pasīviem tika izvietoti vecajās bankās, kurām vēlāk tika veiktas likvidācijas procedūras, un galu galā visas ārvalstu operācijas tika slēgtas⁽¹⁹⁾.
- (27) Trīs jauno banku pagaidu sākuma bilancēs 2008. gada 14. novembrī bija paredzēts, ka banku apvienotie kopējie aktīvi būtu ISK 2886 miljardi, ieskaitot valsts piešķirto pašu kapitālu ISK 385 miljardu apmērā. Kopējais jauno banku emitēto obligāciju apmērs vecajām bankām kā maksājums par pārvesto aktīvu, kas pārsniedz pasīvus, vērtību, bija paredzēts ISK 1153 miljardi. FME pasūtīja *Deloitte LLP* veikt pārvesto aktīvu un pasīvu vērtības novērtējumus. Šajā procesā atklājās, ka neatkarīgā novērtējumā netiktu noteiktas pārvesto neto aktīvu fiksētās vērtības un tie būtu novērtējumi ar zināmu ierobežojumu. Atklājās arī, ka banku kreditori cēla iebildumus par novērtēšanas procesu, ko tie uzskatīja par neobjektīvu, un sūdzējās, ka tie nebija spējīgi aizsargāt savas intereses. Šo sarežģījumu dēļ tika mainīta rēķinu noslēgšanas politika starp vecajām un jaunajām bankām, nosakot, ka tā vietā, lai uzticētos neatkarīgu ekspertu novērtējumiem, puses mēģinās panākt vienošanos par pārvesto neto aktīvu vērtību.
- (28) Bija skaidrs, ka pusēm būs grūti panākt vienošanos par novērtējumiem, jo tie acīmredzami bija balstīti uz daudziem pieņēmumiem, par kuriem puses, visticamāk, nebūs vienisprātis. Valsts mēģināja panākt vienošanās par pamatnovērtējumiem, kas veido stingru pamatu jauno banku sākotnējai kapitalizācijai. Pamatnovērtējumā pārsvārā esošo aktīvu cenu stāvokli varētu attiecināt uz kreditoriem iespējamu obligāciju vai banku akciju kapitāla vērtības paaugstināšanās veidā, jo sarunās atklājās, ka *Glitnir* un *Kaupthing* strīdu izšķiršanas komitejas un lielākā

⁽¹⁸⁾ Sk. arī FME 2009. gada pārskatu (2008. gada jūlijs – 2009. gada jūnijs), kas pieejams vietnē <http://en.fme.is/media/utgefild-efni/FME-Annual-Report-2009.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Sekoja turpmāka finanšu uzņēmumu pārņemšana. FME 2009. gada martā pārņēma trīs finanšu uzņēmumu – *Straumur-Burdaras*, Reikjavīkas krājbankas (*SPRON*) un *Sparisjodabanki Íslands (Icebank)* – operāciju kontroli un lēma par šo uzņēmumu aktīvu un pasīvu izvietojumu. Vēlāk tika noslēgts sadarbības līgums ar *Straumur* kreditoriem, bet *SPRON* un *Sparisjodabanki* tika veikta likvidācijas procedūra. Arī citus finanšu uzņēmumus smagi ietekmēja trīs galveno komercbanku bankrots un finanšu tirgos dominējošā nedrošība, un 2010. gadā vēl citu finanšu uzņēmumu kontroli pārņēma valsts pārvalde. Tādējādi FME 2010. gada martā iecēla VBS investīciju bankas pagaidu direktoru padomi. 2010. gada aprīlī FME pārņēma *Keflavík* krājbankas un *Byr* krājbankas kontroli, nosakot, ka to operācijas pārņems jauni finanšu uzņēmumi, attiecīgi *SpKef* krājbanka un *Byr hf*. Tā kā šo jauno uzņēmumu finanšu situācija izrādījās sliktāka, nekā sākotnēji bija paredzēts, vēlāk ar FME lēmumu *SpKef* tika apvienota ar *Landsbankinn* un *Byr hf* tika apvienota ar *Íslandsbanki* un *Byr* akcijas tika izsolītas. Islandes iestādes 2009. gadā tika turpmāk aicinātas risināt *Saga* kapitāla investīciju bankas finanšu grūtības un 2011. gadā – Mājokļu finansējuma fonda finanšu grūtības.

daļa no to kreditoriem varētu būt ieinteresēti iegādāties turējumus jaunajās bankās un tas ļautu tiem gūt priekšrocības no pārvesto aktīvu vērtības iespējama paaugstinājuma.

- (29) Trīs jauno banku pilnīga kapitalizācija un vienošanos ar veco banku kreditoriem pamatprincipi tika paziņoti 2009. gada 20. jūlijā. Valdība kā vienīgā trīs jauno banku īpašniece noslēdza pamata vienošanos ar veco banku strīdu izšķiršanas komitejām attiecībā uz to, kā tiku aprēķināta un izmaksāta kompensācija par neto aktīvu pārvešanu uz jaunajām bankām. Attiecībā uz divām no jaunajām bankām – *Íslandsbanki* un *Arion Bank* – tajās bija iekļautas vienošanās par nosacītu veco banku pienākumu parakstīties uz lielāko pašu kapitāla daļu jaunajās bankās.
- (30) Balstoties uz iepriekš minētajiem pagaidu vienošanās dokumentiem, veco banku strīdu izšķiršanas komitejas 2009. gada oktobrī (attiecībā uz *Glitnir*) un 2009. gada decembrī (attiecībā uz *Kaupthing Bank* un *Landsbanki Íslands*) nolēma izmantot tām piešķirtās izvēles tiesības un parakstīties uz akciju paketēm jaunajās bankās. Valdība 2009. gada 18. decembrī paziņoja, ka banku rekonstrukcija ir noslēgusies un starp Islandes iestādēm un jaunajām bankām, no vienas puses, un *Glitnir Bank*, *Landsbanki Íslands* un *Kaupthing Bank* strīdu izšķiršanas komitejām to kreditoru vārdā, no otras puses, ir panāktas vienošanās par strīdu izšķiršanu attiecībā uz aktīviem, kas tika pārvesti no vecajām bankām uz jaunajām, un ka jaunās bankas tādejādi bija pilnībā finansētas.
- (31) Kā izrādījās, valsts kase ieguldījums jauno banku pašu kapitālā bija ievērojami samazināts no sākotnēji paredzētajiem ISK 385 miljardiem līdz ISK 135 miljardiem akciju kapitāla veidā un divās no trijām bankām – *Íslandsbanki* un *Arion Bank* – līdz aptuveni ISK 55 miljardiem no 2. līmeņa kapitāla pakārtotu aizdevumu veidā vai kopā ISK 190 miljardiem. Turklāt valsts kase slēdza ar *Íslandsbanki* un *Arion Bank* konkrētas vienošanās par likviditātes nodrošināšanu. Veco banku piešķirtais akciju kapitāls jaunajām bankām kopā sasniedza aptuveni ISK 156 miljardus. Tāpēc jauno banku kapitalizācijas kopējais apmērs bija aptuveni ISK 346 miljardi. Tādejādi tā vietā, lai saglabātu pilnīgas īpašumtiesības trijās bankās, vienošanās paredzēja, ka valsts turējumi tiktu samazināti līdz aptuveni 5 % *Íslandsbanki*, 13 % *Arion Bank* un 81 % *Landsbankinn*.
- (32) Lai gan tas, ka veco banku kreditori pārņēma divas no trijām bankām, atrisināja lielākās problēmas finanšu nozares atjaunošanā un izveidoja stabilāku jauno banku kapitāla pamatu, saglabājās vairāki trūkumi, kas bija jārisina. Kopš 2009. gada rudens bankas centās risināt galvenokārt iekšējās problēmas, izveidojot vispārēju stratēģiju savām operācijām un jo īpaši pārstrukturējot savus aizdevumu portfeļus, kas ir lielākais riska faktors to operācijām un ilgtermiņa dzīvotspējai. Pārstrukturēšanas process bija sarežģīts vairāku sarežģījumus radošu faktoru dēļ, kuru starpā bija Augstākās tiesas nolēmums par ISK valūtā izsniegtu, bet ar ārvalstu valūtām indeksētu aizdevumu nelikumību. Turpmāk aprakstīti šie jautājumi attiecībā uz *Arion Bank*, kas saistīti ar tās pārstrukturēšanu.

2.4. Makroekonomiskā vide

- (33) Pēc banku sistēmas sabrukuma 2008. gada oktobrī sekoja lieli ekonomiskie satricinājumi. Grūtības Islandes finanšu sistēmā papildināja uzticības zaudēšana tās valūtai. Kronas vērtība strauji kritās 2008. gada pirmajā ceturksnī un vēlreiz rudenī pirms un pēc trīs komercbanku bankrota. Neskatoties uz 2008. gada rudenī ieviesto kapitāla kontroli, valūtas kursa svārstības saglabājās visu 2009. gadu ⁽²⁰⁾. Šie satricinājumi izraisīja smagu lejupslīdi Islandes ekonomikā, kā rezultātā IKP pazeminājās par 6,8 % 2009. gadā un par 4 % 2010. gadā.
- (34) Dažas no citām ekonomikas krīzes blakusparādībām bija pēkšņais bezdarba pieaugums no 1,6 % 2008. gadā līdz 8 % 2009. gadā, inflācijas kāpums un faktisko algu samazināšanās. Turklāt būtiski palielinājās uzņēmumu un mājsaimniecību parādi un ienākumus nenesošu aizdevumu daļa banku aizdevumu portfeļos, kā arī jaunās bankas lielā mērogā pārņēma finansiālās grūtībās nonākušos uzņēmumus. Vienlaicīgi banku sistēmas pārstrukturēšanas augsto fiskālo izmaksu dēļ strauji palielinājās nodokļu deficīts un valsts parāds.

⁽²⁰⁾ Kā straujās vērtības krišanās apjoma piemēru var minēt to, ka vidējais valūtas maiņas kurss mēnesī starp euro un Islandes kronu pieauga no ISK 90,71 2007. gada decembrī līdz ISK 184,64 2009. gada novembrī.

- (35) Pēc dziļās lejupslīdes Islandes Statistikas iestādes provizoriskie dati rāda apgrozījumu 2011. gada otrajā pusē un visā gadā IKP pieaugumu par 3,1 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.
- (36) Ekonomiskā izaugsme 2011. gadā galvenokārt notika, pateicoties iekšzemes pieprasījuma pieaugumam, jo īpaši privāto mājsaimniecību patēriņa pieaugumam par 4 %. To palīdzēja sasniegt algu un sociālo pabalstu pieaugums, kā arī konkrētas veiktās politikas iniciatīvas, lai atvieglotu mājsaimniecību parāda maksājumu slogu, tostarp pagaidu procentu likmes subsīdija, aizdevumu atmaksāšanas iesaldēšana un privāto pensiju uzkrājumu iepriekšēja atmaksāšana. Provizoriskie dati par 2011. gadu norāda arī uz ieguldījumu lēnu pieaugumu, lai arī to sākotnējais līmenis ir ļoti zems ⁽²¹⁾. Valsts patēriņš pēdējo trīs gadu laikā ir palicis vājā līmenī.
- (37) Vispārīgie makroekonomiskie dati slēpj būtiskākas atšķirības nozarēs. Papildus finanšu nozares sabrukumam lielas grūtības ir skārušas celtniecību un daudzas citas iekšzemes ražošanas un pakalpojumu darbības. Savukārt dažās eksporta nozarēs ir notikusi izaugsme. Tā kā kronai bija zems valūtas maiņas kurss un tā kā jūras produktiem un alumīnija ražojumiem bija nosacīti stabila cena ārvalstu valūtā, ieņēmumi no eksporta pēc ekonomikas krīzes sākuma pieauga, arī attiecībā uz tūrismu un citu pakalpojumu eksportu. Vienlaicīgi imports strauji kritās, kā rezultātā tirdzniecības bilances ⁽²²⁾ pārpalikums 2010. gadā īslaicīgi bija aptuveni 10 % no IKP. Tomēr lielāka iekšzemes pieprasījuma dēļ 2011. gadā imports atkal pieauga, kā rezultātā kopējais tirdzniecības pārpalikums bija mazāks – 8,2 % no IKP.
- (38) Islandes Statistikas iestādes prognoze 2012.–2017. gadam paredz, ka pakāpeniska ekonomikas atveseļošanās 2012. gadā turpināsies ar 2,6 % pieaugumu. Līdzīgs izaugsmes temps ir gaidāms visā prognožu periodā. Tomēr šajās prognozēs ir vairākas neskaidrības. Plānotie liela apjoma ieguldījumi rūpniecībā varētu turpināt kavēties. Islandes tirdzniecības situāciju negatīvi ietekmētu ieilguši lejupslīde galvenajās tirdzniecības valstīs, palēninot izaugsmes tempu Islandē. Lēnāks progress nekā paredzēts mājsaimniecību un uzņēmumu parāda sloga mazināšanā turpinātu ierobežot iekšzemes pieprasījumu un ekonomikas izaugsmes izredzes. Izaugsmi varētu apdraudēt arī pastāvīga cenu nestabilitāte, kas saistīta ar valūtas kursa svārstībām saistībā ar kapitāla kontroles atcelšanu.

2.5. Finanšu uzraudzība un uzlabojumi tiesiskajā regulējumā

- (39) Pēc sākotnējā darba saistībā ar jauno banku izveidošanu un no vecajām bankām pārvesto neto aktīvu vērtības novērtēšanu FME 2009. gada pavasarī veica jauno banku un to uzņēmējdarbības plānu, finansiālo iespēju un kapitāla prasību revīziju tā sauktajā nobeiguma projektā. Tas tika veikts ar starptautiskās vadības konsultantu firmas *Oliver Wyman* palīdzību.
- (40) Pēc iepriekš minētā procesa pabeigšanas FME piešķīra bankām darbības licences ar dažādiem nosacījumiem. Ņemot vērā aktīvu portfeļu kvalitāti un paredzamo ekonomisko nenoteiktību, tika uzskatīts, ka trijām bankām jāuzliek augstākas kapitāla prasības nekā obligātais minimums. Tāpēc FME trijām bankām noteica minimālo kapitāla atbilstības (CAD) koeficientu 16 % apmērā, no kura – minimālo 1. līmeņa kapitāla rādītāju 12 % apmērā. Prasības bija jāpiemēro vismaz trīs gadus, ja vien FME tās nepārskata. Tika izveidoti arī likviditātes nosacījumi, nosakot, ka pieejamo likvido naudas līdzekļu apmēram jebkurā brīdī jābūt vismaz 20 % no noguldījumiem un naudai un naudas ekvivalentiem jābūt vismaz 5 % no noguldījumiem. Turklāt tika izveidotas prasības attiecībā uz citām jomām, piemēram, aizdevumu portfeļu pārstrukturēšanu, risku novērtēšanu, korporatīvo pārvaldību un īpašumtiesībām. FME ieviesa salīdzinošas kapitāla prasības attiecībā uz citiem finanšu uzņēmumiem.

⁽²¹⁾ 2009.–2011. gadā IKP ieguldījumu daļa bija tikai 13–14 %.

⁽²²⁾ Tirdzniecības bilance ir starpība starp preču un pakalpojumu eksporta un importa ieņēmumiem. Tā neietver bilanci par primārajiem ienākumiem no ārvalstīm, kas pēdējos gados ir bijusi negatīva, jo īpaši kopš 2008. gada. Tāpēc, neskatoties uz tirdzniecības bilances pārpalikumu, Islandes kopējais tekošais konts pēdējos gados ir bijis negatīvs, un tas strauji samazinājās kopš 2009. gada.

- (41) Ekonomikas stabilizācijas programmā, kas izveidota, konsultējoties ar SVF, bija noteikts, ka jāpārskata viss tiesiskais regulējums attiecībā uz finanšu pakalpojumiem un uzraudzību, lai uzlabotu aizsardzību pret finanšu krīzi nākotnē. Valdība uzaicināja bijušo Somijas Finanšu uzraudzības iestādes ģenerāldirektoru K. Jännäri veikt esošā tiesiskā regulējuma un uzraudzības prakses novērtējumu. Viens no K. Jännäri ieteiktajiem uzlabojumiem bija valsts kredītu reģistra izveidošana FME ietvaros, lai samazinātu sistēmas kredītriskus. Viņa ziņojumā tika ieteikts arī izveidot stingrākus noteikumus un praksi attiecībā uz lieliem riska darījumiem un saistītajiem aizdevumiem, kā arī veikt vairāk klātienē pārbaudes, lai pārbaudītu no attāluma veikto uzraudzību un ziņojumus, jo īpaši attiecībā uz kredītrisku, likviditātes risku un ārvalstu valūtas risku. Tika ieteikts arī pārskatīt un uzlabot noguldījumu garantiju sistēmu, cieši sekojot attīstībai ES.
- (42) Valdība pēc tam iesniedza likumprojektu Altingam, cita starpā balstoties uz K. Jännäri ieteikumiem, kā arī uz EEZ līgumā veiktajiem grozījumiem attiecībā uz finanšu darbībām sākot no 2009. gada, kas tika pieņemti un stājās spēkā 2010. gada 1. jūlijā ar Likumu Nr. 75/2010. Ar jauno likumu tika izdarīti būtiski grozījumi Likumā par finanšu uzņēmumiem. Vēlāk tika ieviesti vairāki citi grozījumi Likumā par finanšu uzņēmumiem, kā arī attiecībā uz finanšu pakalpojumu regulējumu un uzraudzību. Šie grozījumi regulējumā sīkāk apskatīti pielikumā.

2.6. Lielākie turpmākie izaicinājumi ⁽²³⁾

- (43) Neskatoties uz būtiskiem sasniegumiem finanšu nozares atjaunošanā, Islande turpina cīnīties ar 2008. gada rudens finanšu un valūtas krīzes sekām. Finanšu krīze ir atklājusi dažādus trūkumus un nepilnības finanšu sistēmā, kas jārisina, lai atjaunotu sabiedrības uzticību. Šķiet acīm redzami, ka Islande, tāpat kā daudzas citas valstis, kuras smagi skārusi finanšu krīze, saskaras ar daudzām grūtībām pielāgot finanšu pakalpojumu tiesisko un darbības vidi, lai atbalstītu dzīvotspējīgu un efektīvu finanšu sistēmu nākotnē un pēc iespējas samazinātu risku, ka sistēmiski satricinājumi turpmāk varētu atkārtoties.
- (44) Akūtākās problēmas, ar kurām pašlaik saskaras Islandes finanšu uzņēmumi, ir saistītas ar to, ka bankas darbojas saudzīgā vidē ar kapitāla kontroli un vispārējo noguldījumu garantiju. Bankām tagad jāpagatavojas darboties vidē, kas vairāk pakļauta riskam, kad kapitāla kontrole tiks atcelta un noguldījumu garantijas no jauna tiks piemērotas saskaņā ar attiecīgo ES/EEZ direktīvu noteikumiem ⁽²⁴⁾. Islandes iestādes ir uzsvērušas, ka, ieviešot jaunus noteikumus šajā jomā, jārikojas īpaši piesardzīgi.
- (45) Cita liela problēma ir nepieciešamība turpmāk pielāgot tiesisko un normatīvo regulējumu, lai atbalstītu stabilu un efektīvu finanšu sistēmu, kas būtu saskaņota arī ar EEZ un starptautisko noteikumu attīstību ⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Par šo tematu sk., piemēram, ekonomikas lietu ministra 2012. gada marta ziņojumu Altingam "Islandes finanšu sistēmas turpmākā struktūra". Ministrija uzskata, ka šis ziņojums tiek uzskatīts par katalizatoru kompetentai diskusijai par šo nozīmīgo tematu, jo tajā nav ietverti pilnībā noformulēti priekšlikumi, bet aprakstīti galvenie jautājumi un novērojumi attiecībā uz starptautisko attīstību. Ziņojums ir pieejams vietnē <http://eng.efnahagsraduneyti.is/media/Acrobat/Future-Structure.pdf>.

⁽²⁴⁾ Parastu apstākļu atjaunošana attiecībā uz noguldījumu garantijām ietver ne tikai valsts atbalsta atcelšanu šīm garantijām, bet arī Likuma par ārkārtas stāvokli noteikumu pārskatīšanu, saskaņā ar kuru noguldījumiem, uz kuriem ar likumu attiecas noguldījumu garantijas, finanšu uzņēmuma likvidācijas gadījumā ir prioritāte. Tas dod ievērojamu ieguvumu noguldītājiem, kas ir būtiski, ņemot vērā, ka 2008. gada banku sabrukums joprojām ir svaigi saglabājis cilvēku atmiņā. No otras puses, šis noteikums varētu būt kavēklis bankām dažādot savu finansēšanas mehānismu.

⁽²⁵⁾ Sk. 23. zemsvētras piezīmē minētā ekonomikas lietu ministra ziņojuma 9. nodaļu. Iesniedzot šo ziņojumu, ekonomikas lietu ministrs izveidoja arī banku ekspertu grupu, kurā darbojas arī ārvalstu speciālisti, lai sagatavotu visaptveroša tiesiskā un normatīvā regulējuma priekšlikumus Islandes finanšu tirgum kopumā. Saskaņā ar to pašu ziņojumu Islandes iestādes paredz arī pētīt citus nākotnes risinājumus, tostarp iespējamu investīciju un komerciālo banku darbību nodalīšanu, finanšu stabilitātes tiesību aktu izveidošanu un iespējamās izmaiņas finanšu pakalpojumu regulatīvo iestāžu atbildības sadalījumā. No Islandes iestāžu paziņojumiem ir arī skaidrs, ka monetārās politikas regulējuma pārskatīšana paliek darba kārtībā neatkarīgi no iespējas, vai Islande kļūst par Eiropas Savienības locekli vai nē, kā vēl viens iespējams veids, kā uzlabot ekonomikas pārvaldību un nodrošināt, ka regulatori redz situāciju kopumā un efektīvi piemēro visatbilstošākos makrozraudzības instrumentus.

2.7. Konkurences situācija Islandes finanšu nozarē

- (46) Saskaņā ar jaunāko informāciju no Islandes iestādēm ⁽²⁶⁾ konkurence finanšu tirgū kopš banku bankrota ir radikāli mainījies. Finanšu uzņēmumu skaits ir samazinājies, jo vairākas krājbankas, komercbankas un specializēti aizdevēji tiek likvidēti vai ir apvienoti ar citiem uzņēmumiem ⁽²⁷⁾. Finanšu uzņēmumu skaits turpina samazināties, nesēnākie piemēri ir *Landsbankinn* un *SpKef* apvienošana 2011. gada martā, *Íslandsbanki* un *Byr* apvienošana 2011. gada decembrī un *Landsbankinn* un *Svarfðaelir* krājbankas apvienošana, ko Iestāde apstiprināja 2012. gada 20. jūnijā. Ar finanšu uzņēmumu skaita samazināšanos un lielākajām bankām pārņemot noguldījumus no bankām, kas tiek likvidētas, ir palielinājies koncentrācija iekšzemes tirgū. No otras puses, jauno banku visuresošā klātbūtne EEZ finanšu tirgos ir daudz mazāka salīdzinājumā ar to priekšgājējām, jo starptautiskās banku operācijas ir likvidētas.
- (47) Turklāt iekšzemes tirgus ir ievērojami samazinājies, jo daži pakārtotie tirgi ir izzuduši vai to stāvoklis ir ievērojami pasliktinājies. Vērtspapīru tirgus gandrīz pilnīgas izzušanas un kapitāla kontroles ieviešanas dēļ ir samazinājušās operācijas vērtspapīru un valūtas tirgos, un tā rezultātā ir ierobežotas ieguldījumu iespējas. Ar ieguldījumu līmeni ekonomikā vēsturiski zemā līmenī un mājsaimniecību un uzņēmumu vispārēji augsto aizņemto līdzekļu apjoma līmeni pieprasījums pēc kredīta ir mazs. Kopš sabrukuma bankas ir centušās pievērsties galvenokārt iekšējām problēmām un aizdevumu portfeļu pārstrukturēšanai, kā arī dažu lielāko korporatīvo klientu pārstrukturēšanai.
- (48) Pirms finanšu krīzes krājbanku kopējā tirgus daļa noguldījumos bija aptuveni 20–25 %. Tagad tā ir sarukusi līdz aptuveni 2–4 %. Tirgu atstājošo krājbanku un komercbanku zaudētās tirgus daļas ieguva trīs lielākās komercbankas *Arion Bank*, *Íslandsbanki* un *Landsbanki*. Tagad trim lielajām bankām kopā pieder aptuveni 90–95 % no tirgus salīdzinājumā ar 60–75 % iepriekš, un *Landsbankinn* tirgus daļa ir nedaudz lielāka. Bez 10 reģionālajām krājbankām, kurām pašlaik pieder aptuveni 2–4 % no tirgus, vienīgais cits tirgus dalībnieks ir pārstrukturētā *MP Bank* ⁽²⁸⁾ ar tirgus daļu aptuveni 1–5 %.
- (49) Tādējādi Islandes finanšu tirgus ir kļuvis izteikti oligopols un trīs lielākie uzņēmumi kopā varēja iegūt dominējošu tirgus pozīciju. Islandes Konkurences iestāde (ICA), kurai Iestāde lūdza izteikt viedokli par konkurences situāciju Islandē un iespējamiem uzlabojumiem, uzskata, ka pastāv ievērojami šķēršļi iekļūšanai Islandes banku tirgū. Tam ir kaitējoša ietekme uz konkurenci. Pastāv arī konkrēti traucējumi patērētājiem mainīt bankas. Turklāt Islandes iestādes atzina, ka ar Islandes mazo un netirgojamo valūtu Islandes kronu saistītie valūtas maiņas kursa riski ir papildus ierobežojuši konkurenci un atturējuši ārvalstu bankas un uzņēmumus ienākt Islandes tirgū.
- (50) ICA pēdējā laikā ir pievērsusi uzmanību konkrētam jautājumam par IT infrastruktūru banku operācijām un banku sadarbību šajā saistībā. Tas attiecas uz finanšu iestāžu kopīgo īpašumu – IT pakalpojumu sniedzēju *Reiknistofa bankanna* (Islandes banku datu centru RB). Šis temats ir ietverts attiecīgā gadījuma novērtējumā un bija viens no jautājumiem, ko Iestāde apsprieda ar Islandes iestādēm un bankām.
- (51) RB ir trīs galveno Islandes banku, divu krājbanku, Islandes krājbanku asociācijas un trīs Islandes galveno maksājumu karšu apstrādātāju kopīgs īpašums. *Landsbankinn* pieder 36,84 % no akcijām RB, *Íslandsbanki* – 29,48 % un *Arion Bank* – 18,7 %. Tātad trim komercbankām kopā pieder 85,02 % no RB akcijām. RB klienti ir īpašnieki,

⁽²⁶⁾ Sk. ekonomikas lietu ministra ziņojuma Altingam "Islandes finanšu sistēmas turpmākā struktūra" 6. nodaļu, vietnē <http://eng.efnahagsraduneyti.is/publications/news/nr/3559>.

⁽²⁷⁾ Kopš 2008. gada rudens vairāki finanšu uzņēmumi ir pazuduši no tirgus (bez "vecajām" lielajām komercbankām *Glitnir*, *Kaupthing* un *Landsbanki*): *Sparisjóabanki Íslands* (bijusī *Icebank*), Reikjavīkas krājbanka (*SPRON*), *Sparisjóður Mýrasýslu* (*Myrasysla* krājbanka *SPM*), *VBS* investīciju banka un *Askar* kapitāla investīciju banka. Arī *Straumur-Burðaras* investīciju bankas un *Saga* kapitāla investīciju bankas operācijas ir ievērojami samazinājušās.

⁽²⁸⁾ Bankas akcionāru sapulcē 2011. gada 11. aprīlī tika noslēgts līgums par (vecās) *MP* bankas operāciju Islandē un Lietuvā pārdošanu, un vairāk nekā 40 jauni akcionāri ieguldīja ISK 5,5 miljardus jaunās bankas akcijās. Citas vecās bankas operācijas paturēja iepriekšējie īpašnieki, un tās tika nodotas jaunai juridiskai struktūrai *EA fjárfestingarfelag hf*. Sīkāku informāciju sk. *MP* bankas 2011. gada 11. aprīļa ziņojumā preseī, kas pieejams vietnēs <https://www.mp.is/um-mp-banka/utgefíd-efni/frettir/nr/1511> un <https://www.mp.is/um-mp-banka/utgefíd-efni/frettir/nr/1510>.

Islandes Centrālā banka un citi finanšu uzņēmumi, kā arī citas publiskā sektora struktūras. Banku sadarbība šajā jomā ir plaša, jo RB ir izveidojis tūrvērtes un norēķinu sistēmu Islandē. Tas sniedz arī daudzus banku pamatpakalpojumu risinājumus, kas attiecas uz daudziem lietotājiem, un tos izmanto lielākā daļa Islandes banku. Turklāt RB pārvalda e-rēķinu un e-maksājumu sistēmu uzņēmumiem un privātpersonām.

- (52) ICA uzskata, ka sabrukums 2008. gadā ir padarījis īpaši neaizsargātas mazākās bankas un krājbankas. Mazākiem finanšu uzņēmumiem nepieciešamie IT pakalpojumi bija ļoti nozīmīgi, jo tos var uzskatīt par vienu no šķēršļiem jauniem tirgus dalībniekiem, lai iekļūtu tirgū. IT pakalpojumu platformu attiecībā uz lielākajiem finanšu uzņēmumiem lielā mērā ir nodrošinājis RB un attiecībā uz krājbankām un mazākiem tirgus dalībniekiem – *Teris*. Pēc daudzu mazo finanšu uzņēmumu slēgšanas pēdējos gados *Teris* zaudēja nozīmīgu savu ieņēmumu daļu, kā rezultātā 2012. gada janvārī tas pārdeva RB dažus no saviem IT risinājumiem. Kā apgalvo RB un *Teris*, šā darījuma mērķis cita starpā bija nodrošināt pastāvīgu IT pakalpojumu sniegšanu mazākiem finanšu uzņēmumiem.
- (53) ICA ir izmeklējusi divus gadījumus attiecībā uz RB. Pirmkārt, vai kopīgas īpašumtiesības un banku un citu finanšu uzņēmumu sadarbība diskusijā par RB būtu jāuzskata par aizliegtu vienošanos aizlieguma pārkāpumu saskaņā ar Islandes Likuma par konkurenci 10. pantu. Otrkārt, RB iegādāto *Teris* lielāko aktīvu saderība tiek novērtēta saskaņā ar tā paša likuma noteikumiem attiecībā uz apvienošanu. Tomēr 2012. gada maijā šo divu gadījumu izskatīšana tika izbeigta ar strīda izšķiršanu starp RB un tā īpašniekiem, no vienas puses, un ICA, no otras puses ⁽²⁹⁾.
- (54) Bez iepriekš minētajām bažām, kas attiecas tieši uz Islandes finanšu tirgu, ICA ir īpaši norādījusi uz nepieciešamību bez nepamatotas kavēšanās pabeigt strādājošu uzņēmumu ⁽³⁰⁾ pārdošanu un pārstrukturēšanu. Bankas ir pārņēmušas daudzus strādājošus uzņēmumus (kā šo uzņēmumu kreditori) to lielo parādu dēļ pēc 2008. gada ekonomikas krīzes. ICA uzskata, ka var rasties interešu konflikts, ja bankas sniedz finanšu pakalpojumus uzņēmumiem, kuri vienlaicīgi ir to īpašums. ICA uzskata, ka tiešas vai netiešas banku īpašumtiesības ⁽³¹⁾ ir visizplatītākā un bīstamākā konkurences problēma pēc finanšu krīzes, jo tā ietekmē gandrīz visus uzņēmumus un nozares Islandē. ICA uzskata, ka straujāka uzņēmumu pārstrukturēšana uzlabotu konkurenci finanšu tirgū. Gadījumos, kad uz banku iesaistīšanos to korporatīvo klientu pārstrukturēšanā ir attiekušās paziņošanas prasības saskaņā ar valsts īstenotu apvienošanas kontroli, ICA šajā saistībā bieži ir izveidojusi nosacījumus attiecībā uz banku īpašumtiesībām. Tomēr visaptverošs problēmu risinājums šķiet sarežģīts, jo tas attiecas galvenokārt uz Islandes uzņēmējdarbības nozares aizņemto līdzekļu lielo īpatsvaru.
- (55) Visas trīs komercbankas, t. i., *Arion Bank*, *Íslandsbanki* un *Landsbankinn*, savos iesniegtajos dokumentos Iestādei ir izteikušas viedokli, ka konkurences apstākļos Islandes finanšu tirgū kopš 2008. gada rudens nav notikušas būtiskas izmaiņas, kas radītu bažas. Tirgū valdīja efektīva konkurence bez jebkādas norādes uz trīs lielāko dalībnieku

⁽²⁹⁾ Saskaņā ar šo vienošanos RB un tā īpašnieki ir vienojušies par vairākām saistībām ar mērķi novērst konkurences kropļojumus, ko rada RB operācijas un to īpašnieku kopējās operācijas. Saistībās cita starpā noteikts, ka RB tiks pārvaldīts saskaņā ar vispārējiem komerciāliem no tā īpašniekiem neatkarīgiem nosacījumiem un lielākā daļa no RB valdes locekļiem būs no īpašniekiem neatkarīgi speciālisti, piekļuve RB sistēmām un pakalpojumiem tiks dota nediskriminējošā veidā un RB sniegto pakalpojumu nosacījumi ir vienādi neatkarīgi no tā, vai klients ir vai nav RB akcionārs. Pašreizējie RB īpašnieki ir apņēmušies regulāri piedāvāt pārdošanai daļu no saviem turējumiem RB ar mērķi atvieglot uzņēmumiem, kas nav saistīti ar finansēm, iegādāties īpašumtiesības RB. Šādus piedāvājumus izsaka vismaz reizi divos gados, līdz vismaz trešā daļa no kopējām RB akciju paketēm būs pārdotas personām, kas nav pašreizējie akcionāri, vai piedāvātas pārdošanai akciju piedāvājumos.

⁽³⁰⁾ ICA terminu "strādājoši uzņēmumi" lieto attiecībā uz banku turējumiem parasti ar finansēm nesaistītos uzņēmumus, ko bankas ir iegādājušas saistībā ar savu aizdevumu portfeļu pārstrukturēšanu, izmantojot parāda aizstāšanu ar pašu kapitālu vai citādi. Līdzīgi Iestāde terminu "strādājošs uzņēmums" lieto attiecībā uz reālās ekonomikas uzņēmumu, kas nav saistīts ar bankas pamatuzņēmējdarbību finanšu tirgos.

⁽³¹⁾ Šajā saistībā Iestāde uzskata, ka netiešas īpašumtiesības attiecas uz banku iespējamo ietekmi un kontroli pār uzņēmumiem to lielo parādu bankai dēļ.

slepeni rīcību. Pārbaudot konkurences apstākļus tirgū, ICA nav pievērsusi uzmanību dažiem galvenajiem faktoriem. Lai arī ārvalstu bankas fiziski neatrodas Islandē, tās jau sen aktīvi konkurē ar Islandes bankām tādās jomās kā korporatīvo aizdevumu izsniegšana un citu finanšu pakalpojumu sniegšana lielākajiem klientiem, piemēram, uzņēmumiem, kas galvenokārt veic eksporta darbības (zivsaimniecībām, energoietilpīgai nozarei utt.), kā arī valsts un pašvaldību darbībai.

- (56) Tomēr šis viedoklis ir pretrunā Islandes iestāžu iesniegtajos dokumentos izteiktajam viedoklim, kā norādīts iepriekš minētajā ekonomikas lietu ministra ziņojumā Altingam, un ICA viedoklim. Turklāt, kā aprakstīts turpmāk, *Arion Bank*, neskatoties uz dažām atrunām attiecībā uz konkurences apstākļu analīzi, nolēma noteikt konkrētas saistības ar mērķi ierobežot konkurences kropļošanu saistībā ar attiecīgajiem atbalsta pasākumiem. Šīs saistības ir uzskaitītas pielikumā.

3. PASĀKUMU APRAKSTS

3.1. Atbalsta saņēmējs

- (57) Kā aprakstīts iepriekš, *Kaupthing Bank* bankrotēja 2008. gadā tāpat kā divas citas lielas Islandes komercbankas. Lai nodrošinātu iekšzemes banku nozares darbības turpināšanos, Islandes iestādes veica konkrētus pasākumus, lai atjaunotu dažas (vecās) *Kaupthing Bank hf* operācijas, tostarp veiktu *New Kaupthing Bank hf* (tagad pārsaukta par *Arion Bank*) izveidi un kapitalizāciju.

3.1.1. *Kaupthing Bank*

- (58) Pirms finanšu krīzes 2008. gadā *Kaupthing Bank* bija lielākā banka Islandē. Tās bilances apmērs 2007. gada beigās sasniedza ISK 5 347 miljardus (EUR 58,3 miljardus). Sākotnēji *Kaupthing* bija Ziemeļeiropas banka, kas darbojās trīspadsmit valstīs. *Kaupthing* piedāvāja integrētus finanšu pakalpojumus uzņēmumiem, institucionāliem ieguldītājiem un privātpersonām, un tai bija pieci uzņēmējdarbības segmenti: korporatīvie bankas pakalpojumi un maza apjoma bankas pakalpojumi, kapitāla tirgi, dārgumu glabātuve, investīciju bankas pakalpojumi un aktīvu pārvaldība, un bankas pakalpojumi privātpersonām. Turklāt banka pārvaldīja maza apjoma bankas pakalpojumu filiāļu tīklu Islandē, kur atradās tās galvenā pārvalde, un mazākā mērā Norvēģijā un Zviedrijā. *Kaupthing* bija banku licences, izmantojot meitasuzņēmumus Dānijā, Zviedrijā, Luksemburgā un Apvienotajā Karalistē, un filiāles Somijā, Norvēģijā un Menā. *Kaupthing* lielākie meitasuzņēmumi bija *Kaupthing Singer & Friedlander* (Apvienotajā Karalistē) un *FIH Erhvervsbank* (Dānijā), bet banka pārvaldīja vēl sešpadsmit meitasuzņēmumus un filiāles dažādās valstīs Eiropā, Ziemeļamerikā, Āzijā un Tuvajos Austrumos. 2007. gada beigās bankā bija 3 334 darbinieki. Bankas akcijas bija iekļautas OMX Nordic Exchange biržas sarakstā Reikjavīkā un Stokholmā.

3.1.2. *Arion Bank*

- (59) *Kaupthing* pārņēma *Arion Bank* ir Islandes banka, kas piedāvā universālus finanšu pakalpojumus uzņēmumiem, institucionāliem ieguldītājiem un privātpersonām. Bankas mērķis ir būt par banku, kas veidota uz attiecību pamata un meklē visdažādākos finanšu risinājumus lieliem uzņēmumiem un privātpersonām.
- (60) *Arion Bank* grupu veido mātesuzņēmums un astoņi galvenie meitasuzņēmumi, kas ir bankas operāciju neatņemama sastāvdaļa ⁽³²⁾.

⁽³²⁾ Galvenie meitasuzņēmumi (pamatdarbība un bankas turējumi norādīti iekavās) ir: *AFL-sparisjóður* (krājbanka; 94,45 %), *Verdis hf.* (vērtspapīru depozītbanka; 100 %), *KB ráðgjöf ehf.* (pārdod apdrošināšanas un pensiju produktus; 100 %), *Gen hf.* (turējumi starptautiskos uzņēmumu kapitāla fondos; 100 %), *Okkar Líftryggingar hf.* (apdrošināšanas sabiedrība – individuālā un dzīvības apdrošināšana; 100 %), *Sparisjóður Ólafsfjarðar* (krājbanka; 99,99 %), *Stefnir hf.* (PVKIU pārvaldības sabiedrība; 100 %) un *Valitor Holding hf.* (maksājumu pakalpojumu uzņēmums; 52,94 %).

- (61) Banka saistībā ar tās aizdevumu portfeļa neseno pārstrukturēšanu, kas joprojām turpinās, ir pārņēmusi aktīvus, kas ir kategorizēti kā turēti pārdošanai vai, ja aizdevumu atgūšana nav pabeigta, kā pagaidu operācijas. Banka apgalvo, ka tā tomēr cenšas pārdot šos aktīvus bez nepamatotas kavēšanās⁽³³⁾.
- (62) Tai pieder citas lielākās akciju paketes – *Auðkenni* (kontrolakciju sabiedrība, kas pārvalda drošības atslēgas tiešsaistes banku pakalpojumiem; 20 %) un *Reiknistofa bankanna* (Islandes banku datu centrs RB; 18,05 %). *Arion Bank* ir slēgusi vai pašlaik slēdz kopā 15 uzņēmumus, kuros bankai ir bijusi līdzdalība pašu kapitālā. Šie uzņēmumi ir likvidācijas procesā vai tiem nav aktīvu, vai arī tie neveic operācijas.
- (63) Galvenos bankas produktus iedala četrās kategorijās: aktīvu pārvaldība, investīciju bankas pakalpojumi, korporatīvie bankas pakalpojumi un maza apjoma bankas pakalpojumi, kā sīkāk aprakstīts turpmāk.

Aktīvu pārvaldība

- (64) Aktīvu pārvaldības struktūrvienībā ietilpst šādas nodaļas: Tirdzniecība un pakalpojumi, Bankas pakalpojumi privātpersonām un Institucionālā aktīvu pārvaldība. Bankas meitasuzņēmums aktīvu pārvaldības uzņēmums *Stefnir* veic fonda pārvaldīšanu, un *Arion Bank* aktīvu pārvaldības struktūrvienība ir galvenā fonda izplatītāja. Aktīvu pārvaldības struktūrvienība ir vadošais dalībnieks Islandes tirgū ar aktīviem, kurus pārvalda *Arion Bank* un meitasuzņēmumi un kuru apjoms 2011. gada beigās bija vairāk nekā ISK 659 miljardi.
- (65) Aktīvu pārvaldības struktūrvienība ir atbildīga par aktīvu pārvaldību savu klientu, tostarp institucionālo ieguldītāju, korporāciju, finansiāli nodrošinātu klientu un privāto ieguldītāju vārdā. Tā apkalpo klientus ar dažādiem ieguldīšanas mērķiem, piedāvājot plašu pakalpojumu klāstu. Papildus dažādiem kopieguldījumu fondiem, alternatīviem ieguldījumu instrumentiem un pensiju programmām struktūrvienība piedāvā individuālas aktīvu sadalījuma stratēģijas un pārvaldītos kontus. Struktūrvienība piedāvā arī fondus no citiem vadošajiem pasaules fondu pārvaldības uzņēmumiem.

Investīciju bankas pakalpojumi

- (66) Investīciju bankas pakalpojumu struktūrvienība sniedz dažādus pakalpojumus korporatīvajiem klientiem, kas tiek nodrošināti, izmantojot četrus galvenos produktu veidus:
- konsultāciju pakalpojumi saistībā ar apvienošanos un pārņemšanu,
 - kapitāla tirgus darījumi,
 - iegāde un aizņemto līdzekļu finansēšana,
 - galvenie ieguldījumi.
- (67) Struktūrvienības mērķis ir apvienot konsultācijas ar bankas finansēšanas iespējām, izveidojot integrētu risinājumu klientiem ciešā sadarbībā ar citām bankas struktūrvienībām, jo īpaši Kapitāla tirgus un Korporatīvo bankas pakalpojumu struktūrvienību.

⁽³³⁾ Šajā saistībā banka izšķir trīs aktīvu veidus. Pirmkārt, bankas aktīvu pārvaldības uzņēmums *Eignabjarg ehf.*, kas pārvalda akcijas dzīvotspējīgos strādājošos uzņēmumos, ko banka ir pārņēmusi. Tam ir akciju paketes šādos uzņēmumos (pamatdarbība un bankas akciju pakete norādīta iekavās): *Hagar hf.* (komercuzņēmums, kas darbojas Islandē; 5,98 %), *Penninn á Íslandi ehf.* (mazumtirdzniecības uzņēmums, kura specializācija ir kancelejas un biroja preču piegāde; 100 %), *Reitir fasteignafélag hf.* (*Eignabjarg hf.* apvienotā sabiedrība, kuras specializācija ir nekustamais īpašums; 42,65 %) un *Fram Foods ehf.* (pārtikas nozare; 100 %). Otrkārt, citi pārdošanai paredzēti aktīvi, tostarp akciju paketes šādos uzņēmumos: *Langalína 2 ehf.* (kontrolakciju sabiedrība; 100 %), *Umtak fasteignafélag ehf.* (nekustamais īpašums; 100 %), *EAB 2 ehf.* (pārtikas nozare; 100 %), *Farice ehf.* (zemūdens datu kanāla ar kaimiņvalstīm pārvaldība; 43,47 %), *Sementverksmiðjan ehf.* (cimenta ražošana un imports; 33 %), *HB Grandi hf.* (zivsaimniecības uzņēmums; 33 %) un *GO fjárfestingar ehf.* (sēņu audzēšana; 30 %). Treškārt, aktīvi tiek turēti kā pagaidu operācijas – kā akciju paketes šādos uzņēmumos: *Landey* (kontrolakciju sabiedrība, kas nodarbojas ar bezpeļņas īpašumiem; 100 %), *Landfestar* (saistībā ar komerciālu nekustamo īpašumu strādājošs uzņēmums, ko *Arion Bank* iegādājās no finansu grūtībās nonākušiem klientiem; 100 %), *Rekstrarfélagið Braut ehf.* (cūku ferma; 100 %), *NS 1 ehf.* (pieder zeme un izīrē zemesgabalus brīvdienu mājām; 100 %), *Módelhús ehf.* (īpašums un nekustamais īpašums; 100 %), *EAB 1 ehf.* (zeme un īpašums; 100 %), *Andvaka ehf.* (uzņēmējdarbības un vadības konsultācijas; 50,11 %), *Klakki ehf.* (bijuši *Exista* – kontrolakciju sabiedrība; 44,9 %), *Ólgerðin Egill Skallagrímsson ehf.* (bezalkoholisko dzērienu un dažu citu dzērienu ražošana, izplatīšana un pārdošana; 20 %) un *SMI ehf.* (īpašums un nekustamais īpašums; 39,1 %).

Korporatīvie bankas pakalpojumi

- (68) Korporatīvo bankas pakalpojumu struktūrvienība ir sadalīta 7 nodaļās: Korporatīvie aizdevumi; Specializēti aizdevumi; Juridiskie pakalpojumi un dokumentācija; Portfeļa pārvaldība; Pakalpojumi uzņēmumiem; Parādu piedziņa un Faktūrkreditēšana. Korporatīvo bankas pakalpojumu struktūrvienība piedāvā finanšu pakalpojumu un produktu klāstu saviem korporatīvajiem klientiem no vidēja apjoma uzņēmumiem līdz lielām korporācijām Galvenais struktūrvienības mērķis ir uzturēt ilgtermiņa attiecības ar saviem klientiem, kā arī sniegt individuālus risinājumus un personalizētus pakalpojumus.
- (69) *Arion Bank* uzskata, ka tā ir jau gandrīz atrisinājusi uzņēmumu parādu problēmas un ir sasniegusi ievērojamu progresu uzņēmumu pārstrukturēšanā. Korporatīvo bankas pakalpojumu struktūrvienības Parādu piedziņas nodaļa ir atbildīga par bankas parādu atgūšanu, t. i., tādu uzņēmumu pārstrukturēšanu, kuriem ir grūtības ar maksājumiem. Darbs ir ievērojami progresējis un drīz tiks pabeigts.

Maza apjoma bankas pakalpojumi

- (70) Maza apjoma bankas pakalpojumu tirgus daļa Islandē ir 30 %. Visā Islandē ir 24 filiāles un vairāk nekā 100 000 klientu. Filiāles sniedz visaptverošu pakalpojumu klāstu, tostarp konsultācijas par noguldījumiem un aizdevumiem, maksājuma kartēm, pensiju uzkrājumiem, apdrošināšanu, fondiem un vērtspapīriem.
- (71) Filiāļu tīkls ir sadalīts septiņās grupās, un katrai no tām ir savs vadītājs. Katrā grupā mazākās filiāles izmanto priekšrocības, ko sniedz lielāko filiāļu iespējas. Liela daļa izpildes pilnvaru un atbildības ir nodota filiālēm, tādējādi pietuvojoties klientiem. Banka uzskata, ka šis noteikums palīdz koordinēt procedūras un pilnībā izmantot filiāļu darbinieku zināšanas. Četri no šiem vadītājiem darbojas lielās Reikjavīkas teritorijā un trīs – citu lielāko pilsētu apgabalos. Šī struktūra ir izveidota, lai stiprinātu saiknes starp filiālēm katrā valsts daļā.

Tirgus daļu rādītāji

- (72) Pēc *Arion Bank* aprēķiniem tās tirgus daļa noguldījumos, balstoties uz Islandes banku un krājbanku gada pārskatiem, ir [> 30] % vai nedaudz mazāka par *Landsbankinn* [> 30 %] un *Íslandsbanki* [> 30 %] akcijām. Citi daudz mazāk nozīmīgi tirgus dalībnieki ir *MP Bank* [< 5 %] un krājbankas (kopā [< 5 %]).
- (73) *Arion Bank* aizdevumu klientiem daļa ir aptuveni [15–25] % jeb līdzīga *Íslandsbanki* daļai un nedaudz mazāka par *Landsbankinn* daļu. Mājokļu finansējuma fondam ir vislielākā daļa šajā tirgū – [> 25] %. Rēķinot kopā, pensiju fondiem arī ir ievērojama daļa šajā tirgū jeb [5–10] %, bet citu tirgus dalībnieku daļas ir nebūtiskas.
- (74) *Arion Bank* tirgus daļa Islandes biržas tirdzniecībā, rēķinot pēc apgrozījuma 2012. gada pirmajās 14 nedēļās, bija [10–20] %, bet visu pārējo komercbanku – *Íslandsbanki*, *Landsbankinn* un *MP Bank* – daļas atsevišķi bija [20–25] %.

3.2. Vecās un jaunās bankas salīdzinājums

- (75) 1. tabulā attēlotais galveno finanšu datu indikatīvs salīdzinājums veco un jauno banku bilancēs parāda divu operāciju apjoma un darbības jomas lielo atšķirību ⁽³⁴⁾. *Arion Bank* kopējie aktīvi 2009. gada beigās bija tikai 11,5 % no *Kaupthing Bank* aktīviem 2008. gada vidū. Aizdevumu portfelis ir lielākā atsevišķā aktīvu kategorija. *Kaupthing*

⁽³⁴⁾ *Arion Bank* galvenajos finanšu rādītājos kopš tās izveidošanas ir notikušas ievērojamas pārmaiņas, bet tomēr ir atbilstoši salīdzināt abas bankas attiecībā uz datiem aptuveni vienā periodā. Atgādina, ka *Kaupthing* bija starptautiska banka ar operācijām dažādās valstīs, bet *Arion Bank* tika izveidota, lai pārņemtu konkrētas *Kaupthing Bank* iekšzemes operācijas un aktīvus.

Bank aizdevumu portfeļa uzskaites vērtība 2008. gada jūnija beigās bija ISK 4169 miljardi salīdzinājumā ar *Arion Bank* aizdevumu portfeļa apmēru – ISK 358 miljardi 2009. gada beigās, no kuriem 8,6 % pieder *Kaupthing*. Būtiskas atšķirības ir arī *Arion Bank* vērtspapīru turējumos salīdzinājumā ar *Kaupthing Bank*. Akcijas un atvasinātie finanšu instrumenti ir samazinājušies par 96–100 %. Attiecībā uz obligācijām samazinājums ir mazāks, jo *Arion Bank* turēto obligāciju apmērs bija 25,7 % no *Kaupthing Bank* turējumiem.

1. tabula

Arion Bank un Kaupthing Bank bilanču salīdzinājums, miljardos ISK

	Kaupthing 30.6.2008.	Arion 31.12.2009.	Arion % daļa no Kaupthing
Kopējie aktīvi	6 603	757	11,5
— Aizdevumi un debitoru parādi klientiem	4 169	358	8,6
— Obligācijas un parāda instrumenti	676	173	25,7
— Akcijas un pašu kapitāla instrumenti	172	7	4,1
Kopējie pasīvi	6 166	667	10,8
— Noguldījumi	1 848	495	26,8
Kopējais pašu kapitāls	438	90	20,6

- (76) Abu struktūru ienākumu pārskatos parādās līdzīgas atšķirības apjomā un darbības jomā. Salīdzinot *Arion Bank* 2009. gadā un *Kaupthing Bank* 2007. gadā, *Arion Bank* neto maksu procentu ienākumi bija 15,2 % no attiecīgajiem *Kaupthing* ienākumiem un *Arion* neto maksu un komisijas maksu ienākumi bija 10,7 % no attiecīgajiem *Kaupthing* ienākumiem. *Arion Bank* 2009. gada beigās bija 1057 darbinieki (ieskaitot meitasuzņēmumu darbiniekus) salīdzinājumā ar *Kaupthing Bank* 3 334 darbiniekiem 2007. gada beigās. Tātad kopējais *Arion* darbinieku skaits bija 32 % no attiecīgā kopējā *Kaupthing* darbinieku skaita ⁽³⁵⁾. Salīdzinot abu banku operācijas Islandē, *Kaupthing* ar Islandes iekšzemes operācijām 2008. gada jūnija beigās nodarbojās 1 133 darbinieki (neieskaitot meitasuzņēmumu darbiniekus), bet *Arion Bank* 2009. gada beigās bija 952 darbinieki (neieskaitot meitasuzņēmumus).

2. tabula

Arion Bank un Kaupthing Bank ienākumu pārskatu salīdzinājums, miljardos ISK

	Kaupthing 2007. gads	Arion 2009. gads	Arion % daļa no Kaupthing
Neto procentu ienākumi	80	12	15,2
Neto maksu un komisijas maksu ienākumi	55	6	10,7
Saimnieciskās darbības ienākumi	166	50	29,9
Peļņa pirms ienākuma nodokļa nomaksas	81	15	19,0

⁽³⁵⁾ Izmaiņas dažādos uzņēmējdarbības segmentos atšķiras, un dažās jomās samazinājums ir līdz 90 %. Būtiska pakāpeniska samazināšana tika veikta CEO birojā, kurā strādāja 6 % no *Kaupthing* darbiniekiem Islandē, savukārt *Arion Bank* gadījumā attiecīgais rādītājs ir 1 %.

3.3. Valsts juridiskais pamats

(77) Valsts juridiskais pamats atbalsta pasākumiem ir šāds:

— Likums Nr. 125/2008 par valsts kases līdzekļu izmantošanas atļauju neparastos finanšu tirgus apstākļos utt., parasti saukts – Likums par ārkārtas stāvokli

Likums par ārkārtas stāvokli ļāva FME iestādei iejaukties “ārkārtas apstākļos” un pārņemt finanšu iestāžu pilnvaras akcionāru sapulcēs un padomes sanāksmēs un lemt par to aktīvu un pasīvu izvietojumu. FME bija piešķirtas pilnvaras arī iecelt tās pārņemto finanšu uzņēmumu strīdu izšķiršanas komitejas, kas ietvēra pilnvaras akcionāru sapulcēs. Iestāžu likvidēšanā minētais likums dod prioritāti noguldījumu turētāju prasībām un noguldījumu garantiju sistēmām. Likums piešķir arī pilnvaras Islandes Finanšu ministrijai izveidot jaunas bankas. Likums par ārkārtas stāvokli ietver grozījumus Likumā Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem, Likumā Nr. 87/1998 par finanšu darbību oficiālu uzraudzību, Likumā Nr. 98/1999 par noguldījumu garantijām un ieguldītāju kompensācijas sistēmu un Likumā Nr. 44/1998 par mājokļu jautājumiem.

— Papildu Valsts budžeta likums 2008. gadam (4. pants)

— Valsts budžeta likums 2009. gadam (6. pants)

3.4. Atbalsta pasākumi

(78) Islandes iestāžu intervence pēc *Kaupthing Bank* bankrota tika aprakstīta iepriekš, un detalizētāk tā ir aprakstīta lēmumā par procedūras uzsākšanu. Intervences būtību apkopojošā veidā var izklāstīt šādi: FME 2008. gada 9. oktobrī pārņēma *Kaupthing* vadību, un iekšzemes pasīvi un iekšzemes aktīvi (lielākā daļa) tika pārvesti uz *New Kaupthing*. Šajā pārvešanā bija jākompensē vecās bankas īpašums, saņemot aktīvu un pasīvu starpības summu. Tā kā noteikt šo starpību izrādījās grūti un laikietilpīgi, valsts piešķīra nelielu sākotnējo kapitālu un uzņēmās saistības vajadzības gadījumā piešķirt papildu kapitālu. Tad tā kapitalizēja banku pirms 2009. gada 1. decembrī tika noslēgta vienošanās starp valsti un veco banku, kā rezultātā valsts daļa bankā samazinājās no 100 % līdz 13 %⁽³⁶⁾. Iestāde šo datumu – 2009. gada 1. decembri – uzskata par 5 gadu pārstrukturēšanas perioda sākumu, un periods attiecīgi ilgs līdz 2014. gada 1. decembrim.

(79) Nākamajā iedaļā aprakstīti šie valsts intervences aspekti, kas ir novērtējamie pasākumi saskaņā ar EEZ līguma 61. pantu.

3.4.1. 1. līmeņa kapitāls

(80) Valsts divas reizes piešķīra 1. līmeņa kapitālu – pirmo reizi, kad tika izveidota *New Kaupthing*, un otrreiz, kad tā pilnībā kapitalizēja banku (un ar atpakaļejošu spēku); pēc tam sekoja vienošanās ar veco banku tās kreditoru vārdā, saskaņā ar kuru valsts paturēja 13 % daļu bankā.

3.4.1.1. Sākotnējais kapitāls

(81) Pēc *New Kaupthing Bank* izveidošanas 2008. oktobrī valsts piešķīra ISK 775 miljonus⁽³⁷⁾ (EUR 5 miljonus) skaidrā naudā kā sākotnējo kapitālu jaunajai bankai un papildus uzņēmās saistības piešķirt kopā līdz ISK 75 miljardiem

⁽³⁶⁾ Tomēr vienošanās tika oficiāli apstiprināta tikai 2010. gada 8. janvārī, kad *Kaupthing* tās kreditoru vārdā, izmantojot savu meitasuzņēmumu *Kaupskil ehf.*, pārņēma *Arion Bank* īpašumtiesības pēc FME un Islandes Konkurences iestādes apstiprinājuma. *Kaupskil* pieder 87 % no kopējā pašu kapitāla, un uzņēmumam Islandes Valsts finanšu ieguldījumi (*ISFI*) – 13 %. *Kaupskil* ir iespēja vēlāk atpirkt valsts daļu.

⁽³⁷⁾ Šajā iedaļā naudas summas izteiktas vispirms tajā valūtā, kurā Islandes iestādes ir piešķirušas kapitālu, un iekavās norādīta summa atbilstoši ISK vai EUR.

kā 1. līmeņa riska kapitālu jaunajai bankai apmaiņā pret visu tās pašu kapitālu. Iepriekš minētā pirmā summa atbilst Islandes tiesību aktos noteiktajam kapitāla minimumam bankas izveidošanai. Otrā summa tika aprēķināta kā 10 % no līdzīga apjoma bankas kopējo riska svērto aktīvu sākotnējā novērtējuma. Šīs summas piešķiršana tika oficiāli iekļauta 2009. gada valsts budžetā kā valdības līdzekļu piešķiršana, lai risinātu ārkārtēju situāciju finanšu tirgos. Šī kapitāla piešķiršana bija paredzēta kā atbilstošs nodrošinājums bankas darbībai līdz brīdim, kad būtu iespējams atrisināt problēmas saistībā ar tās galīgo rekapitalizāciju, ietverot tās sākotnējās bilances apmēru un vecajai bankai maksājamo kompensāciju par pārvestajiem aktīviem.

3.4.1.2. Kapitāla iepludināšana un 13 % daļas paturēšana saskaņā ar vienošanos ar vecās bankas kreditoriem

- (82) Islandes valdība 2009. gada 20. jūlijā paziņoja, ka tā ir noslēgusi pamata vienošanos ar *Kaupthing* strīdu izšķiršanas komiteju attiecībā uz *New Kaupthing Bank* (2009. gada 21. novembrī pārsaukta par *Arion Bank*) sākotnējo kapitalizāciju un abpusēji maksājamās kompensācijas pamatu. Valdība nosacīti vienojās ar *Kaupthing* strīdu izšķiršanas komiteju, ka kreditoriem ar komitejas starpniecību būtu jādod iespēja iegādāties *Arion Bank* vairākuma akciju paketi, lai veicinātu bankas neatkarīgu attīstību. Tas faktiski iesaistītu veco banku saskaņā ar vienošanos par kompensāciju nodrošināt lielāko daļu no *Arion Bank* kapitāla. Ja *Kaupthing Bank* neparakstītos uz *Arion Bank* attiecīgo akciju daļu, valdība paturētu pilnas īpašumtiesības.
- (83) Valdība 2009. gada 14. augustā paziņoja, ka tā ir apņēmusies kapitalizēt *Arion Bank* ar ISK 72 miljardu 1. līmeņa kapitālu valdības obligāciju veidā, kā rezultātā bankas 1. līmeņa pamata kapitāla rādītājs būtu aptuveni 12 %. Valdības veiktā *Arion Bank* kapitalizācija tika īstenota 2009. gada 9. oktobrī, ietverot ISK 71 225 miljonu iepludināšanu bankā ar atpakaļejošu datumu – 2008. gada 22. oktobrī, papildus sākotnējiem ISK 775 miljoniem skaidrā naudā. Tādējādi kopējais valdības akciju kapitāls bija ISK 72 miljardi. Turklāt valdības obligāciju uzkrāto procentu apmērs bija ISK 9,2 miljardi.
- (84) Valdība 2009. gada 4. septembrī paziņoja, ka ir panākta galīgā vienošanās par *Arion Bank* kapitalizāciju un pamatu kompensācijai. Saskaņā ar 2009. gada 20. jūlija pamata vienošanos tajā galvenokārt bija ietverti noteikumi diviem alternatīviem līgumiem: kapitalizācija ar veco banku (kreditoru) kā īpašnieci (kopējas kapitalizācijas līgums) vai kapitalizācija ar valdību kā īpašnieci (alternatīvs kapitalizācijas līgums) ⁽³⁸⁾. Saskaņā ar pirmo līgumu *Kaupthing* kreditoriem bija iespēja iegūt (ar strīdu izšķiršanas komitejas starpniecību) kontroli pār *Arion Bank*, parakstoties uz jauno akciju kapitālu. Tā kā uz *Arion Bank* pārvesto pasīvu vērtība pārsniedza pārvesto aktīvu vērtību, *Kaupthing* bija jāsamaksā par jauno akciju kapitālu no vecās bankas pašu aktīviem. Šīs kompensācijas apmērs tika lēsts ISK 38 miljardi, bet tas bija regulāri jāpārvērtē, balstoties uz konkrētā aizdevumu portfeļa turpmāku sniegumu. Valdība paturētu mazāko daļu no parastā akciju kapitāla, kas bija 13 % no *Arion Bank* kapitāla. Lai atbilstu FME uzraudzības nobeiguma prasībai par papildu 4 % no 2. līmeņa kapitāla, valdība piešķirtu *Arion Bank* kapitālam arī ISK 24 miljardus pakārtota aizdevuma veidā.
- (85) 2009. gada 1. decembrī starp valdību un *Arion Bank*, no vienas puses, un *Kaupthing* strīdu izšķiršanas komiteju, no otras puses, tika noslēgta vienošanās par norēķiniem attiecībā uz aktīviem un pasīviem, kas pārvesti no *Kaupthing* uz jauno banku. Tajā pašā dienā *Kaupthing* strīdu izšķiršanas komiteja nolēma izmantot šo iespēju, ko tai deva kopējas kapitalizācijas līgums, – pārņemt 87 % no *Arion Bank* akciju kapitāla. Valdībai paliktu atlikušie 13 % no 1. līmeņa kapitāla.

⁽³⁸⁾ Saskaņā ar valdības īpašumtiesību nolīgumu, kas netika īstenots, valdība paliktu pilnīga bankas īpašniece, ja *Kaupthing* strīdu izšķiršanas komiteja nolemtu neiegūt kontroli pār *Arion Bank*. Arī šādā gadījumā *Arion Bank* saņemtu no *Kaupthing* kompensāciju un tādā pašā veidā kā saskaņā ar kopējo kapitalizācijas nolīgumu, t. i., ar kompensācijas instrumentu ISK 38 miljardu apmērā. *Kaupthing* tiktu dota arī iespēja iegādāties valdības akciju paketi, ko varētu izmantot no 2011. gada līdz 2015. gadam, par tādu cenu, kas dotu valdībai atbilstoša apmēra ieņēmumus no tās ieguldījuma.

- (86) *Kaupthing* samaksāja par iegādi, pārvedot aktīvus no sava īpašuma uz *Arion Bank* ISK 66 miljardu apmērā. Šim nolūkam *Kaupthing* izmantoja dažādus līdzekļus – skaidru naudu, aizdevumus uzņēmumiem Islandē un hipotēku un aizdevumu portfeli struktūrām, kas saistītas ar Islandes valdību. Valdības 2009. gada 9. oktobrī veiktā kapitalizācija attiecīgi bija apvērsta, un *Arion Bank* atdeva valdībai ISK 32,6 miljardus valdības obligācijās un emitēja subordinētu obligāciju valdībai ISK 29,5 miljardu apmērā.
- (87) Sarežģījumi radās attiecībā uz 12 % no 1. līmeņa kapitāla un 4 % no papildu 2. līmeņa kapitāla atbilstības prasību, jo, pārvedot ar risku nesaistītos brīvos aktīvus uz *Arion Bank*, palielinājās bankas riska svērto aktīvu bāze. Tā kā *Arion Bank* tika rekapitalizēta ar pārvedumu, kā rezultātā radās ievērojams riska svērto aktīvu palielinājums, atbilstīgi kopējas kapitalizācijas līgumam bija nepieciešams lielāks kapitāls nekā valdības kapitalizācijai, ko finansēja tikai ar valdības obligācijām. Lielākā daļa no valdībai atmaksājamiem līdzekļiem bija jāpārvērš 2. līmeņa kapitāla saistībās, kādās tie būtu bijuši parastā situācijā. Tā paša iemesla dēļ *Kaupthing* samaksāja ISK 66 miljardus par 87 % no akcijām, nevis ISK 62,6 miljardus, kā bija sākotnēji paredzēts (t. i., 87 % no ISK 72 miljardiem). Valdība samaksāja ISK 12,2 miljardus par savu 13 % akciju daļu *Arion*.

3.4.2. 2. līmeņa kapitāla iemaksa

- (88) Valsts piešķīra jaunajai bankai arī divus pakārtotus aizdevumus, lai stiprinātu tās pašu kapitālu un likviditātes pozīciju. Ārvalstu valūtā denominētais A instruments tolaik atbilda ISK 29,5 miljardiem. Aizdevums tika izsniegts kapitāla instrumenta veidā, ļaujot *Arion Bank* emitēt nenodrošinātas pakārtotas parādzīmes. B instrumenta apmērs bija ISK 6,5 miljardi, un *Arion Bank* to izmantoja nesadalīto ieņēmumu (dividenžu) izmaksāšanai valstij visā laikposmā, kamēr kopējas kapitalizācijas līgums bija spēkā. Valdības piešķirtie 2. līmeņa kapitāla instrumenti bija balstīti uz nepieciešamību nodrošināt spēcīgu kapitāla struktūru, un tie atbilda FME prasībām.
- (89) A instrumenta termiņš ir desmit gadi sākot no 2009. gada 30. decembra. Tajā ir ietverts stimuls izbeigt šo instrumentu, paaugstinot procentu likmi pēc pieciem gadiem. Procentu likme gadā pirmajos piecos gados ir 400 bāzes punkti virs *EURIBOR* likmes, bet laikposmā no pieciem līdz desmit gadiem procentu likme ir 500 bāzes punkti virs *EURIBOR* likmes. B instrumenta nosacījumi ir tādi paši ar atšķirību, ka pirmajos trijos gados procentu likme ir 300 bāzes punkti virs *EURIBOR* likmes.

3.4.3. Noguldījumu garantija

- (90) Lai ievērotu Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 3. marta Direktīvu 97/9/EK par ieguldītāju kompensācijas sistēmām⁽³⁹⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 30. maija Direktīvu 94/19/EK par noguldījumu garantiju sistēmām⁽⁴⁰⁾, Islande pieņēma Likumu Nr. 98/1999 par noguldījumu garantijām un ieguldītāju kompensācijas sistēmu un ar to izveidoja tā saukto Noguldītāju un ieguldītāju nodrošinājuma fondu ("TIF"), kuram līdzekļus katru gadu piešķir bankas, aprēķinot pēc kopējiem noguldījumiem attiecīgajā bankā.
- (91) Saskaņā ar Islandes iestāžu nostāju un lai dotu turpmāku ticamību un mierinājumu sabiedrībai kopumā attiecībā uz to noguldījumu drošību krīzes gadījumā, Islandes valdības 2008. gada rudenī veiktie banku glābšanas pasākumi ietvēra arī papildu nodrošinājumu valsts noguldījumiem iekšzemes komercbankās un krājbankās ārpus Likuma Nr. 98/1999, ar kuru ievieš noguldījuma garantiju saskaņā ar Direktīvu 94/19/EK un ieguldītāju kompensāciju saskaņā ar Direktīvu 97/9/EK, darbības jomas.
- (92) Premjerministra biroja 2008. gada 6. oktobra paziņojumā bija noteikts: "Islandes valdība uzsver, ka noguldījumi iekšzemes komercbankās un krājbankās un to filiālēs Islandē tiks pilnībā nosegti." Šo paziņojumu vēlāk atkārtoja pašreizējā premjerministra birojs 2009. gada februārī un decembrī. Turklāt uz to bija atsauce nodomu vēstulē, ko

⁽³⁹⁾ OV L 84, 26.3.1997., 22. lpp.

⁽⁴⁰⁾ OV L 135, 31.5.1994., 5. lpp.

Islandes valdība 2010. gada 7. aprīlī nosūtīja Starptautiskajam Valūtas fondam (tā tika publicēta Ekonomikas lietu ministrijas un SVF tīmekļa vietnēs) (un tas tika atkārtots turpmākā 2010. gada 13. septembra nodomu vēstulē). Vēstulē (ko parakstīja Islandes premjerministrs, finanšu ministrs, ekonomikas lietu ministrs un CBI vadītājs) teikts: "Pašlaik mums saglabājas saistības pilnībā aizsargāt noguldītājus, bet, kad būs nodrošināta finanšu stabilitāte, mēs plānojam pakāpeniski atcelt šo vispārējo garantiju." Turklāt 2011. gada budžeta likumprojekta iedaļā, kas attiecas uz valsts garantijām, zemspējas piezīmē saistībā ar Islandes valdības paziņojumu minēta atsaucē, norādot, ka noguldījumiem Islandes bankās piemēro valsts garantiju ⁽⁴¹⁾.

- (93) Arī pašreizējā ekonomikas lietu ministra un bijušā finanšu ministra *Steingrímur Sigfússon* (2009.–2011. gads) nesenā paziņojumā Islandes parlamenta debatēs par valdības izdevumiem saistībā ar *Landsbankinn* veikto krājbankas *SpKef* pārņemšanu iepriekš minētais atkārtots vēlreiz. Ministrs uzskata, ka šajā saistībā jāņem vērā valsts 2008. gada rudens paziņojums, ka visiem noguldījumiem krājbankās un komercbankās būtu jābūt drošiem un aizsargātiem. "Kopš tā laika darbs visās institūcijās ir bijis balstīts uz to (t. i., uz šo paziņojumu), un diemžēl ir pareizi, ka šis (t. i., maksājumi saistībā ar *SpKef*) būs viens no lielākajiem rēķiniem, ko valsts ir samaksājusi tiešā veidā kā izmaksas noguldījumu nodrošināšanai visiem *Suðurnes* iedzīvotājiem ... un visiem *SpKef* klientiem Rietumfjordos un rietumu un ziemeļrietumu apgabalā ... Es nedomāju, ka kāds uzskatīja, ka noguldījumu turētājiem šajos apgabalos būtu jāpiemēro citāda pieeja nekā pārējiem iedzīvotājiem, tāpēc valstij šajā saistībā nebija īpašas izveles" ⁽⁴²⁾.
- (94) Islandes valdība uzskata, ka papildu noguldījumu garantija tiks atcelta pirms pilnīgas kapitāla kontroles atcelšanas, kas, kā apgalvo Islandes iestādes, pašlaik ir paredzēta 2013. gada beigās.

3.4.4. Īpašā vienošanās par likviditātes nodrošināšanu

- (95) Valdības veiktā *Arion Bank* finansēšana tika īstenota ar ISK 72 miljardu iepludināšanu valdības obligācijās, kuras var pārdot ar atpirkšanu (repo), apmaiņā pret visu bankas pašu kapitālu. Tomēr *Kaupthing Bank* lēmums izmantot savu iespēju iegādāties 87 % bankas akciju nozīmēja, ka lielākā daļa no šīm obligācijām tika atdotas valdībai. *Kaupthing Bank* pārveda aktīvus no sava īpašuma uz *Arion Bank* apmaiņā pret pašu kapitālu, ievērojami samazinot bankas aktīvus, kurus var pārdot ar atpirkšanu (repo), un apdraudot tās spēju atbilst uzraudzības prasībām attiecībā uz likviditātes rezervēm. Ņemot to vērā un tā kā *Kaupthing* izmantoja iepriekš minēto iespēju, valdība piekrita slēgt ar *Arion Bank* papildu vienošanos par likviditātes nodrošināšanu. Vienošanās par likviditātes nodrošināšanu tika formulēta kā turpmāk aprakstītā *SPRON* mijmaiņas darījumu līguma pagarinājums.

3.4.5. *SPRON* mijmaiņas darījumu līgums

- (96) *FME*, izmantojot tai ar Likumu par ārkārtas stāvokli piešķirtās pilnvaras, 2009. gada 21. martā pārņēma Reikjavīkas krājbankas (*SPRON*) kontroli un pārveda lielāko daļu no tās noguldījumiem uz *Arion Bank*. Tika izveidota *SPRON* piederoša sabiedrība ar ierobežotu atbildību, lai pārņemtu *SPRON* aktīvus un arī visas nodrošinājuma

⁽⁴¹⁾ Sk. 2011. gada budžeta likumprojekta attiecīgo iedaļu vietnē: http://hamar.stjr.is/Fjarlagavefur-Hluti-II/GreinargerdirogRaedur/Fjarlagafurvarp/2011/Seinni_hluti/Kafla_8.htm.

⁽⁴²⁾ *Morgunblaðið* 2012. gada 10. jūnija paziņojuma neoficiāls Iestādes tulkojums (www.mbl.is).

tiesības, tostarp visas hipotēkas, garantijas un citas līdzīgas tiesības saistībā ar *SPRON* prasībām. Meitasuzņēmums *Drómi hf* pārņēma *SPRON* saistības pret *Arion Bank* attiecībā uz pārvestajiem noguldījumiem un 2009. gada 22. jūnijā emitēja obligāciju *Arion Bank* ISK 96,7 miljardu apmērā. Visi *SPRON* aktīvi tika ieguldīti kā obligācijas nodrošinājums, tostarp tā akcijas *Drómi*. Tomēr puses līdz šim nav varējušas panākt vienošanos par procentu likmi, kas jāmaksā par obligāciju ⁽⁴³⁾.

- (97) Pamata noteikumos, kas tika parakstīti 2009. gada 17. jūlijā, valdība apņēmas uzskatīt *Arion Bank* par nevainīgu attiecībā uz *SPRON* obligācijas vērtību. Puses vienojās turpmāk censties, lai *SPRON* obligācija iegūtu CBI finansējuma nodrošinājuma tiesības.
- (98) Valdība 2009. gada 3. septembra vēstulē, kas adresēta *Arion Bank*, paplašināja *SPRON* mijmaiņas darījumu līguma nosacījumus, lai nosegtu ne tikai iespējamu *SPRON* noguldījumu aizplūšanu, atlīdzinot bankai zaudējumus par noguldījumu pārņemšanu, bet arī nepieciešamo likviditāti, lai atbilstu *FME* nosacījumiem. Valdība šajā vēstulē apņēmas piešķirt summu līdz ISK 75 miljardiem valdības obligācijās, ja *Kaupthing* nolemtu izmantot savu iespēju kļūt par *Arion Bank* lielāko īpašnieci. Pēc grozījumiem vienošanās paredz, ka citi aktīvi, kas nav *SPRON* obligācija, var tikt izmantoti kā nodrošinājums ar mazāk izdevīgiem nosacījumiem. Šīs valdības saistības vēlāk tika oficiāli apstiprinātas 2010. gada 21. septembra līgumā par valdības obligāciju aizdevumu *Arion Bank*, kas izmantojams kā nodrošinājums ⁽⁴⁴⁾. Šīs vienošanās termiņš beidzas 2014. gada 31. decembrī, kas atbilst *SPRON* obligācijas atmaksāšanas termiņam. Katras vienošanās apjoma samazināšanas apmērs ir vismaz ISK 1 miljards. Valdības obligācijas izmanto tikai, lai nodrošinātu aizdevumus pret nodrošinājumu no CBI ar mērķi iegūt likviditāti *Arion Bank* ⁽⁴⁵⁾.

3.5. Pārstrukturēšanas plāns

- (99) Islandes iestādes 2011. gada 31. martā iesniedza *Arion Bank* pārstrukturēšanas plānu un 2011. gada 26. oktobrī iesniedza šā plāna grozījumu. Atjaunināts pārstrukturēšanas plāns tika iesniegts 2012. gada 30. aprīlī kopā ar piecu gadu uzņēmējdarbības plānu un 2012. gada aprīļa ziņojumu par iekšējā kapitāla atbilstības novērtējuma procesu (*ICAAP*). *ICAAP* ziņojums tika iesniegts *FME* 2012. gada aprīlī.

⁽⁴³⁾ Par nesaprašanos starp pusēm attiecībā uz obligācijas procentu likmi sākotnēji tika ziņots *FME*. *FME* 2009. gada 5. jūnijā nolēma, ka konkrētajos apstākļos atbilstoša likme bija REIBOR + 1,75 %. *FME* savā lēmumā apgalvoja, ka tā pārskatīs savu lēmumu ik pēc sešiem mēnešiem pēc pušu pieprasījuma. Tomēr vēlāk šis strīds tika iesniegts tiesā, un šā lēmuma noformēšanas brīdī vēl nav atrisināts. Kā teikts *Arion Bank* 2011. gada pārskatā, *Drómi* 2009. gada 2. decembra vēstulē pieprasīja, lai *FME* pārskatītu savu iepriekšējo lēmumu par procentu likmi. *FME* 2011. gada 4. februārī pieņēma lēmumu, ka parādam piemērojama gada procentu likme, kas ir sākotnēji noteiktā procentu likme, kam pieskaitīta sākotnēji noteiktā procentu starpība, kas uzkrāta par laikposmu no pārņemšanas dienas līdz 2010. gada 30. jūnijam, bet bez procentu starpības, kas uzkrāta laikposmā no minētā datuma līdz parāda pilnīgai samaksai. *Arion Bank* uzsāka tiesvedību pret *FME* un *Drómi*, mēģinot atcelt *FME* 2011. gada 4. februāra lēmumu. *Drómi* 2011. gada 4. maijā uzsāka tiesvedību pret *FME* un *Arion Bank*, galvenokārt pieprasot atcelt visus *FME* lēmumus par procentu likmēm, kā arī pieprasot noteikt atšķirīgu procentu likmi no paša sākuma.

⁽⁴⁴⁾ Finanšu ministrija piekrita aizdot *Arion Bank* valdības obligācijas, lai panāktu vienošanos par likviditātes nodrošināšanu, veicot repo darījumus ar CBI saskaņā ar CBI spēkā esošajiem noteikumiem. Valdības obligāciju maksimālā tirgus vērtība ir ISK 75 miljardi.

⁽⁴⁵⁾ *Arion Bank* nav atļauts pārdot obligācijas vai izmantot tās jebkādam citam nolūkam, kas nav noteikts vienošanās dokumentos. Ja *Arion Bank* izmanto *SPRON* obligāciju kā pretēju nodrošinājumu, lai nodrošinātu savu aizdevumu valdības obligācijās, *Arion* nemaksā maksu par izņemto summu līdz ISK 25 miljardiem, bet par atlikušo vienošanās apmēra daļu tā maksā kompensāciju 1,75 % apmērā par atļauju izmantot valdības obligācijas kā nodrošinājumu. Tomēr *Arion* nemaksā šo kompensāciju, ja tā var uzskatāmi parādīt, ka vairāk nekā ISK 25 miljardi no aizdevuma attiecas izņemto summu no *SPRON* noguldījumiem. Ja *Arion* izmanto citus aktīvus, kas nav *SPRON* obligācija, kā pretēju nodrošinājumu, lai nodrošinātu tās aizdevumu, kompensācija ir augstāka – 3 % no aizdevuma apjoma, kas tika piešķirts tikai saistībā ar šo nodrošinājumu. Šādos gadījumos *Arion* maksā arī īpašu maksu 0,5 % apmērā no aizdevuma apjoma katru reizi, kad tiek izmantotas valdības obligācijas.

- (100) Pārstrukturēšanas plānā risināti būtiski dzīvotspējas, sloga sadalījuma un konkurences kropļošanas ierobežošanas jautājumi. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu *Arion Bank* veic operācijas tikai Islandē un tās mērķis ir pārsvarā pievērsties tradicionālajiem universālajiem banku pakalpojumiem.

3.5.1. Pārstrukturēšanas plāna apraksts

- (101) Islandes iestādes un banka uzskata, ka *Arion Bank* pārstrukturēšana nodrošinās tās atgriešanos stabilas bankas statusā ar pietiekamu finansējumu un stabiliem kapitāla rādītājiem, lai tā varētu saglabāt savu kredīta piegādātājas lomu reālajai ekonomikai. Balstoties uz pārstrukturēšanas plānā iekļauto informāciju un atbildēm uz Iestādes jautājumiem, tas tiks sasniegts ar šādiem pasākumiem:
- i) ilgtermiņa stratēģiskā virziena noteikšana, operāciju skaita pakāpeniska samazināšana un riska darījumu ierobežošana;
 - ii) spēcīgas kapitāla pozīcijas un pietiekama ienesīguma iegūšana un saglabāšana;
 - iii) stabilas likviditātes pozīcijas saglabāšana un finansējuma struktūras uzlabošana;
 - iv) mājsaimniecību un uzņēmumu aizdevumu portfeļu pārstrukturēšana;
 - v) ārvalstu valūtas nelīdzsvarotību ierobežošana;
 - vi) filiāļu tīkla racionalizēšana un izmaksu efektivitātes sasniegšana.
- (102) Pirms sīkāk tiek aprakstīts pārstrukturēšanas plāns, īsi jāpaskaidro bankas viedoklis par to, kā *Arion Bank* pārstrukturēšanas plānā ir regulētas plūsmas, kuru rezultātā bankrotēja *Kaupthing*. Šajā saistībā ir uzsvērts, ka, lai gan *Arion Bank* operācijas ir balstītas uz *Kaupthing Bank* iekšzemes operācijām un aktīviem, tā tomēr ir jauna banka ar atšķirīgiem komerciāliem mērķiem un citiem īpašniekiem, direktoru padomi un vadību. Pašreizējā *Arion Bank* vadība ir paudusi viedokli, ka tai nevajadzētu izmantot savā labā konkrētus *Kaupthing* trūkumus vai bankrotu. Citādi attiecībā uz *Kaupthing Bank* bankrota cēloņiem *Arion Bank* pirmkārt atsauca uz iepriekš apskatīto *SIC* ziņojumu. Otrkārt, ir norādīts, ka pēc *Kaupthing* bankrota ir veiktas darbības, lai stiprinātu infrastruktūru pēc *FME* veiktā riska pārvaldības un vadīšanas novērtējuma.
- (103) *Arion Bank* divus projektus uzskata par īpaši svarīgiem attiecībā uz bankas rīcību, reaģējot uz iepriekš minēto novērtējumu. Pirmkārt, attiecībā uz lieliem un saistītiem riska darījumiem. Ir apgalvots, ka *Kaupthing* bija "formāls" uzskats par pieeju saistītiem riska darījumiem, kas tai ļāva iesaistīties aizdevumu sniegšanā saistītām pusēm, pārsniedzot tiesiski noteikto ierobežojumu – 25 % no riska kapitāla. Ar šo projektu *Arion Bank* ir paplašinājusi savas saistīto pušu definīcijas un piemēro stingrākus procesus šajā saistībā, un *Arion Bank* riska pārvaldības struktūrvienība pieņem galīgo spriedumu strīdu gadījumā. Lieli riska darījumi tiek rūpīgi uzraudzīti un paziņoti un kredīta izsniegšanas procesā tiek sagatavots īpašs ziņojums gadījumā, ja kredīta izsniegšana būtu liels riska darījums. Pēc krīzes ieviestie grozījumi Islandes tiesību aktos attiecībā uz finanšu iestādēm ir ievērojami ierobežojusi banku spēju izsniegt aizdevumus saistītajām pusēm. Aizdevumi īpašniekiem vai galvenajiem darbiniekiem vairs nevar pārsniegt 1 % no riska kapitāla, un tos var izsniegt tikai pret kvalitatīvu nodrošinājumu.
- (104) Otrkārt, rūpīgāka pārbaude tiek piemērota kopīgām īpašumtiesībām un netiešiem riska darījumiem. Pie tam *Kaupthing Bank*, iespējams, izsniedza aizdevumus apmaiņā pret pašu akcijām, kas neapšaubāmi bija risks un iespējams Islandes Likumā par uzņēmumiem noteikto ierobežojumu pārkāpums. Izmaiņas Islandes tiesību aktos tagad aizliedz izsniegt jebkādus aizdevumus apmaiņā pret pašu akcijām vai slēgt līgumus, ar kuriem pašu akcijas tiek pakļautas riskam.

Pārstrukturēšanas plāna pieņēmumi

(105) Pārstrukturēšanas plāns ir sagatavots mātesuzņēmumam kā daļa no ICAAP procesa, un tajā ņemta vērā arī meitasuzņēmumu ietekme. Tas ir balstīts uz vispārīgu un ekonomisku pieņēmumu kopumu, izveidojot turpmāk aprakstītā pamatscenārija un stresa scenārija ekonomisko pamatu.

(106) Pieņēmumi attiecas uz turpmāk minēto.

— Bankas darbības vidē joprojām pastāv būtiska ekonomiska, tiesiska, politiska un ar regulējumu saistīta nenoteiktība, kas ietekmē tās ilgtermiņa prognozes. Šo iemeslu dēļ bankas pamatdarbībā nav ieviestas būtiskas izmaiņas.

— Makroekonomiskie pieņēmumi ir balstīti uz *Arion Bank* Pētniecības struktūrvienības sagatavoto prognozi, kas ietver šādus galvenos mainīgos lielumus:

3. tabula

No Arion Bank Pētniecības struktūrvienības ekonomiskās prognozes

Izmaiņas procentos salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu	2012. gads	2013. gads	2014. gads
IKP izaugsme	3,0	3,9	3,5
Bezdarbs	6,2	5,3	4,9
Inflācija	5,5	6,1	5,9
Reibor (*)	4,9	5,8	5,6
Libor	0,5	0,5	0,5
Euribor	1,0	1,0	1,0
Algas	9,2	9,7	8,4
ISK valūtas maiņas kursa indekss (TWI) (**)	4,9	5,0	5,0

(*) REIBOR (Reikjavīkas starpbanku piedāvātā likme) ir starpbanku likme, ko izmanto komercbankas un krājbankas Islandē un ko piemēro īstermiņa aizdevumiem.

(**) Islandes kronas tirdzniecības svērtais valūtas maiņas kursa indekss.

- Banka izsaka pieņēmumus, piemēram, arī attiecībā uz tās tirgus pozīciju, iespējām un draudiem, iekšējiem datiem un tirgus attīstību, tostarp tā sauktajiem pamatuzskatiem ⁽⁴⁶⁾.
- Ir gaidāma pastāvīga izaugsme, ko galvenokārt rada patēriņš ⁽⁴⁷⁾.
- Patēriņu turpinās ietekmēt konkrēti pasākumi (pensiju izmaksāšana un ārvalstu valūtās izsniegto aizdevumu pārrēķini utt.). Turklāt mājokļu cenu paaugstināšanās uzlabos mājsaimniecību turību. Arī bezdarba samazināšanās palīdzēs paaugstināt patēriņu.
- Finanšu krīzes laikā kopš 2008. gada ieguldījumi procentos no IKP ir bijuši zemāki par minimālo rādītāju pēdējos 50 gados, bet ir gaidāma pakāpeniska to paaugstināšanās atlikušajā pārstrukturēšanas periodā.
- Saskaņā ar prognozēto ieguldījumu darbības palielināšanos banka paredz, ka pārstrukturēšanas periodā pieprasījums pēc jauniem aizdevumiem palielināsies un tās aizdevumu portfelis pieaugs.
- Imports palielināsies vairāk nekā eksports, bet prognožu perioda beigās tie sasniegs līdzsvarotu līmeni.
- Bankas uzņēmējdarbības un pārstrukturēšanas plānā būtiska loma ir inflācijas un procentu likmju līmeņiem ⁽⁴⁸⁾. Tiek uzskatīts, ka inflācija visā prognožu periodā saglabāsies augsta.
- Visā prognožu periodā ir gaidāma kronas vērtības pazemināšanās vidēji par 5 %.
- *Arion Bank* izsaka šaubas par stratēģiju saistībā ar kapitāla kontroles atcelšanu un pieņem, ka tā saglabāsies visā prognožu periodā ⁽⁴⁹⁾.

i) Ilgtermiņa stratēģiskā virziena noteikšana, operāciju skaita pakāpeniska samazināšana un riska darījumu ierobežošana

(107) Strauji pārveidojoties no Ziemeļeiropas bankas ar operācijām trīspadsmit valstīs par banku, kas veic operācijas tikai Islandē, *Arion Bank* saskārās ar neskaitāmām iekšējām un ārējām grūtībām, kas bija jārisina un jānovērš. Viena no tām bija no *Kaupthing* uz *Arion Bank* pārvesto aktīvu atkārtota novērtēšana. Turklāt Bankas

⁽⁴⁶⁾ Viens no bankas pamatuzskatiem ir [...].

⁽⁴⁷⁾ Neskatoties uz dažādiem joprojām neatrisinātiem grūtiem jautājumiem, *Arion Bank* uzskata, ka ir skaidras norādes, ka Islandes ekonomika pēdējā gadā sākusi atveseļoties, jo pirmo reizi kopš finanšu krīzes sākuma ir novērots ekonomikas pieaugums un bezdarba līmeņa pazemināšanās.

⁽⁴⁸⁾ Banka min vairākus faktoru, kuru dēļ inflācijas gada koeficients gada beigās bija 5,3 %, proti, ISK vērtības krišanās 2011. gadā, augsto preču cenas pasaulē gada pirmajā pusē un līgumalgu palielinājums. Inflācijas perspektīvas nākamajiem dažiem gadiem nav daudzsoļošas, un, visticamāk, inflācija pārsniegs *CBI* mērķi – 2,5 %. Reaģējot uz saimnieciskās darbības palielināšanos un inflācijas stāvokļa pasliktināšanos, *CBI* 2011. gadā divas reizes pacēla procentu likmes kopā par 50 bāzes punktiem un 2012. gada pirmajā pusē kopā par 75 bāzes punktiem. Uzņēmējdarbības plānā pieņemts, ka šī tendence turpināsies 2012.–2014. gadā.

⁽⁴⁹⁾ Šajā saistībā *Arion Bank* apgalvo, ka, lai gan ir pazīmes, ka Islandes ekonomika sāk atveseļoties, joprojām ir jāatrisina vairākas problēmas; viena no šīm problēmām ir kapitāla kontroles atcelšana. Kapitāla kontroles atcelšana ir lēnām progresējusi, lai gan *CBI* 2011. gada martā paziņoja liberalizācijas grafiku, kurā bija uzskaitīti vairāki pasākumi ar mērķi atcelt kontroli turpmāko četru gadu laikā. Tomēr vēlāk tajā pašā gadā Islandes parlaments nolēma tikai pagarināt tiesību aktu par ārvalstu valūtu (un tādējādi kapitāla kontroles) termiņu līdz 2013. gadam. Tāpēc parlaments ir devis *CBI* mazas iespējas rīkoties, ja kontrole ir jāatceļ nākamo divu gadu laikā. Faktiski ar grozījumiem Likumā par ārvalstu valūtu 2012. gada martā kapitāla kontrole tika pastiprināta. Ar kapitāla kontroles atcelšanu saistītā stratēģija nav skaidra, un tāpēc tiek pieņemts, ka kapitāla kontrole paliks spēkā visā prognožu periodā.

infrastruktūra bija pakāpeniski jāsamazina un bankai bija jāpielāgojas jaunajai ekonomikas realitātei, kurā daudzi uzņēmumi, privātpersonas un mājsaimniecības saskārās ar būtiski samazinātu spēju atmaksāt savus parādus.

(108) Tādējādi daudzas no neskaitāmajām grūtībām, ar kurām saskārās jaunā banka, bija tieši saistītas ar apstākļiem, kādos tā tika izveidota. Iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvešana no *Kaupthing* īpašuma uz *Arion Bank* radīja bankai nelabvēlīgus riska darījumus. Tomēr ar lielajiem centieniem pielāgot bankas operācijas jaunajai ekonomikas realitātei ir sasniegts ievērojams progress, samazinot bankas riska darījumus līdz kontrolējamam līmenim. Uzmanība ir pievērsta:

— grūtībās nonākušu aizdevumuņēmēju parāda atgūšanai⁽⁵⁰⁾,

— valūtas nelīdzsvarotību samazināšanai⁽⁵¹⁾,

— kredītu koncentrācijas uz lieliem un saistītiem klientiem samazināšanai⁽⁵²⁾,

— kapitāla līmeņa paaugstināšanai⁽⁵³⁾,

— termiņa noguldījumu palielināšanai un alternatīvu finansēšanas avotu nodrošināšanai⁽⁵⁴⁾,

— inflācijas riska samazināšanai patēriņa cenu indeksa (PCI) nelīdzsvarotības dēļ⁽⁵⁵⁾.

(109) Bankas ilgtermiņa stratēģiskais virziens tika izveidots 2010. gadā. *Arion Bank* apgalvo, ka tās klientu portfelis jau virzās uz tās mērķi kļūt par banku, kas veidota uz attiecību pamata, un tiek uzskatīts, ka šādu bankas modeli ir pilnībā iespējams sasniegt.

(110) Bankas organizācijas struktūra kopš tās izveidošanas ir vienkāršota⁽⁵⁶⁾, un ir ieviesti korporatīvās pārvaldības standarti, nodrošinot informācijas izpaušanu un pārredzamību un lielāku pārskatatbildību. Atbalsta struktūrvienību, jo īpaši Riska pārvaldības struktūrvienības, loma un funkcijas ir palielinātas. Struktūrvienība ir neatkarīga un centralizēta un ziņo tieši izpilddirektoram. Izpilddirektors un direktoru padome ir atbildīgi par gatavības uzņemties risku par bankas operācijām noteikšanu un skaidru noformulēšanu. Gatavība uzņemties risku ir izteikta ar riska darījumu ierobežojumiem un mērķiem, ko uzrauga riska pārvaldības struktūrvienība, kura regulāri ziņo savus konstatējumus izpilddirektoram un direktoru padomei.

(111) FME izvēlējās *Arion Bank*, lai pārņemtu visus Reikjavīkas krājbankas (*SPRON*) noguldījumu pienākumus. Banka 2009. gada aprīlī iegādājās reģionālo *Mýrasýsla* krājbanku (*SPM*), tostarp visus tās aktīvus un dažus pasīvus,

⁽⁵⁰⁾ Aizdevumu portfeļa pārstrukturēšanas centieni rezultātā ienākumus nenesošais koeficients ir pazeminājies no 37 % 2010. gada beigās līdz 13 % 2011. gada beigās. Šis progress grūtībās nonākušo aizdevumuņēmēju problēmas risināšanā ievērojami samazina ar aizdevumu portfeļa uzskaites vērtības novērtējumu saistīto nenoteiktību.

⁽⁵¹⁾ Valūtas nelīdzsvarotība ir samazinājusies no 300 % no bankas kapitāla bāzes 2008. gada beigās līdz 30 % no kapitāla bāzes 2011. gada beigās.

⁽⁵²⁾ Bankai bija [...] grupas, kas 2009. gada beigās pārsniedza 10 % no kapitāla bāzes. Šīs grupas kopā sasniedza 175 % no kapitāla bāzes. 2011. gada beigās bankai bija [...] grupas, kas pārsniedza 10 % no kapitāla bāzes, kas kopā sasniedza 87 % no kapitāla bāzes.

⁽⁵³⁾ Kopējā kapitāla bāze no 2009. gada līdz 2011. gadam ir palielinājusies par ISK 20,7 miljardiem.

⁽⁵⁴⁾ Termiņa noguldījumi no 2009. gada beigām līdz 2011. gada beigām ir palielinājusies no 10 % līdz 23 %.

⁽⁵⁵⁾ CPI līdzsvars ir atgriezies no -17 % no bankas kapitāla bāzes 2009. gada beigās uz +9 % no kapitāla bāzes 2011. gada beigās.

⁽⁵⁶⁾ Pēc FME intervences 2008. gada oktobrī tika veiktas strukturālas izmaiņas. Tika stiprināta iekšējās revīzijas un atbilstības struktūrvienība, Bankas pakalpojumu privātpersonām struktūrvienība tika apvienota ar Aktīvu pārvaldības struktūrvienību un Dārgumu glabātuves struktūrvienība – ar Kapitāla tirgu struktūrvienību. Pēc jaunā stratēģiskā virziena izveidošanas un ar bankas jaunās vadības iecelšanu 2011. gada rudenī tika veiktas turpmākas būtiskas izmaiņas organizācijas struktūrā, lai nodrošinātu, ka tā labāk atspoguļo un atbalsta bankas jauno stratēģiju, vienkāršo operācijas un palielina sinerģiju starp struktūrvienībām.

piemēram, noguldījumus ⁽⁵⁷⁾. Šīs darbības piesaistīja bankai 22 000 jaunu klientu, nepaplašinot tās esošo filiāļu tīklu.

(112) *Arion Bank* 2011. gada 22. decembrī iegādājās bijušo *Kaupthing* Hipotēku institucionālo ieguldījumu fondu – *KMIIF* (tagad pārsaukts par *Arion Bank* Hipotēku institucionālo ieguldījumu fondu – *AMIIF*) ⁽⁵⁸⁾.

(113) Vērtspapīru depozītbanka *Verdis*, kas ir bankai pilnībā piederošs meitasuzņēmums, 2012. gadā tiks apvienota ar banku. [...].

ii) Stabils kapitāla pozīcijas un pietiekama ienesīguma sasniegšana un saglabāšana

(114) Kā redzams 4. tabulā, *Arion Bank* ienesīgums kopš tās izveidošanas ir bijis pozitīvs ar peļņu no pašu kapitāla (ROE) no 10,5 līdz 16,7 %.

4. tabula

Finanšu pārskats par 2009.–2011. gadu un prognozes 2012.–2014. gadam

(Šie ir dati par mātesuzņēmumu. Meitasuzņēmumu ietekme tiek rēķināta, ņemot vērā citus ienākumus. Summas miljonos ISK)

	2009. gads	2010. gads	2011. gads	2012. gads	2013. gads	2014. gads
Neto procentu ienākumi	14 258	24 440	25 480	[...]	[...]	[...]
Izmaiņas aizdevumu novērtējumā	9 642	29 722	20 037	[...]	[...]	[...]
Komisijas maksu ienākumi	3 914	3 379	4 454	[...]	[...]	[...]
Neto finanšu ienākumi	13 460	- 5 681	1 223	[...]	[...]	[...]
Citi ienākumi	1 713	1 047	4 364	[...]	[...]	[...]
Kopējie ienākumi	42 988	52 908	55 559	[...]	[...]	[...]
Administratīvie izdevumi	- 13 133	- 14 226	- 15 791	[...]	[...]	[...]

⁽⁵⁷⁾ *SPM* vairākus mēnešus bija finansiālas grūtības, mēģinot noslēgt sadarbības līgumus ar tās kreditoriem saskaņā ar bankrota tiesību aktiem, jo tās *CAD* koeficients bija zemāks par tiesisko prasību minimumu. Šie centieni neattaisnoja cerības, tomēr 2009. gada 3. aprīlī tika noslēgts līgums starp *SPM* un *New Kaupthing*, saskaņā ar kuru *New Kaupthing* nopirka visus *SPM* aktīvus, tostarp filiāli *Borgarnes* apgabalā Islandē, kā arī *SPM* meitasuzņēmumus, tostarp divas krājbankas Ziemeļislandē, *Afl* krājbanku un *Ólafsfjörður* krājbanku (*SPÓL*). Vienlaicīgi *New Kaupthing* saskaņā ar vienošanos pārņēma konkrētus *SPM* pasīvus, tostarp noguldījumus un aizņēmumus. Tajā pašā dienā *FME* pieņēma lēmumu par *SPM* aktīvu un pasīvu izvietojumu. *FME* lēmumā nav norādīta nekāda valdības intervence kapitāla iepludināšanas, saistību vai sniegto paziņojumu veidā. Turklāt banka un Islandes iestādes apstiprināja lēmumu, ka valsts šajā pasākumā nav uzņēmusies nekādas finanšu saistības. Sk. *FME* 2009. gada 3. aprīļa lēmumu, kas pieejams vietnē <http://www.fme.is/media/akvardanir/3.-april-2009.pdf>.

⁽⁵⁸⁾ Šā darījuma priekšvēsture ir tāda, ka *Kaupthing* 2006.–2008. gadā emitēja četras segto obligāciju sērijas, ko garantēja *Kaupthing* meitasuzņēmums *KMIIF*. Pateicoties *KMIIF*, *Kaupthing* piederēja Islandes mājokļu hipotēku portfelis par vairāk nekā ISK 120 miljardiem. Segtās obligācijas mērķis bija finansēt lielu daļu no *Kaupthing* hipotēku portfeļa. Saskaņā ar 2011. gada 22. decembra līgumu šo hipotēku portfeli ir iegādājies *Arion Bank*. Šis darījums tika finansēts galvenokārt ar segto obligāciju iegādi ISK 117,7 miljardu apmērā, jo *Arion Bank* bija uzņēmusies *Kaupthing* pasīvus saskaņā ar segto obligāciju programmu. *Arion Bank* uzskata, ka *AMIIF* iegādi nevar kategorizēt ne kā "parastu" iegādi, ne kā ar pārstrukturēšanas darbu saistītu iegādi. Šī iegāde bija saistīta ar bankas noteikumiem, saskaņā ar kuriem *AMIIF* netika pārvests uz *Arion Bank*, kad tas tika izveidots. Pirms pārvešanas *Arion Bank* sniedza pakalpojumus aizņēmējiem, nekontrolējot aizdevumus. Turklāt aizņēmēji ar hipotēkām šajā fondā uzskatīja, ka viņi ir *Arion Bank* klienti. Pēc pārvešanas aizdevumi ir *Arion Bank* īpašumā. Kā jau minēts, vienošanās par iepriekš minēto darījumu tika noslēgta starp *Kaupthing* un *Arion Bank* un Islandes valstij tajā nebija nekādas līdzdalības vai saistību.

	2009. gads	2010. gads	2011. gads	2012. gads	2013. gads	2014. gads
Vērtības samazināšanās	- 14 470	- 23 067	- 26 582	[...]	[...]	[...]
Neto peļņa pirms nodokļiem	15 384	15 614	13 186	[...]	[...]	[...]
Nodokļi un banku nodeva	- 2 414	- 2 897	- 2 692	[...]	[...]	[...]
Neto peļņa	12 971	12 717	10 494	[...]	[...]	[...]
Peļņa no pašu kapitāla (ROE)	16,7 %	13,4 %	10,5 %	[10-20] %	[5-15] %	[5-15] %
Neto procentu likmju starpība	3,6 %	[...] %	[...] %	[...] %
Izmaksu pret ieņēmumiem attiecība	44,8 %	[...] %	[...] %	[...] %

- (115) Nestandarta posteņiem 2009.–2011. gadā ir bijusi liela ietekme uz peļņas un zaudējumu aprēķinu, jo īpaši attiecībā uz izmaiņām aizdevumu novērtējumā. Islandes iestādes ir sniegušas informāciju par kopējiem aizdevumiem un diskontiem, kas iegūti no vecās bankas ⁽⁵⁹⁾. Kopējā pārvesto aizdevumu nominālvērtība bija ISK 1230 miljardi un uzskaites vērtība – ISK 459 miljardi. Tādējādi kopējais diskonts bija aptuveni ISK 771 miljards. Kad apstākļi ļāva, aizdevumi tika atkārtoti novērtēti, kā rezultātā radās izmaiņas aizdevumu novērtējumā, kā parādīts 4. tabulā ⁽⁶⁰⁾. Tomēr atlikušajā pārstrukturēšanas periodā ir paredzētas nebūtiskas izmaiņas aizdevumu novērtējumā. Tāpēc bankas ienesīgums vairs nebūs atkarīgs no šā nestandarta posteņa.
- (116) FME noteiktās kapitāla prasības kā nosacījums darbības licences piešķiršanai Arion Bank bija 12 % no 1. līmeņa kapitāla un 16 % no kopējā kapitāla (CAD koeficients). Bankas kapitāla politika ir saglabāt spēcīgu kapitāla bāzi, lai atbalstītu uzņēmējdarbības attīstību un ievērotu noteiktās pamatkapitāla prasības, arī stresa periodos. Ilgtermiņa kapitāla plānošana bankā pašlaik tiek balstīta uz minimālo sliekšni [...] % 1. līmeņa kapitālam un kopējo CAD koeficientu [...] %. Bankas kapitāla pozīcija 2009.–2011. gadā pakāpeniski nostiprinājās, un tā ir pārsniegusi gan FME kapitāla prasības, gan bankas iekšējos mērķus. Bankas CAD koeficients 2011. gada beigās bija 20,5 %, ar 1. līmeņa kapitāla rādītāju 15,7 %.

5. tabula

Kapitāla rādītāji 2009.–2011. gada beigās un prognozes 2012.–2014. gadam

(Šie ir dati par mātesuzņēmumu. Meitasuzņēmumu ietekme tiek rēķināta, ņemot vērā citus ienākumus. Summas miljonos ISK)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1. līmeņa kapitāls	88 302	98 715	106 459	[...]	[...]	[...]
2. līmeņa kapitāls	29 543	26 257	32 105	[...]	[...]	[...]
Kopējais kapitāls	117 845	124 972	138 564	[...]	[...]	[...]

⁽⁵⁹⁾ Šie aizdevumi ir sagrupēti hipotēku aizdevumos un citos aizdevumos no privātpersonām, un aizdevumos uzņēmumiem. Diskonti atšķiras atkarībā no aizdevumu veida, kā arī no tā, vai tie bija denominēti kronās vai ārvalstu valūtā.

⁽⁶⁰⁾ Tomēr aizdevumu novērtējuma pieaugums 2009.–2011. gadā bija lielāks nekā norādīts 4. tabulā, jo daļa no tā – kopā ISK 38 miljardi – tika iedalīta kompensācijas instrumentam. Kompensācijas instruments tika slēgts 2011. gada pirmajā ceturksnī, jo novērtējuma starpība, kāda bija starp aktīviem un pasīviem, kas bija pārvesti no Kaupthing uz Arion Bank, tika pilnībā nomaksāta.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Riska svērtie aktīvi	685 702	678 563	675 998	[...]	[...]	[...]
1. līmeņa kapitāla rādītājs	12,9 %	14,5 %	15,7 %	[15-20] %	[15-20] %	[15-20] %
CAD koeficients	17,2 %	18,4 %	20,5 %	[20-25] %	[20-25] %	[20-25] %

- (117) Bankas novērtējums saskaņā ar ICAAP 2012. gada aprīļa ziņojumu ir tāds, ka ir nepieciešams kapitāls ISK [...] miljardu apmērā, lai nosegtu tā riska darījumus. Bankas kapitāla bāze ir ISK [...] miljardi, un tādējādi tās kapitāla rezerves ir ISK [...] miljardi. Balstoties uz pašreizējo riska svērto summu, tas nozīmē, ka kapitāla rādītājs ir [...] %.
- (118) *Arion Bank* politika ir bijusi atturēties no dividenžu izmaksāšanas līdz 2013. gadam. Šī politika tiks mainīta tikai sadarbībā ar FME un tikai tad, ja *Arion Bank* un FME kopīgi noteiks, ka ir sasniegts ilgtspējīgs Islandes ekonomikas apgrozījums.

iii) Stabīlas likviditātes pozīcijas saglabāšana un finansējuma struktūras uzlabošana

- (119) Attiecībā uz likviditāti FME pieprasa, ka bankai jābūt nodrošinātām likviditātes rezervēm vismaz 20 % apmērā no noguldījumiem un skaidras naudas rezervēm 5 % apmērā no pieprasījuma noguldījumiem. Turklāt Islandes Centrālā banka izveido noteikumus attiecībā uz kredītiestāžu likviditāti⁽⁶¹⁾, saskaņā ar kuriem kredītiestāžu likvidie aktīvi un pasīvi tiek klasificēti pēc veida un termiņa un piešķirtā svēruma atkarībā no riska. Kredītiestāžu likvidiem aktīviem jābūt pārsvarā pār pasīviem viena mēneša laikā un pēc viena mēneša līdz trim mēnešiem. Noteikumi ietver arī konkrētu stresa testu, kurā dažādiem pašu kapitāla posteņiem piemēro diskontu, bet kurā, no vienas puses, ir pieņemts, ka visas obligācijas jāapmaksā to termiņa beigās, un, no otras puses, ka citu obligāciju daļas, piemēram, noguldījumi, jāapmaksā tūlīt pēc brīdinājuma vai bez brīdinājuma.
- (120) Bankas likviditātes koeficienti 2011.–2012. gadā ir parādīti turpmākajā grafikā. Ir skaidrs, ka banka ir saglabājusi stabīlu likviditātes pozīciju, pārsniedzot FME prasības gan attiecībā uz prasību par skaidras naudas koeficientu, gan plašāku prasību attiecībā nodrošinātu likviditāti. Saskaņā ar bankas plāniem 2012.–2014. gadam tā saglabās skaidras naudas koeficientu no [...] līdz [...] % un likviditātes koeficientu no [...] līdz [...] %. Banka ir ievērojusi arī CBI likviditātes noteikumus, jo tās likviditātes koeficienti (pēc 1 mēneša un līdz 3 mēnešiem) gada beigās 2009.–2011. gadā ir bijuši no 1,5 līdz 2,1.

1. diagramma

Arion Bank likviditātes koeficienti 2011.–2012. gadā

[Arion Bank likviditātes koeficientu grafiks saskaņā ar FME noteikumiem]

Vērtības netiek izpaustas dienesta noslēpuma iemeslu dēļ]

- (121) Lai gan Bāzeles III likviditātes prasības vēl nav obligātas, *Arion Bank* ir sākusi brīvprātīgi uzraudzīt likviditātes seguma koeficientu (LCR)⁽⁶²⁾ saskaņā ar šiem noteikumiem, un 2011. gada beigās tās LCR bija [...] %.
- (122) *Arion Bank* lielā mērā ir finansēta ar noguldījumiem, bet ir veikti pasākumi, lai dažādotu finansējumu, emitējot segtās obligācijas. FME 2011. gada novembrī piešķīra *Arion Bank* atļauju emitēt likumīgās segtās obligācijas. 2012. gada februārī tika pabeigta EUR 1 miljarda segto obligāciju programma. Līdzekļi tiks izmantoti, lai finansētu *Arion Bank* hipotēku aizdevumus. Tiek atgādināts, ka 2011. gada beigās *Arion Bank* nopirka KMIIF hipotēku fondu, pārņemot atlikušo summu – ISK 127 miljardus – segtajās obligācijās, un turpināja darboties kā segto obligāciju emitents. Banka uzskata, ka segto obligāciju emitēšana iekšzemes tirgos atbildīs bankas refinansēšanas vajadzībām un finansēs jaunos aizdevumus 2012.–2016. gadā.

⁽⁶¹⁾ Sk. CBI 2006. gada 25. aprīļa Noteikumus Nr. 317 par likviditātes koeficientiem, kas pieejami vietnē <http://www.sedlabanki.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=4713>

⁽⁶²⁾ LCR liek bankām saglabāt augstas kvalitātes likvidu aktīvu krājumu, kas ir pietiekams, lai 30 dienu laikā saskaņā ar stresa scenāriju nosegtu neto skaidras naudas aizplūdes. Tādējādi LCR standarts ir 100 %.

iv) Mājsaimniecību un uzņēmumu aizdevumu portfeļu pārstrukturēšana

- (123) Viens no vissvarīgākajiem uzdevumiem Islandes finanšu nozarei bija mājsaimniecību un uzņēmumu parādu pārstrukturēšana. Tas ir sarežģīts un jutīgs jautājums, kas ietver daudzus finansiālus, ekonomiskus un ētiskus apsvērumus.
- (124) *Arion Bank* iesniegtajos dokumentos minēts, ka aizdevumu portfeļa pārstrukturēšana ir bijusi lielākā prioritāte, un banka uzskata, ka tā ir gandrīz atrisinājusi uzņēmumu un mājsaimniecību parādu problēmas un sasniegusi labu progresu šajā saistībā. Bankā 2009. gadā tika izveidota Korporatīvo parādu piedzīšanas vienība un tika izveidoti aktīvu pārvaldības uzņēmumi, lai pārvaldītu atsavinātos aktīvus. Banka ir ieviesusi individuālu risinājumu klāstu, kas izveidoti, lai palīdzētu mājsaimniecībām un individuāliem aizņēmējiem tikt galā ar saviem parādiem.
- (125) Korporatīvajiem klientiem, kas nav spējuši ievērot savus pienākumus, tiek piemērots bankas parādu piedzīšanas process. Mērķis ir pārvērst maksātnespējīgos uzņēmumus par maksātnespējīgiem ar labvēlīgu bilances stāvokli, tādējādi ļaujot tiem turpināt uzņēmējdarbību un dot ieguldījumu ekonomikas attīstībā. Bankas korporatīvās parādu atgūšanas programmās 2011. gada beigās bija iesaistījušies 986 uzņēmumi, un 871 gadījums tika atrisināts. Banka uzskata, ka uzņēmumu parādu pārstrukturēšana būs gandrīz pabeigta līdz 2012. gada beigām.
- (126) Attiecībā uz mājsaimniecību parādu pārstrukturēšanu vairāk nekā 14 000 privāto klientu ir izmantojuši bankas parādu risinājumu paketes, tostarp īpašo parādu atvieglošanas programmu. Banka 2010. gada beigās izveidoja arī īpašu parādu konsultāciju pakalpojumu saviem klientiem. Banka uzskata, ka šis pasākums bija svarīgs, ņemot vērā sarežģīto parādu atgūšanas gadījumu lielo skaitu. Bankas mērķis ir pabeigt mājsaimniecību parādu pārstrukturēšanu 2012. gadā.
- (127) Parādu atgūšanas programmu mērķis ir uzlabot aktīvu kvalitāti. Ienākumus nenesošo aizdevumu daļa no 37 % 2010. gada beigās ir samazinājusies līdz 13 % 2011. gada beigās. 2011. gada beigās 56 % no aizdevumiem aizdevumu portfeli tika kategorizēti kā ienākumus nesoš, 18 % tika novēroti, 13 % nesa nepietiekamus ienākumus un 13 % nenesa ienākumus.

v) Pasākumi, lai ierobežotu ārvalstu valūtas nelīdzsvarotības

- (128) Ārvalstu valūtā (FX) izsniegti aizdevumi aizdevumu portfeli ir iedalīti FX/FX aizdevumos un FX/ISK aizdevumos. FX/FX aizdevumi ir aizdevumi, kuru gadījumā klienti gūst ieņēmumus ārvalstu valūtā, bet FX/ISK aizdevumi ir aizdevumi ārvalstu valūtā, kuru gadījumā klienti gūst ieņēmumus ISK. Bankas ārvalstu valūtas nelīdzsvarotība galvenokārt pastāv FX/ISK daļas dēļ. Banka 2010. un 2011. gadā ir sasniegusi progresu ārvalstu valūtas nelīdzsvarotības samazināšanā. Nelīdzsvarotība turpinās samazināties 2012. gadā ar aizdevumu ārvalstu valūtā privātpersonām denominācijas maiņu uz ISK, kā arī ar darbībām, kas veiktas, lai iedrošinātu uzņēmumus ar ierobežotiem ieņēmumiem ārvalstu valūtā mainīt savu aizņēmumu denomināciju uz ISK. Joprojām pastāv tiesiska nenoteiktība attiecībā uz aizdevumiem ārvalstu valūtā, bet bankas mērķis ir samazināt FX/ISK nelīdzsvarotību, lai līdz 2012. gada beigām šī nelīdzsvarotība atbilstu CBI prasībām.

vi) Filiāļu tīkla racionalizēšana un izmaksu efektivitātes sasniegšana

- (129) *Arion Bank* uzskata, ka Islandes tirgū ir pārāk daudz banku salīdzinājumā ar salīdzināmām ekonomikām. Bankas būs spiestas samazināt izmaksas, lai saglabātu konkurētspēju. *Arion Bank* ir pievērsusies savu izdevumu līmeņu kontrolēšanai un uzskata, ka tā ir gandrīz pabeigusi tik ļoti nepieciešamo racionalizāciju finanšu nozarē.
- (130) *Arion Bank* ir pilnveidojusi savu uzņēmējdarbību, samazinot darbinieku skaitu un racionalizējot filiāļu tīklu. Filiāļu tīkla racionalizācija tika pabeigta 2011. gada martā, kad trīs Reikjavīkas apgabala filiāles tika apvienotas vienā. Kopā ir slēgtas 15 filiāles, un banka uzskata, ka atlikušais 24 filiāļu tīkls ir izmaksu ziņā efektīvs, saglabājot

klientu vajadzību ievērošanu augstā līmenī. Saistībā ar iepriekš minētajām izmaiņām banka 2011. gadā ir samazinājusi savu darbaspēku par aptuveni 10 %. Izmaksu līmeņi ir tikuši uzturēti stingrā kontrolē, un izmaksu pret ieņēmumiem līmenis mātesuzņēmuma līmenī 2011. gadā jau ir samazināts līdz 45 %, un tiks turpmāk nedaudz uzlabots 2012.–2014. gadā līdz [...] %.

3.5.2. Spēja sasniegt dzīvotspēju ar pamatscenāriju un stresa scenāriju

- (131) Pārstrukturēšanas plānā ar atsauci uz ICAAP ziņojumu ir ticis izveidots *Arion Bank* stresa scenārijs, izpētot bankas spēju sasniegt ilgtermiņa dzīvotspēju dažādos scenārijos un ar dažādiem riska darījumiem.

3.5.2.1. P a m a t s c e n ā r i j s

- (132) Iepriekš aprakstītais pārstrukturēšanas plāns, ietverot pieņēmumus, uz kuriem tas ir balstīts, ir pamatscenārijs.

3.5.2.2. S t r e s a s c e n ā r i j s

- (133) Pārstrukturēšanas plāns ietver stresa scenāriju gadījumā, ja pamatscenārijs tiek veidots saskaņā ar "ilgstošas dziļas lejupslīdes" (PDR) pieņēmumiem, kas ir balstīti uz FME pamatnostādņēm. Stresa testa mērķis ir izpētīt, kā bankas ieņēmumi, kredītu zaudējumi, kapitāla prasības, pieejamais kapitāls/kapitāla rezerves un likviditātes pozīcijas mainītos ekonomikas stresa apstākļos. Atšķirība ir tāda, ka pieņēmumi PDR scenārijā 2009. gadam tagad ir pieņēmumi 2012. gadam utt. Pieņēmumu kopsavilkums atspoguļots turpmāk 6. tabulā.

6. tabula

Galvenie pieņēmumi ilgstošas dziļas lejupslīdes scenārijā (*)

	2012. gads	2013. gads	2014. gads
IKP izaugsme	- 16,0	- 3,9	- 2,8
Bezdarba līmenis	10,6	16,6	16,9
Inflācija	9,7	0,1	0,3
REIBOR	10,0	7,0	8,0

(*) Šis scenārijs arī ir balstīts uz citiem nelabvēlīgiem pieņēmumiem. Ir prognozēts, ka mājokļu cenas 2012. gadā kritīsies par 10 %, 2013. gadā – par 18 % un 2014. gadā – par 16 %. Privāto noguldījumu aizplūšana 2012. gadā ir paredzēta par 30 %, uzņēmumu noguldījumu aizplūšana – par 20 % un kredītiestāžu noguldījumu aizplūšana – par 80 %. Ir pieņemts, ka komisijas maksu ienākumi 2012.–2014. gadā samazināsies par 50 % no pamatscenārija. Aizdevumu vērtības samazināšanās līmenis savukārt samazināsies par 1–3 %, un aizdevumu ienākumu/izdevumu starpība samazināsies par 0,5–1 %, bet noguldījumu ienākumu/izdevumu starpība palielināsies par 0,5–1 %. Ir pieņemts, ka saimnieciskās darbības izdevumi būs par 10 % augstāki nekā pamatscenārijā. Kronas valūtas maiņas kurss pazemināsies, paaugstinoties tirdzniecības svērtajam indeksam (TWI) par 4 % 2013. gadā un par 11 % 2014. gadā.

- (134) Stresa scenārijs ir izveidots, pamatojoties uz maz ticamām, bet iespējamām izmaiņām ekonomiskajā vidē, kurā banka darbojas. Bankas ienesīgumu noteikti nelabvēlīgi ietekmē ilgstošas dziļas lejupslīdes scenārija smagie apstākļi, jo tās peļņa no pašu kapitāla ievērojami samazināsies⁽⁶³⁾. Tomēr tā gūs nelielu peļņu, un, tā kā vienlaicīgi samazināsies bankas aizdevumu portfelis un riska svērtie aktīvi, tās kapitāla pozīcija netiks nelabvēlīgi ietekmēta⁽⁶⁴⁾. Bankas likviditātes pozīcija arī saglabāsies daudz augstāka par obligātajām prasībām.

- (135) ICAAP ziņojums ir balstīts uz 2011. gada 31. decembra finanšu rādītājiem. Tā galvenais rezultāts ir tāds, ka bankas novērtējums paredz, ka ir nepieciešams kapitāls ISK [...] miljardu apmērā, lai nosegtu bankas riska

⁽⁶³⁾ ROE nokristos par [0–5] % 2012. gadā, [0–5] % 2013. gadā un [5–10] % 2014. gadā.

⁽⁶⁴⁾ Bankas CAD koeficients būs [20–25] % 2012. gadā, [20–25] % 2013. gadā un [25–30] % 2014. gadā.

darījumu, balstoties uz I un II pīlāru. 16 % no riska svērtajiem aktīviem (RWA) ir ISK [...] miljardi. Bankas kapitāla bāze ir ISK [...] miljardi, un tāpēc tās kapitāla rezerves ir ISK [...] miljardi. Kapitāla novērtējumā ņemti vērā ar stresu saistīti faktori, tostarp ietekme uz bankas aizdevumu portfeli. Saskaņā ar ICAAP ziņojumu bankas Riska pārvaldības struktūrvienība galvenokārt pievēršas visu bankas būtisko risku apzināšanai, novērtēšanai un mērīšanai, un šie riski ir iedalīti četrās kategorijās: kredītrisks (tostarp koncentrācijas risks), tirgus risks, darbības risks un citi riski (tostarp likviditātes risks, uzņēmējdarbības risks un politiskais un juridiskais risks). 7. tabulā attēloti dažādi riska faktori, kas ņemti vērā kapitāla novērtējumā.

7. tabula

ICAAP rezultāti attiecībā uz kapitāla novērtējumu, miljardos ISK

	ICAAP 31.12.2011.
Kapitāla prasība (I pīlārs)	[...]
Riska koncentrācija vienuviet	[...]
Nozares koncentrācija	[...]
Procentu likmes risks bankas portfeli	[...]
Ārvalstu valūtas riska C, D, E klase	[...]
Nodokļu iestādes	[...]
Novērtējuma risks – nekotēti kapitāla vērtspapīri	[...]
Novērtējuma risks – aizdevumu portfelis	[...]
II pīlārs – kapitāla novērtējums	[...]
Kopējā kapitāla atbilstības novērtējums (I+II pīlārs)	[...]
16 % no RWA	[...]
Kopējā kapitāla bāze	[...]
Kapitāla rezerves	[...]

- (136) ICAAP ziņojumā atzīts, ka, lai gan ir panākts liels progress lielās nelīdzsvarotības mazināšanā starp tiem aizdevumiem klientiem, kas denominēti ārvalstu valūtā, un aizdevumiem, kas denominēti Islandes valūtā, jāturpina darbs, lai 2012. gadā novērstu atlikušo nelīdzsvarotību. 2011. gada beigās nelīdzsvarotība joprojām pārsniedza likumīgo robežu un bija nepieciešams atbrīvojums no CBI. Bankas stratēģija tās valūtas nelīdzsvarotības samazināšanai, no vienas puses, ir ārvalstu valūtā izsniegto aizdevumu sistēmiska denominācijas maiņa uz ISK klientiem, kuru ieņēmumi ir ISK, un, no otras puses, valūtas nelīdzsvarotību cenu fiksēšana, izmantojot līgumus ar CBI un valūtas mijmaiņas darījumus ar Islandes klientiem.

- (137) Likviditātes risks ir viens no bankas būtiskākajiem riska faktoriem. Tas rodas no tā, ka aizdevumu termiņi pārsniedz noguldījumu termiņus. Bankas stratēģija ir cieši uzraudzīt tās likviditātes pozīciju un pagarināt termiņus pasīvu pusē, izmantojot rūpīgu noguldījumu pastāvības analīzi⁽⁶⁵⁾ un to finansējuma dažādošanu. Saskaņā ar bankas iekšējām prasībām nodrošinātas likviditātes koeficientam nevajadzētu būt par [...] % zemākam no noguldījumiem un minimālajam skaidras naudas koeficientam būtu jābūt [...] % vai nedaudz augstākam par FME prasībām, kas ir 20 % attiecībā uz nodrošinātās likviditātes koeficientu un 5 % attiecībā uz skaidras naudas koeficientu. Kā redzams iepriekš 1. diagrammā, banka ir saglabājusi krietni augstāku līmeni par FME un starptautiskajiem standartiem. Ar savas noguldījumu bāzes analīzi, kurā noguldījumi ir sadalīti septiņās grupās atkarībā no to pastāvības, banka ir veikusi savas likviditātes stresa testu. Pieņemot, ka kapitāla kontrole tiktu atcelta tūlīt, bankas nodrošinātās likviditātes koeficients būtu [...]. Skaidras naudas koeficients būtu [...]. Tomēr banka ir paredzējusi ārkārtas situācijas plānus, lai reaģētu uz iespējamu finansējuma krīzi, un cita starpā [...].

3.5.3. Izejas stratēģija/atmaksāšana valstij

- (138) Kā jau aprakstīts iepriekš, 2. līmeņa kapitāla ieguldījuma termiņš ir 10 gadi sākot no 2009. gada 30. decembra. Attiecībā uz atlīdzību ir ietverta pakāpeniskas paaugstināšanas atruna pēc 5 gadiem (t. i., 2014. gadā) – no 400 bāzes punktiem līdz 500 bāzes punktiem virs EURIBOR. Islandes iestādes uzskata, ka šim pakāpeniskumam būtu jābūt kā stimulam bankai ātrāk atmaksāt šo kapitālu.
- (139) Attiecībā uz pašu kapitāla daļu 13 % apmērā, kas valstij ir palikusi *Arion Bank*, valdības turējumus finanšu uzņēmumos pārvalda uzņēmums *Islandes valsts finanšu ieguldījumi (ISFI)*⁽⁶⁶⁾. Saskaņā ar 2012. gada valsts budžeta plānu valdība ir pilnvarota pārdot savas daļas, kas tai pašlaik pieder krājbankās, bet vēl nav pieņemts lēmums attiecībā uz valsts turējumu pārdošanu trijās lielākajās komercbankās. Tomēr atbildīgie ministri ir izveidojuši darba grupu, lai pētītu iespējamus veidus, kā izvietot akciju paketes komercbankās. Valdība ir norādījusi, ka, lai gan tā negatavojas samazināt savus turējumus *Landsbankinn* mazāk par divām trešdaļām no bankas akciju kapitāla, tās daļas *Arion Bank* un *Íslandsbanki* varētu drīz tikt piedāvātas pārdošanai vai bankas varētu pilnībā tikt pārdotas, ja īpašnieku vairākums nolems tās pārdot, ar nosacījumu, ka ir atrisināta konkrētu priekšnoteikumu ievērošana.
- (140) Īpašā vienošanās par likviditātes nodrošināšanu ir pieejama tikai līdz 2014. gada 31. decembrim, kas sakrīt ar SPRON obligācijas termiņu.

4. PAMATS OFICIĀLĀS IZMEKLĒŠANAS PROCEDŪRAS UZSĀKŠANAI

- (141) Lēmumā par procedūras uzsākšanu Iestāde iepriekš secināja, ka Islandes valsts pasākumi attiecībā uz *Arion Bank* kapitalizāciju, kā arī vienošanās par likviditātes nodrošināšanu ir valsts atbalsts saskaņā ar EEZ līguma 61. pantu. Turklāt tā nevarēja noliegt, ka valsts atbalsts bija arī noguldījumu garantija. Iestāde vēl pēdējo reizi pārskatīs šos pasākumus, kuru novērtēšana tiek turpināta šajā lēmumā.
- (142) Attiecībā uz lēmumā par procedūras uzsākšanu novērtēto pasākumu saderību Iestāde uzskatīja, ka galīgo viedokli varēs pieņemt tikai, balstoties uz pārstrukturēšanas plānu, kas vēl nebija iesniegts 2010. gada 15. decembrī, kad Iestāde uzsāka oficiālo izmeklēšanas procedūru. Tieši tāpēc, ka pārstrukturēšanas plāns nebija iesniegts vairāk nekā gadu pēc *Arion Bank* izveidošanas, Iestāde izteica šaubas par atbalsta saderību.

⁽⁶⁵⁾ Termiņš "noguldījumu pastāvība" attiecas uz noguldījumu iepriekšējo stabilitāti un paredzēto darbību turpmāk.

⁽⁶⁶⁾ ISFI ir valsts iestāde ar neatkarīgu direktoru padomi, kas ziņo finanšu ministram, un tā tika izveidota ar Likumu Nr. 88/2009. ISFI būs pabeigusi savus uzdevumus ne vēlāk kā piecus gadus pēc tās izveidošanas. ISFI pārvalda valsts turējumus finanšu uzņēmumos saskaņā ar tiesību aktiem, labu pārvaldību un uzņēmējdarbības praksi un valsts īpašumtiesību politiku. Tās mērķis ir atjaunot un rekonstruēt dinamisku iekšzemes finanšu tirgu, vienlaicīgi veicinot efektīvu konkurenci tirgū, kā arī nodrošinot pārredzamību visos lēmumos attiecībā uz valsts daļību finanšu darbības.

4.1. Ieinteresēto personu piezīmes

- (143) Iestāde saņēma paziņojumu no vecās bankas kreditoriem, kurā tie uzsvēra, ka tie jāuzskata par ieinteresētajām personām, un minēja, ka tie vēlāk, iespējams, iesniegs turpmākas piezīmes.

4.2. Piezīmes no Islandes iestādēm

- (144) Islandes iestādes atzīst, ka veiktie pasākumi *New Kaupthing Bank*, tagad *Arion Bank*, izveidošanā ir valsts atbalsts. Islandes iestādes uzskata, ka pasākumi tomēr ir saderīgi ar EEZ līguma darbību, balstoties uz šā līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu, jo tie ir nepieciešami, proporcionāli un atbilstoši, lai novērstu nopietnus traucējumus Islandes tautsaimniecībā. Islandes iestādes uzskata, ka veiktie pasākumi visos aspektos ir saskaņā ar Iestādes valsts atbalsta pamatnostādnēs noteiktajiem principiem. Tās piebilst, ka atbalsts ir nepieciešams un ierobežots līdz minimālajam vajadzīgajam apmēram.
- (145) Turklāt Islandes iestādes uzsver, ka *Kaupthing Bank* bijušie akcionāri ir zaudējuši visas savas akcijas un nav saņēmuši kompensāciju no valsts, ka atbalsts ir labi strukturēts, lai pēc iespējas samazinātu negatīvu tālāku ietekmi uz konkurentiem, un ka aizdevumu nosacījumi (2. līmeņa kapitāls) ir salīdzināmi ar tirgus likmēm.
- (146) Islandes iestādes neuzskata noguldījumu garantiju par valsts atbalstu.

4.3. Islandes iestāžu saistības

- (147) Islandes iestādes ir uzņēmušās vairākas saistības, no kurām lielākā daļa attiecas uz konkurences kropļošanu, ko radījis novērtējamais atbalsts. Šīs saistības ir uzskaitītas pielikumā.

II. NOVĒRTĒJUMS

1. VALSTS ATBALSTA ESĪBA

- (148) Saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 1. punktu:

“Ja vien šis līgums neparedz ko citu, ar līgumu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir EK dalībvalstis vai EBTA valstis vai ko jebkādā veidā piešķir no valsts līdzekļiem, un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp Līgumslēdzējām Pusēm.”

- (149) Iestāde novērtēs šādus pasākumus ⁽⁶⁷⁾:

- Sākotnējais saimnieciskās darbības kapitāls, ko Islandes valsts piešķir jaunajai bankai,
- jaunās bankas (pagaidu) pilnīga valsts kapitalizācija,
- valsts patur atlikušos 13 % no akciju kapitāla pēc tam, kad 87 % no akciju kapitāla jaunajā bankā tika pārvesta *Kaupthing* kreditoriem, un
- valsts piešķir jaunajai bankai 2. līmeņa kapitālu kā pakārtotu parādu.

Iepriekš minētie pasākumi kopā turpmāk tiek saukti par “kapitalizācijas pasākumiem”. Turklāt Iestāde novērtēs:

- īpašo vienošanos par likviditātes nodrošināšanu,
- *SPRON* mijmaiņas darījumu līgumu,
- Islandes valdības paziņojumu par pilnīgu iekšzemes noguldījumu garantiju visās Islandes bankās.

⁽⁶⁷⁾ Sīkāk aprakstīti šā lēmuma 3. nodaļā.

1.1. Valsts līdzekļu esība

- (150) Kā Iestāde jau iepriekš lēmumā par procedūras uzsākšanu secināja, ir skaidrs, ka kapitalizācijas pasākumi ir finansēti ar valsts līdzekļiem no Islandes valsts kases. Valsts līdzekļi acīm redzami ir arī vienošanās par likviditātes nodrošināšanu, kas ir noslēgta ar *Arion Bank*. Attiecībā uz *SPRON* mijmaiņas darījumu līgumu valsts uzņēmās risku, ka *SPRON/Drómi* aktīvi nebūtu pietiekami, lai nosegtu *SPRON* pārvestos pasīvus (noguldījumus). Būtībā tā garantēja nosegt deficītu, kas ietver (iespējamu) valsts līdzekļu pārvešanu.
- (151) Attiecībā uz noguldījumu garantiju Iestāde sākotnēji uzsver, ka tās novērtējums attiecas tikai uz iepriekš aprakstīto papildu noguldījumu garantiju, kas būtībā veidota no Islandes valdības paziņojumiem par to, ka noguldījumi iekšzemes komercbankās un krājbankās un to filiālēs Islandē tiks pilnībā nosegti.
- (152) Šis novērtējums neskar Iestādes viedokli par Likuma Nr. 98/1999 un Islandes valdības un *TIF* rīcību finanšu krīzes laikā saderību ar EEZ līgumu un jo īpaši ar Direktīvu 94/19/EK. Attiecībā uz Direktīvas 97/9/EK un Direktīvas 94/19/EK īstenošanu Iestāde uzskata, ka tādā mērā, kādā šie pasākumi veido valsts atbalstu, valsts līdzekļu izmantošana, lai atbilstu EEZ tiesību aktu noteikumiem, vispārīgi neradītu bažas saistībā ar EEZ līguma 61. pantu. Tāpēc šis lēmums neattiecas uz šiem pasākumiem.
- (153) Iestāde lēmumā par procedūras uzsākšanu apgalvoja, ka tā turpmāk izmeklēs, vai iepriekš aprakstītie Islandes valsts paziņojumi ir pietiekami precīzi, stingri, bezierunu un tiesiski saistoši, lai ietvertu saistības piešķirt valsts līdzekļus⁽⁶⁸⁾. Novērtējot, vai šie kritēriji ir ievēroti, Iestāde atzīmē, ka paziņojumos bija ietvertas negrozāmas saistības piešķirt valsts līdzekļus, kā to norāda fakts, ka Islandes valsts ir darījusi visu iespējamo, lai aizsargātu noguldītājus: tas ne tikai ir mainījis noguldījumu turētāju prioritāti bankrotējušos īpašumos (kas neietvertu valsts līdzekļu izmantošanu), bet ir kļuvis skaidrs arī tas, ka tas neļautu noguldītājiem ciest nekādus zaudējumus. Valdības vispārējā garantija visiem noguldījumiem iekšzemes komercbankās un krājbankās turklāt ir atšķirīga no jebkādam noguldījumu garantiju sistēmām, kas paredzētas EEZ tiesību aktos, jo aizsardzības apjoms ir neierobežots un bankas, kas saņem priekšrocību no šā pasākuma, neveic nekādu finansiālu ieguldījumu.
- (154) Islandes valdības izpratni par savu paziņojumu ilustrē valsts intervence finanšu nozarē, kas ir notikusi kopš 2008. gada oktobra un kas ir motivēta ar nolūku ievērot šo paziņojumu. Šī intervence ir ietvērusi pasākumus, lai nosegtu finanšu uzņēmumu noguldījumus, piemēram, trīs komercbanku izveidošanu, *SPRON* noguldījumu pārvešanu uz *Arion Bank*, *Straumur* noguldījumu pārvešanu uz *Íslandsbanki*, *CBI* veikto 5 krājbanku noguldījumu pārņemšanu *Sparisjódabanki Íslands* salu reģionā, noguldījumu pārvešanu no *Byr* krājbankas uz *Byr hf*, noguldījumu pārvešanu no *Keflavík* krājbankas uz *SpKef* un valsts atbildību par noguldījumiem *SpKef* pēc piespiedu apvienošanās ar *Landsbankinn*.
- (155) Faktiski Islandes iestādes vairākās valsts atbalsta lietās, kuras Iestāde pašlaik izmeklē un no kurām dažas ir minētas iepriekš, ir apgalvojušas, ka attiecīgais izvēlētais pasākums bija finansiāli vismazāk apgrūtināošais risinājums Islandes valstij, lai atbilstu tās solījumam pilnībā aizsargāt noguldītājus.
- (156) Ņemot vērā iepriekš minēto, Iestāde uzskata, ka ir ieviests tiesiski saistošs, precīzs, bezierunu un stingrs pasākums. Tāpēc Iestāde secina, ka Islandes valsts paziņojumi, saskaņā ar kuriem noguldījumi ir pilnībā garantēti, ietver saistības piešķirt valsts līdzekļus EEZ līguma 61. panta nozīmē.

⁽⁶⁸⁾ Šajā saistībā sk. Vispārējās tiesas spriedumu apvienotajās lietās T-425/04, T-444/04, T-450/04 un T-456/04, Francija un citi/Komisija, 2010. gada 21. maija spriedumu, Krājums [2010], II-02099. lpp., 283. punkts (apelācijā), kā arī AG Mengozzi atzinumu apelācijas lietā, t. i., lietā C-399/10, *Boygues*, 47. punkts, kuros uzskatīts, ka šie nosacījumi ir pārāk ierobežojoši valsts atbalsta izmeklēšanai.

1.2. Priekšroka konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai

1.2.1. Priekšrocība

- (157) Pirmkārt, atbalsta pasākumiem jādod jaunajai bankai priekšrocības, kas to atbrīvo no izdevumiem, kuri parasti tiek segti no tās budžeta. Saskaņā ar iepriekšēju secinājumu, ko Iestāde pieņēma lēmumā par procedūras uzsākšanu, tā paliek pie viedokļa, ka visi kapitalizācijas pasākumi dod priekšrocību jaunajai bankai, jo piešķirtais kapitāls bankai nebūtu bijis pieejams bez valsts intervences.
- (158) Nosakot, vai ieguldījums uzņēmumā, piemēram, ar kapitāla iepludināšanu, ir priekšrocība, Iestāde piemēro tirgus ekonomikas ieguldītāja principu un novērtē, vai privātais ieguldītājs, kura apjoms ir salīdzināms ar valsts iestādi, kas darbojas parastos tirgus apstākļos, būtu veicis šādu ieguldījumu ⁽⁶⁹⁾. Attiecībā uz kapitalizācijas pasākumiem grūtībās nonākušām bankām kopš finanšu krīzes sākuma gan Eiropas Komisijas (daudzos gadījumos kopš finanšu krīzes sākuma ⁽⁷⁰⁾ gan Iestādes ⁽⁷¹⁾ pieeja parasti ir bijusi tāda, ka valsts veiktā banku rekapitalizācija ir valsts atbalsts, ņemot vērā satricinājumus un nenoteiktību, kas ir raksturīga finanšu tirgiem kopš 2008. gada rudens. Šis vispārīgais apsvēruma īpaši attiecas uz Islandes finanšu tirgiem 2008. un 2009. gadā, kad sabruka visa sistēma. Tādējādi Iestāde uzskata, ka kapitalizācijas pasākumi dod priekšrocību *Arion Bank*, neskatoties uz iespējamo jaunās bankas kapitāla pārvedumu 87 % apmērā kreditoriem (galvenokārt privātajā sektorā). Privātā sektora iesaistītos *Arion Bank* kapitalizācijā pilnībā veica vecās bankas kreditori, kas tikai mēģināja līdz minimumam samazināt savus zaudējumus ⁽⁷²⁾.
- (159) Līdzīgu apsvērumu piemēro attiecībā uz īpašo vienošanos par likviditātes nodrošināšanu, kas tika apspriesta kā daļa no valsts atbalsta pasākumu kopuma ar mērķi atjaunot bankrotējušo banku operācijas jaunizveidotā bankā un iedrošināt bankrotējušās bankas kreditorus iegādāties pašu kapitālu jaunajā bankā. Ir saprotams, ka valsts iesaistījās tāpēc, ka nebija skaidrs, vai *Arion Bank* varētu iegūt pietiekamu likviditāti tirgū. Tādējādi valsts drīzāk aizstāja privāto tirgus dalībnieku lomu, kas bija piesardzīgi izsniegt aizdevumus finanšu uzņēmumiem, nevis rīkojās kā privātais ieguldītājs. Tāpēc Iestāde apstiprina sākotnējo secinājumu, ko tā pieņēma lēmumā par procedūras uzsākšanu, un uzskata, ka īpašā vienošanās par likviditātes nodrošināšanu dod priekšrocību *Arion Bank*.
- (160) Attiecībā uz noguldījumu pārvešanu no *SPRON* un maksājumu ar *Drómi* emitēto obligāciju – *SPRON* mijmaiņas darījumu līgumu – Iestāde pozitīvi vērtē, ka darījuma vispārējais mērķis ir piešķirt *Arion Bank* kompensāciju tikai pārvesto pasīvu apmērā. Tomēr valsts uzņemas visu risku attiecībā uz *Drómi* obligāciju, kuras vērtība ir mazāka par pārvestajiem noguldījumiem, un pienākumu kompensēt jebkādu iespējamo deficītu. Tādējādi šķiet, ka *Arion Bank* arī bez ieņēmumiem, ko tā saņem no procentu maksājumiem par obligāciju, var brīvprātīgi iegādāties papildu tirgus akcijas, neuzņemoties nekādu risku. Iestāde secina, ka tā ir priekšrocība ⁽⁷³⁾.
- (161) Visbeidzot Iestādei jānovērtē arī tas, vai papildu noguldījumu garantija dod priekšrocību *Arion Bank* un Islandes bankām kopumā. Šajā saistībā Iestāde atzīmē, ka tad, kad Islandes iestādes pirmo reizi paziņoja, ka noguldījumi būtu jānodrošina, nebija pilnībā skaidrs, kā šī garantija praktiski darbotos, jo īpaši, kāda būtu šādas intervences ietekme uz banku, kas vairs nevarētu izpildīt savus finanšu pienākumus pret tās noguldītājiem. Vienlaicīgi šķiet,

⁽⁶⁹⁾ Sk., piemēram, T-228/99 *WestLB, Recueil* (2003), II-435. lpp.

⁽⁷⁰⁾ Sk., piemēram, Komisijas 2008. gada 10. oktobra Lēmumu lietā NN 51/2008 "Garantiju sistēma Dānijas bankām", 32. punkts, un Komisijas 2008. gada 21. oktobra Lēmumu lietā C 10/2008 *IKB*, 74. punkts.

⁽⁷¹⁾ Sk. Iestādes 2009. gada 8. maija Lēmumu par būtībā drošu banku īslaicīgas rekapitalizācijas sistēmu, lai veicinātu finanšu stabilitāti un kredītu reālo ekonomiku Norvēģijā (205/09/COL), kas pieejams vietnē: <http://www.efasurv.int/?1=1&showLinkID=16694&1=1>

⁽⁷²⁾ Šajā saistībā sk. līdzīgus Eiropas Komisijas apsvērumus attiecībā uz grūtībās nonākušā uzņēmuma piegādātāju veiktiem ieguldījumiem Komisijas Lēmumā C 4/10 (ex NN 64/09) – Atbalsts, kas izsniegts Trèves (Francija).

⁽⁷³⁾ Šo secinājumu neietekmē nesaprašanās un tiesvedība starp *Drómi* obligācijā iesaistītajām pusēm attiecībā uz obligācijas procentu likmi.

ka šādai bankai varētu ļaut bankrotēt, bet Islandes valsts varētu nodrošināt, piemēram, pārvedot noguldījumus uz citu banku un kompensējot aktīvu deficītu, lai noguldījumus varētu pilnībā izmaksāt un noguldītāji nekad nezaudētu piekļu saviem noguldījumiem pilnā apmērā.

- (162) Iestāde uzskata, ka ir mazāk nozīmīgi, kā tieši valsts rīkotos, piešķirot neierobežotu garantiju iekšzemes noguldījumiem. Svarīgi ir tas, ka tā ir uzņēmusies pienākumu neierobežoti rīkoties gadījumā, ja banka nevarētu izmaksāt noguldījumus.
- (163) Iestāde uzskata, ka neierobežotā garantija ir devusi priekšrocību *Arion Bank*. Pirmkārt, tāpēc, ka tā dod vērtīgu konkurences priekšrocību – neierobežotu valsts garantiju un tādējādi nozīmīgu drošības tīklu – alternatīviem ieguldījumu risinājumiem un piegādātājiem. Tas ir paskaidrots, piemēram, ekonomikas lietu ministra nesenā ziņojumā, kurā apgalvots, ka: “Islandes finanšu uzņēmumi pašreiz darbojas mierīgā vidē ar kapitāla kontroli un vispārējo noguldījumu garantiju. Šādos apstākļos banku noguldījumi ir praktiski vienīgais drošais risinājums Islandes ietaupījumu turētājiem”⁽⁷⁴⁾.
- (164) Otrkārt, šķiet skaidrs, ka bez šādas garantijas *Arion Bank* varētu būt cietusi no noguldījumu masveida izņemšanas tāpat kā tās priekšgājēja banka⁽⁷⁵⁾. Tādējādi bankai varētu būt jāmaksā augstākas procentu likmes (lai kompensētu risku), lai piesaistītu noguldījumus vai pat vienkārši paturētu to pašu noguldījumu apjomu, ja nebūtu papildu neierobežotās noguldījumu garantijas, ko Islandes valsts ir apņēmusies sniegt. Attiecīgi Iestāde secina, ka noguldījumu garantija dod priekšrocību bankai.

1.2.2. Selektivitāte

- (165) Otrkārt, atbalsta pasākumam jābūt selektīvam, lai dotu priekšroku “konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai”. Kapitalizācijas pasākumi, vienošanās par likviditātes nodrošināšanu un *SPRON* mijmaiņas darījumu līgums ir selektīvi, jo tie dod priekšrocību tikai *Arion Bank*.
- (166) Turklāt, tā kā valsts atbalsts var būt selektīvs pat situācijās, kad viena vai vairākas ekonomikas nozares gūst priekšrocību, bet citas nē, Iestāde uzskata arī, ka valsts garantija noguldījumiem, no kuras gūst priekšrocību Islandes banku nozare kopumā, ir selektīva. Šis secinājums ir izdarāms arī no iepriekš minētajiem apsvērumiem, saskaņā ar kuriem bankām ir priekšrocība salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, kas piedāvā iespējas uzkrāt un ieguldīt naudu.

1.3. Konkurences kroplošana un ietekme uz tirdzniecību starp Līgumslēdzējām Pusēm

- (167) Pasākumi stiprina *Arion Bank* pozīciju salīdzinājumā ar konkurentiem (vai iespējamiem konkurentiem) Islandē un citās EEZ valstīs. *Arion Bank* ir uzņēmums, kas, kā iepriekš aprakstīts, darbojas finanšu tirgos, kuri ir atvērti starptautiskai konkurencei EEZ. Lai gan Islandes finanšu tirgi pašlaik ir diezgan izolēti, jo īpaši kapitāla kontroles dēļ, pārrobežu tirdzniecība un tās potenciāls joprojām pastāv, un tirdzniecība, visticamāk, palielināsies, tiklīdz kapitāla kontrole tiks atcelta. Tāpēc jāuzskata, ka visi novērtējamie pasākumi kroplo konkurenci un ietekmē tirdzniecību starp EEZ līguma Līgumslēdzējām Pusēm⁽⁷⁶⁾.

⁽⁷⁴⁾ Ekonomikas lietu ministra ziņojums Altīngam (2012. gada marts) “Islandes finanšu sistēmas turpmākā struktūra”, 9.6. nodaļa, pieejams vietnē: <http://eng.atvinnuvegaraduneyti.is/media/Acrobat/Future-Structure.pdf>

⁽⁷⁵⁾ Iestāde šajā saistībā min *CBI* pārvaldnieka piezīmes, tas bankas finanšu stabilitātes ziņojuma par 2010. gada otro pusē priekšvārdā apgalvo, ka “finanšu iestāžu kapitalizāciju pašlaik aizsargā kapitāla kontrole un valdības paziņojums par noguldījumu garantiju”. Sk. <http://www.sedlabanki.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=8260>, 5. lpp. Sk. arī Komisijas Lēmumus NN48/2008 “Garantiju sistēma Īrijas bankām”, 46. un 47. punkts: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2008/nn048-08.pdf; un NN51/2008 “Garantiju sistēma Dānijas bankām”: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2008/nn051-08.pdf

⁽⁷⁶⁾ Šajā saistībā sk. lietu 730/79 *Phillip Morris/Komisija Recueil* (1980), 2671.

1.4. Secinājums

- (168) Tāpēc Iestāde secina, ka Islandes valsts veiktie pasākumi jaunās bankas kapitalizācijā, kā arī vienošanās par likviditātes nodrošināšanu, noguldījumu garantija un SPRON mijmaiņas darījumu līgums ietver valsts atbalstu EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē.

2. PROCEDŪRAS PRASĪBAS

- (169) Saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu "EBTA Uzraudzības iestāde ir pietiekami savlaicīgi jāinformē, lai tā varētu iesniegt savus komentārus par jebkādiem plāniem piešķirt vai mainīt atbalstu (...). Attiecīgā valsts nedrīkst īstenot savus ierosinātos pasākumus, kamēr šī procedūra nav beigusies ar kādu galīgu lēmumu".
- (170) Islandes iestādes nepaziņoja Iestādei par atbalsta pasākumiem, uz kuriem attiecas lēmums par procedūras uzsākšanu, pirms to īstenošanas. Tāpēc Iestāde secina, ka Islandes iestādes nav ievērojušas savus pienākumus saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu. Attiecīgi šo atbalsta pasākumu veikšana bija nelikumīga. Attiecībā uz *Arion Bank* veikto krājbankas SPM iegādi, kas, kā Iestāde uzskata, neietver valsts atbalstu, tomēr ir atzīmēts, ka saskaņā ar Iestādes pārstrukturēšanas pamatnostādņu 41. punktu, kā arī lai izvairītos no tādas valsts atbalsta izmantošanas, kas vērsta pret konkurenci, banka var iegādāties konkurējošu uzņēmumu tikai ārkārtējos apstākļos un paziņojot par to Iestādei.

3. ATBALSTA SADERĪBA

- (171) Vispirms Iestāde atzīmē, ka, lai gan *Arion Bank* ir jauna juridiska struktūra, kas tika izveidota 2008. gadā, attiecībā uz iekšzemes operācijām tā acīmredzami ir *Kaupthing Bank* ekonomiskā pārņēmēja, tādā nozīmē, ka starp šīm divām struktūrām ir ekonomiska nepārtrauktība. Tā kā šo saimniecisko darbību, ko *Arion Bank* veica sākot no 2008. gada rudens, nebūtu bijis iespējams turpināt bez atbalsta, Iestāde uzskata banku par grūtībās nonākušu uzņēmumu.
- (172) Turklāt pasākumi, kuriem tiek veikts novērtējums, vienlaicīgi ir glābšanas un pārstrukturēšanas pasākumi. Kā apgalvots lēmumā par procedūras uzsākšanu, Iestāde varbūt būtu uz laiku apstiprinājusi pasākumus kā saderīgu glābšanas atbalstu, ja par tiem būtu paziņots pirms to īstenošanas, pirms to galīgās izskatīšanas, balstoties uz pārstrukturēšanas plānu. Tomēr, nesaņemusi savlaicīgu paziņojumu, Iestāde uzsāka oficiālu izmeklēšanas procedūru un pieprasīja iesniegt pārstrukturēšanas plānu. Kā norādīts iepriekš, šo pasākumu galīgā saderība ir atkarīga no tā, vai pārstrukturēšanas plāns atbilst kritērijiem, kas minēti Iestādes piemērojamajās valsts atbalsta pamatnostādņēs grūtības nonākušiem uzņēmumiem.

3.1. Saderības novērtējuma juridiskais pamats: EEZ līguma 61. panta 3. punkts un Iestādes Pārstrukturēšanas pamatnostādnes

- (173) Lai gan valsts atbalstu grūtībās nonākušiem uzņēmumiem parasti novērtē saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta c) apakšpunktu, Iestāde saskaņā ar Līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu var atļaut valsts atbalstu, kas "novērš nopietnus traucējumus kādas ES dalībvalsts vai EBTA valsts tautsaimniecībā". Kā noteikts Banku darbības pamatnostādņu 8. punktā ⁽⁷⁾, Iestāde vēlreiz apstiprina, ka saskaņā ar judikatūru un Eiropas Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunkts jāinterpretē šauri attiecībā uz to, ko var uzskatīt par nopietniem traucējumiem kādas EBTA valsts tautsaimniecībā.

⁽⁷⁾ Sk. Iestādes Valsts atbalsta pamatnostādņu VIII daļu. Pagaidu noteikumi attiecībā uz finanšu krīzi. Valsts atbalsta noteikumu piemērošana pasākumiem, kas veikti attiecībā uz finanšu iestādēm saistībā ar pašreizējo globālo finanšu krīzi, pieejami vietnē <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkID=16604&1=1>.

- (174) Kā sīki aprakstīts iepriekš, Islandes iestādes ir paskaidrojušas, ka Islandes finanšu sistēmā 2008. oktobrī iestājās sistēmiskas krīzes stāvoklis, kā rezultātā dažu dienu laikā bankrotēja tās lielākās bankas, kā arī lielākās krājbankas. Bankrotējušo finanšu iestāžu kopējā tirgus daļa pārsniedza 90 % gandrīz visos Islandes finanšu tirgus segmentos. Grūtības papildināja uzticības zaudēšana valsts valūtai. Finanšu krīze smagi skāra Islandes reālo ekonomiku. Lai gan kopš krīzes sākuma ir pagājuši vairāk nekā trīs gadi, Islandes finanšu sistēmā joprojām saglabājas neaizsargātība. Lai arī kopš 2008. gada situācija ir ievērojami uzlabojusies, ir skaidrs, ka laikā, kad tika veikti pasākumi, to mērķis bija novērst nopietnus traucējumus Islandes ekonomikā.
- (175) Attiecīgi tiek uzskatīts, ka šajā gadījumā piemēro EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu.

Pārstrukturēšanas pamatnostādņu piemērošana

- (176) Iestādes Valsts atbalsta pamatnostādņēs par finanšu nozares dzīvotspējas atjaunošanu un tās pārstrukturēšanas pasākumu novērtējumu pašreizējās krīzes apstākļos atbilstīgi valsts atbalsta noteikumiem ⁽⁷⁸⁾ ("Pārstrukturēšanas pamatnostādnes") noteikti valsts atbalsta noteikumi, ko piemēro finanšu iestāžu pārstrukturēšanai pašreizējā krīzes situācijā. Saskaņā ar Pārstrukturēšanas pamatnostādņēm, lai finanšu iestādes pārstrukturēšana pašreizējās finanšu krīzes apstākļos būtu saderīga ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu, tai:
- i) jāatjauno bankas dzīvotspēja;
 - ii) jāietver pietiekams atbalsta saņēmēja paša ieguldījums (sloga sadalījums);
 - iii) jāietver pietiekami pasākumi, kas ierobežo konkurences kropļošanu.
- (177) Tādējādi Iestāde, balstoties uz iesniegto *Arion Bank* pārstrukturēšanas plānu, turpmāk novērtēs, vai ir ievēroti šie kritēriji un attiecīgi vai iepriekš aprakstītie atbalsta pasākumi veido saderīgu pārstrukturēšanas atbalstu.

3.2. Dzīvotspējas atjaunošana

- (178) Pārstrukturēšanas atbalsta saņēmēja ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošana ir galvenais šāda atbalsta mērķis, un novērtējums, vai pārstrukturēšanas atbalsts to palīdzēs sasniegt, ir nozīmīgs aspekts, lai noteiktu tā saderību.
- (179) Kā norādīts iepriekš, satricinājumi Islandes ekonomikā 2008. gada agrā rudenī, tādu ārkārtas pasākumu esamība kā kapitāla kontrole, mainīga normatīvā vide un makroekonomiskās attīstības izredzes, kas, neskatoties uz nelielu stabilizāciju pēdējā laikā, zināmā mērā saglabājas nenoteiktas, jo īpaši ņemot vērā pašlaik esošās ekonomiskās problēmas eurozonā, rada grūtības bankai darboties ar peļņu un nodrošināt tās ilgtermiņa dzīvotspēju. Vispirms Iestāde uzsver, ka šis apsvērumus jāpatur prātā turpmākajā novērtējumā.

⁽⁷⁸⁾ Finanšu nozares dzīvotspējas atjaunošana un tās pārstrukturēšanas pasākumu novērtējums pašreizējās krīzes apstākļos atbilstīgi valsts atbalsta noteikumiem, ko Iestāde pieņēmusi 2009. gada 25. novembrī saskaņā ar VII nodaļu: Pagaidu noteikumi attiecībā uz finanšu krīzi, kas paplašināti ar 2012. gada Finanšu krīzes pamatnostādņēm. Pieejami Iestādes mājaslapā: <http://www.eftasurv.int/media/state-aid-guidelines/Part-VIII—Return-to-viability-and-the-assessment-of-restructuring-measures-in-the-financial-sector.pdf>.

- (180) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 2. iedaļā noteikts, ka EEZ valstij jāiesniedz visaptverošs un sīki izstrādāts pārstrukturēšanas plāns, kas sniedz pilnu informāciju par uzņēmējdarbības modeli un kas atjauno bankas ilgtermiņa dzīvotspēju. Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 10. punktā noteikta prasība, ka pārstrukturēšanas plānā jānorāda minētās bankas grūtību iemesli un tās trūkumi, kā arī jāizklāsta, kā ierosinātie pārstrukturēšanas pasākumi novērsīs konkrētās bankas problēmas.
- (181) Kā aprakstīts iepriekš, *Arion Bank* grūtību iemesli, kas paskaidroti gan pārstrukturēšanas plānā, gan *SIC* ziņojumā, ir saistīti ar bankas izveidošanas apstākļiem un tās priekšgājējas bankas problēmām. Starp galvenajiem *SIC* ziņojumā minētajiem iemesliem priekšgājējas bankas līmenī bija pārmērīga un neilgtspējīga paplašināšanās, bankas īpašnieku saistību īpatsvara palielināšana, riska koncentrācija, vājš pašu kapitāls un banku apjoms salīdzinājumā ar Islandes ekonomiku. *Kaupthing Bank* bija lieli atsevišķi riska darījumi, un tā uzņēmās lielāko risku, izsniedzot aizdevumus saviem īpašniekiem. Tā arī galvenokārt paļāvās uz īstermiņa lielo klientu finansējumu.

Regulējošie pasākumi attiecībā uz dzīvotspēju

- (182) Lai gan *Arion Bank* pārstrukturēšanas plānā tiek risināti daudzi no iepriekš minētajiem bankas trūkumiem, Iestāde uzskata, ka *Kaupthing* bankrotu un Islandes finanšu nozares sabrukumu izraisīja arī daudzi Islandei specifiski faktori saistībā ar tās mazo apjomu un tiesiskā regulējuma un uzraudzības trūkumiem, ko uzsvērusi īpašā izmeklēšanas komisija. Tādējādi *Arion Bank* tāpat kā jebkuras citas Islandes bankas ilgtermiņa dzīvotspēja ir atkarīga nevis tikai no bankas līmenī veiktiem pasākumiem, bet arī no tā, vai ir mazināti šie uzraudzības un tiesiskā regulējuma trūkumi.
- (183) Šajā saistībā Iestāde pozitīvi vērtē Islandes iestāžu veiktos grozījumus regulējuma un uzraudzības sistēmā, kas paskaidroti pielikumā.
- (184) Pirmkārt, ir palielinātas *FME* pilnvaras un kompetences, cita starpā ar jaunu atbildību attiecībā uz lieliem atsevišķiem riska darījumiem un ar tiem saistītajiem riskiem, kas, kā uzskata Iestāde, uzlabo vienu no faktoriem, kuri izraisīja finanšu sabrukumu.
- (185) Otrkārt, īslaicīgi augstas *CAD* koeficienta prasības un vairāki noteikumi attiecībā uz nodrošināšanu, jo īpaši aizliegums paplašināt kredītu pret pašu akciju nodrošinājumu, izstrādāti, lai nodrošinātu, ka Islandes bankas nevar vēlreiz izveidot vāju kapitāla pozīciju. Iestāde uzskata, ka šie pasākumi veicinās Islandes banku noturību.
- (186) Treškārt, ir ieviesti vairāki pasākumi attiecībā uz direktoru un padomes locekļu tiesībām tikt izraudzītiem, kā arī uz to atalgojumu. Turklāt attiecībā uz aizdevumiem saistītajām pusēm (piemēram, īpašniekiem) ir izveidoti stingrāki noteikumi, un *FME* tagad var aizliegt bankai veikt konkrētas darbības, ja tai ir iemesls to darīt. Ir grozīti arī ārējie un iekšējie grāmatvedības noteikumi, piemēram, ir saīsināts laikposms, cik ilgi ārējais grāmatvedis var strādāt vienā bankā. Iestāde pozitīvi vērtē to, ka šo pasākumu mērķis ir novērst notikumu atkārtošanos attiecībā uz īpašniekiem un augsta ranga amatpersonām, un pasākumi palielina arī ārējā riska uzraudzību, kas kopā mazina draudus bankas dzīvotspējai.
- (187) Ceturtkārt, Islandes iestādes uzskata, ka jau minētā *FME* iespēja ierobežot bankas darbības, ir ieviesta arī tāpēc, ka Islandes komercbankas pirms krīzes pieņēma noguldījumus lielā apjomā, kas, šķiet, vismaz paātrināja to

bankrotu. Turklāt Iestāde uzskata, ka jaunie noteikumi par likviditāti un ārvalstu valūtas līdzsvaru ⁽⁷⁹⁾ arī ietver konkrētus aizliegumus attiecībā uz bankas spēju piesaistīt neproporcionāli lielus ārvalstu noguldījumu apjomus, ja tie varētu padarīt bankas uzņēmējdarbību vājāku un neaizsargātāku pret ārvalstu valūtas maiņas un likviditātes riskiem. Iestāde atzinīgi vērtē to, ka Islandes iestādes ir ņēmušas vērā šo trūkumu tiesiskajā regulējumā.

Arion Bank pārstrukturēšanas plāns

- (188) Attiecībā uz pārstrukturēšanas plānu un pasākumiem bankas līmenī *Arion Bank* būtībā ir izveidota pēc tradicionālā banku modeļa, kas pievēršas bankas pakalpojumiem uz attiecību pamata Islandes tirgū. Bankas galvenais finansējums būs klientu noguldījumi un pašu kapitāls ar pakāpeniski pieaugošiem aizņēmumiem, galvenokārt segtās obligācijās.
- (189) Turklāt, kā norādīts iepriekš, *Arion Bank* salīdzinājumā ar *Kaupthing* no tās izveidošanas brīža bija daudz mazāks aizņemto līdzekļu īpatsvars un, tā kā lielākā daļa lielo klientu parādu palika *Kaupthing* īpašumā, tai saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu tikai ļoti ierobežotā mērā būs jāpaļaujas uz nenodrošinātā parāda refinansēšanu starptautiskos tirgos. Tā paša iemesla dēļ bankas bilances aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas problēma būtībā tika atrisināta jau 2008. gada oktobrī. Tomēr Iestāde piekrīt *Arion Bank* un Islandes iestāžu novērtējumam par dažādu pārstrukturēšanas plānā aprakstīto pasākumu nepieciešamību attiecībā uz bankas operāciju skaita pakāpenisku samazināšanu, lai pielāgotos jaunajai ekonomikas realitātei un ierobežotu riska darījumu. Trūkumi, kurus risina šie pasākumi (piemēram, lielu un saistītu riska darījumu koncentrācija, būtiskas valūtas nelīdzsvarotības utt.), galvenokārt ir palikuši no vecās bankas. *Arion Bank* dzīvotspējai nākotnē īpaši svarīgi ir tas, lai šie trūkumi būtu atbilstoši risināti pārstrukturēšanas plānā.
- (190) Refinansēšanas atkarība no lielo klientu tirgiem izrādījās viens no galvenajiem *Kaupthing* bankrota iemesliem. *Arion Bank* finansējums līdz šim ir ticis galvenokārt balstīts uz noguldījumiem un pašu kapitālu, bet pārstrukturēšanas plānā paredzēta neliela noguldījumu nozīmīguma samazināšanās no 68 % līdz 61 % no kopējiem pasīviem, cita starpā balstoties uz bankas noguldījumu bāzes analīzi. *Arion Bank* gatavojas to kompensēt, emitējot segtas obligācijas iekšzemes tirgū. Atgādina, ka *Arion Bank* tika piešķirta licence emitēt segtās obligācijas un pēc tam tā izpildīja EUR 1 miljarda segto obligāciju programmu. *Arion Bank* 2012. gada februārī izveidoja savu pirmo segto obligāciju piedāvājumu, emitējot ISK 2,5 miljardus vērtas obligācijas, un 2012. gada maijā banka izveidoja savu pirmo neindeksēto segto obligāciju par fiksētu likmi piedāvājumu ISK 1,2 miljardu apmērā ⁽⁸⁰⁾. Atlikušajā pārstrukturēšanas periodā banka gatavojas emitēt obligācijas dažādos formātos, tostarp segtās obligācijas un pirmās kārtas nenodrošinātās obligācijas.
- (191) Iestāde uzskata, ka, balstoties uz Islandes iestāžu iesniegtajiem faktiem, bankas finansēšanas situācija izskatās stabila līdz pārstrukturēšanas perioda beigām. Ņemot vērā nenoteiktību saistībā ar noguldījumu garantiju un kapitāla kontroli, kā arī (valsts) parāda vērtspapīru tirgu neskaidro turpmāko attīstību, tā nevar secināt, vai *Arion Bank*

⁽⁷⁹⁾ Jaunie CBI pieņemtie noteikumi par ārvalstu valūtas maiņas līdzsvaru stājās spēkā 2011. gada 1. janvārī. Šo noteikumu mērķis ir ierobežot ārvalstu valūtas maiņas risku, nepieļaujot, ka ārvalstu valūtas maiņas līdzsvars pārsniedz noteiktos ierobežojumus. Viena no vissvarīgākajām izmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējam noteikumu versijām ir tā, ka pieļaujamā atvērtā ārvalstu valūtas maiņas pozīcija atsevišķās valūtās ir samazinājusies no 20 % līdz 15 % no pašu kapitāla un pieļaujamais kopējais ārvalstu valūtas maiņas līdzsvars ir pazeminājies no 30 % līdz 15 %. Ziņojumi par ārvalstu valūtas maiņu arī ir detalizētāki nekā iepriekš, jo ārvalstu valūtā denominētie aktīvi un pasīvi ir klasificēti pēc to veida: aizdevumi, obligācijas, kapitāla vērtspapīri, akcijas kopieguldījumu fondos, noguldījumi, nolīgumi ar procentu likmēm, parādi Centrālajai bankai utt. Ja ārvalstu valūtas maiņas līdzsvars novirzās no noteikumos minētajiem ierobežojumiem, attiecīgajam finanšu uzņēmumam jārikojas, lai novērstu šo atšķirību ne ilgāk kā trijās darba dienās. Ja finanšu uzņēmuma pasākumi nepalīdz to sasniegt, CBI var aprēķināt periodiskas soda naudas. CBI ir veikusi arī citus pasākumus, lai ierobežotu ārvalstu valūtas maiņas nelīdzsvarotību, piemēram, noslēdzot valūtas mijmaiņas darījumu līgumu ar vienu no komercbankām, kā arī iepērkot ārvalstu valūtu. CBI uzskata, ka šie pasākumi veicina lielāku finanšu stabilitāti un atbalsta CBI neaizņemtās ārvalstu valūtas maiņas rezerves.

⁽⁸⁰⁾ Saistībā ar bankas 2011. gada beigās iegādāto bijušo *Kaupthing* Hipotēku institucionālo ieguldījumu fondu banka uzņēmas atbildību arī par segtajām obligācijām ISK 117,7 miljardu apmērā.

finansēšanas stratēģija realizēsies ilgtermiņā, kā prognozēts. Tomēr, ņemot vērā ciešo palāvību uz noguldījumiem un segtajām obligācijām pārstrukturēšanas periodā, un šādu parādu veidu lielo daļu bilancē, Iestāde pieļauj, ka nelielas izmaiņas finansēšanas stratēģijā, kas varētu pēc tam būt nepieciešamas, neapdraudētu bankas dzīvotspēju.

- (192) Attiecībā uz aktīvu pusi bilancē starptautiskie aktīvi paliek *Kaupthing* īpašumā. Tā rezultātā bilance ir samazinājusies par 88 %. Tādējādi ir novērstas *Kaupthing* uzņēmējdarbības modeļa galvenais trūkums – palāvība uz riskantiem starptautiskiem aktīviem bez atbilstoša riska novērtējuma. Iestāde atzinīgi vērtē to, ka saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu banka nākotnē neiesaistīsies līdzīgā uzņēmējdarbībā, bet drīzāk pievērsīsies savai tradicionālajai pamatu uzņēmējdarbībai.
- (193) Nozīmīgs izaicinājums bankai attiecībā uz tās aktīvu portfeli joprojām paliek no *Kaupthing* pārvesto aizdevumu pārstrukturēšana. Šajā saistībā Iestāde pozitīvi vērtē to, ka šis pārstrukturēšanas process ir bijis un paliek galvenā bankas prioritāte, kā tas ir redzams daudzos vispārīgos un individuālos bankas priekšlikumos tās klientiem ar pārmērīgu aizņemto līdzekļu apjomu. Lai gan joprojām jāstrādā pie pārstrukturēšanas progresa uzlabošanas, izskatās, ka bankas sniegtā informācija apstiprina to, ka ir panākts labs progress, jo īpaši sākot no 2011. gada, kā to uzskatāmi parāda fakts, ka no 986 uzņēmumiem, kas ar banku bija iesaistījušies parādu atgūšanas programmās, 2011. gada beigās 871 gadījums bija atrisināts, turpretim 2011. gada pirmā ceturkšņa beigās tikai 416 gadījumi bija atrisināti. Pēdējā laikā labs progress ir panākts arī attiecībā uz mājsaimniecību parādu pārstrukturēšanu, un bankas mērķis ir pabeigt tās uzņēmumu un privātpersonu parādu atgūšanas projektus līdz 2012. gada beigām.
- (194) Iestāde uzskata iepriekš minēto par *Arion Bank* pārstrukturēšanas metožu pareizības rādītāju. Turklāt, balstoties uz *Arion Bank* iesniegtajiem datiem, izskatās reāli, ka banka varētu sasniegt savu mērķi pabeigt savu uzņēmumu un mājsaimniecību aizdevumu portfeli pārstrukturēšanu līdz 2012. gada beigām. Kopumā Iestāde uzskata, ka, izņemot neparedzētu makroekonomiskās vides attīstību Islandē vai ārvalstīs, tas nozīmētu, ka vismaz pārstrukturēšanas perioda beigās *Arion Bank* bilances stāvoklis būs relatīvi labvēlīgs un aizdevumu portfeli labi darbosies.
- (195) Kā norādīts iepriekš, *Kaupthing* vājā kapitalizācija bija viens no faktoriem, kas noveda pie tās bankrota. *Arion Bank* pārstrukturēšanas plānā paredzēts, ka banka saglabās CAD koeficientu augstu virs minimālā 16 % apmēra, ko FME ir noteikusi visā pārstrukturēšanas periodā. Šis koeficients ir augstu virs turpmākajam periodam noteiktā Bāzeles III minimuma – 10,5 %. Pat *Arion Bank* iesniegtā stresa scenārija gadījumā CAD koeficients turpinās saglabāties ievērojami virs šī augstā sliekšņa – [> 20] %. Attiecībā uz kapitāla novērtējumu šā gada ICAAP ziņojumā, ko *Arion Bank* ir iesniegusi kopā ar pārstrukturēšanas plānu, Iestāde uzskata par iepriecinošu un pietiekami piesardzīgu faktu, ka, ņemot vērā dažādus riska faktorus, bankas kapitāla rezerves ir ISK [...] miljardi, kas iepriekš aprakstītajā darbības vidē nodrošina *Arion Bank* ievērojamu spēju cīnīties pret negaidītiem negatīviem pavērsieniem.
- (196) Attiecībā uz bankas likviditātes pozīciju Iestāde atzīmē, ka pašreizējā situācija saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu izskatās pietiekami spēcīga un nav pazīmju, ka situācija varētu ievērojami pasliktināties pārstrukturēšanas periodā. Turklāt Iestāde uzskata, ka stresa testa veikšana bankas likviditātes koeficientam, kā paredzēts ICAAP ziņojumā, norāda, ka, kamēr banka būs pakļauta likviditātes riskiem, kas varētu materializēties straujas kapitāla kontroles atcelšanas gadījumā, tās likviditātes situācija tiek cieši uzraudzīta, tiek veikti riska ierobežošanas pasākumi un ir izveidoti ārkārtas situāciju plāni, lai sagatavotu banku negaidītiem un nelabvēlīgiem notikumiem. Tas ir ļoti svarīgi arī tāpēc, ka valstij 2010. gadā bija jāslēdz ar banku īpašā vienošanās par likviditātes nodrošināšanu, lai tā varētu atbilst FME likviditātes prasībām, un šīs vienošanās par likviditātes nodrošināšanu termiņš beidzas 2014. gada beigās.
- (197) Iestāde atzinīgi vērtē arī izmaiņas *Arion Bank* organizācijas struktūrā un riska pārvaldībā, kā aprakstīts iepriekš, kas pievērsas trūkumiem *Kaupthing* uzņēmējdarbībā un palīdzēs izveidot objektīvāku un profesionālāku bankas darbības riska novērtējumu.

- (198) Attiecībā uz ienesīgumu Pārstrukturēšanas pamatnostādņēs noteikts arī tas, ka pārstrukturēšanas plānā ir uzskatāmi jāparāda, kā banka pēc iespējas drīz bez valsts atbalsta atjaunos ilgtermiņa dzīvotspēju. Jo īpaši bankai ir jāspēj gūt atbilstīgu peļņu no pašu kapitāla, tajā pašā laikā sedzot visas savas parastās darbības izmaksas un ievērojot attiecīgās regulējuma prasības. Jo īpaši Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 13. punktā norādīts, ka ilgtermiņa dzīvotspēja ir sasniegta, kad banka spēj segt visas savas izmaksas, ietverot nolietojuma un finansiālās izmaksas, un, ievērojot bankas riska profilu, gūt atbilstīgu peļņu no pašu kapitāla.
- (199) Šajā saistībā Iestāde atgādina jau iepriekš minēto, ka ekonomikas vide, kurā *Arion Bank* darbojas, radītu grūtības jebkurai bankai. Ņemot to vērā, Iestāde ir apmierināta ar pārstrukturēšanas plānā prognozēto ienesīgumu, kas, neskatoties uz augstu kapitāla rādītāju, būs atbilstošs gandrīz visā pārstrukturēšanas periodā un pēc tā. Peļņa no pašu kapitāla, kas bija īpaši augsta 2009.–2010. gadā, būs no [> 10] % līdz [< 15] %. Gaidāms, ka samazināsies nestandarta posteņi peļņas un zaudējumu aprēķinā, jo īpaši ievērojami vērtējuma ieguvumi no aizdevumu portfeliem, kas pārvesti no *Kaupthing*, un nesēnā Augstākās Tiesas nolēmuma par ārvalstu valūtā izsniegtiem aizdevumiem rezultātā radusies daļēja norakstīšana, kurai ir bijusi ievērojama ietekme uz bankas finanšu rezultātiem pēdējos trijos gados. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu šādiem neregulāriem notikumiem ir paredzama tikai nenozīmīga ietekme 2012.–2013. gadā un paredzēts, ka tie neatkārtosies pēc 2013. gada.
- (200) Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu nozīmīgs nākotnes ienesīguma pamats ir lielāki maksu un komisijas maksu ienākumi, kas plānošanas periodā tiek prognozēti līdz [...]. Tāda uzņēmējdarbība, kas ienes komisijas maksas, kā ar akciju tirgu saistīti darījumi un ārvalstu valūtas tirdzniecība, pēc sabrukuma un kapitāla kontroles rezultātā īstībā bija pārtraukta. Tomēr, kad uzņēmumu sektora pārstrukturēšana būs tuvu noslēgumam un kapitāla kontrole tiks atcelta, izskatās reāli gaidīt ievērojamu biržas darbības un valūtas tirdzniecības pieaugumu. Tāpēc Iestāde neapšaubā šo skaitļu ticamību.
- (201) Kā iepriekš aprakstīts, banka ir veikusi vairākas iniciatīvas, lai sasniegtu izmaksu efektivitāti, cita starpā racionalizējusi savu filiāļu tīklu un slēgusi kopā 15 filiāles. Saskaņā ar bankas saistībām [...]. Personāla samazināšana par aptuveni 10 % notika 2011. gadā. Iestāde atzinīgi vērtē šos centienus, jo tie norāda, ka banka jau ir spējusi samazināt savas izmaksas 2011. gadā un saglabāt savu izmaksu pret ieņēmumiem attiecību 45 % apmērā. Saskaņā ar pārstrukturēšanas plānu banka apņemas nodrošināt, ka šī attiecība atlikušajā pārstrukturēšanas periodā tiks vēl nedaudz samazināta līdz [...] %.
- (202) Bez iepriekš minētā ir acīm redzams, ka pārstrukturēšanas plāns ir balstīts uz daudziem citiem pieņēmumiem. Iestāde ir centusies rūpīgi pārbaudīt tos pieņēmumus, kas šķiet vispiemērotākie un būtiski ietekmē *Arion Bank* dzīvotspēju nākotnē. Makroekonomiskie pieņēmumi izskatās lielā mērā atbilstoši Islandes Statistikas iestādes un CBI prognozēm, lai gan banka paredz nedaudz spēcīgāku izaugsmi un augstāku inflāciju. Kopumā pieņēmumi, uz kuriem ir balstīts pārstrukturēšanas plāns, šķiet pietiekami piesardzīgi, lai kopā ar iepriekš minētajiem Iestādes apsvērumiem ļautu secināt, ka bankas veiktie pārstrukturēšanas pasākumi ir pietiekami, lai nodrošinātu tās ilgtermiņa dzīvotspēju, izņemot negaidītus nelabvēlīgus notikumus neparedzētā apjomā un ar neparedzētām sekām.
- (203) Ņemot vērā iepriekš minētos elementus, Iestāde uzskata, ka pārstrukturēšanas plāns ietver pietiekamus elementus, kas palīdz atjaunot bankas ilgtermiņa dzīvotspēju, lai Iestāde secinātu, ka Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 2. iedaļas noteikumi ir ievēroti.

3.3. Paša ieguldījums/sloga sadalījums

- (204) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 22. punkts paredz: "Lai ierobežotu konkurences traucējumus un novērstu morālu kaitējumu, atbalsts jāierobežo līdz nepieciešamajam minimumam un atbalsta saņēmējam jādod attiecīgs paša ieguldījums pārstrukturēšanas izmaksās. Bankai un tā kapitāla turētājiem jāiegulda pārstrukturēšanās pasākumos pēc iespējas vairāk pašu līdzekļu. Tas vajadzīgs, lai nodrošinātu to, ka pārstrukturētās bankas uzņemas adekvātu atbildības daļu par savas pagātnes rīcības sekām, un lai radītu piemērotas iniciatīvas to rīcībai nākotnē".

- (205) Šajā saistībā Iestāde atgādina konkrētā gadījuma izšķirošo aspektu. Kad *Arion Bank* tika izveidota, balstoties uz *Kaupthing* iekšzemes operācijām, akcionāru ieguldījumi *Kaupthing Bank* tika pilnībā iznīcināti, un tādējādi tie ir cik vien iespējams palīdzējuši *Arion Bank* pārstrukturēšanā. Turklāt *Kaupthing* kreditoriem bija jāuzņemas ievērojami zaudējumi⁽⁸¹⁾ vai vismaz risks par savu ieguldījumu, atkarībā no *Arion Bank* ienesīguma. Tāpēc, ciktāl tas attiecas uz *Kaupthing* īpašniekiem un kreditoriem, sloga sadalījuma kritērijs ir lielā mērā ievērots un morālā kaitējuma jautājums tiek risināts.
- (206) Papildus iepriekš minētajam Iestādei jānovērtē, vai valsts atbalsts, ko saņēma *Arion Bank*, bija ierobežots līdz vajadzīgajam minimumam.
- (207) Attiecībā uz kapitalizācijas pasākumiem *Arion Bank* sākotnējā kapitalizācija līdz brīdim, kad saskaņā ar vienošanos ar *Kaupthing* kreditoriem valsts daļa samazinājās līdz 13 %, bija tikai pietiekama, lai ievērotu FME kapitāla prasības. 2009. gadā pēc vienošanās, ka *Kaupthing* iegādāsies *Arion Bank*, un pēc tam, kad *Arion Bank* tika piešķirts 2. līmeņa kapitāls, CAD koeficients sasniedza aptuveni 18 % – 2 procentu punktus vairāk nekā FME noteiktais minimālais koeficients. Šajā saistībā Iestāde atzīmē, ka kapitāla rādītājs galvenokārt bija atkarīgs no tā, vai no *Kaupthing* uz *Arion Bank* pārvesto aktīvu novērtējums ir bijis veikts precīzi. Turklāt jāņem vērā, ka tobrīd Islandes ekonomikas perspektīvas bija neskaidras. Ņemot vērā iepriekš minēto, Iestāde uzskata, ka Islandes valsts piešķirtais kapitāla apjoms *Arion Bank* bija ierobežots līdz vajadzīgajam minimumam, jo tā apjoms nebija vairāk kā normatīvais minimums, pieskaitot saprātīgu rezervi.
- (208) Šis secinājums nebūtu iespējams bez fakta, ka *Arion Bank* CAD koeficients pēc tam nedaudz pieauga līdz 19 % 2010. gadā un līdz 21 % 2011. gadā. CAD koeficienta pieauguma iemesls lielā mērā bija no *Kaupthing* uz *Arion Bank* pārvesto aktīvu uzskaites vērtības pierēģistrēšana. Nebija iespējams droši paredzēt, ka tā notiks, un Iestāde uzskata, ka tas, ka CAD koeficients vēlāk tik pozitīvi attīstījās, nav iemesls, lai uzskatītu, ka valsts sākotnēji pārmērīgi kapitalizēja *Arion Bank*⁽⁸²⁾.
- (209) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 26. punktā noteikts, ka bankām, saņemot pārstrukturēšanas atbalstu “jāspēj no darbības rezultātā iegūtās peļņas samaksāt par kapitālu, tostarp ar dividendēm un kuponiem par nesamaksātiem subordinētiem aizdevumiem”.
- (210) Šajā saistībā jāatgādina, ka brīdī, kad tika noslēgtas vienošanās par to, ka *Arion Bank* pārņēma 87 % no *Kaupskill* akciju paketes, tika nolemts, ka valdība saņems pienācīgu daļu no bankas peļņas visu periodu līdz brīdim, kad stājās spēkā jauns īpašumtiesību līgums. Vienošanās bija par ISK 6,5 miljardu lielu summu⁽⁸³⁾, kas proporcionāli atbilda valsts ienākumiem gadā – gandrīz 9 % apmērā no kapitāla, kura tika atļūdzināta jau 2009. gada rudenī. Ir skaidrs, ka šī summa ir par ISK 2,3 miljardiem mazāka nekā valdības obligācijas uzkrātie procenti šajā laikposmā un arī ievērojami zemāka par ECB standarta procentu likmi šajā laikposmā – 15,3 %, kā noteikts Iestādes Pārstrukturēšanas pamatnostādņēs⁽⁸⁴⁾. Tomēr attiecībā uz 13 % daļu, ko valsts paturēja *Arion Bank*, izredzes uz pietiekamu peļņu šķiet daudzsološas, ņemot vērā *Arion Bank* kopumā labo sniegumu kopš tās izveidošanas.

⁽⁸¹⁾ Tā kā *Kaupthing* likvidēšanas procedūra joprojām nav pabeigta, precīzi zaudējumi vēl nav zināmi. Saskaņā ar *Kaupthing* kreditoru sanāksmē 2012. gada 31. maijā paziņoto informāciju *Kaupthing* kopējie aktīvi 2011. gada beigās bija ISK 874 miljardi (EUR 5,2 miljardi), un saskaņā ar Islandes Likuma par bankrotu 113. pantu (prasības, kurām nav prioritātes) tobrīd akceptētās prasības sasniedza ISK 2 873 miljardus (EUR 17 miljardus). Sīkāku informāciju sk. <http://www.kaupthing.com/lisalib/getfile.aspx?itemid=21204>.

⁽⁸²⁾ Faktiski valsts veiktā *Arion Bank* kapitalizācija bija balstīta tieši uz starpību starp pārvesto aktīvu un pasīvu sākotnējo vērtību un FME kapitāla prasību.

⁽⁸³⁾ Islandes iestādes ir paskaidrojušas, ka šajā saistībā tika panākta vienošanās par fiksētu summu – ISK 6,5 miljardiem – kā atļūdzību valstij, jo finanšu informācija kopš laika, kad notika sarunas, mainījās, un precīzu bankas ienesīgumu šajā periodā bija grūti noteikt.

⁽⁸⁴⁾ Finanšu iestāžu pārstrukturēšana pašreizējās krīzes apstākļos – atbalsta ierobežošana līdz nepieciešamajam minimumam un aizsardzības līdzekļi pret pārmērīgiem konkurences traucējumiem (“Pārstrukturēšanas pamatnostādnes”), OV L 17, 20.1.2011., un EEZ papildinājums Nr. 3. Pamatnostādnes ir pieejamas arī Iestādes mājaslapā: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>.

- (211) Tomēr jāuzsver arī tas, ka 2. līmeņa kapitāla atlīdzība neatbilst Iestādes Pārstrukturēšanas pamatnostādņēs noteiktajam. Kā Islandes iestādes pareizi minēja savos iesniegtajos dokumentos, atlīdzība saskaņā ar Pārstrukturēšanas pamatnostādņēm veidota no valdības finansēšanas izmaksām – 8 %, *Kaupthing* pirmšķrīzes kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līguma ienākumu/izdevumu starpības un uzceļuma – 2 %. Ņemot vērā *Kaupthing* augsto pirmšķrīzes kredītsaistību nepildīšanas mijmaiņas līguma ienākumu/izdevumu starpību, *Arion Bank* maksātā atlīdzība – EURIBOR plus 4 % uzceļums – izskatītos ievērojami zemāka par šo sliekšni.
- (212) Saskaņā ar Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 25. punktu atkāpi no atbilstīga sloga sadalījuma *ex ante* (t. i., atbilstīgu atlīdzību) cita starpā var attaisnot ar visaptverošu pārstrukturēšanu, tostarp pasākumiem konkurences traucējumu ierobežošanā. Kā aprakstīts turpmāk, Iestāde uzskata, ka *Arion Bank* pārstrukturēšana ir pietiekami visaptveroša, lai šis nosacījums būtu ievērots.
- (213) Lai gan *SPRON* mijmaiņas darījumu līgums, kā aprakstīts iepriekš, ietver valsts atbalsta elementus, Iestāde uzskata, ka tas ir izveidots tādā veidā, lai ierobežotu tiešu finansiālu priekšrocību *Arion Bank* vai pat nepieļautu, ka tā to saņem. Līgumā būtībā noteikta kompensācija *Arion Bank*, par kādu panākta vienošanās, apmaiņā pret *SPRON* noguldījumu saistību uzņemšanos, un šķiet, ka *Arion Bank* saņem atbilstošus aktīvus par pārvestajiem pasīviem. Iestāde neuzskata, ka šim atbalstam ir būtiska nozīme tās sloga sadalījuma novērtējumā.
- (214) Visbeidzot, attiecībā uz noguldījumu garantiju Iestāde jau lēmumā par procedūras uzsākšanu ir norādījusi, ka, ņemot vērā tā brīža ārkārtējos apstākļus, tā varētu būt atbilstošs līdzeklis, lai saglabātu finanšu stabilitāti Islandē. Tomēr ir skaidrs, ka šādu atbalstu nevar apstiprināt uz nenoteiktu laiku.
- (215) Tādējādi, lai šo valsts atbalstu uzskatītu par ierobežotu līdz vajadzīgajam minimumam, Iestāde uzskata, ka tas jāpārtrauc pēc iespējas drīzāk. Tāpēc Iestāde atzinīgi vērtē Islandes iestāžu nolūku ieviest atšķirīgu noguldījumu garantiju sistēmu, ko pašlaik ir paredzēts izveidot pirms kapitāla kontroles atcelšanas, tātad ne vēlāk kā līdz 2013. gada beigām.
- (216) Turklāt Iestāde uzskata, ka dzīvotspējīgai bankai būtu jāvar konkurēt tirgū bez šādas vispārējās garantijas aizsardzības noguldījumiem, un tāpēc tā ļaus piemērot noguldījumu garantiju tikai līdz 2014. gada beigām⁽⁸⁵⁾. Pēc tam noguldījumu aizsardzība būtu jāveic tikai, piemērojot EEZ tiesību aktus attiecībā uz noguldījumu garantijām.
- (217) Balstoties uz iepriekš minētajiem elementiem, Iestāde secina, ka *Arion Bank* pārstrukturēšanas plāns nodrošina, ka atbalsts ir ierobežots līdz vajadzīgajam minimumam un ka atbalsta saņēmējs, akcionāri un tās priekšgājējas bankas parādu turētāji ir ievērojamā mērā piedalījušies sloga sadalījumā. Tādējādi pārstrukturēšanas atbalsts atbilst Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 3. iedaļai.

3.4. Konkurences traucējumu jeb kropļojumu ierobežošana

- (218) Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 4. iedaļas 29.–32. punktā noteikts:

“Sistēmiskās krīzes laikā finanšu nozarei paredzētā valsts atbalsta galvenais mērķis ir finansiālā stabilitāte, bet īstermiņa sistēmiskās stabilitātes saglabāšana nedrīkst nodarīt ilglaicīgu kaitējumu tirgus viengabalainībai un negatīvi ietekmēt konkurentu vienlīdzīgās iespējas un konkurējošus tirgus. Šajā sakarā [...] liela nozīme [...] ir valsts atbalsta radīto konkurences traucējumu ierobežošanas pasākumiem. [...] Pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai vienmēr ir jāparedz īpaši tiem traucējumiem, kas konstatēti tirgos, kuros darbojas pārstrukturēšanas rezultātā dzīvotspēju atguvusi saņēmēja banka, vienlaikus ievērojot kopēju politiku un principus. Lai novērtētu šādu pasākumu nepieciešamību, Iestāde vispirmām kārtām ņems vērā attiecīgās bankas darbības apjomu, mērogu un mērķi, ko atbilstīgi šīs nodaļas 2. iedaļai saskaņā ar pamatotu pārstrukturēšanas plānu attiecīgā banka grasās īstenot. [...] Šādu pasākumu raksturs un veids ir atkarīgs no diviem kritērijiem. Pirmkārt, no atbalsta lieluma, nosacījumiem un apstākļiem, kādos tas ir piešķirts, un, otrkārt, no tirgus vai tirgu raksturīgajām īpašībām, kuros darbosies saņēmēja banka.

⁽⁸⁵⁾ 2014. gada beigās beigsies pārstrukturēšanas periodi visām Islandes bankām, attiecībā uz kurām ir uzsākta oficiāla izmeklēšana.

Attiecībā uz pirmo kritēriju pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai ievērojami atšķirsies atkarībā no atbalsta apjoma, sloga sadalījuma attiecības un cenu līmeņa. Pamatā, jo lielāks sloga sadalījums un paša ieguldījums, jo mazākas negatīvās sekas, ko rada morālais kaitējums.

Attiecībā uz otro kritēriju Iestāde analizēs varbūtējo atbalsta ietekmi tirgos, kuros saņēmēja banka darbojas pēc pārstrukturēšanas. Pirmām kārtām tiks vērtēts, cik liela ir attiecīgā banka un kāda ir tās relatīvā nozīme pēc dzīvotspējas atgūšanas attiecīgajā tirgū vai tirgos. Lai nodrošinātu efektīvas konkurences saglabāšanu, pasākumus izstrādās atbilstīgi konkrētā tirgus īpatnībām. [...] Pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai nedrīkst negatīvi ietekmēt bankas izredzes atgūt dzīvotspēju.”

- (219) No iepriekš citētā jāsecina, ka atbalsta apjoms, jo īpaši relatīvā nozīmē, un tirgus īpatnības ir izšķirošas iestādes novērtējumā par pasākumu atbilstību konkurences kropļošanas ierobežošanai. Vienlaicīgi ir skaidrs, ka šādi pasākumi nedrīkst apdraudēt pārstrukturēšanas atbalsta saņēmēja dzīvotspēju, un konkurences problēmas jārisina, kā primāro ievērojot mērķi izveidot finanšu stabilitāti pašreizējās krīzes situācijā.
- (220) Pamatojoties uz iepriekš minēto tiesisko regulējumu, Iestāde turpmāk izteiks apsvērumus, kurus tā uzskata par būtiskiem savam novērtējumam attiecībā uz konkurences kropļošanas ierobežošanas pasākumiem.
- (221) Pirmkārt un galvenokārt Iestāde uzskata, ka, ņemot vērā īpašo situāciju Islandes finanšu tirgos un ekonomiskos apstākļus, kā aprakstīts iepriekšējās nodaļās, nepieciešams rūpīgs tirgus apstākļu un konkurences vides novērtējums. Konkurences kropļojumu ierobežošanas pasākumiem jāatspoguļo pašreizējie grūtie apstākļi, vienlaicīgi nodrošinot, ka konkurences kropļojumi ir ierobežoti līdz minimumam gan īstermiņā, gan ilgtermiņā.
- (222) Otrkārt, kā minēts iepriekš iedaļā par sloga sadalījumu, jāpievērš uzmanība pēc iespējas lielākai palīdzībai no *Kaupthing* bijušo īpašnieku puses un zināmā mērā – no *Kaupthing* kreditoru puses. Attiecīgi nepieciešamība pēc papildu konkurences pasākumiem ir bijusi ierobežota.
- (223) Treškārt, attiecībā uz attiecīgā tirgus īpatnībām un kā aprakstīts iepriekš, finanšu sistēmas sabrukums Islandē, kam sekoja Islandes iestāžu intervences, tostarp *Arion Bank* izveidošana, balstoties uz *Kaupthing* iekšzemes operācijām, noveda pie lielākas finanšu pakalpojumu koncentrācijas Islandes tirgū un būtiski palielināja trīs lielāko banku – *Landsbankinn*, *Íslandsbanki* un *Arion Bank* – tirgus daļu. Turklāt paliek tikai daži mazi tirgus dalībnieki, un jaunu ienācēju tirgū tuvākā perspektīva ir ārkārtīgi vāja, ne tikai iepriekš minēto tirgū iekļūšanas šķēršļu un tirgus mazā apjoma dēļ, bet jo īpaši arī dominējošās kapitāla kontroles dēļ. *Arion Bank* ir ļoti nozīmīga pozīcija šajā koncentrētajā tirgū ar 30 % vai lielāku tirgus daļu svarīgākajos un ekonomiski nozīmīgākajos segmentos.
- (224) Ceturtkārt, krīze radīja vairākas ļoti specifiskas problēmas, piemēram, lielo banku tiešu un netiešu īpašumtiesību īpaši augstais līmenis reālajā ekonomikā. Vēl kādas ar konkurenci saistītas bažas ir *de-facto* pastāvošais monopols banku IT pakalpojumu nozarē (RB), kas galvenokārt pieder trim lielākajām bankām.
- (225) Piektkārt, ir būtisks relatīvais atbalsta apjoms, ko *Arion Bank* ir saņēmusi. Šajā saistībā Iestāde atzīmē, ka sākumā visu bankas kapitālu nodrošināja valsts. Turklāt banka ir saņēmusi priekšrocību no dažādiem atbalsta pasākumiem – īpašās vienošanās par likviditātes nodrošināšanu, *SPRON* mijmaiņas darījumu līguma un vispārējās noguldījumu garantijas. Tajā pašā laikā *Arion Bank* joprojām ir maza banka, vismaz pēc starptautiskajiem standartiem.

(226) Ņemot to vērā, Iestāde atzīmē, ka ir veikti vai tiks veikti vairāki pasākumi, kas ierobežo konkurences kropļojumus, ko radījis *Arion Bank* piešķirtais valsts atbalsts.

i) Pasākumi un regulatīvās izmaiņas, ko Islandes iestādes veikušas vai ko tās apņēmušas veikt

(227) Islandes valdība ir konkrēti uzņēmusies divas saistības (sk pielikumā), kas, kā uzskata Iestāde, var palīdzēt izveidot normatīvo vidi, kura veicina konkurenci finanšu tirgos.

(228) Pirmkārt, izveidojot darba grupu, kas pārskatīs Likumu Nr. 36/1978 par zīmognodevu, un jo īpaši izmeklējot, vai atcelt zīmognodevu privātpersonu emitētām obligācijām, kad tās tiek pārvestas no viena kreditora citam (piem., kad privātpersona pārved savus aizdevumus no vienas aizdevumu iestādes uz citu). Iestāde uzskata, ka pašreizējais likums, kas cita starpā uzliek pienākumu klientiem, veicot aizdevēju maiņu, maksāt zīmognodevu par attiecīgās obligācijas summu⁽⁸⁶⁾, var radīt šķēršļus konkurencei, jo tas var likt klientiem saglabāt esošos līgumus attiecībā uz ilgtermiņa aizdevumiem. Tāpēc Iestāde atzinīgi vērtē saistības pārskatīt šo likumu.

(229) Otrkārt, Iestāde pievērš uzmanību tam, ka saskaņā ar Islandes parlamenta 2012. gada 21. martā pieņemto rezolūciju valdība izveidos komiteju ar pilnvarām pārskatīt patērētāju aizsardzību finanšu tirgū. Šīs pilnvaras ietvers īpašu pilnvaru pārskatīt banku maiņas veicināšanu un maiņas izmaksu samazināšanu, un noteikumu, ka komitejai attiecībā uz šo jautājumu cieši jāsadarbojas ar Islandes Konkurences iestādi (*ICA*). Komiteja iesniegs savu ziņojumu ne vēlāk kā 2013. gada 15. janvārī. Iestāde uzskata, ka sīkāks novērtējums varētu veicināt konkurenci ilgtermiņā. Vienlaicīgi turpmāk aprakstītajām ar banku specifisku saistītajām *Arion Bank* saistībām būtu jāpalīdz atvieglot banku maiņu un tādējādi palielināt konkurenci.

(230) Attiecībā uz Iestādes konstatētajām konkurences problēmām saistībā ar *RB* Iestāde atzinīgi vērtē risinājumu, par ko šajā jautājumā ir vienojušies *ICA* un *RB* īpašnieki, tostarp trīs lielākās bankas. Tas paredz nodrošināt maziem konkurentiem un iespējamiem jauniem ienācējiem tirgū piekļuvi svarīgākajai IT infrastruktūrai nediskriminējošā veidā un par saprātīgu samaksu. Iestāde uzskata, ka tās bažas ir pietiekamā veidā mazinātas ar šo risinājumu, un tai nav turpmāk jāapskata šis jautājums šajā lēmumā.

(231) Visbeidzot, Iestāde pievērš uzmanību kopš 2008. gada izdarītajiem grozījumiem regulējumā, kas aprakstīti pielikumā. Attiecībā uz konkurences problēmām Likuma Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem 22. panta ievaddaļā minēti būtiski noteikumi šajā jomā. Tajā ietverti noteikumi, kas ierobežo finanšu uzņēmumu dalību darbībās, kuras nav to darbības licenču darbības jomā. Saskaņā ar šo jauno noteikumu šādas darbības var veikt tikai īslaicīgi un lai pabeigtu darījumus vai reorganizētu klientu darbības. Par to jānosūta pamatots paziņojums *FME*, un finanšu uzņēmumiem ir noteikti termiņi, lai pabeigtu savu klientu reorganizāciju un izvietotu atbilstošos aktīvus.

(232) Iestāde uzskata šo izmaiņu par atbilstošu regulatīvo pieeju jautājumā par neproporcionāli lielām finanšu uzņēmumu īpašumtiesībām reālajā ekonomikā. Šķiet, ka šis noteikums vismaz neļauj šai situācijai – kas ir parāda aizstāšanas ar pašu kapitālu (un līdzīgu darījumu) tiešs rezultāts, tuvojoties krīzei, iesaistot uzņēmumus ar pārmērīgām parādsaistībām krīzes dēļ – kļūt par pastāvīgu. Tā kā tas attiecas uz vienu no visnopietnākajiem konkurences jautājumiem, kas ir saistīts ar valsts atbalstu trijām bankām, Iestāde to pienācīgi ņem vērā savā novērtējumā.

⁽⁸⁶⁾ Zīmognodevas summa mainās atkarībā no attiecīgā juridiskā dokumenta veida, bet parasti tā ir ISK 15 par katru jaunu tūkstoti ISK (t. i., aptuveni 1,5 %) no summas, kāda ir ar hipotēku vai citu vērtspapīru nodrošinātām obligācijām ar procentu likmi.

ii) Konkrēti ar Arion Bank saistīti pasākumi

- (233) Iestāde uzsver, ka *Arion Bank* klātbūtnē tirgū un apjoms ir tikai maza daļa no *Kaupthing*, jo kopējie aktīvi ir samazinājušies par 88 %, kā aprakstīts iepriekš. Pretēji *Kaupthing*, *Arion Bank* darbojas tikai Islandes tirgū. Lai gan lielākā daļa no šī samazinājuma acīmredzami ir *Kaupthing* starptautisko operāciju likvidēšanas rezultāts, Iestāde uzskata, ka šis process ir īpaši būtisks attiecībā uz konkurences kropļojumiem, jo tieši *Kaupthing* riskantā ārvalstu stratēģija to noveda pie bankrota un pagātnē radīja kropļojumus EEZ finanšu tirgos ⁽⁸⁷⁾.
- (234) Iestāde pievērš uzmanību pielikumā minētajām *Arion Bank* saistībām, saskaņā ar kurām *Arion Bank* neiegādāsies jaunas finanšu iestādes līdz 2014. gada 1. decembrim, ja vien tā nebūs iepriekš saņēmusi Iestādes apstiprinājumu. Tas nozīmē ka, ja vien finanšu stabilitātes dēļ nebūs nepieciešamas turpmākas apvienošanās, turpmāku Islandes finanšu tirgus koncentrāciju *Arion Bank* veikto iegāžu dēļ var novērst. Šīs saistības nodrošina arī to, ka *Arion Bank* piešķirtais atbalsts tiek izmantots tās dzīvotspējas atjaunošanai, nevis lai konsolidētu un turpmāk paplašinātu tās klātbūtni Islandes tirgū. Atzinīgi jāvērtē arī *Arion Bank* saistības [...], jo tās [...] un atbalsta politiku sasniegt nepieciešamos izmaksu samazinājumus. Tas pats attiecas uz *Arion Bank* saistībām, saskaņā ar kurām tā līdz 2014. gada 1. decembrim neīstenos līguma klauzulas mājokļu hipotēku līgumos privātpersonām ⁽⁸⁸⁾, kā arī neievieš jaunas līguma klauzulas, kas izveido īpašus nosacījumus attiecībā uz procentu likmēm – saglabāt minimālo uzņēmējdarbības apjomu ar banku.
- (235) Kā aprakstīts iepriekš, Islandes finanšu tirgus pašlaik ir grūtas darbības vide jebkurai bankai, ko atspoguļo arī gandrīz pilnīgs intereses trūkums no ārvalstīm pašlaik iekļūt šajā tirgū. Tāpēc Iestāde atzinīgi vērtē *Arion Bank* saistības attiecībā uz banku maiņas veicināšanu un maksājumu apstrādes pamatpakalpojumu sniegšanu. Iestāde uzskata, ka šie pasākumi kopā ar iepriekš minēto vienošanos starp trim lielākajām bankām un ICA attiecībā uz RB nodrošina, ka mazākie tirgus dalībnieki var piekļūt svarīgākajai infrastruktūrai un pakalpojumiem par saprātīgām cenām, neļaujot lielākajiem tirgus dalībniekiem liegt viņiem šo piekļuvi. Iestāde uzskata, ka tas samazinās šķēršļus iekļūšanai tirgū nākotnes (potenciālajiem) tirgus dalībniekiem un varētu ļaut esošajiem mazajiem dalībniekiem paplašināt savas tirgus daļas, ja tie var piedāvāt labākus pakalpojumus nekā to lielākie konkurenti. Turklāt visi pasākumi, kuru mērķis ir veicināt banku maiņu, palīdzēs izveidot spēcīgāku konkurenci starp pašreizējiem lielajiem dalībniekiem un varētu palīdzēt novērst vai atrisināt iespējama kolektīva dominējoša stāvokļa situāciju.
- (236) Visbeidzot, *Arion Bank* aņņemas pēc iespējas drīzāk pārdot savu strādājošo uzņēmumu akciju paketes, ko tā ir pārņēmusi pārstrukturēšanas dēļ saskaņā ar Likuma Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem 22. pantu, aņņemas turpināt ievērot šajos noteikumos noteikto procedūru un termiņus saskaņā ar FME interpretāciju un regulāri atjaunināt informāciju savā mājaslapā vai meitasuzņēmuma mājaslapā par meitasuzņēmumiem un akciju paketēm, kas tiek pārdotas. Iestāde atzinīgi vērtē *Arion Bank* saistības pēc iespējas drīzāk atbrīvoties no visiem uzņēmumiem un akciju paketēm, kas nav saistīti ar tās pamatuuzņēmējdarbību, arī savas dzīvotspējas labā. Lai gan Iestāde uzskata, ka ir pats par sevi saprotams, ka bankai jāievēro iekšzemes juridiskie pienākumi, piemēram, Likuma par finanšu uzņēmumiem 22. pants, tā ņem vērā šīs saistības un grib vērst Islandes iestāžu un saņņēmēju uzmanību uz to, ka šajā saistībā valsts likuma pārkāpums var ietvert arī atbalsta ļaunprātīgu izmantošanu. Turklāt Iestāde uzskata, ka pienākums ietvert mājaslapā informāciju par paredzēto aktīvu samazinājumu un tirdzniecību ievieš lielāku pārredzamību par pašreizējo īpašumtiesību situāciju Islandes ekonomikā. Tas vismaz zināmā mērā mazina šīs konkrētās bažas par konkurenci, kas pašlaik raksturo Islandes tirgus.

⁽⁸⁷⁾ Sal., piemēram, ar Komisijas Lēmumu lietā SA.28264, "Atbalsts *Hypo Real Estate* pārstrukturēšanai", kurā Komisija apstiprināja lielas daļas no *Hypo Real Estate* ārvalstu uzņēmējdarbības atdalīšanu kā pasākumu, lai ierobežotu konkurences kropļojumus bankas pārņņēmējam PBB.

⁽⁸⁸⁾ Banka ir apstiprinājusi, ka tai nav zināmas nekādas līguma klauzulas nekādos citos aizdevumu līgumu veidos, kas ļauj bankai paaugstināt procentu likmi, ja klients nesaglabā minimālo uzņēmējdarbības apjomu ar banku. Ja šādas klauzulas bankā pastāv, banka tās neievieš līdz 2014. gada decembrim.

- (237) Balstoties uz visu iepriekš minēto un jo īpaši ņemot vērā konkrēto situāciju Islandē un to, ka Iestāde uzskata, ka iepriekš minētie pasākumi risina galvenās konkurences problēmas, ko Iestāde ir apzinājusi sadarbībā ar ICA, un ņemot vērā primāro mērķi – finanšu stabilitāti –, Iestāde secina, ka saistības pietiekamā līmenī ierobežo konkurences kropļojumus. Tāpēc pārstrukturēšanas atbalsts atbilst Pārstrukturēšanas pamatnostādņu 4. iedaļai.

III. SECINĀJUMS

- (238) Balstoties uz iepriekšējo novērtējumu un ņemot vērā Islandes iestāžu iesniegto *Arion Bank* pārstrukturēšanas plānu, Iestādes izteiktās bažas lēmumā par procedūras uzsākšanu attiecībā uz *Arion Bank* paredzēto atbalsta pasākumu raksturu un saderību ir mazinātas. Tāpēc Iestāde apstiprina atbalsta pasākumus kā ar EEZ līguma 61. panta 3. panta b) apakšpunkta darbību saderīgu pārstrukturēšanas atbalstu, ar nosacījumu, ka Islande un *Arion Bank* stingri ievēro pielikumā noteiktās saistības,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Sākotnējais saimnieciskās darbības kapitāls, (pagaidu) pilnīga valsts kapitalizācija, valsts paturētie 13 % no akciju kapitāla un *Arion Bank* piešķirtais 2. līmeņa kapitāls, kā arī īpašā vienošanās par likviditātes nodrošināšanu, *SPRON* mijmaiņas darījuma līgums un neierobežotā noguldījumu garantija veido valsts atbalstu EEZ līguma 61. panta 1. punkta nozīmē.

2. pants

Šā lēmuma 1. pantā uzskaitītie pasākumi veido nelikumīgu valsts atbalstu no to īstenošanas brīža līdz šā lēmuma pieņemšanas datumam, ja Islandes iestādes nav ievērojušas prasību ziņot Iestādei pirms atbalsta ieviešanas saskaņā ar 3. protokola I daļas 1. panta 3. punktu.

3. pants

Šā lēmuma 1. pantā uzskaitītie pasākumi ir saderīgi ar EEZ līguma darbību saskaņā ar EEZ līguma 61. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ja tiek stingri ievērotas pielikumā noteiktās saistības. Neierobežoto noguldījumu garantijas atļaujas termiņš beidzas 2014. gada beigās.

4. pants

Šis lēmums ir adresēts Islandes Republikai.

5. pants

Autentiska ir tikai šā lēmuma versija angļu valodā.

Briselē, 2012. gada 11. jūlijā

EBTA Uzraudzības iestādes vārdā –

Oda Helen SLETNES

priekšsēdētājs

Sverrir Haukur GUNNLAUGSSON

Kolēģijas loceklis

PIELIKUMS

SAISTĪBAS UN ATTIECĪGĀS IZMAIŅAS TIESISKAJĀ REGULĒJUMĀ ATTIECĪBĀ UZ BANKU NOZARI

1. ISLANDES IESTĀŽU SAISTĪBAS

Islandes iestādes ir uzņēmušās divas saistības, kas minētas turpmāk.

Grozījumi attiecībā uz zīmognodevu, lai nepieļautu valsts atbalstu un samazinātu banku maiņas izmaksas

Finanšu ministrija izveidos darba grupu ar pilnvarām pārskatīt Likumu Nr. 36/1978 par zīmognodevu. Darba grupai līdz 2012. gada oktobrim jāiesniedz finanšu ministram ziņojums kopā ar likumprojektu. Darba grupas galvenais uzdevums būs pārbaudīt zīmognodevu atcelšanu privātpersonu emitētajām obligācijām, kad tās tiek pārvestas no viena kreditora citam (t. i., kad privātpersonas pārved savus aizdevumus no vienas aizdevumu iestādes uz citu). Bez tam grupa izskatīs, kā noteikumus par zīmognodevu var grozīt, lai vienkāršotu procedūras un veicinātu konkurenci.

Pasākumi, lai veicinātu banku maiņu un samazinātu ar to saistītās izmaksas

Saskaņā ar Islandes parlamenta 2012. gada 21. martā pieņemto rezolūciju valdība izveidos komiteju ar pilnvarām pārskatīt patērētāju aizsardzību finanšu tirgū un iesniegt priekšlikumus, kā var stiprināt privātpersonu un mājsaimniecību pozīciju pret aizdevumu iestādēm. Komitejas darba uzdevumā būs iekļauta īpaša pilnvara pārskatīt banku maiņas veicināšanu un ar to saistīto izmaksu samazināšanu, un komitejai šajā jautājumā būs cieši jāsadarbojas ar ICA. Komiteja iesniedz savu ziņojumu ne vēlāk kā 2013. gada 15. janvārī.

Turklāt Islandes iestādes ir apstiprinājušas šādas *Arion Bank* saistības.

Pirkšanas ierobežojums

Arion Bank apņemas līdz 2014. gada 1. decembrim neiegādāties finanšu iestādes. Neskarot šīs saistības, *Arion Bank* pēc Iestādes apstiprinājuma saņemšanas var iegādāties šādus uzņēmumus, jo īpaši, ja tas ir nepieciešams, lai saglabātu finanšu stabilitāti.

[...]

Arion Bank apņemas [...].

Akciju samazinājums uzņēmumos, kuros notiek pārstrukturēšana

Arion Bank apņemas pēc iespējas drīzāk pārdot savu strādājošo uzņēmumu akciju paketes, ko tā ir pārņēmusi pārstrukturēšanas dēļ, sal., ar Likuma Nr. 161/2002 par finanšu uzņēmumiem 22. pantu. Turklāt banka apņemas ievērot iepriekš minētajos noteikumos noteikto procedūru un termiņus saskaņā ar *FME* interpretāciju. Visbeidzot, banka regulāri atjaunina informāciju savā mājaslapā (vai attiecīgā meitasuzņēmuma mājaslapā) par šādām akciju paketēm, kas ir pārdošanā.

Pasākumi jauno un mazo konkurentu labā

Arion Bank apņemas līdz 2014. gada 1. decembrim ieviest šādus pasākumus jauno un mazo konkurentu labā:

- a) *Arion Bank* neīstenos līguma klauzulas, kā arī neievieš jaunas līguma klauzulas attiecībā uz procentu likmēm mājokļu hipotēku līgumos privātpersonām, kas izveido īpašus nosacījumus attiecībā uz procentu likmēm – saglabāt minimālo uzņēmējdarbības apjomu ar banku.
- b) *Arion Bank* nodrošinās brīvi pieejamu informāciju bankas mājaslapā par bankas pakalpojumu nodošanu citai finanšu iestādei. Turklāt mājaslapā būs viegli pieejami nepieciešamie dokumenti, lai nomainītu finanšu iestādi. Tā pati informācija un uzņēmumu maiņas veidlapas būs pieejamas bankas filiālēs.
- c) *Arion Bank* izpildīs visas prasības bankas pakalpojumu pārvešanai ātrā veidā.
- d) *Arion Bank* neprasis valsts līdzdalību tirgvedībā kā konkurences priekšrocības avotu.

e) Ja konkurētspējīgi pakalpojumi nav pieejami, *Arion Bank* vēlas piedāvāt šādus pakalpojumus par cenu, kas balstīta uz izmaksām, pieskaitot saprātīgu peļņu, ko banka nolemj jebkurā laikā:

i) maksājumu apstrādes pakalpojumi ISK;

ii) maksājumu apstrādes pakalpojumi ārvalstu valūtā.

2. PĒC KRĪZES IZVEIDOTIE BŪTISKIE PIELĀGOJUMI UN GROZĪJUMI TIESISKAJĀ UN UZRAUDZĪBAS REGULĒJUMĀ FINANŠU TIRGIEM ISLANDE

Islandes iestādes ir iesniegušas šādu 2008. gada rudenī spēkā esošajos tiesību aktos izdarīto grozījumu pārskatu:

- *FME* (Islandes Finanšu uzraudzības iestāde) pilnvaras iejaukties (pārņemt akcionāru sapulču pilnvaras un izvietot aktīvus, sal., ar tiesību aktiem par ārkārtas stāvokli) ir palielinātas; *FME* ir piešķirtas plašas uzraudzības pilnvaras; ir pieņemti papildu noteikumi, kas ļauj *FME* novērtēt atsevišķu uzraudzīto personu operācijas vai rīcību. Tās ietver gan atļaujas pieņemt lēmumus, piemēram, par uzņēmumu slēgšanu vai konkrētu darbību pārtraukšanu bez faktiskas darbības licenču atcelšanas, kā arī detalizētāku to jēdzienu definēšanu, kuru interpretāciju *FME* un uzraudzītās struktūras vai apelācijas iestādes ir apspriedušas.
- Ir izveidoti skaidrāki un konkrētāki noteikumi par atsevišķiem lieliem riska darījumiem; ir palielināta riska pārvaldības struktūrvienības loma un atbildība, un *FME* ir devusi atļauju piešķirt riska pārvaldības struktūrvienībai augstāku statusu finanšu uzņēmumu organizācijā; ir izveidoti stingrāki noteikumi par stresa testu piemērošanu.
- Ir tiesiski noformēti noteikumi par lielāko aizņēmēju īpašo reģistru, lai sniegtu labāku pārskatu par lieliem, atsevišķiem riska darījumiem diviem vai vairāk uzņēmumiem. Reģistrs ir svarīgs, lai savā starpā saistītu riska darījumus un novērtētu to sistēmisko ietekmi gadījumā, ja aizņēmēju operācijās parādītos grūtības. Struktūrām, kuras nav *FME* uzraudzībā, bet kuras ir iekļautas finanšu uzņēmumu reģistros, jāsniedz *FME* informācija par visiem to pienākumiem. *FME* var aizliegt sniegt pakalpojumus šādām personām, ja tās atsaikās sniegt prasīto informāciju.
- Ir stiprināti noteikumi par pareizu uzņēmējdarbības praksi un ar likumu noteikta Sūdzību komitejas par darījumiem ar finanšu uzņēmumiem pastāvēšana; jāizpauž sīka informācija par visiem lielākajiem finanšu uzņēmumu īpašniekiem.
- Ir saīsināti termiņi, kādos finanšu uzņēmumi var izvietot attiecīgos aktīvus.
- Ir izveidoti stingrāki un detalizētāki noteikumi attiecībā uz finanšu uzņēmumu turējumiem pašu akcijās. Meitasuzņēmumu turējumi tagad tiek uzskatīti par pašu akcijām, tāpat kā ārpusbilances līgumi, kas attiecas uz pašu akcijām.
- Finanšu uzņēmumiem ir aizliegts paplašināt kredītu pret pašu akciju vai garantiju kapitāla sertifikātu nodrošinājumu.
- *FME* tagad ir jāizveido noteikumi par to, kā aprēķināt ar hipotēku uz citu finanšu uzņēmumu akcijām nodrošinātus aizdevumus uz riska bāzes un kapitāla bāzes.
- Ir palielināta iekšējās revīzijas nodaļas atbildība un loma. Ir izveidoti detalizēti noteikumi par līdzsvaru starp attiecīgā finanšu uzņēmuma darbību apjomu un daudzveidību un tā iekšējās revīzijas nodaļas darbības jomu.
- Ir izveidots piecu gadu ierobežojums, kurā revīzijas uzņēmums var veikt revīziju vienam un tam pašam finanšu uzņēmumam; ir samazināta finanšu uzņēmumu iespēja atbrīvoties no "neērtā" revidenta.
- Ir pārskatīti visi noteikumi par pašu kapitāla aprēķināšanu un dažādiem citiem tehniskiem aspektiem.

- Ir pārskatīti noteikumi par būtiskas līdzdalības, t. i., 10 % vai vairāk no vēlēšanu tiesībām, izmantošanu. FME ir piešķirtas pilnvaras atjaunot pierādīšanas pienākumu to personu novērtēšanā, kas gatavojas iegūt vai papildināt būtisku līdzdalību, piem., ja tai nav skaidrs, kas ir kontrolāciju sabiedrības ar būtisku līdzdalību saņēmējs īpašnieks/-i.
- Ir izveidotas papildu prasības par direktoru tiesībām tikt izraudzītiem, to atbildība par uzraudzību vai operācijām ir palielināta, un ir aizliegts iecelt priekšsēdētāja vietnieku; FME ir piešķirta lielāka uzraudzības loma attiecībā uz direktoru padomēm; personīgi identificējamai informācijai par vadošo amatpersonu atalgojumu jābūt publiski pieejamai.
- Ir izveidoti noteikumi attiecībā uz finanšu uzņēmumu kredīta darījumiem ar direktoriem, izpilddirektoriem, galvenajiem darbiniekiem un būtiskas līdzdalības turētājiem attiecīgajā finanšu uzņēmumā. Līdzīgi noteikumi attiecas uz cieši ar iepriekš minētajiem saistītām personām. FME ir pieņēmusi noteikumus par to, kas ir uzskatāms par pietiekamu nodrošinājumu šādos darījumos.
- Ir pieņemti noteikumi par pasākumiem attiecībā uz stimulu sistēmām un prēmijām vadībai un darbiniekiem un līgumu darbības pārtraukšanu.
- Ir izveidoti stingrāki noteikumi attiecībā uz noteikumiem par finanšu uzņēmumu reorganizāciju un likvidēšanu.
- Ir veikta visaptveroša īpašo noteikumu par krājbankām pārskatīšana. Ir skaidrāk noteikts krājbanku nodrošinājuma kapitāla īpašnieku statuss un tiesības, noteikti ierobežojumi uz dividendēm, izveidoti skaidri noteikumi par garantiju kapitāla darījumiem, izveidoti noteikumi par garantiju kapitāla daļēju norakstīšanu un ir izveidoti skaidrāki noteikumi par krājbanku atļaujām oficiālai sadarbībai. Krājbankām ir aizliegts mainīt savu juridisko statusu.

Islandes iestādes apgalvo, ka Islandes likumi dažās jomās ir stingrāki par Eiropas regulējumu. Galvenās atšķirības no ES noteikumiem, kas ir minēti EEZ līgumā, ir šādi:

- FME ir pilnvarota aizliegt finanšu uzņēmumu atsevišķu struktūru darbības, ja tai ir iemesls to darīt. Turklāt tā ir pilnvarota izveidot īpašas prasības finanšu uzņēmumu atsevišķām struktūrām, lai tās varētu turpināt darbību. FME var arī uz laiku pilnībā vai daļēji ierobežot licencētas vai nelicencētas darbības, kuras var veikt finanšu uzņēmums, ja Iestādei ir iemesls to darīt. To dabiski veicina arī filiāļu darbība un noguldījumu konti, ko tās ir izveidojušas citās Eiropas valstīs līdz 2008. gadam (*Icesave, Edge un Save-and-Save*).
- Islandes tiesību aktos ir izveidoti daudz detalizētāki noteikumi nekā ES direktīvās attiecībā uz iekšējās revīzijas lomu.
- Ievērojami detalizētāki noteikumi salīdzinājumā ar ES direktīvām ir izveidoti par to, kā jāveic stresa testi.
- Finanšu uzņēmumiem jāuztur īpašs reģistrs (kredītu reģistrs), kurā iekļauj visas personas, kurām tie paplašina kredītu, un katra mēneša beigās jāiesniedz FME atjaunināts saraksts. Turklāt līdzīgu sarakstu nosūta ar finanšu uzņēmumiem cieši saistītām personām, to direktoru padomēm un vadītājiem, un saistīto klientu grupām, ja šīs personas nav iekļautas iepriekš minētajā sarakstā. Saraksts sniegs labāku iespēju uzraudzīt savstarpējās saistības starp finanšu uzņēmumiem, to direktoriem un vadību.
- Ja FME uzskata, ka tādas kredītu reģistrā iekļautas atsevišķas personas ņemtām aizdevumam, kurai netiek veikta finanšu darbību oficiāla uzraudzība, varētu būt sistēmiska ietekme, tā var pieprasīt informāciju no attiecīgās personas par tās pienākumiem.
- Ja persona, kurai netiek veikta oficiāla uzraudzība, bet kura ir iekļauta kredītu reģistrā, atsakās izpaust FME informāciju, Iestāde var likt uzraudzītajām struktūrām atturēties sniegt turpmākus pakalpojumus šai personai. Tas pats attiecas uz gadījumu, ja attiecīgā persona pauž nepilnīgu informāciju. Noteikumi par kredītu reģistru un plašām pilnvarām uzraugiem attiecībā uz personām, kurām netiek veikta oficiāla uzraudzība, nav iekļauti ES/EEZ noteikumos.

- Noteikumi par saistītās puses aizdošanas praksi un nodrošinājumu ir daudz detalizētāki un ierobežojošāki nekā ES/EEZ noteikumi.
- FME jāatsaka īpašniekam ar būtisku līdzdalību tiesības izmantot turējumu, ja pastāv šaubas par to, kas ir vai būs tā faktiskais īpašnieks.
- Maksimālais termiņš, kādu ārējie revidenti var strādāt vienā un tajā pašā finanšu uzņēmumā, ir īsāks nekā ES/EEZ noteikumos.
- Noteikumi par finanšu uzņēmumu direktoru tiesībām tikt izraudzītiem ir daudz detalizētāki nekā ES direktīvās.
- Ir pieņemti noteikumi par prēmiju sistēmām un līgumu darbības pārtraukšanas kārtību.
- Nesen ES direktīvās ir ietverti oficiāli noteikumi par atlīdzības politiku, bet noteikumi par līgumu darbības pārtraukšanu šajā forumā vēl nav apstiprināti.

Ekonomikas lietu ministrs 2012. gada 23. martā iesniedza ziņojumu par Islandes finanšu sistēmas turpmāko struktūru. Ministrs ir izveidojis vēl vienu ekspertu grupu, lai sagatavotu tiesisko regulējumu visām finanšu darbībām Islandē.

ISSN 1977-0715 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5112 (papīra izdevums)



Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV